

ספר

בספ מזוקק

שבעתים כאלו החכמה בהיר הוא ונהיר וזהיר אשר
 אור לו בצינור טפוחי טמוני כל הכתוב בספר התורה
 ותכור לו כנהר דמור במלי דאגדת ואף כל דבריהם
 של רבותינו הקדושים היו לו לחלה ער יחד ע כף
 יריהם במאמריהם ובפירושיהם הריזה זריו . ומכר
 טה שועלו מחברו ומתוליו בעתחשיבים לספר בספ
 כבחר הקוד' ליו אשר זה טבע שמים נבנתה הרפסתו
 ויבא ראסוכ' טבעו בעולם . ואחר כן יבא אחיו זה חלק
 שכי לו ראי זה כראוי זה בדמש עמוק' לו וכו' כרפס
 ככרוף . בספ' בכוכ הבחל המולד אותם ברומה לעומק
 סכלו הוא מעלת הרב המומרך כמהרר יא' שידו כרו
 בן ההר' יוכף שיכטו . כע רוח הנוספה בו בהרומות
 דמלכ' אשר היתה עליו רבנו הגרול בדורו כמהרר
 יעקב אבואלעפיה זללה וחכמתו היא סמכתה :

כרפס והוגה בעיון כמרץ כפי כח האפסר

בויניציאה

סנת שפח לפק

כניח ויואנו קאליוני

IN VENETIA 1628.

Appresso gli Illustri. Sig. Pietto, Aluife, & Lorenzo Bragadini.

על שבר יוסף

על בן גילי אבכת יומם ולילה *
 יכאב לב אב
 וכאש לחב
 איליל מר
 ובמקום גיל
 שיהו לאם
 חסך שפשת
 יום יום אעיר
 ובמח יקוש
 חח לי לאב
 צר לי לאם
 ואתה קדוש
 ולמדוי לב

ולתפארת יוסף רוחי חובלתי *
 כי יוסף טרוף טרוף *
 יבער וחנח שורף *
 בקול גדול בחולח *
 חיל רעד וחלחלם *
 מכל כנות נעמת *
 אמרו ללא נוחמת *
 נחי ומספר אנוש *
 מדבר יתלוך בחוץ *
 ראה טכוח טכח *
 תבכת ותחיפח *
 אלחינו מרחם *
 ברוגז חוכור רחם *

ולתפארת בניס רוחי חובלתי *
 יחמו מייעו *
 ולתפארת *
 על בני חודי *
 ולתפארת *
 בי חמר לח *
 ולתפארת *
 על בני נלכד *
 ולתפארת *
 לכן יקיר *
 ולתפארת *
 שלח מזור
 וברחמים

על כי רוד נדר ועף *
 נהפך אכל מחולה *
 שדי מאד כחימת *
 ארי באשר יגוס *
 נוחן טעם לשבח *
 חנחומיך לנחם *
 תחונן לשארית יוסף * וברחמים *

כח דבר המר ונאמת אב נכאב יאשיהו *

הקדמה לספר בסף מווק

אמר הצעיר חל הוא **יאשיהו** בן לאא גביר וחכם לתחיל גשא וסאר נעלה בספר **יוסף פינטו זלחה**
דמשק בנוחמו ח הוא נחלחו • ת'האלוחם וארוני תארוניס • ברך הוא לעולמים •

יום יום אברך טס ה' הגדול והגורא אשר יצר את האדם בחכמה ותעצומ' עפר מהארמ' ברוח נכסמ' ומי יעלה לנו השמימה
גבוה על כל גבוהים מלאכי רומה הוא האלהים אשר בחר בנו ונתן לנו התורה ישרה וברה ומעיני כל חי כעלמה
מתחמתו הרמה חלק ליריאינו לזרע אברה' אוהביו רוח בינה וחכמה לתת לפתאים ערמה לנער דעת ומזומיה • והנה אכי העבה
בן האמה להכל דמה מהודא ומסבח בכפיפת ראם וקומה מה יקר חסדך להי' אשר ער כה בירכני ועזרני חזקני ואמכני יעצני
והכחני בדרך ישרה ברה וטהורה לתת לי מהלכים עם מלכים מלכי ואפרטי רבנן קסיטי קסיטי אשר המה בארץ החיים ועל
משכבותם הדר והוד והיתה מנוחתם סבור כי מעולם סבלתי עולם ואהיה מתהלך סביב לאלהם ואתהלכה ברחבה ולא אמיץ
מעשות פרי תנוכה • ללמוד וללמד את אשר יסנו פה עומר על כהרי נחלי פלגי מים ולחם מן השמים סביבותי נערי תורת קבע
ולא עראי • אכני והילדים אשר חנן ה' אשר יפקו מים על ירי ויהי ימי חמוכה לתת להם חניכה בחכמה ובתנוכה • עושה מאהבה
ומרבה ביטובה • ויעשו פרי תבואה ובבקר הבין שמועהי ממעיני יעושה • המה הגבורים גבורי כח במלחמתה של תורה •
מעייבי מלחמה סערה • כולם אהובים כולם ברורים חבירים מקימים לקולי יעשבי ממולי חיד לילי קול ה' בכחו הולך ככהה •
איש נכחו • ובבאתי לפני החלוצי חלוצי כבא לפני ה' לא מפתני מרגועי פקוד ושוע וקועי כי יבא לי העם לרדום בדבר המספט
יגישו עצמותיהם טרמיים סרכייהם ואני אתנהל לאטם להנחם ובבקר מספתי אתן על הדף ועל האמת ועל השלום •
ואקוד ואשתומה לאל עילום • אשר הביאני עד הלום • ואני בתומי אלך למחזיק ולמעוז בעז התורה אני ארבה • ולכי ראה
פמל הרבה • בעמלה של תורה • אי בעית אימא גמרא ואי בעית אימא קרא וסברא • בחורושי התורה יהיה בהניח הלי במס
מנוחה והנחה • ליהודים עשה • רוח אחרת ונשמה חרטה • כיום השבת אערוך לפני ה' סולח נגד טוררי השרי' היסורים בלבנותם
בקהלה המהוללה לתלה • פה דמסק כי יבא אלי העם לרדום לעת מנחת ערב מידי סבת בסבתו מאשר חנני ה' ספע סבב
רצון ממלא גדותי עם אתן את דודי לרבר **בבר** וסיק פרוי למאכל לחם ובר ולמסקר ביינשל תור' מלתא מרתא בימולי דאברת' •
זכות הרבים מסעיית למען רעת כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה • ובתמלת ה' עלי הרפסתי זה כמה סנים ספרי הנבחר
בסף נבחר והנה עוד הוספתי סיד ה' הטובה עלי וחברתי כמה דרושים חרטי ופטורי ציפים דרושים לכל חפשיהם על התורה
ועל העבודה ועל כל רצוני בני האדם אם לחסר אם למשפט ובחפשי אמתחות ספרי מה מעט אשר היה לפני מאתני כל הן יקר
תוספת מרובה על העיקר עמר ידות • מה ידידות • הפארים והעפרות • אז אמרתי אני א' לבי עת לעשות לה ועתה סא נא כליך
ויפוכו מעיינותיך • יסא מברותיך • ויתן בספר ויוחקו ויהיו חיים לנפטר לזכות את הרבים • ותרבה הרעת להביך רברי חכמי
ספטיים יפוכו וינכחו סברקים • וגם כ' הזמן בר וקצר המצע מהשתרע והרחיק אוהב רוע • כי כסף נחשב • ואין אומר השב •
בחור ויטיע זקן ושב • אני תמיד איתל ונה אכפה יסלח מממים ויושיעני ויושיאני לאור • החל וגמור • ואוהב כסף בתשוק ככסף •
לבא לחדרי מספיות חמדת התורה לא יסבוע כסף זכל • היום התאוה תאוה למכוא רברי חפץ חן ושכל טוב יכין ופרח וטוהר

כסף מווק

וכו תרבה ומצא כי תדרשם אמרו טהור וסבעתים מווק • ויהיו דברי א' אשר התחננתי לפני כל הגוה
בו יטה לי טובה ויבת ויקרב את הרב הישר אשר בעיניו יכסר ואם המצא ימצא הרב הקסה איש מקצה
לכף זכות ירכני ומשגאות יתקני • כי שגאות מי יבין • ואת אשר לפניו בין יבין • והנה בשמים ערי וסארי • כי מעורי לא גבה
לכי • כמה שאין בי • וברמות רוחא • לא רמו עיני ולבי • כי ידעתי מעוט ערבי • וה' אלהים יגיה חסדי • ויאר • במאור התורה
עיני סכלי • והיה ה' לי • כי הן הוא משוגח חלקי ה' אמרה כפשי על כן אוהיל בתלחל וחיל • כי קרו' יום ה' לעומתי ונגדו כל תאותי
להכיף כירה לפני מטתי • ואף כי אחרי מותי • במשכמי מלחה יפקרומי • ועל טוב שמי זכרונני בשפתי סנסי' טעונני • דובב שפתי
יסניס • כי אין זכרון לראשונני • גם לאחרונני • כי אם בהניח ברכה בקרב הארץ לסוס להם שארית באר'ם שפתייהם ורברי חכמי'
הם זכרוניהם עליהם האדם יחיה • ובחלתם לעולם תהיה •

ותשלם

המלאכה ערוכה ונכוסה זכניף מלוכה בחרט ז' ס' לסנה לפרט קטנה בעיר עריכה קריה כאמנה היא
העיר הגדולה לאלהים אשר טס טס חק וגבול נחלתו דמסק מנוחתו ושם הנחני ה' והפריני וכבוד
ועז אזרני ועטרת זהב עטרני בתורה וגדולה לסם ולתפארת ולתהלה ויתן לי כן חסם כן פודת יוסף מאסף רוח חכמה
מבחוריו מגדול בעעוריו תמים היה ברורותיו בקדושה ובטהרה על העבודה ועל התורה יסף חכמה ורפת על בני גילו
כולו אומ' סבור בהיכלו קול לו קול ליו רך בשנים ואב בחכמו יוסף הוא המסביר ומסביר בר רעיל לבא בר ורחק נכנס בחררי
הדרם לבא למקדס מדרשי האב' לבר' ולבארים ידו הרה ובעבור תהיה לפרה נתן בספר ויוחקו קנא אמריו מתקו לו ברברי
המדרס וילמד סתום מן המעורר ראיתי ואשמח כי סביר מצאה ירו ובמראה אליו אתורע כי זה יעבור בעמי להיות ממלא מקומי
ויוסף רפת ויגדיל תושיה כי הוא מבני עליה אז אמרתי אעלה א' הר' על ארמת הקדס בעי' סחובר' להי' חריו תור' וקדוס' בארץ
הקדוס' כפת תובב טס אתן את דודי ואני ובני נעבול את ה' • ויהי כי עלינו נסב מושב אהי' במקלהות קדושים חבירים מקיסיים
כולם ברורים והמה חכמי מחוכמי ויהי ה' יוסף ויהי מכלית בכל אשר יסכיל אפים בת יוכל הולך עם הישר בספרי הפוסקים
והדינים ויהי לטר ולא חץ לבא כיום תמים כי לתפוקת הימים הרם ה' בעברתו והעי' בליו חמתו כי פקד עלי אפני וישטמי להזכר'
את עוני ולהמית את בני הבן יקיר לי כן גילי וחיד לי לי אשר נפטי כנפשו קסר' יסלח בו עברה זמס וזרה ויקימהו לו למטר'
בחי רבר ורם ירה ולא חשך ממות נפשו ולר' הסג' חיינתו ונפטי יסאה ברברו רבר ורם יעבו' בו חשך השמם בכחתי ויריתו
יוסף כי טורף טורף יוסף ויגיע ויוסף וימת יוסף כן כד' סנים על רוב חטאתי ארמו כסני' ואני בוכה ומתאבל בכל זמס ושעה כי
לא נכעלו מפני סערי רמעה ועיני כנרה כנפס מרה על סבר • יוסף הטברתי קררתי ופלאים יררתי אמרתי כנזרתי על כן אמרתי
שעו ממני אמרר בככי אררה כל שנותי כי רבות אכנותי ונהי וקיינה אחרת בקול ענות דרנא תביר ויהי כהרומי קולי קוננתי
עליו איבה ותהי לקינה • לכן על היכלי יום בו נפל כלי לי •

דרוש ראשון לפרשת בראשית

ולא כראו באופן שלא יהיה עשוי נקבים ומחילים ולא יהיה קיומו כדרך שלא אלא רצה הבה להודיע שהיא יחיד בעולמו והוא לברו ואין רומה לו ולכך כעבר הארס בארץ תלה קיומו בירו של הקבה להפליא לעשות סיהיה נקבים והקבה מעמירו ומקיימו ויורו כל הכמאס שהקבה הוא לברו ואין בלתו ואין חלתו וזעה כי ברול אחת ועושה כפלאות כבריאת האר' שעסי אותו נקבי ומחילי ואתה מקיימו ועסי פלא זה להודיע ולהודיע כי אחת להים לברך ואין בלתך והרוב לטעו בארס לומר שהבה יחיד למעלה והארס יחיד בארץ יבוע ויכל' בראותו כי הארס עשוי נקבים ומחילים וא' להקיים לא בכחו ית' ומעקה יהיו מורים כולם לשם תפארתך כי אחת אלהים לברך ואין בלתך וכי תאמר בלבבך הן הארס היה עשוי נקבים ומחילים כרו להורו' אחרותו ית' כי אין זולתו אבל עדין לא יבאנו מירו ספק צבא השמים הם מלאכי מרום שאינם עשויים נקבים ומחילים יש לטעות בהם לז' אימתי כבראו המלאכי' וכו' לומר שמשע' זה כבראו ב' אובה' ולא כבראו ביום ראשון כרו שלא יטעו לומר מיכל היה מותח כו' ואעפ' שלא יבאנו מירי טעות זה לא במעט' סכבראו ביום ראשון אבל במה סכברא ממעשה וס' ב' והלאה עדין יש לטעות שהמלאכים סייעו לה' וכן למד' בה' ים לטוב' במעש' יום הששי סכב' כבראו המלאכי' לא זאל למד מה סכתוב אני העושה כל נטתה שמים לברי' שיקפה יתור אני ה' עושה כל וכך הילל אני ה' עושה שמים לברי' אמתס רמז שממה סכטה כבראו המלאכים הנה הוא יורה שבס' כל שאר המעשים נעשו במאמרו ית' ואין עוד מלברו וז' אני העושה כל המעשים על' ימי בראשית שהיו יש הוכחה בשמים ובארץ שאני נטתה שמי' לברי' ורוקע הארץ א' מכאן רא' שמי אחי היה שותף בברייתו של עולם בכל מעשה בראשית ולזה יש לדרוש משה בראשית ברא' אלהים את השמים שה' ברא בראשית כל המעשי' השמי' והארץ כי מהם יקמו מופת לכל שאר המעשים שהקבה בראס לברו כמו סכברא לברו שמים וארץ שהיו באותו היום עדין לא כבראו המלאכים כרו לומר מיכל היה מותח כו' הרי שרצה ה' להסיר תועה מבני ארס ולא יטעו באחרותו ית' חלילי' וכן מבינו סככברא הארס את ה' לא טוב היות הארס לברו שמה יטעו לומר שהוא יחיד בתחוננים אעפ' לו עזר סכברו שהס' ב' ולא יטעו בו וקסה לזה מה שאחזל' על' פסו' ועתה פן יעלח ירו' ולקח מעץ החיים ואכל וחי לעולם ויטעו בו שהוא אלוהי יבאנו מירי טעות זה כיון סכבראו שנים ארס ואשתו ויש לתרץ לכאורה סכבריאת האשה יבא הספק הזה שלא יאלצו שהאר' היה יחיד בתחוננים כשם שה' יחיד בעלוננים אבל עדין היו טועים לומר שהס' ב' אהנות בתחונני' אס' יאכלו ויחיו לעולם כמו טעושים אומות העולם לומר שהס' ויהירח הם אלוה' אעפ' שהס' שנים כמחזל' במ' רבה את ה' אס' מהס' שני' מחסיתין זה את זה ק' ו' כשהוא אחר יעיד יש לתרץ שה' את' פן יעלח ירו' ולקח מעץ החיים על ארס הראשון שהוא יאכל מעץ החיים וחי לעולם ולא את' פן יאכלו מעץ החיים על ארס וחיה וכיון שלא תאכל חיה היא מתה וישאר אך ארס שיאכל מהעץ של חיי' וחי לעולם וחזר ארס להי' יחיד כי זאת הפעם כבראת אשה מגופו של ארס ולא פעם אחרת וכיון שהי' ארס יחיד וחי לעולם שמה יטעו בו שהוא אלוהי יחיד בתחוננים וס' מבינו בברייתו המאורות שרצה הבה להס' תועה שלא יטעו לומר שהשמש הוא אלוה' ולכך עשה עמו את מאור הלבנה כמחזל' לא כברא להאיר לא בגלגל חמה ולמה כברא' הלבנה מלמר' טעפה ה' טעפירי' לעשות' אהנות את ה' ומה אס' מהס' שנים ומכחיש' זה את זה אומות העולם עושים אותם אהנות אלו היה א' ע' א' וברייתו

מדרש
 רבתי לך יום אף לך לילה לך חיוס מקלס ולך חלילה מקלס • סח חיוס ברשוהדך אף חלילה ברשוהדך בשעת שאתה עושה לנו נסים ביום לך יום ובשעת שאתה עושה לנו נסים בלילה לך לילה בשעת שאתה עושה לנו נסים ביום אנו אומרי' לפניך שירה ביום ובשע' שאתה עושה לנו נסים בלילה אנו אומרים לפניך שירה בלילה • עשות לנו נסים ביום ואכרנו לפניך שירה ביום • וזשר דבורה וברק בן אבינועם ביום בו' ועשית לנו נסים בלילה ואמרנו ר' לפניך שירה בלילה חשידי וחיה לכם כלול חקקדש חג • לך נאה לומר שירה ביום לך נאה לומר שירה בלילה • לסח שאתה הבינות באור ושמש • ואתה עשית את שני תמאורות שג' ויעש אלהים את שני תמאורות הגדולים וגו' •

אמונה
 אומת להאמין כי אחר אלהינו בשמים ברא סחקים בברכו והמציא יצורים במאמרו כל הנקרא ששמו ולכבוהו אין עוד מלברו כמו סכאמר אני העושה כל נטתה שמי' לברי' ורוקע הארץ מאתי ורדשו חזל' מי אחי כתיב מי היה אחי כבריאתו של עולם • ולזה כווננו חזל' במדרש רבה זל' ר' תנחומ' פתח כי ברול אחת ועושה כפלאות אר' תכחו' הנוד הזה אס' יהיה בו נקב כחורה של מחט כל רוחו יוצאה ממנו • והאר' ה' עשוי מחילי' מחילי' ונקבי' נקבי' ואין רוחו יוצא ממנו מי יעשה כן אחת אלהים לברך • אימתי כבראו המלאכי' יוחנן אמ' כ' כבראו המלאכי' הה' המקדיה במים עליתו וגו' וכתוב עושה מלאכי' רוחותי ר' חכונא אמר בה' כבראו המלאכים הה' ועוף יעוסי' על הארץ וגו' וכתוב ובשמים יעוסי' ר' לולייני בר תברין אמ' בשם ר' יצחק בין על רעתיה ר' חכונא בין ע' דר' יוחנן הכל מורים שלא כברא ביום ראשון כלום שלא יאמרו תיכאל היה מותה ברדמוס של רוקע וגבריאל' כשעונו והקבה מורד באמצעיתו לא אכחיה' עושה כל נטתה שמים לברי' וגו' מאתי מי אחי כתיב מי היה שותף עמי בברייתו של עולם • וצריבין אלו לבאר כוונת רבי תנחומא ושיעור הכתוב לפי בריו • ועזר קשר סאלת אימתי כבראו המלאכי' כי אין זה מקומותי אס' בפסוק ויהי ערב ויהי בקר יום אחד פס הביאו הדרשה הזאת לפי שלא באמר יום ראשון כי אס' יום אח' לומר שבו היה ה' יחיד בעולמו ואימתי כבראו המלאכים • וגו' סדרק' ר' תנחומא בפסוק כי ברול אחת ועושה כפלאות שאס' בא לומר שהקבה הוא העושה הנפלאות לברו א' הילל ברול אחת ועושה כפלאות לברך מהו זה שחזר לומר אחת אלהים לברך • לז' הנוד הזה אס' יהיה בונקב שהכוונה שה' ברא את הארס נקבים כרו להפליא לעשות בקיומו שאעפ' שהנוד שיש בונקב כחורה של מחט כל רוחו יוצא ממנו לז' הארס שהוא עשוי מחילים מחילים נקבים נקבי' הוא קיים ואין רוחו יוצאה ממנו ולמה הוצרך לברוא הארס בדרך פלא

דרוש ארפרשת בראשית

אנו נבקשם שה' רחם בכתובי היבן נרמז הרשה ונאמנ' יתבא עם
 רקרקוי הפסוקים ייחמ' להים יהי מאורות כו' . ויש לרקרק
 אומרו יהי מאורו' ולא אמר יהיו מאורו' ועוד כפל יהי מאורות
 והיו למאורות יועק רבך הילל יהי מאורו' להאיר על הארץ ולא
 אמר לא יהי מאורות להבדיל כו' נאמרו חזר למר והיו למאורות
 להאיר על הארץ ולמה חזר וכפל והיו למאורו' ועוד קורס אמ'
 להבדיל בין היום ובין הלילה ולא אמ' להאיר על הארץ ולא
 אמ' והיה למאורו' להאיר על הארץ ועוד ממ' והיו למאורות הם
 אורות הללו יחזלו רמסו לאותות לאו שבת ורכתו' בימי ובין בני
 נס' אות היא . ועדין אנו כריסין לררוס כפי פשוטו ועוד להבין
 כפל ויהי כן ויעש אלמים וחזר ואמר ויתן אותם ברקיע השמי
 להאיר בולמטול ביום ובליילהמה שלא אמר בתחילה ולמטול
 במס' ובליילה וכאן אמ' להבדיל בין האור ובין החשך ולמעלה
 אמ' להבדיל בין היום ובין הלילה . ונלמד . עס יסוד חזל
 שאמרו לא כבדרא להאיר לא בגלגל חמה בלבד ולמה נבדל לבנה
 אמ' הבה אם משהם פנים מכחישים זה את זה ק"ו כשהוא א'
 נבזה מתבאר יהי מאורת מארת חסר שאמ' הבה יהי מאור א'
 מהוא השמש וזה מספיק להבדיל בין היום ובין הלילה . פכיום
 יהי אור השמש ובלי' יהי חשך אבל רואה אכישעתודי לעשותו
 אור ולכך והיו פנים חמה ולבנה לאותו ירצה לאות לבני מרי
 המכחישים את ה' לעבד את החמה יבוסו ויסוגו אחו' כו' בהיות'
 בהם מכחישים זה לזה והיו לאותות ולמימנים שאינם אלוהו' כו'
 זה מכחיש לזה והיו למאורות ב' להאיר על הארץ . וכרחיב עוד
 ענין זה שכתב רח הקב"ה האור הראשון שהיה מאיר עד הוף
 בעולם רצה הבה לברא המאורות שלא לכורך הארה כו' אור
 הראשון הוא המאיר ביום ובליילה אבל אמ' הבה יהי מאורות
 אל חמה ולבנה אעפ' שאינם כריכו' הם להאיר ממ' יהי מאורות
 להבדיל בין היום והלילה ולא אמר בין האור והחשך כו' בעוד
 האור גרול קיים חשך לא יחשך ולא הזכירו לא להבדיל בין
 היום ובין הלילה כו' כיצר יכירו איתתי הוא גום ואיתתי לילה
 כיון שהאור מאיר בין ביום ובליילה אלא מתוך שהמאורות
 מסתלקים בליילה היה כיצר הלילה ובעוד שהיו המאורות ברקיע
 היו יורעים שהוא יום וחס' להבדיל בין היו' ובין הליל' אבל כפי
 הקב"ה שיחטא אדם וסתלק האור הראשון ואז והיו למאורות
 להאיר על הארץ יולבאר יפה שיעור הכתובים אבאר מחזל מ'
 חולין ויעש להי את שני המאורות אמרה ירח לפני הבה או אפס'
 לפני מלכים להשתמש בכתר א' אמר לה הקב"ה לכו ומעטו את
 עמך אמר ירח בשביל שאמרת לפניך דבר הגון אמעט את
 עמך אל לכו ומסלי ביום ובליילה אמרה סרגא בטיהרא מאי
 מהמא אמר לה לימנו כך מערי אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה
 שמעטתי הירח ויש לרקרק מה הית כונת הירח בקטרונה
 וכי להיו' לת' תוספת טובה מהשמש עלתה על רעתה ומאי חיות
 להיות יפה כחה מכח השמש ועק' ממ' בשביל שאמרת לפניך
 דבר הגון כי מה הגוף היה ברבריה שפקשה יותר ממה שהיה
 לה' ועק' ממ' לה הבה מסלי ביום ובליילה והרי מתחיל כך היה
 לרעת יוכתן בן עזיש ששמשו שניה' ביו' כא' שנה עיין בתרגו'
 ומה חירט לה עכשו יועור מה שנתרעמה סרגא בטיהרא וער
 הסתא מי יחאל לה נשאר רברי המאמר מה כונתם וענינם .
 ונלמד . מכוונת הקב"ה בכריאת חמה ולבנה היה שישמשו ב'
 ביום ולא בליילה כרי שיקחיסו זה לזה ולא יעשו אותם
 אלוהות וזהו פקטרגה הלבנה לפני הבה כיון שכונתך ית' היא
 לעשות ב' מלכים מכחישים זה לזה ולא יעשו אלוה' או אפס'
 שישמשו שניה' בכתר א' כי מתחיל בראש הבה שהיו שולטים
 פניהם ביום וחס' יהי מאורות להבדיל בין היום והלילה לומר
 שהיו מאירים ביום מהוא זמן האור ובליילה יהי חשך ולא אור

כי ארץ הכוונה לא כרי מיהו לאותות ופי' שאינם אלוהות כיהם
 מכחישים זה לזה וכמקטרגה הירח ואמרה כיון שהכוונה היא
 שהיו ב' מלכים מכחישי' זה לזה ארץ אפס' שהיו שניה' ב' אחרת'
 אורה א' וישתמשו בכתר א' ומה גם שכיון ששניהם עושי' פעולה
 א' בשנוי הארה עדין יש לטעות שהם אלוהות כיון כאי' מכחישי'
 זה לזה כי שניהם משתמשים בכתר הארה יולזה כריך שיהיה
 השמש משמש לברו יום א' והירח משמש להאיר לברה יום אחד
 ויהיה יום לשמש להאיר יום לירח להאיר ולא היתה כונת הירח
 שהיה לה תוספת על השמש רק שלא ישמשו שניהם יחד כי אם
 זה ביום זה וזה ביום אחר אז אמר הבה לכו ומעטו את עמך
 פהוא המיעוט של גוף הירח שפולה ומסוף ער' מילוי הלבנה
 וחזר ופוחת עד סוף החרט וכל זה היה בשמיום הירח גם הוא
 עם השמש ביו' אבל לא בליילה כי חשך יחשך בלי' אבל בטס
 לא ישמשו פנים בשנוי א' כי השמש ירדו במכב שנה כל המיום
 והירח תפחות ותוסף בגיפה ובזה יהיה הכתר לשמש והירח
 הממשם בזמן ממטלתו הוא מכחישו' שאינו אור אז אמר הירח
 בשביל שאמרת לפניך דבר הגון שכל העס יכירו וידעו כי
 גרול כבוד ה' יבוסו כל העובדי לחמה בהיות' ב' מלכים משמשו'
 אח' בכל יום והם מכחישים זה לזה יבוסו כל עובדי פסל זהו
 שכרי שאמרת' שאמעט עמך אל הבה לכו מסלי ביום ובליילה
 שהיה לך תוספת הארת הלילה על השמש בשביל שאמר רבר
 הגון וממ' על שבקש יותר ממה שנתת לך יהי הארחה' במיעוט
 עמך אז אמרה סרגא בטיהר' מאי כו' כל' בשלג' אס היה אורי
 שלם כאור השמש היינו ב' אבוקו' דולקות זו לזו ואין לזה תוספ'
 על זה אבל כיון שהשמש מאיר בגבורתו והירח במיעוט הוא
 רומה לכך קטן בפני האבוקה וכן סרגא בטיהרא' מאי מהכיא
 ואפס' רמה שלא אמרה כך מיד כשאמ' לה לכו ומעטו עמך
 לפי שטענת לפי שאמרת' דבר הגון הוא טענה יותר חסובה
 ופכשני חזרה לטעון כך ועוד אפס' כי בתחילה לא קטרנה על
 זה לפי שכיון ששניהם הם משמשו יחד להאיר לא יוכלו לרעת
 מאור הלבנה המעוטה כמה הוא שישבו כי משניהם החמס
 והלבנה יבא אותה אורה אבל כיון שאל' מסלי ביום ובלי' והרי
 כיצר שיעור אור הלבנה בליילה שאין בה חמה והרוא' שיעור אור
 הלבנה שהוא מועט אז כשתאיר גם ביום יאמרו סרגא בשעהרא
 כו' אל לימנו כך מועדי הי מתוך שנתמשס הירח וחזר והמולד
 להתחרט הם עומים המועד' כרכתו עמא' גרח למועדים ולא
 נתרצתה הלבנה בפיוס זה אז אמ' הבה הביאו עלי כפר הכו'
 שיתגלגל זכות זה ליש' ע' מיעוט הירח מהם מביא' בכל מולד
 הירח כפרה על חטאייהם וחס' הביאו עלי כלומ' בשביל המיעוט
 שעפיתו הביאו בכל מולד כפרה ותזכו להתכפר זדי לה לבב'
 הזכות זה שנתגלגל ליש' במיעוט ולכא' הכתו' סעיר חטאת לה'
 כרי סיכפר החטאת יס' . עוד אפס' בשנרקרק עוד מה מחזר
 לומר לה הבה לימנו כך יומי ושני שהרי גם בלי המיעוט ימנו
 ימים ושני יועענין הוא שאמר הלבנה א' לפני מלכי' להשתמש
 בכתר א' והיה ברכונ' שיתן לה הבה תוספת טובה לא מהס' והא'
 יהיה עומר בגרולתו אשר כיתכ' לו אבל לא רבתה שופחו' ממה
 שנתן לו והבה אל כיון שאין שניה' משתמשין בכתר א' א' לכו
 ומעטו עמך ויהי השמש בגבורתו שניתן לו ואת הלבנה אמר
 שתמעט ממה שניתן לה לך נתרעמה וכי בשביל שאמרת' י
 רבר הגון להוסיף לא' משמנו תוספת טובה על חבירו אמעט
 עמך כי היה לך לקסמי ברבר שהיה לשמש תוספ' טובה ולא
 לי אבל לא יהיה במיעוט עמך אל לכו ומסלי ביום ובליילה .
 כל' מיעוט הירח הוא בב' פנים אם שהשמש מוסל ביום והירח
 בליילה מה שקורס לכן היו מוסלים ב' ביום כמו שעתיד למסול
 השמש שבעתים לעתיד דכתיב ויהי אור הלבנהאמר התמה

דרוש א רפרשת בראשית

והיה עבדתי ועבדתי כיתח הירח להאיר לילה יחבל עדין חפסר
מתמיד בכל לילה יהיה אור הירח שנה כמו שאין הפרט באור
השמש מיום ליום כי כל הימי' אורם שנה משאכ בירח שער טו
יום לחרם הירח הולך ומתרבה אורו וכיום טו הלבב' במלואה
ומטו ער סוף החרם הולך וממעט אורו זהו מיעוט אחר ועור
ים מיעוט ב' שהיה חפסר שלא תתמעט הירח בגופה רק יהיה
הירח שלם בגופו תמיד ויהי' זורח ביום רח סמוך לבוק והולך
כל היום ממזרח למערב ער עקיפת החמה ויום ב' מאחר לכה'
ונראה ליל ב' שעה א' ויום ג' מאחר לכאח ונראה ליל ד' שעות
וכן ער' טו ו' יוצאה בתחילת הלילה וסוקפת בבוק לליל יו'
תאחרת לכאח שעה מהלילה וליל שלאחריו ב' שעות וכך ער'
הולך הסבוב ער ר' ומכאן רמיעוט הלכנה היא באופן שאינ'
יוצאה תמיד בתחילת הלילה ער הבקר אבל אינו מוכרח שמלכר
זה המיעוט יהיה לה גם מיעוט בגופ' בתחילת החרם מאיר חלק
קטן מגופ' ובלי' האחר' ב' חלקים ער טו' שמאיר' כל גופה וכן
בחסרון ים חסרון בגופ' מלכר חסרון זמן ההארה בשש' כמו
שכתבתי יואפסר להיות מיעוט הארה בזמן הלילה זה יותר על
זה זה שעות מזה ולעולם תהיה היא שלימה בגופה בלי מוס
חסרון ואם שעה א' אינ' תאיר יהיה אותו זמן בהאר' כל גופה
לעיינו' והק' בה רצה להסיג דעתה שיהיה לה מיעוט האחר
דהיינו שלא תכא ותאיר מתחילת הלילה ער הבקר תמיד בכל
לילה כמו השמש שאין בו שינוי אבל ללכנה אר' שתמשול ביום
ובליל' דהיינו שהלילה הראשון תהיה עומר' שעה א' בלילה וכל
שאר סבוב' ביום ובלילה הב' תפחו' מקבוב היו' ותוסף בסיבוב
הלילה וכן ב' יותר מעט תקבב בלילה ער טו' ימי' שיהיה כל
הסיבוב בלילה ער הבקר ומס' והלאה פוחתת הסבוב מעט
מעט בליל' ומוס' הסיבוב ביה אבל לעול' באותו זמן שמאירה
בליל' ובמ' יהיה כל אורה משלם שלא יתמעט לעיינו אור גופה
כלל והירח לא תכר' בכך כי אחרה שגא' בטיהר' מאי מהניא
וכיון שלא כתראית אז הפיס דעתה באופן אחר סבריך סימנו
בה ים' שנים דהיינו בקירוס החרם וזה אי אפשר אם לא יהיה
מיעוט הלכנה בגופה כדי שתתחרם ומתוך החירות של לכנה
יקרשו החרם והיא עדין לא כתפייסה ער שאר' הבה הבואו עלי
כסרה וכאזכרה כתבאר המאמ' יפה' עור במ' רבה' ולמשול
ביום ובלילה וכו' אמר ר' אילפא אם לענין המאורות הלא כבר
כאמר את המאור הגדול לממשל' היום כזומה ת' ולמשול ביום
ובלילה לא או הכריק' שעה שולטין במה שכבאר להאיר ביום
ובמה שכבאר להאיר בלילה הדר' וירוס השמש וירח עמר ער
יק' ג' אויביו הלא היא כתוב' על ספר היסר' וכו' אני אבאר
הפסקים סס' ויש לרקק מאי אז ירבר ולא כתי' אז רבר'
ועור מאי ביום תת' שהנא מתת' ומא' ומא' לעיני ים' ועור
דמספיק לומ' ירבר יהושע לעיני ים ולמה הזכר' אמר' אחרת
ויאמר לעיני ים' ועור כפל וירוס השמש ועמור השמש יעו' מ'ם
ולא היה כיום ההוא לפנינו והרי עתדה השמש למטה דמריכין
אחל' אחל' וגם לאחריו היה בימי נקרימון ועור מ'ם כי הכלחם
אין לו הבנה במקום הזה' וגלעד' כפי פשוטו שבא לתת טעם
ליהושע שהעמי השמש בלי ביוויו של הבה' לז' אז ירבר יהושע
לפי שראה יהושע שלאחר שהמס' ה' את האמורי אשר קם על'
אנשי גבעון ויהושע ה' לפני בני ים' ויכס מכה גדולה בגבעון
וירדפס ויכס ער עזקה וזה היה מספיק להושיע לכני בגבעון
סלחנו לקרו לים' עלו' אי' ופזרוני וכב' עזרו ומס' להם לרדוף
עור אחר האמורי יאמנס ראה את האותות הגדול' אשר הפליא
הלפעס' כי בגוס מפני ים' הסליך עליהם אבני גדול' רבים מתו
באבני הברר מאשר הרגו' בחרב ומכאן ראה יהושע שרצה
הבה להלחם עור בהם וכיון שרא' אז יהושע את אשר עשה הבה'

לרפ' באבני ברר ירבר יהושע ומס' דבר' לה' כל' מאת ה' הית'
זאת להלחם עם האמורי ורא' לרבר ביום הכות ה' האמורי
באבני ברר וכיון שכך מה תועלת ים' שהכוס אבני הברר ולא
ירעו בו בני ים' לכך כדי להראו הנס לעיני ים' אמ' שמש בגבעון
כדי שירדפו ים' אחריה' ויראו את האבני אשר הסליך ה' עליהם
וזם ויחל לעיני ים' כלומ' כונתי בענין רמימת השמש היא כתי'
סיהי מתפרס' הנס לעיני ים' ויחל' שמש בגבעון רוס וירח בעמ'
חילון כפי מ'ם בממ' קם סית ואול' סית זקם סית ויס' זא' לק' לתם
זב ואול' סית זקם יב ולכולהו ליסני מוכח דתתי' זמני עמור
השמש' וכו' אני מבאר ויר' השמ' ויעמו' השמש כי כפע' הראשון'
עמר בחכי השמים זקם סית שעות וכפיהה הזמן סממוך לבין
הערבי' חזר ועמר זקם שמש בגבעון רוס בחכי השמש בסמוך
לבין הערבי' ירח העתידה להראות ירח עמר בעמ' חילון
וירוס השמש וירח עמר הלא היא כתובה על ספר היסר' שכתב'
ולמשול ביום ובליל' זה יהושע ששלט בשמש המא' ביל' העמוד
ואם לא היתה שם לא עמיר' השמש לא יתיי' סב' מס' ולמשול בתי'
ובלילה רתינח ביום אבל בלילה לא כתפרס' יאמנס' להמ' זקם
סית ואול' סית וכו' את הירח להא' לילה והעמי' הירח במקומה
והאיר השמש עור ו' שעות אחר' סמוך להערב שמש לכ' ולמשול
ביום ובלילה רהיינו ב' פעמים קם סית זקם וירוס השמש ויעמור
השמש בחכי השמים רהיינו עמידה ראשונה וגם עמידה סמוך
להערב שמש ולא חץ לבא השמש כמנהגו של עולם' מסמוך
לסקיעה הוא ממחר לבא השמש ועכשיו עמר השמימה ולא חץ
לבא ומכאן הב' עמידות כיום תמים דהיינו קם סית תרי זמני
ולא היה כיום ההוא לשמוע בקול אים' להעמי' השמש ב' פעמים
ביום א' שאעפ' שמש העמיר' השמש היה פעם א' וכהן העמיד
יהושע שני פעמים ועור כי משה העמיד השמש לכהן' של' ים'
כדי להלחם באויביו אבל כאן כי ה' כלחם כבר בשביל ים' ונכח
מלחמתם למה הזכר' עמיר' השמש לא עשה הבה רכון יהושע
לשמוע בקולו' עור ירצה אז ירבר יהושע לעיני כל' ים' עס' מה
סדרשו חזל' שהיה ס' משה תור' סגנון של יהושע ואם כפס' שלא
דומתי מזה כך שמש בגבעון רוס ועור אחל' ראה הבה סס'
משה תורה היה חביב עליו של יהושע אל' הקבה חוק יהושע
אחז' יהושע לא ימוס' ס' התורה הזה מפיך יוכפי זה אפשר לומר
סכיון שהוכחט סס' יהושע שאם לא ימוס' ס' התורה הזה מפיך
אז תכליח את רדריך ואז תשכיל לז' אז ירבר יהושע לרמוז
שהכחח זו של אז תכליח רדריך הבטחת אז ירבר יהושע לה'
ביום תת' האמורי אחר לפני הבה' אתה הבטחתני שבהיות ס'
משכה תור' סגור בפי אז תכליח את רדכי והרי השע' שתכליחמי
במלחמו' וכס' שלא דומתי מס' משה תור' כך שמש בגבעון
רוס ואח' לעיני כל' ים' לרמוז מחזל' סל' עברא זכנא רחבא לא
כך ראה אותך בחלום והנה השמש והירח משתחווי לי זקם לעיני
כל' ים' שבא והיה הרבר הזה שהשמש והירח משועבדים ליוסף
ויהושע מבני אפרים הו' עור יתבאר עם מחזל' תכאים התנה
הבה' עם הים שיהיה נקדע לפני ים' דכתי' אמי ירי נטו שמי' וכל'
זבאם כיויתי כיויתי את הים כי כיויתי את השמש והירח שיעמרו
לפני יהושע ועס' זה ואמר אז ירבר יהושע אז בבריאת העולם
רכתיב קדס מפעליו מאז כזה הבה' שירבר יהושע ויאמר שמש
בגבעון רוס ויעשה השמש את רבר יהושע עור אחל' סריך ר'
איעור מיום שנבראו למים וארץ השמש והירח עולים להאיר
על הארץ ער שבא יהושע ועשה מלחמתם של ישראל הניע ערב
סבת וראש בזרתם של ים' שלא יחללו סבת וכו' מה עשה פשוט
יריו לאור השמש והירח והזכיר עליהם את השם ועמר כל' אחר
במקומו כו' וכפי זה ירצה אז ירבר יהושע לה' שרבו והזכיר בפיו
למס' א' ובכח הזכרת השם אמר שמש בגבעון רוס יעס' זה

ירדק

דרוש א רפרשת בראשית

ידוקדק כי ה'כלתם לים' מהזכרת סם ה'היא שעתה להלח' על ים יעור אחזל ידעתי את כל מעשה האלים כו בא יעקב ועשה היום לילה כי בא השמש שקעה השמש סלא בעונתה בא יהושע ועשה הלילה יום שמש בגבעון דום וכפי זה אפשר לומר ויאמר לעיני ישראל סבא שפעה היום לילה ים לי לומר בכבר זה שמש בגבעון דום לעסו הלילה יום עוד ירצה ואעפ' שכבר נכח יהושע את האמורי אמר אכי רובה לקדם השם ית' לעיני ים וידעו כי יר' ה' עשה זאת והוא על הדרך הכתו' למעל' ולא היה כי ה'הוא לשמוע ה' בקול אים' כל' ער שהכוונה לומר שאעפי שגם בימי משה עתה חמה ממ לא אמר משה לשמש שיעמו' כי אם הבה העמיד אותנו כי הוא מצבא השמים וחילותיו וגזר עליו שיעמוד אצל כאן בזירת יהושע לשמש שיעמוד וישמע ה' בקול אים להסכים עמו שיעמוד השמש ונ'ס כי ה'כלתם לים לומר' כו בפעם הראשון שער השמש בימי משה היה ה'כלתם להס' לים והעמיד השמש אצל לא גזר כך משה ועכשו שמש ה' בקול אים זה יהושע וים מפרסו לשמוע ה' בקול אים סלא התפלל יהושע לה' בה אלא ה' העמ' לשמש והירח רק הוא אות' לירח ולשמש שמש בגבעון דום וירח כו וישמע ה' בקול אים וכן היה * ובזה נבא לביאור המחמיר שהבענו תחילה * וראוי לתת לב לכל הרשעות הללו גזר עמיכם * ולדקדק מ'ס מה היום ברשותך אף הלילה כי מהי תיתי לומר סלא היתה הלילה ברשותו ער שהוכרך לומר כך ואם יש פקפוק בדבר גם יש לפקפק אם היום ברשותו וכן להבין ביאור מ'ם בשעה שאתה עושה ניסים ביום לך יום וכי כשאינו עושה ניסים אינו ג'ל היום והלילה * וכן מ'ם בשעה שאתה עושה ניסים דמספיק לומר כשאתה עושה ניסים כו וכן הדרשה האחרת של אנו אומרים לך שירה ביום דמאי נפקא מינה אם תהיה השירה כאמרת ביום או בלילה וכן קשה שחזר לומר לך באה לומר שירה ביום וכו' למה שאתה הכינות מאור ושמש מה ג'לה היא זו שש'ל למה כי מי לא ידע בכל אה שראוי להללו תמי' וכן קשה מ'ם שאתה הכינות מאור ושמש ואתה עשית ב'המאור' ג'הכל הוא רבר אחד ובהמאורות הם מאור ושמש * וגלעד סחזל דקדקו בכתו' שה'לל לך יום ולילה למה אמ' לך ב'פעמי' ועור שאמ' אף לך לילה והיה מספיק לומר לך יום ולך לילה ועור קשה בפסוק שסיכה הדרו של עולם להיות היום את הלילה ואכ' כך ה'לל לך לילה ויום כדכתיב ויהי ערב ויהי בקר' לילה רשנו דרשות או והדרשה הא' היא לך היום מקלם שירוע הוא שהיום הוא מקלם להק'ה אבל אם הלילה מקלסת גם כן להק'ה לא שמענו לז' לך יום מקלם וגם לך לילה מקלסת וראיה לזה שאתה הכינות מאור ושמש ויגיד עליו ריעו כסם שהשמש האויר ביום תמיר תהלתו בפיו גם המאו' שהוא הירח המאירה בלילה תמיר היא מקלסת לה' ה' אמר עוד מה היום ברשותך כו הכונה לרדום הפסוק כולו באופן אחר שאמר הכתוב לך יום סהכל רואים שהיום הוא ברשותך ומשוי'בד לך ומכאן ראיה שגם הלילה סהיא הלבנה היא ברשותך ואתה יצרתה אתה בראתה וסוף הפסוק ביאר מנין לנו פשוט יותר שהיום ברשותך לפי שאתה הכינות מאור ושמש והוא עם מחז' לא נברא להאיר לא בג'ל חמה בלבד אם כן למה נבראת לכנה מלמד ששפה הק'ה עתידין אומות העולם לפשותם אלוהות אמר הבה אם משהם נסים ומכחישים זה את זה עושים אומות העולם אותם אלוהות חילו היו אחד עאלו * והנה כפי זה ביום יש בידו שהוא ברשותו של הבה לפי שהחמ' והלבב' משתמשים שניהם יחד בעור יום והם מכחישים זה את זה אבל בעור לילה הלבנה לברה משמשת לז' מה היום ברשותך כיון שהכינות מאור ושמש עומדים שניהם בעור יום ואין מי שיטעה בחמה לומר שאינה ברשותו של הק'ה כיון שהמאור סהיא הלבנה

עומדת בזמן שהחמה שולטת והם מכחישים זה לזה אם כן מכאן ראיה שאף לך לילה שגם הלבנה המאירה בלילה לברה סהיא לך וברשותך ואף על פי שבלילה היא לברה מאירה כיון שביום אנו רואים שמהם יתר מאור ושמש יוכיח ויגיד עליו ריעו * אמר עוד בשעה שאתה עושה לנו ניסים ביום לך יום * זה יתבאר עם מחז' בילקוט והאלהים עשה שיראו מלפניו ברא הבה עולמו סהיא יום ולילה בא יעקב ושקע השמש סלא בעונתו שנאמר ולן סם כי בא השמש בא יהושע ועשה את הלילה יום שנאמר שמש בגבעון דום הרי בדקדוק גורעין ומוסיפין על דבריו כדי סהיו הבריות וראים מלפניו וכפי זה רמז כאן לומר שאעפי' שראינו ששולטו יעקב ויהושע ביום ובלילה הנה על האמת לך יום אף לילה בשעה שאתה עושה לנו ניסים ביום והיינו ליעק' שקע השמש ועשאו לילה וכן שולט יהושע ואם שמש בגבעון דום וירח בעמק חילון ועשה את הלילה יום כדי להגיל את ים' לא בסביל כך יחשוב אדם תועה ח' ולא לך לך היום ואתה נתת בכחך ליעקב וליהושע להיות שולט בשמש וביום ובירח ובלילה ונ'ס אף לך הלילה בשעה שאתה עושה ניסים בלילה להיות הלילה לאור יום והטעה כי זיל אפיקרא דמילתא שאתה הכינות מאור ושמש אתה יצרתם אתה בראתם וכיון סכך האמת אעפי' ששולטים הדרדקים לעשות היום לילה והלילה לאור יום כדי לעשו' ניסים בכחך הגדול מתך הוא הכל כי אתה הוא העושה הניסים ביום ובלילה ואכ' לך היום והלילה אעפי' עפי' הדרדקים משתנים סדריו היום והלילה וכמ' רז'ל תכאים התנה הבה עם היום והלילה שישתנו סדריה עפ' יעקב אבינו ועפ' יהושע וכן כתוב ג'ל במאורות והיו למאורות ולמשול ביום ובלילה ודרשו חז'ל אם לעמך המאורות והלא כבר נאמר את המאור הגדול למשלת היום וכו' לא הדרדקים שהם שולטו במה שנברא להאיר ביום ובלילה הה' וירדום השמש וירח עמר וכו' וכפי זה דקדקו רבריהם לומר לך יום בשעה שאתה עושה לנו ניסים ביום לומר שאעפי' שהדרדקים הם שולטים במה שנברא להאיר ביום כדי שיעשה הבה ניסים מ' האמת הוא כי לך יום אף לך לילה ועור ירצה כפי רבריו חז'ל שדרשו ולמשול ביום ובלילה אנו הדרדקי' פהם שולטים במה שנברא להאי' ביום ובלילה וכן מכו' כשעשה הבה ניסים ביום ובלילה ונ'ס יהושע שמש בגבעון דום מלומר שירה וירדום השמש כו סהיו רוממים השמש והירח מלומר שירה לה' ולכך בא' לומר סהו לך היום והלילה אעפי' שרממו מהשירה על פי האר' מ'ם כיון שאתה הכינות מאור ושמש סהיו נשמעים לאדם וישלטו עליהם אם כן ברשותו של הבה עשו לבעול אותנו ומן השירה ומה גם כי יהושע אמר השירה לה' במקומ' כמחז' שאמר יהושע שתוק ואני אומר שירה שנאמר אז ירבר יהושע ואין אז לא שירה סכ' אז ישיר משה ולזה אפשר ספמך בשעה שאתה עושה לנו ניסים ביום אנו אומרים שירה ביום כלומר הגם שיבעול המאורות לומר שירה בסביל הדרדקים ששולטו הנה הם הדרדקי' אומרי' עור אפשר שאמר בשעה שאתה עושה לנו ניסים ביום לרמוז מה שחז'ל והובא בילקוט ואתחנן חביבין ים' לפני הק'ה יותר ממלאכי השרת שים' אומרי' סיר' בכל עת ובכל עשה שירכו ומה אינם אומרים שירה לא פעם אחר ביום ואמרי' לה פעם אחר בשבוע ואל' פעם ביובל ואל' פעם א' לעולם ומה אינם מזכירין את הפס' אלא לאחר ג' תיבות ק'ק ה'בבאות * ויס' מזכירין אחר ב' תיבות שמע ישראל האלהינו הא'חר * ואין מלה אומרים שירה ער ש'סר' אומרי' למטה שירה שנאמר ברן יחד כוכבי בקר והרר ויריעו כל בני אלהים * ונ'ס כן זה שרמז כאן ואמר בשעה שאתה עושה לנו ניסים ביום ים' לנו רשות לומר שירה ביום

דרוש א לפרשת בראשית

הוא שהמינים הם כופרים בהטת הבורא ית' בתחונות פ' אומרים שאין כבודו כל יתברך להטתו בתחונות וית' דיחוי לבריהם אלו ממה שראינו בענין המבול והפלגה טראה ה' להטת את הארץ הרי טהוא מטתו בתחונות ואילך היה כתיב בראשית אלהים ברא היה להם פתחון פה לומר טלעולם אין כבודו יתברך מטתו בתחונות ולפי שקודם טהזכיר מלת ברא הזכיר מלת אלהים טמתחלת בלא טהוא לפון ארירה לכך לא נתקיים העולם במבול ובפלגה אבל טכאון טכתוב מלת ברא קודם מלת אלהים טמתחלת אף הרי טכברא בלשון ברכה טהזכר בית בבריה לומר ברא טהוא לפון ברכה בבריה ועכ' לא נתקיימה מפני רוע מעלליהם ומכאן ראיה טהקב' מטתו בתחונות כי דם ה' וטפל יראה עור טס במדרש אף אלעזר כ' דורות היתה האלף קורא תגר אני ראשון טל אותיות ולא בראת עולמך ביאל' הבה העולם ומלאו לא כברא לא בזכות התורה טכאמ' ה'כחמה יסר ארץ למחר אני בא ליתן התורה בסיני ואיני פותח אלא כך טכאמר אנכי ה' אלהיך רבי אטעיה אמר למה נקרא טמה אלף טהוא טמפל' מאלף רבר כזה לאלף רור אף טימון טככ' כופים אמרם כ' רבי יורא אמר לזה נאה לקרות איה וכו' רכנין אמרי ב' בונט כנין בטעיה טהבנין עולה מרחיב מלמטה ומיזר מלמעל' אבל הבה ברא את השמים טעלו במחטבה רבי הונא אמר אפילו אותם טכתוב בהם כי הנני בורא טמים חרשים וכו' כבר הם בראים מטת ימי בראשית ונלעד טכל אלו החכמים באן ליטב מה טכברא בבית רבי אלעזר טובר טכנין טהעולם לא כברא אלא בזכות התורה טכתוב בה אלף לכך העולם נברא בבית רבי אטעיה לא נכה דעתו בזה לפי טהתורה קראה תגר על כ' דורות טקדמה בריאת העולם לתורה טפותחת באלף טעריץ יש לה לערער על אותם כ' דורות טקדם העולם לתורה לכך אמר רבי אטעיה למה נקרא אף טהוא מטכיס מאלף טהכיס הבה אף דור קודם בריאת העולם ליתן התורה לישראל וכינן טכן האף טל התורה קדמה בכח לעולם טכברא כ' ואין לחוש על כ' דורות טקדם העולם בפועל לתורה כי הכל תלוי בתורה טהיתה בכח אף דור קודם העולם ולכך יט לכתוב בית בבריה עולם טהוא טני לתורה יא' טימון טככ' כופים אמרום מט מה ממא' למאמר כ' פ' טים תורה טככתב ומורה טבעפ ואילו פתח בלא היה כראה טאין תורה אלא אחת טככתב רבי יורא אמר לזה נאה לקרות איה כ' לפי טבתחילה פעל ולכסוף נתקלם וגם זה הוא טעם טלא פתח בלא אלהים ברא בראשית לפי טמתוך הפעולות אמר פעל וטעה בראשית ברא ניכר אלהותו על עולמו רכנין אמרי ב' בוכה כנין וכו' אטמר רררים בראשית ברא אלהים טהשמים טעלו במחטבה בראשית הם טברא אלהים טלא כמלך כ' כשאין הבנין עולה בית הוא מקצר כ' אבל הבה השמים טעלו במחטבה בראשית הם נבראו רבי הונא אמר אפילו אותם טכתוב בהם כי הבה בורא טמים חרשים וכו' וכפי זה יאמר בראשית כ' טמים ברא אלהים דהיינו טמים האן והטמים חרשים הם כ' טמים ברא אלהים וכו' כי ה' אלהינו אחד מן העולם ועד העולם

דרוש ב סדר בראשית

מדרש חולין פ' אמר רבי חסא בר חנינא גרולים צדיקים בביתן ויהר כבחייהם שנא ויהי הם קוברים איש ותנת ראו את הגדו ושליכו את האיש בקבר אישע וילך ויגע האיש בעצמות אלישע וחי ויקם על רגליו אל רב פמא לאכו ורילטא לקיומיה ביח ברבא דאליחו דברזיב ויהי

ביום ואין אנו בריכין להמתין עד טעה מיוחדת לומר טירה פמו המלאכים טהרי טעית לנו ניפוס ביום וטמר רבורה ביום טהוא מיד ולא המת יכה וכך בטעיה טעית לנו ניפוס בליל מיד אמרנו טעיה ולא נתעכבנו טהטירה היתה טכופה לנס ויכא לנו מזה טי כאה לקלם ולומר טעיה להבה בטעם זכ' כאה לקלם בלילה טלא נאמר כיון טהלילה הוא זמן חסך זריץ ויהקבה לא יחד טמו על החסך רכתב קרא אלהים לאורי'ם ולחסך קרא אלהים לילה לא כתיב לפי טאין הקבה מיוחד טמו על הרעה והחסך ואם כן לא כאה לומר טירה בטעיה הרין ללא לך יוס וגם בלילה לך כאה לומר טירה והטעם טגם בענין הלילה מכוני טיחר הקב' טמו בענין המאורות רכתב ויעט אלהים את כ' המאורות הגרולים את המאור הגדול למטלת פיוס ואת המאור הקטן למטלת הלילה הרי טיחר טס אלהים על כ' המאורות זשה אף לך לילה אטפי' טלא יחר הבה טמני על החסך כןן טאתה הכינות מאור וטעם פיחרת טמך על המא' המאור בלילה וגם על השמש וחה טמכני חזל ואתה טעית את כ' המאורות טכאמר ויעט אלהים את כ' המאורות וכיון טהזכיר טמו על המאור הקטן טל מטלת הלילה אס כן לך כאה לומר טירה בלילה ובוה נכתבאר המאור יפה ורפוי להקדמתו טברא אלהים את טמי המאורות הגדולים כרי טלא יהא פתחון פה למינים לומר כי יטם אלהים על הארץ ובפאות טהם מכחישים זה את זה יבוטו כל עובדי פסל וירעו כל הארץ כי גדול כבוד ה' ומבלעדין אף אלהים כי אחר אלהינו וטמו אחרי ועד מכוני טחם הבה טלא יהא פתחון פה למינים טדרשו חזל במרבח למה נברא העולם בבית להוריעך טים כ' עולמים טעה' והע' ביד' למה טבי' טהוא לפון ברכה ולמה לא בלא טהוא לפון ארירה ר' למה לא באלף כרי טלא יהא פתחון פה לטועים לומר היחך העולם וכו' לפמור טהוא כברא בלשון ארירה לא אמר הקב' הריני בורא אותם בלשון ברכה והלאו יעמור וקם מה זן טאלה טטלו למה בבית כי מאיזה טעם היה למוכנו טלא יברא בבית ער טטלו כן ועור קטה לרא' טאמר טהוא לפון ברכה מה טלו עור ולמה לא בלא כיון טכבר כתיב טעם לטבח לפי טהוא לפון ברכה ולכך אין לפתחון באות אחרת טאין בה לפון ברכה וע' טאמר ברא טלא ליתן פתחון פה כי אין לפתחון פה זשה המינים טום התייחסות וענין בבריה אס יהיה בלשון ארירה או בלשון ברכה ואין לדרבים אלו טום הקב' וע' טגם ברא היה חור לפרס לפון ברכה כפירוש הראשון ואין כאן רבר אחר ונלעד דמ' למה נברא בבית הוא טייך למ' בטמך רבי יהודה כן פזי דרס במעשה בראשית כבר קפרא כלומר דפליג עס רבי יונה טאמר למה נברא בבית מה בית פתום מכל כדרין כך אין לך רשות לומר מה למעלה מה למטה כ' זרבי יהודה כן פזי טדרס במעשה בראשית טובר טכברא בבית להוריעך טים כ' עולמים וזהר הטוה לכולם לטאול למה נברא בבית הוא טלהסיר מלב המינים טלא יאמרו טמו יט כ' רשויות היה ראוי טלא לפתחון באות בית טהוא לפון טכיות וכל אחד בחר לו ררך בררשה זן או לדרום טים כ' עולמים או לדרום טהוא לפון ברכה וכריך לפתחון כפי טוב לפון ברכה וחזר לטאול ולמה לא בלא טגם בזה היה בו ככס כפי טוב לפון אורה לפון ארוכ' לפון אהבה וגם היה טותם פיהם טל מינים כיון טכברא בלשון אחרות ויחרנו לפי טים באלף לפון ארירה לכך לא פתח באלף ר' למה לא באלף הכוונה טהלל בראשי אלהים ברא דהיה פתח בלשון ברכה וטמך לו יאמר אלהים טהוא אלף ולמה טעה כ' ביתן טמוכות בראשית ברא טלפתחון בלשון ברכה האחת טמפקת לזה תירץ כרי טלא ליתן פתחון פה למינים וזה ענין

דרוש ב לפרשת בראשית

תפחדו כי זכוריהם הולכותם באכסוף כרוף ביאורי למשל יעקב לפי ענייניו אומר שמתוך עסק התורה לשמה של ילדו מעיניו ותהיה נוכח תוסיה שהיא התור במחשב לשמה אז יהיו רת חיים לכפוף כשתשוב א להאי אשר נתנה וכן טוב לגבירותך בסביל חוליות הגרברת שלמרת התורה בהם כל חוליה וחוליה נעמי כתר א להיו לחץ עליוך ואז תלך לבטח הנשם לעלות ולראות א פני הארץ המבלי טוס משחית ומקטרגותלך דרך המלך כיון שנתעטרה בהור והרר וכן נחסר וגם החומר שהוא מכוון לרבליך לא יהיה לו נגף וכפר בקבכי אס תסכב בקבר לא תפחד מדיוי הקבר ושכבת וטובה שנתך שהמיתה תחשב לך כסיו מתוקה ועריבה והוא משה מתוך סיונת העובר את האלהים מעט ואם הרב א הרבנא היממעיט ואכל מפרי דרכו בעהב כיון שכונתו לשמים ועובר אהים מאהבה ויתרון דעת החכמה של הפטיר בתורה היא שהטבע לעשו כיון שהוא טבע בתור איתו טבע אינו מביח לו ליסוף לפי שאומרי טמונותיו בעהב וטפותיו רובבות בקבר ומה והקיונות היא תשיחך שבטכך בקבר ואתה יסן כשאומוי מפיך דבר טמונ והקיונות משנתך לפי שהיא תשיחך אותה תורה שאומרים משמך היא תשיחך בקבר כי שפתותיו רובבו בקבר מל רובב שפתי יסיוי והתורה היא משיחה מפיו טס ושמך ואמר יס רעה חולה ראיתי עושר טמור כולפי ששיבת מעלת העושר של תורה שאינו מביח לו ליסוף לפי שמעשרו פיזר ללמד לבני ארס תורה וכסלומדים טמונותיו אינו מביח לו ליסוף אבל ראיתי אופן עושר אח שהוא הממון שהוא טמור לבעליו של הממון כי זה אינו בעל הממון לכך אינו שולט בו והוא טמור לבעליו שעתירין למרסו זהו טמו לבעליו לרעתו שאם היה לו זכות הוא היה קהנה מעשרו ועכסו לא די טלא הרוויח בו אבל אהרב הוא לרעו טאנותו פוסר פוסו ליאבר ואבר העושר ההוא באופן טלא ההנה טמוני טאף על פי סיכית בן טירטמו עכא איך בירו טל בעל הממון מאומה כמט חזל ג' אהבוס יס לו לארס הממון וככו ומעט הממון אינו מלווה כלל והבנים מלוים אותו ער הקבר והמעטי הם ההולכי לכניו ללנותו והלך לפיך כרקך אכ איך בירו טל בעל הממון מאומה נמצא טמור לבעליו של הממון כי ערוס מהמנות יטוב ללכת לעהב כטבא ערוס בלי מעטים ולא הרוויח כלום בעלמו ומאומה לא יסא בעמלו טאין בירו טוס זכות טיעמודי כנגד רטפו וטמלו טיולך בירו להגן עליו ואפטר טרמו טהמנות מקרמו לפניו והעבירות מתלפתות בו טכ ולפתו אורמוי דרסס ומצא מה טיולך בירו וטמוני וזי ממנו הוא העון כי הזכות הולך לפניו וער כאן ריבר בני טהרשטי וערוס יטוב ללכת כי לא הרוויח הנשמה כלום וארברא נתלכלכ וכאן דבר ברע אחרת למטה יתנה וגם זו רעה חולה כל עומת טבא טן ילך כי עיקר הארס בל להטלים גופו להעלותו במעלות הנשמה כמט בל אחאי בר יאמיה טלא טלטה בו רמה ורקב עצמות וההורכטיב ויטוב העפר הוא טעה אקורס תחיית המתים אבל כשהנשמה טבה לאיתנה והיא העולה למעלה והגוף יתבלה בארץ ויטוב העפר כשהיה רהיטו טטב כל דבר למקורו כל עומת טבא טן ילך הנשמה טבאה מלמעל טבה א בית אביו והגוף טבא מהארץ יטוב א העפר כשהיה וכל היתרון שהיה לו בעהב היה טיעמול רוח לשלימות הנשם לבד אבל לא הקנה גכ שלימו לגוף גס זו רעה חולה כי גס הגוף טרח בעהב והיה לו גכ להטיג מאותו תצנוב טל הרוח כיון טנס הוא הגוף היה יגע כי כל ימיו בחסך יאכל וכעס הרב וחליו וקפץ ירצה שהגוף טהי לו צער ויסורין בעהב היה לו לעלות גס הוא במעלות הנשם כי זה כל הארס בוסף להתענג בתענוב ככחי ואכל וחי לעולם טכולו ארץ ולזה כיונו בכיקרח במזמור מה ירדות משכנותיך כו והכוונה למו

כמה חכמות וירירות הם משכנותיך טהוא עהב טהוא בית מושב ומשכן מלכו של עולם ואס הכבאות טהבה טוכן בתוך כבאותו של מעלה והעהב הוא פרוורד וחצר בפני עהב ואינו בית עיקרי כי אס מעבר לעבו א מקו המסכן והמרו האמיתי וכי תימכין טעיק המרו הוא עהב אכ למה זה אנו טולא תמיד מאת העבות חיים ואורך ימים והלא בארצנו ומי היא כל אותו זמן חוץ למדור ויותר טוב לארס טימות מהרה ויזכה לאותו מדור ולא ליטב בחצר לזא ככספה וגם כלתה נעמי לחצרו ה לבי ובטרי ירכנו א א חיררכ כי גס הנשם טאין לו הנאה בעהב כי הגוף הוא נהנה בהכאות עהב אבל הנאות הנשם הם לעהב עכא גס נעמי ככספה לשבת פה בעהב טהוא חכרות ה כמו שכתבו טעהב הוא הבית מדור ועהב הוא חצר טלפני הבית וככספה נעמי לשבת בעהב טהוא חכרות ה ותמיד אנו טולאים מאת הזכרנו לחיים טים טלום כו חיים חן וחס כו הטעם הוא לפי טלבי ובטרי ירכנו א א חו טאוי אפטר לארס לעבולא ה ולטמור מצותיו אס לא מתוך טהוא מורכב בגוף נעטט טאס יהיה כנפט בלא גוף אי אפטר לקיים מצותיו ות ועכ אינו רובה בחכרות ה טהוא לחיות בעהב כרי טמתך כך אטבור את ה בקיוט מצותיו כי בהיות לבי טהוא הנשמה טמונכ כלל ובטרי טהוא הגוף בהיות יחד לב ובטרי טהוא גוף נעטט אז ירכנו א א חו בקיים מצותיו ול תצננה על החפץ טחפכתי בחצרו עהב עס היות משכנותיך של עהב ירירו עלי טהרו ראיו גס טפור טמים ועוף עף עס היות טמא הו וררו קן לה בבתי יוכלו להיח אפרותי בבתיס עכא היא ררופה ומחור להכי אפרותי את מצבותיך טהוא מקו טאינו רירת קבע גס אכחו קובעי ומתאיים להיות מדורינו בעהב טאינו מקום של קבע עס היות לנו בית מושב של עהב כי בעהב אחה מלכי וטאי אנו מקבלני עול מלכותך לטמור מצותיך מה טאי אפטר לסמו ולפטו בעהב עור אפטר טרצה להוכיח טהאוסר האמיתי ועיקר הטכר הוא לעהב טהוא הבית העיקרי טהרי קו מהעופות טהטפור עס טייתה באיור הטמים וטל לה כנפים לעוף הטמים ומסס חפר אוכל ועכא מצאה בית אעפי טבבית היא בבית כלא עכא היא מבקשת לה בית גס הציפור ררו טהיא בת חורין בהיות באיור הטמים עכא מבקשת קן לה כרי לסיט אפרוחיה טאינס וכולי לעוף ואעפי טבבחינת עצמה נח לה ליטב באיור הטמים ולא בבית עכא לתועלת אפרוחיה היא מבקשת בית וכס וקו אכחו טהבית היא תועלת לנו טבוראי הם ירדות לנו משכנותיך של עהב לפי טבהיותו את מצבותיך הכבאות טהוא בעהב טטס מצוח הנשמות ומיכאל כג מקריבם עליו יס לעכמי תועלת כי אחה מיחר עלי מלכותך וכקרא מלכי וטאי טבוראי הם ירירות משכנותיך טהוא הבי העיקרי בעהב יעור ירצה פתה אפרוחיה במקו המחבא אעפי טטס הוא מקום מסוכן לה טיקחו הנזולות להקריב על המזבח אינה מבחנת טפוס תועלת אפרוחי טהס כטמרים טס לפי טעה וכס אני טאמי בותר בעהב כרי לקבל עלי אלהותך מלכי וטאי וטאי אטרי יוטבי ביתי ק טהוא עהב וגם בעהב יס בית הזה בית המדרס ובית הכנסת ומי טוכה לקבוע בעהב יזכה ליטב עור בבית ה בעהב באופן טיהללך טלה ויתן לומר עור ייהללך טאעפי טבעה לבי ובטרי טהוא בגוף נעטט ירכנו א א חו וטס בבית אלהים לעהב לא יס גוף ובטרי כי אס נטמת א חו עור ייהללך טלה בעהב אף על פי טאין טס בטר כי אס נטמה יעור ירצה אטרי יוטבי ביתיך והוא יסיבת בתי כנסיות ומרסות ואמר עור ייהללך טלה כהי טבייבת בה לבד יס לו אוטר ועור כוסף לו אוטר אס בהיותו בבית הכנסת יהיה עוסק בטירים והלולי לה אטרי ארס עז לו כך ירצה ועור אוטר אחר יהיה לו אס יהיה עוסק בתורה

דרוש ב פרשת בראשית

אלהיהוהאלא סביעלא תקתיים רחמיב צדקיקים ותנור אומר ויקם לך וכו' ולא מסום אליעב אלא פי טמס אליהוהיה את בן הזרפית ואליעב את בן השוממית וזכרך להחיות עוד אחר . את דלקתמיה ברכתא דאליהוהיה דתניא בתמיהה ואיממם ברכתא דר'ק לראמת ממם כמו מפעה אורת מהחיה אליהו אלא לאו עמ ממסם אליעב הוא ולא הוא כר'ק לאליעב אלא לסלקו מאבלו והמיהו עד עכסלק ממס . ע"כ .

ויש לדרק'ק לסימט דמי' היכניליף דגדולים כדריק' במיתת' יותר מבחיהם מרהמיהו בגניעה ולא הוכרך לתת פיו על פיו ועיניו וכו' ודילמא במקום שהיתה תחיה גמורה כגון בן הסוכמית הוכרך לסיס פיו על פיו וכו' כדי שיהיה חי בכל כחותיו כחי המדבר ועומר אבל תחיה זו שלא הוכרכה אלא כדי שלא יהיה נקבר רסע אלז דריק ודי בסילוקו מאבלו ולביתו לא הלך לכך לא סם פיו על פיו כי לתחי'קלה דהיינו על רגליו עמד ולביתו לא הלך די לו בגניעה וכפי השיעור של תחיה כר'ק גם כן יגיעה לתחיה גדולה כר'ק יגיעה גדולה פיו על פיו ולתחיה קלה אינו כר'ק יגיעה לסיס פיו על פיו כי אם בגניעה לבד תעשה התחיה . ויש להקשות קושיא זאת באופן אחר דאתה בא מרזה שהחיה בגניעה לבר ולכך גדול כחי לאחר מיתה והרי אני רץ מר אחר סגדול כמו בחייו שהחיה לבמרי וכאן על רגליו עמד ולביתו לא הלך . ועוד קשה כשהקשה רב פפא ודילמא לקומיה ברכתא דאליהו . והרי מ' אמר למרין מ'הדרין במיתתו כיון שהכרכה סבידכו אליהו לאליעב בעורכו חי בתקיימה ע' טורח פיו על פיו וכו' והכרכה סבתקיימה לאחר מיתה היתה בלי טוס טורח בגניעה בעלמא וקושיא זו הקשו בעלי התוספות וזכרך לתת טעם לרס' ז' ועוד כשהקשה רב פפא כך הוה ליה לתרנזי הא ליתא דאי משום ברכה דאליהו' כבר נתקיימה ברפואת ברפת נעמן ובודאי רחמי מלתא דוחי ויקם על רגליו הוא מחמת מ'הדרין ולמה הזכרך לומר אם כן היינו דתינא על רגליו עמד כו' וקושיא זו גם כן יענה לפירוש התוספות . וע' למאי דמסיק במאז אקיים ברפואת נעמן ספקולה כמת קשה היכי ילף רגדולים כדריקים במיתתם יותר מבחיהם מרהוכרך בחייו לטוס פיו על פיו כו' ולא הוכרך כן לאחר מיתה והרי גם בחייו לז'הוכרך לכך כשריפא ברפת נעמן כי רבר דיבר הבוא ויאספאו מצרעתו וסקולה כמת וכיון שהשגו מעלה זו בחייו אם כן מה מעלה הוסיף לאחר מיתה לומר גדולים כדריקים במיתתם וכו' . גם לדרך בעלי התוספות טאמרו גדולים כדריקים במיתתם יותר וכו' מממה סבחייהם נוגעים בהם כמה רשעים ויטביים אכלס ושם לא היה דשות להתעכב אכלו קשה טובא מל' רגדולים כדריקים במיתתם יותר מבחייה דילמא בחייהם סנוגעים בהם כמה רשעים הוא מפני שיש בירו של הדרין להתרחק ממנו ולא לישב בסוכנתו ואם הוא ברצון נפשו רוצה לישב אכלו מה בכך אבל במת שאם יוסיבוהו אכלו א"ל לתת להתרחק מעליו לכך הוכרך לנס פוחיה ויפתק מעליו ולא מפני שיש מעלה לכר'ק אחר מיתתו יותר מבחייו שאילו היה אפשר לכר'ק המת להתרחק מעל הרשע לא היה נעשה לו כס התחיה אבל אי אפשר בלאו הכי :

ונל'ק סהוכיח גדולת הדריק' במיתתן לפי שבבן הסוכמית כתיב ויבא אליעב הביתה והנה העפר מת מוסכב על מיטתו ויבא ויסגור הרלת בעד סניהם ויתפלל אל ה' ויעל ויטכב על הילר ויסם פיו על פיו וכו' ויחם בסר הילר ויטב וילך בבית וכו' ויעל ויגהר וכו' הרי שבפעם הראשונה לא חיה הילר כי אם סבתמם בסרו ועוד הפעם האחרת ויטב ויעל ויגהר עליו .

בנה' בי ברית כרותה ללמוד בנה' טאכו מטסח כמחול על קראוהו בהיותו קרוב דיש להקדק מאל לה לחול לדוגש סל'א בתורה כו'א מטסח אבל הענין הוא דהכי קא דרמי חול דרמו ה' כהמכאן בבתי כנסיות קראוהו ללמוד תורה ואתה מטסח בנה' מיהיה זה הדבר אשר קרית קרוב אליך וכפיך ולא במהר' הוא מטסח זמם אסרי אדם על לו כך זו תורה סנקראת עז והוא עוסק בנה' גדת ומדרך לבני האד' בדרך יסרה לסקל מלבס האבן שהוא ז'הר הנקרא לב האבן וזשה סולו סולו המסילה סקלו מאבן מהפנה המסילה היסר וסלקנה מ'כהר הנק' אבן זמם מסילות בלבבס בב' הלבבות ז'הר ויכהט ומה גם כי שיתוך היותו עוסק בר'ת הנקראת עז הוא כותן מסילות ויסרות בלבבס של בני אדם העוברים על מצותיו סל הבה והס עוברי בעמק הבכה במבוכות רעות הס גורמים להיטירס ומעין יסיתוהו הס כמעין ונחל נובע מקוד חכמה כדכתיב ומעין סבית היזכה והסקה אתנחל הסטים קרי כאן שטים או שטים במחטבות רעות עתיד להחזירס בתשובה זמם מעין יסיתוהו לא ויאמר עוברי עבירות והס מדוכים בעמקי גיהנם הבכה סבוכים סם ער סמעין מהרמעות יסיתוהו ומכני אותו סהוא מקום להבת סלהבת סעסק בתורה חיה מטים מסילות בלבבס סל עוברי כו' סחחרים בתשובה ולא די סאות סחזרי' בתשובה הס טעמים ברכות לא גם ברכות יעטה ומתלבס אותו מורה סמורה להס דרך יסרה ומדריכס כדרכי ה' וכיון סזיכה להס בהוראתו אשר הוא מורה להס גם ברכות יעטה כי זכות הרבים תלוי בו וזוכים כולם סילכו מחיל אל חיל לע"ה ויראה מרזה זה המזכה אותס אל אלהים בגיון וזרקותו עומרת לעדי עוד ירעה סמתעטפות נסמות הרשעים שהרהרו תשובה ולא פטו והס מתעטפים בנסמות הדריקים ועולות עמהם לנע באופן סנסמות הדריקים ההס ילכו מחיל אל חיל כי בעה' היו נזכים לבני אדם וגם סם מזכות אותס הנסמות להעלותם לנע ומתוך כך יראה אל אלהים בגיון . ה' אלהים כבאות הסוכן כבבא סל מעלה סמעה תעלתי אף על פי סאני סוכן תחיתו והאזיכה אלהייעקב סלה כסם סליעקב היו מלאכי אלהים עוליס ויודרים בסבילו כי המון מלאכי מעלה הס תלוי' בזכותו סל יעקב עוליס בו ויוררים בו גם עתה אף על פי שאתה סוכן מעלה תחילוק לי כבור כי אתה אלהי יעקב וזה ימסך סלה ואף על פי שיש בדינו כמה עונות וחטאות ומרת הדין מנגדת מנגינתו ראה אלהים הנה יש לנו מנן סל סם אלהים והוא סם הרחמים כמ' אחר כך כי סמם ומנן ה' אלהים כי סם ה' הוא סמם ומאיר וכעשה מנן אל סם אלהים המורה דין ואם כן מנגינתו ראה אלהים שיש לנו מנן והבט פני משיחך סהוא רוד סאמר רביס' אומרים לנפשו און יסעיתה לו לפי סהוא כסם אלהים סלה כי מרת הדין לנגד ואתה ה' מנן בעדי הרי סם ההויה היה מנן לאלהים בזמן רור משיחך גם עתה הבט פני משיחך כי סמם ומנן ה' אלהים כמו סכתבו סם ה' בעל הרחמים הוא מנן לסם אלהים המורה דין וכסיתן ה' במרת הרחמים חן וכבוד לא ימנע סם אלהים סהוא רין לא ימנע אותו הטוב להולכים בתמים וכיון סכן מוסה ברחמך ואף על פי שאתה ה' סוכן כבאות מעלה ואנחנו אדם מהארמה עכ' יהיה מאוסר האדם הבוטח בך וברחמנותך . ועכסו כבא לביאור המאמר סהפענו תחילה . א"ל חמא בר חנינא גדולים כדריקים וכו' ופי' רס' קוברים איס רשע היה ולא ניתן ליקבר אכל הדריקים ונע האיס בעצמות אליעב וחי וזילו בחייו כשרעה להחיות את בן הסוכמית הוכרך לסיס פיו על פיו ועיניו על עיניו לבקס רחמים . ודילמא לקומיה ברכתא

דרוש ב פרשת בראשית

רילמא זה היה שלום סהיה בדיק ואלו לרחו זה מטוס דברכת
אלהיו נתקיימה בעצמך דעריין איכא לאקטיו ומכל דנתקיימה
ברפואת נעמן דילמא לא נתקיימה הברכה של אלהיו אלא
בתחית אדם בדיק זה שלום וזכות דקתו ביתוספה לו בתחיה
לכך הוצרך להקדים ולומר אדם כן היינו דתיא על דגליו צמח
וכו' ולדברי הברייתא אלא לומר שזה היה שלום בין תקוה
אלא אדם רשע היה וכדי שלא יהיה עומד אצלו החיה עד
שהלכו מאצלו ואלת היות נתקיימה הברכה של אלהיו ים לנו
לומר שנתקיימה ברפואתו של נעמן ים עדין אנו כרוכים
לבאר מש גרולים בדיקים כפי טיט בעלי התוספות ואפשר
דהק סכין שבחיי הדדיקים הרשעים כוננים בהם עוסבים
אכלם ועם לא היה רשות להשתכב אצלו הענין הוא שהרי
אלישע הכבוי בערונו חי בא אליו חזאל ומנחה בידו ויצתה
לפניו ויאמר בך בן הדר מלך ארם שלחני אליך וכו' ומצינו
שהשיבו אלישע והפליג עמו בדברים ויברך אים האלהים ויאמרו
חזאל מרוע ארמו בוכה וכו' הרי סהיה יטוב הרשע אצלו מה
שלא היה כן לאחר מיתתו וכן בשעת חליו של אלישע כתוב
וירד אליו יואש מלך ישראל ויברך על פניו וכו' ויאמר לו אלישע
קח קטנת חמצים וכו' והרי יואש היה רשע כדכתיב ויעש הרע
בעיני ה' לא סר מחטאת ירבעם וכו' ואפ"ה היה יטוב אצל אישע
הכרוי ולאחר מיתתו הסליכו אים ופי' רש' פ' נבמה הריח ארמו
כבוי סקר הזקן אשר החזיר את ערו לאכול לחם אצלו ככתיב
על מזבח מזבח בימי ירבעם ונבש בעצמות אלישע וקם על
רגליו שאין קוברים רשע אצל בדיק הרי גרולים בדיקים
במיתתם ויתר מבחייהם זה אפשר לפעם ריהטא ועוד כל
שהוכיח גרולים בדיקים לפי שאם לא היה אלא בסביל אלא
יהיה נקבר אצלו למה הוצרך להחיותו היה לו להסליכו מאצלו
והוא מת טיפלטנו המקום חובה לקברו ומדהחיה בגניעה
כראה שהוא מכח גרולתו לאחר מיתתו והקפה רילמא לקיימה
ברכתא דאלהיו שהחיהו כרי שתקיי' ברכתו ולכך לא פלטתו
הקבר והחיהו בגניעה כיון שאלישע מת ואל לשים פיו על
פיו אבל בעורניו חי אישע הוצרך לשים פיו על פיו ולא בגניעה
כי דיו להיות כרבו אלהיו התברכו פנים הוא לא החיה בין
הברפית אלא פיו על פיו וכך היתה השאלה והי כא פי סכים
ברוך אליו ואיך יהיה לו כח בחייו ויתר מרבו אלהיו אבל
לאחר מותו שלא נתקיימה הברכה של פי סכים ואל להיות
במותו פיו על פיו לכך החיה אותה טעה בגניעה אל או הכי
היינו דתיא על רגלו עמד וכו' ואם מחמת הברכה היה לו
לקום וללכת אל ביתו חי כמו שהיה בבן הסוסי ומה שלא הטיב
לו מיד הא אר רבי יוחנן שריפא את כרעת וכו' לפי שהרחה
רוחה בקם ואל מכל להוכיח גרולים בדיקים במיתתו
ויתר מבחייהם שפסקים בתורה ובמכות ודילמא שלא חיה
מת זה אלא כדי שתקייס ברכת אלהיו שבחייו החיה אחר
והטביעה לאחר מותו ואל לשים פיו על פיו במיתתו ומה
שריפא כרעת נעמן אינו מחמת הברכה שהרי לא עשה לו
כלום רק כרופא שמסדר הרפואה אל החולה או אל קמבורע
כך סירד לו שירחץ בירדן כמו שכתב הר"ב סביבת כרעת
נעמן היתה מגפות הרוח שהיה בו והאיש גדול בגאווה וכיון
שכנע מגובה לבו כרפא מרעונו ולא היה בזה דתחיה לכך
רחה מכת הכרח התיא על רגלו עמד ולביתו לא הלך ואל
פאן תחיה לקיי' ברכת אלהיו ועוד ים לרחו שכת' נסים ונפלאות
עשה לפתח עינים ערוה' פתח עיני אה ולא כחשבנו לתחיה גם
הדבר הזה כאחר מהס לכך רחה מרתניא לביתו הלך וכו'
ואחר כך בשאל והיות נתקיימה הברכה אן לנו לומר אלא
שנתקיימה ברפואת כרעת נעמן וכי תאמר הרי שגם בחייו
לא פס

עליו וכאן מצוינו בכניעה לבר כתיב יחי ויעמוד על רגליו
וגם סהיה לו לחיותו בכניעה לבר וכרי לקיימו קיום גמור
היה שב לשום פניו על פניו וכיון שלא נתחיל הילך
להיות רוח חיים באפיו עד טעם פיו על פיו וכאן בכניעה הרי
גבולים בדיקים במיתתו ולקוטל הסכית שהקטו התוספות
כל סרטי' אל מפרט טיטת הגמרא כך מטוס דתיא במדרש
מלתא רבי אלישע עברא פליגא דאמר תרע לך כח הדקה
זמלום בין תקוה סהיה מרולי הרור והיה עושה בדיקות בכל
יום ומה היה עושה ממלא חמת והיה יטוב על פתח העיר וכל
אדם סהיה בא מהדרך היה משקה אוטו ומטיב כפשו ובזכות
זה סרתה עליו סכיכה סכאמר וילך חלקיה הכתן ואלקיים אל
חולדה הכבוי' אמת שלום בין תקוה ולמפרע נקרא שמו סכרה
ע"י כי טוב סכרה וכמת בעלה סכרה אותה ברכת את
בעלה ויכחו כל ישראל לגמול סכר פס שלום בין תקוה וראו
החיל טבא עליהם והסליכו את האים בקבר אלישע ומה
ואחר כך הולך את חמאל סכאמר הנה חמאל בין שלום וכו'
וכל שהאריכו אל למעניתם לומר וכמת בעלה סכרה אותה
ברכת וכו' שהוא על סאמר סרתה עליו סכיכה סכאמר וילך
חלקיה אל חולדה אמת שלום טהיבן מצינו טס סרתה עליו
סכיכה שהיה היתה כבואה לז' שלמפרע נקרא שמו סכרה
וכיון טמת סכרה את בעלה וסרת סכיכה עליה ודיוק כן
מלשון סכרה ויט סקר לחל' שהיה כבוי שלום סאמר ח'
כבואים סככים עמרו מרחב ואחר מהס שלום והנה עידי
הרואות כי לרעת מדרש זה אנו דורשים ויגע האים בעצמות
אלישע וחי סהיא תחיה גמורה ואל לנו ללמוד מטוס סגרולים
הבדיקים במיתתו מרבותו ויגע האים וחי רכיו סהיה בדיק
שלום בין תקוה ומכח אותה בדיקה חיה לכך זכה לחיו בגניעה
של הכדיק אלישע לפי שכבר זכותו על שלום בכח הכדיקה
עם זכות אלישע ומה בגניעה ומה שהקטה רב פפא המכל
ל' רחמא לדרום סאותו ארם היה רשע וכדי שלא יהיה פרוי אצל
אלישע ויגע וחי וכיון שארם רשע הוא שהחיה בכניעתו בוראי
סאין כאן אלא זכות אלישע בלבד ומצינו בחייו שהוצרך לשים
פיו על פיו וכאן בגניעה הרי גרולים בדיקים במיתתם ויתר
מבחייהם והקפה רב פפא דמכל לרפואתא לומר כך רילמא
לקיימי ברכתא דאלהיו וכתיב ויהי נא פו פנים וסמר שארם
בדיק היה זה שלום בין תקוה ולכך כשהסליכוהו בקבר אלישע
מפני הגדר חיה בגניעה מכת הכדיקה טעמה מכרע לברכת
אלהיו סגר' לאלישע אבל בבן הסוסיית לא נכשרף זכות
אחר אל הילך ההוא והוצרך לשים פיו על פיו והטיב לו אבי' או
הכי היום דתיא על רגלו עמד ולביתו לא הלך וכיון דתיא
לביתו לא הלך בוראי סאיו שלום לפי ששלום לביתו הלך
זהו ליד בנים אלא סהיה ארם רשע ולא חיה אלא בסביל אישע
כדי שלא יהיה נקבר אצלו ארם רשע כי אן ברכתו של אלהיו
להחיות אכסוס רשעי ומה שלא רחה מיד ואמר קבר נתקיימה
ברכתו של אלהיו ברפואת נעמן ובוראי שלא חיה אלא מפני
מעלת אלישע הענין הוא לפי שאם כן עדין אן להוכיח
גרולים בדיקים במיתתו כיון דהחיהו בגניעה דאכתו ים
להקשות דרפואת נעמן תוכיח שהיתה בחייו של אלישע הכדיק
וסקולה בתחיה של המת והיתה בדיבור ולא היה אצלו בגניעה
כמו שדיקתו למעלה לכך הביא התיא דתיא על רגלו עמד
ולביתו לא הלך להוכיח סהיה אותו ארם רשע ימא החיהו
בגניעה מה שלא עשה בבן הסוסיית להחיותו בגניעה ואחר
כך ימים פיו על פיו לקיימו זבזה רחה אותו מדרש סאמר
שהיה שלום הכדיק ואחר כך שהקטה במה אקיים ברכת
אלהיו הביא שריפא לנעמן וע"ל רכיון סרב פפא הקטה

דרוש נ רפרשת בראשית

דרוש נ לזיווג

מ' שוחר

טוב למנצח על מחלת וזה מצא אשח מצא
 טוב אין סוף לאשח טובח ובסב שאלן סוף
 לאשח טוב' כך אין סוף לאשח רעה רבחי ומוצ' אמר בר וכו' טוב'
 חיחה אכילגל לדור מכל הקרבנו שאילו עשה כח שחשב לעשות
 אפילו חכיא כל הקרבנו לא חיח מבפר וחיא באה ליו ומלטהו
 חוי על מחלת שכללה לו כסם שחקרבנות מבפרים :

ידוע

הוא סרבה הבה לזכור את ישראל להג' לולעס ולהיות
 להם קיו והעמרה בעולם בן כמה חומי' לזה פיתק
 סמו הגדול בימה דהיינו סם א כלול בישראל כי למען סמו לא יטום
 ה' את עמו זהו דרך כלל לכל עמו ישראל ועוד יחד סמו בפרט לכל
 איסי ישראל בענין זיווגם סאים ואשח סזכר סכיל' רהיינו סם
 יה המשותף בסם אים ואשח כי מבלעד' אס אובלת זאם בתקונת'
 פי בורח מאורי האם רהיינו ב' אונות העם הגדול האזורים סם
 רהיינו יוד באים ונא באס' וזה האיר להם על הארץ ועם זה
 אבאר מ' חוב לחבינו כי אס הוא ער אברון תחל וכל תבואתי
 תשרס ירבה כי אשקו סל חיוב אמרה לו ברך להימות וע' א' כיון
 שאיך אשח טובה לא טכ סם יה באשח זאת ואיכה בקראת אשח כי
 אס אס ואס היח ער אברון תחל להולוכי לגיאס בעתה וכל
 תבואתי שהבאתי מהמזקת ומעשים טובים היא תשרס סל להיח
 לי סם פורס מבוה וכיו' בזה סמתי בנרס וחביהו סמתו על סל
 כשאו אשח זאם בהקריבם אס וזה הכוונה סל הפסיקו באות יוד
 בן אלף לסין סהו' ס' וס' וס' כשאו נשים הית' אית' יוד בן אס וקד'
 אים והס הקריבו אונות' א' זה לזה ולא כתנו יוד באשח' ובמה
 נכבר אמרנו תמכא סקורס בריח האשח כתיב ויאל' להי' נעסה
 ארס ובברית האשח אפי' ויאל' להי' לא טוב היות הארס כו'
 אלטה לו עור כו' לפי סלקורס היה מאיר בו סם ארנות סזה כרמז
 בסם ארס אד מארס סהו' רינא דמלכות ואעפי' סכתי זכר ונקבה
 ברא אותם היינו ח' פרצופין אחו' וקדס נלק' לא כרמוס הרחמי'
 סל ההייה ועכשוו בבריח האשח פנים בפני כרמוס בו היו' כל רחמי'
 ויאל' להי' לא טוב היות הארס לברו כו' היות ארס סרויה רין
 לברו מבלתי עוס רחמי' לכך אשח לו עור דהיינו לכלול בו סם
 רחמים ביוד והא סכללים באים וי' והוא סם חרס אפר פי ה'
 יקבנו לכלול רחמים ברין והס ב' אונות סל ההוייה הראשונות
 מקבילות לב' אונותיו סל סם ארמי רהיינו יאהר כבוד לירשי חן
 כי בזה יהיה סוה העזר וסקול כנגדו כלו הרחמים כמו הרין סהו'
 כגרו זאם אחר' לזאת יקר' אשח כי מאר' בלו בהצטרפו יוד סכאס
 לוקחה זאת להקר' אשח באות הא' כו' מהיור כתנלי ההא ככור'
 ולכך מכינו שאין זיווג סל אים אלא מהקבה לפי שהוא פתיר לסין
 פשו' בקרבס כדו' להי' להס קיום והעמרה בעולם אס לבן בויווגו
 סל יחזק עכ' רבקה מה' יכא הדבר לרמוז ססס ה' סוכן בוונג זה
 וע' א' שפה מצא אשח טוב ויפק רמז מהירכ כי אס זכה ארס
 ומכא עורונת זוגו מכא טוב ויפק רמז מה' מתמלאים תאוותיו
 ורכונו מסיבת סם הסוכן בקרבס' וזה רמזו בפסוק ואתם
 הרבקים בה אלהיכם שרשוהו חזל בענין הנשואין בנמרא מ'
 כתובות פ' ואתם הרבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום וכי
 אפשר לרבקי' בשכינה והא כתיב כי ה' אלהיך אס אולכה הוא
 אלא כל המשיח בתו לתח ופעושה פרקמטיח לתח והמהנה חח
 מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו נרבק בשכינה כיוכא ברבר
 אתה אומר לאהבה את ה' אלהיך ולרבה בו וכי אפשר
 לרס להרבה בשכינה אלא כל המשיח בתו לתח והעושה
 פרקמטיח לתח והמהנה חח מנכסיו מעלה עליו הכתוב
 כאלו מרבה בשכינה יע' לרקיך כיון שדרשו רשעו ז' בפסוק
 ואלהם I 2 א ב

לא סם פיו על פיו יס' לזכור סכיון שהיה מדורס אס למס פיו על
 פיו כי מרחיקי' מתבואה דליה וחז' למחנה מוסכו ומה גם סחסוב
 כמת היה אבל לא מת ממס ולעל' סלמת ממס אס לחיותו כי אס
 פיו על פיו ולא כנניע מה סלאת מיתה החייהו כנניעה אעפי' סל
 היה כריך לא להסליכו מאכלו ודי לו בפליטת הקבר הנה זה יורה
 גדולתו סל הצדי' ללאת מית' כי סם ביתו ה' הוא כחלקו' ובס' סומר
 טוב ונע האים בעצמות איםע ויחי ויקס על רגליו תכא על רגליו
 הלך לא שהיה לטעה ומת וקב' במתן' אס סל תאסוף עם סטאי'
 בפשו ומי זה היה בכה סל סומי' ס' יהי היום וכא א חבינו וכריכין
 אנו להבין מהיכא יליף הא טבנה סל סוממית היה וכלער דילוף
 ג' כתיב התס ומי היום וכא א חבינו וכתוב בהאי עכיו' ויהי הס
 קורבים אים סהו' אונת סהמה בתחלה איםע נגס בקבורתו חיה
 פעס אחרת ויקס על רגליו וזהה נתבאר פגרוה מעל הצדיק
 לאחר מיתה וכן הוכינו סהספרו סל צדיק מעכב את הצורענות
 וכוה אבאר מחזל במרבה' ח ויהי לז' הימים ומי המכול היו על
 הארץ מלמד סתלה הבה' ז' מי אכלו סל מתוסלח הצדי' כרי עיטסו
 תשוב' ולא עשו' ויש לרקיך למה לא הוכיחו ס' מפסו' סלמעלה
 כג' לומים עור ואכני ממטיר לו ז' מי אכלו סל מתוסלח כמו סהבי'
 ראיה זו רס' זל בפירו' התור וסין לרמו' ריח להו להבי' ראי' ספנו'
 האשח מלהבי' מפסוק הקורס סה' התראה לפי סל' יקטה לרדס'
 חזל שרדסו בפסוק אכני ממטיר מ' יום כג' מה שעברו על התורה
 סוכתה למ' יום ולא הוכיחו ס' מפסו' המעשה ויהי הגסם על הארץ
 מ' יום וע' רל' רמיה סיפיה דמק' א' תלה הקבה' ז' מי אכלו סל
 מתוסלח מטמע סמיתת הצד' הגיכה להדיח את הרעה וכן חזל
 פ' חלק על פסו' לו ויהי לו ה' ימים מלמד סהספר סל צדיקי' מעכב
 הארענות ואיך אמרו כאן כדו' עיטסו תשובה דמשמע רל' לוכפת
 ל' על מיתת הצדיק רק סרבה הבה להרחיב להס זמן עור ז' ימים
 ברא ועיטסו תשובה וזהו פ' א' שרדסו פ' חלק רל' שקבע להס זמן
 גדול ואלה זמן קטן ופירו' בתחלה א' והיו ימיו ק' סנה וכיון
 פעכ' הזמן ולא טבו חזר וקבע להס זמן קטן ז' ימים וי' כפי טעם
 זה אס אנו דרס' ל' ז' מי אכלו סל מתוסל' ונל' ע' דהאי מוד'
 רילן סבר דקרא רל' ימיו עור טבעה אכני ממטיר א' לקבוע הבה
 זמן קטן סל ז' לאח זמן גדול סל ק' סנה סכיון סל ס' ס' א חזר
 לקבוע עור ז' ימים אולי יחזרו בתשובה להבא ומל' כריכין ספרה
 לטעב סחטאו ועכשוו למחות מהעולם לכך כרצה הקבה' לספר
 בהספר הצדיק מתוסלח סמת קורס המכול כי מפני הרעה נאסף
 הצדיק סל ימכא באוקה רעה ואס באולי יחזרו בתשובה מתוך
 הספרו יהיה הצדיק קרבן ספרה לכפר עליה ולא תכא רעה עור
 איהס ורשע' סל איתו הר' לא כטפלו בהספרו סל מתוסל' כי חזרו
 לא חקי' מכול' לא על ביתא דהו' גברא וסמחו במיתותיו סל סה'
 מוכיח באופן שמיר למיתת מתוסלח הוכיפו על הטחאס פטע על
 סמחו במית' הצדיק והכריעו עכמס לח' בה וממ' תלה הבה בזכו'
 כח ובני סהספידו והו מתוסלח והספר סל צדיקי' עכב הפורענות
 לכל אותן הרור וזה רמז בפסוק ויהי לו ה' ימים סתלה הבה ז' ימי'
 אכלו סל מתוסלח בזכו' כח סהספידו כהלכה והזה רבה לזכותס
 ולקבוע להס עור זמן ז' ימים אולי יחזרו בתשוב' ומתוך מית' הצדי'
 מתוסלח סמחו במיתתו הוכריעו לחובה לול' זכו' הספר כח ובני
 שהספידו וכו' וזהו סל צדיקי' מכפרת הפורענו' ועוד יס'
 לומר סל רדסו כן בפסוק כי לימים עור ז' לפי סכיון סתכלית לה
 הז' ימי' הא' סמא יעשו התשובה א' אי אפשר לומר ברבדי הקבה'
 אכני ממטיר סהו' ג' ויהי חלוטית להמטיר מ' יום ויהי ערין הרבר
 סקול סמא יחזרו בתשובה ומה גם כי לפינו יתב' גלוי סל יעשו
 תשובה כיון סהחליטו הנה לומ' אכני ממטיר אבל בפסוק ויהי לו'
 הימי' מררס פ' י סכיון סל עשו תשוב' ומי המכול היו על הארץ
 ומ' הספרו סל מתוסל' הצדי' עכבו הפורענו' כל אות הימי' באמרו' :

דרוש א לפרשת נח

ח

הקרבנות שבעולם יעוד אעפ"ל למ' כסם שאין סוף וכו' שה' להכריח
 פה כתוב מרב' באביגיל לפי שאם זה הפסוק מרבר באשה טובה הרי
 אין הוף לאשה טובה ואין חמ' מצא טוב בלשון עבר ואח' יסוף ואין
 לומר דאירי באשה רעה ולהכי קאמר מצא בלשון עבר סוף סוף
 לעובתה הא' נמי ליחא שכסם שאין סוף לאשה טובה גם אין הוף
 לאש רעה ואפי' טוב לפי שעה ליכא בודאי דאירי באביגיל שמתח'
 רור ועל אותה שעה נחת מצא אשה מצא טוב לפי שעה שמתח' ואח'
 טובה היתה אביגיל מכל הקרבנות ולכאורה היה אפשר לומר להיות
 כוונתו דר' שלא להשאיל לכל משתין בקיר ולהשמיי כלבו וניחא פגבל
 היה מורר אך כל בני ביתו שהיה חפץ להרוג ולהשמיר בזה היה
 נעש' שאפי' הביא כל הקרבנות יען כי שפיות דמ' ס' אין לו כפיה'
 גם אפשר ליישב מה שאמר שמתלה כסם שהקרבנות כלו העשולה
 שצוטה הקרבן לכפר על חטאת הארס ב' אמר שכתב רס הקרבן
 כאילו נשפך רמז גם החלב בעד חלבו כרבר הזה עשתה אביגיל
 לרבות את רור לכפר את חטאת נבל אמרה לו ועתה יהיו כנבל
 אויבי ארזי המלך כלו שהרי הוא כמת ובעל מהעולם ובמתי' אפסי
 אין לחטוב עליו עון וחטא וזה דחוק עור כל דרך ישרה שמם אילו
 עשה אותו מעשה שחשב לעשו' הוא על מה שבא בדרמ' מבינה
 שתבעה רור ואמר לה השמעי לי והשיבה לא תהיה זאת לך לפוקה
 וכו' לכך אמר אילו עשה אותו מעשה שחשב לבא עליה אפי' הביא
 כל הקרבנות שבעולם לא היה מכפר כי גילוי ערויות במז' אין לו
 כפרה רק בזמן סוף שפיר הימשתלח שהוא מכפר על כל העבד'
 ורוק ליטא רל' קאמר אילו הרג לכל ריק אילו עשה אותו מעשה
 שחשב וכו' * אמנם אם יש חילול השם לא יכופר העון עד ימותו
 באופן שאם עשה אותו מעש' אין לך חילול ה' גדול מזה כי הכל לפי
 מה שה' ארס איש אמוני כרור עה' יכפל באותו רבר והי' באה לו
 ומלטהו כלו אעפי' שה' היתה מוכרח לבא לרור להציל את נבל
 בעל מידי חרב עכ' ל' נמשך עון וחטא לרור יען כי היא בחמת'
 מלטהו יח' עור הא' על מחלת שמתלה וכו' שהוקשה לו רכס שלא
 חטא למה ייסר התמוז' ואח' על מחלת דמטעם שהורך מחיל' והלא
 הוא לא חטא שהיא מלטהו יח' לכך אמר על מחלת לסיבת תועלת
 אח' מעשת אביגיל לרור והיא שמתל' לו ענין בת שבע כמו שכתרו לו
 אותו עון הקרבנו' ויובן עם מה שאחזל שכתרת עון בת שבע לרור
 היה יען כי ס' רור בחנני ה' ונס' וכו' ואח' הבה לא מצינ' מוקמא
 אכסיו ואח' מנסי' לך בגילוי עריו וכו' ז' למען תצדק ברברך כו'
 וזה סייע לכפר עון בת שבע כי אילו נכפל באביגיל לא היה לו
 פתחון פה בבת שבע לומר למען תצדק ברברך שהרי זה העון היה
 בחפזו ורזונו אך עתה שנובל מ' אותו מעשה היה סוף לכפר עון
 בת שבע כי זה הוכיח שלא מלכו חטא רור כי אם למען יצדק ה'
 בדרבו אשר רבר והראיה שכתב רור יצרו ברבר אביגיל ואח' כתב'
 שמתלה לו אביגיל עון בת שבע והנה שכתבת אלו ומלטהו שלא
 ייטא ומחלה לעון של בת שבע כמו שמתל' לו הקרבנות שאחזל
 שכתב עיריה כתכפר לו אותו עון של בת שבע וחלמ' אותו מעשה
 של אביגיל שמלטהו כי אם ח' ונתקל היה חטאות היו בירו' שאין להם
 כפרה * אמנם זה סייע לאותו רבר שכתכפר ועשה רוס' כפרה
 זה הדבר כמו שכתב לו הקרבנות * והשתא ניחא והוא דקדוק
 ככון לפי דעתי לקושי המאמר הזה *

ס' היה לבעל הגזיר' ס' מ' יום קודם ה' צירה כמכבר כתיב ימ' פעם
 אחת בזוג הראשון ומ' אמרו שמת' לאר' אשה בהשם בכל הזוגי'
 כן ראשון וכן שני אעפי' רל' סוף למיחם שמה יקרמנו ברחמים
 בזוג ראשון אשה לא כתנו דבריה לשיעורין לחל' בין זוג שני ראש'
 למיחם שמה יקרמנו מותר לארס לזוג ראשון ראש' מארס' ולכך
 הותר לכלס' לארס בהשם ומה שהביא ראיה מרבה אפשר דמם
 שמה יקרמנו אחר אינו לא קרמ' בלכר כי סוף דבר עתיד להזרמ'
 לפני כן זוג הראשון ולכך כשהתפלל תירמץ לי פלנית אמר לו לא
 תבעי הכי כי אם תקד' לקחת' ואיך ראוי לך סופך לכפונה שעתיד'
 להתלמך ממך אולי להתגרס כרי לחזו' לכת זונה הראשון ולמה לך
 תפלה זו כיון שעתיד' לזאת ממך באחרונ' ועכסנו נבא לביאוי המאמ'
 שהעננו פתח העצור * ויש לררר' בוקר' שפוקי' לא מצא אשה
 עם למכח על מחלת מה שייך עור' נבא מם' אין הוף וכאפי' קאמ'
 וק' שאמר וכסם שאין סוף לאשה טובה כך אין סוף לאשה רעה
 שבעל המאמר לא הביא כי אם קרא מצא אשה נמי כתב כאן קרא
 דמוצא אפי' מר ממות את האשה יעור' מ' טובה היתה אביגיל כו'
 הקשה טובא דהא מצינו ב' מרא' מ' שבהר' שרנו לכל ב' בהדר' דין
 מרתי' ויחברו איש חרבו ויחברו גם רור חרבו וימכרו למרנו שרמי
 כפשות מחיל' מ' הכר ואח' איד' אמ' שאילו הבי' כל הקרבנות לא היה
 מקפר והלא ב' בהדר' רנו שהי' מורד במלכו רוא' היום רבו עבד'
 וכו' וכי תימא הא אמרי' במ' מבינה ראמר אביגיל לרור שפיר' לא
 יבא טבעו בעולם ולא מקרי' מורר ככר פירשו התוס' שהכונה רל'
 יבא טבעך הוא שרר' לרונ' פעם אחרת בדיני כספ' שדין ביום
 בל' חריו לחובה ועור' שאפי' באמר שלא היה חייב מיתה לפי שלא
 יבא טבעו ממ' אין עכסנו של דור כחשב כי אם סוג' מאחר שרנו
 ב' בהדר' וטעו ב' לחשבנו כמור' ומי גילה שלא היה מור' אביגיל
 ואח' אם לא באה אביגיל לקראת רור אותו תל' משונתו והורו ב'
 ועשו טעו' על פיהם פעורין וליכ' למי' מהו חייב גלו כסוג' לפי
 שטעו בהר' ב' ומביאך פ' * ורוק אכ' היכי קאמר אילו עשה מה
 שחשב לא היה מתכפל' לא טעוב אביגיל גם אם לא היתה אביגיל
 לא היה מכפר ב' לא חשבנו למור' ע' ב' ופטור * ועד' מאר סוף
 המא' שאמ' הוי שמתל' לו כסם שהקרבנו מכפר' ואת אמר' שמתלטהו
 ולא חטא אכ' מה צורך לכפר' גם הוא אמ' שבקרבנו לא היה מתכפ'
 ואח' אמ' מחלה בקרבנו' אמנם הביא לפי דעתי שבעל המאמר'
 רצה ללמנו פירו' מחור' בפסוק מצא אשה ריק' טוב' אמאי קיט' ליש'
 דמציא' וראוי לומר נבא אשה מצא טוב או לקח אשה גם קשה ראמ'
 מצא טוב בלשון עבר ולא אמר מוצא טוב שה' רבר הווה ותמיד'
 ועכסין עם קרא דעל מחל' יובן האוי קראי לפי מה שמינינו וראינו
 ובהאי ענין ראש' גיל למרנו ראין סוף לאשה טובה כלול' מבעיא
 לבעלה כי גם לכל העול' זולת' היא טוב וזהו אין סוף ונבול' לאש'
 טובה לומר' שהי' טוב לזה ולא לזה רק ע' ב' כוללת ואין סוף ותכל'
 לעובת' והראיה ללמור' שאין סוף לאשה טובה היא כסם שאין סוף
 לאשה טובה כך אין סוף לאשה רעה ובודאי ראשה רעה ראין סוף
 לרעת' לא יתכן שה' לבעל' בלבר שהרי ראינו שהיה עשה' הקרב
 א' פתח ביתה כי רבים חללי' הפיל' וכו' לשמרך מאשה רעה כו' והרי
 זה שאמר וכסם שאין סוף וכו' הוא כמו ב' ללמר' ונמצא למר' וקל'
 להבין הרי שאין סוף לרעתה בכל' גם לבעל' גם לאחרים ומדה
 טובה מרובה ממרת פורענ' יאכ' כלמו' גם האשה טובה אין סוף
 למכות' וגורמ' טובה זולת בעלה גם לא חר' והראי' בהים העין היא
 שטוב היתה אביגיל לרור בלו' לכאורה היה כ' שטובת אביגיל היתה
 לבעלה שהגילה ממות נפשו ולפי האמת תמצא שטוב היתה לרור
 לראיה זולת בעלה ולהכי יחא שחא מצא אשה כלו אפי' שלא כשהיה
 לא מצאה ברך' ופגע בה גם אותה ה' מצא טוב וז' מצא טוב
 לשון עבר כי אינו מרבר כבעל' בלב' כמו שראינו באביגיל שהיתה
 טובה לרור עם שאינו בעלה בעת שמצאה ברך' הטובה לו * כל

דרוש א סדר נח

בראשית

רבח את האלחים התחלק נח * ר' חזקוני
 ורבי נחמיה * רבי יוחנן אומר בשל
 למלך שחיו לו ב' בני אחר גדול וא' קטן אבר לקטן דחלק עמי
 ואמר לגרול בא וחלק לפני כך אברחם שחיה כחו יפח חחלק
 ב ב ב
 2 2
 לפני

דרוש א לפרשת נח

ולפני זמיה תמים * אבל נח שזמיה כחור ע את האלהים חתולך
גח * רבו נחמיה אמר משל לאוהבו של מלך שהיורש משרתקע
בטיט עבה חציץ המלך וראה אותו אל עד שאת' משחקקע בטיט
בא וחלך עמי התל את האלהים התהלך נח * ולכח אכרתם
דוכח לאוהבו של מלך שראה את המלך מהלך במכווא' האשלי'
חציץ אוהבו והתחיל מאיר עליו דרך החלון חציץ המלך וראה
אותו אל עד שאתה מאיר לי דרך החלון בא והאי לפני כך אמר
חכה לאברהם עד שאתה מאיר לי מאספמיא ומחברותיה בא
והאיר לפני בארץ יש * חהד' ויברך את יוסף ויאמר האלהים
אשר חתלבו אבותי לפניו: וכו' רבי יוחנן וריש לקיש רבי יוחנן
אמר לרועה שתיה עומר ומביט בצאנו ר"ל אמר לנשיא שהוא
כהלך ונקטם לפניו על רעתח דרבי יוחנן * אנו ארונים לבגורו
ועל דעתיה דריש לקיש הוא צריך לכבודנו :

מהיות גדול ארצו ומחולל מאר משגיח בשפלים כי רס
ה' ושל יראה עכספקד ה' ויבא כלי זעמו להשחית
את עולמו ברור המבול ועשה כלה כי השחית כל הער את דרכו
על הארץ ורא אלהי את הארץ והנה נשחיתה ויתפס ה' להשחיתם
ולא חמל כל מפעל ידיו למחן ודעו כל עמי הארץ כי עיני ה' שפוט
ופקדו: ועל כל דרכי בני האדם לתת לאדם כדרכיו ויש לה' שפוטם:
בארץ וזה וירא הכי רבה רעת האדם בארץ שהיו מרבים רשע
מצד היותם יושבים בארץ שהיו כופרים בהשגחה ומומרים עוב
ה' את הארץ וצב' כתר לנולא יראה ורם על שמים ה' ואינו מענין
בתחתיים וכו' כל יצר מחשבות לבנוט אדם רק רע כל היום
ומוסיף רשע ויחכם הכי עשה את האדם ויתעבב אל לבנו וכו' ויש
לרמוז כאן מחולל שנתחרט הבה על היבחר טבראו כדכתיב אשר
הרעותי וכאן רמז ויתעבב אל לבו הוא על סברא יצר מחשבות לבו
אל אדם וכפי זה מ"ס אל לבו הוא אל לבו של אדם סברא יבחר בני
האמה' אחרת את האר' כדרי סרענו ויבינו כי הבה משגיח בתחתיים
וכח מצא חן בעיני ה' שצטאר אך נח ומתוך זה תפטרם ההשגחה
משגיח הבה בתחתיים וירע בגוים כי אלהים שופט הוא כלהי
ועל הרבר הזה נענש נח שחולל טגס נח לא היה כדאי להנצל אל
משגיח בעיני ה' בזכות תולדותיו ויש מחולל אומרים לא ניצל נח
לא בזכות תשע * וקשה שהיה התורה העידה עליו שהי' איש צדיק
תמים ואיך לא הגיבה דקתו עליו למצוא חן לולי זכות האמוני *
אמנם להיות טלא היה מפרסם נח לבני דורו השגח' ה' בתחתיים
לקרוא בגרן וכשופי ירים קולו להאכח במישור לבני דורו והוא
לא עשה כפי אש היה תמי' עם דורותיו בטלום ומישור יוטב אלס
ולא היה מוסחם ע"כ לא היה כדאי להנצל אלא שמשא חן בעיני ה'
ויש לבו לדרוש כי לא הוצר טס ה' בענין המבול כמ"ס בזוהר ה'
למבול יטב טס ה' שהוא רמזי' למבול יטב כדכתי' בוד יטב טיטב
לברו ולא כצטרף בטס אלהים טהוא דין ועכ' בימחול כל הכבראים
וישאר אך נח לפי טס ה' בעל הרחמים ריחם עליו ומצא חן בעיני
ה' וע"כ לא נמסר לירי מרת הדין וכיון טלא היה כדאי מצד עצמו
לכך הוצרך לבוא א' החיבה להנצל טס כי בגלוי היתה מרת הדין
מקטרגת עליו וזה ויאר אלהים א' נח קץ כל בשר בא לפני להיות
טוה טס אלהים המורה דין לכך אמר קץ כל בשר לרבות גס נח
בא לפני שאינו כדאי לה' כל והנני משחיתם בטס זה טל אלהי וגס
אתה תהיה נענש בכללם אש תהי' על פני חוץ לכך עשה לך תיבת
עצי גופר שתהיה מכונה וכסתך כדרי טיגין מרת הרחמי' טס עליו
וגס טס תהיה כדון על ענך טלא הוכח במישור ליוטב ה' הארץ כי
לכך עשה לעשות התי' מעשי גופר לרמוז על גפרי' טל גיהנום כפ' *
איתה כזכר טהוא הופת שברוני' בני הרשעי' בגיהנו' ויטב בתיבה
יב חרם כמטע רשעים בגיהנו' יב חרם וכל זה הוא לכפרה על
העון הכ' וכן רמזתי אפי' כסוף כחרי' מ"ס ככופ' טהו' מענין כשירה

ואף גס את זאת עשה הקב"ה לנח שהזמין לו בתיבה מעשה זמית
וכרקה טיעמה נח בעורכו טס לפרנס את הבהמה והחי אשר טס
כי בהיותו עובד במצוה היא חגי' עליו טלא יטלטנו הרין וזמיה
והקיימותי את בריתי אתך להזילך מתוך טיהו אתך בתיבה מכל
החי מכל בשר: ותשתדל בקיימם להחיות אתך הרבר הזה יהיה
סיבה להחיות עמך ולא תהיה נענש וזהו שכתוב בפעמי' להחיות
אתך וחזר ואמר יבואו אליך להחיות כאן לא אמר להחיות אתך
א' כאן רמז שזכות שתביא א' הקיימה מכל החי להחיו אתך יהיו
גדמה אליך להחיות את נפשך וז' ועם נח ככל אשר צוהו אלהים
דהיינו להשתדל בפרנסת כל החי העומדים טס * וכזה אבאר
מחולל במ רבה אלה תולדות ההל' פרי דרי' עץ חיים מה הן
פירותיו טל דריק מצות ומעשים טובים ולוקח נפשות חכם טס
ופרנס כל י' ט בתיבה אחר כל השבח הזה הן כדרי' בארץ יטול'
באל' לזכר ונשתלם חתמהה דאמר רב הונא וכו' נח כשהוא יוצא
מהתיבה הכיטו אריו וטיברו ולא היה כשר להקייב והקריב טס
בני תחתיו ק' אף כי רשע וחוטא זה דור המבול * ויש לרקרק
קשר ב' הכתובים הבאים כא' - תולדות נח עם פרי דרי' עץ חיים
הן חמת כדרי' ב' כפי התורה הביא תולדותיו טל דריקים הם
מצות ומעטו וכפי זה טיגין לזה אלה תולדות נח העיקרי' הוא מה
שהיה צדיק אבל במדרש הזה לא הזכיר תולדות טל דריק לא פרי
טל דריק * ועוד כבאר מה זו טלא טעמ' מה הם פירותיו טל דריק
כי מערס הוא בכתוב עצמו שפרי הצדיק הוא עץ חיים ועוד אך
מתייחס לזה כוף הפסוק ול קח נפשות טס ופרינס ולכאורה נראה
טגח לומר שהמכות ומעשים טובים טעמה הוא שלקח נפשות לטן
חותם * אבל קשה טמה טג' הבהמות נהי טיהו מעשים טובים
אבל מצות לא אקרי' * ועק' מ"ס אחר כל השבח הזה הן כדרי' בארץ
יטולס בא לזכר ונשתלם חתמהה * וכריכין לבו לזכר מיר תמיהא
זו כי דריק ה' לא יעשה עולה לענוט דריק אחר כל השבח הזה *
ועוד מה מקום לדרשת אף כי רשע וחוטא זה דור המבול כי למה
לנו לרנוט עונס דור המבול מקי' טה' מפרט בכתובי' חטאים
וענכס ואס היינו רורסים לבאי עולם החטאים והרשעי' שעתידין
לענש מקי' מנח הצדיק היה מתייטב יותר * ונלע"ד שדקדקו
חולל מ"ס אלה תולדות נח טסם בא לפסול דור המבול היה ראוי
להזכיר אש נח תחילה ואלכח תולדותיו ולמה אמר תולד' נח ואלכח
נח איש צדיק וכך הי' לל' אה נח איש צדיק תמים ותולדותיו טסם
ויפת וכו' טהם פסלו לרור המבול * ועוד טכפל טס נח בפעמי' *
ולמעלה חירבנחול ואחרו כל מי טכפל טמו יטלו בעה' ובעה' טה
והואיל ואחא לידן כימא ביה מילתא טגס אחרו טמין לזה אלה
תולדות נח אחמהא לא הוה צריך קרא למימר אלא אלה תולדות
טס * לא כייחא לו כייחא לעולם וכו' * וקשה כיון טבאותו מאמר
תירצו טאמ' נח נח וכספל טמו להורוטיט' לו בעה' ובעה' כדכתי'
לה תולדות תרח תרחי' אכ' מה היא התמיהה טאמרו לא הוה צריך
למימר אלא אלה תולדות נח טס טכפי זה יקשה נכ' למה לא אמ' אלה
תולדות תרח אברם וכו' אמנם הכול טיס תימה באות דרס'
טל כל מי טכפל טמו יטלו לעה' דתינח בתרח טהודיענו טיס
לו חלק בעה' אפי' טהיה עובר צלמים לפי טחזר בתשובה אלכ
אבל נכח למה נכפל טמו טהרי' כחוב בו איש צדיק תמים וכיון
טכח פפוט היה טיס לו חלק בעה' אפי' טלא יהיה נכפל טמו לזה
דרסו כייחא לו כייחא לבגים * ובמאמרינו זה באו לרדסו באופן
אחר עם פמין פרי דריק עץ חיים טאין לומר טהתורה טנקראת
עץ חיים היא פרי הצדיק לפי טאם התורה היא הפרי טל הצדיק
אש כן העיקר טל הצדיק מהיהיה אלא ודאי הכי קאמר טפרי
הצדיק גורם להביא חיים לעולם ולכך טאל מה הם פירותיו
טל דריק טגורמים טץ חיים ואמר מצות ומעשים טובים לפי
טעיקרו על ארס הוא לימוד התורה והפרי טל הצדיק הוא המצות
ומ"ס

דרוש א לפרשת נח

ט

והט' ולכך מה אעפ"י שדרשו בו חז"ל כי אם בחזרת ה' חפכו אלנו' מצות ובתורתו יהנה יומם ולילה ממלא כתעסק - מצות להרדיק בני דורו ולזכותם ולכך חלה תולדות נח פסלו את נח שהיה בידו ספק ללמד לבני דורו ולהרדיקם במצות ולהוכיחם ולא עשה ולכך פסלוהו תולדותיו שלא היו אז עדין בני עונסים כי לא הגיעו איהם לק' שנה ופסלוהו למח כי נח איש צדיק בו מצות אבל היה תמים עם דורותיו ויטב אלם במעשה שהיו חוטאים ולא היו בידו מצות להרדיק לבני דורו אבל בהיותו בתוכה נתחכם להיות לוקח נפשות חסן ומפרכסן והוא שפיעמה לו כל זמן שהיה בתוכו והיו בידו מצות אלן אבל כשיצא מהתיבה אחר כל הטבח הזה בא לזאת ונשתלט העון שהיה בידו בהיותו בארץ עם בני האדם והיה רואה את ערותם ולא החזירם למוטב ועשות נפשות כמו שעשה בתוכה שהיה לוקח נפשות והן צדיק זה נח סכתוב בו איש צדיק בארץ ישולם כשיצא מן התיבה לארץ ישולם חטאו שחטא בעורבו בארץ קודם המבול אף כי רשע וחוטא זה דור המבול ירצה בזמן המבול כאשר היה עם רשע שהיו בהם רשעים וגם היה חוטא נח על שלא הרדיקם בתשובה בודאי שהיה ראוי ליענש באות' שעה מהן שהיה עכשיו אח' כל הטבח הזה שלקח נפשות בתוכה ממ' כשיצא התיב לארץ כפקד עון ראשון ויענש שהכניסו ארץ כט' וק' בעורבו על הארץ קודם המבול שערין לא ה' ה' בידו טבח של לוקח נפשות שהיה ראוי ליענש עם דור המבול ולא יכול אלן בזכות תולדותיו והוא כבודו ונח מצא חן בעיני ה' בזכות זה תולדות נח כי תולדותיו פסלוהו למח כראשון ויכול בזכות תולדותיו כי פרי צדיק של מצות מוט' גורם חיים ונח שלא כתעסק במצות ומט' רק היה צדיק בז' מצות ותמים בטלום עם דורותיו לא היה ראוי לחיות ולהציל וכח האחרונים הצילוהו וראיה לדבר שהיה סבבא לתיבה היה לוקח נפשות לזכות עמו ולא היה כשיצא אות' צדיק לארץ אחר כל אותו טבח כשתלם שהכניסו ארץ כי כפקד עליו עון ראשון כט' וק' אף כי רשע וחוטא זה דור המבול שכללו בו הרשעים וגם נח שחטא על שלא הרדיק' ולא עשה נפשות ובאותו פרק עדין לא היה בידו טבח זה של לוקח נפשות שבודאי ר' או להענישם לא שזכות האחרונים שהם תולדותיו הצילוהו ומצא חן בעיני ה' בזכות תולדותיו - עוד הרשתי פה הצדיק זה נח הוא עץ חיים כלומר סבתיבה של עצי גופר' שהיהו הקבה עם נחן חיים לכל העמדים עם שהיה מפרכסם ולוקח נפשות חכם בחכמ' לזון לכל אחד במעשה המיוחדת לו והם ה' פירותיו של צדיק ואח' הטבח הזה טמל חסר בתיבה לא נתמקד עמו. שלא הוכיח לבני כי לא הספיק מה שיטב בתיבה כיוטב בית האלמים יב חרם כחשפט רשעים בהיכנס אל בראשו מהתיבה הכניסו הארץ ונסתלק בארץ במקום שחטא על הארץ שלא מיחה ביד הרשעים ק' אף כי רשע וחוטא זה דור המבול כלומר בעורבו נח עומד עם בני דור המבול הרשעים והיה חוטא נח על שלא הוכיח ומיחה בהם שבודאי היה ראוי ליענש כי לא היה אז בידו זכות לקחת נפשות - היה לו איכ' וגם עדין לא כשתלם מחומה מחט' חנו שבודאי היה ראוי ליענש וחטה אלה תולדות ומחורעו' נח שלא הצילן הבה בהר אחד אנו על הרי ארזים יטראל אשר לא גושמו. ביום זעם והיח' אסור בתיבה יב חרם הטעם הוא כי נח היה צדיק תמים ביריותיו ולא היה מתקוטט ומחה לבני דורו רק בינו לבין עצמו את האלמים התהלך נח ויש לרמוז עוד כי ביריותיו היה תמים בלי מוט' אבל כשיצא מהתיבה שלא היו אז דורות טבארו כולם אז לא היה תמים ממוס כי הכניסו ארץ ונשבר וכל זה מפי' שלא מיחה לבני דורו בהיותם. על הארץ הן צדיק בארץ ישולם - עוד יש להחייב ולומר וביאור הענין הוא שכן לא היה כראוי לפסול לרד המבול כיון שלא הקריב קרבן לכפר על דורו ורע בעיניה הדבר הזה נראה לרבר שהיה אחר כל הטבח הזה שעשה מצות נח בתיבה לערכם את הבהמה הטעורה

טבעה טבעה כדו להקריב מהם קרבן כדכתיב ויבן נח ודרשו חז"ל תן לחכם ויחכם עוד החכם הוא נח כדכתיב הכא ולוקח נפשות חכם שנתחכם בלקיחת נפשות הבהמה הטעורה טבעה טבעה ולזונס כדו להקריב מהם קרבן ואח' הטבח הזה לא נתרצה הבה למחול עונו מה שלא הקריבם קודם טיבה המבול ונשתלט במיה עמה שהכניסו ארץ באופן שהיה מחוסר אבר ולא יהיה כשר להקריב והקריב עם בנו תחתיו כשם שלא הקריב בתמלה כך לא יקריב לבסוף ואם אחר הטבח הזה שרצה לתקן נח בפרט הבהמה הטעורה שפחד להקריב ממנה ממ' לא נתרצה הבה ונתר' אהכ ק' ושהיה הבה עם נח כשם בזמן שהיה רשע בידו המבול ועדין לא נחמונו והיה חוטא נח על שלא התפלל עליהם בודאי שלא היה כראוי למחול דור המבול אלא בכיון של נח ותולדותיו אלה פסלו דור המבול ולכך הקריב עם בנו הקרבן - ונח יתבאר מחז"ל במדרש וידבר אלהים אל נח ואל בניו יהוה ורבי נחמיה רבי יהודה אומר לפי שעבר על הצווי לפי כתובה ור' נחמיה אומר הפסוק על הצווי והנה קדושה לפי זכה הוא ובניו לדיבור ויחמ' אלהים אל נח ואל בניו - ויש להקדק במאי פלוגי ועוד מהו ז' רבי יהודה לפיכך נתבזה מהו ביזון זה טאם הוא מה שכתוב בו ויפטר ויהג' בתוך חלה זה לא היה בטביל שעבר על הצווי כי אם בטביל שנשכר מהיון - ועוד שערך לא נטע הכרם ולא סתה מהיון טבא עכסו לרמוז אותו הביון - וית' שהביון הוא סנתיחד הרובו לבניו עמו וגם זה לא יתכן שחדרבא טבח טבחים הוא לו שהיו לו בניס ראויים שיתיחד הדיבור גם עמם - ונא' ע' דרדקו חז"ל מש' ויאמר אלהים אל נח ואל בניו אתו לאמר מתי אתו דקח' את' מהו לאמר ראין כאן חמיה לאחרים לזה בא ר' יהודה ואמר לפי שעבר על הצווי שחמר הקבה למח צה מהתיבה יתה ואשתך ובניך ונסי בידך דהיינו להתי' לה' תשמים המטה והוא לא רצה רק ויבא הוא ובניו ויאסחו ונסי בניו ולפי שעבר על הצווי לפיכך נתבזה שהוא מה שחז"ל כשיצא מהתיב הכניסו ארץ ונסכר זהו הביון - וכתבא אחר כל הטבח טזן וכרנס יב חרם בתיבה וט' וידבר אלהים את' תרתדין אל נח על שלקח בניו אתו ולא עשה כדבר ה' לזאת עם אשתו עמו והיו בניו עם נפיהם ועבר על מחמרו ית' טאל' לתיצא מהתיבה אתה ואשתך ובניך ונסי בידך ויחז' ל' יהוה לטעמים דרדיו לבגא: ביריותיו היה צדיק ולא ברדו של משה וסמואל ור' נחמיה רייס למחט טלא עבר על הצווי אלא הוסף על הצווי ונהג בקדושה לפי זכה הוא ובניו לדיבור ויחמ' אלהים אל נח ואל בניו אתו בדיבור א' נתייחם כולם לאמר בטביל האמר טצונס הקבה ליהוה קדושה והם נהגו קדושה יתירה נתייחדו בדיבור והוכיחו בברית רכתיב ואפי' הכני מקיס את בריתו וכ' ולרבריו של ר' נחמיה צדיק' אנו לומר שמה שהכני הארץ במעט יציאתו היה בטביל טלא החפלק קודם המבול על בני דורו וגם לא הקריב הקרבן בתחילה בו לכך הרבה לו הקבה בטעורים כדו טיבן נח טהס מיוחדים להקריב מהם קרבן והוא לא התבונן רק אחכ בט' צה מהתיבה דכתיב ויבן נח ודרסו חז"ל התבונן על מה ריבה הקבה במיני הטעורים והתבוננות זה היה ראוי להיות בראשונה קודם מי המבול אשר עכ' נקראו מי המבול מי נח כי הוא גרס כמו שכתוב בס' הזוהר ולכך כשיצא מהתיבה לארץ נשקד עונו והן צדיק בארץ ישול' והכניסו הארץ ונסכר יבסר חן לחכ' מה מכל הבהמה הטעורה תר' ח' טבעה ויבן נח מהו ויבן התבונן מה מפני מה רבה הקבה בטעורים יותר מבטמאים אלא שרובה טיקריבו לו מהם קרבן יכונת בדרשת' ז' לישב הפס' טל' תן לחכם זה נח ויחכם ממנה טראה עוד ריבוי ועודיות בבהמו הטעורות וזה ההתבוננות הודע לכדיק זה נח דכתיב ביה איש צדיק וכתוב בו אותו ראיתי צדיק לפני הגוריע לו לקיחה אחרת נוספת דהיינו כשיצא מן התיבה ויקח נח מהבהמה הטעורה

דרוש א לפרשת נח

הדור הזה הוא שהיה על רשעים ולרשעים ויחייבם מלש הקב"ה למח בא
 א התיבה כי אותך ראיתי בריך לפני עבדך ראה מרחוק אותך
 ראיתי שאתה בריך לפני ואיך בריך עבדך אילו תהי' ברו' כדריקים
 אבל להיותך ברור הזה בריך לבא אל התיבה בהסתר ואתה בריך
 עבדך וכי תימא תימא בנח שהיה אבנן טוט עבה סאל הקב"ה
 התהלך לפני להתרחק מאבלם אבל באברה למה אל התהלך לפני
 והיה תמים לזה הביא משל האוהב המאיר למלך ררך חלוק כך
 היה אברהם מאיר בחל' ררך חלוק ואמר הבה התהלך לפני בארץ
 יש' ואיך לפני הארה שלימה וזה תמים בהארה שאתה מאיר
 ומכנין שארץ יש' בקראת לפני ה' כמו שדרשנו חל' כי מלפני ה' הוא
 בורח שהוא מארץ יש' שהיה לפני ה' ההוד האלהים אשר התהלכו
 אבותיו לפניו. הנכון לעד' שהארה שהביא רבי נחמיה לרבינו
 הוא שלפני ה' הוא בארץ יש' מרכיב אשר התהלכו אבותיו לפני
 דהיינו באי' פלרברי רבי יהודה שלפני ה' הוא שאינו בריך עבד אל
 יקשה מלש האלהים אשר התהלכו אבותיו לפניו שהליכת לפניו בלי
 טוס עבד הוא עבד אל האבות שעברו אתה בשלימות ואיך הוא
 אומר האלהים אשר התהלכו וכו' וכן ה' אל אבותי אשר התהלכו לפני
 האלהים יברכו אתכם ולרברי רבי נחמיה מחא שהתהלכו אבותי
 לפני ה' הוא בארץ יש' ואיך הביאו מחלוקת רבי יוחנן וכו' לנפשו או
 לרעה וכו' ועוד אל' דמשיק' הביאו רבי נחמיה סיוע לרבינו פסוק
 האלהים אשר התהלכו לפניו בן לרברי ר' ובן ל'ל' שאם הוא
 משל לנפשו והוא בריך לכבודו ייחא סאל הקב"ה התהלך לפני
 בארץ יש' כי זהו כבוד לטכניה הוא הנשיא. ולרבי יוחנן שהיא
 לרעה שאנו בריכים לכבודו אמר לאברהם התהלך לפני באי' כי
 בזה תהיה הסגחתי עליך כרועה על זאנני אבל לר' יהודה דרררר
 התהלך לפני שאיך בריך עבד לתמכך איך יאמ' התהלכו אבותי
 לפני כרועה לשמור זאנני והרי גם אס' היה הולך עמם כנח שאת
 האלהים התהלך נח היה שומר הרועה ייתר לזאנני ההולך אבלו
 יותר מהצדף האילן לפניו ולסברת ל' שהוא התהלכו אבותי לפניו
 בזקנים לפני הנשיא איך יתכן לומר הקב"ה לאברהם התהלך
 לפני לחת לו כבוד חלילה ומה גם אס' הליכות לפניו הוא ליתן
 כבוד לנפשו איך אל' והיה תמי' והרי הליכותו איה תועלת לאברהם
 כי כביכול הוא בריך לכבודו ולרבריר' נחמיה פטירט התהלך
 לפני הוא בארץ יש' מתייסבות השתי דרסות. עור במד' רבה
 בא א התיבה הוד' כי בריך ה' ברכות אהב כל אומן סמי אומנותיה
 אבל חכם אוהב רבי אושעיא לר' אושעיה וכן הקב"ה אוהב וכו'
 להבין כונת חזל שאתם בא א התיבה הוד' כי בריך ה' ומה ענין
 זה לזה? נלע' שפרז לרקד' מלש כי אותך ראיתי בריך לפני ולא אמר
 תמים להיות שהבה נקרא בריך וברקות אהב לכך אמר למח בא
 א התיבה ורקרק להזכיר באמיר' זו סס' ה' שהוא פס הרחמים מה
 שלא הזכיר בענין המכול כי אס' פס אהים כי ה' למכול יטב כמו
 שפירשו בס' הזהר פס' ה' יטב ולא הזכיר בענין המכול וכאן
 אמר הלמח בפס' רחמים בא אל התיבה כי אותך ראיתי לרחם
 במדת הרחמים לפי שאתה בריך לפני כי בריך ה' ואוהב הדין
 שיהיה לפני שאוהב בני אומנותו כביכול יסדו פנימו כלומר
 ביושר יחזו הצדיקי' פנימו של הבה ולכך הזכיר בו מדת הרחמים
 בפס' ה'.

ועל עולות מצותה הרי שהתחכמות פנתתם ממה טראתה
 עור ותוספת בבהמות הטורות זה הודיע לאותו בריך פה רבים
 בעצמו ויוסף לקח לקיחה שלקח מהבהמה הטארה ועל עולות
 במזבח ועכסו כבא לביאור המאמר: ויש לרקרק במאי
 פליגי ולמה הזכירו המשלים הללו. ולרבי נחמיה קשה משה את
 האלהים התהלך נח והוא ררס סאל הקב"ה הלך לפני וראיתי מי
 שהגיה במדרש ברברי רבי נחמיה הלך אחי ולא מצאתי ראיה
 לרבר. וכבאר מלש במשל שהיה משתקע בטוט עבה דמאי נפקא
 ל' אס' הטוט היה עבה או טוט הנרוק ולמה הדין לומר באברהם
 משל שהיה מאיר לו ררך חלוק כי אף עבד כאן רק שאמר לו הקב"ה
 התהלך לפני ה' אל אהבנו הולך לפני. ועד מלש הוד' האלהים
 אשר התהלכו איך הוא בקשר לרברי רבי נחמיה ולא לרברי רבי
 יהודה. וגל' ע' שרבי יהודה אצל לטעמיה דרררר בדרותיו
 לגמאי הא ברורו של משה ושמאל לא היה דריק וקשה לזה שפנחו
 הכתוב לומר את האלהים התהלך נח וכוון שהיה מתהלך עב הבה
 איך יש מקום לררס בו גמאי לזה בא רבי יהודה לחוק סברתו
 שלהיות סחו חלום אמר את האלהים התהלך נח אבל באברהם
 שהי' סחו ופה אמ' התהלך לפני שאינו בריך עבד לתומכור נחמיה
 אצל לטעמיה דרררר לשבח וכפי זה יקשה לו שאמר בו את האלהים
 התהלך נח ולא אמר לפני האלהים התהלך נח כדכתיב באברהם
 התהלך לפני לזה הביא משל אוהבו של מלך שהיה משתקע בטוט
 העבה כלומר כרי סאל להביא את המלך מלולך שמך לו בחברתו
 אף על פי שהיה בדרך טוט עבה היה מהלך על מקום הטוט ומת'
 אמר טוט עבה לפי שהטוט הדיוק המהלך בו מת' כלך בו אבל
 טוט העבה אף ממנו לכלוך כך נח היה נוטב בן הרשעים שברורו
 ולא היה מתכלך במעשיהם הרעים והוא היה לבו לשמים את
 האלהים אל הבה ער שאתה משתקע בטוט אף על פי שהוא עבה
 ואיך מתכלך בו מל' התהלך לפני וכפי זה משה התהלך נח אף
 פירושן מתהלך לא הוא ציוני כמו קום התהלך בארץ שהם דברי
 הבה שאמר לנח התהלך נח לפני ולמה אתה הולך את האלהים
 נח בסביל דורותיו שהיה טוט עבה היה את האלהים סלא יתכלך
 במעשיהם וכדאי שהיה מטער נח סלא יתכלך כמו שמתער
 המשתקע בטוט העבה סלא יתכלך ולכך אל' הקב"ה התהלך נח
 לפני וילפינ' גזירה מה דהתהלך התהלך האמן באברה' התהלך
 לפני כך אמ' לנח התהלך לפני סלא תרבה א דור זה וכו' תי' תמי'
 סלא מתכלך עמם. עור אפטר רר' כחמי' דרררר לשבח רררר אים
 בריך הול' בכל הדורות אס' ברורו של נח ואס' ברורו של אברהם
 ואמר את האלהים התהלך נח שמקור' היה את האלהים ולא היה בו
 בח לעמוד לפני האלהים בסבל שהיה ברור רשעים ומל' הקב"ה
 התהלך לפני הוא בהיותו ברור של כדריקים כיום בו הכנה להיות
 עומר לפני אלהי' אלא עכסין היה מהלך על טוט עבה ולא טוט
 רך כיון סלא נתכלך בעבירות כמותם אבל מל' מהלך על הטוט
 אעפי' שה' עבה ואף בו לכלוך ומכר הרו' הרשע לא היה הולך לבת'
 כי אס' את האלהים אבל כפה הקב"ה סאלו היה בתר כדריקי' ים בו
 כח להלך לפני האלהים בלי מטענת הוד' את האלהים התהלך נח
 הכונה לרקרק עס זה רלסבת ר' יהוד' דרררר אילו היה ברורו של
 אברהם לא היה בריך ודרשין לסברתו שסכגר בריך שהוא עשה
 טוב אמר ברותותיו וכנגד תמים שהיא סור מרע אמר את האלהים
 קשה שלימה חזר לומר התהלך נח ורי' שאמר תמים היה ברורותיו
 את האלהים אבל לרבי נחמיה דרררר לשבח הכי קאמר עכסין
 ברורותיו היה תמיכות האלהים לפי שהיה ברור רשעים אבל אס'
 חרמן ברור כריקי' התהלך נח לפני האלהים באברהם ועור רקרק
 סלא אמר התהלך נח אף האלהים אלא אמר תחלה את האלהים
 על הדור שהוא מהיה נח בתוך רשעים היה בריך עבד את האלהים
 אבל מכר בדין התהלך נח לפני האלהים כי לא היה מעכבו אלא

דרוש ב לפרשת נח

בראשית רבה אלת חולדות נח. תהוד בעבור סופת
 ואין רשע וצדיק יסוד עולם. בעבור
 סופת ואין רשע וח דור המכול. וצדיק יסוד עולם זה נח. חפך
 רשעים ואינם ובית צדיקים יעמוד. חפך רשעים ואינם זה דור
 המכול ובית צדיקים יעמוד זה נח. בוח רשעים ישמר ואחל
 ישרם

דרוש ב לפרשת נח

ישרים יפריח • בית רשעים ישמד זה דור המבול ואחל ישרים
 ופריח זה נח •

ידוע הוא שהצדיק הוא קיומו של עולם וממנו פנה ממנו
 יתר אם לחסד ואם למשפט אם לחסד ימציאה את
 הצדיק להיות נאמרים כל בני חרץ בזכותו כמם על רבי חסידא בן
 דואא כל העולם כיוון בשביל חסידא כמי • והוא משם הכביא עיה
 אחרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו לא יאכל לא כתיב כאן
 אלא יאכלו וכל בני חרץ כיוונתו מזכותו ואזי מרקקת כפי זה
 דהילל כי פרי מעלליו יאכלו ומהו זה כי פרי מעלליהם יאכלו ואחנם
 רמז לכו מעלת הצדיק כמה גדול הוא לפי שיש כמה ממות שאוכל
 הפירות נעה והקדן קיימת לעולם הנא • וכשאין יש עמי רבנו
 של מקום ח' וידל יפלארם הם אוכלים בעה"ה הקדן והעירות והיה
 מעשה הצדיק עשנו קרבן כפרה עליהם לכפר על חטאתם ולא
 יפאר להם זכות לאכול בעה"ב וכעם צדיק בעיר הוא מגן עליה
 ומכפר חטאתם באופן שאינם צריכים להיות אוכלי בעה"ה מהקדן
 של החיות שעשו רק פרי מעלליהם יאכלו בעה"ה בני חרץ מכיון
 שעמד להם זכות הצדיק לא הוצרכו לאכול רק צדקותם וכאשר
 להם הקדן קיים להיותנו בו בעה"ב הרי לחסד יואל • מעט שמדת
 הדין מתומיה על העולם ברשע הרשע איננו זכות הצדיק
 העולם ולפעמים הצדיק סובל יסורין על כל בני חרץ כיון שמכיו
 ברבינו הקדשם מסבל יסורין כב סנה וכל אותם הצדי לא הפילה
 עונתה וכזהו משה והוא מחולל מעשיו וכו' ובחבורתו כרפא
 לנו גם לפעמים כשהרוד חייב הקצבה נוטל צדיק א' ויכפר על
 הדור כמו שאחזקל בכמה תקומות במדרש רבה והוא משה ירח
 בגוים מלא גנות מתן ראש על ארץ רבה ממחל בדרך יסתה עכ
 וריס ראש • ופירשנו בו כשהצדיק את ארץ העולם ורחן בגוים
 הוא חכמת הגויות כולם והיה פו מלא מלשון כייקה כמו ימל
 קצתו אבל על ארץ רבה שהיא ארץ יש מתן ראש כועל הראש
 שבהם לכפר על כל הדור • ועם זה פי תורי ז' להפסוק ממחל בדרך
 יסתה וכו' יצאה שמה תאמר שיש הפסד לצדיק לאיתו מקבל עונם
 על הרוד ולא ממחל בדרך יסתה שאותו ראש הדור מתענג בנחל
 ערבו ואחרים על כן יריס ראש במוותו יש לו הרמת ראש • הר
 מהצדיק מכפר על הדור ולפעמי זכות הצדיק מגן להדיח הרעה
 מעל כל הדור ואם עשה כעבור סופה ואין רשע וצדיק יסוד עולם
 ירכה שבהיות מדה בעולם ורוח סופה מספר על ראש רשעים יח ל
 ואין לרשע כח לעמוד נגד אותה רוח סופה אז יבא שלום הצדיק
 החופף על בני חרץ ומגן עליו ואם כעבור סופה ואין רשע שאין
 לו קיום משני הסופ ויש צדיק שעת' בהריו הוא יסוד עולם שמקיי
 העול מזכותו ורמז עור יסוד עולם לומר כשם שאין רוח הסופ פולט
 ביוסוד כך כל רוח לא יבא בפני הצדיק ובסדרש אף הייא בר
 אבא אף יוחן אפילו בסביל צדיק א העולם מתקיים שנה' וצדיק
 יסוד עולם רבי חייא ריביה אמ' רגלי חסיריו וטמור חסיריו תרו
 חשמע אף כחמך בר וצחק חסידו כתיב • ויש לרקקת אחאי
 גייד רבי חייא מדרשת רבי יוחן שהיא מפורשת וצדיק יסוד
 עולם • ועק' דליקטו בני לרבי יוחן דילוף מצדיק יסוד עולם
 דכטביל צדיק א מתקיים העולם דהא כתיב רגלי חסיריו רביס
 ולשמי סיניא חרא לתרייהו חסידו כתיב • ועק' לרבי חייא כיון
 דחמין כתיב שהיא אף למה קמחן חסיריו והרי יש אם למקרא
 כמי • אפגם כלפי רבי חייא סבר דחמין יסוד עולם יש
 לרשע משה כח הצדיק לעמוד בפני הרעה כי רשע בא לעולם רעה
 באה לעולם וכל זמן שהרשעים בעולם אין הצדיק מייסר העולם
 כי מה שהיא מסכיח בצדיק הרשע פוגם ברשעתו וכעבור סופה
 בעולם ואין רשע מכפר כענש הרשע אז כפאר זכות הצדיק והוא
 מייסר העולם לפום לעולם שארית אבל אין כח לצדיק להדיח
 הרעה גומן שערנו הרשע עומד ברשעו לפי שהעולם כדון אחר

רבו • לזה יליף המפסוק רגלי חסיריו יסוד עולם כח
 הצדיק ויסוד כל בני חרץ אעפי' שיש רשעים הרבה עומדים
 במחשך מעשיהם ורשעים בחשך ידמו עכ"ל יסוד עולם בזכות
 חסידיו ויהיה פי רגלי כמו שפירש' מלשון ויכרך ה' אחרך לרגלי
 או כמו רגליים לרבר • ורבי יוחן דריש רגלי חסיריו יסוד עולם
 לחסיד עכמו יסוד עולם לא יפול בפח הרשעים והרשעים בחשך
 ידמו ויכסלו ברשעתם ולכך רשע מפסוק יסוד עולם שתיקו הפולס
 עור כל רבני יוחן דריש רגלי חסיריו יסוד עולם כפסארא בלי
 רשעים כח לחסר פויא מהתקנה אבל בזמן שהרשעים
 בעולם אין כח בצדיק להדיח הרעה ודוקא כפוש חסיריו הרבה
 אז יסוד כל העולם מלהחריבו בזכותם והרשעים בחשך ג' הינם
 ידמו ויכרתו ויקבלו מש עונתם אבל כשהיא צדיק יחירו אז הוא
 כיכול והם נאברים • אז ירשע רבי יוחן רגלי חסיריו כיון סדרשו
 מש כיון שעברו רוב שניתינו של אדם ולא חטא טוב אין חטא והיא
 פי רגלי כמו לטוף ימי הארס עור דרשו כיון שכל ליר עביר פעם
 אונתים ולא חטא וכו' ופי' רגלי כמו רגליים שהיא ג' פעמי' ורבי
 חייא דריש רגלי חסיריו כמו ויכרך אחרך לרגלי שהיא בסביל
 חסיד א יסוד עולם אז הקטלה וקרא חסיריו קריין וקורץ חסיריו
 כתיב ואי קריין מתי חסידו היינו אומרים יסוד את החסיד שלא
 יספה בעת הדור אבל לא יסוד את כל הדור והמתן דקריין
 חסידותו ליבא למ מר יסוד את עמך רגלי חסיד א יסוד
 את עכמו ומהיפה כח המרובי לזה קריין חסיריו ויוכיח על חסיריו
 רשעים שחסידיו יסוד הוא לכל בני הדור כך חסידו יסוד לכל
 הדור • עור יש להחיות ביאור הענין בקיבור רגלי יח בעם
 רבי יוחן לא דריש קרא רגלי חסיריו מטום רתרי מעמד ועור
 דרשיק ליה לעבדו רוב ש' ותינו אס לבא ליר עביר פעם אונתים
 לכך יליף מצדיק יסוד עולם ורבי חייא דריש חסידו חסידו שמשע
 צדיק יסוד עולם בזמן שאין רשעים בעולם רכתיב כעבור סופה
 ואין רשע שמתו הרשעים מהעול אז צדיק יסוד עולם וזו היה דרשת
 חזל כעבור סופה ואין רשע זה דור המבול וצדיק יסוד עולם זה נח
 כלום אז שמתו זה נח צדיק יסוד עולם ומכל' שהיה יסוד עולם
 גם בזמן שיש רשעים בעולם לזה הביא פסוק רגלי חסידו ולפי
 שלא נטפה בעירוש רגלי חסידיו יסוד שהיא יסוד לצדיק שלא
 יחטא עוד לזה קריין חסידו ששם שפני חסיריו ליבא לחסר
 דקרא קרא וטמור אל החסידים עמם דהא אפילו בחסר א'
 שומרו הבה אלא ודאי שישמור הוא לכל בני הדור איכ גם חסידו
 אחר יש בו כח לשמור את כל הדור אעפי' שיש צדיק רשע ורשעים
 בחשך ידמו שכימחשך מעשיהם יסוד כל הדור בזכות החסיד •
 וכפי מה שביארנו בדברי רבי יוחן יתבאר מה שאמרם במדרש
 אף יוחן ראה הקצבה שצדיקים מעשם עמד ושלח בכל דור סכ'
 כילה מצוקי ארץ וישת עליהם תבל • וצדיק להבין היכן נרמז
 הצדיקים בפסוק זה • ואפשר לומר כיון שהצדיקים הם מסגפין
 עמם בעה"ה ואינם נהנים בהנאות העולם איכ הם נקראים מצוקי
 ארץ על שהם במצור ומצוק לסגף עמם וישת עליהם תבל כי
 בכל דור ודור עומדים הצדיקים למסר העולם בזכותם • עוד יראה
 כי להמצוקי ארץ הקצבה רואה צדק וצדקת הארץ משמי ריבון
 הרשעים ומיעוט הצדיקים ואין לך צדקה וצדקה כזאת ורמז לומר לזה
 מצוקי ארץ לפי שבכל צדקתם של יש כב' כול' ל' דר לכך וישת עליה
 תבל מיסר העולם על רגלי חסיריו והוא כתיב וישת תבל על
 רגלי חסיריו ואין כח בצדיק להדיח הרעה מה העולם כי הרשעים
 בחשך ידמו ויכרתו על חטאתם ודיים לצדיקים שמקיימי העולם
 שלא יחריב אבל אין בהם כח לסלק הרעה ואזל ה' יוחן לטעמיה
 חלוף מפסוק וצדיק יסוד עולם סבוכד כמו שכתבנו שאין הצדיק
 מדיח הרעה שלא תבא אבל כעבור סופה שהיא הרעה ואין רשע
 סבוכד נחן ברשעתו ואף הצדיק גורם בצדיק קיום העולם שלא

דרוש ב לפרשת נח

וארבע כנען וזאת הצדיק יצבר איש הצדיק על רשעת הרשע
להדיח הרעה שלא תבא כלל ואין לנכח כי אם לקיים העולם *
ונבוה יתבאר כי עליהרעת העלם ופלא ברור המכול שיהיה בו
איש צדיק תמים זה בחולא הגניבה וזכותו על הדור ההוא כי כולם
פגועתו וכרתו ולא ייכול זולת נח ובניו ומרע לא עמדה זכותו
להגן על בני דורו כי צדיק יסוד עולם * או יהיה נח כפרה על
הדור שכן מצינו שהיה לוקח צדיק אלכסר על בני דורו והנה בד
זה יש לתת טעם ולומר שלא לקחו להנח כפרה על הדור לפי שנח
היה מקרה לבני דורו סיחורו בתשובה כל אחת מהם שהיה
קוצץ ארזים לתיבה ואומר להם ראו שהקב"ה עתיד להביא מבול
וכיון שהקב"ה עם ולא שמעו בקולו א"כ הוא יבא יח כרמיב ואזה
כי הזהרת רשע וכו' אזהרה אזהרה כפסך הגלות והם מתו בעונם *
וזה אצלי ביאור הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא כי
בהיותך מזהירו טוב לא תשא עליו משאוי חטאו כי הוא יהיה נענם
ואזהרה את כפסך הגלות ומזהרך להנכל בתוך התיבה ולהיות
נסתר מהמלאך המשחית לפי שלא התפלל עליהם גם לא הקריב
הקרבן שהתבונן להקריב כשיבא מהתיב ולא עשה כמטה סואמר
מתני נא גם אברהם אמר ואנכי עשר ואשר שמר עמו למיתה
בשביל בני דורו וצ"ל חז"ל אילו היה בדרו של משה או אברהם לא
היה צדיק שהוא על בחינה א: אכנסם הצד הראשון עם מה
שכתבתי מתבאר שפנות הצדיק אינו מגן על הרשעים להדיח
מעליהם הרעה רק מגן לקיים העולם שלא יחרב * ולענין זה
כוונן חז"ל במאמר שהעכו"ם תחילה ואחריו הה"ר כעבור שופה ואין
רשע זה דור המבול וכו': וצדיק לבאר כונן חז"ל בדרשת ג'
כתובים הבאים כאחר * ואפשר שדקדקו חז"ל מה זה היה שלא
הגן זכות מתושלח הצדיק על תולדותיו כמו שהגן נח על תולדותיו
והרי בדקדקו של מתושלח הגן ז' ימים אחו: אייתתו דכתיב ויהי לז'
הימים ומו המבול היו על הארץ וע"ן למה מתו הקטנים סבור
המבול * וע"ן למה לא הביא לנח באחר ההרים או בארץ יש אשר
לא גושמה ביום זעם אע"פ שהיוטבי עם מתו מפני רוח המים של
המבול כי היו מזהמים מ"ן און מעבור לה להמשיעו על פני האדמה
ולמה לא ניבול אלא בתיבה * הן אחת כי חסמים יגידו שפניהו
לעשות התיבה כדי להתרוח לכל בני דורו סיחורו בתשובה אמנם
באו חז"ל בג' כתובים הללו לתרץ אלנו הג' קושיות * ולקושי ראשונה
הביא פסוק כעבור שופה רהיטו בזמן שעבר השופה ונאברו
הרשעים והצדי' היה עומד כקייים העולם בשבילו אבל מתושלח
הצדי' סכב * מת אח זכותו מקיים העולם * וזשה אלה תולדותי נח
כיכולו ולא תולדות מתושלח הצדי' לפי שמה היה צדי' בדרותיו ברור
המבול וגם היה אלו ברור אחר לכך היה צדיק יסוד עולם אבל
מתושלח סכב מת לא היה יסוד עולם אחר מיתה ולקושי השנית
הביא פסוק הפוך רשעים רהיטו צפה והביט הקב"ה להפוך כל
הרמות העתירי וראה שאין בהם תוחלת וכיון שכן מתו הקטנים
כיון שאין לתוחלת ויבא מהם נבית צדיקים אלו בניו של נח יעמר
כיון שהם תוחלת ולקושי הג' הביא פסוק בית רשעים יעמר
ואהל ישרים שלהיות נח צדיק בדרותיו בלבד הוכרך להטלטל
באהל ותיבה להיות מכפר עליו * עוד פירש בני יבנו במה שהביאו
חז"ל פסוק שלישי להיות שהקטן חז"ל כפל אלה תולדות נח נח ועיר
ה"ל עם חס ויפת עור הקסמ' מאי זה סלמ' צדיק חמי' היה בדרותיו
אין אחר נח מצא חן למה הוצרך למצוא חן מאחר שהוא צדיק
למה הביא פסוק בית רשעים וכו' שהקטן חז"ל כי היה לומר לפסוק
בית רשעים יעמר ואהל רשעים יפרח או בית רשעי' יעמר ואהל
ישרי' יפרח אבל הענין הוא כי מידה טובה מרובה וכו' למה אחר
בית רשעים יעמר זה דור המבול שלא מת אחר בעון חבירו ולא
איש בעונו מת וזהו שאמר יעמר לשון יפעל ולא אחר יעמר
לאחרים נבית ישרים יפרח אלה תולדות נח עב זכותו כיכולו בניו

וזהו יפריח לאחרים חנה סואמר ונח מצא חן בעיני האלה תולדות
שמה שהוכרך למצוא חן הוא בשביל תולדותיו שיכללו בזכותו כי
נח מצא חן אלה תולדות נח בשביל תולדותיו אבל נח עצמו לא
הוכרך למצוא חן כי חנו ועוכס ירו במצות האילו חנו כפל נח
איש צדיק תמים כי מעשיו הביאו ללא הוצרך למצוא חן בעיני ה'
זולת בשביל תולדותיו * ועוד אפשר שדקדקו מה שדקדקו
למעלה למה לא הגן זכות נח הצדיק על כל בני דורו * גם דקדקו
בפסוק דקאמר אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים ה"ל אלה
תולדות נח עם חס ויפת * ועוד שכבר הוכחו תולדותיו בפ' הקורמת
לכך הביאו פסוק זה כעבור שופה ריקשה מהו כעבור שופה כך
ה"ל בא שופה ואין רשע * אמנם הכוונה לומר שבזמן שהרשעים
בעולם ובא רוח משה וסעריה על ראש רשעים אין הצדיק מגן
בזכותו להדיח מעליהם הרעה אבל כעבור שופה שערב' העברה
ונאברו הרשעים מהעולם אז צדי' יסוד עולם בזכות צדי' אמתקיל'
העולם כמו שהי' ברור המבול שבא רוח שופה במי המבול וימחומו
כולם ויסאר אין נח ובניו והוא היה יסוד עולם לאחר המבול אבל
קודם שנאברו לא הגן זכותו להביל כל בני דורו וזשה אלה תולדות
נח כפל את הראשונים שכולם נימחומו ונאברו חן העולם ובהיותם
אלה תולדות נח נח וצ"ל רשע מבני דור המבול אז זכות נח איש צדיק
יסר והעמיד העולם בצדקתו ולא הגיבה זכותו על בני דורו לפי
שכולם היו רשעים ולא אחר בהם מחזיק ביראת ה' כי הוא לבדו
היה צדיק ברוחניותו וכת' שיכללו הרשעים בזכות זרעם אחריה למה
הביאו חז"ל פסוק הפוך רשעים ואינם מהיפך הבה לראו' בבגיהם
זרעם אחריהם אולי יבא מזרעם איזה צדיק כדי שיכללו בזכותם
והפך וצירר לכל הרשעים ואינם אין גם אע"פ לזאת מהם * ועם
זה ביארתי פסוקי מ"לי צדקת תמים תייער דרכו והנמסכים
שהכוונה לומר כי מהראוי היה שצדקת תמים תיער דרכו והרשע
הוא יפול ברשעתו ועיניו הרואות כי צדקת ישרים תגלים אל
הרשעים ובהיות בוגדים בשביל רשעים ילכו הצדיקי' עמיד וע"ן
הטעם כי בזמן ארס רשע תאבד תקוה והיבה מאריך עם הרשעי'
שמה יסובו בתפובה מה שאין עוד תקוה מהם אם כבר מתו ועוד
טעם ב'לה צדיק עם הרשעים שמה יבא מהם זרעו מעליה נאם
כבר מתו תוחלת אונ' שהם הבני אברהם אבל בהאריך עמה אפט'
סיוולירו בגים הגנוי נאם ראית לפעמי' צדיק מצרה כחלץ ויבא רשע
תחתיו ולא האריך אפן לרשע הוא בזמן שהוכיחו והזהירו הצדיק
בפיו ולא שמע אז הוא נענם ח"ש צפה חנף יסחית רעהו בשביל פיה
שהזהירו ועכ"ה היה חנף ומרע ולא עב מחטאתו לכך יסחית רעהו
וברעת צדיקים יחלצו כשהם מוכיחי' ומזהירי' את הרשעי' הם את
נפסם יכלו * עוד ירצה צדיק מצרה כחלץ מעונם הרור בזמן
שנפשה הקב"ה שאין אותו רשע מעמיד בן צדיק כי אם יבא רשע
אחר תחתיו של אביו כי כולם זרע מרעי' אז צדיק מצרה כחלץ כמו
שהיה לנח מצפה הבה קץ כל בשר שהיו כלם רשעי' ונאברו מהם
וכיכול נח וזה שדרשו הפוך רשעי' בדרו המבול כי אין אברהם עת'ל'
להיו צדיק כי כולם רשעי' אבל צדיקי' זה נח שהיו בניו צדיקי'
יעמו' שכיכול נח ובניו בשביל זרע העתירי' לזאת מהם זרע צדיקי'
וזה כרמו ג"כ באלה תולדות נח שסמוך לנח מצא חן בעיני ה' בזכות
אלה תולדות נח שהם התולדו' שעתירין לזאת ממנו ומ'סלה פסל
לכל דור המבול שאין עתיד לזאת מכל תולדותיה' סוס צדיק ונדה
כתבאר הטעם שכתבנו שלא הגין נח על הרשעי' שברור לפי שאין
נח בצדיק לקיים העולם אלא הבה מציל את הצדיק בלבד ולאחר
שנידונו הרשעי' הצדיק ההוא מיסר העולם ומקיימו * ועוד אפשר
להרחיב טעם זה לפסוק ולומר שבזמן שיש ברור צדיקים ורשעים
ונתחייבו ישראל ח' אז זכות הצדיקי' מגין על הדור להרעה
מעליהם או נוטל הבה צדיק אלכסר על הדור לפי שזכות הצדיקי'
מקיי' העולם אבל בזמן שכל הדור רשעי' ואין עם כי אם צדיק אזו
הצדיק

דרוש ב לפרשת נח

יא

כי מלאה הארץ חמס מפניהם סאלמלא החמס היו מתכרסים כל אחת הדרו כזכות נח הכריק חכל כיון פה ה בידם גזל לא ניכול בני חס נח פהיה נקו מהחמס וזכר כריק זה נח היה לכרסה בקרב הארץ הוא וכניו ונס רשעים ירקב הם בני דורו פהיו מלולכביס כגזל וקיימחון מן הארץ וגם את נח כההבה זכר האל מעשיו הטובים שהיה זן ומפרנס בתיבה כל זכ חרס ומס לכ יקח מנחת לעשות כריקה בכל עת למן ולפרנס את כל הבהמה והעופות שהיו בתיבה ואילו פהקים ילכט זה היה כבו חס פמטא כמפתיו וירא את ערות אביו ויגר לאחיו ילכט פהביא עליו לנשים וקללוק כרכיוב ארור כענו והבה מרד להם כמרתם לתת לאיש ככריקחן ההולך בתום זה נח פהלך בתמימות איש כריק תמים היה ולכך ילך כענו מעונם המבול והובטח מפי הבה בא אל התיבה וכוונס הלך בתומו כריק לשמור משמרת ה אטר כה בל היתה ונכרך פאטר להם תשמט המטה כעורם בתיבה וכן עשה מלא שמש בתיבה והלך כטח סיפא כשלום רהתיבה ומתקם רכיו יודע זה חס וכלכ ועורב טסימטו בתיבה ומס פטיקם ורכיו לשמש כתיוב יודע סיפא משוח גורע לרביס מה עשה כבתר לשמש מטחו שמתוך סיפא מפוחס מהתיבה ירעו מה טפסה זמס יודע וכן הכל הוא נקטר והעורב מודיע מפיו כמסחל ו והנה נתבאר שמתוך פהחמס קכ נתמוטטו עמורי העולם הדין והאמת והשלום אז חמר האמחה את האדם אשר בראתו וכן גב היה ראוי לימחו בעון בני דורו לא שמש חן וכו כיון שהיה נקי מהחמס והוא סכתו לא מהס ולא מהמס ולא נהג גהם ורצל ולא נח כהם והכונה שרמוו ככתושלא היה כאתו הדור הרס כטר וזמח גס לא מהמס רל מהעתידיס לכחת מהס לא היה עתיר לכחת מהס ארס כטר כד סיכלו כזכותו גס לא היה זכות כתכדאי לוכל בני דורו כזכותו כי גס לא נח כהם הוא בעצמו ל היה ראוי ניכול אלא שמשח חן וכו וכט סיכלו דורו כזכותו והטעם שמשח חן הוא מב בחינות האלה הוא כי הבה עושה חסר עם הראשונים כסכיל האחרונים והבה פשה והביטו מראשית אחרית פעתידיס כמה כדקיום לכחת מנח ולכך משח חן כזכות לה תולדות נח פעתיר להוליר מחלכיו כמה כריק וחפשי סזכונח לא היה מספיק לפי כהיה כדלכפי דורותיו ואילו היה כדורו של משה ושמחל לא היתה כחטב כדקת בערכ עכ כזכות תולדותיו פעתידיס לכחת ממח משח חן כפיכה

והפטר לרמוז כפי דרך זה ממש את האלים היתהלך נח שאף על פי שהיה כריק כיון שלא היתה כריקתו כערכם של משה ושמחל אלא כערך דורותיו היה ראוי שתפגע בו מרת הדין ואת האלים שהיא מדה היתהלך נח ולא היה ראוי להגזל אלא משח חן וכו כזכות אלה תולדות נח שהוליר את טס פעתיר לכחת ממנו אברה וכל האבנ וכלו לפכיו ית כאילו אונסם התולדות ככד כולו וניכול כזכותם ו הדיקמי בפסוק שאמר הלה תולדות נח מה שלא באמר בכל הדורות שמשחם עד נח לפני שמקודס נקראו תולדות אדם וכתי וראו את בנות האדם ורדטו חול ככיו רארס קרמאה כמטטו אחריו כחטא ועכטיו אלה כקראו תולדות נח ופשה הלה כמטארוס הם תולדות נח ולא תו דית אדם לפי שנס היה כריק וממטו ככיו אחריו ויולד נח ג' בנים לכך אינס בתלים כתולדו הרס כוי אס לה הם נקראים תולדות נח עוד יתבאר עם מחול במדרס רבה ונח משח חן כתיוב ימלט אי כקי אוקיה ח היתה כיד נח חק למה נמלט אלא ככור כפיך אחיה כההיא דאמר רבי אבא בר כהכא כי נחמתי ביעשיתים ונח אשילו נח כנסמיתיר מהס לא היה כדאי אלא שמשח חן כפיכה שמשח ונח משח חן בעיכה ה ויס לריקת מה הקטו כב הכתובים ועוד דקאמר כתיוב ימלט אי כקי ולא חמר ההי ימלט אי כקי כמנ שהוא דרך המדרס וכמקוין שאומר כתיוב נראה רדמי קראו אהדי ופטר לפרט דדמי קראו אהדי כתיוב הכא ונח משח חן מהכריק ניכול הוא לכדת וכאברו

הכריק מנח על עמנו וכו' והוא חולי סלא ילכר כשחיתותם וזטה חלה תולדות נח כתיקיימו ונסל כל דור המבול לפי שנס איש כריק היה הוא לכדת ואח עוד כדקייק אחו כדורותיו לכך לא הגין זכותו כי אס עליו ועל כיון זהו הגרסה לחל על פסוק יודע כריק כפס בהמתו יודע כריקו של עולם ואשילו כשהוא כועס ואח כמדתו של קתבה מרותיו של כ'ו מדה כ'ו כשהאודינה מורדת עליו משלח לגיוני דיו ומחריב טובים ורעים כאחת חכל הבה אינו כן אס כולם מכעוטים לכיון ואח טס אלה כריק חמכילו פכאמר ומכר אלהי את נח וכן כסדרומיים הכל לוט וכנותו וכו יוקטה טובא סלמדרו מכאן פהכה כיום חרסו פ מכל את הכריק ומאכר את הטאר והוא הפך מאי דקי פהכה מטל כריק אלכפר על הדור יועף מנח למדו חל ורטרדי טה ח כפסק יודע כ יק וכו אכנס נלכד פטרטו כאן חל כהמתו כאילו כתיב כחמתו טאותיות אהיע עתילפי וכיכא כזה הכנתי פסוק אחר כדרכי חול כדרטו עובר ארמיתו יטבע להס פכוד אלהים עד ינס מותו יטבע מלחמו של פהכ ו יאכא רמח אלא לעד כד דר ועוד ארמיתו כאילו כתיב ער מעשיו סאלף מתחלפת בעין והקא נמי דרטינן יודע כריקו של עולם כפס כחמתו פקטה כותס וימחו כערה כו יודע כפס הכריק ומכילו זמס חכילו כשהוא כועס לפי שדרסו ית לוקח כפס הכריק כפרה על דורו וגל וסא כזיס כדת כריקים ורשעים חז הבה יודע כפס הכריק ולקחו לכרסה על הדור חמנס אס כל בני הדור הם רשעים וכולם מכעוטי כריקא אז יודע כפס הכריק ומכילו לפי שאס ימות הכרי ערין כל בני הדור הם כרשעס ומה ככע ליקח הכריק כלי תועלת לכך הבה מרחס על הכריק טאין כו עון ומכילו ומאכר טאר כל דרו וזטה יודע כריקו של עולם כפס והו על היאוש סלוקחן לכפרה ע דורו וכחמתו של הבה מהוא כ עם על כל הדור החייב פחולם מכעוטים אז יודע כריקו של עולם כפס הכריק ומרחס עליו ומכילו לפי שרמחי רשעים אס הוא בא לרס על כל הדור הרשעי ויהיה אכדרי חו סיכד הכריק ועורס כרשעתס לכך מצול את הכריק כמנ פהכיל את כח כזמח המבול ועוד יס לתת טפס מלא הגין נח על בני דורו לפי שנס עכטו לא היה כרי גמו רך כדורותיו סחלו היה כדורו של משה ושמחל לא היה כריק ולכך אמר הקתבה כי נחמתי כ עשיתים ומס פנס נח הוא ככללס אלא שמשח חן כפיכה ונהפך ממרת הדין למדת רחמי סנעטה מנח חן כיון טה היה נקי וכד ק בעכ הגול רטר עליו כמתס גזר דינס של אונתו הדור כמל חל לא כמתס גזר דינס אלא על הגול והטעם הוא כי העל כט עומד על הדין ועל האמת ועל השלום וכאתו הדור היו חלו רביס פל חלו כחיתום ממון וכתיב מרוב עטוקי זעיקו ואלו רביס על חלו כחיתום ככרי וטעו מזחע רביס כאושפ מלא היה כיניהם אחרות ושלום גס חן רן רן אמת ות ית ג' רגזה ארץ ויטאר חך נח וכניו לטס ושארית כארץ וכזה יתבאר הכתובים הכא כאמר כס מלנו בר כות לראס כריק והנמטס ס סמורברים כנח וכני דורו וח זכות לראס כריק ופי רשעים וכסה חמס והנה כפי הפטט יס לפרט פסוק זה עם מחול שלעתי לכא הפה והכרס מרינינן זה עם זה ואמר הפה לכרס כל מה סגזלתי וממסתי כך נחתי ולאחר ג' ימים כבקעת הכרס ומסלכת אל הפה ואומרת הילך מה סנהת בני ההד ומסכר כד על המכוע ופטר טלחה רמח כרכו לראס כריק כיון כנטה אחר סכלו והחכס עניו כראשו כסככו נקכר תשמור עליו ופי רשעים וכסה הוא סכבקעת הפרס ומסלכת לפה כל הגזלות סגול ויכסה את פי הרשעים אחו חמס וגזל סגול ככיו וכפי עכייכיו ירבה כרכות כאות לעולם כסכיל ראס הדור שהוא כריק וכת והרי נח איש כריק תמים היה ולא כתכרך הדור כזכותו כי המבול היה מים על הארץ לשחת כל כטר לזא חס ראות כדור המבול שפי רשעים יפסה כנימוחו ונתכסו כמי המבול כרכתיב ויסקו כל ההרי הגבוהים וכן זה היה לסיבת החמס אשר ככפיהם

שאר

דרוש ג לפרשת נח

סוף מרום עיניכם וראו מי ברא לה כבא השמים והכוכבי כי הבה משגיח לקראם בשם כרי להאיר על הארץ וגם ראינו שמענו הבה כח הצדיק שהמעלה שים להבה שהוא רוב אונים ואמין כח להוריד נשמים ולהחיות מתים הוא ראינו שאיש לא נעדר מהשיג כח זה כגון אליהו שהחיה המת וחוני המעגל ואבא חלקיה שהורידו הנשמים ואז למה תאמר יעקב כסתרה דרכי מה ירצה כי מסלקי ההשגחה באומרים היתכן כי ה' עליון נורא משגיח בענייני בני אדם השפלים בודאי כי כסתרה דרכי מה שאינו משגיח בדרכיו התכוערים וכיון שכופרים בהשגחה הם פופרים בשכר ועונם כי אם אינו משגיח באדם השפל פשוט הוא שלא יהיה נענש על מעשיו והרעיו גם לא יהיה לו שכר במצות ומעשים טובי ואם ומלאי מעשיו יעבור שאינו עושה משפט להצדיק צדיק ולהרשיע רשע כיון שאין השגחה כבודו בתחתונים ואפשר שהוא נקטר עם פסוק שלמעלה שאנו מחים עינינו וראינו מי ברא אלה כבא השמי וכוכבי שהבה משפטו לקרא לכלם בשם כרי להאיר על הארץ וגם ראינו שמענו הקבה כח הצדיק ממה שבדיו של הקבה להורס אומר לאמין כח להוריד נשמי ולהחיות מתים הנהכח ראינו שאיש בדי לא נעדר מהשיג כח כגון אליהו שהוריד טל ומטר ורחמי המת וכן אישע וגם חוני המעגל הוריד נשמים וכיון שכן למה תאמר יעקב כסתרה דרכי מה הלא ידעת אם לא שמעת שאילו שמעת מפי הראשונים אעפי שלא ידעת הם היו מכניסים אותך באמונת ההשגחה אבל אם לא שמעת גם אחך כך ריעה ויכזה ליעד כי אלה עולם העם היוותו רוכב ערבות הוא בורא קצות הארץ השפלה ומחרט בכל יום תמיר מעשה בראשית בזריחת השמש להאיר על הארץ וללכנה אחר שתחמרה בכל חרם בהשגחתו ית' ובנורא בכל יום בריו נאות ואילנות באות לא יתקף ולא ייגע ואם באנו להתבונן בפלאי מעשיו אין בכוח לחקור תבונתו כי הדי ראינו שנותן ליעף כח דבר מהטבע ואינו נותן שהיעף יהי לו רוב כח והבחור והעציר טהם כחם ונבורת יעשו ויגעו וכשול' יכסלו ואין זה לא בהשגח' הבורא יתברך כי להיותם היעפים קווי ה' נבונותים בן חליפותם ועושי חליפתן התעשו כח פס הגבורים וחליפת כח היעפי' היה בגבורים ובחורים והיעפים מתגברים בכח הבחורי' באופן שיעלגו אבר כשד' שהנשר' לאחר שמחמרים כשפיתן ואין להם כח יעלגו אבר וירוכו ולא ייגעו גם לן היעפים קוי ה' ילכו ולא ייעשו החרישן אי אים וכנל' לבאר עם מה שדרשו חז"ל בפסוקים הנמשכים ראוי אים ויראו שמדבר באברהם ושם בן נח מה אים הללו מסונימים בים כך אברהם ושם היו מסונימי' בעול זה נקרא מזה וכו' וכפי טיבת חז"ל אני אבאר מ' החרישן אי אים מדבר על אברהם ושם שהיו מסונימי' כצדק החרישן כל בני עולם הכופרי' בהשגח' והביאו אות' אלי להיות מודי' באלהותי והשגחתי ממה שאירע בימייהם שעמדו לאומי' מלך שנער ומלך עולם וכל הר' מלכי' ורבו להחליף כח לשלום באברהם ולהורגו בחר' כרכיו חרב פתחו רשעי' ומה שלא יכלו עמו בימי הקדמוני' שהם לביהו לכבשן באו להחליף' כחם וחברו אל עמק השד' ויגעו אז ידברו נתיפנו כול' לבא להלחם אברהם ומהג' הריבור שאנו ידברו שאמרו יחרו למשפט נקרב' כלך וכלח' עם אותו מעשה משפט בעולם שהוא אברהם כחם שחזול במאמר שהענין וישובו אל עין משפט עין שעשת' מדה הרץ בעולם בקשו למחמה הוא נקדש עמו של הקבה ככבשן האש ואם כאן יגעו אז ידברו המלכי' יחרו למשפט ולכה יחד להלחם עם אותו מעשה משפט בעולם שהוא אברהם ואפשר לר' נקדשה מלכותו ומלחמתו ומי העיר לבן של מזרמיים לכה להלחם עם אברהם לא הקבה שה' צדיקן של עולם ויקראוהו לאמרפל הוא נמרוד שהשליך לאברהם ככבשן האש ורצה להקים ממנו שיבא ויפול בידו של אברהם וזהו צדק יקראוהו לרנלו צדיק חי העולמי יקראוהו לאמרפל לרנלו של אברהם שיפול בידו ויחן לפניו גוי' וגם מלכי' שבאו עמו יחד שלטו בהם

סוף מרום וכתוב יתלט אי קוי דמשמע שכי' א' מנת על כל העיר ואם כן למה לא הביא מן את כל העולם בזכותו * וגם יש לדרקת ברמז שחמר יתלט אי קוי וחור למר ומלט * כבור כפיך ושיטה סקודם אחר יתלט ואחכ אחר ומלט * לזא אונקיה א' היתה ביד מן כל' גם כח לא היתה ברקתו מכל וכל ומלט אי מי שהוא קוי ובר מכל סיג הוא יתלט אי אחת אבל מן היתה בידו אונקיה א' של עונות כלו מעט קט ורשע אונקיה מרתיב אי קוי היינו אונקיה לכך לא היה בו כח להביא את דורו עתה פי' הפסוק שאמר ומלט שהיא שאלה אם כן למה כמלט כיון שגם בידו היתה אונקיה אחת לזא כבור כפיך שהיה קוי מהגזל ומתוך כך אעפי שלא היה כדאי ניכול לפי שמא חן בעיני ה' ורמו למר בבור כפיך דהיינו שרצה הקבה לגמול חסר עם מן שלא נחתם גזר ריבם של אותן הרור כי אם על הגזל וכן היה לנו כקיון כפיס ומיכול מה שלא היה כן בגזר דין על העריות כי תקום שאתה מוכח זנות אחר למוסויא בלה לעולם והורגת טובים ורעים :

דרוש ג סדר נח

בראשית רבא ויחי בימי אמרפל ר' חננאל בשם ר' חייא רבא ורבי כרביה בשם רבי אלעזר זה הסדרש עלח בודינו כהגולה בכל מקום שנאמר ויחי בימי צירח אד' שמואל בר נחמן וחמשת חס ויחי בימי אמרפל * וסר צרה הייתה שם עשו מ' לחמ משל לאוחבו של בלך שהיה שרוי במדינת ובשבלו נוקק המלך למדינת זכיון שבאו ברברי' ליוקק לו אמרו אוי לנו שאין חמלך נוקק למדינת כמו שחזא לבור אדם נהרון את אוחבו ההד' וישוכו אל עין סשפט חיא קדש אד' אחא לא באו לחורונו אלא לחוק גלגל עינו של עולם עין שעשת' מדת הדיון בעולם חס סכקשי' לסמותה חיא קדש אד' אחא חוא כחיב חוא סקדש שבו של חכה ככשן האש וכיון שבאו ברבריים לחורונו לו תחילו הבל צוחק ווי חחר ויחי בימי אמרפל * עכ"ל *

יסוד מוסר בעיקרו תורתו הקדוש הוא להאמין בהשגח' הבוראית על זה העולם השפל כי רם ה' ושפל יראה חז' דוד ממרח שמש עד מבואי' מהולל עם ה' עם על כל גוים העל השמים כבודו מי כה אלהים המגביה לשבת המשפלי לראות בשמים ובארץ בא לסלק ולסתור סכרת מחיטי השגחת ה' בעול' החחתן באמרים כיון כבודו ית' להיות משגיח בשפל' הכטי' אדם להבל דמה כי מה אבו ומה חיינו ומה מעשינו להיות גבוה מעל גבוהים מלך הכבוד משגיח בנו אחר דוד כי יסכר פי דוכרי שיקר בראיהם זריחת השמש בבקר בבקר ושקיעתו בן הערביים הם יבטו ויחיו ויורו בהשגחתו ית' ושם ממרח שמש עד מבואי' מענין טראו זריחת השמש עד שקיעתו יהללו עם ה' ויאמרו כי רם על כל גוים ה' אעפי' שעל השמים כבודו שאין כבודו להשגיח למטה מהשמים בבני אדם השפלים ודוקא על השמי' הוא כבודו להפגות עם ולא למטה בארץ כי זו היא רעתם של כיפרי ההשגח אבל אחת דע לך כי מי כה אלהים שהוא מגביה לשבת בגבוהי' מרומי' ועכ"ל הוא משפילי לראות בשמים ובארץ ורקיק בזה להיות שה' משגיח למטה בארץ לפי שאם באנו לתת הפרט בין השמים לארץ למימי בשמים אשר גבוה ממעל הוא משגיח ולא בארץ הלזו השפלה הלא לך לדעת כי אם גבוה שמים הוא כערכו כי בערכו יתברך גם המי' הם שפלים לגבי גדולתו ית' ואחכ כיון שכערכו יתברך ורום גדולתו הוא משפילי לראות בשמים מכאן ראיה שגם יש לנו למר שהוא משפילי להשגיח בן בשמים ובין בארץ ועל דרוש זה באו פסוקי ההפגרה לזה תאמר יעקב ותדבר יפראל כסתרה דרכי מה ומאלכי משפטו יעכו ואפשר שהוא נקטר עם פסוק של מעלה

דרוש נ פרשת נח

עמו אחי הקב"ה אנכי אמרתי לך לך מבית אביך והוא מרבך עמו
ללוט בן אחיו כדי לירותני ויש לדרקק למד כעם היה לאברהם
בשעה שפירש לוט מעמו אם כן איך הוא אמר לו אחרי הפרד לוט
מעמו שא בא עימך וראוה וכל אותם ברכות שבירכו והיה זרעך
כעשר הארץ ואם כעם היה לאברהם על שפירשו ללוט איך בירך
אותו ובטל למד כעם היה לאברהם על שהיה מרבך ללוט עמו
כיחא שאמר הפרד לוט מעמו בירך אותו ובכאר במאי קא מפלגי
רבי יהודה ור' שמעון ור' אלע"ר שדקדקו בפסוק שאמר אחרי
הפרד לוט מעמו שאם נספר לוט ונודאי הוא ספפר מעמו וא"כ מ"ט
מעמו הוא מיותר ועוד דק"ל והוא ובית דינו לרעה כדכתיב וה'
דבר עליך רעה וכתוב ה' נתן וה' לקח וכאן מהוא עלינו ברכה
מהו זה שאמר וה' אמר לא אברם וכו' ועוד דק"ל אחרי מופלג וכאן
הוא לוט אחי הפרד לוט וכו' לזה דרש ר' יהוד' שכעם היה לו לאברה'
בשעה שפירש ממנו לוט והוא ובית דינו מכיון על הרב הזה ולא
בדק לרבו ולזה בירך ער אחיו זמן מופלג לאח' שפירש כן כעם
היה להבה עם אברהם בשעה שפירש לוט כלומר באותה שעה על
שפירש לוט שהיה ראוי לו להולידו עמו לקרבו לעבודתו יתברך
ולא לרחוקו ולכך לא נכלה לו הרבו באותה שעה וגם לא בירך
אותו ער לאח' זמן אחרי מופלג מהפרישה שהפריד לוט מעמו עוד
אפשר שהכעם עשה רומם בענין הברכה שברכנו בעפ"מ ק"ן בה
מה העפר עשו דיום כך היו בניו ריים למלכות וזה היה בשביל
הכעם שהיה להבה עם אברהם על שפירש לוט שאלולא כן
היתה ברכה שלמה אבל שכעמו היתה ברכה וק"ן בה ורבי
כחמיה דרש שארבה קודם שפירש לוט מדבר עם אברהם
וכעם היה להבה על שהמתקער שפירד לוט מעמו מעם אברהם
והבה רצה שפירד אברהם מעם לוט ולא ימתק לבחירת לוט אם
חשוך להפרד מעליו והוא לא כן עשה מעמד במקומו אברהם
ואמר ללוט הפרד נא מעלי לך היה לו כעף לאברהם כל זמן שלא
ספר ממנו ער אחרי מעמד ממנו לוט ועכב זמן מהפריד מהחוק
עם שלא ישוב עוד להרביע עם אברהם אז נכלה הבה על אברהם
וכירכו וכפי השטח ים לתת טעם לאברהם שאמר ללוט הפרד נא
מעלי ומחא לא יחפז לוט להפרד ומה גם שאמר לו אחי השמאל
ואימכה ומחא יבחר לוט בימין והוא מה שדקדקתי למעלה:
אמנם כל שאברהם היו כל פיתיוני הנבנה לרומה של א"י והוא
יוסבים יחד אברהם ולוט ואח' לו אברהם הפרד נא מעלי
ואם תהיה נוסע מצלי לדר כפון במחאתי אני עומ' במקומו בימין
ואם תחפז לנסוע לדר הדרים או לקבוע כאן סה' בדרו ולא תזון
מכאן הסי נוסע לפנים מכאן לכ' רום באופן שאעפי שתהיה
נוסב בדרום מ"ח בערי תהיה לדר כפון כי כיון שאני יותר לפנים
כבר הדום כל מי שצמר חוץ ממני קרא כפון בערך מה שלפנים
הן איתו מקום שיהיה עומד יקרא רום בערך העומר חוץ ממנו
לדר כפון כמחא בי מקומו של לוט הוא נקרא רום ונקרא כפון
בערך היוסבים חוץ ממנו לדר כפון והוא יותר בפנים נקרא רום
בערך הכפון וגם הוא נקרא כפון בערך שלפנים ממנו שהוא דרים
כי הוא כפון בערך דר זה ודרום בערך דר האחר וזה מובן בחוט
העין ואם אתה תקבע בימין אחי עושה לך באופן שיה' לגבי רירי
שמאל למי שאכנס אחי לפני לדר הררו' באופן שהדרו' שלך אש"חילה
אעשה אותו כפון לגבי רירי ואם חזל אי את לשמאל אכא לדרו' ואי
אכא לדרו' לזמ' אעפי שתטאר אתה לרום אכא אכנס יותר לדר
דרו' באופן שישאר מקומך שמאל לגבי רירי והוא משל החטים
והשעורים כי לזו היו ב' סאים חטים ושעורים ולא נעלם מהם
שהחט' הם של זה והשעור' של חבירו אבל הם רמים על שנתערבו
החטים עם השעורים ובעל החטים אמר לשעורים אם אני אטרח
ואברר החט' מתוך השעור' ישאר השעור' לך והחט' לי ואם אתה
תברר השעורים מתוך החטים ישאר החטים לי והשעור' לך מכל

אחר חט' ירדו ואין בין זה לזה לא מי הוא המבר' או לברר החט'
מתוך השעורים בבור' אוכל מתוך פסולת או לברר השעור' מתוך
החטים סה' פסולת מתוך אוכל כך אמ' אברהם בין שתהיה אתה
נוסע מכאן ואשאלני במקומו או שתטאר אתה כאן וזהה נוסע
אני ממ' הימין הוא לי לא שאם אני אטרח להעתיק דירתו מכאן
אכנס לפנים לדר רום באופן שמקומך זה סה' דר' יהי' חסב
לגבי מקומו כר כפון ואם אתה תפנה ותלך מהמקום הזה לדר
כפון ונסאתני אני כאן הוא ימין לגבי רירך שיבאת חוץ לדר כפון
והוא רירך דק וכו' ואני שמעתי במשל החטים והשעורים שכל
א' אות' שלי החט' ושלך השעור' והוא שאמר לו אחי ר' א' החטים
שלי ממיל' נסארן השעור' לך ואם אחי ר' א' שהשעורים הם שלך
ממיל' נסארן החטים שלי ואינו מתישב לי כי מה זר איה ים להבה'
על החט' האלו שהם שלך והיאך אפש' לברר ר' א' החט' אחרי' היו שלך
ואלו הם של חבירו ועוד היאך מתחכם עם השמאל ואימכה ומה
שכתבתו אני בלער ככון ונחזור לענין פיאזון כי לא הפרדו
אברהם ללוט לא על סנפס מקדמונו של עולם וכדבך בעז' ולזה
כיוון בה' הוזהר שאמתו הי ריב בין רועי אברהם רב כתיב ולעד
כוכת' לדרום מעיק' מריבת' על רבון העולמים שהיו רועי אברהם
מאמיני' בלאותו יתב רועי' לוט כפירי וכדבך פס הכנעני והפריז
עעז' יסבי הארץ וכפי רכסי ירוקרק שאמר רועי' לוט הנה ראית
כי הכנעני והפריזי שהם עעז' הם נוסב הארץ הלזו הקדושה וגם
כעבור אמתו כמותם ולא הכנעני כבוד את ה' וכו' מראה כן הפריזו
מעמו וחזרם לקסויתנו למה זה דרף אברהם להגיד את לוט אשר
סכא וסלחנו מעמו והלך וכדבך פס פועלי און והוא יוסב בפרום
ועוד כבאר מפעם קראו הכתוב ללוט בן אחי אברם ופעם קראו
כי נסבה אחיו ועו' כ פעמים ויקחו את רכוש פרום ועמורה וחוז
ואח' ויקחו את לוט וליעריבנה ויקחו את רכוש פרום ואת לוט וילכו
ועו' שאין קרר למק' שא' ויקחו את לוט וילכו ואח' א' והיו יום' כבת'
וראו למ' קודם ויקחו את לוט היושב בפרום וילכו ועף סבתו קוד'
ויבא הפליט ויגר לאבר' וז' ואח' וישמע אברם כי נסבה אחיו מהו
זה הגדה ומה ז' שמיעה ועף מ"ם ויבא הפליט ויגר לאבר' והו' סוכן
באזני ממרחא ולא פירש מה מהגיד לו ועוד מה לבו לרשת היכן היה
יוס' אברה' אבל אזני ממרחא במקו' אח' ומה גם שאין זה מקומו
להודיענו היכן היה מוכן כי כאן בא הפליט לגיד לו מלחמת
המלכים וכדקרק מ"ם והם בעלי ברית אברם ונראת לעד'
שאברהם לא חרר את החוריה הזאת לרדוף אח' המלכ' מאלהבתו
של לוט בן אחיו כי לא שת לבו לברר הזה כיון שפרך מעליו עול
מלכות עמים ולכך כתיב ויבא הפליט ויגר לאברם העברי מה
שכתוב קודם ויקחו את לוט בן אחי אברם ומה גם שעשו קימה
קימה כ פעמים שקודם לקחו הרכו' וילכו ואח' חזרו כדי ליקח
את לוט וילכו וזו היא הקיימת לאברה' שחזרו אח' שהלכו כדי ליקח
ללוט בן אחיו וילכו ושמ תאמ' כי פגעו בו לפי דרכם ולכך לקחוהו
כי לא באו בכונה לז' והוא יושב בפרום כי רכוש פרום ועמור' היה
כביבות העיר והו' יושב בפרו' באופן מלא חזרו לא בכונה ליקח
ללוט ולא חליו ולא חר' אברה' דק קבע מקומו והו' באילוני ממרחא
בתמילה כי אמ' מה לי ולברת לוט הכופר בקדמונו של עולם ולכך
אחר הגדה הזאת הוא מוכן בכתמילה באילוני ממרחא וכי תאמר
מאי איכ' בין לוט שנפרד ממנו וכין ממ' סב' כ' סוכותו לז' והם
בעלי ברית אבר' רמו כאן מחז' הוא סבת' לו עשה על המילה והם
בעלי ברית אברם שכתבו לו עשה בעיני ברית מילתו של אברהם
אם כן בחר בממ' סה' דר' ולא קם ולא זע להביל ללוט היושב
עם אנשי רשע בפרום וגם הוא כפר בבוראו יתברך וכדרום
הקודם ביארתי דרך אחר בפסוק והוא מוכן באילוני ממרחא
שהפחיתוהו לאברהם מהמלכים באן כלחמו יום את האמור' והוא
מוכן באילוני ממרחא וראוי לו לסמור נפשו מהם כש לא קם
ולא

דרוש ב לפרשת לך לך

יג

תחלה וכסוד לפרש' ונדרקין עור במאמר שאמר ההך והוא
 בימי אמרפל כי מה חרסו עור שאמר ההך' אמנם כל עור
 שרדקין חזל כפי דרכם שאין כרר למקראות אלו פתח באמרפל
 ראם כולם ויהי בימי אמרפל ואחר כך בענין המלחמה מאי
 לאמרפל באמצע המלכים והזכיר תחלה לכרר לעומר ומהו ענין
 לחלוק זה אמנם בענין הכרה שא' ויהי בימי אח הכרה א' מאמרפל
 שהפיל לאברהם כבבטן האש וחזר עבטנו עם המלכים הללו כדי
 להלח' באברה' מרוב פתחורטעים זה אמרפל וחבריו ולכך הזכיר
 כאן ראשון ויהי בימי אמרפל שהוא היה עיקר הכרה כיון שבא
 להדגוש עם אברהם אהבו על הקדוש ברך הוא אבל במלחמת
 המלכים שבאו ללחום עם מלך סרוס העיקרי הראשון שבכולם
 היה כרר לעומר לפי ש' ענה עבדו את כרר לעומר ובי' ענה
 מררו ונתבאר הפסוקים יפה' וגם מכאן ראינו להקדמתו
 שהקדוש ברך הוא משגיח ממכון סבתו לתת לאדם צדקותו ועל
 רשות ההשגחה אפי' אבאר ממור שאמר דור אורך בכל לבי וכ'
 ירבה עמניו לרר מסבל עומסי ויסרוך רבים על מה שחטא בכת
 שבב' עז' אמ' לרר אורך בכל לבי על מה שאירע לר' להיותו סובל
 עומסי בחטאו אורך בכל לבי נכפטי כי מתוך זה נתפרסמה
 השגחתו יתברך בתחנותים כי אפי' היומי נגד אלהים במדת
 הרח' להעניפי על חטאיו ועל פרסום השגחת הקדוש ברך הוא
 על פ' אומדן אשתחא' היכל קדשך על החסרי אשר גמלתני להכ'ל'
 עמי לפני' משגרת הרין למר לי' העביר חטאתך לא תמות וזו
 היא מדת חסדך כי אחת רב חסד מטה כלפי חסד וגם אני אורך
 על אמתך שהוא מדת הפורענות והאסורין אשר באו עלי כי זו
 היא אמתך לרן ולהעניס על קו היוסר בלי תוספת כלל כי במדת
 הטוב והחסד מרבה להטיב ורב חסד הוא אבל במדת היסורין
 הוא בזמנו על אמתך ואפי' אורה ה' מאד בפי בן על מדת
 הטוב והחסד אשר עשית עמדי ובין כל מה שנעשיתי אודה
 את עמך כי הגדלת על כל עמך אמתך אשר כרת ברית עמי
 בדכתיב ברחמי ברית לבחירי וזו היא מדת רחמים גמורה על כל
 עמך המורה מדת רחמים כי ביום קדחת' אלך ואמרת חטאתי
 לה ותעניני גם העביר חטאתך לא תמות תרהיבני כפפטי עז
 כתת בפפטי הגבורת עזי או יאמר שמתוך החסד שפוסה' הקדוש
 ברך הוא עם ברוחיו לר' להם דהיינו על חסדך וגם על העונות'
 שמתפי עס דהיינו על א' חך כמו שכתבתי שאין תוספת בין
 בעתרת מן הראוי לאדם שכל זה הוא מורה על ההשגחה זאת ועוד
 אחרת הגדלת על כל עמך שכל שמות הקדוש הם מוקים יכולת
 הקדוש ברך הוא שהוא ארון עולם ומהוהויוות ואמר לעולמו
 רי ועל כל עמך הגדלת לעשות ולהורות ההשגחה מצד אמרתך
 שהבטתה ויהיה טרם יקראו ואפי' ענה עור הם מדברים ואפי'
 אשמע וכיון שבוים קדחת' מהצרה וחענני תקף ומיד תרהיבני
 ומחוקבי לתת בפפטי עז וחיווק להכרע כי הקדוש ברך הוא
 משגיח בתחנותים שאי' לא בן א'ך יענהו לאדם בעת צרה
 עורך ה' כל מלכו ארץ ויטירו בדרכי ה' שהוא משגיח בתחנותים
 ואינו חסרן כבוד ח'ילה למר שהקדוש ברך הוא יושב מרום
 ומשגיח בעולם השפל כי ארדבא ויטירו בדרכי ה' כי גדול
 כבוד ה' ויהן הן גדולותיו לראות בשפלים אף על פי שהוא
 רם כי רם ה' ושכל יראה ואף על פי שהוא גבוה ממרחק כי
 גבהו עמים ורחוק המקום בינו ובינינו מכל מקום יירע
 מורעו לבריות שהוא משגיח בתחנותים מתוך מה שראינו
 שאם אלך בקרב צרה תחייני וזה ודאי דאיה גדולה היא
 להשגחתו יתברך שבהיותי בקרב צרה תחייני ועל אף איני
 בפניהם יסלח ידו להכניעם ותחזוני ומיך להושיעני מכאן
 מורעה רבא לרעת האדם שהקדוש ברך הוא משגיח בשמים
 ואף לאדם זולת ההתחלה בכל הפעולות וה' יגמור בערי וכיון שכן

ולא זע ער ששמע כי נסבה לחיו כמו שאבאר יוכה אבאר מ' חזל
 במדרש רבה וישמע אברהם כי נסבה לחיו ההד אנטם אחזו משמוע
 דמי' יוש' לרדקך כונתם זל כי לא אמרו טוס דרשה רך
 הרברים הילה בלבר' וע'ק' ססס באמר אנטם אחזו משמוע וכאן
 אמר הכתוב וישמע אברהם' אמנם מראה לע' באו לתרן
 מה ש' זועה שמע יותר מההגרה הראשון' לכך הביאו פסוק אנטם
 אחזו משמוע דמי' שדרטו חזל הכתובים הללו באברהם הולך
 צדקות וכו' ובמלחמת המלכים כשהגירו לאברהם שלקחו רכוש
 שרוס ויקחו את לוט אנטם אחזו משמוע ולא ק' ולא זע לרדוף אחר
 המלכים כי מה לו ול' ויטויון עמב את ה' גם לא חש משמוע
 דמי' שפסכו המלכים ויכו את האמורי והוא סוכן באילוני ממזא
 האמורי אבל אח' וישמע אברהם כי נסבה לחיו סהיה זו ח'קונן
 על לוט דומה לאברהם והכנסבה לוט חטבו שמשבה אברהם כי
 אחיו הוא בקלסתר פנים ויש חילול ה' בדבר כי אברהם אשר הבילו
 י' מאור כשרים חזר ליפול ביד כמרור מבקט נפשו אז קירט ה'
 וירך את חניכיו וירפט והיו הכרה במאמר שהעני'
 ויש לרדקך דלאורה לא ריטיה סיפיה סמקורס אמר מהצרה
 היתה עס עשו מלחמה ואחר כך האמ' שהביא ר' ל' שהצרה היתה
 על שבאו להזקק לאהבו של מלך וע'ק' מ'ט' ההד ויטובו אל עין
 משפט א' אחא לא באו להזדונג אלא לתוך גלגל עינו של עולם
 וכו' וזהו הפך הכתוב שאמר ויהי בימי אמרפל עשו מלחמה עם
 ברע וכו' שצדקה שהלכו לעשות מלחמה ד' מלכים את ה' ומלל
 לרדום בלשון שלילה לא הלכו להזדונג אלא לתוך עינו של עולם
 וע'ק' כפי המובן משפט דברי רז' שאמ' ויהי בימי ומה צרה היתה
 עם עשו מלחמה יק' דמה צרה היא זו שעשו מלחמה ר' מלכים את
 ה' כי מה לנו ולצרה ולכאורה ז' שמתוך מתוך זה שלקחו את לוט
 והצד' אברהם ללכת להצילו וכזדונגו וזו היא הצרה שכתב גלגל
 מתוך זה צער לאברהם אבל מדברי המשל ודברי רבי אחא
 בראה שעיך ביאתם היתה להזדונג על אברהם והיכן מבינו זה
 וגלע' עמ'ט' רז' ומה צרה היתה עם עשו מלחמה שהוא
 בלשון קושיא שהוקט להם לאחזו מדרס' שעלה בידים
 מהגולה שכל מקום שאמר ויהי בימי צרה יקשה מה שצ' אמר
 כאן ויהי בימי אמרפל כי מה צרה היתה עם את עשו מלחמה את
 ברע מלך סרוס וכו' וזהו הצרה שאמר ויהי בימי כי מה לנו
 ולצרה זו ואם כן תברא הוא כלל ד' מרינן בכל מקום שצ' אמר
 ויהי בימי צרה וזה אחד מהם שהרי אין כאן צרה כי אותה מלחמה
 שעשו אינה צרה לישראל למר ויהי בימי ותירצו רז' עם המשל
 שהביאו שאהבו של מלך היה כמריסה וכאו בדברים לחקך לו
 וכו' ואם כן מ'ט' ויהי בימי אמרפל הוא על שבאו לחקך לאברהם
 ואינו על המלחמה הכתובה במקרא שעשו מלחמה עם ברע מלך
 שרוס וכוכי עיקר כונתם היתה לבא להלחם על אברהם וכה'
 מנין לנו כך שכתבאו המלכים ההם היה להזקק עם אברהם
 לז' ההד' ויטובו ויכונו אל עין משפט א' אחא לא באו להזדונג
 אלא לתוך גלגל עינו של עולם כלומר מכאן מתבאר שלא באו
 המלכים האלה מתחילה אלא להלחם עם אברהם והוא שהוקשה
 לרז' מ'ט' ויטובו ויכונו דלא שייך למר ויטובו אם באו מתחלה
 להלחם עם המלכים ויבו אותם ואחר כך הלכו להלחם עם אברהם
 ה' ל' ויכונו אל עין משפט דלא שייך למר ויטובו ומדכתיב ויטובו
 מתבאר שמתחלה לא באו אמרפל וחבריו אלא להזדונג עם אברהם
 וכו' ואם שגועים המלכו' ההם נעשו מלחמה אתם ואחר כך באו
 למתקדם הראשון ויטובו לבקש את אשר באו מתחלה להלחם
 בו שהוא אל עין משפט הוא אברהם שקדש עמו של הקדוש ברך
 הוא ואם כן יפה אמר ויהי בימי אמרפל כי כוראוי צרה היתה עם
 כבושם להזדונג עם אברהם אהבו של ממיה הקבה ומרדקין
 הכתוב שאמר ויטובו כולו למר עכו לעשות פעולתם סהיה במגמתם

דרוש א לפרשת לך לך

מהכרבות ומעשו טובי בהדרי קרטהם האז והדר ומרחם מפחד מרח' השחרתיך לך טל כסם שהגל חבי' כך היית חביב מילדותך וגם הרוח אברהם באותה מלחמה הכונה שלוקח מעם נשבע ה' ולא ינחם לקחתה ממנו כעשה לשם דק אחתההן לעולם על רבתי מלכי כרך שהקדי' ברכת אברה לברכ הבה רכתיב כרך חברים לא עליון וברוך א עליון וכו' ואני דקרקתי גם כן מט' רבתי מלכי כרך ולא אמר רבתי מלכי כרך שרמו מחול עכס המליכהו לאברה' אמר לוי' מלך את עלינו ואמ' אברה הל' יחסר העולם מלכו ואני דקרקתי עס ובר זה שמוך למט' הוא עמך המלך כתי' ומלכי כרך מלך טלס שהס רבוי אברהם כעממס אמר' מלך את עלינו השיב ואמ' א' יחס' העול' מלכו זהו ומלכי כרך המלך האמיתי הוא מלכי שבטמי הוא המלך הפלס יתעמו ועל רבתי שרבתי לומר מלכי כר' הוא מלך שבטמי לכך אל' הבה אחתההן לעול' ודקרקתי גכ מט' חול שאברה' היה כר' ולכך אחתהן לעול' לפי פכג כוטל חלק בראש והיה עובר במקדס כל זמן שיהפוך ואין לו חק ומק כסאר הכהני טיס להס מממרו קבועו' אבל אחתההן לעולם דהיינו כג' והנה עורך זה על מייך ומחך בוי' אטו מלכו' והחסי' הרב ר' יוסף יעבץ זל פי' עממ' זל שאות' לילה הוא ליל פסח' ובחלק הלילה חבוי כאן והחבוי ליבואת מכר' גם לילה הזה ליחזקיהו בזמן פנחריב וידן בגוי' וברת כמה גויות מחילותיו של פנחריב ומחך ראש זה פנחריב שכתוב בו על מי הרימו' ראש ותפא מרו עיניך ויח' ברוב רכני עלינו וכו' פעלה על ארץ רבה שהי' יושבו' ומחל בדרך ישת' סכתו וכו' אחי קרתי ושחיתי מים שבפוערו הנהך בדרך היה חופר בארץ ומז' מים ויש ויחריב בקף פעמי כל יאורי מצור שמריבו העס שבנהר יעברו בגול' ונקייבו והנהרות מים יפכו' אחי קרתי הנרתי ברכי והנה אחי מים וכראו' כנחריב גורל הצלחהו שמתחל בדרך ישתה שהי' עול' נחלי' באמצע הדרך ומהס ישתה על כן ידים ראש זה פנחריב שהרי' ראשו נתג' ואם הלח ידעת למרחוק אחתה עשיתי ממנו אברה' עשיתי שאות' ליל' הוא המצוה' לכס לבני ישראל' והנה נתבאר כמה גדול מעל' הכריקי שהבה חפץ חסר ומר' לה' להס בו אחר כל אותו נכחון בסרו הבה בהגלל זרעו שהי' כסוכו' ויחל לרבה יהיה זרעך יעכסו נכא לביאו' אמר' ויש לרקרק היבא ברמה דרסה זו שאל' הקבה להביא מלה את בנו בסביל שהרהר . ועך מט' היה מהרהר אחר מרת הדון כי ענין כברי קבלתי סכרי הוא דרך הישרים כמט' יעקב קטנתי מכל החסדים נתמנעו זכותי וכן אמר אברהם קבלתי סכרי בהגלתי מהכבסן ומהמלכס ואין כאן עון אט' חטא . ומה גם קסה אמרו היה מהרהר אחר מרת הדון כי אין מקום למרת הדון כאן כי אם מהרהר שמתקבל סכרו . ועוד נבאר שהס אמרו שהרהר ונתחייב פעלה על הרהור וצא באמר' ודבר שפתים שאמ' אברה' שתקבלתי ואם היא אמירה אינו הרהור וקטיף מנייה וביה' ועך כפי דרסה זו תינח מט' סכרך הרבה מאד . אבל מט' אכני מגן אינו ענין . ונלעך סדרקתו חול מט' אחר הדברים האלה ולא פירשו מה הם אלה הדברים שאם הם מלחמת המלכים הולל אחר הדבר הזה . ועך מט' היה רבר ה' במחזה לאמר שאין צורת כאן לאמר לאחרים . ועוד למה הזכירו דיבור ואמרה לאח' שאחר הדברים האלה הם הרהורי רברים שהרהר אברהם פי' אמירה א' שאמר בפיו כמדומה שנתקבלתי סכרי בכבסן ובמלכים ואין לי סכר עוד והענין הוא פראה אברהם שלא הבטיחו הקבה על המרצק אחרי הפדר לוט מעמו וכמד' כעס היה לאברהם על שהיה מרברך את לוט בן אחיו עמו ולכך כל יצן שה' עמו לא ביסרו בסורת הזרע עד אחרי הפדר לוט מעמו אז אל' שא נא עיניך וראה את הארץ כי לזרעך אתננה וכיון שהקבה לא חפץ בחברת לוט עם אברהם והלך אברהם להלחם עם המלכים כדי להציל את לוט כפי הנראה לא לרצון יחסר לאברהם לחזור ולהדבק עם

תמלתי אל' השחרך יבדל לעולם ואל' יעזבנו ואל' יטמנו כי אכחנו מעשה יריו והוה מעשה יריך אל תרף .

דרוש א סדר לך לך

אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברהם במחזה לאמר אל חירא אברהם תנחומא ילמרנו רבינו חעולח' על סת הוחת באח רשבי אומר על הרחור חלב שנאמר ויהי כי חקיפו ימי חבשחת וישלח איוב ויקדסם והשביס בבקר וחעלה עולות מספר כולם כי אמר איוב אולי חטאו בני ובירכו אלחים בלבכם וכו' אחת מוצא אברהם היה מהרהר אחר בדת חדין וסת היה אומר אל' לוי אמר בברומה אני שקבלתי שברי בע'הו עורני ח' באותם המלכים וחצילני כחבבסן כבר קבלתי שברי ושוב אין לי שבר בעולם אמר הכה' כיון שהרהרתי אחר פעשי עולה אחת צריך לפיכך ויאמר קח נא את בנדך את יחידך אשר אהבת את יצחק וכו' וחעלחו שם לעלה וכו' :

מהיות עיני ה' א' דריקים לא יעזבו את חסידיו לעולם כממרו וכמעשה יריהם יטיב גמולם להס כמו שמינו באברהם שכתוב בו ושחרו דרך ה' לעשות כדקה וגמלהו ה' כדקו לסמרו מכל דבר רע והצילו בכבסן האס וכרעבון ובמלכס רכתיב הנה עין ה' א' וראיו זה אברה' להציל ממות כפעס זה ממרו ולחיותם ברעב ולא יכבה ה' דקת חסידיו כי לעולם עומרת זה שפך כפעמי חכתה לה' עזרנו ומגיננו הוא לומר שאעפי' שהגדיל ה' לעשות חסר לאברהם להציל ממות כפעס וכפע בני ביתו גם לחיותם ברעב עכו חסרו גבר עלינו וכפעמי חכתה לה' ליהי' עזרנו ומגיננו הוא כמו שעשה עם אברה' בענין המלכי' שנכחס יחס וירדסם בעזרת ה' זרע דור כמזמר כאוס ה' לארנו סב לימינו פעלינו למכח ליוצר הכל סנתו איובי סל אברהם החום לרגלינו . ונבוא לביאו' המזמו' שאמ' מזמו' כאוס ה' לארנו : ובבדרס אחלל שאמר עס כן כח לא יעז' ספר נא לי אריך ככח אברה' את המלכי' ויעבהו יוא' לנכאוס ה' לארנו אלהם ל' לימינו ער אשית אויביך הדום לרגליך . ויס לרקרק לרדסמס זל מהו לרוד מזמו' שענת הזה הוא פשו' רבוי' מעש' שה' בימי אברה' ואם מהו ענין העיר ושבתה לרוד לומר . אמנס כל' סכות פנימח אברה' למלכי' היה פי' אברה' ומס ממך מניחות לידתו של רוד כי הוא נלחם במלכסם להציל את לוט ובלוט חתיב סתי כנותיק' המצוה' שכלול בצור רור רכתיביה מחתי' רור עברו הרי שבהכל' זו סביב' לוט המצוה' חר' וזה היה פי' מלחמת אברה' עם המלכים ואם ישה את' לרוד מזמו' על אט' עזרו ה' לאברהם וכאוס ה' לארנו זה אברהם כמו שפי' הראש זל בבדרים שהוא אברהם סקרא ארן להקבה כמחול למען ארני למען אברהם סקראך ארן וכאוס ה' לארנו יזה אברה' סב לימינו עד אשית אויביך החום לרגליך וכוה ככול לוט עיבא ממנו רור' וכני סימיה פי' עד אשית אויביך הדום לרגליך שהוא ענין הנכחון שהיה פי' העפר שהוא הדום רגלו של ארס כרכתי' יתק' עפ' חרבו כקפ כירף קשתו הרי שנשמנו אויבו של אברהם פי' העפר שהוא הדום רגליו וככו' הוא : ואמ' עוד מטה עורך ישלח ה' מציני' ירבה סבאותה מלחמת הריוח אברהם סבט מלכות שס השונן וקצבו ארזים והוסיבוהו והמליכוהו עליה' וגם מאת ה' יצאה ענין המלכ' פי' עס רכתי' ומלכי' כרך מלך שלם הוצי' לחס ויין וכו' ויברכהו וכו' זרע מטה עורך שהו שבט מלכו' ועז' מלך ישלח ה' אצין שהס' פי' עס מלך שלם מלך ירושלים ונתברך הממ' ולה וירדני ררה בקרב אויביך לא בחיל וברוב עס כי עמך היו המלכים שנעמו מהרדו כן כיכל כרקו ונרבו כעס ממנו מלאך א' וכו' ח'ך על אותם המלכי' הלוו עמך אותם טרפי קרס כעעמו

דרוש א רפרשת לך לך

יד

מוליד כו' וראתה הסור מרע א תיר' אבר' ו' ולע' רן סרקדקו מ'ם
 ב' רבני הללו אנכי מגן וסכרך הרב' ולזה דרשו אח' הדברי' הלאה
 סתתיר' אברה' מב' רבני' א' מה' על' סתתיר' הנפשו' וגם נתייר'
 סמח קבל סכרו על סקר' את' לוט וסוב' לא תתק' י'לו הבטמה' הבנים
 ל'ה' חס' ירא מ'לך סרו' וסר מרע סה' מ'לך סרו' רכתי' בה' ו'אנסי'
 סרו' רעי' ומטוי' ל'לא רבה לחור' ריב' עמו' וכיון' ס'פ' לקראתו' וק'ס' ל'
 בז'בו נתייר' ממנו' ו'החזי' לו' הנפשו' וכסיל' סה' מ'לך כ'ו' היה מחשב'
 ובטוח' בברקתו' ועל' הא' היה ראוי' ליעג' אברה' על' סתתיר' מ'לך
 סרו' והחזי' הנפשו' ועס' א' תיר' אבר' מעונ' ע'ן' זה' לפי' ס'אנסי' מגן
 לך בדבר' זה' ע'מנו' בכ' נפשו' ס'ג' י' ו'הנה' אנכי' מגן' לך' ברכ' הזה'
 סתתיר' ע'ס' ועל' הרב' ה'ב' ס'חט' כ'י' בה' ל'כ' לה'כיל' את' לוט' וג'מ'
 המלכ' וס'וב' א'ין' לך' סכר' א' תהי' חס' בעיניך' ב'מה' ס'אתה' ר'ה'ה'
 בעיניך' ת'את' ס'איני' מ'נ' י'רא' את' ה' ס'ור' מרע' התרחק' מ'לוט' ס'ה'
 רע' ואתה' מ'ובטח' לך' כל' ע'ור' סכרך' בכ' כ'י' סכרך' הרבה' מ'אר'
 ו'זה' ו'ה'מין' בה' ו'יח'ס'בו' לו' צדקה' לפי' ס'לא' היה' ראוי' להיות' זרע'
 קרו'ס' לאברה' כ'ר' ס'י'תן' הא' בס'מ'וכמו' ס'בי'א'רתי' כ'ס'ף' נ'כ'ר' מ'ם'
 ה'בט' כ'א' ה'ש'מ'י'מ'כ'י' ה'ש'מ'י'מ'כ'י' ב'ה'א' ג'ס' אברה' צ'ריך' ל'הי'ן' ב'ש'מו'
 ה'א' ו'ג'ס' בה'ב'ר'א'ס' ה'א' ב'ר'א'ס' ב'א'ב'ר'ה'ס' ו'א'ז'ל' מ'י' העי' מ'ז'ר'ת' את'
 ה'בה' לאברה' מ'אי' רע'תך' ר'ק'אי' צ'דק' ב'מע'רב' וכו' ס'ה'כונה' ס'בה'יות'
 צ'דק' ב'לא' ה'א' ח'ינו' ר'אוי' ל'ב'ני' ו'יח'ס'בו' לו' ה'בה' צ'דקה' ב'ה'א' ו'מ'ס'ס' היו'
 לו' ב'ני'ס' ו'ה'ב'ן' ע'ור' א'פ'ס'ר' ל'פ'ר'ס' ה'כ'תו'ב'י'ס' ב'ר'ק'רו'ק'י' ר'ב'ר'י' ו'י'ס'
 ל'ה'דק'ק' מ'מה' נתייר' אבר' ס'מו'ך' ל'מ'ל'ח'ת' א'ב'ר' ע'ר' כ'ה' ע'ז'ו' ה'ז'ל'כ'ב'ר'
 ח'ז'ל' ס'ר'ס'ו' היה' מ'תפ'ס' ו'או' י'ר'דתי' ל'כ'ס'ף' ו'כ'י'ב'ול'תי' י'ר'דתי' ל'מ'ל'ח'ת'
 ה'מ'ל'כ'י' ו'כ'י'ב'ול'תי' ה'ת'מ' ס'ת'ק'ב'לתי' ס'כ'ר'י' ב'ע'י' ו'א'ין' ל'י' ר'לו'ס' ל'ע'ה'ב'
 ק'ס'ה' ס'א'ק'א'ר'ס' מ'תתיר' מ'תתיר' ס'כ'ר' א'ב'ל' מ'תתיר' מ'ד'ב' רע'י' ע'ו'ב'ו' נ'כ'א'
 מ'ם' לו' ס'כרך' הרבה' מ'אר' כ'י' מ'ה' ס'כ'ר' ר'אוי' ל'ת'ת' לו' ע'ל' ס'ז' ל'מ'ר'ת'
 א'ח'י' ו'ע'ור' ס'ה'ב'ט'ח'ת' א'נ'כ'י' מ'ג'ן' לך' ה'י'מה' ר'אוי'ה' ל'ה'יות' ק'וד'ס'
 ה'מ'ל'ח'ת'ה' ב'ע'י' ל'ק'ר'א'ת' ה'מ'ל'כ'י'ס' א'ב'ל' ב'ס'וכו' ה'ס'לו' ל'מה' ה'ז'כ'ר'ה'
 ו'ל'ר'ד'ך' ח'ז'ל' כ'ת'י'ס' ז'ה' ע'א'מ'לו' ה'בה' מ'ה' ע'ש'ית' ע'מך' ב'ע'ה' ח'ס'ס'
 ע'ש'ית' ע'מך' ו'ה'וא' כ'ת'ר'ג'ו'ס' מ'ל' ח'נ'ס'ט'ה'ו' מ'ג'ן' ו'נ'כ'א' מ'ה' ז'ה' ס'ה'ז'כ'ר'
 ה'ת'ו'ר'ה' כ'א'ן' ס'ר'ב'ה' היה' ב'מ'ח'ז'ה' ר'מ'אי' נ'פ'ק'א' ל'ן' ו'ע'וד' נ'כ'א'ר' מ'ם'
 אברה'ס' ה'ל'ה'י'ס' מ'ה' ת'ת'ן' ל'י' וכו' ר'כ'ר' ס'ע'נ'ן' ה'יר'ו'פ'ה' ה'יתה' ח'ס'נו'ה'
 ב'ע'י'נו' ע'ר' מ'אר' ו'א'ין' ז'ה' ה'ט'ו'ב' ה'נ'כ'ס'ף' ל'צ'ר'יק' כ'א'ב'ר'ה'ס' ל'ע'ש'ו' מ'מ'נו'
 ע'דך' וג'ס' ת'ס'ו'ב'תו' מ'ל' ה'בה' ל'ומ' ל'א' י'יר'ס'ך' ז'ה' ס'ה'י'בו' ע'ל' ת'פ'ו'ב'ת'
 ר'ב'ר'י' ה'ב'ל' ב'ע'י'ן' י'רו'ס'ת' מ'מ'ן' או' י'רו'ס'ת' ה'אר'ץ' וע'ך' כ'ס'ל' ה'א'מ'י'רו'ת'
 ו'י'א'מ'ר' מ'ה' ת'ת'ן' ל'י' ו'א'נ'כ'י' ה'ול'ך' ע'ר'י'ר'י' ו'י'א'מ'ר' ה'ן' ל'י' ל'א' כ'ת'ת' ז'רע'
 ו'ה'ל' ר'ב'ר' א' ו'ג'ס' ו'כ'ן' מ'ס'ק' ב'ית'י' ו'א'מ'י'רו'ת' ל'ן' ב'ית'י' ג'ר'ס' א'ו'ת'י'
 ה'כ'ל' א'ח'ר' ו'ל'מ'ה' ע'טה' א'ו'ת'ס' ב'א'מ'י'רו'ת' ת'פ'ו'ב'ת' ז'ו' ל'ז'ו' וע'ך' ס'ל'א'ח'ר'
 כ'מה' ע'פ'ע'י'ס' ס'ה'ו'כ'ט'ח' אברה'ס' ב'ב'ט'ור'תו' ע'ל' ה'ז'רע' ו'י'ב'ן' מ'ז'ב'ח' ע'ל'
 ה'ב'ט'ו'ר'ה' ו'א'ח'ר'י' ה'פ'ר'ר' ל'וט' מ'ע'מ'ו' נ'א'מ'ר' לו' כ'ל' ה'אר'ץ' א'ש'ר' א'תה'
 ר'וא'ה' לך' א'ת'כ'נ'ה' ו'ל'ז'רע'ך' ו'ס'מ'תי' א'ת' ז'רע'ך' ו'כו' א'יך' ח'ז'ר' אברה'ס'
 ל'פ'ק'ט'ק' ב'זה' ו'לא' ה'א'מ'י'ן' ב'ה' ע'ב' ר'י'בו'ר' ז'ה' ו'י'נ'כ'א' א'ו'תו' ה'ח'נו'ה'
 ס'ת'י'ב' ו'ה'א'מ'י'ן' ב'ה' וע'ך' ל'ר'ד'ע'ת' ח'ז'ל' ס'ר'ד'ס'ו' ב'ן' מ'ס'ק' ב'ית'י'
 ע'ל' ל'וט' ס'ט'ו'ק'ק' ע'ל' מ'ע'מ'י' ל'יר'ס'ני' נ'י'ח'א' ל'ומ'ר' ו'ה'נה' ב'ן' ב'ית'י' וכו'
 א'ב'ל' ל'ר'ד'ס'ת'ס' ע'ל' א'י'ע'ז'ר' ה'י'ת'כ'ן' ס'י'ר'ס' ע'ע'ב'ר' ל'א'ר'ו'נו' .

פס לוט ולא עור אלא בהתחברו לרמעי פרץ ה' מעשיו ותגלגל
 חובה לאברה' ע'י' ח'י'י'ב' ס'ה'פ'ר'י'ס' אברה'ס' כ'י' א'ר'ס' מ'ל'ה'כ'ס'ס' ת'ח'ת'
 כ'נ'פ'י' ה'ס'כ'י'נה' ו'ה'ש'י'ב' א'ת' ה'נ'פ'ש'ו'ת' ו'א'ת' ה'ט'ף' כ'מ'ד' . כ'ן' ב'ג'מ'ל'ה'
 ס'ה'פ'ר'י'ס' ב'ני' א'ר'ס' ל'י'כ'ס'ס' ת'ח'ת' כ'נ'פ'י' ה'ס'כ'י'נה' ו'ל'מ'ט'ה' נ'כ'א'ר' כ'ונ'ת'
 ר'ב'ר'י'ה'ס' ב'ע'ה' ז'כ'פ'י' ר'ד'ס'ה' ז'ו' נ'ת'י'יר' א'ברה'ס' ס'מ'ח' ק'ב'ל' ס'כ'רו'
 ו'ה'ב'ט'ו'ר'ה' ס'ת'ב'ט'ר' ב'ז'רע' כ'ס'נ'פ'ר'ר' ל'וט' כ'ת'ב'ט'ל'ה' ע'כ'ס'ו' ס'ח'ז'
 ל'יר'ב'ק' ב'ו'נ'מ'ס'ך' ל'ו' מ'מ'נו' ע'ון' ה'ח'ז'ר'ת' ה'נ'פ'ש'ו'ת' ו'ה'פ'ר'י'ס' מ' י'ד' ב'ק'
 ב'מ'ס'כ'י'ה' א'ת' מ'ע'ת'ה' א'י'ן' ל'י' ס'כ'ר' ל'ה'י'ו'ת' ל'י' ז'רע' כ'א'פ'ר' ב'יר'כ'ני' ה'
 ז'ל'ה' ה'ר'ב'ר'י'ס' ס'מ'ח' אברה'ס' ב'פ'י'ן' א'ב'ל' ב'ל'בו' היה' מ'ה'ד'ה'ר' א'ח'ר'
 מ'ז'ד'ת' ה'ר'ן' ל'מ'ה' ה'ק'ב'ה' ח'פ'ץ' ב'פ'י'ר'ו'ר'ו' מ'ל' ל'וט' מ'ע'ס' אברה'ס' כ'יו'ן'
 ס'ה'וא' ח'פ'ץ' ב'ר'י'ב'וק' ה'נ'פ'ש'ו'ת' ע'ס' אברה'ס' כ'ר'י' ל'ג'י'יר'ס' ו'נ'ע'נ'ס' ע'ל'
 ס'ה'פ'ר'י'ס' ו'ה'י'י'ו' ת'ת'יר' ר'ס'ת'ך' ס'א'ס' רע' ב'ע'י'ני' ה' ה'פ'ר'ס'ת' ה'נ'פ'ש'ו'
 ג'ס' היה' רע' ה'פ'ר'ס'ת' ל'וט' מ'ע'ס' אברה' כ'י' ב'ה'י'ו'תו' ע'מ'ו' ו'כ'נ'י'ס'כ'ו' ת'ח'ת'
 כ'נ'פ'י' ה'ס'כ'י'נה' ו'א'ס' ט'ו'ב' ב'כ'י'ו'י' ה'ה'פ'ר'ס' ל'וט' ל'מ'ה' ה'ק'ס'ט'ה' ל'ו' י'ת' מ'ה'
 ס'ה'פ'ר'י' ה'נ'פ'ש'ו'ת' ה'ה'ס' ו'כ'ז'ה' היה' מ'ה'ד'ה'ר' א'ח'ר' מ'ר'ת' ה'ר'ן' ע'מ'ו' א'י'ן'
 ה'מ'ר'ה' ס'ו'ה' ו'ל'כ'ך' ב'א' ל'י'ר'ד'ר' ה'ט'ה'וא' ק'ו'פ'י' ע'ל' ה'מ'ח'ז'ה' ס'ח'ז'ה' ו'ר'א'ה'
 ב'ע'כ'לו' ב'ה'ר'ו' ו'א'ח'י' ל'א'מ' ל'לו' ע'ל' ה'א'ח'ר'י' ס'א'מ' ב'פ'י'ן' ט'ו'ב' א'י'ן' ל'י' ס'כ'ר'
 כ'י' נ'ת'י'יר' ע'ל' ס'ח'ז'ר' ל'ה'ר'ב'ק' ע'ס' ל'וט' ו'ה'פ'ר'י'ס' ה'נ'פ'ש'ו'ת' ה'א'ח'רו'ת' ל'א'
 לו' א' ת'י'ר'א' א'ב'ר'כ'י' ס'כ'רך' הרבה' מ'אר' ו'מ'ם' לו' א'נ'כ'י' מ'ג'ן' לך' י'ס'
 ל'ד'ר'ש'ו' ס'א'מ' ל'א'ב'ר'ה' א' ת'י'ר' ס'א'י'ן' לך' ס'כ'ר' לפי' ס'ר'א'ית' כ'י' א'נ'כ'י' מ'ג'ן'
 לך' ב'כ'ס'ף' ו'ב'מ'ל'כ'י' ו'כ'ס'ב'יל' כ'ך' א'תה' א'ומ' ס'ק'ב'ל'ת' ס'כ'רך' ו'ס'ו'ב' א'י'ן'
 לך' ס'כ'ר' ל'ז'כ'ו'ת' ל'ב'ט'ו'ר' ה'ב'ני'ס' כ'י' רע' לך' ס'מ'ס'כ'ך' הרבה' מ'אר' ע'מ'ו'ר'
 לך' ו'כ'ז'ה' מ'ת'י'י'ס' ס'ל'א' א'מ' ה'כ'ת'ו' א'נ'כ'י' מ'ג'ן' לך' ו'ס'כ'רך' הרב' מ'אר' לפי'
 ס'א'י'ס' ב' ה'ב'ט'ו'ת' כ'י' א'נ'כ'י' מ'ג'ן' לך' ה'וא' ח'ז'ר' ל'ח'ט' א' ת'י'ר'א' א'ב'ר'ס'
 ב'לו' א' ת'י'ר'א' מ'ס'י'ב'ת' ס'א'נ'כ'י' מ'ג'ן' לך' ב'מ'ל'כ'י'ס' ו'כ'ס'ב'ט'ן' ו'כ'ס'ר'ו'מ'ה' לך'
 ס'ק'ב'ל'ת' ס'כ'רך' כ'י' ה'נ'כ'י' מ'ב'ט'י'תך' ס'מ'ס'כ'ך' הרבה' מ'אר' ו'ע'ור' א'פ'ס'ר'
 ל'וט' ס'ה'ט'י'בו' ה'בה' א' ת'י'ר'א' א'ב'ר'ס' מ'מה' ס'ה'ל'כ'ת' ל'ה'כ'יל' את' לוט'
 א'ח'ר' א'נ'כ'י' ח'פ'ץ' ס'ת'ה'יה' נ'פ'ר'ר' מ'ע'מ'ו' לפי' ס'ה'ר'י' ר'א'ית' ס'א'נ'כ'י' מ'ג'ן' לך'
 ב'א'ו'ת' מ'ל'מ'ת'ה' ו'א'ח'י' ע'ז'ר'תך' ל'ה'כ'י'לו' ו'א'ס' ל'א' ח'פ'כ'ת'י' ב'זה' ל'א' ה'י'י'ו'ת'
 מ'ג'ן' לך' ז'כ'י'ו'ן' ס'א'י'ן' ב'י'דך' ע'ונ'ס' ע'ל' ז'ה' א'ת' ע'ר'תך' ס'כ'רך' ה'ר'ב' מ'אר' ע'מ'ו'
 לך' כ'י' מ'ה' ר'ב' ט'ו'ב'ך' א'ש'ר' ה'וא' כ'פ'ת'ן' לך' ו'כ'פ'י' ז'ה' י'ר'צ'ה' ו'י'א'מ' א'ב'ר'ה'
 א'ה'י'ס' מ'ה' ת'ת'ן' ל'י' א'תה' מ'ב'ט'י'ת'י' כ'מה' ר'ב' ט'ו'ב'ך' ו'א'נ'כ'י' ע'ר'י'ר'י' כ'י'
 א'פ'י' ל'וט' ב'ן' א'ח'י' א'י'כו' ע'מ'י' ו'ה'נה' ב'ן' מ'ס'ק' ב'ית'י' ה'וא' א'ע'ז'ו' ו'ה'י'ת'י' ר'ו'כ'
 ל'ז'כ'ו' ל'ז'רע' א'ש'ר' ה'ב'ט'ו'ת'י' ו'י'א'מ' א'ב'ר' ה'ן' ל'י' ל'א' כ'ת'ת' ז'רע' ח'ז'ר' ו'א'ח'י'
 ס'מ'ח' ב'ס'ב'יל'י' מ'ה' ס'ט'ח'א'ת'י' ב'ה'פ'ר'ס' ה'נ'פ'ש'ו'ת' ג'מ'ל'ת'י' כ'מ'ד'ת'י' ל'ה'פ'ר'י'
 מ'מ'י' ה'ז'רע'ט'לי' ל'ש'ח'ו'ת' ת'ח'ן' ל'י' ר'ס'ו'ת' ל'ר'ב'ק' נ'פ'ס' ל'וט' ו'ה'י' ב'ן' ב'ית'י'
 ס'ה'ו' ל'וט' ו'יר'ס' א'ו'ת'י' ו'א'כ'ס'י'ס'כ'ו' ת'ח'ת' כ'נ'פ'י' ה'ס'כ'י'נה' ו'ה'נה' ר'כ'ר' ה' א'ת'
 ר'י'בו' ב'ק'ו'ס' ע'ל' ס'ה'פ'ר'י' ע'ל' ה'מ'י'ד'ה' ר'ב'ק' א'ת' ל'וט' ו'ז'ה' ו'י'א'מ'ר' ע'ל'
 א'ח'י'ר' ז'ו' ה'נ'כ'י' ס'ב'י'ק'ס' ל'ק'ר'ב' ע'מ'ו' א'ת' ל'וט' ו'ה'נה' ר'ב'ק'ה' א'ת' ל'וט' ל'א'מ' ל'א'
 י'ר'ס'ך' ז'ה' ל'וט' כ'י' א'ס' א'ש'ר' י'כ'א' מ'מ'ש'ך' ה'וא' י'יר'ט'ך' וע'ל' ה'ה'ר'ה'ר'
 ע'ה'ר'ה'ר' א'ח' מ'י'ר' ה'ר'ן' ל'ומ' ה'י'ת'כ'ן' ר'ך' ה'ט'מ'ע'נ'י'ס' ע'ל' ס'ה'פ'ר'ס'ת'י'
 ה'נ'פ'ש'ו'ת' ו'א'י'כ'י'ו' ח'פ'ץ' ס'א'ר'ב'ק' ל'נ'פ'ס' ל'וט' כ'י' א'ס' א'כ'ר'י'ס'כ'ו' מ'ע'מ'י' ו'י'כ'
 א'ו'ת'ו' ה'ח'ו'כ'ה' כ'ר'מו' כ'א'ן' ה'ט'לו' ע'ול'ת' י'כ'ח'ק' ס'א'ח'רו' ה'מ'ל'כ'י'ס' ו'א'ר'ל'ס'
 ב'ע'ק'ן' ח'ו'כ'ה' ח'ו'כ'ה' ה'וא' לך' ר'ב'ר' ז'ה' ל'מ'כ'ס'ס' א'ב' ל'ב'ר'ה' ו'מ'י' ה'יה' ג'ר'מ'ה'
 ב'זה' אברה'ס' ע'ל' ה'ה'ר'ה'ר' ס'ה'ר'ה'ר' א'ח' מ'ר'ת' ה'ר'ן' כ'ת'ח'י' ע'ו'לה' ו'י'ו'כ'
 א'ו'ת'ו' ל'ז'רע'ו' ה'כ'ת'ו' ל'מ'ע'ל' כ'י' א'ס' א'ש'ר' י'כ'א' מ'מ'ש'ך' ה'וא' י'יר'ט'ך' וע'ל'ת'
 א'ח'י' ו'י'ו'כ' א'ו'ת'ו' ה'ח'ו'כ' ס'ג'ו'ג' ל'ע'לו' ל'ה'ע'לו'ת'ו' ע'ד' ס'ב'ע'ק'ו' ה'מ'ל'א'כ'י' ו'א'ח'ר'
 מ'ז'כ'ה' ה'וא' ר'ב'ר' ז'ה' י'ו'ס' ל'ר'מו' ע'י'ן' ה'ע'ר'י'ד'ה' ב'מ'ס' ו'ה'נה' ר'כ'ר' ה' א'ת'
 ל'א'מ'ר' מ'א'ל' ל'א'ח'י' ו'מ'א'י' ל'י'ו' ה'ל'ל' ד'ב'ר' ה'ל'לו' א'ל' ה'ר'י'בו'ר' מ'ל' ק'ו'פ'י' היה'
 א'י'ן' ב'ע'י'ן' ה'א'מ'י'ר'ה' ס'א'מ' ל'י'ו' אברה' ו'י'א'מ' ק'ח' כ'א' א'ת' ב'נך' א'ת' ח'י'ד'ך'
 ו'ג'ס' ב'מ'ר'ס' ל'פ'י'כ'ך' ו'י'א'מ' ק'ח' כ'א' א'ת' ב'נך' ו'א'ס' כ'א'ן' א'י'ן' ל'א'מ'ר' ס'ה'י'א'
 ו'א'מ' ל'י'ו' אברה' ו'י'א'מ' ק'ח' כ'א' א'ת' ב'נך' ו'ה'ע'ל'ה'ו' ס'ס' ל'ע'לו' ד'ה'ל'ל' ע'ו'לה'
 א'ל' ד'י'ק' ל'ע'ו'לה' ב'ס'ב'יל' ה'ע'ו'לה' ס'נ'ח'ת'י'ב'ת' ע'ל' ה'ה'ר'ה'ר' . וע'ל' ד'ר'ך'
 ז'ה' י'ס' ל'ש'א'ר' מ'ח'ז'ל' א' ת'י'ר'א' א'ב'ר' ס'ת'י' ח'ס'ס' י'רא' ו'ס'ר' מ'רע' ח'ס'ס' י'רא'
 א' ת'י'ר'א' א'ב'ר'ס' א' ת'ה'י' ח'ס'ס' ב'ע'י'נ'ך' מ'מה' ס'א'ת'ה' ר'וא'ה' ב'ע'י'נ'ך' א'ח'י'

דרוש א לפרשת לך לך

והביאם אברהם אצלנו מהו זש מלך סרו והרכוש קח לך ולא שחך
לומר קח לך כרכר סכבר היה כירושל אברהם ועור אס כונתו
של אברהם להחזיר לו גם כן הרכוש ולא ליהנות ממנו מהנהג
ועד שרוך בעל אס כן למה הכיחם בידו ולא החזירם מיד קודם
שלא מלך פרום לכך אני מפרש עס דרשתי זל במ רבה וישב
את כל הרכוש וגם את לוט ר' יודן אמר אכטיס ונטיס הטיב
וטף לא החזי עמרו ונתניירו ונדרו ערות אבותיהם ההד והבאתי
רעו גויס מי הם רשע גוי ר' יהודה בר סימון אמר לו אכטיס פרום
שב אכטיס פרום רעים וכו' ולמדנו מודדש זה שהטיב אברהם
הרכוש לכל אחר מה שהיה שלו וגם האכטיס והנטיס ולא עיבב
בירורק את הטף הקטנים כדי לגרים יודיק קרא דכתי וישב
את הרכוש וגם את לוט הטיב והוא מת' למ' עור הטיב לא וישב
הוא שהחזי למלך פרום ומש ללוט הטיב הוא מהלחמה וכפי
זה מש ויבא מלך פרו' לקראתו לא יבא כדי לסאול ממנו הרכוש
סכבר הטיבו לו אברה ולא יבא לא לשאל ממנו הטף שלא יגיד
ולוא דרשו יבא מלך פרום לקראתו התחיל לקססם לו בזנכו מה
אתה יורת לכבש וניבולת אף אני יודתי לחמר שים לרקדק
מה היתה כונתו של מלך פרו' ברברי' לו וכי לא היה לו לא להכנס
עמו בויכוח זה למ' לו שאינו גרול עליו וכי גם ה' ניבול מהחמוכי
זהו הגמול שבח' לסלם לו על מה שהכיל את כל רכושו ואכטיס ונטיס
לו להכנס בתגר זה אס הוא סקול סמוהו או למטה מערכו
אבנם בא מלך פרום לפרעי' על הטף שלו שלא יגידם אברה'
ולזה הקדו' ואי' שח' אתה סבור כי בסלך היתה ההכלה
כי הצילך אהך מהכבש וגרול כבו' אהך ולכן אתה בא לגוי הטף
שלי והרי גם אני ניבולתי עס היות שלא נתגידתי וואה שלי הנילטי
וכיון שעשה לו הקדמה זו שלא ניבולו הטף שלו בזכות אברה' ח'שה
אחר' הכותו את כדר לעמר כלומר אס יס לך מעלה הוא בענין
הכאת ככב לעמ' שאתה הרגת אותו ואני נסתי מלפניו ועל בחיכה
זו אמ' הוא עמק האלך שחזיו להמלך את אברהם ולכך אמר לו
מלך פרום חן לי הנפט ודרכוס קח לך כלומר כיון שאין לך זכות
בסוף בהכלה זו ריק הטורח שטרחת בדיכ' המלכו והרגתו תרצה
ליקח סכר טורחך איך ראוי לך ליקח הטף שהס הנפשות חלף
עבודתך כי אס חן לי הנפט שהוא הטף שלי והרכוש סכבר כתי
לי קח לך בסכר טורחך ויאמר אברהם א מלך פרום הרימותי ידו
ה'מה שלקחתיו את הטף ה' להחזירו לפני סכב' עשיתי תרומה לה'
והס של גבוה קונה שמי וארץ וכמש' חזל למעלה קונה שמי וארץ
ממי קבאס ר' יצחק אה' היה מקבל העבר' והשבי ומסות אוכל'
היה אמ' להס ברכו והס אמרי מה כאמ' והוא אמ' ברוך אל עליון
שאכלנו אל הבה אני לא היה שמי כיבר לבדו והס' איתו בבריותי
מעלה אני עליך כאלו אתה סותף בבריותי של עלס הדי' קונה
שמים וארץ ויכ כאן רמו לומר שהקדשתי ונידתי' לאל עליון
קונה שמים וארץ שאכי סותף עמו בבריות שמים וארץ אחזור כי
הרימותי עשיתי תרומה מה סנכסם בחלקי שהוא הטף והיה פי'
ידי כמור' הידות שהכונה חלקי הן אמות סכב' הרכוש לא עשיתי
תרומ' לפי שאס מחוט ועד שרוך נעל אקח מכל אשר לך ויקדיסם
ואעשנו תרומה בלי ספק תאמר אני העפרתי את אברהם לכך
עשיתי תרומה את הטף ונידתיס ורבי נחמיה רדס' לטון שבועה
בסנכסע טלא ליקח מהרכוש לא מעט ולא הרבה אס מחוט ער
בשוך נעל שהוא מכל דבר ודבר וגם אס אקח מכל אשר לך
מחומה כדי שלא תאמר אני העפרתי את אברהם וכיון סנתבטלה
חלוקה והרכוש קח לך אס כן מה שלקחתי לעצמי את הטף
הרי הוא עשוי ורכינן רשומלסן סירה והודיה ארומס לאל
חי אשר גמלנו כל טובכי מי אל מכל עדי ה' וכיון שאכי מרומס
על כל מה שהשיגה ידי לנכח בעזרת ה' אס כן איך אתה בא
להשמות לי ולקח' פנס אתה כניבולת מהאמר ואקח כופר באמונתו
יתב' על

וגיורת והס וותר מאר על אן שהפרשת ואכ' א תיר אברהם ועס זה
יתבא באופן אחר מה שאחל' א תיר אברהם כתי חכס ירא וסר מרע
וכסיל מתעב וכונסח חכס ירא א תיר אברהם וקשה להבין מה כונתם
לדרו בפסוקי הללו כי לא פורס פוס דבר ברברי' חזל וגם לא רשעו
סוף הפסוק וססיל מתעב וכו' וכתי למעל' ביאורו ועור קשה
כי פור הוא מד' בפסוק זה והבי' פסוק אחר אל תהי חכס בעיניך
כו' וכל' שכונת לדרוש שאברהם כתייר ממה סנתחכס לרא' בחכמת
המזלות שאינו מוליד וישש שח' מכני סנרבק פעס אחרת עס
לוט שהלך להבילו מדעתו ולא סאל רשות מהבה והססיר הארע
ושהבטיחו הבה אחרי הפר לוט מעמו חקו חכס ירא מתוך סכמתו
באכטגנינות שראה אברה' אינו מוליד כתייר גס נתייר' על שהחזיר
הטף למלך פרום וסר מרע הוא מלך פרום שלא עמי כנברו פניס
להלכו ולא יחזו לו הטף כתייר אברה' ח'שי רברי' לו ועל האחת פה'
ירא מדר טחכס היה אברה' חזל' לו א תהי חכס בעיניך ממה
סאחר' רוא בעיניך תחמ' שאכי מולי' תחמ' שאכי מולי' והכונה שהיה
ירא שח' אינו מולי' לגמרי או שח' אינו מולי' בן הגן כיון סנרבק
עס לוט וגם החזי הטף לז' א תיר אברהם אכסי מנן לך הייתי כרי
להביל ללוט וחס רע היה בעיני לא הייתי מנן לך ועל מה שהחזר'
הטף לא תהיה נכנס כי אכפי סכניך עתידים לועכס על זה אכסי
מנן לך משנכס ועל מה שהלכח להביל ללוט סכרך הרבה מאר' עור
אכפי' סכוכים כד' יחכסן שהחזי' הטף ולא נתניירו כי ירא ממלך
פרום שיכ' לקראתו וקססם לו בזנכו ואחר הכתו סכמתיה חכס
זה אברהם ירא ממלך פרום עס היותו סר מרע ועובר את ה'
וכסיל זה מלך פרום היה מתעבר לקונו ועכו' על' וכונסח בסכליותו
ומקססם לך וכונס כיון שהכל מהאמר והיה לך לבטוח בה' ואל
פירא אברהם כי אכסי מנן לך והאלתיך מהסכסן וגם סכרך
הרבה מאר' בכח מעשים טובים סבידך וכיון סיראתי מ'זנו
והחזרת לו ה'פשות ולא נתניירו עתידים בכיך להשעב' במצרים
אבל אכסי מנן לך שלא תראה אתה ברעה כיון טסכרך הרבה
מאר' בכמה נפשות אשר עשית וגיורת אותם ויאמר אברהם ה'
א הים מה חתן לי כלמי' אני רחאה כאן רחמים לי ודין לרעי'
מה חתן לי כלומ' מה שאתה עתיר ליתן עונס לרעי' יהיה לי בעורה
שאכי הלא עירי אסכול העונס ולא יהיה על רעי' ויש דעת
אחרת לחזל שאמר וישב את כל הרכוש וגם את הכטיס ר' יודן
אמר אכטיס ונטיס הטיב וטף לא הטיב וכפי זה אכפי' שהחזיר
האכטיס ונטיס כיון שלא החזיר הטף איך לו עונס על הגרולים
שהחזירם לפי שלא יבא בהס תחלתו כי לא רצו להתנייר אבל
הטף שים בהס תחלת' לא החזיר ולכסוף כתיירו כחזל עמדו
ונדרו עיות אבותיה פי' שצמח במקום אבותם שלא רצו להתני'
והטף עיזו ונתניירו ועליהם מאמר והבאתי רעו גויס מי הם לו
אכטס פרום סכ' ואכטיס פרום רעים וכו' וכפי סברא זו יאמר אס
מחוט ועד שרוך נעל שמי סרדס' לנעול שרוך שהס הטף לא אקח
מהס כלום ונל' רמלונת אהנה' אמוראי תליא בפלונתא דרבי
יהודה ור' נחמיה רפליגי בפי' פסוק הרימותי ידו א ה' אל ר' יהודה
ורבי נחמיה רבי יהודה אמר עשאל' תרומה המד' והרימותי ממנו
הרימותי ה' נחמיה אמר עשאל' סכוכה המד' וירס ימינו ושמלו
אל המים וישכע בחייה שלום ורובן אמר עשאל' סירה המד' א
זה חלו ואלוה' אליהי אבי ואחממנתו ור' יצחק ל' להבין דרשת
הפסוק כפי סכמת כל אחר ועלך מ' עשאל' תרומה שאס עשה
לרכוש מלך פרום תרומה והוא בידו לעשותו איך הוא חזר' בו
ואמר אס מנחם עש' שמיך נעל והי' סכר הקריסו ואין להאדקס
חזר' וישק' כיון סככות מלך שמים היה מה כח קיה' כור
אברהם לעשותו תרומה והוא איך ארס מקריס דבר שאינו שלו וכן
כבאר עשו עשאל' סירה ל' טגל' ע' עס הקדוק הפסוקים
סכתוב וישכאת כל הרכוש שאס הכונה שהטיב כסמאל' המלכס

דרוש א לפרשת סדר לך לך

ותב' ועל מ' שאמרת והרכוש קח לך על האמת אם היה לי ליקח
 היה מחוטט ועד שרוך נעל אבל חיל' לי אם אקח את כל מ' מ' מכל
 אשר לך כד' שלא תאמר ח' העשרתי את אברם באופן שנטארו
 הטף ביד אברהם וגי' * ועוד אפשר לפרש מ' עשאו' ע'ירה
 עם מאי רק' ה' המחזי' אביר ל'ע'א עליו הכתו' אומ' למען שפתי ה'רוה
 את הכמ' ל'א יאבה ה' סלוח לו א'ל אם יש ק'רום ה' שיפ'א הע'א
 וירומ' את ט'ס ה' מותר והרי הוא משוכח כמו שכתב הרמב"ם ז"ל
 פ'ט מה' אבירה * וז' אברהם אעפי' שלקחתי הרכוש מיד הג'ים
 יש יאוש בעל' והו' ט'לי וז'א' לחזו' אבירה ל'ע'א מ' הר'מותי ירי ל'
 ה' עש'תי ע'ירה ל'פ'אר ולר'ומם את ט'ס ה' הכותק' לי כח להר'וג את
 המלכ' וכיון ש'טם כאן כד' רוממות ל'ט'ס ה' יש לי רשות להחזירו לך
 ואם אקח מכל אשר לך * ועוד אפשר דר' יהודה קובר כמד' שהטף
 לא החזו' וכפי זה בתחלה ויסב'את הרכ'ים והאנשי' שהחז'רם למלך
 צ'רוה ולא החזו' הטף וכש'אמ' אהכ' מלך כרום חן לי הנפש הוא על
 הטף ולא רצה אברה' ויח'א' לו הר'מותי ירי ל' הכבר עש'תי 'ת'ומ'
 ל' הטף ל'ט'ס ה' וז'א' לי להחזיר ועל מה שאמרת שאקח מהרכו' אם
 מחוטט ועד שרוך נעל ואם אקח וכי' ועל סבר'א זו כמ'א'ו הפסוקים
 כסדרן שקור'תו יושב את הרכ'ים והנשי' שה'א' ל'ט'ס חז'ר שהחזיר
 לו הרכ'ים והאנשי' ויב'א מלך כד' ל'קראתו על הטף שלא החזיר לו
 וז'א' לו חן לי הנפש של הטף והרכ'ים קח לך ויח'א' אברם הר'מותי
 ירי ל' הט'עשיתי ת'ומ' וז'א' להחזיר לך * ור' חמיה סבר שהחזיר לו
 גם את הטף כי מ' שכתב קור' וישב את הרכ'ים והאנשי' אינו ל'ט'ס
 חז'רה שהחז'ר למלך כד' א' ה' וישב את האנשי' ואנשי' מהתלח'ת
 וכש'ט'א מלך כרום חן לי הנפש הוא על כל הנפש'ו אנשי' ונשי' * וט'
 לתתם לו וז'א' הר'מותי מל'ט'ס שבועה שלא יבי'א אצלו כלום כי אפי'
 הטף החז'ר לו וכפי דעת זה א"ר יוחנן ט'ס שבוע'ם על שהחז'רם
 והפרי'ם מלהכנס תחת כנפי' הסכינה * ולסבר ד' ח'ח' שלא החז'ר
 הטף ויב'א מלך כד' ל'קראתו שהתחיל ל'קשקש בזכ'ו וז'א' מה אהי'
 ירדת לכב'טן האט' גם אני ירדתי לחמר וכי'בולתי וכמו שבארתי
 שכונת ויכוח זה הוא שב'א ל'פ'רער על הטף שר'צה לגי'ר וגם הוא
 ג'רול שכי'ול מהמ'ת אעפי' שלא נתגי' * וזו כחו' ל'איה ועל מאברהם
 הכנע' של הטף ולא רצה אברהם כי אמ'כבר עש'תי'ת חרומה לה'
 יש לפרש א'ח' הרב'ה ל'ה'ה שקשקש בזכ'ו מלך כרום ור'ב ל'י'קשות
 נתייר אברה' והיה ר'ב ה' ל'יו' ל' תיר'א מלך כרום כי לשע'ב' אנשי'
 מ'גן לך וגם ניתוסף סכרך הרבה מאד על הנפש'ות סג'יר * עכ'ט'
 והלך לפניך כדק' * עוד יתב'אר עם מ'ש בתכחומ' שהיה ירא מש'ס
 על שהרג את בנו ע'ילם וז' בני' היו לו והיה מתויר ל'ומ' הרגתי בני'
 של כדק' עש'טו מקללני ואני מת א'ל הבה ל' תיר'א אברם לא דיק'
 שלא יקללך לא יב'א ל'קראתך כרו'ק ומכרכך ש' ומלכו כדק' וכו'
 ויברכהו וכו' * וקשה שהרי ברכ'ו ל' ט'ס קדמ' ל'יב'ו ל' תיר'א אברה'
 ועל' ח'ק יתב'א כפי דרך זה מ'ש אנשי' מ'גן לך סכרך הרב' מאד כי
 הוא לא נתייר מהמ'ון בני' ארם לא מקלל' חכ'ס * וז' ל' שהבה השיבו
 ל'אברהם ל' תיר'א ש' י'א יקללך ט'ס כיון שה' יב'א ל'קראתך כרו'ק
 וברכות ח'ק כאן קלל'ה במקו' ברכ'ה ומה גם שנט'ח הברכ' שב'ורך
 אונק' היא וברך ל' עליון אשר מ'גן כדק' כד' ותל' כח'ון המלחמ'
 בהבה שה' מ'גן כדק' בידך ומעתה און לך אט'ס בהריגת בני' כי
 מ'את ה'ית' לו וז'ט' ל' ה'ה ל' תיר'א אברם כי אנשי' מ'גן לך שאנשי'
 מנכתי הצרי בידך כמ'ס מ'גן כד' בידך וכיון שאנשי' הוא אשר מ'גן
 כדק' בידך טוב און עליון תרעומ' מש'ס ולא קלל' כי ית'ה לא הרגת
 לבנו ואני אני הוא אשר מנכתי בידך ומג'ס שאין לך לחוט' לקלל'
 חכ'ס כיון שסכרך הרב' מאד יות' ממנו וגרול אתה עליון עוד אפשר
 שרמו' לו אנשי' מ'גן לך על מחז'ל ואעפ'ך לג'ו ג'רול ז'ט' א'הי אברהם
 ואברכך ז'ט' א'הי יב'א וכו' וכו' והיו ח'ת'מין בסול' ל' והיה בר'כ' בך
 תות'מין מ'גן אברה' * הרי שנט'ש אברה' מקו' הברכו' וזה ג'רס ואברכ'
 מברכך ומקללך אאור כו' ז'ט'ס כיון שאנשי' מ'גן לך ל'ומ' מ'גן אברה'

והיה ברכ' א'ך יקללך ט'ס על בני' מ'קללך אחר ואברהם מברכך
 וכו' * עוד במדרש רב' דל'וי אמ' לפי שהי' אברה' מתכח' וז'א' תת'מ'
 אונת'ס אוכלוסין שהרגתי שיהי' בהם כדק' א'ויר' שמי' א'מ'טל לח'
 שהיה עוב' ל'פ'מי פ'רד'ו של מלך ראה חבילה של קנ'ים וירד ונטלה
 והבי'ץ המלך ורא' אותו התחיל מעמ'ז מפני' א'ל מפני' מה את מט'מין
 פועלים הייתי כדק' שיק'טו אותו עכ'טו שקשקש'ת אותם בא ונטול
 סכרך כך אמ' הבה ל'אבר' אותם אוכלוסין שהרג' קנ'ים ככונ'ים היו
 כו'ר ל'וי אמ' ח'רי תאמ' אותם אוכלוסין שהרגתי מכני'ם מכנסי'ם
 אוכלוסין ובא'י ועושי' עמי מלחמ' א'ל הבה ל' תיר'א אברם * וכי' מ'גן
 לך מה מ'גן הזה א'י' כל החרב'ו ב'אות עליה היא עומדת ככנ'ך כך
 אפי' כל אומ' העול' מתכנסי' עליך ל'חם אני כנ'ך * ויש ל'דקדק'
 ולסבר אחרונה של ר' ל'וי אחי' שפיר מ'ס אנשי' מ'גן לך אבל מ'ס
 סכרך הרבה אינו מתייחס לפחד אברהם ולסבר' א' מתייחס מ'ס
 סכרך הרבה מאד על שקשקש'ת הקנ'ים אבל מ'ס אנשי' מ'גן לך אח'
 לו התייחסות כלל' הן אמת ולסבר' דר' ל'וי ז'ל א'ל הבה אנשי' מ'גן
 לך שט'מ' כנב' כל אומ' העול' ז'א' תיר' * וט'מ' תחום שכתמעטו זכיו'תך
 בהצלת פעמים רבות עכ' סכרך הרבה מאד שלעולם עומד וק'וי *
 אבל לסבר' א'קשה טוב * ונל'עד שהאי'בו הבה לחברה'ת שוב'כ נכח'ת
 על החששה שחש'ט שמה הרב' כדק' או ירא שמי'ס א'ל הקב'ה כיון
 שהמלח'ת הז'את לא עש'ית אתה בכחך כי מ'את ה'ית' ז'את כדכתי'
 נאום ה' ל'ארוני' שב ל'ימיני וכו' וכן כתי' ויכ'ס יורד' * וז'ר'ל וכי' ארם
 רורף הר'ונים א'ל הפני'ן היא שהקב'ה היה מכה ואח'כ' היה רורף
 אברה' עכ'כי אתה אשר הכית רדפו' ובז'ט'הכנה ל'ומ' שלח'ט שהכה
 הקב'ה רורף בן ארם אהיו' ול' מכאוב חלל'ך ט'ס חלל' ה' הם
 משתבחים בני ארם ויפ'רו כפיהם לומר כך וכך הרגנו הרי
 שהמלחמה זו הי'ה תיר' ה'וא'ס כהרג' אהי' כדק' ח'ק עליון חט'א
 בי אמי הרגתי ונמ'צתי אנשי' מ'גן לך מלהכבר בשום חט'א ועת'
 על הריגת הבר'ק כי מ'די היתה המלחמה ועל סילוק הקנ'ים סבר'
 אתה כדק' ל'טול וט'מ' תאמר אם כן גם בענין השכר לא ימצ' לך
 שכר ברבר הזה כיון שא'תה לא עש'ית מאומה ב'הי' המלחמה ל'א
 צעק' הסכר * והיה סכרך הרבה מאד כאילו עש'ית את הכל וסלקת
 ח'ת הקנ'ים וכלחמת על קידו' הס'ס וכפי' סבר' זו של ר' ל'וי יתב'אר
 מ'ס אברהם ה' אהי'ס מה תתן לי וז'אנשי' הולך ערידי והוא ע'ד
 שז'ל למטה במדרש ב' בני' ארם אמרו ר'ב אחר אברהם נדור
 אברהם כתיב ביה ה' אהי'ס מה תתן לי אמר רבשע' א'ס עתיד
 אני להעמיד בני'ם ולהכעיסך מוטב לי וז'אנשי' הולך ערידי רור'
 אמר חקרני ל' ורע לבבי דע הפורטי'ס ממני וראה א'ס דרך ע'וב'ב
 בני א'ס עתיד אני להעמיד בני'ם ולהעציבך מוטב לי וכחתי
 בדרך ע'לם * וצריך ל'בקש כד' אסמכת' בבתוב'ים היכן נרמו'
 ר'ב זה ש'אמרו והנה צד'ר רור' ראיתי כתוב שרורטי'ס חז'ל
 מ'ס בחתי ורע סרעפי' שה'א' ל'ט'ס עכ'פ'ים כמו סרעפותי' דיוחוק'א
 ודקדקתי מ'ב' בני' ארם אמרו להיות סאברהם נקרא הארם
 הג'רל' שהיה ראוי להבראות קור'ס אר'כ'א לא כד' סיב'א ל'תקן את
 אשר העו'ה ארם גם רור' הוא חלק ארם כונתו ארם א'ר'ס רור'
 משי'וכין שראו מה שי'כ' פסולת מ'ארם של'ו הם שלא יהי' בורע'
 פסול וכפי' זה הוא מבו'אר ש'אמר רע העכ'פ'ים היוצאים ממני ט'ס
 בני' וראה א'ס דרך ע'וב'ב בני' מתוך מעשי'ם הרע'ים המעצוב'ים
 לך גם מגיע הע'וב'ב בני' כ'י' ג'יל' יג'יל' א'בי כדק' ויולד רטע
 לתו'נה ל' * אמ'ס ברבר'ו אברהם כד'כ' אנו ל'בקש כד' אסמכת'א
 ל'רשט'ם ז'ל * וגם בזה שמעתי שדורטי'ס ה' אהי'ס מה תתן לי
 הבני'ם שתתן והיו לי דומי' לי אבל א'ס יהיו רעפי' כעש'ו שאמ' הנה
 אנשי' הולך ל'מות מוטב להיות ערידי * וז'ט'ה וז'אנשי' הולך א'ס הם
 מאונת'ס הכת' ש'אמר אנשי' הולך מוטב לי להיות ערידי וכפי' מה
 שבארתי בסברת ר'ב' ל'וי שהשיבו הקב'ה ל' תיר'א מהריגת אהי'ה
 כדק' שהיה אנשי' מ'גן לך במלחמה ואני מחפ'תי והכיתי וז'ר'ב' על

דרוש ב לפרשת סדר לך לך

ויאמר לא ידעך זה כי אם אשר יבא ממעמד ועל השנית עמך
 עמך בבנים פסולים ויאמר הכט נא השנימה וספור הככבים
 ויאמר לו כה יהיה זרעך מזרקי הרבים הככבים שניכחו ממך
 בנים כדקיי' ובמ' ויב' א' חו המוכה וכי ממך לעולם הוציאו שאמר
 הכתוב ויבא אוחז כו' ויקטה רלמא ה'ק' ומכא חונתו מהבית החוב'
 ועוד כדקרק מט' שאמר הכתוב ויבא אוחז סהוא אריכות לפת
 ללא בורך אמנם כל' סרבו לדחות פי' חוב' אוחזו מהבית החוכה
 שכיון שהם רברי הסתובוהרי לגבי הבה לא יזרק לומר סחון
 לבית ה' הוא חוב' לגבי הבית כי אין סתולו הבי' מוצבים לעניו ית' כרי
 לקרות הבית בפנים: והאמר כקרא חוכה כי מלא כל הארץ כבודו
 והכל הוא כקרא בית או חונ' כי אין לו גבול מקרק מכו' ומחונ' לז'א
 כיון שאמר הכתוב ויבא אוחז החוכה אין לך לומר אלא לעהב
 סהוא חוכה לכה' לפי טבעה' אין כדקיי' לקרא חוכה אל מה סחון
 לבית לז'א סהחוכה הוא סח'י' סח'י' או למעלה מהרקיע וכנה
 דקרק שאמר הכט נא מה נכא לא סח'לו הוא חונ' לבי' היה אפט'
 להכית למעלה לשמים גם למטה בארץ אבל עכשיו סהעלהו על
 הרקיע אמר לו הכט נא אין לך לא הבטה למעלה למטה כי אין
 להסתכל בארץ כיון סהיה בשמים: עוד דרשו סס' כמיני וימיהו
 בקטו יס' לכא למרה זו ולא היית הקבה סס' מאותיות השמים כו'
 וכנת לדרו' משה' כה יהיה זרעך שאמר הקבה לאברהם פסם
 שאמרתי לך הבט השמימה לשלט על המזל כה יהיה זרעך סלא
 יחזקו מאותות השמים: ודור'י' דמותות רמות כה יהיה זרעך סבין
 הבתרים היה אברהם בן פה סנה ונתבשר סבין ק' סנה יהיה לו
 זרע ביצחק וכמכא ממעמד בין הבתרים עד סנולר יצחק היו כה
 סנה ולסוף כה סנה יהיה זרעך:

סילוק הקיבו' סכרך הרבה מאר סדכתיב מה רב טוכך אשר כפנת
 כו' אז אמר אברהם רכעע אס הבנים שאני מעמיד הם מאותם
 סכתוב בהם מה רב טוכך תתן לי זש מה תתן לי כלומר אס הם
 מאותם סל מה רב טוכך תתן לי ואס הם קובים כסמות כמו עשו
 שאמר סהה חכבי הולך למות מוטב לי להלך עירי ויהי די' לבי כבן
 משק ביתי סהוא אל' זר' סרולה ומסקה מתורתו ואיטו מכלל
 הקיבוים חוזר והתפלל לפני הבה ויאמר א'רס ה' לי לאנת זרע
 ירכה הכני התפלתי סלא יתן לי הבה ביום רשעים יה' לי בסבילי
 כסביל תפלתי לא נתת זרע סחי'ו הגון חוניית ה' לי לפי טעמתי
 מאת ה' סהיוו הבנים רומים לי לפי לא נתת זרע ואיך יורשני בן
 ביתי סהוא לטט סחי'ו רומה לי וגם סחי'ו זרעי זש והנה בן ביתי
 סהוא לטט ליטא כסע מקרומי של עולם ולא סחי'ו חפץ בבנים
 סחי'ו הגומים ויאמרתי מוטב חכבי הולך עירי לא כסביל כך
 יורשני בן ביתי שיש בן תרתי לריעות' אס סחי'ו הגון אס סחי'ו
 כבי' והנה דבר ה' אליו כדבור קנסי לא יירדך זה לטט כו' אס
 היוב' ממעמד יירדך וגם אמי כמבטתך על בנים כדקיי' ויבא אוחז
 החוכה ויאמר הכט נא השנימה כו' ויאמר לו כה יהיה זרעך כדמיון
 הככבים סנהגה ומזרקי הרבים כסכבים כה יהיה זרעך מבני'
 כדקיי' וכסמים: והאמתכה' ז'מסכה לו כדקה סהבטמיון על
 בנים כדקיי' והכל כדרי' שמים חונ' מיראת שמים וכוראי כי
 הבטחה זו כדקה היא מעט ה' ימי שלפי סהיה חושס אברהם
 סמא לא יהיה לו זרע כי אפט' סהבטח היה ירא סמא יגדס החטא
 ועסשיו האמין בה' שלפי סמסכה לו הבה כתיבת הזרע בתור' כדקיי'
 מאתו ולא כדקיי' אברהם רק לו להבה כדקה ומתכה כתיב הזרע
 וכיון סכן היא קיימת כי לא איט' א' וככז עוד אמר אחר הדברים
 הלה סראה אברהם כ' דברים הא' סנדכת עס לטט והא' סהחוזר
 הטף כמו סכתבתי למעלה ולמך סלא החזר הטף ראה כ' דברים
 סנדכת עס לטט גם ראה סכסדרף למלכים וירדוף ער דן תשם
 כחומר כבי' עשייה' לעכור עז כרן אזכתי' סמא כסביל סהלך
 להביל ללטט סלא ברשות הבה נתבט' האותה הבטחה סהבטמיון
 הבה אחרי סערד לטט סא כא עיטך סחי'ו סמא אפט' סלא תכבטל
 ויהיה למזרע סמא מתוך כך יבא פיסול כזרעו סיהי עז' ככתיב
 וירדוף ער דן תשם כחונ' ו'לה יהיה רבר ה' א' אברס במחזה אל'
 תירא ממה סאתה רואה במחזה סחי'ך מוליד א' תירא כי אברס
 הוא סחי'ו מוליד וכזה יתבאר כפל היה רבר ה' א' אברס אל' תירא
 אברס דה' לל' א' תירא חכבי מנן לך לא הוא טעם למלא יירא מפני
 כי אברס הוא סהחול חומר אינו מוליד אכל' אברהם מוליד וגם
 אפט' סאברס אינו מוליד כן הגון דהיינו ישמעל סנולר כעורנו
 כקרא בשם אברס וכסמקרא אברהם הליר בן כדקיי' יצחק וכחוזר
 א' העצק שאמר לו הבה א' תירא אברס מהטמי דברים כי אכבי מנן
 לך אבי מעמיד ממך מנינים של כדקיי' הרבה ולא תיר' ממה סרתי'
 סיוכאים ממך כבים רשעים ותשם כמך כח' כי מנינים הרבה של
 כדקיי' א' מעמיד ממך והרשעים יבטלו ברוב ועל מה סהלכת
 להביל ית' לטט סכרך הרב מאר והנה אברה' לא הבקיעה סתובותו
 סל הבה ולכך חזר ב' אמירות על סחי'ו דברים סח' על מה סררף
 ער דן ותשם כחונ' ויאמר ה' אהים הנה יש כאן רחמים לתת לי בנים
 אבל יש כזה דק סיון סהס רשעים ומה סתתן מהכבים יהיה לי
 הגוני' לי וכי' כו' בי ואס לאו מוטב חכבי הולך עירי סהרי בן משק
 ביתי אל' עור ראה מה סחירע כרמס' כו' לא יכלתי לעבור מחוכה
 אשר משל' לרמק מחמת הבנים סעתי'י להכעיס כרן כעגל'
 וחזר ויאמר: חמרה אחרת ככנה מה סהלך להבוא את לטט וכדקיי'
 עמו אחרי סהרד לטט מעז' סמא יחרה אף ה' בי ויבטל הכסות
 הזרע סהבטמיון אחרי סהרד לטט ולמה אמ' ה' לי כסביל סהלכתי
 לירדך את לטט לא נתת זרע אבל ממ' אין כדאי הקצמון סהיה בן
 ביתי לטט יורע אוחזי אומר על א' עור אז סחי'ו הבה על סהמים

דרוש ב סדר לך לך

בראשית רבת וישבע אברהם כי נשבת אחיו • חזק
 כשטופע חרעה לא יירא זה אברח' כי עחח
 ידעתי כי ירא אלהים אחח נכון לכו כטוח כה' וסצאר' אר' **אר**
 לבבו נאמן לפניך סכוך לבו לא יירא שנאמר אל תורא אברם
 עד אשר יראה בצריו ויחלק עליוס לילח:

מהיות עיני ה' א' כדקיי' להשגיח עליהם הסגת' פרטית
 יוקר מהשגחתו על כל שאר כבי העולם כן ראו
 לכדקיי' לבטוח בה' בכל לבבם וישמיו בה' כסלס' • ותשוע' כדקיי'
 מה' ומנוס' • והנה הקודם מבואר כדברי רשעה רכתי' הנה עין
 ה' א' יריאו למחלים לחסרו להביל ממנות כפסם ולחיותם ברעב •
 ירכה עשם היות השגחתו יתברך על כל כרוחיו מכיון פיס' לו
 השגחה פרטית על עמו וכחלתו יס' כדכתיב אשרי הגוי אשר ה'
 להיו העס כחר לכחלה לו' משמים הבוט ה' ראה את כל כו' מחכון
 סבתו השגיח על כל וכו' • פיס' לרקרק כו' כפל הענין וסכי' **וכי**
 הלשון סקודם חמ' את כל כבי האדם ואלכ את' כל יוסבי הארץ •
 אמנם כא לפרש כרויו שאמר אשרי הגוי אשר ה' להיו סהס יס'
 העס כחר לכחלה לו' מחזו בזמן הפלגה כחלה' סהוריד ע' מלאכים
 והכחילס ע' אומות וספלו יס' לכחלה לו' מפני יחס כפשותם חשה
 כחלה' עליון גויס בזמן הפלגה כהפיריו כבי א' לס' ללסונותם יכב
 גבולות עמים סהס ע' אומות לפי מספר בני יס' סהס ע' כפס •
 וחלק ע' עמו יעקב חבל כחלתו ואשריה יס' סה' אהיה לפי סהיו
 מושגחים יוקר משאר האומות ספלו לחלק סמרים כו' מסחי'ו הביט
 ה' ראה את כל בני האדם סהס סללות כל האומות ככו' דארס
 קרמחה סככלל ככללו יס' וחוץ הבה ממכון סבתו ומשגיח סגחה
 אחרת פרטית א' כל יוסבי הארץ הם יס' כסכבילס כברא העולם
 ומקיימים יסוב הארץ • וכפ' פי' רש' זל ככוכו עס הארץ ירמנהו
 באבן

דרוש ב לפרשת סדר לך לך

פירוש ממנו ואז לך אשריו לאברהם אשר מוסק על כל יראה לפי שבמכותיו הפך מארמיהו האומר של אברהם גבור בארץ יהיה זרעו דור זה יבחר וזה יעקב שכתב עם המלאך כמחול ועור אפסר ישרים יבורך שכנסו מעשה מכותיו של הבה מאהבה ללכת מארצו לארץ כנען כך השליטו הקבה על אויביו אשר היה ירא מפניהם הוא כמרוד הרשע שהפילו לכבשן האש ובח אברהם מפני גבל הקבה שאחר שבח אברהם לארץ הבי לאמרשל זה כמרוד עם ג' מלכים אחרי וינס ויררסם ונפלו לפניו איך לך גבור מזה שנפלו לפניו ר' מלכים וזה גבור בארץ ששם בארץ אחר אמר לו הבה ללכת עם נעשה גבור וגם זכה לבנים וזה יהיה זרעו מה שלא זכה בארץ מולדתו כהברך משהבה כה יהיה זרעך שיהיו בכיו צדיקים כיוכבונתו דוד ישרים יבורך יהיה לו דור של ישרים כמוהו וזה רמזו אל דוד ישרים יבורך כל אלה שבטי ישראל יב שהודור זכאי כמוהו וגם זכה לעשר ואברהם כבר מאר במקרה בכסף ובזהב וזה הן נעשר בביתו וצדקתו לבני אדם שהי מאכילן ומשקן עומרת לעד ולא חסר ממנו כלום כי מלח ממון חסר ועיקר צדקתו של אברהם לא היתה על המאכל ומשקן שהיה מאכילן ומשקן לא היה מקרבן לעבודתו ית' כי זרע בחסד לבני אדם שהיו בחסד כי לא ידעו את ה' והיו ישרים בלבבותם לא שלא למדו דרך ה' היה מאיר להם ופירש כיבר הא ר להם כי היה רחום וחנן וצדיק כמחול שהיה מאכילן ואחכ אמר להם ברכו א מי מאכלתם מטלו ומי שלא היה רזה לומר כך היה שוא ממנו כמה רכרוק על המאכל שהאכילו בו באר ולאם ויין במרבר הוא שנה כפלי וזהו חנון ורחו' היה תרחם על העניים להאכילן ואם לא היה קורא בשם ה' היה צדיק ברכיו משפט צדק ולומר לו לשרוע מה שאכל נמצא שהיה אברהם אדם חן במתנת חסד ומלוה ה' חנון רל או יאמר חנון למי שהיה מברך עם ה' ולמי שלא רצה היה מלוה לו אוחותו מזון בהלוא' נשוא ממנו דמיו באופן שיוכל כל המומר אשפי שהיה מכלכלם בלחם ומזון היה דבריו במשפט לתבוע על פי הדין והמשפט מה שאכל כי כפי המקום האהא שנה הלחם והבשר כמה וכמה או יאמר יוכלל רבריו במשפט כיון שהיה חנון רל ומלוה ה' סוף המזון לבא לירו וצדקתו עומרת לעד אז יוכלל רבריו במשפט בי לעולם לא ימות מכנסיו שהיה מרויח ברברו כי לעולם לא ימות מכנסיו כיון שלא היה נותן חסד לא למברך עם ה' אכ היה מלוה ה' חנון רל וגמלוה ה' כצדקו כי נאחרים שלא היו מודים לשם ה' היה לוקח מהם כפלים אכ לעולם לא ימות אברהם מכנסיו וגם היה לוקח נפשות ולזכר עולם יהיה צדקתו כיון שזיכה הרבים וכו' הרבי תלוי בו ולעבד כשהם בג' הוא חסד שמו עליהם לטובה ועו זה סכר כי משמעה רעה לא ירא כשמשע שכסבה אחיו לא ברח מפני המלכים כי נכח לבו בטח בה' ולא מבני שלא ברח לא סמוך לבו לא ירא ורף אחריה' ולא שב אחו' ער אשר יראה בצדו והו' מם קודם לזה גבור בארץ יהיה וכ' צדקתו לאביוני'ם לדרסועל מה שהחזיר אברהם הרבום שלקח מהמלכ' א' מלך סר' ואת הדימוותי ירי א האם אקח מכל אשר לך בלערי אשר אכלו הנערים וחלק האכסו אשר הלכו אחי הם יקחו חלקם ו: א פור המזון שבא לדוד בעמל נפשו סדרף אח' המלכ' וירו חלקתה למלך סרום וגם נתן לאביוני'ם האכסו שהלכו עמו ובדורא כי זו היא צדקה שנתן להם לכן צדקתו עומדת לעד ושמתיאמ' כן שלא לקח אותנו סלל לעצמו ואדרבה היה זכן ומפרנס: מש' ליו' עם שהלכו עמו אולו חסר ממנו לזא קרנו תרום בכבוד כמ' ולא תאמר אמי העשרתי את אברהם מהו זלזול לאברהם לא קר' ושל אברהם קיים בכבוד גדול שלא נהנה ממנו כלום ויש לדרוש פור נתן לאביוני' על הצדקה שהיה עושה אברהם שהיה מפור לזון עובדים ונכים ולא היה נותן ומתנת חסד כי אס לאביוני' שנדבקו בל' הכי למאר היה לוקח

סכר הסעודה והמזון פזנס במרבר וצערבה נמצא בזה סדרקתו עם אהוביו העומרת לעד וקרנו של אברה' תרום בכבוד כי מה שהיה מעור עם לו היה לוקח כפלים מאותם האחר' נמצא הקרן קיים לעולם מלבר מהו בהשגחה שנתן לרש חזק מחסור וקרנו תרום בכבוד ועור הקרן תרום לעבד וחתם המזמור ואמר רשע יראה וכעם סיניו יחרוק וי' תאות רשעים תאבר הוא כי סיבת המלחמה שהלך אברהם להלחם עם המרפל והמלכים היה מת' עונ' הפליט שפלט מדור המבול ונתן עיניו בשנה אחר שמה יכול ויקח את פרה עליו ואמר הכתוב שבח אברהם כפלוס מהמלחמ' רשע יראה וכעם זה עונ' שלא נעשתה עצהו סיניו יחרוק וכמם ותאות רשעים ליקח פרה תאבר כי לא יעווב את חסדיו לעולם בשמרו' ובה כבוא לביאור המאמר ויש לר' קרן קרן ב' הכתובים שפוק וישמע אברהם עם פסוק משמעה רפה ומה הוקם לחול בכל א' משניהם וע'ק הראיה שהביא לדרשת משמעה רעה לא ירא זה אברה' שבאמ' כ' עתה יר' תיבי ירא אלהים וכו' דתינוט שאברהם היה ירא לאי אכל מנין שלא ירא אברהם משמעה רעה וע'ק הראיה שהבי לכחן לבו בטוח בה' מר' כתי' ומצאת את לבו כאמת דתים לא אמ' שהיה בטוח בה' וע'ק טובא מ'ם כמך לבו לא יירא פנ' א' תירא אבר' שהרי אדרב' יס' להוכיח משם פנתייר אבר' ער שה' כרך הבה לומר לו א תירא אברהם רבסלמ' אס פסול' תירא היה קודם לתלחמת המלכ' ה' ייכו אומרים שכמך לבו בדבריה' שאמ' לו א תירא וטוב לא כתייר אכל המ' אמה היתה קודם לדרבר ה' במחזה א תירא אברהם וכיון שאמה רוע שפמוך לבו לא ירא אכ חזק מביא ראיה מהפסוק של א תירא רשע עם: תיירא . סן חמת סר' לדרסוענתיירא שמה הרב בתלמיה אדם כסר וכדיק פור כתיירא שמה קבל סכרו בכחוח המלכ' או ילו אכסו מבן לך פזנו בחנם אכל סכר' הרבה מאר לעתיד' אכל מת ראות הפסוק אז תירא חיכה ענין לסמוך לבו לא ירא . ועור שאם הכונה לומר שכמך לבו בה' שאמר לו א תירא ולכך לא כתייר' אכ קסה מ'ם קודם משמעה רעה לא ירא זה אברהם ולפי זה הרי כתיירא לא שכמכו הנה' ואמר לו א תירא מלבר שפי' זה אינו כמו שכתבנו וע'ק להלום מ'ם ער אשר יראה בצדו ויחלק עליהם לילה רשעם שכל לו א תירא אברהם ער אשר יראה בצדו . וקשה פקודם ראה בצדו ואחכ כאמר לו א תירא . ונראה לע' סדרקתו חז' בפסוקים שכתוב וכו' הפליט ויבר לאברהם וכו' וזמ' וישמע אברהם ולמה האכרו שניהם ועור סקוד' אמר ויבר לאברהם ולא פי' מה הגיר לן אלא הוא סוכו בלוגי ממורא ואחכ חזר לו וישמע אברהם כי נסבה אחיו ומתח' לה כך ה' לל יובוא הפליט ויבר לאברהם עברי כי נסבה אחיו . וע'ק ס' קודם אמר ויקחו את לט בן אחי אברהם וכאן כתיב וישמע אברהם כי נסבה אחיו ולא אמר כי נסב' בן אחיו למה הביאו פסוק משמעה רעה לא יירא פוט לרק' בו מ'ם משמע' דעה לא ירא וחזר לזמ' סמוך לבו לא יירא וחז' לזמ' סמוך לבו לא יירא ועור שאמ' ככת לבו בטוח בה' וי' לל ככון בטוח לבו בה' מלב' מה כפול ככון ובטוח הכל דבר א' ועור מהו סמוך לבו שאם הכונה שכחן לבו כבר הוא אמ' ולמה סיפה את טעמו . לזא זה אברהם והוא כיון שפי' מה' אף אשר כפי' רבה שהוכיחו כן מרכתיב כי ירא להים אחתה לפי שתחלת מזמור זה שאמר אשרי אים ירא את ה' דרשונה חז' באברהם שנקר ירא הכדכתי' כי עתה ירעתי כי ירא להים אחתה ובמזמור זה כתוב משמעה רעה לא ירא זה אברהם שהמזמור מרב בו ועור אפס לזמ' עם ביאו משה כי עתה ירעתי כי ירא להים אחתה וסיקט וכו' ער עכשיו לא ירעה ה' פניה ירא ה' ובמ' תירנו חז' ירעתי הודעתי פירא להים אחתה ובמזמורה לזי טראיתי מררם אחד דרשם כי עתה ירעתי כלומ' כי גם עתה שלא מחטת בך לאהבתי א תמוש שלא אחיוך בירא אה' כי לא מבני' אים שמטתי אותו שהיה מורה היקר ירא את ה' אלהים עתה

שהמזון

דרוש ב רפרשת לך לך

מהנחתו בחייו ידעתי כי ירא אלהים ולא חשבת את בכך מלשמוטו
 לא ממני מחמת כונוי הרי בארץ הברא ידעתי כבר שירא אלהי ארצה
 ויהיך ירא אברהם את האל וגם לא בעת זה שפלו העלמי ללחום
 עם אברהם לפי שפלו מוכסמ האם אשר הצילו ה' כדכתיב אני ה'
 אשר הוצאתיך מארץ כנען וכדכתיב ה' אשר הוציאנו ממצרים
 חרב פתחו רשעים זה נמרוד וחבריו לטבוח יצרי דרך זה אברהם
 ולא חשש לכבוד השית שהצילו הרי זה הצילו בא להלחם כביכול
 עם אלהי עץ אברהם כי חשב שח האם הצילו וכן החרב שהיה ביד
 האדם בעל בחור לא יכול להצילו ואברהם ירא את ה' וחשש לכבודו
 וכן להקדים עם שמי' ורף אחרי הצלבי ולא כתיב מ' צדקה הרי פהיה
 ורא אלהים ועל הדבר הזה א' הקבה פתה אעפי שלא שמתת בך
 חשוב אתה בעיני לפי שמימי קדם ידעתי כי ירא אלהים וכוונ
 שהיה ירא את ה' לכך משמעה רעה לא ירא מהוא על מה ששמע
 שנטבה אחיו וגם רף אחרי המלכים ולא חשש שהצילו וביאור
 הענין הא' כי קודם בא הפלטי וגר לאברהם וכו' מה שכתוב קודם
 ויקחו את לוט בן אחי אברהם ולא חשש א' שמועה והגדה זו לרדף
 בעביל לוט כי היה מכיר ברשעו אבל עכסו ששמע שמועה אחרת
 שהיו אומרים נטבה אחיו על אברהם לפי שקלסתר פניו על לוט
 היו דומין לו וזכה היה חילול ה' שבא להלחם עם אברהם אוהבו
 על הבה אשר הצילו מאור כשדים וה' הם כאלו כלחמי' נברו ית'
 כי הוא קדם הוא שקדים שמו של הבה בכסמ האם וכו' ששמע
 כך אחר עת לעשות לה אבה ואפול על קדשת ה' שקדוה ה' הוא
 בבחינת שלא יאמר שפאעפי שניכול מכסמ האם זו כחם לאלהם
 שבעל בידם וכסן לבו של אברהם בב' יצרו כדכתיב י' זכאת את
 לבבו וזכאת לפסך שלא היה תועה בלבו לחשוב פן במלחמה יר
 ונטפסה כי לבבו היה נכון כל לו א' לא לב' א' לאביו שבטמים
 וטעם שהיה נכון לבו הוא להיותו אברהם בטוח בה' שהיה הולך
 לקדם ע' ה' והוא היה בעזרו וזכה דקדקו ח' כסן לבו בטוח
 בה' שמדבר בהליכת אברהם למלחמה לרדף אחרי המלכים והיה
 כסן לבו בלי פחד מפני שהיה בטוח בה' בקידוש השית שהימקדש
 כדכתיב י' אחרים ואעפי שברך טבע הירא מהמלחמה הוא ירא
 בעת המלחמ' כי לא ידע אך יפול דבר אם ינכח או יכזוהו אבל
 כשחזר מהמלחמ' נכח טוב חן לו מורא ופחד כי אם שפן ישמח'
 ואברהם להיות כל מעשיו ביראת ה' אדרבה כשהיה רדף אחר
 המלכים במלחמה לא יירא כי היה ירא את ה' שבא אחרפ' לחלל
 שמו ית' ו' וזאת יראת ה' ב' לבני יראת ה' וכשבא מהמלחמה אר
 הניכוח כתיב' שמה הרג אדם כריק ירא את ה' או נתמעטו זכיותיו
 והנכר הכה להבטוחו א' תירא אברהם לא ה' שחזר מהמלחמ' וראה
 בצדקו וטעם שנתן אברהם היה כדרך כל הארץ כי סמוך לבו לא
 יירא שלא הוצרך להיות כסמך משו ית' לומר לו שלא יירא ברבתי א'
 תירא אברהם עד אשר יראה כפרת דהיינו לאחר שובו מהמלחמ' כי
 אז כתיב ושמכו הבה ואל א' תירא ופנין שמיכות לבו שאל הקצה
 סמך יהיה לבו לא ייר' שפא' הרג אדם כריק או נתמעטו זכיותיו
 לא הוצרך אברהם להיות סמוך לבו משו הבה לו יר' א' תירא עד
 אשר יראה בצדק כי לאחר דכתיב ויחלק עליהם לילה ויכס אז
 כתיב והוצרך ל' סמך משו הקצה ואל לו א' תירא אברהם אבל מקורם
 לכך לא כתיב' יעוד אפסד קרוב לדרך זה כי הארם יפלו ל' לבבות
 וזכר ויכסו והנה אברהם כסן לבו הטוב והיה בטוח בה' וירדף
 אחרי המלכים וגם הלב ה' שהיה י' ה' העטיל אמתו ופחד בארם
 כדכתיב מעבודת השית היה סמוך לבו הב' על לב הטוב באופן
 שלא ייר' שמה ס' לאברהם א' תירא אברהם ס' סכתייר' הוא עד שלא
 יראה בצדקו ויחל' לילה ויכס' לאח' הוא סכתייר' שלא היה המור'
 ש' לא ייר' ויכס' להלחם להם לא כתיב' שמה נתמעטו זכיותיו או הרג
 אדם כריק במלחמה ואל הקצה א' תירא אברהם יעוד אפסד לך דרם
 מ' נכון לבו בטוח בה' אברהם ס' מ' אמת את לבבו כאמ' לפי

סמך לבו במקום אח' למה שכתבתו הנבי' עם הקטל והעבדים לעמ'
 המכות לפי סמך להם לא לב' א' ומנה היא מדברת על לבו
 וכן הקטן אולת קטורה בלב כער וכן העבד לבו א' ארנוני בלבד
 עכל' . ואז תקטן לפי זה אך הוא אומ' באי' ירא את ה' כסן לבו
 סכר סמך ל' לא לב' א' ל' זה אברהם דכתיב ב' ביה ומכא' את לבבו
 כאמ' ואז מ' לבו אינו לפי סמך לו א' לב' אחר לא להיות שפעשו
 לו הכ' לבבות הצילו הם לב' אחר . ואז סמך לבו לא יירא דהיינו
 שלא כתיב אברהם מכל אותם האוכלוסין וזאת כ' הלך ע' דן ועמד
 כנגד העגל שכתירי בניו לפשות בך תשם כמו וברקם עזר מעבריו
 וז' וירדוף ע' דן ויחלק עליהם לילה הוא ועבריו . וזכה יתבאר
 דקדוק הכתובים שכת' קודם וירק את חניכיו ס' וירדוף ע' דן
 ויחלק עליהם לילה וכו' ויכס וירדפם וכו' . ואז כד' למקראות
 א' דהיינו וירק את חניכיו ס' ויחלק עליהם לילה הוא ועבריו ויכס
 וכו' ע' דן ועד חובה וכו' . אמנם חלל דרשו שמתחלה הוריק
 אברהם חניכיו והלכו יחד ולא כמלקו' א' כ' בולס כ' וירדוף הוא
 לבו ע' דן כי היה בטוח בה' אבל כשהלך ע' דן ועמד לנגד ע' דן
 העגל שכתירי בניו לעשות תשם כמו ואז הוכרכו לעזר
 מעבריו ויחלק עליהם לילה הוא ועבריו וכו' וזהו סמך הכתוב
 סמוך לבו לא יירא בעוד שלא כחלק מעבריו והיה סמוך להם לבו
 לא יירא להיות כריק להבטוח א' תירא אברהם עד אשר יראה בצדקו
 דהיינו וירדף ע' דן וראה ברונת הקדש בצדקו של אברהם העומד'
 מחמו ומכירים לו בעגל שפעשו ויחזוהו בראז כתיב' ויחלק עליהם
 לילה הוא ועבריו וברקם להעזר מהם זהו דרך דרש והראשון
 עיקר' . ועם דרשם נתבאר יפה הפסיקים שמקודם הוגר
 לאברהם ענין המלחמה וס' שכה לוט ולא חשש עליו כיון שפירש
 מדרכי ה' אעפי שהיא ע' רעה שנטבה קרובו לא יירא פן יבואו
 ג' אחריו ולא פנה א' ר' בים להלחם עם המלכים וגם לא כרח
 משם כי כסן לבו בטוח בה' וז' י' לרדום מ' הויכו הפלטי ויגר
 לאבר העברי והו' סוכ' בא' וכו' ממד' פנרא' דכתיב' סמך להם שייכות
 סמך לירע אם היה סוכ' בא' ממד' וכו' או במקו' זולתו אמנם הוא
 מענין העגרה שהגירו לאברהם שאל ככר נטבה לוט וגם אהיה
 יושב בא' וכו' והלא ידעתי כי המלכים באו כלחמו ויכס את האמורי
 היושב בחצונ' חמר ואפסד יבואו ג' א' ממד' האמורי להטות ג' ג'
 הוא ויקבל במגדלתו לכך כרח לך א' מקום אח' ולא פת לבו אברה'
 לקול הגדה ז' חתכי משמועה רעה לא יירא אבל כשפעשו כי נטבה
 אחיו דהיינו כנפשים בכבוד הכי ה' חסובים שנטבה אברה' להיות'
 קלסתר שניו של לוט דומה לאברהם כי אכפס אחרים היו דומים זה
 לזה בקלסתר פנים והטעמה באה כי נטבה אחיו ויחמ' אחרפ'
 והמלכים שהיה אברהם אז אמר אברהם חילול ה' י' כדבר פן
 יאמר ומבלתי יכולת ה' להציל את אברהם נטבה צור אחרפ' זה
 נמרוד שהצילו לכסמ האם ושעה בא' וכלחם עמו ונטבה אחיו קם
 ונתעבד לקידוש ה' וירק את חניכיו ויחלק עליהם לילה כמחלל
 שייכרו חלקו חצי הלילה למלחמת אברהם והחצי הלילה לחכת
 בכחות במכרם דהיינו שכה עזר לאברהם המקדש שמו ולא
 עזב את חסידיו וכו' יתבאר מחלל ויחלק עליהם לילה הליל' כחלק
 חילוני רבבן אמרי יוצרו חלקו אמ' הקצה לאברהם אתה פעלת
 עמי בחצי הל' לה אף חמי פועל עם כוכך בחצי הלילה שניו בחצי
 הלילה זה הכה כל בכור א' תנחומ' אית דמפקין ל' אחריו את'
 הקצה אביהם יבא בחצי הלילה אף חמי א' עם בניו בחצי הלילה
 ס' ס' א' חכמות הלילה אחי וכו' . ויכס וירדפם וכו' י' ארם
 רדף הרגים א' כסמ רודפם של אברהם אבינו היו הרגום ס'
 כי אתה אשר הכית רדפו הה' מי העיר ממורח בך יקראו וכו'
 מי העיר לבן של מ' חיים כריק ח' הפלטים יקראו ל' רג' .
 ויש לרדף מ' א' איכא ב' ח' ח' ליסמי ולמה בלסמ' הראסמ'
 הביא שפוק והיו בחצי הלילה ובלסמ' ב' הביא פסוק כה אמר

דרוש ב לפרשת לך לך

ה'כחות הלילה * וכל ער רליגמא קמא דיום סיווכו חלקו ובחזי לילה הראשון פעל אברהם והכה המלכים * וכחזי הב' הכה ה' בכרוי מכרים סכ ויהי בחזי הלילה וה'הכה כל בכור ולישכ אחריכ' דרעס סכעס שיכחית אברהם לרדוף אחרי המלכי היה בחזי הא' כן יצא הקב"ה בארץ מכרים סכ ועברתי בארץ מכרים וכו' בחזי הא' של לילה שאף על פי שכתוב ויהי בחזי הלילה התם מרבר בהכאה סהכה הבה בחזי הלילה אבל כשיצא בארץ מכרים היה בחזי הא' וזהו שיש הכתוב כחות הלילה כמו שיצא אברהם להלחם במלכים בחזי הא' של לילה הכחות חזית ממש חזי יוצא בתוך מכרים בחזי הא' של לילה ועברתי בארץ מכרים מתחלת הלילה אבל ההכאה תהיה בחזי בשל הלילה וזק לישכ דרזל שקור' אמר פעל עמי בחזי הלילה סהו פעולת ההכאה ובהי פכונ בחזי הלילה הכה * וכלשון הבקט לישכ ריבא בחזי הלילה ההיכונ היצאה אף חזי יוצ' ולא חזי פעולת ההכאה וקד נמי את כחות חזי יוצא ולא חזי ההכאה וה'אכתון יוצרך ערוך להבין במלחמה חזי יוצא בן תך ורבינו * וכן מלש הקב"ה לאברהם אתה פעלת עמי בחזי הלילה וכו' מה פעל לה היא זו פעל עם הקב"ה וכן מלש קודם לזה יוצרך את חזיכיו וכו' הריקן על קידוש שמו של הקב"ה מה קידוה' יש כאן בהצלת לוט כיון שלוט כסע מקדמונו: של עולם כרתי ויסע לוט מקרס ודרשו חזל שאם לוט אי אפסי לא באברהם ולא בלאו א"ל מה פעולה היתה הצלתו * וכן קשה שמה תירץ ר' פנחס למה שהקשו חזל וכי יש אדם רוף הרגום וכו' במלש רורפת של אברה' וכו' שפרץ קשה אם הרגום היו למה דרעס אברהם * ועוד כתיב לבאר מלש מי העי ממזרח וכו' חזק הוא מתיחס עם הקודם:

וגראה לעד שדקדקו בפסוק שאם יחלק עליהם לילה דהיינו שנחלקו מקצתם לעבר א' ומקצתם לעבר א' וכן פי רמ"י ז"ל ומהו ז"ל ויחלק עליהם לילה לזה דרש' אצלך הלילה מחלק מלואו כלום' ספר חזקוני לילה היו רודפים אחריהם וכחות לילה ממש הכה אותם וכפי זה מלש ויכס וירדף הוא מסורס כאלו כתי' וירדע' ויכס סהלילה מחלק עלינו ועל עברנו חזי לרדוף וירדעס ובחזינו ויכס * ורבינו אמרי וכו' חלקי שחות לילה פעל אברהם עם הקב"ה והוא כמו שכתבנו שהשמועה באה מנטבה אחינו של אברה' סק' לבי' ציבור דמה לו ואלו יחסו אמרפל סהו אברה' עצמו סגיבול מכבדן האם ופתה נפל בידים * ומה גם לרשת חזל ויסובו ויבואו אל עין מספט לא באו לא להזדווג לגלגל עינו של עולם עין סעסתה מרת הדין בעולם בקשו לסמותה היא קדש הוא כתי' הוא שקידעס שמו של הקב"ה בכבדן האם * וביאור המלח זה תמצאנו בדרוש הא"ח בעה' * וכתב מזה סהו חילול ה' שיאמרו מבלתי יכולת ה' ח' וכלו לו וכשדקף אחריהם אברהם ובטח בשם ה' המצילו מאור ספרים פעל עם הקב"ה לקרע שמו כי ידעו גוים כילה' המליכה והוא ברא העולם וכל יצוריו ואיכס נושעי ברוב חיל כי לה הישועה ולכא אתה פעלת עמי בחזי הלילה לקרע' שמי בגוים חזי ספעל עם בניך בחזי הלילה וה' הכה כל בכור וכפי זה מחייט מלש ויכס ואלכ' וירדעס סמר' בהכה סחלק עליהם ולכך הוא הבה ועברנו סהס אברהם וחסיו בן הקב"ה ובין אברהם היתה ההכאה והרדפה שהיא הבה ויכס ואברהם וירדעס דהיינו הבה מכה אותם ואלכ' היה אברהם רודעס כי רורפו של אברהם היו הרגום מאת הבה אף על פי שלא היה הרב נראה לעינים מל היו הרגום בכח הבה כרתי כי אתה אשר הכית רדעס סהכה היה מכה בהם ואחר כך רדעו ולא תכאוב חלליך סהס חללי היספרו בני אדם מספ' ההרג' שמוטבי סהס הרג' אותם והכל היה מאתו ית' ואפס סנרמח הבה בפסוק במלש ויחלק עליהם לילה מי שישעב עליהם הוא הקב"ה כי גבוה מעל גבוה על השמים כבודו חלק הלילה ויכס הבה וירדעס אברהם ולסכרת תך כדך לסרס המקרא וירדעס ויכס הה' מי קעיר ממזרחתו העיר לבן של מזרחיים כדית' מי העולמים כי

לרעסו זו סהכה הבה ואברהם רדעס היינו מלש סהקב"ה העיר לבס של מזרחיים סיעלו לרגלו ויכס חכל להכרת תך סהלילה מחלק מלואו ולא הסס הבה אחיך לכו לדרו סהכה העי לבס וכדית' מי העולמים וקראוהו לרגלו * ועכשיו כבוא לביאור הפסוק' וישב את כל הרכוש וגם את לוט וכו' ויש לרדוף ק' שלמה עשה את הטפל עיקר ועיקר טפל כי עיקר רדפתו את המלכים היתה על סנכסבה לוט והלל וישב את לוט סהוא העיקר ואח' כך יזכר הרכוש סהוא טפל לו * וכן נבאר מלש יוצא מלך סרוס לקראתו ולא מבינו שאמר לו כלום ויביאתו למה היתה כי לא פורע מה היא ואם הוא מ' לו ואח' כך תן לי הנפש והרכוש קח לך ולכך יצא לקראתו לומר לו כך קשה רהיל לסמוך פסוק ויחלו תן לי הנפש והרכוש וכו' ולמה הפסיק בפסוק ומלכי כדך וכו' וכן נבאר יוצא מלך סרו' לקראתו אחרי סובו מהכות וכו' כי למה הרוע אותנו סהיה אחרי סובו מהכות וכו' ועוד שהיא מיותר כי בודאי שלא אמרו תן לי הנפש לא לאח' סהכה המלכים וישב את הרכוש * ועק' מלש ומלכי כדך מלך שלם הוציא לחם ויך רהיל להזכיר יתר כל סבחי ומלכי כדך מלך שלם והוא כהן וכו' הוציא לחם ויך * והאחרונים ס' כי מדר היותו מלך הוציא לחם ויך כי כן דרך המלכים לפרנס מממונם ומדר היותו כהן לחל עליון כדך לברך ברוך אברהם לא עליון סכך כדך הכהנים לכדך ולזה כל אכפי ענייני ועק' דמאי רדעתי ומלכי כדך להקדי' ברכת אברהם לברכתו של הבה והוא כעס על זה סגיטלה הכהונה ממנו וניתנה לאברהם אבל מל' כדך לתת קצת טעם לסברתו של מלכי כדך * ועק' מלש אברהם הרימותי ויר אל ה' שאם ברעמו שלא ליהנו ממנו אם כן למה המתין לחזונו הרכוש עד ששל מלך סרוס חלקו בפיו ואמר תן לי הנפש והרכוש קח לך חקף ומדר כשיצא מלך סרוס לקראתו היל לאברהם להחזיר לו רכשו * וגראה סאברהם אעה רצה להורות כי לא היתה מגמתו לרדוף אח' המלכים להחכותו של לוט כן אחינו כי כיון סכסע לוט מקדמונו של עולם וכרבך בכעמי וכפריזי יושב הארץ לעבוד עז כמותם אין להצילו ובאבור רעעים רכה ולא הית עיקר רדפתו לא כרי שלא יתפאר אמרפל ססבה לאברהם וגם יכלו לו וברבר הזה כיון סנפל ממרוד ונהרג ביר אברהם נתקדע סלס ואח' לחוט פור על לוט אבל מתוך סהשיב את כל הרכוש סלקחו במלחמה כה' לגלגלה חזרת לוט אגב הרכוש זלס ואת לוט ואת רכשו אגב רכיש סלקח במלחמה וכיון סדאה מלך סרוס שלא היתה עיקר רדפתו של אברה' כרי להחזיר את לוט סהרי החזירו כלחמר ידעס הרכוש אז חשב מלך סרוס סעיקר רדפתו אברהם למלכים היתה בשביל הרכוש ולזה יצא מלך סרוס לקראתו להקביל פניו וגם רמזו כי עיקר מפלתו ואשר נסכה רכשו הוא מפני סרצה להלחם בשביל אברהם סהרי כתיב ויסיכו ויבואו אל עין מספט הוא קדש זה אברהם שקידעס שמו של הבה ובסבילו ויבא מלך סרוס ויערכו אתם מלחמה וכיון סעיקר המלחמה היתה לכבודו של אברהם ובשבילו נסבה רכשו לכך כשהשיב אברהם את הרכוש יצא מלך סרוס לקראתו אחרי סובו מהכות את כדר לעמר והמלכים אשר אתו לרמוזו שבטבילו היה הער ההוא לו וראוי סיחזר לו רכשו וימל לא מלאו לבו לומר לו בסירו תן לי הרכוש ומה גם כי חסב סמעמנו אברהם וסיבנו לו * ובפרדש דרשו חזל התחיל מלך סרוס לקרע' לו כבזבז אל מה אתה ירדת לכבשן האם וניכילת אף חזי ירדתי לחמר וטבולתי * וכונתם זל כל' ער סרבו לרדוף מלש לקראתו כלומר סעמר לעמותו כי גם את זה לעומת זה כעסה להם גם ואף על פי שהיא כלחם במלכים וכחם מל' בענין הנס סקוליס זלס אחרי סובו מהכות את כדר לעמר לומר שאם בענין ההכאה לא הושנו סהיה מל' אחרי ההכאה כמכאן סהיה סקוליס בענין הנס סהרי אל עמק סהו כלום כמותו עמק סירד לכוד עמוך וניכול הוא סהו לאברהם:

דרוש ב לפרשת לך לך

האסון ועשו מלך לאברהם ומס אברהם אל יחסר העולם מלכו
 נרמז במלך סמך לעמק סנה וכו' ומלכו בדיק מ'ך שלם סהס רברי
 אברהם שאם שהמלך העקרי הוא כריקו של עולם הוא מלך שלם
 שאינו חסר העולם מלכו וכו' דרשה זו מ'ם ויבא מלך סודו לקריתו
 הוא שמלך סרוס יבא כדי להמליך הוא עצמו לאברהם כיון שראה
 מעלתו של אברהם בהכותו לכדר לעמר והמלכו אחר חתו אז
 אמר מלך סרוס אחרי הכותו את כדר לעמר עת לעשות ולהמליכו
 לאברהם והעוונתו המלכו עמו והחליטוהו וכיון שראה מלכו בדיק
 שהוא גם כן נח סהיה מלך בירושלים סכל האומות הושוו להמליך
 את אברהם גם הוא בא להסכי' על המלכות אברהם כל יוליהרות
 שהוא גם הוא היה ירו לכך הוכיח למס ויון לכל חילו להורו שהוא
 סר ל מעמקתי ומקבל עליו מלכותו של אברהם והוכתרה ב. הוכחו
 שהוא כהן ליהל עליון כי הכהונה היתה מספקת לו ויברכהו על
 ממלכתו שתקם לערוהו ביה שמחת לבו על מלכותו של אברהם
 כי לא נתקנה חמנו של אברהם מלכותו של אברהם על ממלכתו
 שהיה מלך בירושלים ויארר בדיק אברהם לאל עליון בסביל מה
 שהודיע חלוותו לבריות שהקדיה הוא אל עליון קונה שמים וארץ
 וברוך אל עליון אשר מנן בדיק וכו' שהוא ממור הרשע שהיה בר
 ואמר לאברהם והלכו לכבשן האם ולבכור הקדוה הנה לרגלו
 של אברהם והבי' נ לממור שהרגו אברהם בזכות שהוא אברהם
 פרסם להותו ית' שהוא שליט בשמים. בארץ: כיון שראה אברהם
 לעס פעם היותו מלך ירוסלי האסוה לקבל גם הוא לאברהם למלך
 הסכי אברהם שמהיה הסהנו לעס ויתל: מעמר סכל וקבל להכותו
 ומח נענס סס על שהקדי ברכה אברהם להקדיה סכחלקה מימנו
 גם הכהונה וניתנה לאברהם סל אחה כהן לעולם כל דברתי מלכו
 בדיק: זאפסר לרמח עס מה סכחתי שאכיה ה' אל יחסר העולם
 מלכו ומלכו בדיק המלך העיקרי הוא הקנה ס' נח המלך שלם
 שאינו חסר העולם מכבודו לכך אמ' הקנה על דברתי מלכו בדיק
 שאמר אברהם מלכו בדיק הוא הקנה וס יחסר העולם: לכו לכך אמ'
 לו הקנה אחיה כהן לעולם: ומה שהקדי עס לכך את אברהם
 היתה העתו כי מיהסן הנה מנן בדיק של אברהם בדיק חס לאמפני
 שהקדח סס ה' בפיה הבריות והודיע חלוותו יתברך שהוא קונה
 שמים וארץ סלא כרפון: בממור והקנה סלס לונמולו בקבץ את
 ממור קצר סלנו בירו וסס סן בדיק לומר תחילה האסון ראסון
 שהוא מה שפסה אברהם לפרס' סכ אל עליון שהוא קונה שמים וארץ
 ואח' הזכיר הממור שהוא מה שמנן הנה את ממור בירו ולכיה
 נעיס כי אין להסיר סס אברהם בברכו אותו קודם ברכה הקנה
 ונתן הכהונה לאברהם אחיה כהן לעולם על דברתי מלכו בדיק
 שהקדי ברכתו של אברהם לסל הנה: ויארר מלך ס ואל אברהם
 ת: לי הנפס וכו' כי הוא חסב ברעתו כפינא לקראתו ממיר וסיב לו
 הרבוס וכו' הנפס ומפני הכבוד המתן לו ולא אמ' כלום וכסררה
 סנתן מעמר סכל מה שהביא עמו ביו מרכוסו של מלך סרוס ובין
 מסאר כל הרכוס אז אמר ברעתו הנה זה יורה סלי: ברעתו של
 אברהם להחזיר לו מאומה כיון שהיה זיק בו לתת ממני מעמר
 סלי: אדם מעמר אלס מסלו ולכך אלס לפחות תן לי הנפס סהלו
 בעבי מהרכוס קח לך כרפון: ויארר אברהם ה' ימיו ודי אל ה'
 הגני ראה סלא עלתיה על לבך לתסו סאחי חנה לקחת רכוסך אל
 מתוך מה שראית סנתתי מעמר מרכוסך דע לך כי מה סנתתי
 תרומה ומעמר משלך הוא כי הכל הוא לה' והריוותי יד: יתת
 תרומה הוא לה' הקונה שמים וארץ לפי שממנו סכל והוא הדיק לי
 כח לעשות חיל אבל לעפמי אס אקח מחוטו ועד סרוך נפל חילו
 הנפלים סבלו בדרך התלחמה כדי להציל סללל והרכוס לא ריקח
 מיד' ולפי דעהך סאכיר וכו' ליהנות ממך אס אקח וברעתו ליקח
 הייתי לוקח סכל אשר לך בין מהרכוס ובין מהנפשות אבל אקח
 דעתי בסך דת ענת התרומה שהיא אל ה' הוא סלקחתי מהרכוס
 ולכן

ובמדרש רבה' עזריה בסמך יכחק אמ' בסעה סירר אברהם
 לכבשן האס וכו' וכו' יס מאומות העולם סהנו מאמניס
 ויס סלא היו מאמניס וכיון סירר מלך סרוס לחמר ויכ' ל התחילו
 מאמני' באברהם למפרע: וקסה טובא ראררנה הכלתו: של מלך
 סרוס מהחמר הוא ממעט הנס שפסה לאברהם כיון סנס רשע
 המלך סרוס ניכול כמנהו: וה'מכ'ן האריך בקוסי זה ותיק'ן
 סלא עלה מלך סרוס מהבור עד סבא אברהם ועמר עליו הרי
 סזכותו של אברהם עיירה לו ובזה דיוקרק מ'ם ויבא מלך סרוס
 לקראתו ויבא מהבור לקראתו של אברהם כשעמר עליו: חבל
 ערוך יקשה לזה מה שספקס בזכ' מלך סרוס ויארר לאברהם אף
 חני ירתי לחמר ויכ' לחני והרי לא ניכול מהחמר לא בזכותו של
 אברהם הנמר עליו ואך רכה להסוות עצמו חלני: אמנס נלעד
 בדיקוק חס ברבי חיל: אחתו לפי סלא היו מאמני' בעס אברהם
 עד סירר מלך סרוס לחמר ויכ' התחילו מאמני' באברהם למפרע
 וקסה למה לא פעל הנה ועשה חיזוק ננס של אברהם מאותו זמן
 עד עכסו והיותס עפוקיס בתלחמת ר' מלכוס את החמסה אמנס
 להיות עיקר תלחמה זו של אמרפל הוא ממור: שהפיל לאברהם
 לכבשן ומור לבא עליו כדי להרגו כמסמול לא ביו להורונו אלא
 לחוך נבלג ענו של עולם עת שפסה מרת הדין בעולם בקס
 לפמותה וכיון סבא להעח פניו לקוס כנגד אברהם בראי שהיה
 בופר בהאנחתו ית' על אברהם חסר הצילו מהכבשן והנה: כינו
 ממלך סרוס התפורר לערוך תלחמה כנגד אמרפל וסכידו הקמי'
 על אברהם סכ' כתיב ויבא מלך סרוס וכו' ויערכו אתס תלחמה
 סמוך למקרא שלפניו ויסובו ויבאו אל עת מפסע הוא סקידס עמו
 של הנה בסכס: האס וסמוך ליה ויבא מלך סרוס רמסע מערך
 תלחמה על אברהם כי הוא היה מאמין בהס הכבשן סניכול ממנו
 ולכך מצוה סנפלו לחמר מלך סרוס ועמור' ולא ניכול סניה כי אס
 מלך סרוס לברו לפי שהוא האמין בהס הכבשן לכך נעשה לו נס
 עכסו סהיה עורך תלחמה כדי להציל את אברהם ומתוך זה האמני
 בהס אברהם למפרע וניתנה כח אברהם כיון שמלך סרוס לא ניכול
 לאמתוך סהאמתין בהס סנעסמה לאברהם ומתוך זה נתלבס קנאה
 לערוך תלחמה כנגד המלכוס כדי להיות בעזרת אברהם וזכות
 אברהם עמדה לו וניכול גם הוא ועכ' קסוקס זכ'ו לקראתו של
 אברהם כיון סנעסמה לנס וניכול גם הוא: עוד דיקחתי במקד'
 סכחונ' ויבא מלך סרוס ומלך עמורה ומלך ארמה ומלך וכו' ויערכו
 אתס תלחמה: וקסה דהילל ויבאו מלך סרוס ומלך עמורה וכו'
 סכ' כתיב: ויערכו אתס תלחמה ואמאי נקט לסון יחיר ויבא מלך
 סרוס אל לפי שהוא נתעורר לקוס כנגדו סל אברהם
 היא קדם סקדס עמו סל הקנה ולכך גמלהו הככרין שהוא ניכול
 לבדו מהחמר כי הוא האמין בהסו של אברהם וקס כג'ו לעזרתו
 זזס ויבא מלך סרוס מבור החמר סנפל בתוסו ולא יבא מלך עמור'
 סנפל עמו כדי לגמול למלך סרוס ככרין: עוד אחול בתר ברכיא
 ורבי חנינא אמרי ססס העונו כל אומות העולם וקצנו ארו ועסו
 בימה גדולה והסויבו אותו בתוכה למעלה והיו מקלסין לפניו
 ואומרים לו שמענו ארובי אמרו לו מלך את עלינו כסוי את עלינו
 אלס יחסר העולם מלכו אל יחסר העולם איהו: וכדיכין אנו לבאר
 היכן נדמה ררסה זו: אמנס כל סר' ברכיה פליג עס ר' אבא
 סרוס עמק פוה על סרצה להסוות עצמו לאברהם כי כיון סירר
 לבור עמק וניכול הרי הוא פוה לאברהם ורבי ברכי רריס שהסונו
 כל האומות והמלכו לאברהם ולכל הב' סברות ערוך דיק מ'ם אל
 עמק סוה שאס הוא עמק אינו סוה כי המיסר הוא סוה לא העמק
 ועס הדרסות סדרסו מתייבס סאינו חוזר סוה ל מקוס העמק דק
 לדרו סרצה להסוות עצמו מלך סרוס ל אברהם על סיבא מתוך
 בור עמק וניכול אז לומר סב איתו העמק הושוו האומות להמליכו
 לאברהם ולסכרזו אז איתו עמק מ'ם הוא עמק המלך סבאיתו עמק

דרוש ג לפרשת לך לך

ויאמר ה' אל אברהם לך מה כתיב למעלה מהענין וימת תרח
 בחרן - אל יבחק אם לענין החשבון עד עכשיו מתבק'
 לו עוד כה סנה לא בתחילת ארצה דורש שהרשע קרוי ימתי בחייה'
 לפי שהיה אברהם אבינו מכבוד ואוניו אבא ויהיו מחללי בי בסמני'
 ואומרי הניח אביו והלך לו לעת זקנתו - אמר לו הבה לך לך אני
 פוטרך מכבוד אב ואם ויחזק אני פוטר לאחר מכבוד אב ואם ולא
 עוד לא שאני מקדים מיתתו ליביאיתך בתחילה וימת תרח בחרן
 ואח"כ ויאמר ה' אל אברהם - ויש לדקדק שרשמה זו של רבי
 יבחק היא בודקת בפסוק וימת תרח ויש ישר לומר אם לענין
 החשבון עדין מתבקם מה סנה ולמה פתח בפסוק ויאמר ה' אל
 אברהם ואמר מהכתיב למעלה מן הפסוק וכו' - ועוד נדקדק מ"ט
 אם לענין החשבון סך הילל והרי כפי החשבון עדין מתבקם מאי
 מהענין כיון שהקושי הוא בפסוק וימת תרח לא היה לו לומר מה
 כתיב למעלה פנה את עיני קושי בפסוק זה לא כך ראוי לומר כתיב
 וימת תרח והרי לענין החשבון עדין מתבקם וכו' ועקב מ"ט אל
 בתחילה אתה דורש וכו' סך היה לו להשיב לא לפי שהרשעים
 קרוי ימתי בחייה ומאי בתחילה אתה דורש דקדקת - ועקב כיון
 שהשיב דכתיב וימת תרח חעפי שפודנו מי לפי שהרשע קרוי
 מתים אל מה כוונת לומר עוד לפי שהיה אברהם מפורד ואם הוא
 הירדן שני הילל אל לפי שהיה אברהם מתפחד וכו' - ועוד ברך
 לבאר במ"ט הבה לך אני פוטר מכבוד אב ואם אך הוא מתיר
 טעות החשבון של שני תרח - ועקב מ"ט ולא עוד לא שאני מקדים
 מיתתו ליביאיתך כיון שהקדמה זו אינה כפועל שהרי לא מת עד
 מה שנים אחרות ח"כ מה תועלת יש בהזכרת מיתתו קודם ליביאיתו
 ובלעד - בהערה אחרת ונרולה היא לי מה הקשה רבי יבחק
 אם לענין החשבון עדין מתבקם מה סנים והרי מצינו
 שכתוב וימת אברהם בן קעה שנים והזכיר אח"כ לה תולדת יבחק
 ויהי יבחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה ולפי החשבון עדין
 מתבקם לאברהם אי"כ לה שנים שכתוב אח"כ ויהי יבחק בן מ'
 שנה ועברו עשרים שנה עד שנולדו לו יעקב ועמו דכתיב ויבחק
 בן שנים שנה בלדת אותם וכשהיו יעקב ועמו בני ט"ו שנה מת
 אברהם לא יש לנו לומר שהזכיר הכתוב מיתת אברהם ואח"כ חזר
 לספר בענייני יבחק אפילו בזמן אברהם וכן נאמר כאן פסוקים
 בענייני תרח ופטר מיתתו סבך רה שנים היה נאחז חזר להאריך
 בפעורו של אברהם שאמר לו הקב"ה לך וכו' וזהו דרך בכל
 התורה לנך אני אומר שלא הוקשה לחזל טעות החשבון בפסוק
 וימת תרח לפי שאינה קושי כמו שכתבנו אבל דקדקו חזל בכתוב
 ככל לך לך ואמר מה כתוב למעלה מהענין וימת תרח סבך דקדקו
 אותו הכתוב יתבאר כתוב זה והוא דיש לדקדק כתיב למעלה
 למה הזכיר לנו הכתוב מקום מיתתו של תרח שהיה בחרן פהרי
 בכל הדורות הראשונים יוחי עס וכו' וימת יוחי מתושלח וימת ולא
 הזכיר באחר מהם היכן מת וכן מצינו בכח ולמה הזכיר כאן וימת
 תרח בחרן ומכאן קושיא זו היינו יכולים לומר שכתב בחרן לומר
 שבמקום שמת בחרן עס אמר הבה לאברהם לך לך והכוונה לומר
 וימת תרח בחרן וסם נאמר לאברהם לך לך - לזה אמר רבי יבחק
 אם מה שכתוב כאן בחרן הוא לענין החשבון שנאמר כי באותו
 מקום ובאותו פרק נאמר לאברהם לך לך והרי עדין מתבקם לתרח
 מה שנים לא בהכרח יש לומר שסופר הכתוב ענינו של תרח עד
 מותו וחזר לענין ראשון להזכיר ענייני אברהם וא"כ הדרה קושיא
 לדוכתיא למה הזכיר לנו שמת בחרן דהא לא טיך לומר לא לענין
 שלפניו ולא לענין שלאחריו לומר שסמך למיתה ויאמר ה' אל אברהם
 לך לך לא אל אלא בתחילה אתה דורש וכו' הכונה שתירוץ זה אינו
 מספיק אלא אם כדכיים להקדים בתחילה הקדמה זו שרשעים
 בחייהם קרוי מתים ואח"כ עם הקדמה זו יתרוץ הענין ואמר כי
 הרשעים

ולכן לא תאמר אני העשרתי את אברתי אינו רצה כלום ממדיעור
 אפס' לדעת חזל שגיטלה הכהונה משם ומיתנה לאברה' את אברה'
 הנה ברך להשיר תרומה מכל הרכוש ומה שכווננו לי בחלק תרומה
 לכהן וזהו הרימות יד לא והקדמתו ללה' אל עליון קונה שמי וארץ
 אם מחוט ועד שרוך נעל וכוונ שמי כהן אני מוותר שלא אקח
 תרומה מכל אשר לך כרי שלא תקפאר עלי לומר אני העשרתי
 לאברהם אבל חלק הגערים אר הלכו אחיהם יקחו חלקם - וכל
 דלמטות חזל ש - מרו שלא הולך עמו אברה' כי אם לאיעזר בלבד
 שגולה בג' שמי כריסין אנו לפרט מטה בלערי רק אשר חבלו
 הגערים וחלק האכסמים אשר הלכו אחי עבר אשכול וממר שהאכס'
 הם עבר אשכול ומר רח כי אין זו לתב ואם המקרא כפשוטו שהולך
 עמו ש' שמי אכסמים בדיק להסיף במלת פנה ואו ולומר האכסמי אשר
 הלכו אחי ועבר אשכול וכו' הם יקחו חלקם - ורזינו להקדמתו
 כיון האל יראו בהשגחה נפלאה להצילם מכל ברה ותפועת
 בדיקים מה' - עוד אפשר שכוונ פנתו אברהם מעשר מכל לפס
 בן נח שהיה כהן הורע לו למלך סרוס ויאמר תן לי הכפס שהוא
 הטף שלקחת והרכוש קח לך לתת ממנו מעשר אבל כיון שלקחת
 הטף לא כחך לך לפלוג יד נס כן ברכוש לתת ממנו מעש לאחרי
 ויאמר אברהם הנה הרימותי ידו אל ה' בתורת מעשר ואילו אפשר
 לי לחזור ממנו אבל אם מחוט ועד שרוך נעל לקחתי אשלים במיטב'
 לך וכס' שלא אקח לקחיה מחדש מכל אשר לך וזהו ידוקדק
 דהילל אם אקח מכל אשר לך מחוט ועד שרוך נעל ומהו זה שאמר
 אם מחוט ואח"כ אמר ואם אקח לא שכווננו להחזיר לו מחוט ועד
 שרוך נעל שנתן לכהן בתורת מעשר וכו' יתבאר מאי ולא תאמר
 אני העשרתי את אברהם דיקשה וכו' בשביל לקיחת מכה או
 מאתים ממלך סרוס היה לו לומר שהיה העשיר את אברהם אכסם
 הסנה לאברהם הכני אחזיר לך כל מה שנתתי מעשר מחוט ועד
 שרוך נעל לפי שהנה הבטיח לנתתי מעשרות פסוקים להתעשר
 סכ' מעשר מעשר עמר בשביל שהתעשר ואם יהיה מעש זה מכסמי
 מלך סרוס כשיעשר אברהם יאמר מלך סרוס אני העשרתי את
 אברהם שהרי מכסמי נתן המעשר ועלמ העשיר אברהם וכדי שלא
 תאמר בסוף הזמן אני העשרתי את אברהם אחזיר לך מה שנתתי
 במעשר באופן שהיה המעשר מכסמי ויעשרתי הקב"ה בשלי ולא
 משלך ולכך לא החזיר לו מה שאכלו האכסמי רק מה שנתן בתורת
 מעשר ב'לאו

דרוש ג סדר לך לך

בראשית רבה אדר חרבים האלה אחר חרדות
 דברי שחי' סם בו חרוד אברה' חרוד אמ'
 לפני חב' ברה בר' עם נח שאינו מכלה בניו ועמדתו וסגלתו
 מצוח ומעשים טובים וחר ממנו ודחיה בריחי לברוחו תאמר
 שאחר עוסד ומסגל מצוח ומעשים טובים יותר מכני ותדחה
 בריחו לברוחי אל חב' שנה לא העמדתו מנינים של צדיקים
 אבל מסך אני מעמיד מנינים של צדיקים ולא עוד אלא כשעה
 שיחיו בניך באים לוד עבירח ומעשים רעים אני רואה צדיק א'
 שבהם וסברו עליו שחוא יבול לומר דו אני נוטל ומפד
 עליהם

ידוע הוא מעלת הצדיקים גבורי כח עוסי רצוני יתבדק
 מהם חיו קיימי כשהם כמנו טרסו חזל בגמר זכיהו
 בן אים חיו בן הצדיק שאפילו בעיתתו קדוהו ועל הצדיק נאמר
 ואתם הרבקי בה לזכות יום סלכ' היום כלומר חיים כולכ לעהב
 כהיום שאתם חיים בעה' אבל הרשע אפילו בעור חיו הם קרוי'
 מתים כמנו סדרנו חזל בתרבה - וזה גמנס

דרוש ג לפרשת לך לך

יט

הרשעים בחייהם קרוי' מתים ולכך כתיב וימת תרח שה' שהרשעים בחייו ונקר' מת וזה במד' לפי שקוד' לכן כתי' ויקח תרח את חבר' בנו ולכת' ארצה כנען הרי שהחזי' כפרקו' ללכת לכנען ובחרן חזר בו והרשע' בי' לא רצה ללכת לכנען רק ויבואו עד חרן וישבו שם וכיון שכן וימת תרח ברשעתו בחרן ששם גהפך' לאח' וכזה מתיי' ש' סאל' בחרן שאינו מרב' על מקו' המיתה הטבעי' רק מרב' על המיתה של הרשע שהי' בחרן וימת ערין קשה למה הזכיר' התור' להג' לנו באח' מקונעט' תרח רשע שה' כמת בחייו חס' היה בחרן או במקו' אח' לזה הוכרח' לומר לפי שהיה אברה' משחר' וכו' ובא' הכתו' להקרי' טעם לאברה' למה הניח לאביו לעת' זקמתו ולא דע' לך שוימת תרח בחרן דהיינו מיתה של רשע ולא היה רוצה ללכת עוד לכנען ולכך אמ' לו הבה לאברה' לך והפד' ממנו' שלא חל עליך כיבד' אב' ואם כיון שה' רשע ואינו רוצה לילך לכנען לך אתה לבדך שה' רשע שאין לכבד' הרשע וזהו כפל' לך לך לומר לך אבי פוט' מכיבו' אב' לא לאח' לבנו חזקיהו שה' אביו רשע וכיו' בן אביו פוטרו' מכיבו' אב' אעפ' שאביו הוא רשע דרוק' לך אבי פוט' מכיבו' אב' ואיני פוט' לאח' ומורי' זלזה פי' איני פוט' לאח' זהו יפק' שהיניח' לאביו וכרח' לחרן וכל אזה' השני' שהיה שם בב' לבן בלי' ביו' כעט' כנען בפרירתו של יוסף סכן הוא אומ' זה לי עשרים שנה לו העשרים שנה שבת' בביתך עתיד' אני ללקו' כבוד' ולפי' שהיה אברהם מפחד' בהילול' המ' שני' אופני' האח' שאחרו' למה לא ישב אברהם עם אביו ולזה מספיק' לומר וימת תרח בחרן שהרשע ולא רצה ללכת עוד לכנען ואם יתעבב' אברהם חלנו היה מתבטל' מהליכתו לארץ כנען ולכך וימת' האל' אברהם לך כי לך אני פוט' מכיבו' ולפי' לא תתעבב' מהליכתך' אב' יש אופן' אח' שהיה לו לאברה' להוליכו' לתרח עמו כמו שהולך' לכל' הנפט' אשר עמו בחרן וללוט' בן אחיו ואילו היה מקד' בו לאביו לא היה נטל' ברשעתו ועדין יש חילול' השם בהליכתו של אברה' והיניח' את אביו לזה את הקב' ולא עוד לא שאני מקדים' מיתתו ליציאתך' שאני כותב' בתורה' חייך היה תרח חלל' רשע קרוי' מת בחייו שלא רצה ללכת עם בנו כי חס' לשב' בחרן וכיון שכן אמ' הבה לאברה' לך אלעפי' שאינו הזקן אבך עמך כי בהתרחקך מהרשע אעפ' לגוי' גדול' הרי למדת' מכאן שהרשע בעורבתי' הוא חשוב' כמת' אבל הצדיק' אפי' במיתת' קרוי' חי ולכך מצינו שהצדיק' במיתתו הוא מכפר' על בני דורו לפי' שמעל' עליו הבה כאילו הוא חי ומסגל' תורה ומצותו ויש בהם בדי' כפי' להגון על הדו' זהו הנרצה במת' שהצנעו' ויש לדרוק' היכי דרטי' חז' הכי שאח' אברהם שאל' תדמה בריתו לברתי' והרי כשאח' הבה ל' תיר' אברהם עדין לא כרת ברית' עם אברהם כדי' שפחד' ויאת' שאל' יפחד' אח' ותדמה בריתו לברתי' כי היכן ברת ברית' עם אברה' כד' לומר' וזהו אמת' שבטע' המילה' את' לו הבה הבה בריתי' אתך' ולכ' מ' אח' ל' תיר' אברהם ויח' אב' כשאח' הבה לאברה' ל' תיר' אברהם עדין לא מצינו שכרת' הבה עמו ברית' כי בנח' כתי' מפור' הכני' מקיים בריתי' והיתה לאות' ברית' ועוד קשה היכן מצינו שרחת' בריתו של אברהם לבריתו של נח כי בריתו של נח היה שלא לבלות' זרעו' וכן היה שאף על פי שמת' אומ' האוכל' סוף במלחמה' לא נשחתה' הארץ כי עדין כל שאר בני נח קיי' ונ' אברהם היה מבניו של נח ונתקיי' הברית' אשר כרת' עמו ולא היה עוד מבול' לשחת' הארץ דהיינו השחתה' גמורה' כאותה' של המבול' ועוד נבאר' מ' לו הקב' וימת לא העמדתו' מני' של צדיקים כלומר' סיגינו' עליהדור כי הרי בריתו של הקב' לנח קיימת' לעולם אף על פי שלא היה בהם צדיקים ונבא' מ' ולא עוד לא שאני נוט' וכו' ובשלמ' בטעם הראשון' שאברה' מעמיד' מני' של צדיקים ויח' שבזכות' אותם הצדיק' בריתו של אברהם קיים לעולם אבל בטעם הזה שהקב' לוקח' צדיק' מ' אברהם לכפרה' יקשה' שלמה' לא עשה' כן לבניו של נח ליטול' מזרעו' צדיק' לכפר' עליהם ולא תהיה נדחית' בריתו

כמו שלא נדמה בריתו של אברהם ונלע' ע' עם מחול' טעמ' בין הבתרים היה בהיותו אברהם בן ע' שנה ולא כך חזר לחברתו וישב שם ה' שנים אחרות ואברהם בן ע' שנים בביתו מתוך וכפי' זה קודם שיבא' מתוך ה' שנים כרת' את אברהם ברית' כדכתי' במעמדו בין הבתרים ויהי השמש ב' וכו' ביום ההוא כרת' את אברהם ברית' לחמר' לזרעך' אתן את הארץ הזאת את הקני' ואת הקניזו' וכו' שהם עשר' אומות ועבדו' כשראה אברהם שכל' המלכים הלא' לפניו הרהר' אברהם ואל' לפני הקב' כרת' ברית' עב' נח וכו' ויקבא' ע' מה שטעמתי' בעצמ' הכתו' שאח' כי מי כח זאת לי אשר נשבעתי' מעבור' מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי' מקבוק' עליך ומפור' כך כי ההרים ימוטו' שהכוונה' עם מחול' בכחו' עוד כל ימי הארץ אמ' הקב' מה שבורים בני נח שביתים כרוחה' עומדת' לעד' לא כל זמן שהשמים והארץ קיימים בריתם קיימת' לכשיבא' אותו היום שכתו' בו כי שמים כעסן' מלחו' והארץ' כבגד' תכלה' בחוקה' שעה ותופ' הברית' ביום ההוא וכפי' זה יאמ' נשבעת' שאין' אתה מכלה' להם לעול' דהיינו בזמן שהעול' קיים אבל לכשיב' עולם חדש' את השמי' החדש' והארץ' החדשה' ותופ' הברית' אבל בריתו של אברה' קיי' לעולמי' עול' יז' ע' זה מתבאר' מ' כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי' כן נשבעתי' מקבוק' עליך ומפור' כך כי ההרים ימוטו' וכן שהכוונה' לומר' הנני נשבעתי' מקבוק' עליך כעס' נשבעתי' ומעבור' מי נח עוד ואעפי' שאני מרמה' בהסבועי' בהשוא' חחת' כמה גדול' כחה' של שבעה' זאת נשבעתי' מקבוק' עליך לפי' שמה' שנסבעתי' וכו' כי נח אינה' לא בזמן שהעולם' עומד' כי אחר' שהארץ' כבגד' תכלה' ותופ' הברית' ביום ההוא אבל שבעה' זו נשבעתי' מקבוק' עליך היא עומדת' לעד' ולעולם' אעפי' שחחרב' הארץ' וההרים ימוטו' והנבעו' תמוטו' ונע' ע' ברית' שלומי' לא תמוט' ויהיה קיימת' לעד' ועוד כל' והוא הכונן' שמיני' שאמר' הבה לא אדם עוד להכות' את כל חי וכו' את נח אך את רמס' לנפשותי' אדום ומיד' האדם מיד' אדם אחיו וא' ר' את נפס' האר' ועל' הדבר' הלה כרת' הקב' ברית' עם נח' רכתי' בתיהו' ואפי' הכני' מקיים את בריתי' אתכם וית' זרעכם אחרים דהיינו על האומות' למעלה' כי לענין' ברית' המבול' כמות' והקיימות' את בריתי' ולא יהיה עוד מבול' ולכך עכשיו' שדרף' אברהם' והרב' אומ' האוכל' וסוף' דתק' בריתו של אברהם' אשר כרתה' עמו לתת' את כל אומ' העצמות' לפניו ודחתה' לברית' שכרת' הבה עם נח ואל' אומ' עור' להכות' את כל חי והתלחמה' הזאת' מאת' היתה כדכתי' וי' וידרס' כמו שנאמר' כי אחי' אשר הבית' רדפו' ואיה' אברהם' וזרף' עור' ונעש' חיים וחרבות' הרי' עסקה' גם הבה מפני' בריתו של אברה' ודחתה' לבריתו של נח ולכך' אמר' אברהם' שאל' יאבול' אחר' מצות' ומעשי' טובי' ויתר' ממני' ותדחה' בריתו לבריתי' לית' לא הרב' בני' חל' הבה מנח' לא העמדתו' מני' של צדיקים שהיו מני' על בני' אומתם' וכן היה צדיק' אבל מבניו לא יבאו' צדיקים להנך' על שאר' בניהם' אבל מאברהם' אני מעמיד' מני' של צדיקים כי הם כדכתי' וי' על דורם' וכמ' זאת ברית' אברהם קיים לעולם' ולא עוד לא שבזמן' המבול' לא נמס' נח על הכלת' העול' ולכך' אי אפשר' לקח' מבניו' אל' לכפרה' על הנשאר' כעס' שאביה' הזקן' לא נמסר' לכפרה' על דורו' רק ניבול' נח ונאבדו' כל דורו' אבל אברהם' נמסר' לכנען' האם' לכפר' על דורו' העובדים' ע' לאם' וגם' מבניו' יקח' ה' צדיק' לכפרה' על הדור' באופן' שהיה בריתו של אברהם קיים לעולם' ועוד י' להרחיב' ענין' זה שאמר' ולא עוד לפי' שקודם' אמר' שיש מעלה' לאברהם' טעמ' מ' מבניו מני' שהיו מני' בזכותם' לדור' על כל צרה' שלא תבא' על הצבור' מה שאין' כן בבני' נח שהרי' נח לא הגיז' לסלק' הנגזרה' דעה' של המבול' ולא עוד לא גם בזמן' שבני' אברה' אינם' הגוי' כל כך להניח' ולסלק' הגזר' בעבור' חייית' נטל' הבה צדי' א' מהם' אעפי' שלא יהיו צדי' גמ' כיון

דרוש א לפרשת וירא

מאין • אמנם נרדק בכתובי מה' אמ' לה לבי עליך כלי' מן החוק
מאת כל סכנייכי והמלא תסייעי שלפולס יתמלאו כלים זה אחר זה
והמלא תסייעי ותביאי אח' במקומו ובאת וסגר הדלת בערך וכער
בניך וכו' והיא לא עשתה כך לא ותלך מחוץ ותסגור הדלת בערה
וכן הם מנישי' איה וכו' ולא עשתה כדברי הנבי' לשאל כל' מהחון
וחכ' לסגור הדלת והיא הלכה מחוץ ותספ' ומיד סגר הדל' ולא עשה
כלים מהחון ועבר על דברי הנבי' כי הנבי' אמ' לבי ושל' כלי' מהחון
מאת כל סכנייכי והיא לא עשה משום אדם רק נכנס לבית לראות
העמור דברי הנבי' פיה השמן נובע מהפך חכ' תמלא כלים שיש
לה בביתה ואח' חלך ותשאול כלי' מהחון כי למה לה ללכת ולשאול
כלים דקים מהחון ואולי לא יהי' יוצא הנס למעט כפעל שבזה היה
לה קט' ונאמרה בדברי הנבי' וכ' עשתה הם מנישי' איה והיא מוכף
והיא תמלא כל' הכלי' שלה כי עדין לא עשה כלים מהחון אז אמרה
הגישה לו עוד כלי' דבריו התוספת שאמר הגישה כלי' שבוכי הנס
והיה נגמר גם בתיקון הכלי' השבורי' ונשגו' לו עוד כלי' שהילל
הניש' עוד כלי' מאי' לא רמזה שאעפ' שהו' שבור וחינו כלי' לו כלי'
כלי' בהנישו' לו והיה נכסה עור כלי' באופן שסכאמרו אין עוד כלי'
ועמד השמן • ומה שחשבה ללכת אח' לשאול כלים מהחון לא
נתקיימה מחשבת' כי בחטא' נכסה ועמד השמן וכיון שלא מלאה
מהשמן כי אם הכלי' אשר היא חתה בבי' לא הספ' שיפ' אחתו השמן
כדי לפרוש כל החוב והב' עשה חסד עם היתומי' המתושכני' ביד
המלך שהוקיר השמן התושב שהיה בו שיעור מצות כרי' מילוי' כמה
וכמה כלים אחרי' אילו' שלא מהחון וכתמלאו כולם גם עתה בסוכ'
יוקר השמן עליה זה כנגד זה וכיון שהרגישה בעצמ' שזאל לעבור
על דברי הנבי' וכשכלה עמד השמן תליד כרי' זכשתי' אחתה
לכה ולא עשה פי הנבי' אשבור על דעתו כבתחלה כי שמא כיון
שעברתו על דבריה ולא האמת' בו לא נשא' לו זכות ליהנות מהשמן
הזה ולכך באתה ושל' ממנו אם תמכור ויחמ' לה לבי ומכרי' ושלמי
אח' נשויך ואילו' זכות בתחלה היה נשאר לך ממון הרבה אבל
עכשיו את ובניך תחיי' כמותר כשיעור ההכרחי' עד תחיי' המתי' •
וראיתי כתוב שלפי שעבריה זן הנביאים בלחם ומים וגם היה
מזליק להם שמן במכרות אשר היו מתחבאים שם נתן הקב"ה
ליתומיו גם השמן לשלם חובם ובעני' הדברים האחרים שהם הפת
והמים אשר אישע את' ובניך תחיי' כמותר שהם הב' הרבירים האן
הנותק' יידיה היו יעבור אישע ושם אשה גדול' ירבה שבו ביום
פגע אישע באשה גדולה יותר מאותה אשת עבדיה שלא האמינה
לירבו וזו עשתה לנכבוד גדול ותחוק בו ולאכול לחם ולא הזמינתו
רק לאכול לחם אבל לא ללגן שם בביתה והנביא אישע באשר ראה
כן עשה ויהי מיד עברו דרך ביתה יסור כמה לאכול לחם בדי' שלא
לשנות באכסניא אבל לא היה לן שם • ותאמר הגה נא ירעתי כי
אינני אלהים קדוש הוא מיה' טראיננהו עובר אורח עליון חמיד
ומעולם לא בא דרך קב' לל' אהתנו לא הוא בא כעובר דרך עראי
חמיד כי בודאי אינו בתקרה דק שמתך שהוא איש האלהים
קדוש אינו רוצה לייסן בבילה שאים ואשתי יסנים שם ולכך
הוא עובר • דך עראי נעשה נא עליות קיר קטנה והיה בבואו
יסור אלו' לשכב שמה ולא כמו שהיא עושה עד עכשיו שיסור
לאכול לחם ולא לשכב וכ' תמצא' לאחר שתקנו את העליה כתיב
ו שר אל העליה ושכב שמה ויאמר לה על מה חרדת החרדה הזאת
לתקן בית משכב היא לדבר לך א המלך או אל שר הבבא ולכך
את רוצה שיקרא שמי עליך • שאני דר בארביא בביתך ותאמר
בתוך עמי אכני' ושבתי ויש לי כמה סניגורים ואני זקוקה לעזרת
אדם ויאמר אישע א גיחו ומה לעשות לה הלא ברך לנו לדעת
שראוי' לפשות שום הנאה לאכסניא כרסחי' ויחן א פני העיר שנתן
להם מתכו' מאכף שברך אדם להנות לאכסני' שלו גם אנחנו נעשה
לה דבר של הנאה כמו שכסה איהו לזרעית ויאמר גיחו אבל בן אין
לה

בין שלא היה עורח לבטל הנזרה מל' מעריכו הבה בערך שאר
הדור והאז' דיק בערכם ומוטלו הקב"ה לכפרה על הדור באופן
שאלם בעורנו חיל' הגן על הדור מיתתו תהיה כפרה על הדור
להדית את הרע' אבל כעת לא בחייו הגן על דורו וגם אם המיתו
הלא היה כי כח לבטל גזירת המנוחל במיתתו לכפר להם וכאברו
כל בני דורו ונש' אכסני' מנ' לך אכסני' מעמיד מניכס מתך סינינו
על דורם כזכותם בעורם חיים ואף גם זאת שלא יהיה להם כח
להגן בעורם חיים מל' יסתלקו מהע' לה לכפר במיתתם באופן
ששכרם הרבה מאד כיון שפילקו הרעה מבני הדור נדקתם
עומדת לעד •

דרוש א סדר וירא

מדרש

רבה חולך צדקות וח' אברהם שגאמר ושמו
דרך ח' לעשות צדקה • דובר משרים • משרים
אהבוך • מואס כבצע טעסקות דכתיב אם מחוש ועד שרוך
נעל • נזכר בפיו מתמוך בשותר שנאמר הרימוחי ידי אל' ח' הוא
כרוכים ישכון • רבי יחזקאל בר' סימון בשם רבי יוחנן העלת
אוחו למעל' מביטת הרקיע הוא דרוח אמר ליח הכט נא השמים'
אין חבט אלא מלמעלה למטה מצורת סלעים משוכו אלו ענני
כבור • לחמו נוחן מיכיו נאכניס יוקח נא מעט מים • מלך ביוגיו
תחינה עיניך וירא אליו ח' באלוני מסרא •

דבר

ירוע הוא שהעולם מתקיים במדת החכר כדכתיב
אמרת' עולם חסר יבנה וכו' החסר המתי' עתידין
להחיות טכן מצינו בדרשת חז"ל גדולה הדקה שבזכותה החיה
לישע את המת • ולכא' לביאור הענין אבאר הערטה הקורמת
ואשה אחת מנסי' בני הנביאים זכו' עין בה' דיק שהבי' התוספת'
שצפקה רסה' פעמים כמנין צפקה • ואפשר לומר שאשה הזאת
היתה אשת עבדיה והיא משכן לבניה ביר יהורם על המענו' שלה
ממנו וע' מצינו שלק' יהורם בין זרעו' על הרביית שלקח
ושפט זרעו' לך בל' ויבא החזי' מלבו וכו' כיון שלא היה עבדיה
אח' ח' המענו' לא לפר' את הנביאי' חמישי' חמישי' איש במערה לזה
באה וצפק מנסי' בני הנביאי' מראוי' להם לפרוע החוב הזה כיון
שהם מזנו' מאותם המעות והם אכלו ובניה היו ממושכבים אם
כן עיקר צפקתה היתה מנסי' בני הנביאים שיבואו ויפרעו ונש'
עבדך אישיות ואם יאמרו כפי בני הנביאים שעבריה זן ופרנס
אח' בעליהן מנכסיו של אחאב וההלוואה שלה עבריה היא מעבין
אחד לאל' ואח' ירעת כי עבדך היה ירא את ה' שלא היה נהנה
מנכסיו אחאב שלא מדעתו כי אישע היה יוצק מים ע' איהו כשעש'
המזבח ויאמר סנוינינו שלטנו ושלטנו ושם באותו פרק אמ' עבדיה
לליה ועבדך ירא את ה' מאד ועכשו הנזרה זה יהורם בא לקחת
ב' לרי' לו לעבדים ואילו' היה צדיק לא הייתי חוששת כי ילמדו את
דרכי' וממנו אבל אינו צדיק ורצה לקחתם לו לעבדים ולהנביאים
מעברותו של ה' ויאמר לו אישע מה אעשה לך כי כפי הדין אין
הנשים של בני הנביאים חייבות לפרוע אפי' אם היו הם שלנו כג'
שעברו עמד ופרנסם והזן את האשה אינו תוכע את בעלה כי
הניח מעותיו על קרן הכזי' אבל הגידי' לו מה יש לך בבית אלו'
אתפלל א' שיעשה גם כמו שעשה איהו בכר הקמתו וצפתת השמן
ותאמר אין לשתתך כל כדי שתשרה ברכה ושפע עליו כי אם אפוך
שיח שהו' הדבק בכך שאין בו אכרי' סיכה של אבר קטן ויאמר לבי
עלי לך כלי' מהחון כ' לך דר' משה ויעמו' השמן ואחזל שהוקי' השמן
ובאת לשאול לו אם תמכו ורוב' קשה להל' דמתי' תיחי' שלא תמכו'
כי למה נעשה הנס לא כדי לפר' בניה מה שביה' ועף מה כורך לנו
לירע אם הוקיר השמן או לאו שכבר עושה לה הנס להיות שמן יש

דרוש א לפרשת וירא

ב

כי איך הלחם הזה משלנו לא משל עלינו אכלתם ברכו-אל עליון
 שאכלתם משלנו חשבה מישראלים אהבון שנקראו אברהם אבינו מואם
 בכבד חפצותי שכאם מחוט ועד שרוך נעל הכוונה לרדף בכתוב
 שאמר אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך רדף לל לאם
 אקח מכל אשר לך מחוט ועד שרוך נעל ולמה אמר ואם אקח דמסמ'
 שהוא ענין אחר לכך דרשו שכונת אברהם כשאמר לו והרדפוהו
 לך אמר שכנסם שלא לקחתיו מחוט ועד שרוך נעל כי הכל החזרתי
 לך כך עכשיו לא אקח מכל אשר לך מידך... ונמצא שאף על פי
 שכתבוהו רימות יירי קודם אם מחוט ועד שרוך נעל היה על לל
 אקח מכל אשר לך ומסמ' אם מחוט ועד שרוך נעל א הדרמה שהר לא
 השאר בידו מחוט ועד שרוך מהשלל אשר החזיר וכן הדימוי של
 אקח עכשיו מכל אשר לך ומה שכרו הוא מרומים ישכון כל שנמלו
 הקצה כמרתו שהוא את הרימות יירי א והקצה הרים אותו והוא
 מרומי ישכון שהעלה למעלה מכיפת הרקיע וכו' וזה על ענין כבוד
 ימ שהוא הפעל שהיה קטור על פתח אהליו וכלפד עכ מחול
 סכל מה שעשה אברהם עתיד הבה לפרוע לבניו במרד וביטוב
 וכו' הוא אמר יוקח נא מעט מים וכו' ופרעו במרד אז יסיר ישראל
 עליו באר פנו לה' הוא אמר ואקחה פת לחם הנני ממטיר לכם
 לחם ועל דכתיב והוא עומד עליהם תחת העץ פרע להם הקב"ה
 עניי כבוד ואלו כל הדברים האלו שנזכרו כאן מדרות סלמי משבנו
 שהם עניי כבוד ולחמו ניתן ומימינו נאמנים הם שכרו של אברהם
 כי לבניו ניתן באר המים וגם המטיר להם לחם מן השמים והנה
 מימינו בענין שמתחילה פתח צור ויוצבו מים קודם שהמטיר לחם
 מן השמים ועוד שנית אחר מיתת מרים נתן להם הגהר אז יסיר
 ישראל את הסירה הזאת עליו באר ענו לה ולכך הזכיר בכחו לחמו
 ניתן קודם מימינו נאמנים לפי שבסדר קודם נתן להם הקב"ה לחם
 מן השמים ואח"כ היה ענין השירה על המים וכפי זה נכתבתי
 רדף לומר לחמו ניתן שלחמו של אברהם שנתן למלאכי אור וניתן
 לבניו ודקדק הפסוק לומר ואקחה פת לחם וכן יוקח נא מעט מים לרמוז
 שמה שנתן הוא לקיחה של קת לבניו כי בצד זה נתן הבל לחם ומי
 נמצא נתינתו של אברהם היא לקיחתו מלך בניו ופשו החזיר ענין וירא
 לו זה וכן לעתיד עין בעין יראו את ה' וכל זה במסך מכה הכרקה
 אשר נפתח בה אברהם רכתי כי ירעתי למען אשר יבוא את בניו
 ושמו דרך הלעשות צדקה וכו' וזאת היתה לאברהם להחליט לה'
 בהפיק פרו אולי ימצאון עם עשרה האף תספה וכו' כי ברעתו היה
 להציל את לוט אשר החזיק גם הוא אחריו במכות הצדקה ועליו אמר
 מתחלה האף תספה צדק עם רשע חלילה לך וכו' ובגמרא מ'
 עז דרש ר' אבה בר כהנא מדר חלילה לך מעשוכר הזה אמר אברהם
 לפני הבה רבטע חלילה לך חולין הוא לך מעשוכר הזה להמית
 צדק עם רשע ולא והאכתי והכרתי ממך צדק ורשע הוא בצדק
 שאינו גמור אבל צדק גמור לא והכתיב ומקדשו תחלוני רב
 רב יוסף לו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף עד חינו המי כמי
 כיון שהיה בידם לחיות ולא מיחו הונו להו כצדק שאינו גמור יוים
 לרקדק באחממה הוקסו לו שאמר חלילה סקד אה שאין לו הכל
 ואם רוצה לרדוף הכתוב כך חלילה לך חלילה לך אמר אברהם
 וכו' ועקר זה שהקסה בגמ' ולא והכתיב והכרתי ממך צדק ורשע כי
 קושיא זו יש להקשותה בפסוק שאמר חלילה לך להמית צדק עם רשע
 והכתיב והכרתי ממך צדק ורשע ומה עשה ר' אבה בר כהנא בר רפתו
 סתחרטה קושי זו לרברוי ועוד נבאר לרב יוסף מי הכריחו לומר
 תקרא ממקדו לא ממקדו יעקב כיון שגם לצדקו גמור יצטרך
 עם רשע לפי שלא מיחו ח"כ אף אמר אברהם חלילה לך להמית צדק
 עם רשע שהרי הצדק שאינו גמור יים להמית עם רשע וכו' לצדק
 גמורים לפי שלא מיחו ונלע"ד שהוקסה לר' אבה יחור הקדק'
 חלילה לך מעשות כרב הזה להמית צדק וכו' מפני שחלילה לך להמית
 צדק עם רשע לזה דרש אמר אברהם לפני הקב"ה חלילה הוא לך

לה ואיפה זקן ירצה הן אמת שראוי להנות לאכסני אבל לאכסניא
 זו בן און לה לומר שחנה אותה כדי להשאיר אחריה ברכה לבניה
 וזאת בן און ולא אמרנו שמה תלך הרי אדם זקן וכיון שבן און
 צורך להנות אותה כי בן און לה גם אישה זקן ואינה כריכה לכלו'
 ועם זה שביארתי מחייב שגיהי היה אדם דע ואף היה מזכירה
 בזכרון טוב לו בן און לה כדי שיפקדנה בבנים ועוד למה לו להזכיר
 ואישה זקן לא כונתו ולבבו למרע לרחות את ליטע שלא יבקש
 לעטולה רבר של הנאה כיון שבן און לה גם אישה זקן ולמי תחפוף
 ההנאות ותפארת הממון וכיון שסמט ליטע שבן און לה אעפי
 שגיהי חטבה לרעה מו ליטע חטבה לטובה לפקוד אותה בבן
 זכר י עוד אפשר שאמ ליטע כיון שאת חרדת את כל החרד' השת
 לזכר לנו בית משבן של מרעת בעליך שמהאיש לך איזה דבר עם
 בעליך ואי ארבע עליך א המלך או סר הצבא ותאמר בתוך עמי
 אכני יוסבת כי יש לי משע' שהם יקמו לעזרתי אם יקניטני בפלי
 ויאמר ומה לעשות לך יקראיך שאת ינתן לה מתנה מה שקבחה אשה
 קנה בעלה ורצונו לעטולה לבדה ואין לבעלה אהיה כמו שלא היה
 לבעלה חלק בבית מדור שהכניה לנו ויאמר אבל בן און לה כלו' הן
 רבר יפה לה יותר מהיות לה בן און לה גם ימטך התועלת לבעלה כי
 אישה זקן ואמ קרא לטומי האחת ויאמר לומר כעת חיה את חובך
 בן ותאמר האשה א אחני איש הלהים א תכזב בשפחתיים לרדף
 אף העזה פני לומ' ארוני א תכזב ועוד דמספ' לומ' ארוני א תכזב
 בשפחתי וכל ארוני א תכזב וימ' א ארוני מלשון אה וטובה
 שהשביעני אמנם כל שאמרה לו אעפי שהחזיקך ער עכשיו
 באיש הלהים עכשיו בכשורה זו א ארוני איש הלהים איך איש
 להים ברב' היה כיון שבקשת לתת לי סכר בתחלה לרבר א המלך
 וכו' הצבא וכמלא רציתי אמרת ענין בשורת הבן איכ לא ארן
 אותה ברבר הזה ליתום רבר זה מפי הלהים ומה גם שהרגיטה
 השונמית שלא הזכיר ליטע את סס ה' בבמורתה דהלל בה אמ' ה'
 שעת חיה את חובתך בן ולא הזכיר סס ה' הוא אמרה א ארוני איש
 הלהים כדי לומר שאין כונת רברך לא ענין ברסה שבי רכמי והרי
 איש הלהים אה ואם יש דבר הצפיק היה לך להזכיר בסס ה' וכיון
 שלא הזכרת את סס ה' בראש שאינה הבטחה של אמת ואל א תכזב
 בשפחתי לומר רבים שאיך של אמת כי הקרא בסס ה' הוא היה
 לעולם והבה שמע בקול ליטע אעפי שלא היה בסס ה' ורצו יראו
 עשה ותהר האשה ותלך בן למעוד וכו' וכן מתבאר מתק' ה' הוזהר
 סדרשו שנתקיי' בליטע פים ים מליהו כי לא יהו מסר הבה מפתח
 ח' אגמפתחות סביר הקבה תחיה וזהו וגשמים ולא יטע מסר ב'
 מפתחות כה חיה ותחיה שהוא פקד לכן השונמית והוא החיה את
 בנה בזאת הצדקה שעשתה עמו השונמית ובוה מתבאר התאמר
 שהצטנו וצדק' לברא מה ענין לו הדרשות וגם סדרש מואם
 בכבד מעשקות רכתי אם מחוט ועד שרוך נעל כוער כפיו מתמקד
 בסוחר הרימותי ירי א והרי קודם כתוב הרימותי ירי ואמ' כתו'
 אם מחוט וכו' כד ררשח חלילה את המאחר מואם בכבד אם מסוט
 ואח"כ דרש הקור' כוער כפיו הרימותי ירי א ה' ועקר מ' הוא מרומי'
 יפכון שהוא שכרו של אברהם ואח"כ חזר לומר לחמו נתן ואקחה
 פת לחם מימינו נאמנים יוקח נא מעט מים והרי הם לו פעולותיו של
 אברהם והיה ראוי לכלול יחר כל הפעולות אשר פעל ועשה כוער
 כיון לחמו ניתן מימינו נאמנים יוקח נא מעט מים והרי הוא מרומי יפכון
 מלך כיופיו וכו' ועוד קסה שבפסוק הזכיר קודם לחמו ניתן ואחר כך
 מימינו וכו' אמר קודם המים יוקח נא מעט מים ואח"כ ואקחה
 פת לחם ונלע"ד סדרשו פסוק זה באברהם רכתיב הולך צדקות
 והלל עשה צדק' או רודף צדקות מאיהולך לכך דרשוהו
 באברהם שהיה הולך למסעו ממקום למקום ולא ימי מעשיו כפשות
 וצדקות שהיה עושה עם כל אדם באופן שנקרא הולך צדקות ומה
 היה עושה היה רוצה לאורחים מישראל באמור להם הלא ידעתם

דרוש א פירשת וירא

ויתבאר עם מחול במרבה חלילה לך אף יודח חולין הוא לך
בריא הוא לך אף אחא חלילה חלילה ב פעמים חלול
שמים יש צד אף אבא מעשות דבר איתו כתיב כאן לא מעשות דבר
הזה לא הוא ולא רכונות ולא דפחית מינה אף לוי ב בני אדם חמרו
דבר אף אברהם ואיוב אברהם אית חלילה לך מעשות כדבר הזה
להיות כדריק עם רשע איוב אית אחת היא על כן אמתית תם ורשע
הוא מצד אברהם כטל עליה סכר אינו נענש עלי אברהם אית
איוב אמת פנה תם ורשע הוא מכלה יוש לבא מט ר יודח חולין הוא
לך אם הוא טוב כר אחא שאת חלול שמיים ברב ומאי בימייה ועיק
מט ר אחא ב פעמי חלילה אידך הוא מתוים לוי סדרט חלול שמים
והדי בפעם אפיאח חלילה היה מפסי לרשון חלול שמיים מי שפי
סלתייב פעמי חלילה מטמע דבר קשה וחלול ה וכל זה אינו כונה
לייזק כבאר מטר אבא מעשות כרב אס מורה לר אחא או הוא חולק
עליו ועיקר מט מעשו דבר אית כתיב אף דמטמט דלא קשי ליה לא כף
דכרב והריגס אי כתי מעשו דבר יש לרשע רשע רחא הוא ולא
דכוותי כיון שהו מיוח דמפסי היה לומ חלילה לך להתי צדי והארך
לומ מעשו דבר הזה הוא לרב לא הוא ולא רכונות ועיקר מהיכ יליק
לומ לא הוא ולא רכונות ולא דפחית מינה והדי אין לומ לרב ומכדבר
הזה א אדכונות ומכל לרב גב דפחית מינה ולקאור יש לנו להדיך
קניס הקור עס קניס וזה אחרונ רחוי כתי מעשו דבר היינו מרבים
מלתא רכונות מתח יתור המקור ועסו שאמר ברב הוא לרב גב
דפחית מינה ומ מעדן קשה רתפס מועט תפסת ואמ כרב לרבנות
מלתא רכונות בלבריעיק לבאר דברי ר' לוי שא"ב בני אדם חמרו
דבר אמתה היא כוננות בזה דחילל אברהם ואיוב חמרו דבר ה וכן
כבאר היכז מבינו סטל סכר אברהם על דיוב זה יונבא מט אברהם
אמרה בישוב מהו הישוב הזה ונלע ד ד יודן סכר כאמתה
סדרטו במ תקחומה חלילה לך מעשות חלילה כתיב כדא אשה זונה
וחללה חולין הוא לך כך עשית לרור המבול ולרור הפלגה אמתה
זלעמן לרקיק עס סדרטו יתור מעשו כרב הזה על מה טעם כדור
המבול ורור הפלגה וסמול הוא לך מעשות כדבר הזה כדור
המבול כלומר מה עשיתו כדור המבול והפלגה ועכשן חמרו אחת
להיות כדריק עם רשע והדי סכר ר' יודן וגם עס כדבר דרש ר'
אבא חולין הוא לך דרס יתורא דקר הכי חולין הוא לך מה טעמית
למעבר כדבר הזה ברור המבול ועל הראשונים אנו מטעמים
ועכשן ובאת להוסיף להית כדריק עם רשע אסגם רבי אחא
הוקשה לנו לרשע זן סכתו שפי פעמים חלילה רכתיב והיה כדריק
כרשע כלל שמתק א ללפניהם להיות כענסי אף לא ימנעו יחד כדריק
עס הרשע ועל זה אמר חלילה לך חולין הוא לך וכי הטופט כל הארץ
לא יעשה משפט יסר להביל כדריק בצרקחו ולחייב רשע כרסעחו
וכיון שעל חלוקה זנאח אברהם חולין הוא לך כסעל החמור שהו
להיות כדריק עם רשע ולמה אית חלילה ב פעמי לך דרס רבי אחא
חלילה חלול שמים יש ברב ואחיל ר אחא לשיטתיה דרש לקמן אף
אחא כטבעת שאף אחת מביא מבול לעולם מה אחת מערים על
הסבועה המבול מים אי אחת מביא מבול על אס אחת מביא אף לוי
הטופט כל הארץ לא יעשה משפט אס עולם אית מבק אף דין ואס
דין אחת מבק אף עולם מה אחת תפיס חבלא בחריק ראשון בעי
עלמ וכעו דינא וכפי רשעיה דר אחא דרס סכל מעשה הים באמ'
דמעטט ואין לומ חולין הוא אביל יש חלול שמים שיאמרו מעב על
הסבועה והבי מבול על אס ועל האמת לא נטבע הבה לא לא יהיו
המים פור למבול ומפני חלול ה יש לך לומר מהיוסר וליכנ לפנים
מסורת הדין וכפי זה אית בהברי אברהם הטחת דברי כלפי מעלה
לומ חולין הוא לך מה שאתה עושה ומט הטופט כל הארץ אינו
במתיה כמטיח דברי ואין הטופט כל הארץ אינו דאוי לו סיעשה
משפט יסר סתא הטחת דברים ח לך סמך ה לוי לרב ר אחא
סלבריתו מתבא הטופט כל הארץ במחוק לומ כיון שאת דתה עול

ולאיות טופט כל הארץ רחוי לך לומר מעט ולא תעשה משפט גמור
דק להרעות החבל ולא לאחוז בב ראשיו ולסבירת ר אחא דרדריה
לח קטיב פעמי חלילה לוי סכר אית חלול הים מעשות כדבר הזה
להיות כדריק שיאמרו שהו מערים על הסבועה וגם בבחיכ אחרת
שהיה כדריק כרשע שימנו וכל אל לבדו ולא כדריק עם רשע זה רחוי
להיות חלילה וכמעט לך לעשות לפי שמי שרעה עולם ולהיות טופט
כל הארץ רחוי לו שלא יעשה משפט גמור ויות מעט מהראוי ובזה
מתבאר מה שהקטנו בצמ ולא והכתיב והכתיב מתך כדריק ורשע כי
כסלמ לר אחא דרש חלילה מלשון חלול ה יחא סאעפי סהבה
מכרית כדריק ורשע מ' יש כאן חלול ה לעשו כדבר הזה להאריך
הכרכים כאחד סכר' כמו הערמה להבי מבול על אס אביל לרב ר
ר אבא דרדרי חולין הוא לך והכתיב והכתיב מתך כדריק ורשע וחירו
כברי שאינו גמור והא כתי מתקדשו ותיכ רוב יוסף א תקרי מתקדמי
לא מתקדמי וכו' עיין בספר כסף דבאר ה האינו ומכרית ביאורו
ותירכו כיון שהיה בידם למחוק וכו' וכפי זה מה שהתפלל אברהם
היה על הכריתו שאף בידם למחוק אף ימנעו עם הרשעים וזהו
חולין הוא לך כמו טעמית ברור המבול והפלגה והנה מט רבי אחא
כאן מעשות דבר אית כתי כאן חיל לטעמיה דקאח' התם חלילה
לך חולין הוא לך ובא להכריע כרביו ולרשו דרשות ר אחא סור'
חלילה חלול שמים לפי סכתוב מעשות כדבר הזה ולסבירת רבי
אחא שאת אחת מערי על הסבועה מבול על מים אי אחת מביא
מבול מבול על אס אחת מביא יש בכלל מט חלול שמיים כדבר
מעשות כרב הזה דהיינו מבול על מים וגם במבול על אס טהא
דכוותה וכיון שאמ כרב הזה לרב רכונות שהו מבול על אס דהיינו
לא היא דהיינו מבול על מים ולא דכונות דהיינו מבול על אס אכ
יקשה רחילל מעשות דבר כזה ובזה יוצק היא דכוותה ולמה אמר
כדבר לא לרמז ג' דברים לא היא ולא דכוותה ולא דפחיתא מינה
ולסבירת ר אחא אין עור מב' דברים היא ודכוותה דהיינו מבול על
מים ומבול על אס אביל לסבירת ר אבא דרדרי חולין הוא מה טעמי
כדור המבול וכדור הפלגה אס יש היא שהיה גזרה כולל בכל העולם
ודכוותה שהיה גזרת דור הפלגה שהיתה גזרה כולל בכל העולם
ועכשן הפוך ה ערים או היא דפחית מינה כיון שאיך גזרה כוללת
על כל העולם ולכך אמר כדור הזה סכתוב כדבר דרמזו מה טעמה
לרור המבול ולרור הפלגה ומט הזה הוא לסבירת ערים הללו וכל
הרברים האוחלוק הוא לך אף לוי ב בני אדם חמרו דבר א' בא
להחזיק סבירת ר אחא שגם הוא סוכר כמיהו כמו סכתובו למעלה
סמך דברי ר' לוי שאמ מה אית תפיס חבלא וכו' סמך לרב רבי
אחא שאמ מה אחת מערים על הסבועה הרי ספניהם סוכרי סכר'
אשטם חלילה שאינו מעשים דברים רק הוא חססת חלול שמים
ולדברי ר' אבא שאמ חולין והסתי אברהם דברים כלפי מעלה לומ'
הטופט כל הארץ לא יעשה משפט בחמיהה אכ יותר חמיהה מט
אברהם ממט איוב כי אברהם כטוח דברים למר חולין הוא לך
ואיול לא אית חולין הוא לך כי אס אמר ורשע הוא מכלה וכמט סלא
אמר סניהם רב ר א' אביל לסבירת ר אבא ר' לוי סחלילה הוא לומ' יש
חלול שמים כדבר ולא הטוח דברים אכ סניבגי אס אמר רב ר
א וסוקוליס סניהם אברהם ואיוב לא שאתה אברהם כיוסוב דהיינו
מ' הטופט כל הארץ לא היה בתמיהה כי אס בנייתוחא וישוב
אמר רך ענה טובה שלא יתפוש המבול בב' ראשים כיון שרעה
קיומו על עולם ואיוב אמר תם ורשע הוא מכלה כמתרשם ולכך
אברהם קבל סכר דהיינו מ' סלו הבה אהבת ברוך לרבך כדריק
ותנא מלח יבן על כן משתך אלהים חלהך עמן טעון מתברך
שמעשה חרות טמנח עד אברהם לא דיבר עם כולם חלל עם
אברהם ויאמ ה א אבר' לך לך וקשה טובא שהיו דיבור לך לך קדם
במה טעם לריבות של אברהם ותפלתו לזכות את בני סדום
ואיך בתפלתו נתן אלהים סכרו סדיבר ה' אליו לך לך ודבר

דרוש ב לפרשת וארא

כא

זה איננו סחר והנלעד כפי דוחק הענין שדקדק הכתוב לומר עכ
 מטחך אלהים אליהן שכן וכו' והי' למשחך אלהים וכו'
 אמנם הכונה היא שאמר הבה לאברהם אהבת לדרך כריתו
 בתפילה ועל דבר כיוצא בזה מוכיח לזכות את הרבים ולקרבם
 לפניהם והיינו ואת הנפש אשר עשו בחרן לכך משחך אלהים לדרך
 שכן שטון שלא רבר עם כל אותם הרורות אלא עיך ויאמר ה' אל
 אברהם לך וכן תקבל סכר גם עכשיו

דרוש ב למילה סדר וירא

תנחומא סדר תצוה ילמדנו רבינו קטן לבחמ
 נבול' כך שנו רבוהיני קטן נבול לשבנת
 מה שעם בשם שנמול יצחק אבינו ארש' כי בא ויראה
 שאין חביב לפני האדם יותר מבנו ובר' כך לפר' אמר רב
 נחמן כדי לעשות רצון כוראו הוא רואה בנו שופך דם במילתו
 ומקבל עליו כשפחה א' חונני' ולא עוד אלא שרואה
 בציצא מוצאות ועושה אותו היום של שפחה בזה שלא נצטרך
 הוא שכתוב אומר ואני חביד איתל וחוספתי על כל תהילתך
 וארם הולך ורולו ומשכן עצמו ומשמה אותו היום
 עכ"ל

מודעת זאת היות אותה הברית יסוד מוסר ענין יקרת
 תורת ה' ועל כן קדם אות כרית קדם עשה
 דוחת לנתינת התורה לישראל לפי שהיסוד קודם אל הבנין ולמען
 בריתו אשר עם בבטריכות ולמפת כי אנו עבדי ה' חקוקים
 בחוקתו וזכינו לכתר תורה ועלינו יזרח הג' מלא הקדמה המילה לא
 זכינו לתורה וזה מתבאר מתוך מחז' במ' רבה' משפטים ואל
 ואלה העשפטים הה' מניד דבריו ליעקב ונזמר פעם אחת אמר
 לו עקילם לאבנימום המלך רופא אבי להתגיד ולהעשות ישרא' אל
 לאומה זית אחת מכקם להקערב מה ריאת בהם שאחת רופא
 להתגיד אל הקטן עשה יודע מה ככרא ביום א' וכו' ותורת
 אחת אמר לו לך ולמד תותם ואל תמול אל עקילם אפילו חכם
 שבמלכותך חוקן בן מאה פנים אינו יכול ללמוד תורתך אם אינו
 מל טכן כתיב מניד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטו לישראל לא עשה
 כן לכל ג' ולמי לבני ישראל עכ' :

יש לדרקדק קטר ב' כחוכים הללו וקטר המעשה הזה ועק'
 היאך הוא למד מדכתיב מניד דבריו ליעקב אפילו זקן
 אינו יכול ללמוד תורה אם אינו מל תהלה ונלעד שדקדקו הול'
 בפסוק ואלה המשפטים אשר תשים זתי אשר תשים לפניהם
 אשר תלמדם מעבי ליה ועק' אומת לפניהם ולא פיה' ללפי
 בני ישראל בני פהרי מנינו כפסוק ואתה את הלויים שמכרום הפ'
 בני ישראל מפני חובתן וכאלו לא הזכירו אפילו פעם אחר לכך
 הביאו פסוק מניד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטו לישראל שמה
 עשיחת בפסוק ואלה המשפטים ולא הזכיר בו בני ישראל שם
 הזכיר בפ' דבריו ליעקב משפטו לישראל ומספיק לומר מניד
 דבריו וחוקיו ומשפטו לישראל ועק' בפסוק והי' לחוקיו
 ומשפטו ומאי האי דקאמר חוקיו ומשפטו לכך הביאו המעשה
 שבא עקילם הגר להתגיד וכונתו במאמר הקטן עבה יודע
 היאך ככרא העולם כלומר יודע שלא ככרא העולם אלא ככיל
 התורה ולכך חפץ אבי ללמוד התורה כיון שאין העולם עומד
 אלא בה זשגם כן ועל מה הע' לם עומר אל אבנימום לך ולמוד
 תורתך ואל תמול אמר לו איך ארם יכול ללמוד התורה אם אינו מל
 תחלם טכן מנינו שקודם ניתנה המילה ואחר כך התורה ונרמו
 בכחוס מניד דבריו ליעקב דבריו עשה הדברות כנתם ליעקב
 ככיל שקודם לזה נתן חוקיו ומשפטו שהיא המילה שנתרחת

חק שנאמר ויעמיריה ליעקב לחק לישראל כרית עולם וכן ררמו
 ככה שם שם לו חק ומשפט שהיא פריעת המילה שנתנה במרה
 ונקראת חק ומשפט ואם כן להיות פקדם נתינת חוקיו ומשפטיו
 דהיינו שם לחוק ומשפט לכך הגיד הרברות ונתן התורה אחר
 כך ולא עשה כן לתת התורה לכל ג' ככיל שלא קדם להם המיל'
 ונרמו כל זה בפסוק ואלה המשפטים לומר ראה נחתי לך תורה
 ומל ואלה המשפטים אשר תשים דהיינו מה שכתוב שם שם לו
 חק ומשפט כלמון טומה נרמה המילה גם כאן רמו המשפטים
 אשר תשים דהיינו חק ומשפט שהיא המילה כריך פחה לפניה
 של הרברות כלומר קודם לדברות תקדים חק ומשפט של המילה
 וכפל חק ומשפט לרמוז על המילה ועל הפריעה שמשפט היא
 המילה עמה ובמרה נקחדט חק ומשפט שהיא הפריעה כמו
 פני' ככה ועם זה אבי אבאר מחז' במדרש רבה סדר בא לכן
 הרחיבה שאלו נפשה ופעה פיה לכלי חק למי שאין לו חק מילה
 שנאמר ויעמיריה ליעקב לחק לישראל כרית עולם שאין המהולים
 יורדים לגיהנם אף ברביה כרי שלא יהיו המאמיני והאיפקורוסים
 ורשעי ישראל אומרים הואיל ואנו מהולים אין אנו יורדים לגיהנם
 מה הקדוש ברוך הוא עשה משלח מלאך מושך ערלתן והם יורדי'
 לגיהנם שנאמר שלא ידיו בשלמויו חלל בריתו וכיון שניהל לואה
 לערלה תלויה בהם פותחת פיה ולוחכת אותם הני ופעה פיה
 לכלי חק ויש לדרקדק מ' אמר זה עם מאמרם אל בסדר וירא
 אברהם יושב על פתח גיהנם ואינו מניח ארם מהול מישראל לירד
 לתוכה ואות שחטאו יותר מדאי מהו עושה להם מעבי' את הערלה
 מעל התינוקות שמתו עד שלא מלנו נמתנה עליהם ומוריר לגיהנם
 הה' שלא ידיו בשלמויו חלל בריתו והך רואה כענין שני
 מאמרים אלו שאינם מכונים שבפ' וירא אומר מאברהם יושב על
 פתח גיהנם ואינו מניח את המהולים לירד עם וכאלו אחת שאין
 המהולים יורדים לגיהנם משמע דמילא הוא כך בלי ישיבת
 אברהם על פתח של גיהנם ועק' שם אמר מאברהם מעביר
 ערלת התינוקות ומניח באותם החטאים כנפשותם וכאלו אמר
 ששולח מלאך ולא עוד אלא שלא הזכיר כאן ערלת התינוקות שמדכק
 בהם וכאלו אמר מושך ערלתם ומה הם הפינכים הללו

וגלעד עם יסוד חז' שאמר לא ניתנה פריעת המילה לאברהם
 והוא מכונן לדרשת ס' הוזהר טכ' שם לו חק ומשפט
 שהיא פריעת המילה והנה חק המילה היא הפריעה המלבד
 כריתת הערלה כריך לפרוע העור אכ כן הפריעה היא חק ליעקב
 ואפשר לרמוז שכוין ליעקב כול מהול כודאי שכול מהול ופריע
 העור וזה שהעמוד לחק שהיא הפריעה הוא לים כרית עולם
 כלומר עומר לעולם שכולו ארוך להגיל שארבו משחת שאין המהולי'
 יורדים לגיהנם היינו המהולי' במילה ופריעה ואינו כריך אברהם
 ליישב על פתח גיהנם כדי להגיל אותם ואות המאמיני והאיפקורוסים
 ורשעי ישראל שהם ראויים לירון גיהנם הקדוש ברוך הוא
 שולח מלאך ומושך ערלתם דהיינו אותה הפריעה מחפה אותה
 במשיכת העור וכדאי כאלו אין בהם פריעה ויורדים לגיהנם
 חזו שכתוב ופעה פיה לכלי חק למי שאין לו חק המילה שהיא
 הפריעה שכוין שנמשכה ערלתם אין בהם הפריעה ופעה פיה
 גיהנם וליחבה אותם ומה שאמר פ' וירא הוא לעתיד לבא
 כיום הרין הגרל והכורא כי יושב ה' לרין עמים אברהם יושב על
 פתח גיהנם ואינו מניח ארם מהול לירד עם ואותם שחטאו וכו'
 מרביק בהם ערלת התינוקות לפי שבימיו לא ניתנה הפריעה
 ואם ימשך ערלתם יהיו מהולים כלי פריעה עדין אברהם אינו
 מניח אותם לירד לגיהנם לפי שכל בני דורו עד שבאו למרה
 אשר שם שם לו חק ומשפט עדין לא ניתנה להם הפריעה ואין
 יניח אותם ביום הרין לירד לגיהנם ואינו לפי כבודו לכך אעפי'
 קלא פרעו אינו מניחם לירד לגיהנם ביום הרין עד שמרביק בהם
 ערלת

דרוש ב פרשת וארא

סתיה הכדי סמוכה ליד זה והוא חרשית והבן והבנתו עור מים
הזוהר שמכ' היות של אברהם ושרה יצא יוד של יצח' עור אשפר
סקרס יוד לחית דהיינו עשרת הרברו למילה בהו טהור קרמה
במחשבה כדכתיב ה' קנני ראשית רכבו אבל במעשה בפועל
ניתנה המילה תחילה קורס כתיבת התורה ומכינו למרים כי
לכך נרמז בשם יצחק המילה ועשרת הרברות ומכיון של אברהם
ושרה למען דעת כי בן אברהם ושרה היה ולא אסופי או גרוף
מכיתו של אבימלך כיון שנקרא עפ' הכתוב סכרמו בו פני אברהם
ושרה וגם זכות התורה וזכות המילה שאל אותן אברהם בן ח' ימים
וזה שאמרה שרה מי מלל לאברהם הניקה בניס פרה עם מה
שאחזל עהביאו כל המתנות בניס והניקה פרה וז' להוציא
דברי מי שאמר עזהו אסופי עהבאתו מן הסוף מי מלל לאברהם
וירבר אליו עהניקה בניס הרבה ער שאין מקום לחנו' שמא לא
ילרתי אותו ולהוציא מלב הלייבניס ה' ומרים עגרוף הוא מביא
אבימלך ישראיה שהוא בן אברהם לפי שילרתי בן לוקוניו ואחזל
לזו איקוניו שזיו איקונית של יצח' דומה לאברהם וזכה אני מבאר
מטה ויגדל הילר ויגמל ויחלקו במדרס חר אחר נגמל מייסרה וחר
אחר נגמל מחלבו' וקשה למד נגמל מחלבו מה מקו' יש למשקה
ביום נגמלים היונק מחלב אמו ובעלמא חס נגמל מייסרה דהיינו
בן יצ' פנה עבא לכלל מצות כח אובן למד הגמל ביום ח' סמול
כיוא' אמנס להיות לייבני הדור אומרים עזהו בן אסופי שאספתו
שרה מהסוף והנה גם פיראו עהניק' פרה בניס לא יסכ פו רובני
סקר כי יאמרו עמא על תרפות וסמים המביאים החלב היה לכך
מה עשת פרה לא נגמלתו מייסרה ער עגדל הילר ויגמל הוא מעצמו
פלא רבה עור לייבני ואם החלב היה עי תרפותו היתה משתדלת
לגמול אותו מיד והוא לא נגמלתו לא כשהילר מעצמו לא רבה לייבני
וכל עור עהיה יונק היתה מניקתו ובויה מדיקתק פלא אחר ויגדל
הילר ונגמלה אלא ויגמל כלו הוא מעצמו וכל זה הוראה לברכת
החלב וכיון שראו זה הכס וריבוי החלב עהניקה אותו עד שהוא
נגמל מחלבו וא עשה אברהם משקה גדול ביום התגמול כי סם
נגלה ונראה לעיני העמים כי שרה ילדה את יצחק לאברהם
וכפי זה יש לי לדרוש מטה ויהי אחרי הדברים האלה ויגדל לאברהם
לאמה הנה ילדה מלכה גם היא בניס עיס לרקד מאי אחרי הרברו'
ואחזל דרסו והאריר דברים וכבאר מש אחרי עהו' לשון מילג ומאי
לא יצ' ארץ נודק כחן לאתי' אחרי' ונודק אומ' ילדה מלכה גם היא
מאי גם היא דקאמ' אמנס רבה הנה' לשלק רברי הלייבניס עהו
אחרי כי יצח' היה אסופי מהסוף ולא ילדתו שרה לעת זקנה ואחרי
אותם ה' ברים אעפ' עהיה מופלג כי ככר עברו כמה עני' מילדתו
של יצח' עכ' עשה הנה גם א' עם מלכה אחות שרה פילר גם היא
לעת זקנתה בניס לנחור כמו שרה וז' לאת' כשביל' אמירתה של
בני הארס האומרים פלא ילדה שרה ליבכסי אהפקו מהסוף לזה
עשה הנה גם למלכה ויגדל לאברהם הנה ילדה מלכה גם היא אח'
זקנת' וג' תתמה על החס' וזכה נבא לביאו הפסוקים בפרס וה'
פקד את שרה כאשר א' דקיל' וה' הוא נבית רכבו וזכר כפל פקד את
שרה ועש' ה' לשרה ומהו כאש' א' וכאש' דבר וכן מש' ויתד' ומלר כי
בכלל לידה הוא ידוע ההריון ומיה זה שאמ' לוקוניו כי מי לא ידע
בכלל אה שאברהם ושרה היו זקנים' ועור הי'לל ותל' לזקנות ועור
יתיר לשון המקרא ויקרא אברהם אח' שם בנו הנולד לו אשר ילדה
לו שרה כי מספי' לומ' ויקרא אברהם שם בנו יצחק ועור אין פרה
למקראות הי'לל קורס פסו' אברהם בן מאת שנה בהולר לו את
יצח' ואחרי' פסו' וימל אברהם את יצח' ואחכ' ויקרא אברהם שם
בנו יצחק' ועור ב' אמירות הללו ותאמר שרה סחוק עשה לי
וכו ותאמר מי מלל למה הזכרנו ומה עכ' מי מלל לאברהם :

וגרע' עס מחול כל המתפלל על חבירו הוא נענה תחלה
ואברהם התפלל על אבימלך וצמח' אים את אבימלך
ואת

ערלת החיותות והיו בערלים שלא ימולו זה הנראה לעד והנה
כתבאר כאן שאם את מילה אין תורה ולכך כזה הנה שבן סמוכת
ומים מול כל זכר קורס עהניע לכלל תורה ואחכ' יגדל הילר
ויבא לידית וזהו הכנה לחזל במד' רבה בזאת הפרטה ויקרא
אברהם שם בנו הנולד לו יצחק יצח' חק לעולם כיתן חריו לעולם
אף יצחק חפוט' היר עשרה כנגד עשרת הדברות' גד' תשעים
זאם שרה הבת תשעים שנה תלר' ק' נף מאה הלכז מאה שנה
חית כנגד המילה סמוכה לשמונה' ויס לבאר מהו זה החק יצח'
לעולם ומיה כיתן חריו לעולם עפי' רבי יצחק חפוט' כלו' למון
חירות מהו ענינו של ח' דות כי אין צריך שחרור אלא במקו' עבדות'
ועוד להבין נטריקון זה של יצחק למאי איבטריך ולמאי הפס' בן
אברהם ושרה דהיינו ש של תשעים שנה של שרה ומאה של אברהם'
שהוא הקוף בח' עהים ימי המילה וליעריבניהו לפני האבות אברהם'
ושרה' ועוד למה קטט הילר של עשרת הרברות תחילה כיון
שהמילה היתה וחריות קורס התורה' ועף אס' ב' דרשות
הי'לל ר'א יצחק יוד כנגד עשרת הדברות וכן קשה במש' חפוט' ויה
הי'לל ר'א בסכר דרס' יצח' חק וגם להבין עור מהו זה החפוטות
והחירות' ואמר מלהיות המילה חקות גאולתיו כמו שאמר
הביא גם את בדם ברייתך שלחתי אסיריך וכו' וז' כיתן חרות
לעולם לבאת מהגלות באמצעות המילה' ויש לפרש מש' יצח' חק
לעולם שהוא על הפרעה שאמרו בס' על פסוק שם שם לו חק
ומשפט שהיא הפרעה ואחזל לא ניתנה פריעה לאברהם אבינו
וביצחק כתוב ומל' אותו באש כזה אותו אלהים דהיינו שנה הנה
לאברהם המול וימול מחלן למילה מבחן לפריעה ובמילת יצחק
יצח' חק הפרעה לעולם ומה עכ' ויעמידה ליעק' לחק הכוונ'
כי הנה כרת ברית עם אברהם ומי יוכי ערובה הנה בפריעה
יעק' ב' יוכי סכר מולו ופרע' וז' ועמידה ליעק' לחק עהעמיד
חק הפרעה לעולם אבל ביצח' יצח' חק הפרעה סמלו אותו ופרעו'
ועוד נראה לעד דחול ריקו בפסו' שאמר ויקרא אברהם שם בנו
הנ' לו אשר ילדה לו שרה יצחק כל הסומים האלו למה וכך הי'לל
מתל' שרה לאברהם בן לוקוניו ויקרא אברהם שמו יצחק' לזה
דרסו ויקרא אברהם שם בנו הנולד לו אשר ילדה לו שרה יצחק'
כלומר שם זה כיתן להדרס נטריקון לרמוז סכר לו לאברהם ולא
היה גרוף מביא אבימלך כדברהם של לייבני הדור וזה נרמז
בהיות שם יצחק איתן ק' נף כנגד מאה שנה של אברהם בהולר לו
את יצחק גם הוראה אשר ילדה לו שרה נרמז בשם יצחק באות
הברי' סבת ש' היתה כעילדתו לאפקו דברי הלייבניס עהו
אומרים שאסופי היה והביאותו שרה לביתה ולא ילדתו ובס' ב' זה
הולר סכר סמול' בפי' יוד וחית עהם עשרת הדברות ומילה
יצח' חק לעולם והכוונה היא עהכתוב אמר אס' לא בריתי יומס
ולילה חוקות שמים וארץ לא עתתי ונרמז בכתוב זה ברית התור'
וברית המ' לה וקורס סכר יצחק חוקות שמים וארץ לא נתקיימו
אעפי' שאברהם קיים כל התורה וימול עכ' המ' לה היא בומל' לח'
ימים ואברהם בן מאת שנה בהמולו וכו' ולכך נרמזה החית ביצח'
שהיא מילה לח' ימים' זאת ועוד כי המילה כרסה להיות קודמת
בארס ואחר סכר יעצוק בתורה ואברהם למד בתורה עד מאת
שנה ולא ימול באופן שקדמה התורה למילה וביצחק קדמה המילה
לתורה סכר לח' ימים ובכך יצח' חק לעולם דהיינו חוקות שמים
וארץ נתקיימו וכיתן חריו עהו חפוט' לעולם עהעולם היה
תחתי' ט' לולי המילה שקדמה ובזכות המילה והתור' נתקיי' הפול'
ונרמזו עניהם בכת' אס' לא בריתי יומס ולילה שהיא ה' זיל והתורה
כנודע בדבריו חזל' ואפשר שלכך דרס הילר כנגד הרברות לומר
עזכות התורה הרמזה ב' יוד של יצחק וזכות המילה עבחית של
יצחק דהיינו בריתו של תורה ומילה קיימו חוקות שמים ויצח' חוק
לעולם ומה עהפסיק בן יוד לחית כרי לדרוש יצח' חק לעול' צריך

דרוש ב לפרשת וארא

כב

ואת חטאתו וילדו וה'פקד את מדה כאלה' אמר אברה' דברי תפלה על אבימלך ואגם הוא כענה ונפקדה סרה ועם זה אבא מחול וה'פקד את מדה ומה וירעו כל עמי הסר' ועיקר ביאורן לקמן במקומו וכפי העפטה אמר' וה'הוא ובית דינו לפי שהיתה מרה מעכבת הריון סרה מעפי חלול ה' שלא יהיו אומרים מה' זה היה שלא נפקדה סרה כל המסים הללו שהיתה עם אברה' ועכשו סמכנה בבית אבימלך נתעברה אין זה בי אסם אבימלך נתעברה סרה לכך אמר' ה' וא' ובית דינו הסכימו על ההריון כדי שלא יפול רבר ה' ארצ' אסר' אמ' למעור אטוב א'ך ולסרה בן זכרה נפקד' סרה מים מכאן ער מוער הפסח סמה חרמים וחבי וחס יתעכב עור האינוה יעבור המוער אמר אמ' ה' וכך אין לחוס לאכזבי לכן כי יסכר פי רובי סקר' ועוד אחרת עשה הקב"ה להסי' רבה מעל אותה צדקת כי ויעט ה' לסרה טעמא בריה חרטה והחזירה לנעתתה כאשר רבר פי' וברכתי אותה וגם נתתי ממנה לך בן ודרשו חז"ל וברכתי אותה להחזירה לנעתתה וכיון שכל העם רואים הנם הגרול הזה לחרם עדה לאמה זקנה בת ז' שנה כולם עונים בעל כרחם כי מאת ה' היתה זאת' עוד דרשו וברכתי אותה בריבוי החלב זה הוראה טבה שנתת לה ה' ה' ה' וכל בדרך טבע וכל זה מרמז במ"ט ויעט ה' לסרה כאשר דברי' וים לרמוז עור' וה'פקד הוא ובית דינו למ' לנו סכרה נפקדה סרה בזמן מה ובית דינו עומד לדון עמים כי ברה' כל באי עולם עובדין לפניו כבני אדם' ועוד אחרת עשה הקב"ה להסי' תועה מעל סרה כי בעת לרתה לידה בן לזקנו לזו איוקנו מ' אברהם שהיה קלסת' פני יצחק רומים לאברהם והכל אומרים אברהם הוליד את יצח' ואעפ"י שהיה יותר כחן לעכב ההריון של סרה זמן מועט עד שלא יהיה מקום לאכזבי לכן לרבר תועה על סרה שמתאבימלך נתעברה ממ' ותהר באותו זמן כדי שתהי' לידתה למעור אמר רבר אותו להים כי בזמן הפסח באו המלאכי רכתיב לזו ועמי עונות דהיינו עונות מצות של ליל הפסח ואמר למעור אטוב היינו כמוע' הפס' הסמי ולא יטוב דיהק דבר ה' אמר רבר לכך הזכרנו ההריון באותו זמן כדי שתהיה לידתו לז' חרטי ואין לעכבו יותר מזה ומל' להסי' חסר ותלר סרה בן לזקנו לזו איוקנו כמו סכתבתי ולכך נתכוונן אברהם להקראת בטם זה ליצחק בבחינת סהוא הנולד לו דהיינו בן ק' שנה וגם בבחינת סדה סילרה אותו בת ז' שנה סדרמוו ה' להק' בטם יצח' ואעפ"י שמהקורס אמ' לו הבה וקרא' שמו יצחק לא היה יודע כונת הטם למה נקרא כן שאלם הוא על ויפול אברהם על פניו ויצח' היה לו לקר' אתו שחוק לא אותיותיו של יצח' הס רמז על עשרת הדברות שעתידין לקבל בניו של יצחק ועל סגותיה של סרה אשר לידה לו ועל המילה שמה' אותו אברהם בן ח' ימים ועל שהיה אברהם בן ק' שנה בהולד לו את יצחק וכפי זה הסר' כר'ך להקדים וימל' אברהם את יצח' בנו בן ח' ימים סהוא רמוז בח של יצח' ואחריו כתי' ואברהם בן ק' שנה סדרמוו בק' של יצחק וכסר' אתה סרה סקרא אברהם טם הבן הנולד להם יצח' חסבה שמה על סכחיה סרה בקרבה היה כן ותאמר סרה שחוק עסה לי להים סיכחוקו כל השומעים עלי סהיו יודעים א'ך שחתי ולא האמתית לרבריה' עוד ירצה סאתרה סרה אן לי לחוס על רברי הליכבים סאומרים כי מאבימלך נתעברתי מהדי עשה הבה בסבילי שחוק וסמחה בעולם סכמה פקרות נפקדו עמי כמאמר חז"ל הרבה עקרות נפקדו בו ביום וכל השומע יצח' ויהי' לו סמחה בלבו על מה שנעשה לו וכיון שנעשה גם לכה' עקרות בסבילי אן עוד חסם מאכזבי לכן הדוכרים בי ורמזה עוד באמרה כל השומע כלומ'בל המאמין בטם שנעשה לי יצח' ויהיה לו סמחה לי בסבילי ותאמ'מי מלל לאברהם באה להסי' מלב הסומעים שלא יהיה לבו של אדם נוקט' אמרה יש לי ער ואות בורים מוכחות סכך זה הוא לאברהם כאילו האות מרב' ואות' בן ומי מלל ורבר'ן הוא סה יקה בכוכ סרה אותם סקביאן כל המטרוניות ואין זה כי אס בכח

הסנחת הסת' ועור ראה אחרת כי ילדתי בן לזקנו לזו איוקנו סל אברהם סרמה לאברהם והכל מעי'ם אברהם הוליד את יצחק' ומעתה נבא לביאור המאמ' שהכענו חתלה וים לרקר' מה' זו טלה דזיל קרי בי רב ובוים הח' ימול ולמה לא הסיב לו מן המקרא והסיב מרברי דבוקינו' ועוד מה סאל עוד מה טעם כי כך גזר הכורא ית' ומה הסיב לסלקו כטם סנמול יצחק רבסלמא אס היה סנול מנח היה מסיב מיצחק אבל כיון שסל טעם ערן השלה במקומו ידמה טעם נמול יצחק לסמונה' וגראח לפרס ססאל הסנאל על הקטן הנולד בן ח' חרס'ס ואין אנו יורעים בו בורא סכלו לו חרס'יו וסמא הוא סנור לט' והוא ח' אי סמא סנור לז' והוא ח' ח' הקטן לכמה נימול לרמוז על מי סהוא קטן מסינור חרס'יו שלא הגיע לט' חרס'ים והסיב מלסח המסנה סאתרה קטן נימול ולא אמרה תיחוק נימול להביא קטן בן ח' חרס'ים ולכך סאל מה טעם בי הדבר קסה כיון שלא הגיע לט' חרס'ים לז' חרס'ים סנמול יצחק כי יצחק היה בן ז' סכרה נפקדה סרה ובפסח נולד כורע בו אס בל' לו חרס'יו א'ך וכניסיהו בסכנה לזה אמר'בי סמטען בן י' ח' ע'ה בא וראה סאין חביב לפני האדם יותר מבנו ועם כל זה שוסך רס ממילתו כדי לעשות רצון בורא' אס כן אל תתמה על כל החפץ סימול אותו כסנולר בן סבעה חרס'ים כי הוא מוכי' והוא סמא מה שלא נכטווה כדי לעשות רצון יוצרו בסמחה והוא מה סאמר הכתוב ואבי תמיד איתל וכו' אס בן ימול לקטן סנולר לסבע' וחמיד ייחול ויוסף על תהלות ה' ועוד אספר לפרס קטן לכמה נימול על קטן סאל לו ואס מכוון בר' למולו לסמונה כי לא פ' בתורה דבמכת הקוטין סק' אמרו האב חייב בבנו למולו מכל רכתי' וימל' אברהם את יצחק בנו והיכא רלא מהליה אבוי' מחייבי בי דינא לממהליה דכתי' המול לסם כל זכר ולזה סונו חז"ל קטן רלא מהליה אבוי' לכמה נימול כי בורא' קרא דכתיב המול לסם כל זכר לא כתיב בן ח' ימים ולכך הביא ראי' מהמס' דחפן קטן נמול לסמונ' ואם כך סנו חכמים ב'לפון המסכה קטן נמול לסמונה להביא את הקטן סאל לו אב למולו מה טעם כטם סנמול יצחק אבינו אספר סהכל הוא לסון סאלה מה טעם רמזו לקטן סאל לו אב סנימול לסמונה והרי אן לנו מילה לסמונה לא כטם סנמול יצחק דהיינו סמל אותו אבי אברהם סכאמר וימל' אברהם את יצחק בנו א' שמעון בן ינחאי בא וראה סאין חביב לפני האדם יותר מבנו בא רסבי לתרץ סכיון סהאב מכוונה למול בנו לסמונה אעפ"י סחביב מליו הרבה ומכאן אתה רן קל ותומ' למי סאלן לו אב סאלן לנו לחוס עליו יותר מרמתי האב על הבן רז' לכתר סעמא סכ' למה החמיר על האב להיות כאכזרי על בנו ולמולו בן סמונה ימים הוא כדי לעשות רצון בורא' שיקבל עליו בסמחה ומטעם זה עלינו לעשות רצון בורא'ינו ועוד כראה לעד' ידרס זה נקיט' ואחי במאי דאפליגו אמר'אי בנמר'א מסכת סכת'פ' רבי אליעזר רמילה אמר רבי יוסי כל סאמו טמאה לידה נימול לסמונה כל סאל אמו טמאה לידה אן נימול לסמונה סכאמר אסה כי תזרע וילדה וטמא' ובוים הח' ימול וכו' אל אביי דורות הראסונים יוכיחו סאל אמו טמאה לידה ונימול לסמונה אמר' לנייתנה תורה ונתחרטה הלכה וכו' ופי' רס'י זל אן אמו טמאה לידה כנון יוכא רוען וכרית' סילרה ולמחר נתג' יידה אן בנה ממתי' ער סמונה אלא נימול מיר וכו' ועור אמרו טם בנמר'א בתנאי' יש מקנת כסף נימול לז' וים מקנת כסף נימול לז' כי כד לקח ספחה מעוברת וילדה אחכ אפ' סטבלה אחר לידה זהו מקנת כסף הנימול לח' וים מקנת כסף נימול לז' לקח ספחה וילדה עמה ורבי חמא אמר לקח ספחה מעוברת והטבילה ואחכ לידה זו היא מקנת כסף נימול לח' ואס לקח זה ספחה וזה עוברת ופי' התוספו' ה' ח' ילדה קודם טבילה זה הוא מקנת כסף נמול לז' וסנה בעל המדרס הזה סאל סאלה אס קטן

דרוש ב לפרשת וארא

ועהב בידו כי ביה ה' צור עולמים ואלה תולדות השמים והארץ
בהבראם בהא בראם ודרשו גב באברה והכל עולה לרב א' שאח
קיום לעה כי אס באברה לאחר שניתוסף לו ה' כי ידוע הוא
מחזל על פסוק הארס הגדול זה אברה שהיה ראוי להבראות קוד'
ארס לא טעפה הבה טעיר ארס לחטוא והתקין שיבא אברהם
לתקן תחתיו שמכניסין את התוקנת לביתה של מקולקלת ואח
מכניסין המקולקלת לביתה של מתוקנת וכמבא כיעה סבכר בהא
תלוי קיומו באברהם ולא בזמן שנקרא אברהם כי אס בזמן שניתוסף
הא ונקר אברה והוליד ליצחק וז' לו הבה ואבדלה שמך אבדל הא
שמך כמו שביארתי בכסף נבחר ס' לך וס' כתבתי מחזל א'
אבהו הבט בא השמיהה בהא בראתי העולם אני מוסוף הא על
שמך ואת פרה ורבה ע'ם ולכך לא ניתנה המילה לארס כי אס
לאברה שהועיקר יסובן של העה סבכר בהא וזה תולדות השמי'
והארץ קיימין באברה וז' חזל אמר אברה אס חביבה המיל' מעני
מה לא מתנה לארס הא' אמר לו הבה דייק אני ואתה בעול ואס אח
אתה מקבל עליך לימול ריו לעולמי ער כאן ודייה לערלה עד כאן
ודיה למילה שתהא עבמה עד כאן * אמר עד שלא מלתו היו באים
ומדונג' לי אמר לו הבה דייק שאני אהיך דייק שאני פטורוך * ולא
לך לעצמך לא ריו לעולמי שאני אהנו ריו שאני פטורוכי
וחבונת לחזל שאמר אברה אס חביבה המילה למה לא כטוניה
עליה ארס הא' ואתריוכל ארס ימשך אבל עכשו לא
יעשה כי אס זרע אברה וליא שאר בני ארס אמר לו הבה דייק אני
ואתה בעולם כי כל הגוים כאן הם נגדי והעה' לא נברא ח'א
בזכות אברה וכוון שאברה מתקין המילה דייק אני ואתה כי שאר
הגוי' אינם מתקיימין העול כדי לתת להם מילה ואס אז אתה מקבל
עליך לימול ריו לעולמי עד כאן כי אס לו קיום כי אס באברה בהא
שמוסף על שמך מתקן המילה ודיה לערלה שמתסבב מחטאו של
ארס הרא' באכילת עץ הדעת טוב ורע שהוא ד'עלה ריה עד כאן
ואס אח מילה אח עוד זכות לעמוד כנגדי לקיו העול' יריו למילה
שתהא עבמה עד כאן שמהראוי היה שתקבץ מסיבת הערלה היתה
באה תיקון המילה והמילה עבמה על אשר פלט כח האש לרע
ודיה למילה שתהא עבמה' פיתבטל העול אח' אברה הנני מקבל
עלי לימול אבל חוטשני שמה לא יזדונגו עוד לבא בני ארס אני
וינתבל מרת החסד שתקוי' העול' כדכתיב עולם חסד יבנה ובני
ארס שבאי' לי ואני גרל חסד עמם לא ידעו לבא עוד כי יאמרנו כיון
שהבה ברא לבני הארס בערלת' מי יבא אחרי המלך הוא מלכו של
עולם לבנו מאשר פעל ועשה וימנעו הגוי' הבאי' לרסן תחת כנפי
הסם ומצאתי קרח מהמבנה שבירי אל הקבה אברה רייך שאני
אהיך שיחרת שמי עליך בחייך להיות נקר' לאי אברה ואעפי שלא
ידבקו בך גרים להתגוי' עוד דייק שאני פטורוך וכך אחשא ולא לך
לעצמך לא ריו לעולמי שאני אהנו ומה כדרך בבני א' ערלים הרי
שעיקר קיומו של עולם הוא אברהם * עוד ירצה במ' המאמר ריו
לעולמי וכו' שאס אח מילה אח עולם ולכך אמר לו אבי' שרי פרה
ורבה שאס אין אתה מקבל המילה אח העול' מתקוי' ויהיה די לקיום
העולם עד כאן ואח לך לומר כסם שכתקוי' העול' ככ' רורו שמתארס
עד אברהם מבלי היתה המילה גס עכשו יתקיים אף על פי שלא
אקבלנה עכשו ולא ודיה למילה שתהיה עבמה מבלי היתה עד
כאן ולכך כריך אתה לקבל אותה כדי שבסבילך יתקיי העולם לפי
שעיקר קיו' העול' אתה הוא וז' במ' רבה פ' קרח א' אני בר אבא
אברהם עד שלא נימול ולא הוליד היה חסר הא כי כיון שהי'
סלם והוליד למינן אותיותיו * וקשה מ' היה חסר הא כי כיון שהי'
סמו אברהם מינן לנו שיהא בשמו הא' כדי לומר חסר הא נשמה כך
סמו אבר' ואח לו כדרך בהא ויח' היה חסר הא ממכין רמ' שאבר'
עולה רמ' ובתוספת הא נעשה רמ' * אמנם כל שכתב שעה'
הוא בהא בראו והעולם נברא באברהם וכוון שהיה חסר הא גס
העולם

קטן שילדה הנכרית או השפחה ולמח' כתביירה אס הוא כמול' לא'
כיון שאין אמו טמאה לירה ולא קרינן ביה וטמאה טבעת ימי' ובני'
הא ימול או כמול' לשמונה דורות הרשענים יוכיחו והשבי כך סמו
רבותינו ופסקו הלכה קטן כיוול' לא' ולא חילקו כלל ולזה שאל מה
טעם כיון שאין מתקוי' בו אשה כי תזריע וטמח' ז' ימי היכי מתקיימי'
ובני' החי' ימול' לא' כסם שנימול' יבא שערין לא ניתנה תור' ולא כטונו'
אמו באומאת לירה ועכ' צוה הבה למולו לח' ורמז צוה לרחות מה
סרחה רב אסי בגמי' שנתנה תורה שנתחרטה ונתחרטה הלכה
דהתיבא לשא' העול' שקוד' התורה היו כמולי' לח' אף על פי שלא היו
אחם טמאות לירה אבל ביבא אבינו שמתלו' בח' היתה על פי הבה
בודאי' שלא צוה ה' כי אס על פי התורה שעתיד לתת לישראל ואעפ'
שבאותו הזמן לא היתה אס יבא טמאה לירה כי לא כטונית עדן
עס כל זה רצה הבה שתהיה מילתו בשמיני וכן הוא פסק ההלכה
שאס לקח שפחה מעוברת היא ועוברת וילדה ה' כמול' לח' וכן אס
טבלה אמו אח' שילדה כיומול' לשמונה וכפי זה מדיקד' לטון המ' שלא
אח' תינו' לא קטן כל' קטן שאינו כן ישראל ככו' לא כתבייר' אמו' לאח'
לירה או טבלה לאח' לירה ומה שלא הביא פסו' וכן שמונת ימי' ימול'
לכס ילוד בית ויקחת כסף משום דבהא בלקינן מי הוא זה מקבת
כסף הנימול' לח' אס הוא טבל' אמו' ואח' לירה לכך הוכיח מדברי
רבותינו וראהו לרב' מיבא שבתות וז' ערין לא כטונו' אמו' להיות
טמאה לירה וצוה הבה למול' אותו לח' ואכ' מ'שה אשה כי תזריע
וטמאה ז' ימי' ובני' החי' ימול' לא' דרוק הוא ואפס' שפסו' וכן ח' ימי' ימול'
לכס כל זכר זה הוא כיוני הבה לאברהם שיימול' בן ח' ימי' לזכר לפי
סנא' ימול' אברהם את יבא בגו' בן שמונת ימי' כאס צוה אותו ליהם
והוכן צוה לא כאן * וצוה כתבא' המלך היטב * וחזרו לענין ראשון
שגדולה מעלת המילה שבריו המילה עושה האר' רצון יוצרו ולמלא
מילה לא ברא הבה שמי' וארץ כדחנן במ' כדדרי' ויס' להבין דבסלמח
בתורה יחא' שלא נברא העול' לא בשביל התורה אבל המילה היא
מצוה א' שאר המכות ואיך יתכן שלא נברא העולם לא בשבילה *
אמנם ביאור הענין לפי שהתורה מתקיימת כל זמן שבני ארס
שעוקי' בן ביום ובין בלילה אבל בזמן שאין בו עסק תורה כגון
בטעה שבני ארס ישיבי' על מטותיהן מי מתקוי' העול' לכא' שהמילה
היא מתקיימת גס באותו זמן לפי שהיא מצוה רבקה בעצמו של
ארס בטכבו וברקמו וזו היא כונת חזל בגמי' כיון טראה דור עצמו
במרצן וכו' וכו' שזכר במילה אמר למכח על השמיני' וביארתינו
בס' שמונת ע'ם ולזה קרמה המילה בבירואת העול' שבמלת בראשו'
יש ברית א'ם שהיא המילה ואס דת שהיא התורה ובזכותם נבראו
שמים וארץ וכפי זה יקשה למה לא ניתנה המילה לארס הראשון
כיון שהוא עיקר קיומו של עולם * הן אמת ששאלה זו של טורכו' רופו'
הרשע את ר' עקיבא והשיבו' סל' מה שנברא כריך תיקון החטים
כריכין להטותן וכו' אבל מה' אנו כריכין לפרש דתיכח שלא נברא
הארס מהול' כי כל הרברים כריכין תיקון אבל מ' קשה שהיה לוי'
לכנות לארס הא' על המילה כמו שכונה על ז' מצוות ולמה המתין
לכנות עליה עד' שהיה אברהם בן כ'ט שנה * והנה על דרך האמת
פירשו שכתבולד ארס הא' לא היה ערלה כי נולד מהול' והערל' לא
נמשכה לא בזוהמת הכתש שהטול' בחוה גס באכילת עץ הדעת
טוב ורע כמשך הרע וכדבר בערל' וז' ער' ל' רע' לה וכפי זה אני
מבאר פ'יעה רע ושה' לומ' שאותו רע שמשך מעץ הדעת טוב ורע
ונדבק באותו מקום כפריעה * נעשה הרע ושה' שכתב לטוב ואח'
רע ולכך לא היה מקום למילה עד' אברהם כי מקוד' גברה זוהמת
הכתש וחלק הרע עד' אברהם העיר ממזרת וכדכסה אותה זוהמה
כי שאריתה כדבקה בי' שמעאל ואז כטוניה על המילה ולזה קרמה
המילה בפסו' מי יעלה לנו השמימי' ט'ת' הוא מילה וס'ת' הוא שם
ההיה לומר' שבאמצעות נתבטל הרע וכדבר בו' ס' ה' הגדול
וגדורא * ועוד יש לתת טעם כפי השטט שדוע שהעו' נברא בהא

מפורש במקרא שאמר ותהר ותלד שרה לאברהם בן שמונים שנה
 ובהרהרם כאמור ולכך לא הוליד קודם וכפחותה ה' הוליד וכו' וזו
 ולמה הוליד עכשיו לפי שה' שלם למזן אותי ויתן של הברא' שפירא
 אברהם הרי שקיו' העול' תלוי במילה שטקולה כחור שהי' מקיימת
 את העולם ואפשר שגדולה מילה מהתורה שתורה עולה תר'יו כי
 תורה כזה לבו משה שהם התר'יו מכות אבל השקי' אכזי ולא יהיה
 לך מפי הגבורה שמענוס והנה ברית עולה תר'יב ועם החיוב עולה
 תר'יג הרי שטקולה המילה כנגד כל תר'יג מכות ואפשר שחמרו ב'
 חמזן תורה להפלי' לתר'יג והם מילה ופכת שכל אחת מהם טקולה
 כתורה שהרי אם אין האדם מהול אינו יכול ללמוד תורה כחז'ם
 לעולם כשרצה להתגדיר וללמוד תורה אמרו לו שכר'ך להעול
 תמלה ש' מגיד דבריו לעקב בזמן שחוקיו שהיא המיל שפיראית
 חק רכתוב ויפמורה לעקב לחק וגם הטבת טקולה ככל התורה
 שהרי מחלל שבתות במרהסוף הוא ככופר בכל התורה ושחטתו
 נבלה ולכך כללה עם תורה התר'יו מכות זולת אנה מילה ושבת
 שהם ככל התורה ו אפשר לומר שהם שכתבו בתורה שלשה
 ברית עולם כינוי וביחס למ' שהם חלונות זו בזו והמילה היא גדול'
 מכלם שכתביל המילה מחללן הטבת ואם אין יסור או איפס' לעסוף
 בתורה שפירא מגיד דבריו לעקב חוקיו ומשפטיו לישראל *

פרק חפועלים ויאמרו אליו אות כרה אשתך יאמר חנה
 באהל לחודיע ששרת אמנו צנועה דחיהת
 אמר רב יחודה אמר רב ואיתמא רבי וצחק יודעים חיו מלאכו
 חשרת ששרת אמנו באהל חיתה אלא מאי באהל כרו לחבבה על
 בעלה רבי יוסי בר חנינא אמר כרו לסגר לה כוס של ריבוח
 חנוא משום רבי יוסי למח נקוד על איז שבאלו' למרח תורת
 דרך ארץ שישאל אדם באבסניא שלו והאמל שמואל ר'ין
 שואליו בשלום אשח כלל על ידי בעלה קאמר *
 עכלח *

ידוע הוא מעלת הצדיקים שמעשים הקבה כחם להיות
 כאלהים כי מה הבה מחיה מתים ופוקד עקרית
 ומוריר גשמים כן עושה הצדיק כמו שמצינו בליהו' בן הצורפית
 ובאשע בטומיית * וכזה יתבאר מה שאמרה הטומיית לאלישע א'
 ארזי איש הלהים א תכוב בשפתך כי כיון שלא הזכיר בבשורתו
 עם הלהים לא האמינה לדבריו כי אמרה א ארזי איך ארזי ואיש
 אלהים כרבר הזה כיון שלא דברת במס' הלהים לא בתחלה אמרת
 לרבר עלי א העלך או א ער הכבא וכפלא קבלתי הדבר ההוא
 ואמרת: בחוק עמי אכזי יושב אז אמרת למועד הזה כעת חיה את
 חובקת בן אס' כן איך ארזן ברבר הזה יוש' לחל דרך ישר
 במררם רבה חל' וה'פקד את שרה וכו' כתי' האנש מלוא יצדק אם
 מעושהו יטהר גבר וכו' איפשר לאדם להיות כדיוק יותר מבוראו
 וכו' איפשר לאדם להיות טהור יותר מבוראו מה אישע אמר
 לטומיית למוע' הזה כעת חיה את חובקת בן * אמרה לנ' א ארזי
 איש הלהים א תכוב בשפתך אותם המלאכים שכתבו את שרה
 כך אמרו לה למועד אשוב לך כעת חיה ולמיה בן אמר לה אותם
 המלאכים היו יודעים שהם חיים וקיימים לעולם אמרו למוע' אשוב
 לך אבל חזי מאזי בצר ודס קיים היום למחך בן חו בן מת
 למוע' את חובק' בן מה כתי' מס ותהר האש ותלד בן למוע' היה כעת
 חיה אשר דבר ליה אישע דבריו של ב' מתקיימת ודבריו של הבה
 איכן מתקיימת וה'פקד את שרה כאשר אמר * וקשה טובא
 דלמה הורכבו קיום דבר על הקבה מקל וחומ' מאישע יס' שהיא

מפורש במקרא שאמר ותהר ותלד שרה לאברהם בן שמונים שנה
 ובהרהרם כאמור ולכך לא הוליד קודם וכפחותה ה' הוליד וכו' וזו
 ולמה הוליד עכשיו לפי שה' שלם למזן אותי ויתן של הברא' שפירא
 אברהם הרי שקיו' העול' תלוי במילה שטקולה כחור שהי' מקיימת
 את העולם ואפשר שגדולה מילה מהתורה שתורה עולה תר'יו כי
 תורה כזה לבו משה שהם התר'יו מכות אבל השקי' אכזי ולא יהיה
 לך מפי הגבורה שמענוס והנה ברית עולה תר'יב ועם החיוב עולה
 תר'יג הרי שטקולה המילה כנגד כל תר'יג מכות ואפשר שחמרו ב'
 חמזן תורה להפלי' לתר'יג והם מילה ופכת שכל אחת מהם טקולה
 כתורה שהרי אם אין האדם מהול אינו יכול ללמוד תורה כחז'ם
 לעולם כשרצה להתגדיר וללמוד תורה אמרו לו שכר'ך להעול
 תמלה ש' מגיד דבריו לעקב בזמן שחוקיו שהיא המיל שפיראית
 חק רכתוב ויפמורה לעקב לחק וגם הטבת טקולה ככל התורה
 שהרי מחלל שבתות במרהסוף הוא ככופר בכל התורה ושחטתו
 נבלה ולכך כללה עם תורה התר'יו מכות זולת אנה מילה ושבת
 שהם ככל התורה ו אפשר לומר שהם שכתבו בתורה שלשה
 ברית עולם כינוי וביחס למ' שהם חלונות זו בזו והמילה היא גדול'
 מכלם שכתביל המילה מחללן הטבת ואם אין יסור או איפס' לעסוף
 בתורה שפירא מגיד דבריו לעקב חוקיו ומשפטיו לישראל *

דרוש ב סדר וירא

פרק חפועלים ויאמרו אליו אות כרה אשתך יאמר חנה
 באהל לחודיע ששרת אמנו צנועה דחיהת
 אמר רב יחודה אמר רב ואיתמא רבי וצחק יודעים חיו מלאכו
 חשרת ששרת אמנו באהל חיתה אלא מאי באהל כרו לחבבה על
 בעלה רבי יוסי בר חנינא אמר כרו לסגר לה כוס של ריבוח
 חנוא משום רבי יוסי למח נקוד על איז שבאלו' למרח תורת
 דרך ארץ שישאל אדם באבסניא שלו והאמל שמואל ר'ין
 שואליו בשלום אשח כלל על ידי בעלה קאמר *
 עכלח *

ידוע הוא מעלת הצדיקים שמעשים הקבה כחם להיות
 כאלהים כי מה הבה מחיה מתים ופוקד עקרית
 ומוריר גשמים כן עושה הצדיק כמו שמצינו בליהו' בן הצורפית
 ובאשע בטומיית * וכזה יתבאר מה שאמרה הטומיית לאלישע א'
 ארזי איש הלהים א תכוב בשפתך כי כיון שלא הזכיר בבשורתו
 עם הלהים לא האמינה לדבריו כי אמרה א ארזי איך ארזי ואיש
 אלהים כרבר הזה כיון שלא דברת במס' הלהים לא בתחלה אמרת
 לרבר עלי א העלך או א ער הכבא וכפלא קבלתי הדבר ההוא
 ואמרת: בחוק עמי אכזי יושב אז אמרת למועד הזה כעת חיה את
 חובקת בן אס' כן איך ארזן ברבר הזה יוש' לחל דרך ישר
 במררם רבה חל' וה'פקד את שרה וכו' כתי' האנש מלוא יצדק אם
 מעושהו יטהר גבר וכו' איפשר לאדם להיות כדיוק יותר מבוראו
 וכו' איפשר לאדם להיות טהור יותר מבוראו מה אישע אמר
 לטומיית למוע' הזה כעת חיה את חובקת בן * אמרה לנ' א ארזי
 איש הלהים א תכוב בשפתך אותם המלאכים שכתבו את שרה
 כך אמרו לה למועד אשוב לך כעת חיה ולמיה בן אמר לה אותם
 המלאכים היו יודעים שהם חיים וקיימים לעולם אמרו למוע' אשוב
 לך אבל חזי מאזי בצר ודס קיים היום למחך בן חו בן מת
 למוע' את חובק' בן מה כתי' מס ותהר האש ותלד בן למוע' היה כעת
 חיה אשר דבר ליה אישע דבריו של ב' מתקיימת ודבריו של הבה
 איכן מתקיימת וה'פקד את שרה כאשר אמר * וקשה טובא
 דלמה הורכבו קיום דבר על הקבה מקל וחומ' מאישע יס' שהיא

דרוש ב לפרשת וירא

הבטיח פקידת סרה מוזק מילתו של אברהם מאמר אבל סרה
אשתך יולדת לך בן ואת ברייתו אקים אתי ויחוק אחר תלך לך
סרה למועד הזה בשנה האחרת ועוד קשה מ' אביה דברתי
היכן דבר למועד אשוב וכן ולמה לא הביאו ראיה מהפסוק הקודם
שהוא אבל סרה אשתך וכן ואת ברייתו אקים וכו' .
וגראה לי שדקדקו מ'לל בפסוק זה מ'ללה פקד את סרה שהיא
מיוחדת וכך ה'לל ותהי ערה ותלך בן וממילא משמע
שה פקד אותה ועוד קשה אומר וה'פקד דה'לל ופקוד ה' את
סרה ומדכתיב וה'פקד משמע דשייך למה שכתוב קודם לזה .
ועוד קשה ככל פקד את סרה כאשר אמר ויעש ה' לסרה כאשר
דבר ולזה הביאו פסוק וידעו כל עמי השדה וכו' דיקשה מה
ידיעה שייכא בעמי השדה והיאך הוא אומר השפלתו עץ גבוה
הנבתי עץ שפל שאין לו הבנה כפשוטו דהיכן מצנו באילנות
שהגבוהים הושפלו והשפלים הוגבהו . וכן מ' הובטתי עץ לא
אין לו הבנה כפשוטו ולזה דרשו הפסוק באברהם וסרה סכפי
הראיה מה שהזכרה פקידת סרה אחר ענין לקחתה לבית
אבימלך יש כתמונה לרשעים לומר מאבימלך לחטובה סרה
בית מיטבה כמה פנים בביתו של אברהם ולא בתעברה ועכצו
כתעברה ואם כן היה ראוי לעכב הריונה של סרה זמן מה עד שלא
יתכאן אנשי רשעה לרבר דברי און ומרמה . לזה אמר שאין איפשר
לאמר הרבר מצני שאני ה' דברתי למועד אשוב לך דהיינו במועד
מג הפסוק שכתב סרה בזמן העונות ומכות ועכצו היה ברא השנה
שה זכות דינו עומדים לרין עמים ונפקדה סרה כדי שיהיה לה
לפחות שבעה חרשים מקושעים בזמן לירתה שהוא במג הספחכי
אני ה' דברתי למועד אשוב לך ולסרה בן ואי איפשר לעכב הריון
סרה עוד מוזק הזה כי אני ה' דברתי ועשיתי ולכך זה פקד את
סרה שהוא ברה שהיה וזכות דינו עומדים למפסו ואם אתה בא
להיות מומס לאנשי לשון שיפתחו פה ברעע לאמר מאבימלך
כתעברה סרה ל' תחום לזה כי ההנה נא עשיתי אות לפתוס פיהם
של רשעים כיהל וידעו כל עמי השדה הם הבריות אשר עשיתי
לאבימלך המלך שהשפלתיו מגדולתו להתמק לאברהם ולתת לו
מקנת רבות ולומר לו הנה ארצי לפסך בטוב בעיניך שב במקום
הגבוהתו הגבוה עכצו בתמלה וישלח ויקח את סרה ואמר כך
פייסו בהכנה גדולה ונתן לו ל' כסף הרי זו השפלת אבימלך .
והגבהת אברהם הלא ידעו כל הבריות דבר זה מה שהזכר
אבימלך לפייסו לאברהם על מה שלקח את סרה ואיך יהיה להם
עוד פתחון פה לרבר תועה ואמר שמאבימלך כתעברה סרה
וגם נתתי האות הזה שהובטתי עץ לח' חלו כמי אבימלך כי עבד
עבר ה' בער כל רחם לבית אבימלך על דבר סרה זאת אברהם
והרי אם אשתו ואמהותיו כעברו איך יתכן לומר ש' אבימלך
כתעברה סרה וכו' כי כל הרואה שהפחד עץ יבסו סרה
יתנו הגדולה בבעליה ולומר שאני ה' דברתי לתת לה בן ועשיתי .
ועוד רמז שמתוך מה שהובטתי עץ לתת לה סרה שהפחדתי עץ
יבסו סרה לשי שהתפלל אברהם עליה ש' שאל ויתפלל אברהם
ל' הלהים והתפלל על מבידתו והוא בריך לאותו דבר הוא ענה
תמלה . והענין שמיכות הכתובים ויתפלל אברהם ל' הלהים
וירפא אלהים את אבימלך ואת אשתו ואמהותיו ולר' כי עבד עבר
ה' שהיא עיבור לסרה עיבור לבסו של אבימלך וכאשר עקר ה'
לרפאת כמי אבימלך יאו זה פקד את סרה כאשר אמר שרבה
כאשר אמר והתפלל אברהם על כמי אבימלך הוא ענה תמלה .
וכפי זה יש לר' מה שאל וה'פקד את סרה ל' שאל על פי שמדת
הדין מעכב שלא תפקד סרה באותו זמן מצני דיבורן של בריות
הדוברו על צדיק עתק בגאוה וכו' עכ' וה' פקד את סרה והסכים
בית דינו להיות שמתוך עין אבימלך שנעצרו בני ביתו והתפלל
אברהם עליהם זהו טעם לפקידת סרה כמו שכתבנו . ועוד

ליכפת חיה ושמא גם עלי' כגודרה וזרת מות בקרוב וכמו שהיה
לך כמ לבגור אומר במי שיהיה כעת מיה למה לא אחרת גם כן
אשוב לך ותגור אומרו ויקם לך ואם כן ל' תשוב בשפתך מסיבת
שגזרת חיים לשפתך להיות כעת מיה ולא אחרת אשוב אלך .
ולישע השוב לה סי מעני שאני במד דם איני יכול לומר על עבתי
אשוב לך כמו שאמר המלאכים ואף על פי שיש בו כמ לומר
על אחרים כעת חיה אין אדם שליט לומר כן על עבמו וכרמו
דברי לישע בכתוב שאמר ותהר האשה ותלך בן למועד הזה כעת
חיה אשר דבר ליה לישע כי פסוק זה מסורס ואין לו סדר סכך
ה'לל ותהר האשה ותלך בן למועד הזה אשר דבר לישע ומיה זה
שאמר למועד הזה כעת חיה אשר דבר ליה לישע ועוד שכעת חיה
איני צריך לומר אחר ותלך בן וכך ה'לל ותהר האשה וכעת חיה
ילדה בן למועד אשר דבר לישע כרתיב בסרה כעת חיה והנה
בן לסרה וכו' וכן אמר לישע כעת מיה את חובקת בן ולא אחר
את חובקת בן כעת מיה . ועוד שהיא מיוחדת לגמרי מה שאמר
כאן כעת חיה . וכן מיוחדת מה שאמר אשר דבר ליה לישע ועוד
ה'לל אשר דבר לישע מיה ליה דכתב כאן . ולהל הרקחוקים האו
רמוז מ'לל מהו שאמר מה כתיב גם ותהר האשה ותלך בן למועד
הזה כעת מיה אשר דבר ליה לישע . לא בא לרמוז שנתקיימת
דבריו של לישע גם בענין החיים שגזר אומר שתהיה העוממת
כעת מיה וגם ככרכת הבן כי ותהר ותלך בן למועד הזה שהיה
כעת מיה אף על פי שלא היו לה חיים קבועים מכל מקום היא
היתה כעת מיה לפי שירב ליה לישע שתהיה מיה וכן היה פילדה
וגם היתה מיה שלא מתה מתוך הלידה לא היתה חובקת בן .
ודקדק לומר דבר ליה לישע שכל אמרים גזר אומר שתהיה כעת
חיה ולא גזר על עכמו לומר אשוב לך הרי שנתקיימו דבריו של ב'ו
לגזר עליה שתהיה כעת מיה ורברו של הנה שאמר למועד אשוב
לך איפשר שלא נתקיים לא ודאי נתקיים וכל הנה בשעה פילדה
סרה יחיהו שאלמה פקד את סרה שהוא מלפון פקידה וביקו שביק'
את סרה כאשר אמר לה למועד אשוב לך וכן היה קבא לפקד
אותה ולברקה ואמר וה' שהוא על בית דינו לפי שהמלאך הבטיח
תמלה בס' ה' ואמר טוב אשוב לך וכן היה כי ה' שהוא וזכות
ריבו ש'קד את סרה וברקה בשעת הלידה כאשר אמר וגם ויעש ה'
לסרה כאשר דבר למועד אשוב לך או ידעה וה' הוא וזכות ריבו פקד
את סרה על מה שאמר המלאך טוב אשוב לך כעת מיה ועל מה
שאמר הנה למועד אשוב לך כעת חיה וכו' ויעש ה' לסרה כאשר דבר
להיות לה בן . הרי ש'למרנו תקו מ'לשע ש' שנתקיימו דברי הנה
ואעפי שלא נתשפם בתורה יש לנו לר' דרך רמז בפסוק זה פקד
את סרה שהוא מלפון פקידה וביקו כמו שכתבנו . וכפי זה יש לנו
לר' הד'ו שהוא לישע לא פקד ב' דבריו שאמר למועד הזה כעת
חיה את חובקת בן לא מכאן עושיו שגזר אומר ויקם לו וכיון
סכן איך איפשר שמשעסה יסוד גבר סרברי אל'ישע נתקיימו
ודבריה הנה לא נתקיימו לא ודאי שנתקיימו דברי הנה ומזר לבא
בזמן הלידה כי זה פקד את סרה כאשר אמר ויעש ה' לסרה כאשר
דבר וכמדובר עוד פס במדר רבה וה'פקד את סרה ח'שה
וידעו כל עמי השדה כי אני השפלתו עץ גבוה הגבהתי עץ שפל
אני ה' דברתי ועשיתי וידעו כל עמי השדה לן הבריות ברא כי
האדם עץ השדה כי אני השפלתו עץ גבוה זה אבימלך הגבהתי
עץ שפל זה אברהם הובטתי עץ למ'ו כמי אבימלך הפחדתי עץ
יבסו סרה ח'ה ה' דברתי היכן דבר למועד אשוב לך כעת חיה
ועשיתי וה' ויעש ה' לסרה כאשר דבר . עכ'לה
וראו ל' דקדק ל'אוריסייה קיפיה כי פתח בנה פקד את סרה
וקיים בהנה ויעש ה' לסרה כאשר דבר . ועוד קשה מה
ענין דרשה זו של וידעו כל עמי השדה עם פסוק זה פקד את סרה
כי השפלתו עץ גבוה זה אבימלך לא שייך בפקידת סרה שהנה

דרוש ב לפרשת וירא

כר

טעם אחר כי הוצרכה פקודת סרה להיות בזמן הזה לפי שאני ה' דברתי למועד אשוב אך כעת חיה רהיניו בפסח ואם יתעכב עמך הריני לא יסארו ימי הריון אפילו לפעכה מקוטעים ולכך אביה רבתי ועשיתי ולכן הביא פסוק למועד אשוב וכו' ואמר הה' ויעש ה' כדבר אשר דבר לפי שתחלת הפסוק שה' ויה' פקוד כדעם סמך לפניו שלמפלה שה' הובטתי עץ לח כי עכור עכר וכו' זה היה גרמה טוה' פקד את סרה תקף כאשר אמר אברהם תפלה על נפי אבימלך נענה ויעש ה' לשרה כאשר דבר הוא טעם אחר סרבר פי ה' למועד אשוב וקרבן הימים למועד שמור לכך לא נתאמרה פקודת סרה ויסקיפו האותות טעמה הקבה להשכיל לאבימלך ולהגביה לאברהם גם לעבור את נפי אבימלך ומאי דהיה לה לא היה וכל טכן שרה דלא היה ובזה יסבר פי רבנו סקר ולכך הביא בעל המחמד פסוק למועד אשוב וכו' ולא הביא פסוק אגל סרה אשתך יולדת לך בן לפי שפיקר הטעם הוא מפני המועד שיעד הקבה למועד אשוב אך וכו' עוד איפשר לומר כח דאמר דפקודת סרה היתה קורס עניינו של אבימלך שמקור היתה מעוברת ועם סער לרבר סרהי בפסח נתבשרה ואחר כך הפך המלאך לסרח וכיכול לוטותה ריון טחין בנות לטו וילדו עמו ומחאב הרי כי כריך תטעה חרשים להריון ואם חמצי לומר סילריו לשכבה יהיה לטוף תטרוי ואחר כך פנה אברהם מפני ריח רע של לטו ויילך לגררו ושלח אבימלך מלך גרר ויקח את סרה איפשר שאחר זה נתעברה ממנוף תטרוי ער חג העכתיס ה' חרשים וחכי' ועמא לזה נתכוננו חזל לומר שאותה סרה מעוברת היתה וכחון לפנינו טאם מקורס לכך נתעברה סרה למה הזכיר וה' פקד את סרה לאמר ענינו של אבימלך לזה הביא פסוק זה שאמר אני ה' הפרחתי עץ יבש זו סרה בליתיה אחר מה שהובטתי עץ לח אלנו כפי אבימלך לפי שאני ה' רבתי למועד אשוב אך כעת חיה ולסרה בן ולא חמיו סחור הקבה בפעם סנלר יכחך לא כן רמז ויעש ה' לסרה כאשר דבר שיטוב וכפ היה טבטעה שכל הקבה לרפח את בני אבימלך סמין ליהיה העונטם לרפח נפי אבימלך פקד את סרה מחיו ועמו ויעש ה' לסרה כאשר דבר שיטוב ליה למועד לרתיה זהו שאמר ה' הובטתי עץ לח הפרחתי עץ יבש אני ה' רבתי וכן כתיב וירפא אליה את אבימלך ואת אשתו וה' פקד את סרה והבן' וגם כפי דרכנו שפקד לסרה אחר מעשה אבימלך ואת שמותיו הפרחת נפי אבימלך כתיב וירפא להים את אבימלך ואת אשתו הפרחתי עץ יבש זו סרה והו' פקד את סרה שה' פריס לפני אבימלך ואת ועוד וה' פקד את סרה כשאר אמר לתת לה הריון וגם ויעש ה' לסרה כאשר דבר שמחור לטוב בעת הלירה כאשר דבר למועד אשוב אך כעת חיה וכו' ועל ממה שאמר הכתוב ויעש אברהם מטתה גדול ביום הנמל את יכחך נאחזל גדול העולמים היה עם והבן' ובזה אבא לביאור הפסוקים בענין ומכאן כי תרפנו למעל' בר דעם ראשון של ס' וירא ועכשיו נבא לביאור המחמ' ויש לרקרן בו כי במחי פלוגי ומה גם סמם להודיע שסרה היתה בטועה הם הס רבתי רב יהודה שאל לחבבה על בעלה ומאי בנייהו' ועוד נבאר למה הוצרך רב יהודה לומר יורעים היו המלאכים וכו' סמך מספיק לומר רב יהודה אמר לחבבה על בעלה ועוד קשה טובא שפתח רב יהודה בשאלת יורעים היו המלאכים סרראה כשול ענין ברברי המלאך שאמר ביה סרה אשתך כי למה נכרכה שאלו זן כיון שהיו יורעים היכן היתה יבא רב יהודה בשאלת לא מאי באהל ולא הללל כי אם לא מאי היה סרה אשתך ועוד קשה שתימן לחבבה על בעלה לא סייך נתטובת אברהם שאמר הנה באהל לא ברברי המלאכי שאמרו היה סרה לחבבה כפי בעלה ואין הוא שול לא מאי הנה באהל טהם רבתי אברהם ומתוך לחבבה בפני בעלה שהם ברברי המלאכים ועוד קשה בכריית שאמרה למה נקוד על אין למה תורה דרך ארץ טואלים

דרוש נ לפרשת וירא

והנה אחזל במדרש רבה ויסע משם אברהם ר' אבין פתח ואלם הר נופל יכול וכו' יעתק ממקומו הר נופל זה לנט שפסל מהר וכו' יעתק וכו' זה אברהם פנה ממקומו סגרים לו טענה ממקומו לפי שחרב מקומו של פרום ופסקו העובדי והשבים אמ'ה אני מפסיק ברכה מביתו הלך ונטע לו אהל בגרר ההר ויסע משם אברהם ויש לר' אבין מהו קפד פסו' ואלם הר נופל עם פסוק ויסע משם אברהם ומהו פירושן של דברים אלו הר נופל זה לנט שפסל מהר כי מחזה הר נובעה כפל ועוד כבאר מ"ל לפי שחרב מקומו של פרום הלך ונטע לו אהל בגרר וכפי זה עיקר נקיעתו היתה מפני שחרב פרום ואין לו ענין לנט בזה לרום הר נופל זה לנט וכו' יעתק זה אברהם דמשמע שבפסול לנט נסע אברהם ולא רישויה דהא' מאמר פסיה

וגרע' דחזל רב קו' מאי ויסע משם אברהם דהילל ויסע אברהם מאי משם שכל הנוסע ודאי נוסע ממקומו הא' ועוד דהילל ויסע אברהם מחברתו ועוד כבאר דהילל וילך ארצה הנגב סכל פסיתת היו הנגב ויעוד קשה כי אברהם בנגב היה כי חברון היא בנגב ט' ויעל' בנגב ויבא עד חברון וכו' ואם כן כך הילל ויסע משם אברהם ויסע בן קרם ובין שור וכו' לזה פתח ר' אבין בהאי קרא ואלם הר נופל וכו' וקשה שאם הוא הר נופל שכבר נפל אך הוא אומר יכול לזה אמרו הר נופל זה לנט והכונה ל' פלום כסאל המלאכים ההרה המלט פן תפסה אל לנט ואולי לא אוכל להמלט ההרה פן תדבקני הרעה ומתי שאל עילך אצל אברה וכו' לא רצה וכתוב אהב ויעל לנט מביתו וישב בהר וכו' בכוונתו עמו וכו' ומהירק ב' בנות לנט כמכא שא' מתחלה עלה ההרה אצל אברהם היה ביטול מחטא זה והוא לא רצה דק עלה אח"כ ההר ומכא על עם בנותיו וז"ל ואלם הר נופל כי באמת בהר זה נפל פלוג' ההרה אצל אברה' היה קם והנאמ' לא אוכל להמלט ההרה פן תדבקני הרעה והלך לזה זה כי מאותה טעמה הוא נופל ועתה יכול מהר זה שפסל ממנו וז"ל שפסל מהר כלו מתוך עלייתו לזה הוא לברו עם ב' בנותיו שכל נכשל זה גרם שאברה' פנק' כור נעתק ממקומו כי מתוך ריח רע טה' לבן אחיו לנט שפסל על בכוונתו פנה משם וז"ל סג' לו לאברהם טענה ממקומו ואיפ"ש ממקומו קאי לל"ט ויהיה כירושו וכו' זה אברה' יעתק משב' וית' מקומו: פ' ל' לנט קרוב לו וטעה מריחו הרע עד שהצריך להיחמק: מקום הנגב טהיה בו והלך לגרר ואם ויסע משם כלו מפני ריח רע טהיה עם נסע מארצה הנגב מקו' טהיה בו דכתי' הלוך ונטע הנגב וחברון היא בנגב נסע משם אברהם ויסע בן קרם ובין שור וכו' וכפי זה נעתק אברהם מחברון מפני ריח רע של לנט וכו' תאמ' תיכח שעקר רדתו בחברון אבל מכל מקום היה לו ללכת למקום אח' שבארץ ישראל בדרו' ולא ללכ' לגרר טהיה מקום פלשתיים שמתוך זה הביא לשרה במצו ומצוק לזה אמ' לפי שחרב מקומו של פרום ולא היו עם עובדים ושב' אמ'ה אני מפסיק ברכ' מביתו אם אף במקומו אף לכך בחר בגרר כדי שבדקתו יחזיק ולא ירפה' ומכא תיסייע לזה בספ' הזוהר סדר תולדות יצחק דף קמ"א פלוג' היה שם ארץ ישראל וזה לשונו אמר' איעזר בניך דלא שרייח טהינת' לבר מארע' רישל קדיש' ועלי דא אין ידחת ליהם במקום הזה דלאו חתריה הוא ולא טריה הבא' הן אמת דמשמע מחזל טהיה ארץ ישראל טהרי היה יצחק עולה תמימה כו' וגם דסי' בפרש' אמ' ויזרע יצחק בארץ היה טהי' ארץ ישראל משמע מדבריו רלא היה ארץ ישראל ולא מרבו פלוג' הלך משם אברהם אל לפי שחרב מקומו של פרום ופסקו העובדים והשבים ולא חסר קילורין פלו כלום אמ' מה אני מפסיק ברכה מתוך ביתי הלך ונטע לו אהל בגרר והכונה לומר שראה אברהם שרבונו של עולם היה פלוג' יעמוד במקום ההו' כיון פלוג' היו עובדים ושב' עם מילך למקום סימ' כפי ארם טהיה בהם וראי' לרב' כי ראה סקילורין פלו' רלא חסר כלום כי ככתו' אז בעורו גומל חסד עם הכרית כחו עתה להיות

פולאים בטלום אשה משמע בטלום אכסמי דק' אמה הוא טלום הנכרת ונראה לי שכלך טמכו לזה קושייתו והא' אין טולין בטלום אשה ומטני על ידי בעלה שאני לפי שז"ס זה יתכח מה שהו' נקוד על אין כי לפי המובן נראה שאמרנו לשרה אין אברהם ולאברהם אמרו היה שרה אשתך וזה אי' איפ"ש לרבר עם שרה ולומר אין אברהם דהא' אין לטלום בטלום אשה כי אם על ידי בעלה וכל טכ' לטלום בטלום בעלה על ידי האשה טלין רשות לרבר עם האשה כלל ולכך נקוד על אין טבלי' כרי שתרדום אין ויתעקור הרעה' ומצתה כחו' אין ד' אחר טהיה נקוד' כדי לעקור את רשתתו אין אם כן מעיקרו לא היה נקוד כלל כי בזה יסלמ' לרדטו כפשוטו ולומר ויזמרו ל' אברהם היה שרה אשתך ואת יעוד טהי' הכוונ' לדרו' אין אברהם אם כן היה ראוי לנקוד ה' אמר' טבלי' ויהיה הכתב דכה טהיה אין ומקודו אין טבלי' הוא לרדטו אין וגם עקד לעקור הרעה וכך תרדטו ויזמרו לאברה' היה שרה וגם בטל' טלום זה של אשה הוא דוקא על ידי בעלה ולכך אמרו המלאכי' אין אברהם כדי שבאמר לו אי' שרה טהיה אין אברהם עומ' אי' איפ"ש לומר' לאמר היה שרה טהיה בטלום אשה לא על ידי בעלה וכפי זה אין לומר' שרה אמרו אין אברה' לא הם אמרו לעוברי' עם אין אברהם כדי שנטעל על ידי טהו' בעלה של שרה היה שרה אשתך וכוונת המלאכי' ללמד דרך ארץ טימל' ארם באכסמי על ידי בעלה וכשרובים לטלום בטלום הגבר' לא יטלו' על ידי אח' ר' ויזמרו היה הטעם כדי שנטעל את אשתו היה היא' וכזה נתייטבו כל הרקודיקים של מעלה ודייק טהי' שפירש בטלום אכסמי טלום הגברת דמשמע טלין לטלום באטה בטלום אכסמי טהו' פלו' הטעם ולסברת התוספות דרדטו מה שאמרו במדרש רבה פלוג' אברהם אמרו היה שרה ולשרה אמרו אין אברהם דהיינו פולאים בטלום אכסמי טלום האיש וטלום האשה ונקוד על אין לומר' שאעפי' סכתוב אין קודם היה שרה מ' כרם המקור לר' בתמה היה שרה וח' כך אין אברהם טהי' דרך ארץ לר' עם האשה בתחלה לא קוד' דברו עם אברה' לומר' היה שרה ואלכך דברו עם שרה לומר' אין אברה' וכמו טה' ארס' ויזמרו טהי' הביאו בזה בכסף כח ט' ארץ עם והשת' דרדטו ר' ויסע פולאים בטלום אכסמי מקור' דהיה שרה קאי' ליה הא' ר' טהיה ר' דאין טולאים בטלום אשה דמעיקרא סביר' ל' ר' היה שרה אינו טל' טלום ויתרבו בגמר על בעלה שאני ומאי רכתבו התוספו' עי' בעלה היינו דוק' לטלום היה פלוג' ריח לפרש ריח בכלל היה פלוג' טל' טלוג' לומר' היה אשתך הטוב' היא בטלום ומיסו' ומה שאמרנו התוספת' אכל לטלום בטלוג' אשה עי' בעלה אסו' הוא לומר' לבעלה לך וט' בטלום אשתך מכרו' והו' אסור אפ' ל' עי' בעלה ויש דהיה לפירו' זה שפירשתי טהרי אמרו בא' התוספות אכל לטלום בטלוג' אפילו עי' בעלה אסור כראמרו' כ' עשרה יוחסין וט' פ' עשר יוחסין כתב והתוספו' אין טולין בטלום אשה כלל והא' ר' אה' בהטוב' הפועל' היה שרה אשתך טולאים בטלום האשה עי' בעלה היינו דוק בטל' טלום אכל לטלום א' בטלום אפילו עי' בעלה אסו' והנה כתב' לך מה שפירשתי טהיה אמת וככונ' :

דרוש נ סדר וירא

ידוע הוא מעלה גדולה תהלת החסד כי עולם חסד יבנה וזה רמז הכתוב האומר יטוב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן וכרונהו טהכונה לומר טהאיבה שיטוב עולם לפני אלהים ויתיצב על ככונ' הוא מתוך טחפר ואמת וכרונהו בני ארם כי יוהסן כחסד העולם ועל זה היה אברהם רודף ברכה וחסד וכשראה אברהם טלין חסד אלהים בארץ מתוך הפיכת סתם כתיב טס ויסע משם אברהם ארצה הנגב וכו' :

דרוש א לפרשת וירא

כה

והא אחתה בא להעמיטני אעפ"י שלא תהיה אחותו שלא חשתי אס
 היתה בעול בעל כיון שהרב היה בספק נכמתי על החקיר שחוקן
 אותה והוא בתום לבבי שאני שתיך למקור עליה נס ביני וביני עד
 שחוקי היה לי נקיון כפים שלא ליגע בה ולא התהוהו לאים בריק
 בדיני ויחמלני האלהי בחלום גם אחי ידעתי כי בתם לבבך עמי זאת
 שחשב אות לאחותו ולא לחסנו אמנם על מה שאמר טהי לך נקיון
 כפי עד שחוקי אס הית בעול זה לא היה ממך כי ואחפוך גם אחי
 אותך מחטולי סבילתי יכרך המחטיאך על כן לא נתתיך לגנוע
 איה ולאמל כן היות חוטו בה על כן אמרתי לך הקדמת יעקב כיון
 שבאת ליטה ויאמר 'סליח רכוכך לחטונ' בה הטב אסת האים כי הוא
 ארס גדול חסוב וכבי' הוא ואס יתפלל בערך תחיה כי גדול כבודו
 להתקבל הפלתו ואס איך מטיב אעפ"י שיהי ברעתך להחזיר לח' לח'
 זמן וגם ברעתך שלא להכסל בה בחטמכל מקודע כי מות תמות
 מלכר המית הזאת של עיבור הנקבי טהי כי ענפכר הגם תמות
 מיתה כפול' בכהו ובעהב מיד וישכ' אבימלך וכונ' מפרטי' שאת'
 המלך' ערו של אבימלך ואחפוך גם אחי אותך שלא תחט'ן יהי'
 לי למקד' בגללך לפי שיקו' העל השר החלה והלכ על אחותו ח'ס
 מחטו חסר א' שה' מלשון מחט' וישכ' אבי' לך בבקר במדר' אף ח'ס
 לפי טהו' רחמי' עפ"י של פרו' עולה ככבשן האס חמדו חממד אותם
 המלכ'י' פנסתלמו לפרו' באו לכחן לך ויראו האנפי' מארי' והכוכ'
 פחשטו שמה זה המלך' הנבל' לאבימלך הוא המלך' שהדך לפרו'
 ולזה ויקר אבימלך לאברהם ויאמ מה עמי' לנו בלס' רבי' שאת' בא
 לבר' והפי' עירי' בפרו' ומה חט' אחי לך שאל' לי המלך' הנדך מת' כו'
 הבא' עלי ועל ממלכתי חטאה גדול עלי מיתה ועל ממלכתי הכיכה
 כמהככ פרו' מעטי אשר לא יעשו טהבא לעיר א' בידך לפי' טוכה
 וחמד עם בני אותו מקו' סנה' מהם כמו שמכינו ביער' סכ' בו ויחן
 את פני העיר כי חסן השרי' שבפי' ונתן להם מתנו ואת עשית עמם
 מעשים אשר לא יעשו' און נאמר מעשים יסר לא יעשו עשית עמדי
 להכשילי' בחמו' לי כי אחותך היא וכן ל' יעפ' להכסיל לבני ארס
 וכסר' אבימלך' שלא הס' בו אברהם טוב לרברו' אז דך ברעתו כי
 להיותו אברה' חושדו באר' רעע לא הסיבי כי ברעתו לומ' כי ירחתי
 ממך לזה אמרתי אחותי היא ולזה חת' לו אמיר סנית מה רחית בי
 שצך פסול ורברע כרי ליר' ממני טהכסלתי בזה ואמרת לי אחותי
 היא לי הסיבו כי אמרתי רק אחי ירחת אלי וכו' כל' הן אמת שממך
 לא רחיתי דבר של קיימ' אמל' מצד בני המקו' אמרתי אחי ירח אלי'
 במקו' הזה כיון שכני מקומך באו לשאל' מיני אשתך היא זאת או
 אחותך והלא אכסנאי טבא לעי' אחי' וכו' לא על עבקי' אכיל ולא
 על אסתו יעור ירכבדקרו' רק אחי ירחת אלי כי רק הוא מיעו' והכוכ'
 לומ' שאבימלך' חת' לאברה' מה רחית לומ' אחותי סה'ס אהה מחזיק
 אותנו בכסרי' אעפ"י שתאמ' האמה כי אשתך היא לא היה פדר ואס
 אנחנו רשעי' בעיניך אעפ"י שתאמ' אחותך היא לא יכבר לקיח' טרה
 להל' בפח המוק' אכ' מאי רעתך ברב' הזהי' לא הנה חסרת' לבני
 המקו' ברשע' אף רק במיעוט כי אמרתי רק אחי ירח אלי במקו' הזה
 כי אינו פילוי ירחת' אהים לגמרי כי אס דק מיעוט בלומר אחי ירחת
 אלהים במיעוט ולכך בהיותי אומ' טהו' אסתי חסרתי טמא יהר' גוני
 כדי להכזל מאוסור אשת איש דלא חסדי ברשעות גמול' לקח אסת
 איש טהו' דבר שלקה בו המבול אבל איפסר שלא יהיה להם ירחת
 אהים ויהרגוני על דבר אסתי כי אה'ס יהיו בטח מעון אסת איש
 ולכך אמרתי אחותי היא כי בזה לא הלכ' טרה באיכו' טה'ס יסלוגי
 אס היא פנויה אן כסו'יה ואומ' להם טהו' כסו'יה וכו' לא חסרתי
 סיחטאו בעון אסת איש בעולה וגם לא יהרגוני כיון שאיכו' מריוני'
 כלום בהר'יני טה'ס מושבי'ס טהו' כס' אה' לאמר במר'י' ה'ס' וכי
 תאמרנו וכי הותך השקר לשקר ולומר על אשתך אחותך היא ל' א'
 וגם אמר כו' כי באמ' ה' א' נקרא אחותי בת אבי ורמו' לומ' וגם אמר'
 פתל' הטעם נקרא האטה אחותו של ארס גם היא אחותי כורחי

לחיות אור מלא ברכת ה' ואס רכוננו של הבה טהיה עומ אברה'
 סס למת בידך ה' אורכו הטוב כיון טהי' ומסתפק ממנו ואינו כדרך
 לו כי אחי יוצא וצא דרך גבולו ומכאן הבין אברה' טרזנו של הבה
 הוא שילך למקום פים ע' כרים וטב'ס כדי לזכות בהם ולכך נסע
 משם אברה'ס בלי מלת רשות מהק' בה' ועור יס למר טחשט אס
 יסאר סס טהיה הולך וחסר ק' לורין סלו טחין מחזי' הברכ' באורכ'
 לא כל זמן שחשפת ממנו לכריקה כי מלת ממון חסר ולכך נסע
 משם * וכפי רשעה זו יס לרמו' מה טחמ' ויסע משם אברה' כי מאי
 משם דהילל ויסע אברה' כו' אמנם רמו' טסיבת נכיעתו היתה משם
 משני טהי' ריביל לגמול חסר כרתי ויקר' טס אברה'ס בטס ה' זועכטו
 לא מצא עוברי' וטב'ס כדי להקריח טמו של הבה לכך ויסע משם
 כל' ומסיבת ויקרא טס בטס ה' יעור יס לרמו' ויסע משם כו' דהיינו
 דכתי' ויקומו משם האכסי' ויטקישו על פני סר'ס וכיון טכבב מקומו'
 של סרו' ויסע משם אברה' ומה סכח' ארצה הנגב והו' היה יוטב
 בארץ הנגב ורצה עם מה שביארתי בפסוק אס השמו' ואימיה
 שתרנס אקל' אס את לזיפול' אכ' לרדמ' וביאור הענין שאכ'ע'
 מירצה לטול' לטב במקום הדרו' מל' יעשה אברה'ס באופן שאותו
 מקום הדרו' יהיה נקרא כפון לגבי מקומו של אברה' דהיינו סיכע'
 אברה'ס לפני ממנו בדרום ולגבי רידיה אותו הדרו' טיו' ב'נלוט
 יהיה נקרא כפון אעפ"י טהו' ארס לגבי ה'וטב'ס חוץ ממנו לכר'
 כפון ועכטו כטעלה לט ויסב בהר סמוך לאברה'ס ופכה אברה'ס
 לגב' לפכ'ס מיתו מקום טהיה יוטב בו שאותו מקום ראשון
 יהיה לגבי מקום זה נקרא כפון ומקו' זה טבא אברה' לטב' בו הוא
 הדרו' * ואמ' אברה' א' טרה אסתו אחותי היא נראה לי שאברה'ס
 בתחכס ולא חת' לטרה סתאמ' טהו' אחיה מפני מה שתרעמ' בענין
 רשעי' טהיתה אומר אברה' חוץ לסיר' ואי' וכו' אמנם היה אברה'ס
 רשעי' בעל' והוא היה אומר לה אחותי היא כי כן דרך המכובדים
 לקרו' לאסתו אחותי עבת אחי' גם יחד הם איש ואסתו וכתי' וזכר'
 ונקבה בראס וכו' ויקר' את טמס ארס סכל אחר הוא פלג' א' רגופ'
 אחי'ס ולא יתפרדו והו' סתאמ' אברה' א' טרה אסתו אחותי היא טהיה
 אומר בפניו תמיר שאלעפ' טרה היא אסתו מכל מקום אחותי היא
 מאיש ואסתו אחי'ס הם יחד ולזה לא כתוב ויאמר אברה'ס א' טרה
 אסתו אחותי: את לא אחותי היא טהיה טגור בפניו תמיד כי אסתו
 אחותו היא ויטלת אבימלך מלך גרר בטח המלוכה כי מלך הוא
 ויקח את טרה שחשב אבימלך טהיה אחותו של אברה'ס ממש כיון
 טהיה קוראה אחותי ונבלה לי המלך' ערו של אבימלך ויאמר לו
 הנדך מת על האטה אשר לקחת כל' אף לפי רבריק סחטבת טהיה
 אחותו ולא אסתו של אברה'ס מכל מקום הנדך מת על האטה אשר
 לקחת כיון טהיה בעולת בעל' ולו הנכס טהיה אחותו של אברה'ס
 ממש ונפואה לאי'ס אחי' קיי' לן רכ' כח נהרג על הבעולה גם בלא
 התרא' * ואבימלך' לא ק' ב' איה עד יחוקר ויפשט' אס אחותו זו
 של אברה'ס והיה בעולה או פנויה * ולכך אמר הגוי גם בריק'
 תהרו' כל' וכי בשביל טח'י גוי מכני נח אחת רן אחותי בלי התרא'
 גם לכריק' שלא חט' תהרו' כי לא חטאחי בה ולא עשיתי עבירה
 כדי לומר לי הנדך מת טח'ס הכונה להתרות בי טח'ס לא אחזי' אותה
 אחות פלג' היה לך לומר הנה תמות על האטה ומרכתי' הנדך מת
 משמע שח' דיני' למות ולמה חמו' כי מה עשיתי הלא הוא חמר לי
 אחותי היא ולא פירט אס היא בעול' או לחו' נה' גם היא אמרה אחי
 הוא כי אעפ"י שלא אמר' לי כך ממ' אמרה כיה' פעמי' אחי הוא ולזה
 נה' גם הוא לרבות על פעמי' הרב' שאמר' לנולתי אחי הוא ועור רמו'
 טעפ' טהי' אמר' לו אסת אברה' אמי כמח'ל' בפסוק' על רכ' טרה אסת
 אברה' טהיתה דוכרת' לי ראה כי אסת אברה' אמי לז' והיה אעפ'
 שאמר' לי אחי אסת אברה' אמי הגה גם היא אמר' לאח' משה' בני ארס
 אחי הוא וכיון שחכש' א' מ' ברבר' כי אחי בידי עון על מה שאמרה
 לי טהי' אסתו דלמ' היא משקור' וכן פירט' בעל' ספר תורת משה זל'

דרוש ב לפרשת וירא

ויכנע האת פרעה כנעיו גדולי' ואת ביתו על דבר מרי אשת אברם ויקרח פרעה לאברם ויאמר וכו' ועתה הנה אשתך קח ולך ויעל אברם ממזרים וכו' ולא כתיב פס ויתפלל אברם וירשף לפרעה כמו שכתוב כאן ויתפלל אברהם א' הלא ס וירשף וכו' ופס מתקלח העבר דהיינו בענייני אברהם וסרה לא נאמר בלשון הזה שהוא ויתפלל וירפ' כי בהתבטל הדבר דהיינו מהאזינו לשרה כתבטלה המכה ולמה נכרכה בן התפלה לאחר מלחמה • ועוד קשה סכך ראוי לומר ויעבור ה בער כל רחם לבית אבימלך ואחר כך יאמר ויתפלל אברהם וירשף להיזכר אבל בבאן הוא אמר ויתפלל אברהם א' הלאים וירפ' אהים ועדין לא הזכיר החולי עד שאמר כך הוא אומר כי עכור עכור • ועל זה הוא אומר שלא מצינו כלסוף הזה להזכיר התפלה והרפואה קורם שזכר המכה ולכך תיחד סלהיות סכיון סהתפלל אברהם הותר הקשר הזה סכענין פרעה אעפ' סנסתלקו הנגעים סססלח את סרה מת לא כתיב ויתפלל וירשף לפי טגס אחרי כן לא הותר הקשר סל הנגעים סהרי זה היה סימן לפרעה בימי ישרא' סנתנגע בגעיים גדולים וקשים יותר מאלו לכך לא נזכר בו וירשף כיון סאיה רשאה חלוטה לזריות אבל במכת אבימלך כתיב ויתפלל אברהם וירשף אהים לפי סבתפלתו סל אברהם הותר הקשר הזה סל מכת עשור סלא כהיתה עוד ולזה הזכיר אחר הרפואה כי עכור עכור ה' לומר סהרשואה היא כי עכור עכור ה' לטעבר ולא הוסיף עוד המכה הזאת לעולם מה סלא היה כן בפרעה • • ועוד יס' לומר סמה סהוצרך להתפלל כאן אברהם מה סלא הוצרך להתפלל בענין פרעה רק כיון ססלח לשרה נתרפ' מלזו מהנגעים הוא להיות סהיה הקשר חמיץ להיות סרה חמנו עכור' מלרת כרכתי הנה מא עכרני ה' מלרת וכדי להתק' קשר זה סל סרה גלגל הקצה סמתו בית אבימלך בעינו ויתפלל אברהם עליה וכל התפלל על סכיוו והוא סכך לזאתו רבר הוא כענה תחלה • כמו סדרטו חזל' וה' סכך את סרה לסתוח רחמס כאשר אמר אברהם התגלה על בית אבימלך סיפתחו מהענינו כענה אברהם תחלה ולכך הוצרך אברהם להתפלל כאן לפי סמתוף תפלתו סהתפלל אבינו אברהם הותר הקשר הזה סהיתה עכורה סרה ולזה נכתב אחר התפלה כי עכור עכור ה' לומר סכורך התפלה היה לפי סעכור עכור ה' ספול סהס ב' עכירות עכורה לשרה ועכור' לבית אבימלך וה' סכך את סרה מפצירתה והותר הקשר סלה מתוף התפלה אשר אמר אברהם והתפלל על בית אבימלך לזה הוא כענה תחלה חזו' וה' סכך את סרה והוא טגס כא' וכך ויסר בעניו • ועוד יס' לרדום פסוק כי עכור עכור ה' סככתב לחז' ויתפלל וירשף והיה ראוי לכתוב קורם ועכור ה' כל רחם לבית אבימלך ויתפלל אברהם וירשף וכו' אמנם בא' לומר טעם למכה זו סל עכור' רחם לבית אבימלך סהיה כרי לסתום פי המרכיב' תועה על סרה סמאבימלך כתעברה לכך עכור עכור ה' לבית אבימלך סהוצרכו לתפלת אברם וילרו וכיון סלא ילרו כל בית אבימלך לא כסחו סל אברהם חך יאמרו עוד סרה לא ילרה לא מבית אבימלך והרי קו' מאי רהוה לא ה' ה' מאי רלא הוה והו' סאמר הכתוב כי עכור עכור ה' לבית אבימלך הטעם היה על רבר סרה אשת אברהם כד סידעו כל העולם כי סרה היא אשת אברהם ולא סכקה חז' לזולת וכיון סאיו עוד חסם לתלות הרחם סל סרה באבימלך כי אשת אברהם היא בכשרות מיר וה' סכך את סרה ככאשר אמר •

כי בת אבי היא שהיו בתו של הרן בנו של תרח וכני כמים הרי הם ככמים לתרח ומכיון אני והיא אחים מנר האב וכו' ויאמר אבימלך הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך סב להיתנו חושפ פן גם עליהם יעבו כום ההפוך ראה אבימלך סהיה יוסב אכלס אברהם כיכל ער סה' יוסב סם ביניהם לא יהיה סם מהפכ' עדים חז' לו בטוב בעיניך סב סאס באולי אהה חושפס מחברת פועלי חז' על העיר הזאת כמו סאמרת חך יראת אהים במקו' הזה מכל מקום ברור לכך ארס טוב סבעיר סתכטח בו בחסירו' ועס אותו ארס הטו' בעיניך סג יסיבת קבע ולא תלך מחתנו ולשרה אמר הנה נתתי אף כסף לאחך לרצותו ולפייסו חה סנתתי הוא לכך ססות עיני על כל הבא לרבר כוך רעה סירעט כל עמי הארץ סלא נגפתי כוך כיון טעל הלוקיה' בלב הזכרתי לרצו' לאחך ככף זהו לכך כס' עיני לכל אשר אחך סלא ירברו עליך תועה יואת כל וסוכח ירצה ועס כל זה כריכ את לקבל תוכחת מוס' על אשר באת להכשילני ולא אמר' את סככאו ליקה אותך הגני אסתאים ובעל' בעל על הרב הזה כריכ' את להתיים' עוד לרדך חזל סמא' אבימלך עסה להסכו' סהיה הכל מביטו ככסו' ולא ככויך חז' הגה כתי' אף כסף לאחך סיעטה לכך בנר סחמד למראה לכסו' עינים הרואות ומביטו' כחסיף חה יכסה העינים סל כל אשר אחך סלא יביטו' לא ככסות ואפילו זה הכסות לא יסתכלו בו לא אותם בני ארס היוסבי אחך והו' לכל אשר אחך אבל להסתכל בו סאר בני ארס אס תעמרי בפניהם וזהו ואת כל סלא תסתרי מהם אז כריכה את מוסר ותוכחת חוה וסוכח' סבט מוסר סאסה יפה כמותך כריכה להסתתר מבני ארס סלא יסתכלו כוך ויבואו לירי חטא וכסו' זה יעל לכל אשר אחך בלב סאי אופס' להסתר מהס כי הסייה מביטו' ככסו' לא כוך • ובפרדס אחזל וחת בל וסוכח' כבר תוכחתי רהו' גבר' גבי ריתן המורד' על בעלה עומתין לה' ז' רינות כסבת והמורר על אסתו וכו' יוצרך לעמוד על ביאו' דברי חזל ונר לי רהבו דרסו סאמר אבימלך לשרה הנה אכני חטאתי בעיכות מעיכבתך לילה אחת סכמכא' מורדת על בעליך מתטמס אותה הילה ואת כריכה ליתן לו ז' רינות וגם הוא מורד עליך מתטמס וסכך ליתן ג' רינות' לכן לתפלות זה חה הנה נתתי אף כסף לאחך הנה הוא יעסה לך בהס כסו' עיני וירשף לך לכל אשר אחך מה סהיה חייב לך מחמת מרדו ואת כל וסוכחת כבר סוכחתיה רהו' גברא סנתחיי' לתת לך אותם הדינרים כבר הוא גריה סנתתי לו אותם אף כסף לפרוע החוב הגז יאו' יאמר הנה הוא לר' ססות עי' לכל אשר אחך סכלל החיוב אשר אחך סהס השכע' מליכוס' סהאסה עססה לבעלה וכנגרס חייבו לאסה ז' רינרים הנה פרעתי ככך אף כסף לאחך והו' פירעון לך ככבילך וסמות עיני' לכל החיובים אשר אחך בחיוב לעסו ולפרוע פרעתי לו וגם על החיוב סנתחיי' לתת לך מנר היוונו מורד כוך ואת כל וסוכחת את כל החיוב סהו חייב לך והו' תוכחתי רהו' גברא סהו חייבו כבר כתי' בידו לפרוע כמה חובות • ויתפלל אברהם א' הלאים וירשף אהים כו' במל' אחזל ויתפלל אברהם א' חמא ב' מתחל' הספ' עוד באן לא נאמר בלסון הזה כיון סהתפלל אבינו אברהם הותר הקשר הזה יוקסה להכין לו הרברי' סאס על התפלה הוא חז' סלא נאמר ויתפלל והרי כסרוס כתיב ויגס אברהם ויאמר וירשפינו חן הגסה לא תפלה וגם כתי' ויסכס אברהם ככך א' המקו' אשר עמד סס ואין עמידה לא תפלה סכא ויעמר פינחס ופלל ואס הכונה על ר' לסון סלא נאמר בלסון הזה סל ויתפלל מכל מקום קשה דמאי נפקא לו להיות בלסון הזה או בלסון אחר כיון סהוא ענין תפלה וירבר' זהו הלסון הכורך יותר מלסון הגסה או עמידה • ועוד קשה מה זו תשובה סהסיב כיון סהתפלל אברהם הותר הקשר הזה כי מה הוא הקשר הזה כי לא עורס ואך מתיחסת התשובה הזאת אל הג'ה סגס • ועוד רמכין משמע רלא הוקשה לו על לסון התפלה לא על רבר זולתו • וכל ער סהיקסה לחזל סבענין פרעה כתיב

מאבימלך

דרוש ב לפרשת וירא

כו

יתכן וקרא ויסע משם אברה' ויחזיקו ג' וי' ר' רבי חסד' שאל' הו' זהו מבחלתו. שמה חסד' וכו' שמשעה שפירש אברה' אברה' מלכות היתה פרוסתו פריסת עולם. וקשה טוב' כי מה חרפו לו התנוקות לה' חיי' כי לא קרא מעול' בתור' וחסד' לדרו' כך שפירשנו סל' לוס הית' פריסת עול' י' לדרשו במקר' והתינוק' לא גרעו. ולא הוסיפו: אמנם כל' ע' שהתינוק' קראו בטעות ויסע משם בנקודת בירי' לשי שבספרי' הנו קוראים משם בקמץ וכשר' לת' בוק' י' קרי' כך אמר י' אם למסורת שנסיעתו היתה מפני' עסרע' סל' לוס סבא' על' כמותו ומקור' לא היינו דו' ש' ויסע משם רע' לולא קרי' התינוק' שקראו בטעו' ויסע משם אז אמר' חיי' גדולי' דברי' חכמי' פירשו טעמי' שנתו סל' אברהם מלוט היתה כריסת עולם ולא הייתי מוכא' בו' דר' רוח ועכסו' שאנו רורס' המסור' שהי' חסו' שקראו התינוק' ויסע משם רע' בא' לומ' סכיון' שה' פיע' היתה מפני' עס' רע' לכך איך לומ' שחור' לראותו ללוט' וכדל' פירשנו פריסתו פריסת עולם היתה ממנו כי ענין הסס' רע' תמיד היה לו' היתה פריסתו ממנו פריס' עולם וזהו טעם לאברה' שאל' א' חסותו אחותי' היא ולא זכר' מה שחירע' לו' בימי' פרע' במכר' י' אמנם להיות' סיבא' עס' רע' מלוט' סבא' על' בגותי' וסר' חזר' לנעריה' כבת' כ' סנה' ודיוקן' סל' לוס' רומה' לאברהם משם אברה' פן' יטעו' בו' לומ' שהיא' לוס' סבא' על' כהו' ויהי' סבא' לשרה' בתו' לכך כדי' להרחיק' ממנו' לזות' שפתי' חמ' לכל' אחותי' היא' וגם' הפכתי' לא יפגע' שחשב' כיון' שהבחירה' ביר' בני' ארס' כן' יהרגו' עליה' לכך חמ' אחותי' היא' וכשיבא' אבימלך' לחטוא' עמה' גדול' אדוכנו' ומעטנו' מירו' כמו' שפעה' לפרעה' ו' ולמדנו' כמה' היה' אברהם' אוהב' להבכה' שהפ' ברית' אחיו' לוט' ונתרחק' ממנו' בטביל' סל' הלך' בדרסי' ה' ולא' זו' אברהם' מחבבו' להק' ער' מ' עסר' כפשו' וכפס' בני' חמור' יבחק' סבא' בפר' דתי' וי' כו' סניה' יחרי' האב' לזבוח' והב' להזב' ופנייה' יחרי' ברכו' היו' ועל' זה' האו' בפרס' ג' פעמים' יחרי' וי' וי' בירו' את' האס' וכו' וילכו' שניהם' יחרי' וכתו' וי' אל' ירא' לו' הסה' לעולם' בני' וילכו' שניהם' יחרי' ובהק' הענין' כתי' ויסב' אברהם' אל' נערי' ויקומו' וילכו' יחרי' וביארו' המפרשים' שבכעס' הראשון' היה' אברהם' זרע' על' מה' היה' הלך' אבל' יבחק' היה' מתהלך' בתומו' ברי' וי' וילכו' ס' יחרי' כי' כמו' סיבא' היה' הולך' בגש' חפז' כיון' סל' ירע' את' כל' מאומ' באס' ה' ה' ה' אברה' שירע' מהיה' הולך' לסחטו' היה' לו' לב' שלם' וכפס' חפזה' כי' יבחק' וכפס' אברהם' להיס' יראה' לו' הסה' לעולם' בני' והני' לו' סהו' היה' הסה' הנורה' דרקת' יבחק' סהלך' בלב' שלם' כמו' אברה' וילכו' סניה' יחרי' וי' וי' חמור' מהעק' שמה' תי' שמה' רפת' אברה' יבכח' על' מה' שפטו' ל' יוסב' אברה' א' בעריו' וילכו' יחרי' כסס' שהעני' לא' חמה' רעקס' כי' לא' דלו' ולא' ירעו' רק' הלכו' בעי' וספלו' בלי' טוב' רמות' רוחא' וי' ל' לבאר' מש' ויהי' ח' הדברי' הלה' כפי' מיט' חזל' שחמ' ומלאכי' השר' לשמי' הבה' אדם' יחיד' מש' חמ' הלך' לכרו' ברי' עס' חמה' חמור' וז' ח' הדברי' הלה' שכת' ברית' עס' אבימלך' והמלאכי' רבת' דברי' סל' קטי' גוריא' הבה' איכי' אכפה' חותו' בבני' יחידו' מי' להו' לשמי' וי' וי' וי' מעכב' וכפי' זה' י' לרו' ג' ח' הדברי' הלה' שבכריחת' הבריה' עכ' אבימלך' הציב' ז' ככשו' וי' חמ' מה' ז' ככשו' הלה' וכו' וי' חמ' ענ' על' כך' מנמסת' ממחת' בני' ז' ויראו' ולא' ח' הדברי' הלה' שהציב' ז' ככשו' הלה' נענ' שאל' לו' הבה' קח' נא' את' בנך' וכו' וי' ל' חמ' עור' עס' מה' שחמור' חזל' סכיון' שקטרו' המלאכי' על' סל' הקריב' פר' אחד' בספור' שעס' ביו' הנמל' את' יבחק' והדבר' קשה' כיון' שהקטרו' היו' ביום' הנמל' את' יבחק' ח' ככשו' סהו' יוס' המילה' ה' מל' או' ביום' שנימול' מחלבו' או' כמד' ביו' שנימול' חמור' חזק' ל' עשה' רשע' קטרו' זה' ער' את' חזק' רב' כשהיה' יבחק' בן' ל' עני' או' כיר' שהיה' יבחק' בן' כ' עני' אמנם' שעכסו' כמעורר' קטרו' המלאכי' בסע' שכתו' ז' ככשו' לאבימלך' ולא' מלאכי' לבו' להקרי' ככס' את' מה' הקרבן' לה' תלמו' לספור' שעס' ביו' הנמל' את' יבכח' וזהו' ח' הדברי' הלה' שהציב' ז' ככשו' לאבימלך' קטרו' המלאכי'

מאבימלך' כתעבר' טרה' וראו' לעכב' הריו' עור' ימים' עד' שכתלך' החסרה' לזה' אמר' שכבר' זה' היה' הדין' מתן' שתפקד' כיון' שככסה' לביתו' ויכאה' טהורה' ומה' סל' בעקרה' כשיכאה' טהור' מבית' פרע' ענ' ס' היה' הדין' מתן' שתפקד' כי' כתיב' וטהורה' היא' ונקתה' וזרעה' זרע' זה' היה' לפי' שאותה' טעה' עדין' ל' היה' אברהם' בימול' ונחך' מיכא' יבחק' מטיפה' קרסה' ועכסו' הוכר' רח' זה' כבר' הדין' סנתן' סל' תתעב' מפני' החסר' סל' יאמר' מאבימלך' כתעבר' טרה' ובא' רח' זה' והכריע' וזה' אמר' וה' פקד' לומר' מבית' רינו' הסכימה' בזה' כבר' מה' שהיה' הדין' מתן' מפני' סל' יאמר' מאבימלך' כו' עור' במדרס' וה' פקד' את' טרה' כאשר' חמ' מה' שאל' לה' באמירה' ויעס' ה' לטרה' כאשר' דבר' מה' שדבר' לה' על' ידי' מלאך' כה' דבר' מה' שחמ' ל' האו' וכוונתם' לרקק' ככל' כאשר' אמ' וכאשר' דבר' וגם' סיני' הלמן' מאמירה' לרבו' וקור' פ' רסו' מה' שאל' לה' באמר' בטע' המילה' טה' ויאל' לה' אב' טרה' אמתך' יולדת' לך' בן' מה' היה' בלמן' חמור' ויעס' ה' לטרה' כאשר' דבר' המלאך' סל' טוב' אטוב' לך' כעת' חיה' שאעפי' סל' כוכרה' חמרת' המלאך' בפעת' הלירה' כאן' רמזו' הכתו' סאו' ויעס' ה' לטרה' כאשר' דבר' המלאך' טוב' אטוב' לך' וכח' היה' ורבי' מתייה' סובר' שסס' שחזר' המלאך' כך' חזר' גם' כן' הק' לפי' מה' מלאך' את' טוב' אטוב' לך' כעת' חיה' והבה' אמר' למועד' אטוב' לך' כעת' חיה' ולמרה' בן' חיה' וה' פקד' את' טרה' מה' מלמן' פקירה' ובקו' כמו' וישק' ושמעון' את' אמתו' בברי' העני' גם' עכסו' חזר' המלאך' כא' אמ' וי' וי' וי' במלת' זה' טה' על' בית' רי' ויעס' ה' לטרה' כאשר' דבר' ה' השל' מה' רבר' למע' אטוב' לך' כעת' חיה' וכן' היה' שחמ' הבה' לכא' עס' בעת' הלירה' ואעפ' סכתו' כאן' כאשר' דבר' ושם' כאמר' וי' חמ' א' אברהם' למה' זה' וכו' איפשר' רסמך' למה' סכתו' עס' השל' מה' רבר' למועד' אטוב' ב' שהכוונה' למר' השל' מה' דבר' אשר' דבר' למועד' אטוב' וכבר' כתבתי' לעד' מנרמזה' החזרה' ססב' ה' בפעת' לידתו' בפסוק' ויעס' אברהם' ממתה' גדול' ביום' הנמל' סהו' ח' המיל' וזהו' הנמל' ה' מל' ודרשו' חמ' זכרס' לברכ' ממתה' גדול' גדול' העולמי' היה' עס' הרי' שחזר' הק' בלדת' יבחק' והבן' נכסו' כפי' כיוני'

דרוש ב סדר וירא

בראשית רבת וקרא אברהם שב המקום שהוא ח' יראה' אברהם קרא ויראח שג' היראח' שם קראו שלם שנאמר וכלבי צרק מלך שלם אבר הקבה אש קורא אני אותו יראה בשם שקרא אותו אברהם שם אדם צדיק פהרעם ואם קורא אני אותו שלם אברהם אדם צדי' חוא ובחרע' אלא הרני קורא אוהו יחשילום כבו שקראו שניחם יראח שלם' רבי ברכוה בשם ר' ר' לבו אמ' עד שהוא שלם עשה לו הבה סובח וחיה בחפלל בחוכה שנאמר ויהי בשלם טובו ובעונתו בציון ומה היה אובר יחי רצון שארצה בנין ביתי'

מהיות האדם מבר לעבוד את ה' כדרך להקדים אהבתו בכל לב ונפש כדכתיב ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וככל נפשך וככל מאורך וכל אשר לאי' יתן באהבתו חיותו ואפילו כל הרוח' שבעולם' לא יענינו האהבה וכן מצינו באברהם שנקר' אוהב להבה' מ' זרע' אברהם אוהבו ומתך' האהב חרפה' לא נסא' על' קרובו' זה' לטו' כשבא' על' בנותי' ופכה' והלך' מאותו' מקום כדי' שלא' יתחלל' עס' ה' בו' כדכתיב' ויסע משם אברהם' ויחזל' שנכע מפני' ריח' רע' ואפס' לומ' טלפי' סהו' לטו' רומה' בקלסת' עניו' לאברה' חסס' אברה' פן' יאמר' ש' אברהם' בא' על' בנותיו' כיון' סכל' הרחיה' ללוט' היה' חושב' טהו' אברה' לכך' ויסע משם אברהם' וכו' ר' ר' ח' חיי' אבא' עבר' הוי' קמי' ב' כניסת' ר' פירין' מעמית' תי' וקיא'

דרוש ב רפרשת וירא

ים למיר טענעט על אכטמות שהיב לבית אבימלך במקו' שהיה ראוי להיב זה כספו לקרבן לה לכך את הבה קח נא בכך והעלה במקו העול והקרבן מה ראוי לך להקריב לפני ולזה כתו והעלה לעולה ולא כתו והעלה עולה לא הכוונ והעלהו לשלבמקו העול ומם והא' כסה ים לרמום סלפי מאבימלך אחר לאברהם בשעת כרית הברי להי עמך בכל אשר אתה עושה ועתה הפ בע לי והא' שהיה עמו הוי עז עז נסה את אברה להענישו על כריתת ברית של אבימלך בכטמות כי כח לו חילו הקריב לקרבן לה :

ובפרדש רבה ר' יוסף הגלילי אומ' גדלו כנס הזה של ספינה ר' עקיב אומ' נסה אותו בודאי שלא יהיו אומרי הממו ערבבו ולא היה יודע מה לעשות עכ' ויחל' את אברה כו' וקם טוב' היכי שיק' לרדשת יוסה אותו בודאי כזי שלא יהיו אומרי הממו ערבבו כי בין לרדשת גדלו כנס של ספינה ובין לרדשת נסה וראי ים לנ' כך וכיכר הוכיח זה מעסקו ויחל' את אברהם ובעסקו ויהי ביום הג' דרמו חולקן שנת אחת ג' ימים כדי שיצמוד על עסקיו ולא יחל' והממו ערבבו נעם מתייבבת הרדשת אבל בפסוק והא' כסה און התייחסות לרדשת זו אבנם כל שרצה לדרק' בעסקו רה' ו' והא' כסה את אברה ויחל' קח נא את בכך וכו' ולמה האריך לומר ויחל' את אברה ויחזר לומר ויחל' קח נא את בכך כו' למה דרמו סנסה וראי לאברה עבמו ויחל' את אברהם אס עך עומר בכסיון להקריב עצמו ויחל' הכני מוכן ומזומן ויחל' אחר קח נא את בכך יבחוק והכונה שאלו אמ' לו עמך יבחוק בתחלה היה אפשר לומר שהממו ערבבו במה ולא ידע מה עשה לכך נכהו כדאי בבחי' עפמו ויכר זה עם מחול' לא חשבת את בכך את יחידך היא נשמתו של אברהם ממם ויחל' אל על הקרבת בני כי בזה און לומר ערבבו והממו וכו' מרוק' משה ויחל' את אברהם ויחל' הכני ויחל' ויחל' קח נא את בכך וכו' ובזה מדוקדק מה שפלו המפרשים למה תלה הכסיון באברה כי יותר מתייחס הכסיון מיסחק שהיה בן כ' סנה או בן ל' סנה למד' ורצה להשחט ועד' ויחל' והא' נסה את אברהם בבחינת עצמו ממם וכיון שהיב הכני או אמ' לו קח נא את בכך וכו' והאחרוני' פי שתלה הכסיון באברה לפי שאחול' שאמר יבחוק לישמעאל כשהיו מחזקתי ויחל' וישמעאל חני גדול מך שנימולתי לך כנה ואתה בן ח' ימים ולא היה לך לעכב והסיון יבחוק אתה חתנת אבר' אזי חני כל עצמי אס יאמר לי להשחט לבוה' וזג ויהי אחר הרברים הלא שנתוכחו וישמעאל יבחוק און לתלות הכסיון ביחוק כיון שכבר אמ' בפסוק שהיו מיומן ומזומן להשחט לקדוש בוראו ואס יש להיות תולה הכסיון הוא לאברה שלא אמ' כלום ועכ' באמור לו הבה קח נא את בכך את יבחוק לא עכבי ויחל' קח נא את בכך חול' דרמו קחננו ברבים וכיתווי ים לרמום שאמר קח לך כי דבר זה הוא גרום שתקח לעצמך את בכך אהובך יבחוק כי זכות זה גור' שיהיה יבחוק וזרעו קיים לעד ונא' ופה אמ' קח נא את בכך קחננו במעשה הזה להיו קיי לעד ולך לך א ארץ המוריה אפשר שרצה הבה שלא ילכו אחרים עמו כי אם לך לך לברך ויחל' דרמו בפעמי כתו לך לך ארי וידע איון חביבה וכו' וקשה כיון שהם ב' כוויים לאברהם מה שיק' לאמר כזה איון חביבה משניהם ועך און הוכיח מלך לך א ארץ המורי' שהיא חסובה יאמנס אפש שמכינו עס נאח' עס ההוי ויחל' הא אברהם לך לך וכאן כתו עס לה' והא' נסה ויחל' לך כו' ולא עוד אשעס הבטחון בהליכתו שיהיה לו זרע וישעך לבני גדול וכאן היתה הליכה לשחט את בני ואכ' אינו יודע איון חסובה הי לכאורה הראשונה היא יותר חסוב' שהיא בשם הרחמי וגם ישבה ריבוי הזר' מה שאין בהליכו זכאל כיון רכתו ולך לך א ארץ המורי' ולא אמ' א' הר' המורי הוא לרמום שיש כאן חיבה יתיר' שיהיה חסוב כזר' ולכונה כהכחי' א' ל' א' הר' הזר' וגם הזר' יבא מפעם כמחול' וגם יש לדרו' ויורי' מלשון ראוי שיראהו כפלאו וכאן רמת לו שבאכך היה עזר יראו כפלאו להחזיר לבניו בשל' וימי' ענגם זה רמת באמורו

א' ה' והא' אשר אומ' א'ך ולא מזכיר סוף א' חס כלום כי הוא מעצמו ראה עין קטור על ההר יאמנס הכוונ אשר אומ' א'ך את אחר מעשה אס תקריבנו או תעלהו על ההר העליון בלבך וינסם אברה ויקח את שני כעריו אתו ואת יבחוק ים להקריב ה' ויקח אתו את כעריו ואת יבחוק ואלמה הפסיק אתו בלא מצע העבד כ' כעריו ואת יבחוק בני אהמס יתבא' עם מחול' ב' בני אהמס נהגו בדרך ארץ אברה ושאלו אברה ויקח ב' כעריו אתו שאלו וילך הוא וסני אהמס עמו ויקשה טוב' דרעי מזכינו בכ' בכלע' סנהג בדרך ארץ זה רכתו וב' כעריו עמו ונא' מה שבח ים לאברה וסחול בזה אבנם אפש' סמכינו באברה שלקח ב' כעריו עם היותו נא' ונלך עם אברה ומספיק היה בא' מהם לא לפי שהיה הולך בתמימו' לב' לשחוט את יבחוק אמ' חס' בחורתי לא יהיה עמי כי אס אחר ונהג בדרך ארץ להולך סניס זולת יבחוק כדי שתמיד ישאת אתו בזמן בהולכ' און בחזרה ונשה ויקח את ב' כעריו שתמיד יהיו אתו אשי בחזרתו ואת יבחוק בנו סהו בשעת ההליכה אבל לא בחזרה כי תעלה לעולה ולא ישאר עומר אתו ועד' ים לומר בפסוק דכתי' ויחל' אשכרו בקמו לי בעלת חוכ' ויחל' כתי' ויערכו בו כעריו עס האשה וכתוב ותגם לפני סחול ולעמי עבדיו וממסעם סלכ' ג' עבדיו חלת ב' האנשים ההולכי עמו ורייק קרא דקאמ' וילך האמ' א' אשמי עמו ולא כתי' כאן עבדיו עמו ואחול' זה אבנר ומעס יעך מ' וילך הוא וב' אשמי עמו כיון רכתו וילך הוא אינו ברך לכתו עמו ומספיק לומר וילך הוא וב' אשמי' לא כאן רמו שאעפי' שהולך עמו עבדו לא הספיקו לו דק' ב' אשמי' שיהיו תמיד עמו בין בהליכה בין בחזרה ומה גם לחול' שאמר שהאשה בעלת חוכ' היתה איון של אבנר וחסם שחל' ירכ' להתעכב עם אמו לכך השתרל שישאירו עמו תמיד ב' האנשים אשמי שיתעכב א' מהם עם חנה נהגו בדרך ארץ לראו מה שאשם להיו ועכ' לא יחם כשארי לברס כיון עס ב' אשמי' ויבקש עמי עולה להורו כי בלב' שלם הולך הוא להקריבו ליסחק והתרגו של מהתן אמ' שלקח עמי תימה ונפס המינורי' למנוח כדתנן מורבו' של תאכה ועל כפ' כו' ובת' אחול' בשכר ב' בקעיו סכא ויבקש עמי עולה כבקעו המים לישראל דכתי' ויבקעו המי' ולער הכוונ שאעפי' שהיו ב' כעריו עם אברה לא רצה אברה לומר להם שיקבש עמי העול' לא הוא בעצמו ויבקש עמי עולה כי חיוב המגו' לעשותה בעצמו לכך וזה ויבקעו המים חנו שפסק ויקס וילך מ' ויק' לא קימה היות לאברה מתקן ביקוש עמי העולה סנבקעו המי' ליש' בתוך היס' עוד רמו ויקס וילך שלא רכב שבו לכס שה כו' ואני ונכפ' כלמה ער כה אחול' כלמה לראומה יהיה סוסו של פה יהי זרעך אפש' שיהי במשמע כה יהיה זרעך ב' הבגואו לומר כריבוי הככבי יהיה זרעך וכפי זה עריך אפש' שתתיקוי הבסח' ו' באברה שיהיו לו זרע אח או יתקיי' בישמעאל' עוד יש במשמע כה יהי זרעך לענין הבט השמימי ויפ' אורו החוכ' שהעלה למעל מבי' הרקיע ויחל' לדרו' כוכבי' שיהי' שולט על כבא השמי' והחול' המורי' שאבר' אונימוני' והנה בענין זה קטרגו המלאכי' לומר למה לא העלה פר' אקרבן לה' ואס הברכ' על כה יהיה זרעך הוא להיו ג' בהויית וקיום הזרע למעל מכבא השמי' אכ' מוכטחוס אנו לשוכ' בשל' אפש' ארצה מה יהי' סופו של כה יהיה זרעך ויקח אברה את עמי העולה פו ויחל' יבח' א אברה אכ' וכו' רבי פירשו שאת' לו ראה אבי שמדתך היא מדת החסד כדכתי' חסד לאברה ויהג' חסדך עלי ויחל' לו הכני בשעת ובכונה הזאת בבחינתך בני שיהי' גבורה ופחד יבחוקי ועוד אפשר שאמר לו הלא ידעת שיש מדברים הופעה עלי' שאיך אבי כי מאבימלך נתעברה סרה ואס תמימי' תחוק ודי הדברים רע עלי' עתה וכו' ויחל' אבי עשה למען הדברים רע שישתם פי דוברי' סקר ויחל' הכני בני אף על פי ש' עיתי' באמת כי בני אלה הכני לעשות רצון קוני' כי בבחינה אחרת מתח' מורעה שאיתה בני כיון שיהיה ושלחני לעשות רבר זה ואס איך בני און

אח זה נסיון יוחז'הנה האם והעבי שמכניי בכל מקום אש ועבדים ועבד לא כמסתת על הנם יאיה הטה לעולה טהפה הוא דבר אשר לא יהיה כמכא בכל מקו יוחז' להירא' לו הטוב בעיניו חבי וחס ויהיה הטה הרי יפה והם לאו לעולה בני ועבד אעפי' שירע יחחק טהולך הוא ליטחט הלך בשמחה יחריו עם אביו ויבגאו ל המקום וכו' ויעקד את יסחק ויסם אותו על המזבח וכו' ויקר' ליומלאך המן הפמו ויחמ' א תטלח ירך א הכב כי זה טעם עתה ירעתי חבי מקור' כי ירא א להיאתה ולא חשכת את בכך את יחדך בטעם חוק הבאה ממני טחאי אחרתי לך כי חחק יקרח לך זרע ואיך אפס לבטל אותו דיובול והקריבו עולה יחו יחמ כי עתה אעפי' שלא תטחטהו חבי מפפקך בזמנו אתך כי ירא א להיאתה ולא חשכת את בכך להקריבו א לא ממני מזר הכניו טהזהרתך טלא להקריבו ורטיט קראו כילוי כתיב א לא ממני ויטא עיניו וירא והנה חיל אחר סמוך לענין זה ואחז בכרך טלא היה יכול להטמט אז ירע אברה' כי זהו מוק להיות קרבן תחת בנו ועלנו לעולה תחת בנו וכל מאברהס אבינו עה לא התיר העקירה טל יחחק אשר עקרו אעפי' טאח' לו המלאך א תטלח ירך א הבער א העלה הקרבן טל האיל תחת בנו וערוץ יחחק הוא טקד על המזבח יובה יתבא מטה יען אשר עפי' הדב' היה וכוכי ברך אברך חזר ואמר עקב אשר שמעת בקולי והוא כסול ומכופל א חכס ח' הבה טעל טלא חסך ארץ בנו יחיות ורעה להקריבו ברצון נפשו וראיה לרבר טגס ללא טחל ארץ א תטלח ירך לא החירו ליכחק מעקדתו אשר עקרו ברך אברך כו' זאת הברכה ועור אחרת והתברכו בזרעך וכו' עקב אר טמעת בקולי בתחלה להולך את בכך כדי להקריבו וכפי זה טרק הדיבו' למו ועלנו לעולה תחת בנו למו טככס הטה תחת יחחק העקור עב' המזבח וכפי זה יט לרועט ולא חשכת את בכך מאזהרתני טהההתך א תטלח ירך א הבער כי אפי' הכי ערוץ הנחתו נקיי' עב' המזבח טר טהודמת האיל להעלותו תחת יחחק ולכך התפלל אברה' יח' א יראה טכסהקרבתי הטה ערוץ היה בני עקור עב' המזבח רב' זה יראה וירכ' בהר ה' לעלות בזכרון טוב לפני אבינו טבטמי כילוי עקד יחחק עב' המזבח יעכסו כבא לביאור המחמר טהבענו

יש לרקדק בו למה הקדי' באברה' למ' אברהס קרא טס ה' קוס יראה כיון טפס קרא א ת' קורס אברהס היל להביא' כסדרן טס קראו טלס ואברה' קראו יראה הן אמת טכך מכניו מוקד' בטס העיר ירוטלי טקוד הוזכ' יראה טהו טס טקד אברה' ויחכ' בא טלס טהו טס טקד לו טס אכל נס בזה יק' למ' הוקד' טס אברה' לטמו טל טס הקוד לנכמה זמן יעק' טלח מכניו טמוטל אברה' טקראו יר' כריו טהיה נקד' טס טס טקראו טס ירוטלי' כי אס טקראו ירא' נחכ' הילל יראה טלס יוכזה כתבו בספרי יראה עולה בני ירו' ויחז' כריכין אנו לת' טפס לתה' לא נכתב בפירוש טס טקראו אברה' יראה ונכתב ה' יחמט טלוי' וכו' קרק ג' טברברי הבה טחמ' אס אבי קור' אותי יראה חמ' כמו טחמ' אברה' נכענין אס אנו קורא אותו טלס לא אחר כמו טחמ' טס ועור כבא' כונן ר' ברכיה רמטמט דעליג ובמחי פליגי וגס מחי טעק' ל' לידע מה היה אומר אס היה תפלה זו אן זולתה' ונלע' טלהיות טפס ל' קרא טס המקום טלס רק הוא סיפו התורה טחמר' טמלכי טרק היה מלך טלס דטס העי טלס טמה ול' א ח' הבה' אס אבי קור' טס טקראו אברה' טהו' טס חרס ממט אכל' לא הקדים לטס לפי טהו' לא קרא לה טס טל טלס כי סיפו התורה הוא טהיתה טמה טלסטלכ' בטס יראה אחר כטס טקראו אברה' לפי טהו' טפס טקד' אברה' ממט אכל' בטס טלס לא אח כטס טחמ' טס לפי טהו' לא קרא טלס כמו טכתכו טמלך טלס הוא סיפו התור' וכי תיח' אכ' קשה טוב' למה יקפיד טס כיון טהו' לא קרא טלס כמו טכתכו כ' טהקפיד' היא ליו' טחינו דומה למי טוכה למלך בתקופ' טמרין טל מלך כגון ירוטלי' היא פלטרין טל הבה וטכס טס למלך בה כי הבה מולך בירוטלי' טל מעלה וטס

מלך בירוטלי' טל מטה ומלכי טרק מלך טלס מלך ירוטלי' וכטכא אברה' וטכס טס העיר וקראה יראהו הדורו הבאי הקראו' בתור' ומלכי טרק מלך טלס לא יחטבו טמלך בירוטלי' עיר הלפי טעיר טלס היא עיר אחרת טכקראח טלס ויחינה עיר ה' נכמינו טונמין בכבוד טס הצריך טמלך בעיר ה' כוסימכאו וכתו' מלך טלס יחטבו טלס היא א מהעירות וחינה עיר ה' לפי רעה הבה טחיה נקראת ג' בטס טלס ומ' הקדים טס יראה טהו' טפס טקד' אברה' לטס טלס טהו' טס טקדס ומלכי טרק מלך טלס לפי טהו' קראו ח' לא קראו כמו טכתכו יומ' כיון טפלט הוא טס טקד ויראה טסס האחרון לזה לא קראוהו יראה כמו טקד' אברה' א ירו' טעולה בני' יראה באופן טיס לאברה' קדימ' בבחי' טקוד' לטס טלס ויט בחי' קדימ' לטס טפלט הוא נקד' בכניו בני' סי' וי' טלס אונס טס ירא' אעפי' טקד' לטל' מ' אינו נקד' בכניו ירא' טלס כי אס ירוטלי' טרו' הוא בני' יראה וכל' יט לו קדימ' בבחי' אחת יור' ברכי חולק וזומ' טפס ירוטלי' אינו כלול בטס יראה וטס טלס דאכ' הילל יראה טלס אחר' הענין הוא טער טהו' טלס עטה לו הבה טוכ' וי' מחפלל בתוך קור' טכא אברה' לעקו' את יחחק ו נואח לא היה טס בית כי אס טוכ' ומהיה מחפלל יהי רצון טחראה בבגן ביתי והבה היה אומ' זה המקו' טהו' טוכ' לא בית יהי רצון לפני ירעה מעטיה היסור' ומתוך הרצון יכנס טהיה טלס בבנינו וזהו נאדחה בבנין ביתי טהו' בית ולא טוכה י נמכ' טפס טלס היא תפלתו ט' הבה טהיה טלס בבנינו בית טלס יכטב אברה' להר המורי התפלל להבה ויקר' טס המקו' טקד' טלס ה' יראה ויכ' אחו' כטס טקד' טלס קד' יהי בנינו טלס וכו' התפלל אשר יחמ' הו' טס טלס כן בהר ה' טהו' בזמן חרבנו טכקד' ירא' לפני הבה טס זה טל טלס וכפי טס יהי מעטאו טהיה טלס בבנינו וכפי זה און פי ויקר' אברה' טס המקו' ירא' לומ' טקראו יראה כי לא קראו אברה' טכ רק התפלל בקראו' לטון תפלה טיראה טס המקו' טהו' טלס וכך יקיי' טהיה בני' בית טלס וכיון טאברה' לא קרא טס יראה לכו' אנו קוראי לירוטלי' ירו' טלס כל' ירת מלסון יראה ופחד ויפחדו וירחונו בני' ממקו' היה טכקד' טלס טלא יחטאו ויגרמו חרבנו יראו ירעה טוכהכלו בטס י' טהו' טלס ויעטו מעטי' טיתקיי' ויהי טלס בבנינו זה כל' לדיק' ר' ברבי' עיר טיר' בני' יכו טפסט הפסו' יקר' אברה' אח המקו' הו' ה' ירא' עם מה' טחמרן חול על פסו' ויראת המקו' מרחו' טמתחלה היה המקו' עמק א' הבה און כבודו טל מלך לטכון בטמק' גזר און ועט' אר ועס זה ימנ' אמה טחמר' הפסוק ויקראו אברהס את טס המקו' ה' יראה בהתפלל אברה' וחמ' יד' כי לא חטכו זכנו לזרעו אחריו וטס המקו' הו' ירא' טהיה טקרא עמק ואטר יחמר הינס ויקרא הוא כהר ה' יראה:

דרוש א סדר חיי שרה

בראשית רבה ואברהם זקן בא בימים • כתיב עטרת תפאר' שיכת בדרך צדקת הכצאי רבו מאיר אזל לכבלא ראת אותן בולס שחורי ראש אל תאמר טפספחה בית עלי' אהס דכתיב בית וכל טרכיה כיהך יכורו אנשים • אכרו ליה ד' התפלל עלינו אבמר להם לבו והטפלו כצדקה ואהס זוכים לזקנה כה טעבית עטרת תפאר' שיכת והיכן היא כצויה בדרך צדקה תמצאי' ופסי אחר לבד מאברהס שבחיבו כו וטכרו דרך ח' לעשות צדקה וטפסט זכר לזקנה • ואברהס זקן בא בימים • עיו וחדר לבוסח ותשתק ליום אחרון • עיו וחדר לבוסח של תורה ותשתק ליום אחרון אכורני דויא שוהקת בתן שבת לעתיד לבא כפי אחר' לר' מאברהס עיו שבחיבו כו וטכרו דרך ח' לעשות צדקה וכה לזקנה ואברהס זקן בא בימים • אורך ימים בימינת כטמאלה עוטר וכבודו • אורך ימים בוסיגרת לעתיד לבא • בטמאלה עוטר וכבודו •

דרוש א רפרשת חיי שרה

בעה"ו • אפילו שחייא באה להשמאיל לאדם עושר וכבוד ממי אחת למד מאברהם לז' שבתוב בו ושטר רדן ח' לעשות צדקה ומספט זכה לזקנה ואברתם זקן

גדולה

מעלת תהלת הלת הצדקה שצברה אריכו ימים
סכן כתיב רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה
וכבוד • וביאור הענין מהצדקה מכלת נמות שנאל' וצדקה הכול
ממות רזעפי שנתחייב מות הצדקה מכילתו והוא ימצא חיים דלה
סיך מציאה ל' בדב' האבר וכאן שבאברו נמצא חיי מתוך הצדקה
ימצא חיים וכן דרשו חז"ל מקרא זה באברהם חז' ואחרי כן קבר
אברהם הה' רודף צדקה וחסד וכו' וביאור המאמ' הזה תמצאנו
בס' כסף נבחר ע"פ ועיני מעלת הצדקה כתבאר ברברי ט"ה שאל'
גומל נפשו איש חסד ועוה שאלו אכזרי ירצה שהאדם הגומל עם
נפשו להצילה מניהסם הוא איש חסד כי צדקה מכלת מדוינה של
גיהנם ומי שהו אכזרי ואינו מרחם על הענייך לעשו עמהם צדקה
הוא עוכר ש"ו ואוכל בשרו בדינה של גיהנם ואם באולי יהיה
רשע עושה פעולת שקר להרויח ממון ועשה אופרות רשע מגזל
וחמס שהיא פעולת שקר ומאיתו ממון היה זרע צדקה דהיינו
נותנה ואינו יורע למי נותנה שאופן צדקה זו היא מתניחם לזרעיה
שהיא מכוונה תחת הקרקע איך הבה מקפח סכרו ונותן לו סכרו
באמת והיינו להצילו בעה"ז ממיתה משונה ואם כן צדקה לחיי' בא
לפרש מהנפסר אמת שצדקה כזו שהיא מממון פעולת שקר היא
מוטילה לחיים לקח לו חיים ולהצילו מתיקה משונה ועל מעשה
הרעה והגזילה אשר גזל נפרע הקצה אחר מיתתו ואם ומרדף דעה
שהיא הגזילה למותו לאחר מיתה נפרעים ממנו בגיהנם כי צדקה
שהיא מלאכות רשע לא תועיל להציל מדוינה של גיהנם כי תועבת
העקשו לבניד ליד לא ינקה דהיינו יד הנותנת צדקה אינה מגינה
על יד שבלולה וחמסה להצילה מדוינה של גיהנם • הרי שהצדקה
נותנת חיים בעה"ז ובעה"ב • ועכשו אבאר מחזל בתחומה על פסוק
והמלך רודף זקן וצדקה עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא הכן
היא מצוינה בדרך צדקה ממי אחת למד מאברהם על שכתוב בו
ושמרו דרך ה' לעשו צדקה וזכה לשיבה פנא' בוכשיבה טובה וזכה
לזקנה לז' ואברהם זקן וכו' וכן אחת מוצא בדור עי' שכתו' בווייה
דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו וזכה לזקנה והמלך דוד זקן •
יש לרדףק למה הביא טובה לשיבה שנא' וימת בשיבה טובה
וגם זכה לזקנה • שכלל שיבה היא • וכן נבאר קשר
הכתובים באחד וכו' מה שאלו היכן היא מצוינה היא קרא כתיב
בדרך צדקה תמצא • ועי' מש' מנין אחת למד כיון שהביא פסוק
בדרך צדקה למה הוצרך ללמד מאברהם ודוד ולמה באברה' אמ'
אחת למד ודוד אחת מוצא ועוד קשה וזכין למדנו באברהם ודוד
טובה לשיבה בשביל הצדקה ולא בדברים אחרים והדב' קשה מאד
בראייה שהביא מורו פעי' שהיה עושה צדקה וזכה לזקנה רמז' האי
מלקא • ה' ע' דין שהוקם לחז' מאי והמלך דוד זקן דלה
סיך להתחיל ת' ילת הספר בואו והמלך דוד והולל וזקן דוד או
יחא' ויהי לפת זקנתו וכן קשה למה הזכיר כאן עם מלך כי ברה
כתיב ודוד זקן • לזה הביאו פסוק עטרת תפארת שיבה והיכן היא
מצוינה הסונה שצדקו כמה סבי זקני אשמיא' אבל דבר זה הוא
לשרקי' והיכן הצדקה מצוינה תמיד בדרך צדקה מהיכן אחת למד
מאברהם וכו' וכן אחת מוצא בדור שכתו' בו ויהי דוד עושה משפט
וצדקה ולכן זכה לזקנה ונרמז כאן באומרו והמלך דוד זקן בואו
למד שצדקו באברהם שהיה זקן מתוך הצדקה והמלך דוד גם
כן זקן מתוך הצדקה שעשה ורקיק סם למ' ויחמלך דוד על כל יס'
מסיבה שהיה דוד עושה ממש וצדקה וכאן אמר והמלך דוד לו' •
כי משיבה טובה למלוכה להיות נקרא המלך דוד שהיה מתוך
טעשה משפט וצדקה וגם מאותה שיבה היה זקן כמו שאברה' זקן

מתוך הצדקה ואין זקנה זו מחמת אורך ימים שהרי כבר באימים
ועכשו הוא כן ע' שנה ומאז היה כן ס' שנה היה זקן ועכשו זקנה זו
היא זקנה של שיבה ומש' באברהם אחת למד ודוד אחת למד
מוצא הוא לפי שכל ללמד לדוד מאברהם טובה לשיבה כוכו הצדקה'
ובאברהם מצד כתוב בפ' וימת בשיבה טובה ודוד לא כתיב
בשיבה טובה כי אם המלך דוד זקן לכן הביא שבאברהם כתוב
במיתתו וימת בשיבה טובה ובחייו לא הזכיר שיבה כי אם ואברה'
זקן משמע דין הכתוב בו היא שיבה אם כן גם את מוצא בדור
שכתו' בו והמלך דוד זקן שהיא שיבה • עוד אפשר כיון דכתיב
והמלך דוד זקן מהנא' הו' מוכיף על אברהם שפניהם היו שוים
בזקנה וכתוב באברהם בשיבה טובה אם כן מואל נלמד לדוד
שכתוב בו זקן טובה גם כן לשיבה • וביאור מש' עי' טעמה אברהם
צדקה וזכה לזקנה תמצאנו בביאור המאמר שהענין תחילה בעה"ז
ויגב ארחין נפרע מה שאמר ויכסוהו בבגדים וכו' ואחזל כל
המגזל את הבגדים סוף חי' ונהנה מהם לפי שכתו' ויכרות את
כסף המעיל לך ולא יחס לו ונהנונה לפי שכתו' כסף הכיבית דכתי'
על ד' כספות כמותך אשר תקסה בה לשיב חז'ל באותו בסות של
עב' לך ויכסוהו ולא יחס לא היה מתחמם בטבילי' שכתו' כסף
הכיבית ויאמר לו עבדו וכו' • עוד אפשר ולא יחס בענין
שכתבם באור אשה של אביגיל כה' זל על פסוק והיא יורדת
בשחר ההר שנתגלית שוקה והלך דוד לאורה שלמה פרסאות •
ופי התוספות שבער בו חור אש האהבה של אביגיל והלך באותו
חיימוס ג' פרסאות וכיון שחטא בחיימוס לך לא היה מתחמם מקור
הזקנה והוא ולא יחס לו בשבילי' • ויאמר לו עבדו יבקשו לארמי
המלך נערה וכו' חס לארמי המלך סיהיה מתחמם צדו ויכניעו שלא
ליגע בה כדי לכפר על אותו חיימי של אביגיל וזהו שצדקו שלא
נגע בה אעפי' שעוריו עמד בגבורת כחו כדלפי חז'ל מספוק
ותבא בת שבע החרדה וכו' שצדקה ב'ג' משות וכו' •
ובזה נבוא לביאור הכתובים בפרשה ואברהם זקן שלמעלה
כתוב ואברהם ושרה זקנים באים בימים וכו' דל' מהם
באים ונכנסים בימי הצדקה • ועכשו נאמר ואברהם זקן וזקנה
של שיבה לפי שכבר לטעבר בא בימים והיה לו זקנה של שנים
ועכשו נכתרשה לו זקנה אחרת שהיא זקנה של שיבה עוד ירצה
בא בימים כפי מש' בס' הזוהר שכל הימים של הצדקה הם עומדי'
כולם בשלימות ולא יפול אחד מהימים ארצה ואפשר שאמר בלשון
הזה של בא בימים באברהם מה שלא נאמר ביצחק ועיק' לפי
שאברהם היה בזמן שנה שנתגיד למד בזמן שנה הכי אברה'
לכוראו ולכן אמר באברהם בא בימים לומר שגם אותם הימים
של קודם שנתגיד קנו שלימות ממנו למכרע אחר שנתגיד וכן
דוד ח'ג' שחטא בבת שבע כתי' ביה בא בימים להורות על הח'
עוד ירצה בא ב' מים לפי שצדקו שצד' נקרא לילה שרונה לילה
והש'ב נקרא יום שהיא עולם שכולו יום והאדם בעת זקנתו הולך
מעה' ונקרא בא ונכנס בעול' שכולו יום שהו ע'ב' שהולך האדם
ל בית עולמו וכיון שכן רצה להזמיק אשה למנון שאיכנו חפץ להתחתן
באיש אשר לו ערלה ואם אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני'
אשר אנכי יושב בקרבם שהרי אנכי יושב בקר' הכנעני ואילו חשכתי
בהם הייתי אנכי בצדקו משיאו ולא עי' שליח ויאמר העבד אולי
לא תאבה וכו' דרשו חז'ל הה' כנען בידו מאיזו מרמה לעשוך
הקב כנען והא' יצו בידו מאיזו מרמה • שהיה יושב משקל את
בתו רחיים היא או איכה רחיים • לעשוך היב לעשוך והאנו של
עולם זה וצחק אמר אולי לא תאבה ויחז' לו את בתו • חז' אתה
ארוך ובני ברך ואין ארוך מתרבה בברוך • וכל בכונת
זה המאמר שאליעור נסתפק בענין לפי שהיה היה בן ממרוד בן
כנס כדכתיב וכנס ילד את ממרוד ובני חם כנס ומצרים וכו' וכיון

חסד עם ארזי אברהם לכך הביאו פסוק זה שמוכנת אל עזר היתה להזכיר זכות אבות וכתוך זהים יתלוך מה ישראל מזכירים זכות אבות לומר להו אברהם כך חזר גם הוא להו ארזי אברהם להזכיר זכותו ולתת פד אשמת לרשתה ול ספק איעזר להטו ליצחק את בחור רמזהו חזל מפסו חזלי לא תאבה האבה לי כתי וקפילי סהרי לי כתי הוא ברברי אפז טרב ללבן חבל ברברו עם אברהם כתו חזלי ויהי כרמז ואפטר סרמז בוואמר לו העבד חזלי לא תאבה האשה דהילל ויהמר לו ארזי העבד שלא היו סקוליס סנהס לומר ויאמר לו לא הכונה סאמר לעזר כי אין יקח לי ליצחק להטו חזלי חזלי לא תאבה האשה וכו ויאמר לו אברהם הסמר לך פן תצבי את בני פמה כלו הסמר לך מעבדך סלי תטינו בחך וכלטמה טכזהו אברהם לאיעזר ולא ליצחק הוא לפ ס בחק הית עולה תמימה ולא היה יכול לזאת חובה לארץ ומטטטמה לעזר כלכתו בטל חזלי ויקח אשה מבנות כנען ויקר הדבר ויאמר שהי מארץ מ לרזו של אברהם לכך הסביעו שלא יקח אשה מבנות הכנעני והבי לו רחיה מוכחת טהין רכזנו טל הקבה בכך טהריר דבר לו בין הבתרי לזרעך את את הארץ הזאת ופרה ואל את הקני והקניתי וכו ואת הכנעני וכו ולא לוקח יצחק אשה מבנות כנען ומכאן נראה כי הוא לו לזרעך אתו הכנעני כיון שהיא מבנות כנען כחלת הכנעני חזרת לכנען ואיך תתקיים הבטחתו ית שאמר לזרעך אתן וכו ואת הכנעני וכו אכחי אפס לוקח מבנות כנען ולא לא תאבה האשה ללכת אחרך ונקית מטטטטתי זאת טל ולקחת אשה לבני משך רק את בני לא תצב טמה ועכסו נכח ליבי אר האמר טהכעמו חחילה

וזה לרקרק מהראו על ככה להבי פסוק עטרת תפארת טירה ברך ברהקתיר סמוך לא פסוק ואברהם זרן ולא עוד לא טלא פי בו כוס והבי מעטה דרמאר טהלך למלא ועתך סכני ממלא טלא מר מאיר התפלל עלינו והוא טביבם לכו וטפלו נבקה ולמה לא התפלל עליהם טהרי ברה טגזרה עליהם כתוב חס ויכפר עון בית עלי בזבח ומנחה ומינה דייקין בזבח ומח אינו מתקפ חבל יתכפר בדרקה וכן יט לו לרד גם כן חבל מתכפר בתפלה וכן דרטהו גס חזל ועזר נכאר מט מאי טעמיה דכך הילל טפלו בדרקה טנאמר עטרת תפארת טיבה בדרך דרקה תמצא יעזר קשה טוב מט ממי אחת למר מאברהם טלמה נכרחה רחיה זוכו טמקרה כתי עטרת תפארת טיבה בדרך דרקה תמצ ונה טוב בכל הזממים האמט עי סכתו בו וטמרו דרדה וכו לזקנה דמלל מאברהם זכה לזקנה על סכתו בו וטמרו דרדה ה לעשות דרקה וכו דילמא פז טממר את כל התורה כרתי ויטמור מ מרתי מכוני חקיתי וחורוטי ואפילו עירובי תבטליך לכך זכה לזקנה ומה גס ליחל טדרשו מאברהם תבע זקנה וינח לו ומלל טזכה לזקנה בטביל הדרקה וכן נכאר קטר ב דרמח לו טל פסוק עז והדר לבושה וטמוק אורך ימים למה באו האן ומיו ביאורו טל ענין עז והדר לבושה טל תורה כי מהו הלבוש הזה ועך בדרשת אורך ימים מט אפילו טהיא באה להטמחיל לארס עוזר וכבר טהס דבר ס טחין להס כמעט הכנה ועך בדרטה זו טמדבר בתורה מה רחיה מביא מאברהם טזכה לזקנה בזכות הדרקה ולא רחיה סיפיה

ובלעדי סדקיקו חזל מאו ואברהם זקן טכבר כתיב ואברהם נטרה זקנים ומה ענינו להזכיר ואברהם זקן לאחר מיתתה טל טרה ופזר למה התחיל העין בוואו העטף טל ואברהם זקן וכך היה ראוי לומר ויהי כי זקן אברהם והכוירך את אברהם כרתי ויהי כי זקן יצחק למה הביאו חזל פסוק זה טל עטרת תפארת טיבה לומר סברך דרקה טעשה אברהם ליקבור לטרה במערה סקנה לכך זכה אברהם לזקנה ולכך כפוך פסוק זה טל ואברהם זקן לטמוק טל מעלה דכתי ואחריו כן קבר אברהם את טרה

זמן אפס כנען כתקלל כוש אבי כמרור אביו טל חליעז לא כתקלל ולכך היה רובה להטו חזל ואל אתה חרור והכונה טלפי האמת הקללה היתה רחיה לחס אבי כוש וכנען טהוא ביזה את אביו טריעו לרעת חזל חוסירו וואמר כח זה מעני להוליד כן ד הקללנו בבן רטלו ומצא טעיקר הקללה היתה רחיה לחס ואחריו כל בני כנען כקללה וזהו אתה חרור ואין חרור מתרבך בברוך עזר אפטר אפילו טכאיעזר מבני כנען היה חטב בלבן כיון טהוא לא חטא עם נח ואביו הוא החוטא חס כן אפלו טחא חרור כנען חיה חלה חריר על זרעו כי חס לו דוק חרור על טרה והגיד וטיקר הקללה תהיה על חס אבי כנען עזר אפטר כסמרקך ביאמר היה מט על לעזר טהיה חרור והס דרטו כפסוק כח ברוך ה לעזר פי טטירת הרויק בתמונה יכח מכלל חרור לגו וכן יקטה זה על מה טרמטן עבר מטכול זה לעזר ומה היתה הטלתו סאר ככר קלתי טל חותו האיס בידו מטט טטטעב טבות זה ולא יכח כטיח חזי ברברי חזי ויטעבר בי וגס כרקה בתאמר הזה טאמר חיה חרור וכני ברוך ואין חרור מתרבך בברוך והילל ואין ברוך מתרבך בחרור חמכס כלער עם מה טטממתי כפסוק ברוך ה להי טס ויהי כנען וכו טרמח כאן ברוך ה להי טס וגס יהי כנען ברוך חות כנען טהוא עבר למו לבני טס כנען לעזר עבר אברהם ועס זה אפטר לי לרקרק כפסוק סומר עבר למו ולא חמר עבר לו כי בא ליימו טמי טהוא עבר לה ולרעו טל עם טכ טטירס הנכרו כפס ק ברוך ה להי טס ויהי כנען עבר למו ליהנו לטס הביאורו כנען טהא עבר לטניהם יהיה ברוך והוא על לעזר עבר אברהם טהיה עבר לטברהם הבא מורעו טל עם גס עבר לה להיות רח את הויליע ביכרו מאברהם ויטטער לטירוס זה מדברי חזל טס טאמרו חף מטס ויפת עמו בהליטס ויאמר ברוך ה להי טס ויהי כנען ויטה מט חף מטס כיון טהכחו מדבר בטס ברוך ה להי טס ויט מנייהס למחוק חף מטס וגורטין חף מיתת וגס זה קשה כי מה לו להבי פסוק ברוך ה להי טס ויהי כנען והיה לו להביא פסוק ופת להיס ליפת ויטכח בהליטס לכך כל להגיה חף מכנען ופת והבי רחיה לכנען מדכתי ברוך ה להי טס ויהי כנען ורק לעזן חזל טלא הביאו לפוך הפסוק עבר למו והכונה לרדוט מט ויהי כנען עם מה טלפניו ברוך ה להי טס ויהי כנען ברוך בזמן טהוא עבר לה ועבר לרעו טל טס ומנינו למדין כי בהמת לעזר עבר עובד בתמונה לאברהם הוא כקרא ברוך וליח בא ברוך ה כיון טחיה מטרות בתמונה ואתה עבר למו חכ יכאת מכלל חרור לכרוך חבל כטרה לעזר להחמתן באברהם ולתת בחו ליצחק חמר אתה הרחית טחיך מחוייק עכמך לעבר מחא טחא רובה לתת בתך ליצחק ולפי רעתך טחיך עבר לאברהם חכ אתה חרור ככלל חרור כנען כי מיהו טחאו לכלל ברוך לא בזמן טהו עבר למו וכמכ כי טיבת העברות הוא מביאו לכלל ברוך ואס יפרוק עול העברות טחינו עבר למו הרי הוא ככלל חרור כנען חס לו כטרה לתת לו את בתו אתה חרור כיון טערקת ממך העבד ואין חרור מתרבך בברוך כי כל עוד טחיה בא לירבך להיט כמנהו אתה חרור ובזמן טחיה מתרחק מיהיות רבך לאברהם ואתה מתנהג לעבר למו חז באח לכלל ברוך חף טס עבר מטכול טאמר כבר קללתו טל חותו האיס בידו ריחן מלת בידו טאמר והענין הוא לומר חס חתנה כעב אבי בא לכלל ברוך ואס חתנה כן חורר להדי עמי הוא בקלת חרור וכמכ כי בידו תלויה קללתו להעביר ממנו אס ויתנהג כעבר לאברהם וזהו עבר מטכול ובעברותו יטמול ביצחק להביא לז אשה עי כיוטי ובתוך אחיס טהס יט המזכירים זכות אבות הוטמה גס הוא להזכיר זכות אברהם ויאמחליה חרזי אברהם וכל סכונות חזל היא לרקרק מט לעזר להי חרזי אברהם טנראה טלא היה האמנה באהות ממלא קאמר ה חלינו עשה

דרוש א לפרשת חיי שרה

עורינו חיוני ויחיד קרבן אברהם עצמו וזו למען הכי' העל אברהם זה ויחיד את אשר רכב עליו לאברהם הוקף אכינו ועכשיו ברשות הללו רבו חול לדרו פיו אח' ככהו דלא קחי מש' עליו על אברה לא את אשר רכב עליו קחי לדרך ה' האמו' קודם והכי קחמ' ויגוה את בניו ושמרו דרך ה' למען הביאה על אברה את אשר הבטיח ודיב' פי' העל ועל הדרך הכז' שהו' דרך ה' לעשות דקה הבטיח הו' דיבר על שמירת הדרך והוא סיוכה ל סיוכה שב' עטרת תפירת סיוכה בדרך דקה תמצא הרי שהבטיח הקב"ה על דרך הדקה תמצא תפירת סיוכה ואברהם סיוכה לשמו דרך זה לעשות דקה יבי' ה' על אברהם את אשר הבטיח עליו על שמירת הדרך דקה שהיא הסיוכה זוכה בה אברהם דכתי' ואברה זקן י' וזה כל עמוק ונכונ' מ' עדין קשה היכי יל'ף מאברהם לבניו עליו שגורה עליה הסיוכ' אבל על אברהם לא נגזרה גזירה וביטלת' הדקה ואפס' למ' דגם על בניו עליו שגורה הגזירה לא היתה על כל זרעם אחריהם אלא על הנולדים בדרכיהם ועושי' מעשיהם וזהו ביאור מ' וכל מרבו' ביתך לומר' אותם שהם ת' כות' ביתך לעשות מעשיהם הם ימותו אפס' ולכך יעשה להטפל בדקה דהיינו לעשות לאחרים לדקה כי אותה דקה שטעו' האחרים מכחו תיסוף לו ימים ושנה דרוף דקה שיעשו אחרים ימצא אותה דקה שיעשו אות' האחרים ודקה עומד לו כי עטרת סיוכה בדרך דקה מי שהבדיל לאחרים לעשו דקה בנתיבא הסיוכה והזקנה י' עוד הביאו חול פסוק עזו והדר לבנוה של תורה י' לתרץ הדקדוקים סדקדוקו באופן אח' והכוונה לחול כל' מהתורה בקראת עז והדר שהי' הדר זקני' סיוכה הוא לבנוה של תורה כשם שהלבוש הוא חזוני לגוף וחיוני עבדי בגוף האדם כך ההדר שהיא הזקנה היא לבנוה של תורה שאלע' שאינו זקן בעש' מ' נק' ה' לתורה תורה זקן זה קנה חכמ' וכת' מאי אכפת לך שיהי' נקרא זקן חכם או ל' כיון שמעלתו היא מתוך התורה ל' ותשמך ליום אחרון שהוא לעתיד שוחקת מתן סברה מתוך היותו נקרא זקן לפי ש' בה עתיד ל' כות' וסיוכה של זקנים שנ' נגד' זקניו וכבוד וייל' לא נקרא התח' זקן לא היה כמותו בכלל הזקנים ועכשיו נקרא זקן אפס' סלח האריך ימים ופנים הוא בכלל נגד' זקניו וכבוד וזה נמשך באברהם שהיה זקן מרוב ימים ועוד זקנה של תורה ואברהם זקן בתורה קנה חכמה לפי שזקנת רוב ימים כבר בא בימים וכמ' ש' בדרך את אברהם בכל שני אופני הזקנה הם זקנת ימי' ורוב פנים ונס' זקנת התורה שבה חכמה י' עוד דרוש באופן אחר עם פסוק אורך ימים בימינו י' ויתבאר עם מה שדרשו חול' בגמ' ס' שבת י' מד אורך ימים בימינו השגלה עושר וכבוד לא בימינו אורך ימי' איכ' עושר וכבוד ליכא לא למימינוים בה אורך ימים איכא וכס' עושר וכבוד למס' זילי' בה עושר וכבוד איכא אורך ימי' איכא ופי' רפי' עושר וכבוד ליכא בתמינה' כיון דאיכ' אורך ימי' כס' עושר וכבוד למס' חילוף בה שאינם יגעים בה כל זכרה למימינוים של תורה שפעשעין בריוקין ובירורין כיון המיומנת למלכה י' אכ' מימינוים בה עוסקים לשמה מסמילי' שלא לשמה י' וקשה טובא כיון שתמינה הנמרה היא רכיון דאיכא אורך ימים כס' עושר וכבוד אכ' התשובה בדרה נקט אורך ימים והכיח עושר וכבוד כס' ולא עוד לא שבתירין שתי' למימינוים בה ולמס' חילוף בה לא תירץ לא בפנין זה אורך ימים וכס' עושר וכבוד ולמה הכי' ליישב ולומר' המימינוים והמס' חילוף והיא קושיא חזקה וכל' לרקוק נגד' שאמר מד אורך ימים בימינו וכך היל' כתיב אורך ימים בימינו וכי' אורך ימים איכא עושר וכבוד ליכא י' עוד מהו ז' לא בימינו אורך ימים וכו' מאי אלא דנקט הכא

מורה זוכה למני רכבי' הא' מזה אברה ליקב' באות מערה טעמה בה חסר למה לקברה בה וגם זכה לסיוכה וזכה ויקם הגדה והמע' לחברה למחות קבר ש' כוונ' לומר' סנק' בג' הוא אברה באותה מערה ועוד זכה לסיוכה ואברה זקן וקנה ש' עמה סיוכה זהו הגמ' ביאור שאל' למעלה דרוף דקה חס' ימי' דקה וכבוד כמו שהרחבתי ביאורו בס' כס' נכח ש' חיי שרה עם ש' דבר דרוף לענינו י' ועכשיו הביאו חול מעשה ר' מאי' שהו' דבר הלמד מענינו שבזכות הדקה זוכה אדם לקנה והענין הוא כי הכתו' אומר' אס' יתכפ' עון בית עליו בזבח זמנא ויט' לדרו' הבלכתפל' מתכפ' ולכך מל' הם מרבי' מאי' התפלל עליו ח' רבי מאי' הן אמת שהתפלה מקשרת אדם התפלה אינה מועילה ל' לבית מגורית קצרות נסים אבל לא מכינו לזכות לקנה אבל מהוך הדקה תזכו לקנה ולא אר' עשו דקה לא טפלו בדקה שהם י' לבתת רב' ללכת כדרך דקה שכן כתי' בדרך דקה חס' וכן אברה כתי' ביה ושמרו דרך ה' לעשות דקה ויט' לדרו' מ' עטרת תפירת סיוכה בדרך דקה תמצ' שבא לומר' כי עטרת זקני' בני כתי' ותפירת בני' אבות דהיינו העטרה והתפירת שהם בניו ובני בניו והסיוכ' כל זה הוא בדרך דקה המתפלל בדקה ויגע לעשותה וכן מצינו באברה זכה לבני' ובני בניו וסיוכה פי' שכתוב בו ושמרו דרך ה' לעשות דקה ומעטו וכן תמצ' סלח' סכט' לאברה בקבורת שרה כתי' ואברה זקן בא בימים זוכה לקנה וסיוכה כמו שכתבנו ומה שפ' מאי טעמיה הכוונה היא דמכל' דאין התפלה מועילה כמו הדקה כיון שהכתו' אומר' אס' יתכפ' עון בית עליו בזבח ומכ' ואין דייקני' מיכיה אבל מתכפר הוא בגמ' וכן דרשין אבל מתכפר בתפלה דילת' סקול' ג' ודקה וכן מל' מאי טעמי' כיון דקר' כתיב אכ' יתכפ' בזבח ומ' ח' ומימינו דייקני' אבל מתכפ' בתורה ובגמ' וכמ' ש' חכמי' ביאור דרשה י' בס' כס' נכח דמכל' לדייק' אבל מתכפ' בחס' ותורה ודילת' דרוק' בזבח וממנה אינו מתכפר אבל מתכפר בכל ש' מות שבתורה ושם כתבתי ביאור הענין דכתי' א' אית' עשה דקה ומעטו וכבוד לה' מוכח וכתו' א' אומר' זאת התורה לעולה ל' זמנה ודרשין לא עולה לא ממנה וכאן נאמר אס' יתכפר בזבח וממנה היא בדקה שהו' נכח מוכח מתכפ' וכן דרשין אס' יתכפ' בזבח וממנה היא בתורה דכתיב בה זאת התורה לא ממנה מתכפ' י' ולכא' אס' יתכפ' בזבח וממנה לומר' הא' בכ' דברים שהם חזונים מהזבח וממנה שהם תורה יג' מתכפ' הרי שבתורה מתכפ' ולמה לא אית' להם רבי' מאי' עס' קו' בתורה ותפ' הרמס' הא' הטפלו בדקה שהיא ג' ול' תפ' הענין הא' שהי' התורה פגם בתורה הוא מתכפר ל' עטרת תפירת סיוכה בדרך דקה תמצ' חילוף הן אמת שמתכפר הענין והגזירה בט' ה' בתורה או בגמ' וכן בתפלה אכל לזכות ל' סיוכה כ' אס' בדרך דקה תמצ' דקה דלא ש' מציאה לא ברב' הנאכר ולמה אית' תמצ' ולא אית' בדרך דקה היא לא רמז לבני עליו שגורה גזירה עליהם למות אפס' ונאברה מהם הסיוכה ועכשיו בלכתם בדרך דקה להיותם רודפים אחר הדקה תמצ' הסיוכה אפילו באותם בני אדם שבאברה מהם מכה הגזירה ויחז' ואמ' מי אחת למד מאברהם וכו' לפי שיש לדמות דית' קרא ה' עטרת תפירת סיוכה אינה נקנית לא בחול ולא בכח זכות ומעשים טובים רק בדרך דקה מאת ה' י' הסיוכה ונכל' לדרו' בדרך דקה שהיא באדם הרודף אחר הדקה תמצ' ל' מאי' אית' למד שירושו של כתוב זה שהוא כמו שכתב' א' א' נל' מאברהם שכתבו ושמרו דרך ה' לעשו' דקה זוכה לסיוכה ואפס' לעד לומר' שכתבו עם בכח זוכה אברהם לסיוכה בזכו הדק' ממה שכתבו עם ושמרו דרך ה' לעשות דקה ומעט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו י' וקשה כיון שמרכיב באברהם היל' את אשר דבר' ל' מאי' עליו דק' אית' יחול' דקדוקו תכאן שהעמידו כן יגע בתורה באילוף לא מת' ואכ' בהיותו יצחק דייק' הרי הוא אברה

עושר

דרוש ב לפרשת חיי שרה

כט

וחיות האדם אשר יבנו יעשרנו תמלך וכו' ואת בתן יתן לו לאשת
יכול אפילו עבר או סבור השיבוהו בחונן ונידון לו דוד י יפתח
וגלעדו דתתו וחיות היוצא אשר לא יפדלתי בתי וכו' ותעליתיה
עולה יכול אפילו דבר טבא וחיובו שלא כחונן וגורמנו לא
בתו י עבלה

עומר זכבוד וכפי זה אין לקשטות אורך ימים אלא עומר והבוד
לכא מהריהו הוא אומר שאותו אדם יש לו אורך ימים ויש לו עומר
זכבוד חבל יקשה לפי זה מד אורך ימים בימינה ולא אומר גם
עומר וכבוד בשמלה כיון שמדבר באדם א וומר שזכר לאורך ימים
מכר הימים וזכה לעומר מכר האמל ועקר דהילל ובשמלה בואו
ולמה את בשמלה ומפני חוק זה יש לדרשו בב' בני אדם והק'
דישא רקרא אדם הלמד תורה ועושה תורתו קפצ עיקר סימן
סוף עיקר זכה לחוד ימים וסינה לומ' בשמלה עומר וכבוד ולא
אמר עומר וכבוד בשמלה או יאמר ובשמלה ללמדו מחרב באדם
אחר שעושה תורתו ערשיכוד הפיל סוף וזכה וקובע בפנימי
העדה עומר וכבוד ימצא וכפי זה יקשה לא בימינה מי שעושה
תורתו קפצ חן לעומר וכבוד והרי כמ' הוליוחן לומ' דנקט אורך
ימים וגם עומר וכבוד מהרי עיקר החידוש הוא ללמדו שיש לו
עומר חלפי עשה מלאכתו פריה ותרונה קפצ ואפטר סיבא לירי
עוני כיון שמיניע בכסף ושמורה ממ' יהיה לו עומר והחידוש גדול
באורך ימים שפוט הוא ללמד בקפצ עיקר למה חזר וזמאלא
לתיימיב בה לרחות הכפאזים שמדב' בב' בני אדם בתימי'.
סהם המבטפין בריקין וטעמי התורה או העוסקי בתורה לשמה
דמר רשם התורה מזוונת לזהב עולם שכולו אורך קצול ריש לו
גב' אורך ימים כעדה ועל בחינת העומר אינו חידוש שאינו מרבר
במעט בעסק ועוסק בתורה בקביעות לא הוא מרבה בכחורה
וממ' הוא לומר את המעט לשמה וגם הוא ברקדוק וברור אכ' כן
לכא נקט המירוש סוף אורך ימים והיחיד העוש וכבו שפפוט הוא
מהרבה בכחורה ויש לו זכות התורה שכחאזי יהיה לו עוט וכבוד
כילמה וגרע וכי בשביל שיהא לומ' לשמה הפסי וחינו כריך ללמד
לא על האורך ימים כי גם יאריך ימים כעדה זהו הכללה כביאור
המאמר בנמיא וחבתו במדרש הזה יש לדרוש שמדבר
באדם או אחר העוסק בתורה ע וכה לאורך ימים כעקב ולעומר
זכבוד כעדה יצא חכ' למה היקר הסדר ולא אומר עומר וכבוד
בשמלה וגם לא אומר בשמלה בואו לומ' חפסי סוף בזה להשתחיל
לאדם עומר וכבוד שהכונה לומר מהתורה חלקה בפנימי כממ'
חזל המרה תורה מפני מה בני עמים אחר הבה להחיל חוהבי יש
בעלה והייתי סובר שהבעלי תורה מהם בחלק עוני כעדה יזכו
לאורך ימי לכהב חבל כמים להע עומר וככו כעדה לא יזכו לכהב
לאורך ימים לומ' אורך ימים בימינה של תורה לכהב חפסי סוף
בזה להשתחיל לאדם ונתן לו עומר וכבוד כעדה יתמ' לא יגרע
מכריק אורך ימים לכהב ודיוק קרא רלא קאמר ובשמלה בואו
הכסף לא בשמלה שהוא כמסך לשלפניו אורך ימים בימינה חפסי
שבשמלה עומר וכבוד וזה בו ממ' אורך ימים לכהב הוא עומר
וקיים וממ' ומתי אתה למד מאברהם וכו' קשה שעכפיו הוא
מדבר במעלת התורה והרואה שמבי' הוא בענין הדק ע' שכתמו'
בו שמרו דרך הלעשות דקה בל' שלפתי הדרשות הללו של ע'
זהר ושל אורך ימים שמדברים בת רה ריש הכי ע' שפטר רך
הלעשות דקה ומשפט מאו משפט לא משפטי התורה וזה לתקנה
סוף הד' וקטכ סיבה וגם לאורך ימים סוף בא בימים כעדה
וזה לעומר שהוא זה בדרך את אברהם בכל

ידוע הוא שכל מה שפירא הקב"ה בעולמו המצויים בקיום
מיניהם בהרבה זכר וקובה ולעלמ' כר חן להם טוס
העמדה למיניהם וזה מבוא מהדומ' ער האדם כי כולם זכר וקובה
בראם וכו' חזול על ויזכר ה' אלהים עמר מן הארמה עמר וכו' ארמה
קובה היפד הזה מבוא עמר וכו' ארמה קובה כפי שיהיו בלע
בריאים וכן קמים יש בהם זכרים ונקבות מים העליוני השם זכרים
והחתונתים הם מיין מקה ולכך נקראו הנשמים לומ' רביעם
כמו שכאשר ידר הנשם חן השמים והוליה והשמימה וכו' וכן
אומרי על פרת וחרקל ב הקדלו הגדול סוף זכר והא קובה והנה
ככוחם שהוא למעלה הימנו יש זכר וקובה כמחול מעשה ברקל א'
שלא היה עשה פירות ער טבא דק' הוא ויחזר יש דקל זכר למרחוק
שבושה חתנו והביאו ממנו והפרכוהו ועשה פירות גם בבבלי
חיים הוא רבה הנראה לעינים כו' זכר וקובה כבואו וכן האדם
וכפי זה יקשה כיון שכל הנברא' כולם חן להם טוס קיים כי אם
בהיותם זכר וקובה מה זה היה כבריאת האשה פאמר ה' אלהים לא
טוב היות האד' לברו אעשה לו עזר כנגדו והרי כפאר כל הנברא'
למיניה' קריך להיות להם עזר זכר וקובה והם כשקל אדם מכולם
ער מהנדרך לומר לא טוב היות האדם לברו אעשה לו עזר וכו' .
וגלעד' פברור הרבר ואמת הוא שכל אשר ברא אלים לעשות
היו זכר וקובה אבל הם נפרדים זה מזה ואין להם
התייחסות זה לזה חלת בעשה ההזדקקות ואחכ' אים לדרשו פנו
לאכן האשה שכברא מנושן של אדם שיש לה התייחסות עם הזכ'
להיותה חלק מנושן ועכס מפניו בער מנושן לזאת יקרא חסה
שהזכ' הוא פלג דגופו והאש' פלג וזהו סכנו הפסוק ויחמ' לה' לא
טוב היות האדם לברו לא יוכל להשיג טוב מכבר ע' עש כראשית
מכאחד וירא אלהים כל אשר עשה והנה טוב מאד והנה טוב אדם
שאותו יציה טוות ואותו טוב לא יושב אם תהיה בריאת האד' לברו
וכריא הנקב לברה פפאר הברא' למיניה כיון שלא תהי' התייחסו'
עצמי ביניהם לזה אעשה לו עזר אעשה לעצמו עזר שיהיה מנושן
מעשיו והיה עזר כנגדו שאחו וקר' כבואו ר' פרצופי חז' והקב'
ועכפיו אעשה שתהיה כנגדו וזיון שהוא מעצמו ממש יש להם
התייחסות עצמי ביניהם ויכל להשיג השלמות כי אין כוננת הזונג
של אדם לקיון תמך בלבד טרי שוספיק להזמין לין נקב' מכל מקום
לא עיקר הזיווג הוא לקיון ושליוויה הנפש וזה אה' לא היה הזיווג
מעצמו וכשזרו ממש ולכך מהחילה נקראת אשה להיות כי מאים
לקיים ושיניהם כאחד קרניים אדם אחד אבל לאחר שחטאה חות
והמטיאחולא הסלימה אותה ואז קראה חוה על עס קיום המין כי
היא היקיה אם כל חי כמבואר חללי בארובה בס ככף נבחר עש'
באופן שיש בזונג האדם ברברים קיום המין ושליוויה הנפש
ולכך נמשל הזונג לטושי' כמו שמבואר במומו למכח על טושי'ם
בכסף נבחר שהפונה הוא כי יש בטוס'כ' הנאות הא' הנאות הנקב'
כי למרחוק נהנה האדם מראיתו וכמרה' היא למראה עיניו והפני'
כשאחזה בידו ומקרב' ליו והריוו' בה יש הבאה לנשמתו וכל הנשמת'
תהללו' כמו שדרשו רז' בפסוק חיוה רבר שהנשמה נהנה ממנו
היו אומר זה ריח טוב וכן בזונג יש ב' הנאות' א' הנאות הנקב'
לעיני' שיש בזונג קיון המין האדם ועזר אחרת גדולה הימנה שילוו
בזונג קיום שלמות האדם שהקובה עבה את האדם ישר והחוקין
לו ממנו בזיון עדי ער מעצמו וכשזרו כרו שתהיה לו עזר לקיימ'
שלמותו כמו שכתבנו ועוד הגדילה לעשות עשנו ויחיה עמו

סדר חיי שרה דרוש ב לזונג

מסכת העניות א"י שזאל כר נחמני אמר רבי יונתן
שלשה שאלו שלא כחונן לשנים חסידים
כחונן ולאד' השיבוהו שלא כחונן ואלו חס' אליעזר עבר
אברהם ופאור בן קיש ופתח הגלעדי אליעזר עבר מאברהם
דכתיב והיה הנערת אשר יאמר אליה וגי' יכול אפילו חגרת
או פוסה חסידוהו כחונן וזהו כתיב לו רבקה שאל בן קיש רחוב

הגדולה

דרוש ב לפרשת חיי שרה

יעקב לא היה במקרה וחלף העבודה לא מה' אשה מסכלת ולכך התפלל יעקב למקום על כך * עור אפטר בביאור המאמר שרקרד ר אבהו טלא אמר בית והון נחלת אבות ואשה מסכלת מה היינו לדרו' בית והון נחלת אבות ומה' וגם אנו דורסים נחלת אבות ומה' אשה מסכלת נמצא שהזוגים הם בהסתדרות אבות וגם מה' ורואיה לרבר מיעקב שהזוגים אבינו לא תקח אשה וכו' קום לך פרעה ארם ביתה בתול וכו' וגם הוא התפלל למקום ויפגע במקום וכו' וזה כוונ' ר אבהו בפתיחה לדרו' ויבא יעקב מבאר טבע מכת בניו שבוהו אבינו היוטב בבאר טבע דהיינו חלת אבות וגם מה' שהתפלל ויפגע במקום ור' פנחס אמר טבעס ר' אבהו עבמו טמע טאח זוגנו טל אים לא מהקבה כלומר איך חלק בנו באבות כלל ועיקר ורואיה מזוגנו טל יבחק טענו לבן ובתול ואלמתי מה' יבא הרבר ויאף על פי טאבינו טל טמען לא רצה בזוגנו בא לירי גמר כי לא ירעו כי מה' הוא ומן הכתובים היינו דכתי' ומה' אשה מסכלת ולא הביא תחלת הכתי' שמזכיר בו נחלת אבות לא טעו דכתי' ומה' אשה מסכלת והטני כחובי הכיחול על הכתי' הטלטי רלא קאי נחלת אבו' עכץ הזוג וגם רמז היינו דכתי' אשה מסכל' להיבוא מלב האומרים דקאה אכחלת אבות לכך אמר ומה' אשה מסכלת ואלו קאמר ומה' אשה היה מקום למר' אבל כוון רכתיב אשה מסכלת מנין לאבות בהסתדרותם לרעת אס האשה תהיה מסכלת אס לאו כו' איך זה לא ביד הקבה לרעת כל אנשי מעשהו אשר יבס היינו דכתי' ומה' אשה מסכלת בו ורואיה תלמי בהקבה והנה רבינו מתוך רברי חזל טאח זוג הארם כמו זוג * טאר הכרואים למיניהם טעם זכר ונקבה אבל זוגנו טל ארם הוא מלתו ית בהטבה נפלאה ומה' יבא רבר הזוגים כמו טמתבאר מעטן ליעורם שהלך להביא את רבקה שהיוו' בולט לבן ובתול ואלמתי מה' יבא הרבר לא כוכל רבר אידרע או טוב * ויס לרקרק בענין טמבינו שהסתחיה ליעור לה' ב' פעמים הא' ויקור האים ויסתחו לה' ובתי' אחכ ויהי כאמר טמע עבר אברהם את דבריהם ויסתחו ארצה לה' ופתי השתחוויות הללו למיהוא' מספיק *

ועור טההשתחוויה דראשונ' כפי הכראה אין לה טעם כי מה' ראה על ככה טמח לא יתרכו אביה ואמה בזוגה ואס יתרכו עדין יס הפק אס ירכו לטלוח אותה עמו וטמח' יאמר יבא יבחק ויקחנה עמו גם טמח' ואלו' לא תמפון הערה ללכת בחברתו וכיין טיס ברבר ספק ספקא על מה' היתה ההשתחוויה ומה' גם לחזל טרדטו מחזן אמורים על בשורה טובה ועדין לא נתבאר טהינו מסטימים באותו זוג אבל לאמר טאמרנו מה' יבא הרבר וכו' הנה רבקה לפיך קח ולך סס יטר למר ויקור ויסתחו לה' ועור לתת טעם לטיעור סתן לרבקה כזס זכב ופני במידים על יריה קורס טידע בת מו' היא ובתר דעבדין מתמלכין ויאמר בת מו' את ולא ייטב טעל חכס והוא געבמו טינה את טעמו טטהיה מברד הענין ללבן ובתול ואמר בתמילה ואטל אותה ואומר בת מו' את ואלכ אמר ואפיה הנזס על אשה ומעיקרא מלי סבר טלא טעה כן וכן בריך להררס ותאמר ותאמר ב' פעמים והלא במאמר אח' יכולה להטיב בת בתול אנכי וגם תבן ומטפחא יס עמנו וכו' ועור ל' אמר טאמר ויקור האים ויסתחו לה' טהוא על בשורה טובה למה הוכרך למר ויאמר ברוך ה' אלהי ארונ' אברהם וכו' טהרי לבסוף כשאמרנו לו הנה רבקה לפניך קח ולך כתיב ויסתחו לה' ולא האריך בהורא' למר ברוך ה' אשר לא עזבונו עס היות סס מקום ההוראה כוריקת יתר באריבות ועור כבאר טעם ההוראה לה' על אשר נחמו בית אחי ארוכינו ולא הור' לטבח לה' על אשר ה' לינו בניחוסו אשר נחם והוכיחה אשה לבן ארונו וכן לרקרק מה' אנכי בדרך דה' ל' ובדרך נחני ה' * ונראה לעד עס ביאור מוזל בת' רבה חל ויקור האים ויסתחו לה' מבא' טמורי' על בטורה טובה ויאמר ברוך ה' אלהי ארונ' אברהם וכו' ממה' טקפכה הדרך לכפי היינו יודע סברך

הגדל בזוג האים והאסם כרי להיות לעזור ולהועיל חל קניית הטלמות כי הטרחת טפע עס קרסו ומס' יעתס' * ולזה כוונ' טלמה הפנה ואלמ' מכת מ'ח טוב וכו' ירצה כי האשה טובה היות ררך מביאה ולכך לא חל לקח אשה * עור ירצה מכת אשה כטעה פגע ומכחית בת זוגו טזוגנו לו בעדמו במעי ארז ולא כאברה כחטאו ממנו כי זהו איך טזוגנו' אל לפי מעטנו טאס אינו זכאי כאברת ממנו בת' זוגו וכל מיי' מכלובים ואס אשה במעטנו ומכחית זוגו אז מכת טוב ויעקר רכן מת' ל' אים לו כל טלוחי' * תסיבות ה' מטס ההויה הטוכן כטיהס וזהו אים ואשה טעמו טכינה טרוי' כטיהס כיון טזוכו וטפנו האים עס בת' זוגנו אז עס' ההנה טוכן בקריכס כי כהיות הארס לכרו בלא עס ההויה אינו מראה טוס טובה כי לא זכו ל' היות ההויה כטיהס אש אוכלתס ומה' לא טוב היות הארס ירצה כפי זה לא טוב ווכל להטיב הארס בהיותו לבדו בלי סינוף הטכניה ל'ך אטמה לו עמר אהיה בעזרו כטיכית טמי בקרבו ואז יהיה לו עזר ורוע הגז' טל קיימא כי אח' ובמקום העור יהיה לו ויהו בה' כגרי כי כטיס זריס ל'ר' בלא כיון טבגרו בה' טאח' טמו כטיהס כי לא יכונ' א' ב' אים זריס ילדו טהא זר ממלת עור ויהיה הפך העור ואס זכו יהיה עזר * ואטמר לרמח זה בטפס' ומה' אשה מסכלת למר טכטהו זוג * יס בו' הטרחת טכינה מטס יה המשותף בין אים ואשה אז תהיה אשה מסכלת בכל מעשהו והכרה טוה' כטיהס ויהיה בעזרם * ובפרדס רבה פ' ויבא ררסו זל מפתן זה טאח זוגנו טל אים לא מהקבה ומה' לטמו ויבא יעקב ד' אבהו פתח בית והון נחלת אבות ר' פנחס בטס ר' אבהו מנינו בתורה ובכתיובים ובכתיובים טאח זוגנו טל אים אלא מהקבה בתורה מנין מה' יבא הרבר בכתיובים ואבינו ואמו לא ירעו כי מה' הוא ובכתיובים היינו דכתי' ומה' אשה מסכלת ויס לרקרק ב' אמירות טאמר רבי אבהו והויה אפטר להוללן באמירה אחת וע' מ' טאח זוגנו טל אים בלטון ט' לילה ולא אמר מנינו טזוגנו טל אים הוא מהקבה ועק' למה' ככתוב' אמר בלטון הזה היינו דכתי' ומה' אשה מסכלת ולא אמר מהכתיובים דכתי' ומה' אשה מסכלת * וגלע'ר' טהקטו בפסוק כיון טכתיוב ל' טעלה ויטמל יעקב וכו' וילך פ'נה ארם מה' כז'ך למר עור ויבא יעקב וכן הילל יהיה בלכת יעקב למר ויפגע במקו' לזה פתח ר' אבהו בפסו' זה בית והון נחלת אבות לרמח טראה יעקב טהיה הולך כרי לבקט זוגנו וואמר בעבמו בית והון אפטר טיבא לי מנחלת אבות אבל אשה מסכלת אין לי לא מה' ולכך פנה עבמו להתפלל למקום על זוגנו וט' יבא יעקב טסל זמן טהיה יוטב עדין בתחום באר טבע לא התפלל במקום סימכא לזוגנו לפי טהו' ד' מאבינו טלא יקח אשה ואלמתי המקומות אבל כפי' יעקב מתחום באר טבע וילך לתחום חר' אז התפלל ויפגע במקום איך פגיעה חלח תפילה שהתפלל למקום על זוגנו כי מה' כרי' לטאל אשה מסכלת * עור ירצה לפי טיעקב כטיכא מבית אבינו יבא אפס ולקח את כל אשר לו אר' יעקב הנה בענין הממוץ יס בידי לחזור אל אבי ואטיב בית והון מנחלת אבות אבל אשה מסכלת איך לי אלא מה' לכך ויפגע במקום שהתפלל חט' יבא יעקב מבאר טבע מקום טכטנו וממוכו ולא חטס לחז' לא ויפגע במקום והתפלל עס * והקטו כפי זה טאמרנו טטל יעקב זוגנו מה' טהיה טהרי ראינו טהו זוגנו טל יעקב היה בעבודתו אשר עבר יר' טיה ללבן בטתי כמותו ואלו' היה בכח התפלה לא היה כריך לכלס לזה ר' פנחס באס רבי אבהו מן התורה וכו' טהרי גם בזוג יבחק עס רבקה כל הרואה הוא אומר טבהשתדרות נעטה והתורה העירה טאינו אלא מהקבה ולא בהשתל' דכתיב מה' יבא הרבר וכי תימא טאח' להוכיח כלס מרברי לבן הארמי ל'ך רכתיב ויעץ לבן ובתול ויאמר כלומר בא ורקרק טהקדים את לבן לפני בתול אבינו והטעם מפני טלבן היה לו כבואה וה' כבבואה אח' מה' יבא הרבר גם כן בענין זוגנו טל

דרוש ב' לפרשת חיי שרה

ל

הכתוב בפסוק כיון שאמר הקרה נא מה צורך לומר עוד היום לזה דרשנו הקרה כאן לפני וגמולמה טעמית היום בקפיפת הדרך כמו שדרשו ז"ל ואבא היום היום יבאתי והיום כאחי והיום קפצת לי הדרך ועשה חסד לגמול הדבר וכיון שהתפלה היתה על גמר הדבר ועליה יחס כיון שיבא הגמול אמתיו אז הורה על בשורה טובה אעפ"י שלא כגמר הדבר בפועל וזוה מתבאר שנתן לעיני כוס זהב והצמידים קורם שאל אותה בת מי את היא סכיון שראה שקפצה לו הדרך ועלה בידו מיושמו שנית ותאמ' לו שיה' וגם לגמליך אשק' אז אמ' בו דלא זאת האשה אשר הוכיח' לבן אריון ואעפ"י שלא תהיה ממעפחתו ככר הורטה מאברה ליקח ממולדתו או מארכו ואם אינה ממעפחתו הרי היא מארכו ועל כן הגם והצמידים על ידה כי ידע שהצלי' ה' הדרכו ועכ"ל כל דר הוקר טוב טלה אח כך אולי היא גב' ממעפחתו של אברהם ותאמר לוי בת בתול אביו וכו' וטעם שמי אמירות הללו הוא כי לעיני כפשה אותה בת מי את נתן טעם בדבריו שלא יהיה לצחוק בעיני' מה לו ולפלא זו ואין דרך גבר בעלמ' לשאול לה בת מי את לזה אמ' סמוך לשאלתו בת מי את היום בית אביך מקום לנו ללח כלומר כוננת שלי וכן שתי לידע בת מי את היא כדי לידע אם יש בית אביך מקום לנו ללח ורביקה בחכמתה לא השיבה על ב' הדבד' באמירה ראשונה רק ותאמר אמירה א' בת בתול אביו כאלו ירדה לעמק דעתו שאין כוננת שאלתו על ענין הלינה רק על דבר הימוש שיש בו ממעפח הוא שאל בת מיהיא ולכך האריסה בסכמ' בית אביה בת בחול בן מלכה אשר ירדה למח' אשה טורס הימים של מעפחת בית אביה ועכ"ל כדי להשיבו על כל דבריו ותאמר אמירה אחרת שיש להם מקום ללח לינות הרבה ויקור האיש וישתחו לו זהו הורה על בשורה טובה שגם היא ממולדתו ומעפחתו של אברהם והוא נקדשה בהיות' מארכו של אברהם ורקדק לומר גם חבן גם מפפוא להיות שאל לה היום בית אביך מקום לנו ללח למח' אבול אם תקעכב ללח גם מקום יש לנו ללח לינות הרבה אבל לא יש חבן נאפפוא לימים מרובים ולכך הזכירה קורס גם חבן וכ' ואחכ הזכירה גם מקום ללח : ויאמר בדרך ה' ירכה אעפ"י שכל השומע יבחן לו כי על מה הסתמיותי לה' ומה בשורה טובה יש בית שאינו יודע אם יבוא הדבר או לא טוב ותאבה האשה ללכ' אבל ממ' אביך את ה' אשר לא עזב חסדו ואמתו מעש' אחיו לברכני גם אחי בזכותו שקפצה לפני הדרך ואכזי בדרך בעודי היותי על ר'ס הדרך יושב על המי' נחני' ה' בית אחי אריון ללכת ללח עם וילאו וילתא ונרתתי היא סאעפ' שלא היו רובים בזיוג' הנערה הזאת ממ' אבי עפית' את שלי וכן אחי מלתו ומה ליפוד לעשות אם לא להרבות רעים או מוהר ומתן ואתנה וה' אלהים יעזור לי וכן כך ידעתי כי זאת האשה אשר הוכיח' הלבן אריון וחס' לא היה נגמר הדבר על ידי יהיה פי זולתי ולכך בספת גמר היעשה שאמר ולו מה יבא הדבר ה' רבקה לפניך קח ולך וישתחו לה ולא האריך לדבר דבר כי הרי בא הדבר לידו פועל ונמר טובי ועבשיו נכח לביאור המאמר שהצענו בחללת הסדר ויס' לרקדק דלא' שיך לומר לשון טלה לא ברב' תפילה לפני ית' נכח' לא טל' לעיני חס' ה' אלהי אריון אברהם הקרה כל לפני היום לתת את שלי וברקפתי להמצי' ליבחק בת זוג' במקו' הזה ולא יושב ריקס ממנו ואחכ יבחס לידע מי מאותם הנשים יקח ליבחק ולכך אמר והיה הנערה וכו' שאעפ"י שיש ברברים או שלא כהוגן שאל תהיה חגורת או שומא ממ' לזאת יקרא כיחוס ומעשה שלא כהוגן אמנם אינה תפילה שלא כהוגן : וכך קשה בסאול החיך טלה היה עלה מלכניו ית' דק גדר גדר לתת בתו למי סיהרונג את גלי' : כן ביפחח חיל' טלה כי אכ' גדר גדר לאכיו בסמיל' והיה נרר טלה כהוגן : וי' חס' כולם טל' שלא כהוגן למה השיב את הטעם כהוגן וליפחח טלה כהוגן כי מעפתי' אמת זו קי' אריון אח

סדרך נחניה בית אריון : ויש לרקדק מהו זה שאמר מכאן ומספיק לדרוש לפי סמוריס על בשורה טובה : וכך יש לרקדק מה שדרשו למעלה חזל וישתחו אברהם לפני עם הארץ מכאן סמוריס על בשורה טובה וגם עם קשה מהו מכאן : ועוד קשה למה לא דרשו דרשה זו מהפסוק שקורס לזה דכתיב וישתחו לעם הארץ וכלמוד מעס' שמור' על השור' טובה שאמרו לו במבחר קברינו קבור וכו' ועוד יש לרקדק במהמרינו שאמר ממה שקפצה הדרך היותי יודע שברך נחני' ה' שאל' יקשה שמיר לקפי' הדרך כסכא ל העין היה לו להורות לה' ביון שמעס ידע שנחאו ה' בית אחי אריון ואין אף חידוש על הבשורה הטובה שהיתה בה בתול כי הוא ידע מאת קפצה לו הדרך ומה כוננת' זל לדרוש בפסוק זה ומה באו להשמיענו :

וגלע' במאמר סלמעלה וישתחו אברהם לפני עם הארץ שכלאו חזל לומר לנו טלה נדרוש שמורים על בשורה טובה מהפסוק ה' שאמר ויקס אברהם וישתחו מפני טעם נחמ' וישתחו לעם הארץ שהשתחויה היתה לעם הארץ לבני חתולא השתחויה לה' אבל כאן אעפ"י דכתי' סתם וישתחו יס לדרשו טהוא הודאה לה' על בשורה טובה מלא קאמר וישתחו אברהם לעם הארץ כמע' למעלה לא אמ' וישתחו לפני עם הארץ דבראה שהשתחויה והור' לה' לפני עם הארץ : ועוד הכרח אח' שאין למ' כאן שהשתחויה היתה לעם הארץ כי עם הארץ לא דברו עכשיו עמו כל' לא עפרו החתי הוא טענהו לומר השרה כתתיך והמערה אכ' ההשתחויה חין לה סייכות לעם הארץ לא לעפרו שהטיב עמו ובודאי דריוק קרא וישתחו אברהם לה לפני עם הארץ שהורה על בשורה טובה :

ורקדק בעל הטעמים שיש זקף קטון במילת אברהם לומר שאינו חוזר למו הטעם ויק' וישתחו אברהם לפני עם הארץ לא וישתחו אברהם יום זקף קטון לומר השתחויה לבעל היכולת הקצה מה היה לפני עם הארץ וטע' מכאן תלמו' סמוריס על בשורה טובה ולא מהפסוק הקדס מהגב' סבפעס הראשונה לא היתה ערין בשורה טובה כיון שלא הגדו לו על המערה אשר היה חפץ בה אלא שבמבחר קבריהם יקבור מהו ולא חפץ אברהם בזה אבל עכשיו שאמרו לו המערה אשר בו לך כתתיה זו היא הודאה על בשורה טובה ואעפ"י שאל' למעלה וישתחו וכאן וישתחו אח' שניהם כמעפתי' ח' כמו סביארת' : וצאסני נכח לביאור מאמרנו ויקור האיש וישתחו לפי שמיכיו כתיב אלהים ויען לבן ובתולא ויאמרו י'ה' אבא הרב' בו הנה רבקה לפניך קח לך ויהי כאשר טעם שבר אברהם את דבריהם ושתחו ארצה לה ופס' ישר למ' הגורה על שחמרו לו הנה רבקה לפניך קח ולך אבל כאן ערין אינו יודע אם ה' יבליח רכסו שתאבה הנערה ללכת עמו או לאו חין כאן מקום להודאה לזה אחזל מכאן שגוריס על ב' שורה טובה ממקו' זה גלי' שמור' על בשורה טובה ולא מישתחו לו : האמ' ב' : אף הענין כי טס היה גמר מעשה טבא הרבר לפועל ואמרו לו הנה רבקה לפניך קח ולך אבל מכאן אחת למר טעל' בשורה טובה אעפ"י טלה יבאה ערין ל הפועל כי ערין תלוי הרבר ועומד ממ' על הב' אורה טובה בלכר דאוי להורות לה' וכן עשה לעיני סכתבטר שפגע בקרוביו של יבחק כי בת בתולא הוא נכח חית' ערין יקשה מה בשורה היתה זאת כיון שאינו יודע אם יסמינו לו לוח עמו הנערה לזא בריך ה' א' הוא אריון אברהם אשר לא עזב חס' : כי ב' ד' : ב' שורה טובה היא שעתיד לכחת הדבר לפועל לפי שהרי קורס תפלת' אחי בדרך ממה שקפצה לפני הדרך היותי יודע שנחני' ה' בית אחי אריון ונפילתי לא היתה על סדר כיני' ה' בית אחי אריון כי זה ככר היה פעם אכל תפילתי היתה על מיכא הרב' לפועל וסיון שראה שנימושו עליה יפה והמיתו היא לבל' לא הבית בודאי שתפילתי עם זכות אריון עשה ערות ומכוסר הוא מיכא הרבר לגמר טוב וטע' חזל הקרה לפני היום התחלת גמור שנלעך שרקדקו חזל לומר כך מיתו' הי'

דרוש ב לפרשת חיי שרה

אין לפנינו משוא פנים ח' ו' וע"ק איך הוא אומר ט"א עזר ט"א ט"א
כהונן בטביל ט"ס לזוט פ"ן תהיה חגרת או קומא והרי ח"ס
תהיה חגרת או קומא לא ידבר עמה יח"ס בחולו לא ירגיש בה עד
אח"כ כמו שפי' התוספות ט"ס לא העמיד כי ח"ס הכוזב והממיר על
הרוב ויפ"ח ט"ס ו' וע"ק להבין פי' ר"ט ז' ט"ו ובנות חנני העיר
יובלות והיה הנערה תמטע הנערה היובאת תחילה מן העיר ויח"מ'
לה העיקרי בה היה מנחם וק"ס טוב מ"י הכריחו לר"ט ז' לפר פי'
זה ט"הניחוש היה על הבת היובאת ראשונה מן העיר כי פטטה
רקרא אינו כן רכ"ר ט"היה הניחוש על כל בנות העיר היובאות לט"א
מ"ס והיה אשר ת"ב אומריה מכולן ט"היה וגם לגמליך אש"כ הוא
האשה וכו' וע"ק למה לא אחר ט"היה אחרת ט"היה ט"היה כהונן כי
אברהם כוונה ללכת א' מטפתו ובית אביו וה' בניחו"ה היה עוב'
על דעת רבו אולי תזרמן לו אשה אחר' מבני ח"ס אשר נ"א ממטפתו
היא והיה לו לעשות רצון ארונו וללכת חק"א ממטפתו ובית אביו
וכן נבאר לר"ט ז' למה לא אחר ט"היה ט"היה כהונן וכול אש"כ
תמורת וטפחה :

כפיה ותשוב אמריה לי ט"היה וכו' ועכ"פ י"ט בזה רב"ר ט"היה כהונן
כיון שהתפילה היא על היובאת תחלה ט"היה י"ט דברים א"ה כפיה
והרי ח"ס בחולו תהיה חגרת או קומא ולא ירגיש בה איעזר נמצא
ט"היה גרמה בכ"ך כי הק"ב לא יעשה א"ה ט"היה היובאת תחלה
יתן הדברים כפיה אך לא דקדק איעזר לומר ט"היה ט"היה ט"היה
תחלה זולת בת זוגו ט"היה כי מה הוא מענה לט"היה והבחינה ט"היה
כ"ה יובאת תחילה הוא ביד בני ח"ס וא"ס כ"ן היה לו לשאול
כהונן היובאת תחילה ח"ס הי"ה בעלת מוט ט"היה הדברים כפיה
זהו פירושו ט"היה ז' בכונת רבי ט"היה וההכרח ט"היה לר' ט"היה
בפסוק לדרשו כ"ך הוא ט"היה מה ט"היה יהיה הנערה אשר אומ'
ל"ה ט"היה היה הניחוש לומר הוא ברבר הזה לכל הנערו' היובאות
לש"כ ומי מכולן ט"היה ט"היה וכו' היא האשה וכו' ה"ה בנות
העיר יובאות לט"היה מ"ס ויח"מ' א' הנערה הט"היה נ"א כד"ך והיה
הנערה אשר תאמר ט"היה וכו' א"ה ור"י ט"היה הוא לא היה רובה
לדבר כ"ך לכל הנערות זולת לנערה היובאת תחילה ולכ"ך אומר
והיה הנערה אשר אומר ל"ה כי בה היה מנחם לומר לה ולא
לזולתה וכ"ה הוא לעד' וכיון ט"היה כ"ה ט"היה כ"ה ט"היה
והיה הנערה היא ט"היה כ"ה ג"ס והיה האומר בט"היה ויפתח
הוא ט"היה ויפתח למקום כמ"רע לר"ל בדרש"ט גזירות ט"היה
בתיבות ט"היה וע"ק ט"היה ט"היה כהונן היתה ט"היה בחולו תהיה
חגרת או קומא בוודאי ט"היה יקחנה איעזר וכמ"כ אותה יח"מ' גורס
ט"היה יחזר עוד אחר זוגו ט"היה יח"מ' וזהו ט"היה כהונן ט"היה לא
תלה הדבר כ"ך היה יח"מ' לבקש בת זוגו' ו"ס לר"ך ר"ט ז' ז'
יתבאר ט"היה א"י יכול תמורת או ט"היה כי אין לט"היה בזה ר"י מ"ל
אין הק"ב מביא תחלה ע"י הצדיקו' ו"ה"ה היה צדיק ט"היה א"י קונן
ט"היה רומה לנערה הוא דמט"היה איעזר ט"היה ומסקה תורת רב"ר
לאחריו וכיון ט"היה ט"היה ט"היה ט"היה ט"היה ט"היה ט"היה
מטפחה על י"י איעזר רק מומין ט"היה חגרת או קומא ט"היה בזה
פיסול' והט"היה ט"היה לט"היה א"ה כהונן ולא ליפתח ר"ה"ה
כתוב ט"היה נ"ה ככ"ר ט"היה לומר והעליתיהו ל"ה עולה' ע"ה
אט"היה ל"ה ט"היה היתה ט"היה כ"ה כ"ה חגרת או קומא ט"היה
מהק"ב ולא נ"ה ליכ"ה בת זוג' בחגרת וקומא ל"ה ט"היה
כהונן ט"היה ל"ה ט"היה וכן לבתו ט"היה ט"היה ב"ן זוג'ם
עבר או ממז' כי אלהים מוטיב יח"מ' ט"היה ט"היה ט"היה
ולכ"ך היתה ט"היה כהונן א"ה ט"היה ט"היה ט"היה ט"היה ט"היה
מנ"ה כ"ה ט"היה ל"ה כהונן ל"ה ט"היה ל"ה ט"היה ט"היה
ט"היה כהונן ל"ה ט"היה ט"היה ט"היה ט"היה ט"היה ט"היה
ויח"מ' כ"ך מ"כ מ"ן א"ה ט"היה כי יעזר ממעון ק"ה ט"היה א"ה מ"כ
טוב וע"ק רב"ר מ"ה ומט"היה א"ה ב"ה לביא"ה הכתובי' וי"ש ל"ה וכת"ה
לא כ"ה רב"ר א"ה ר"ע או טוב וי"ש ל"ה ט"היה ט"היה ט"היה ט"היה
ודברו טוב לומר הנה רבקה לפניך וי"ש ל"ה ט"היה ט"היה ט"היה
זה דברים אשר דברו רב"ר טוב למה אחר לא כ"ה רב"ר א"ה טוב
והי"ה ל"ה ט"היה רב"ר א"ה ר"ע ומכ"ה קוטיות א"ה פי' ר"ט ז' כ"ה
למ"ן דבר הזה לא ע"י תשובת רב"ר ר"ע ולא ע"י דבר הגון וי"ס
ל"ה ט"היה רב"ר' וכו' וכו' א"ה לא כ"ה רב"ר א"ה קטנה
ול"ה רכות על מה ט"היה ט"היה מ"ל מ"ל רב"ר א"ה רב"ר ע"ה
קטנה לומר ל"ה ט"היה מ"ס לט"היה ולת"ה להכמירם וכ"ה וזהו ולא
יעשה כ"ן מ"ל ט"היה א"ה הדבר ללכת נערה קטנה בת ג' ט"היה
ט"היה יבאה מעולם מפתח הבית וט"היה יבאה לט"היה מ"ס בוודאי
כי מה יב"ה רב"ר והנה רבקה לפניך ק"ה אותה א"ה תחברה ללכת
ע"ך וי"ש ל"ה ל"ה ט"היה נ"ה ל"ה ל"ה ל"ה ל"ה ל"ה ל"ה ל"ה
מ"ס וי"ש ל"ה וכת"ה ר"ה ל"ה וי"ש ל"ה ל"ה ל"ה ל"ה ל"ה ל"ה
ויח"מ' ונדקדק מ"ל רב"ר א"ה מ"ל רב"ר א"ה ר"ע או טוב
וכ"ר כיון ט"היה הנה רבקה לפניך ק"ה וי"ש ל"ה ט"היה לומר
תשב הנערה אחר' ומ"ס או ע"ה וי"ש ל"ה ט"היה ט"היה ט"היה
ג"ה

דרוש ב לפרשת חיי שרה

לא

באולתו שהוא פנה א' שנותנים לבתולה יב חדש לפרנס את עצמה או עשור עשרה חדשים וכו'. וגם כן נבאר למה חזרו לומר כאשר דבר הכינ שכבר אמרו מה יבא הרב וכן מש' ותהי אשה ומספיק הנה רבקה אשה לבן ארנון. ועוד מהו זה שחזר ואמר ויהי כאשר שמע עבר אברהם את דבריהם וישתחו לה ומספיק לומר וישתחו לה. ועוד נבאר מש' תשב הנערה אחתו ימים או עשור כפי הפשט שאין דרך המבקשים לבקש דבר מועט ואם לא תרצה תן לנו מרובה כמו שכתב רש"י זל ולמה הוצרכו לומר אחר תלך רפושט הוא כי בהא אינון קיימין. ונלמד שכינן שלבן יבא החוצה לקראת אישור ולא נמצא שם בתואל כי לבן הוא שהביאו לביתו ואמר לו בא ברוך ה' לכך כל דבריו של אלישור היה עמו ויען לבן תחלה לבתואל כי הוא הביאו לביתו על ענין הזיווג וכשהתחיל לענות לבן אז קם בתואל ונתעורר להשיב גם הוא יעוד אפשר שמתחלה לא היה לבו של בתואל להסכים בדבר זה וסופו הוכיח שבקש לעבד וניגוף ולכך לא רצה להשיב בתחלה בתואל אלא לבן הוא שענה ויען לבן ואחר כך נגרר בתואל לדברי לבן בנו הגדול שהיה חשוב ונביא והצר השנה לשיניה היא אמירה זאת ויאמרו מה יבא הרב ירצה נחוש זה בודאי הוא מה וממנו יבא הניחוש לפועל ואינו על דר המקר' ובענין הזוג לא נוכל דבר אליך תשובה שלימה לא בקיומו ולא בבטולו כי אנתנו עם אברהם אנשי אחים ולא יאות לנו לדבר אליך העבר את אשר עם לבבנו רק את הדבר הזה קח בידך כי הנה רבקה לפניך קח נא משנו דבר ולך כי עיניך הרואו' שפריץ היא קטנה ובעזרת ה' תהי אשה לבן ארנון בהמשך הזמן תהי אשה לבן ארנון ולא כמנפה ממנו כאשר דבר ה' לאברהם הנה ילדה מלכה גם היא שנתבשר בבת זוגו של יצחק כמחול והיה אישור שמת בדברי' או מר את שהסכימו בזוג זה אבל יש קוץ בה שאינם רוצים לעשות הזוג על יד סכך אמרו לו לא נוכל דבר איך פרט התנאים והיו רוצים שיבא אברהם או יצחק איהם ועל כן השתחוה לה על בשורה טובה היא על דבריהם שדברו ואמרו מה יבא הדבר ועשה עצמו כמתרים וסימה עיניהם בהוציאו בלי כסף וכלי זהב ומגרות נהן לאחי ולאחיו ולינו ולא רצה לדבר אות' הליל ער כי הבוקר אור ויאמר שלחוני לארנון כלו' תנו לי רשות וחלפה סכך צריך ליטול הארס רשות קודם הליכתו מבית אכסני' שלו ולא הזכיר בלום מענין רבך' והם בכח השוח' בלי כסף וכלי זהב נסתמו עיניהם וגם ראו שניגוף בתואל על שרצה לעבד אז הם שתחו פיהם ויאמרו לו דע לך כי ברעתנו לשלוח הנער' אבל צריכה ליטב אחתו ימי אחרי ובקרו' תלך הנער בחברתינו שנלך עמה ללנות ואם תשב הנער אחתו ימים תתעבב אחתו ימי מהפ כר שתלך אחתו או עשור תתעבב זמן רב מזה שהוא עשרה חדשי' ואח"כ תלך היא לעצמה ואינו צריכ' לחברתינו שכיון שנתעבבה היא פה עשו כלמך אונ' ונדריכ' כל הזמן הזה ואח"כ תלך היא לבדה ויאמ' איה' א' תאחרו אונ' וה' הצליח דרכי' - עוד כל תשב הנערה אחתו ימים מועטו' אם תקח אותה בלא נדוני' ופרנסה אז אם תרצה להולך פרנסה מבית אביה המפשט הבנו תשב עשור שהם יב חדש שנותני' לבתול' לפרנס עצמה. עוד יאמר תשב הנערה אחתו ימים של האבל ואם תאמרו שאין חב לבני זואניה צריכה להתאבל אם כן איך לה ירשת עשור נכסים מאביה לברנוייתה כיון שאין לה חב וא"כ צריכ' להתעבב עשור יב חדש לפרנס עצמה. עוד אפשר תשב הנערה אחתו ימי האבילות ואנתנו נפרנסה בצרכי' כדוכייתה או עשור יב חדש לפרנס עצמה וגם יפה תואר פי' שאינה שאלה' אלא הבטחה של לבן שהבטוח לאיעזר לומר רע לך שאשלחנה גם אם תתעבב

ימי האבילות וגם אם תתעבב יותר רהימו עשור יב חדש של זמן הפרנסה אפ"ה לא נעכבנה רק אחר תלך ככל' - עוד יתב' עם מחול צרקות תמים זה יצחק תיער דרכו על אינו' וביאורו כל שאעפי' שאיעזר התפלל א' הי ארנוי אברהם ונענה בזכותו ממ' בשעת גמר ריץ להתרצו' הנערה הקטנה ללכת עם אישור זה גרם זכות יצחק. ואפשר שנרמזו בפסוק ויבא יצחק לשוח בשדה שהתפלל על זוגו שכן במדרש רש"י על פסוק ויהי בהיותם בשדה ויקם קין על הבל אחיו על תאומה יתירה וכו' שהנשים נקראו שדה וצרקות תמים זה יצחק תיער דרכו של אישור שניגוף בתואל ומסרו לרבקה א' אישור וכפי זה אמרו לנו תשב הנערה אחתו ימי האבל וכלמך אותה באותם הימים ואם איך רוצה להתעבב רק לילך מיד רע לך כי עם תתעבב זמן עשור פרנסתה שהם יב חדש ותתעבב להנשא יב חדש לאחר שתלך עם נוח לכס לעבדה כאן ז' ימים משתתעבב עם לאחר הליכתה עשור ויהיה פי' אחר תלך כמו לאחר שתלך ומה שנקראו יב חדש הפרנסה בלשון עשור לפי שמחרץ למקומו של יצחק יש לו ימים הרי הם נכנסים לחשבון שני חדשים ואם תתעבב עם עשור הם יב חדש של הפרנסה.

ובסדרש רבה אמרו חז"ל ויען לבן ובתואל ויאמרו מה יבא הדבר מהיכן יבא רבי יהושע ברבי נחמיה אמר מהר המוריה יבא ורבנין אמרי מהיכן יבא ותהי אשה לבן ארנון כאשר דבר ה' ויש לדרוק מה זו שאלה ששאלו מהיכן יבא כי מבואר הוא בכתוב כי מה הוא ועוד מכלל רבי יהושע לומר שמהר המוריה יבא ורבנין לא פירשו מהיכן יבא ולמה חזרו לומר מהיכן יבא ותהי אשה וכו'. ולכאורה נראה שדקדקו רה"ל מה הרב או מה' הוא הרב אבל ענין יבא לא שייכא כי מהיכן יבא לזה דרש שמהר המוריה יבא הדבר כי עם הגור לאברהם ילדה מלכה גם היא בנים ושם נתבשר אברהם שכולרה רבקה אחר ההרואי דברים שהארה אברהם ואמ' אילו נשרף יצחק כבר היה מת בלא בנים אסילנו מבנות עבר אשכול וממר' ואמר לו הבה כבר נולד זוגו של בכך הרי שמהר המוריה בעקירה יבא זוגו של יצחק עם דבקה' ורבנין אמרו תדע מהיכן יבא ממקום אשר דבר ה' כדקתיב ותהי אשה לבן ארנון כאשר דבר ה' והיכן דבר אלא בשעת היצירה בת קול אומרת בת פלוגי' לפלוגי' ומקו' שדבר פי' ה' להיות רבקה לזוגו של יצחק משם גם כן יבא הרב לפועל ועם דרשת רבי יהושע' שדרש מהר המוריה התישב משה' ויען לבן ובתואל שדבר הבן בפני אביו שלא מהלכות דרך ארץ אלא לפי שפנין הר המורי' שהו' מש' הקדוש ברוך הוא לאברה' כבר נולד רבקה בת זוגו של יצחק לא ידע בו בתול' רק לבן שהיה נביא מנביחי' אומות העולם ולכך ויען לבן ובתול' וזה שתכסו חז"ל בפסוק ויען לבן ודרשתם אינה אלא במש' מה יבא הרב לרמז מה שכתבנו. עוד דרשתי שאלו' שאלו' אברהם להבה אתה אמרת ונברכו בך כל משפחות הארמה והתברכו בזרעך כל בניי ארץ ומלכ' בת אחי איך לה בנים אמ' לו הבה הנה ילדה מלכה גם היא וכו' ונהנה לבן היה נבי' לבנוי' ויאמר לבן מה יבא הרב שהבטיח לאברהם והתברכו בזרעך ומהר המוריה יבא הבטוח דבר זה שתולד רבקה למלכ' וכיון שלא נולדה רבקה אלא באותה הבטחה שהבטיח הבה. בהר המורי' מכת עקיד' יצחק איך נוכל לדבר איך רע או טוב' ורבנין פירשו שיש הרב' החימו' כאן הוא עצמו מש' ותהי אשה כאשר דבר ה' שהנשגור הבה שתה' רבך' בת זוגו של יצחק' אבל לדברי ר' יהושע הוי' פי' יבא הרב' מש' והתברכו בזרעך ומש' כאשר דבר ה' הוא ענין הזוג' ויש להרחיב ענין זה ער' יהושע ריש מהר המורי' יבא שכתביל' שנתברך אברה מפי הבה' ואמ' לו ונברכו

דרוש א לפרשת תולדות

גמרא - מכל זה יתבאר שלא היתה קפידת הברכות אלא על רבר של מעט שהיא התורה ובית המקדש והקרבנות והכוכ' שרקדקו למה בירכו בטל ולא במטר כדכתיב יפתח הלך את אוכרו הטוב לתק מטר ארצך וכו' - הן אחת טכפי תרגום וינתן בן עזיאל שאמר בפסוק ורביקה אמרה אל יעקב בנה לאמר ורביקה אמרת ליעקב ברה למימר הא לילי הרץ עלאי משבחתי למלכי עלמא ואוכרי טללא מתפתחין ביה וכו' וכפי זה יבא על נכון ברכת הטל שהיה ליל פסח כי בו נפתחין אוכרות טל ומזכירין בתפלה ברכת הטל - אבל חזל במדרש זה פירשו שברכת הטל היא המן כדכתיב ביה ותפל סכבת הטל ומשמני הארץ הוא הבאר שהוא מן הארץ ורב דגן אלנו בחורים טיפאן מיעקב יב שבאים שבטייה עדות לישראל וכן בתולדות ישראל הכשרות שבזכות נשים כשרות יבאו ישר ומצרים כדכתיב גן נעל אחותי כלה אלנו הבתולות ולכך בברכות אלנו לא רנה הקדוש ברוך הוא שיהיה חלק לעשו בהם כי באלה חלק יעקב ולא חלקו של עשו הרשע - וגם יש להרחיב ענין זה שהמן והבאר היו הכנות לים שיקבלו את התורה וזהו שאמרו בספר הזוהר סדר ויבא ישראל לא ידעו ולא אשתמורעו במילי רלעיל' עד דחבלו לחם עילאה ומאן איהו עמיס ואם יתברכו בית עשו בברכות אלנו היה מקום לנו בתורה ותורה כזה לנו משה ולא לבית עשו ועריין בע' - ויחרד יכתק חרדה גדולה כו' לרקד' שמתוך דברי יצחק שאמר מי אפייה הוא הכר ציד נראה שלא ידע מי הוא המביא לו המטעמים אם היה יעקב או זולתו ואח' כך הוא אומר לו בא אחיך במרמה ויחך ברכתך ואח' מתחלה היה לו לומר הנה בא אחיך ויכוד ציד ואוכל מכל וכו' - ועוד שנראה יצחק כחורק - טיניו טל עשו לומר לו בפעת כרתו וקלקלתו גם ברוך יהיה ועל הראשונים הוא מטעמך והוא בא להוסיף עליהם - וחזל דרשו שהיה רובה לקללו ואמר לו הקדוש ברוך הוא לעצמך אחת מקלל סכך אמר' אורריך ארוד ועוד אמרו שעשה הקדוש ברוך הוא הפה טלא ברשותו ויברך ואמר גם ברוך יהיה וכו' - וכלעד בבית דברי חזל' במדרש רבה טכין שנכנס עשו נכנס עמו גהינס ואמר מי אפייה מי עתיד להיות נאפה כאן ואמר הוא הכר ציד רהיניו עשו טבא לבד והוא היה הציד שניפור במצודה רעה והפקיר הברכות - וכפי זה לא היתה החרדה על טכטל יעקב הברכות אלא על טראה לעשו אשר אהב שעתיד ליפול בנהינס ולכך חזר וברך ליעקב גם ברוך יהיה טיניו שהוא מנותני גן עדן שנכנס גן עדן עמו שנאמר ראה ריח בני כריח טרה אשר ברכוה' -

עוד חזל' עם חרדת אדם יתן מוקם חרדה שהחרידה רות לבועז דכתיב ויחרר האיש וילפת ברוך היה לקללה אלא וכוונת בה' יסוגב נתן לבו ובירכה ברוכה את לה' בתוי חרדה שהחריד יעקב ליכחך דכתי' ויחרד יכתק חרדה גדולה ברוך היה לקללו אלא וכוונת בה' יסוגב טבירכו גם ברוך יהיה - וברוך לבאר בענין דרשה זו היכן מצינו עמה שעשתה רות ועשה יעקב היה בדברה כדי לומר שבטחו בה' ולא חטטו סין יקוללו והרי הם עשו מצבתן ולא נכון לאדם לעשות דברי יוכא מהשור ויבטח בה' כי הרי זה כמפיל עבמו לתוך האש ויבטח בה' טיכילמו - ועוד דרשה שדרשו ברות היה לו לכתוב לומר וכוונת בה' יסוגב מאי וכוונת בה' יסוגב - ועוד קשה בדרשת יעקב מיני' לנו לדרוש טבירכו ויבטח ויבטח היו כמד' טבא לקללו והקדוש ברוך הוא בירתו גם ברוך יהיה - וכן דרשו עשה הצה הפה טלא ברשותו ואמר גם ברוך יהיה הרי טלא בירכו יעקב מרעתו ורכומו - וכלעד סרלל דרשו ברות טכפי הכרא אותה חרדה שחרד בועז וילפ' טלאזל עושה בשרו כראשי לפתות; ברוך היה לקללה על טה ביאה לאותו ברוך

כך כל משפחות הארץ' מכא את לבבו אברהם להתפלל וכי כל העולם מתברכים בזכותי ומלכה בת הרץ אחי אינה נפקדת אלא אמר לו הקדוש ברוך הוא אחרי הרברים האלה שמעתי תפלתך וילך מלכה גם היא בניס לנחו ומטס יבא לבן ורביקה זכיון טמה יבא הדבר טל וכברכו כך בהר המוריה טזה גרם להתפקד מלכה בזנים בזכות אביהם אם כן איך נדבר רע או טוב בביטול הזונג וזהו ורכיון אמרי טפי דברייך אחי הדרש מה יבא הדבר על מט' הקב' בהר המוריה וכברכו כך כל משפחות הארמה ומט' אחכ ותהי אשה לבן חר' כך כאשר רבר האינו הרבר האמור קודם כי אשר רברה הוא על הזונג טל איס ואשה מפי הבה וחור רוחק לפרש כן - אבל אני אפרש הרבר הכתוב בזה הפסוק מה יבא הרבר טהוא הרבר עשמו האומר להלן ותהי אשה לבן ארנויך כאשר רברה טהוא גזרת הזונג טהם ברברה' - ויש לרמז בחומרנו מה יבא הדבר מה טכתבתיו למעלה כי טסס ה' טוכן באותו הזונג המבורך ועז' אח' טהפה מכא אשה מכא טוב ויפק רכזן מה' -

תולדות יצחק דרוש א

ויעתר יצחק לה' רבי יוחנן ורוש לקיש רבי יוחנן אמר ששפך תפלות בעושר ורוש לקיש אמר שהופך תורה לנכח אשתו בלבד שהיה יצחק שטוח בגן ורביקה שטוחה כאן והיה אומר כל בניס שאתח נותן לי והיו בהצדקת חזאת וגם היא אמרה כך כל בניס שאתח עתוד ליתן לי ודיוו בהצדוק הוח כי עקרת היא עיקר בטריק לא הותלת וגלח לוח הקדוש ברוך הוא עיקר בטריק ויעתר לו ח' פשל לבן טלך טבא ליטול ליטרא וזה טבאבו והיה סותר חפזתל מבחון ואביו הית חזתה לו טכפניס - עכלת -

ידוע הוא כי תפלת הצדיקים וברכותיהם עושה רושם טהרי חזל' אל תקי - ברכת הדיוט קלה בעיניך טמיניו ב' גדולי הדור בירכום בה' דיוטות דניל דביהכי דריוט אהדי' את פלח לי בתורה הוא יטוביך וכתקיימ' ברכתו וכן דוד גרכי ארונה אהיך ירכך ומכאן אחת דן ק' וטסהמברכי הם גדולי הדור טברכתם טהיה לרצון לפני ה' ולזה מצינו טהקתרלה רביקה עם יעקב בנה אשר אהבה אותו טיתברך מפי הקריק יכתק וכוה טבוא לביאור הכתובים הבאים בענין גם טי בטמר כסף נבחר הרחבתי בהם עור לאוה מליס בסד' - והיה טי זקן יכתק וכו' תמוה לי בענין הברכות האלו למה היתה כל החרדה הזאת בענין זה כי היה איפשר לברך את שניהם בברכות העז' כי כזו וכזה יש בברכות טמיס מעל לתת לזה וגם טזה אל יכא יהו מלברכו - הן אחת כי לענין ברכות העז' יש לומר טלא רנה הקב' טיתברך עשו אבל מכל מקן יק טה למה אביו יכתק לא בורך את שניהם בעז' כי איך לה' מעבוד להוטיע בעייה גם את שניהם ואף על פי טיברך את עשו לא בטביל כך יפתחי ליעקב מהברכות הראויות ליני וגם בברכות העז' טיש לומר טאח יתברך עשו היה מפקוד יעקב לפי טכזה קס זה נופל טנאמר אטלאה חתר' וכו' מכל מקן היה איפשר טיתברך עשו בעז' על טאר מלכו' וטבעי אהיות ולא היה לו חלק זמשלה על יעקב' - ואיפשר לי לומר טלה טיניו חזל' בדרשתם ונתן לך האהיס מטל השמים זה המן ומשמני הארץ זה הבאר ונתן דגן אלנו בחורים - דכתיב דגן בחורים ותורה אלנו בתולדות דכתי' ותירוש יוכבו בתולדות - וגם אמרו חזל' מטל השמים זה מין ומשמני הארץ אלנו הקרבנות - דא מטל השמים ומקרא ומשמני הארץ זומטכה ורוב דגן זה

דרוש א לפרשת תולדות

לב

והדבר קשה שלא נאמר את בכורתו לקח אלה לאמר נאמר גם ברוך יהיה וחיפשו לרקק בלשון חז"ל שלא אמרו כיון שאמר את בכורתו לקח אחר גם ברוך יהיה אלא אמר יאות ברכתו והוא שלא אמר שאמר עשו את בכורתו לקח אחר לו יצחק הן גביר שמתיו לך דהיינו שהסכים בברכה שבירך קחלה ואמר יאות ברכתו דהיינו הן גביר שמתיו לך כלומר מינה אין לזון ולכה איפה מה שעשה בני יוסף לי לומר עוד שמלת הן גביר הוא דורש שמלת הן הוא קיום הדבר כמו הן לוי יהי כדברך אף כאן אמר יצחק הן גביר כלומר הן יאות ברכתו גביר שמתיו לך וכנס זה וגם אם נאמר שהוא על מ"ג גם ברוך יהיה חיפשו שרקק לומר יהיה שהוא לשון עתיד שפנה ברוח הקדש שעתיד לברכו מלב ונפש לאמר שישמע מענין הבכור ולא ירע עכשיו מה ניבא ולכך חזר פעם פנית לברכו כדכתיב ויברך יצחק את יעקב לפי שעכשיו ירע מענין הבכורה ובפשט הכתוב ללע"פ מחז"ל בא לקללו אל הקבה הזר שאם אתה מקללו לכפוך אתה מקלל שאמרת אורריך ארוך וזהו שכתוב ואברכהו גם ברוך יהיה ירצה ברכתו אותה אופן ברכה שגם ברוך יהיה מפי כל בשר כיון שהחברו הוא מברך לעצמו הנהו שלא ירצה להתברך באופן שמתוך ברכה זו של מברכך ברוך הוא סיבה שגם ברוך יהיה לעד ולעול וזהו ריבוי גס שהוא על ריבוי ברכתיו מפי כל אדם וזהו ואברכהו ברכה שממנה גם ברוך יהיה לעולם מפי כל כשמוע עמו את דברי אביו שהברכה שבידו היא ברכה תרירה לעולם ויעקב עקב גס כשמוע עמו את דברי אביו שהיה חרד על גהינם שנכנס עם עשו ושמוח על מה שבירך ליעקב עקב עקבה גדולה ומרה ויאמר ברכני גם אני אבי כיון שאתה אבי ורחמי האב על הבן ויאמר בא אחיך במרמה כלומר בכת המרמה שרימה אותך לקנות הבכורה בא גם כן ולקח ברכתך כי הוא הבכור ויאמר הכי קרא שמו יעקב לרמות אותי זה פעמים ואם החרשתי על המרמה הא' של הבכורה אין להחריש בענין הברכה ויאמר הלא אצלתי לך ברכה יד כי בודאי כשבירכתו בחזקה שהיה עשו אצלתי וייחד ברכה לתת אחר כך ליעקב וז"ש הלא אצלתי סלו בודאי בייחוד הפרשת ברכה אחר לתתה ליעקב עכשיו לי ברכה אותה ברכה תנה לי ויען יצחק ויאמר לעסו הן גביר שמתיו לך ומה שקנה עבד קנה רבו ולכה איפה מה שעשה דבר ברכה שתהיה לך לברך ויאמר עשו אל אביו הברכה איהא לך אבי יד הן אמר עברת הן גביר וזהו כגור יעקב ואי חיפשו עוד לזכות בה ובכרכת וישתחוון לך שהיא לגבי החרשתי אבל הברכה א' היא לך ולא יותר הרי ברכת אותי ברכות אחרות שאיפשר להתיקיים בגם בי שהיא כגון טל השמים ופמני הארץ לכן בירכו עכשו ואמר הנה משמני הארץ יהיה מוסבך ומטל השמים מפל עוד יר הברכה א' שמצינו שיצחק נתברך מפי אברהם כדכתיב ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק ודרשו חז"ל והביאו רש"י ז"ל דייקתי של ברכה שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם והיה ברכה כי מסר הברכה ליצחק וגם הקדוש ברוך הוא בירכו רכתיב ויהי אחרי מות אברהם ויברך אהים את יצחק בנו ולז"א לו עשו הברכה איהא לך שה' מפי אברהם בלבד או מפי הקדוש ברוך הוא בלבד החרשתי עכבר נתת אותה ליעקב ואין עוד אבל אם נתת ליעקב יהיה כח הברכה או של הקבה או של אברהם והברכה הנשארת תהיה לי עוד חיפשו עם מחז"ל כי ב' ירושו הנחיל יצחק לבניו הקול של תפלה ליעקב והידים של החרב לעשו שבהקול קול יעקב והירי יד עשו וכפי דרשו ז"ל מ"ש יצחק קול יעקב הוא בלשון ברכ' שבירך ליעקב בכה קול תפלה וגם בירך לעשו בפסח הידיו ולכך

צדיק במצור ומצוק להלחם ביצור ואחר כך נתן לבו בועז כי ארבה היטיבה עמדות באותו מעשה שמתוך שנתגב על יצרו עלה במעלות לפני הולא חטפ פן ילכד ביצרו כי כיון שנשבע ליצור ואמר חי ה' שכתב ער הבקר היה בועז בוטח בה' שנשבע בו שלא ילכד בפח יצרו וכיון שבטח בה' השבועה שנשבע ליצור חי ה' ישוב בועז במעל יתיר מתוך מה שכבס ביצרו ולזה נתן בועז ללבו הדבר הזה ובירך אות כי לטובתו נזדמנה לו ואותה חרדה היתה לטובה ולכך בירכה ברוח את לה' בתי שאת חסובה לי כבת והאב מתייחד עם בתו ואפילו כשהגדילה זה יען בכסותו וזו בכסותה ומצ' שהיטב חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לכת אחרי הבחורים אם דל ואם עשיר ונתחדש לנו בדרשה זו פירו' מיוחד בפסוק זה כי כפי פשוטו שאמר הטבת חסדך האחרון הוא על מה שעשת עכשו לבלתי לכת אחרי הבחורי ובהא אכלו והחם הראשון היה מה שעשתה עם חמותה לוותר לה הכתובה ולבא עמה אל הכתו' הוא מסורס וכך הילל מחסדך הראשון הטבת חסדך האחרון לבלתי לכת אחרי הבחורים ואיך הוא אומר הטבת חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לכת וכו' והרי זה שאמר לבלתי לכת אחרי הבחורי אינו החסד הראשון כי אם האחרון ולמה כתבו פסוק לתיבת הראשון אמנם עם זה שביארנו שהעלה בועז על עצמו שאותה חרדה שחרד וגבר יצרו עליו ובטח בה' אשר נשבע ואמר חי ה' שהיא הטבה וחסד גמור שעשתה דות עמו להעלותו במעלות הנכס זה נקרא החסד האחרון ומה שלא הלכה אחרי הבחורים זה נקרא חסד ראשון ולזה אמר הטבת חסדך האחרון שהחרדתי וכבשתי יצרי ומכחתי צדיק זהו חסד גדול מן הראשון שלא הלכת אחרי הבחורים אם דל ואם עשיר וכפי זה משה ובטח בה' ישוב הוא על בועז וכן ברשת ויחרד יצחק וכו' ואמר שכפי האמת אותה חרדה היתה גורמת קללה אלא שלא היתה אותה חרדה כנגד מעשה יעקב אלא היתה החרדה על מעשיו של עשו טבא גהי' עמו וידע ברשעו על כן חרד יצחק חרדה גדולה ער מאד כמו שדרשו בג' הזהרה בת' ב' הכא גדולה וכתוב התם כי תאכלת האש הגדולה הזאת דהיינו שחרד לעומת מה שראה גהינם נכנס עמו ועל הדבר הזה חזר ובירכו ליעקב הצדיק שנכנס בג' ער עמו כי בטח יצחק בה' שיסכים עמו לברך את יעקב וראיה לדבר שאמר גם ברוך יהיה ולא אמר גם ברוך הוא אלא כך אמר יצחק גם ברוך יהיה מפי השכינה כמו שנתברך מפי וזהו ובטח בה' ישוב שבטח יצחק שישוב יעקב בברכו' מפי ה' וכן היה שכתוב אחר כך כשנתפגש עם המלאך ויברך אותו שם ובזה אני מבאר מה טעם שמצינו שהזעקה שזעק עמו כאן ויעקב זעקה גדולה ומרה וכו' עשתה רועם להיות שמורה לדורות עד ימי המן דכתיב ויעקב זעקה גדולה ומרה ובחרדה שחרד יצחק לא עשתה רועם להיות נפרעים מזרעו של יעקב וכי על זעקת עשו הרעע אנו חוששים ועל החרדה הגדולה של יצחק אבינו הצדיק אין בית מיוחד אמנם להיות החרדה שחרד יצחק הית על גהינם שנכנס עם עשו הרעע ולא על ברכתו של יעקב לכן לא עשתה רועם ליעקב ויאפשר לרועם גם כן הכתו' כפי זה חרדת אדם יתן מוקש אילו היתה החרדה של יצחק כגור יעקב יתן מוקש דמוק' הזמן להפרע מיעקב אותה חרדה אבל כיון שהחרדה לא היתה אלא נגד עשו וחרדה בטח בה' שיכחי לברך את יעקב בברכתו אשר בירך אותו לכן לא יכאח תקלה לזרע יעקב וישוב יעקב בברכתו עוד במדרש א"ל לוי שהיה אבינו יצחק מתפחד ואומר תאמר שלא עשיתי כשורה שעשיתי את שאינו בכור בכור כיון שאמר את בכורתו לקח אחר יאות ברכתו

דרוש א לפרשת תולדות

אמר עשו לאבינו הברכה א' היא לך בלבד עבורתני בירי און לך לברכני אלא אותה ברכה א' ולא יותר ברכני גם אני גם ברכני ברכה על אותה ברכה עבורתני בירי כי הרי אתה אבי כרחם אב על כן ולכך בירכו עכשיו משמני הארץ יהיה מושכך ומטל השמי מעל וגם על ברכת החרב עבורתני תחלה וזהו ועל חרבך תחיה ועם זה יתבמש יכח לעשו שא מא כלך שהוא לשון נשיאו ראש מתוך כלי הזינו שהוא על חרבני יחיה : ועכשו יעתר יצחק לה' ור' לו כו' ויש לרקר' בנימי פליגי ר' יוחנן וריש לקיש ומהו ענין שפך תפל' בעוש' כי מה לעשיר יורע להרב' בתפל' יותר מהעני ועור יבאר מה ששמך לרב' ר' ל' לכח אשתו מלמד שהיה יצחק שגח כ'וכן דרש' כי עקר' היא ודרשת ויעתר אף הם נקשרות זו לזו וכל לבאר בקצרה כי רבי יוחנן אזיל לשיטה של הגמר שאמרו יצחק היה עקור והיתה התפלה מיצחק על עצמו וגם רבקה היתה מתפללת ולכך לא אמר ויעתר יצחק לה' על אשתו לפי שהיתה תפלתו גם על עצמו והוא שאמר לכח אשתו כי עקרה היא הוא היה מתפלל על עצמו שהיה עקר לכוח תפלת אשתו שהיתה מתפללת על עצמה שהיתה עקרה ולכך הקשו בגמ' על מש' ויעתר לו כי ויעתר להם מיבטי ליה כיון שטניהם מתפללים ותיירו אינו דומה תפלת צדיק בן צדיק וכו' זו היא שיטת הגמ' ורבי יוחנן סבר הכי וריש ויעתר מלשון עושר שפך תפלות בעשיר וביאור הענין שהעני אינו שוא על אחרים כי הלואי יענוהו על שאלת עצמו והעשיר בוטח בעשרו ושוא על עצמו וגם על אחרים ויצחק שפך תפלות בעושר שהתפלל על עצמו שהיה עקר וגם על רבקה שהיתה עקרה ועשה כרמיזת העשיר ששואל על עצמו ועל זולתו - וריש לקיש אמר היפך הגזירה כי סבר כמאן דאמר במדרש רבה למה לא נפקד רבקה עד שהתפלל עליה יצחק לפי שבירך אותה לבן אחותנו את היו לאלפי רבבה ולא יאמרו שתפלת הרשע וברכתו עושה רושם לכך התפלל עליה יצחק - ומדברי המאמר הזה נבאר שיצחק לא היה עקור ולא נעקרה אלא רבקה כרי שלא יאמרו ברכת הרשע עושה פירו' יבונה נבאר מה זו טלה למה לא נפקדה רבקה שהרי כל האימהות המ עקרות לפי שהבה מתאווה לתפלתן של צדיקים סכ' השמיעני את קולך לא הגלה היתה כאן למה הזכרה לתפלת יצחק כי כל שאר האימהות לא נזקקו לתפלת בעליהן ותיירו מפני ברכתו של לבן וביאו הענין לפי שצפה הבה שעתידין לצאת מרבקה שני בניו אחד צדיק ואח' רשע ויאמרו כי כח הרשע לבן גרם שיבא ממנה בן רשע דומה למעשו של לבן לכך היתה עקרה וזהו ויעתר יצחק לה' לכוח אשתו כי היפך הגזירה שגור הבה שתהיה עקרה מפני הבן שעתיד לצאת ממנה ובתפלתו של יצחק נפקדה ורבי ברכיה פליגי התם ואמר ברכת אובד עלי תבא שנתקיימה במקצת ברכת לבן הארמי שכל ארמי אובד אבי שיבאו מרבקה רבבות מיעקב ולופים מעשו ויש אומרים גם לופים מיעקב שנאמר טובה ה' רבבות אלפי ישראל ולדברי רבי ברכיה שאף סוף נתקיימה ברכת לבן מה נעשה לצאת ידי הבריות שיאמרו ברכת רשע עושה פירו' ואם אין אנו חוששי' למה לא נפקדה עד שהתפלל יצחק וביאור הענין הוא שלבן רצה שיבאו הרבבות והלופים מעשו ולכך נעקרה רבקה וכיון שנעקרה ואחר כך התפלל יצחק יאמרו שלא הועילה תפלת לבן בברכה שא' ולא יצחק היו יוצאים גם הרבבות מעשו ועכשו הגינה תפלת יצחק להוציא הרבבות מיעקב וגם יבאו אלופים שנאמר לפני ישראל וזהו היפך הגזירה שאמר לבן אחותנו את היו לאלפי רבבה

רקשה מאי את ריקאמר דהיה לו לומר אחותנו היו לאלפי רבבה לא להורות על מה שאמרנו שהוא בירך אותה שיבאו האלופים בלבד מיעקב והרבבות ואלופים מעשו וזהו את כלומר הבן היוצא מחר רבקה שהיא עשו יזכה לרבבו ולופים ותפלת יצחק היפכה הגזירה שיבאו האלופים בלבד מעשו והרבבות מיעקב וגם האלופים גם כן שכל טובה ה' רבבות לפי יש וכפי דרך זה שיצחק לא היה עקור ותפלתו היתה על רבקה אם כן יקשה מאי לכוח אשתו דה' כל אשתו - ל'א מלמד שהיה יצחק שגח כאן וכו' והכונה ל'מר שתפלת יצחק היתה מתייחסת לכוח תפלת רבקה כי כשם שהיא היתה מתפללת שכל בניו שאתה עתיד ליתן לי יהיו מהצדיק הזהי כך יצחק היה מתפלל כן כל בניו שאתה נותן לי יהיו מצדיק' הזאת והענין הוא כי חשם יצחק פן הבן הצדיק תלך רבקה והבן הרשע שהוא זוהמת הגחם הנשאת מחטאו של ארם והיא מתמרקת ל'שמעל' שהוליד אברהם וגם בעשו מיצחק וחשם שלא יולד עשו מאשה אחרת כמו שגורל יסמעל מהגד ויצחק משרה כן יהיה עכשו ל'א כל בניו שאתה נותן לי בן צדיק ובין רשע הכל יהיו מרבקה ודקדק לומר ביצחק כל בניו שאתה מתן לי וברבקה אמר כל בניו שאתה עתיד ליתן לי לפי שיצחק לא היה עקר ולכך אמר כל בניו שאתה נותן לי בהווה שכן הבטיחו הבה לאברהם והרבה ארבה את זרעך ורבקה כיון שהיתה עקרה אמרה כל בניו שאתה עתיד ליתן לי כי בהווה אני עקרה אבל אתה עתיד ליתן לי מכח ברכת לבן וברכת אובד עלי תבא שאמר אחותנו את היו לאלפי רבבה והוא לא בירך כי אם אחתי שאמר את היו לאלפי רבבה ולא חש אה' יהיו הבנים מיצחק און לאו יהי רשען שכל אותם הבנים יהיו מיצחק ואמר עוד כי עקרה היא עקור מטירין הכונה לפי שבא לתוכו' כפי דרכו מאי עקרה היא דבתחלת הענין היה לו להזכיר כי עקרה היא ולאח' ויעתר יצחק - אלא הכונה לומר שאמרה רבקה בתפלתה כל בניו שאתה עתיד ליתן ולא אמרה שאתה נותן לי לפי שעיקר מטירין לה היו לה באותה שעה ולכך התפללה על העתיד שאתה עתיד ליתן לי או יאמר כי עקרה היא הקדמ' א ויעתר לו שהוא ענין חתירה שהיתה חותרת מבטן והבה חותר לה מבפנים לעשות לה עיקר מטירין והקשה לר' זל במה שאמר ויעתר לו ה' כיון שתפלת יצחק גם כן היתה על רבקה שלא היה לה עיקר מטירין אם כן נעתר הקבה לעשות לה עיקר מטירין וה' יעתר להם המאלי ויעתר לו לכך דרש ויעתר מלשון וחתר לשון חתירה ועוד מאמר והוא הכח כיון דריש ריש לקיש ויעתר מלשון הפיכת הגזירה כמו שקורין לאדרא עתרא שמהפכת התבואה אם כן אינו צודק לומר ויעתר לו ה' כיון שלשון עתיר אינו תפלה לומר קבל התפלה כי עתיר הוא הפיכת גזיר' ביחא לומר ביצחק ויעתר יצחק שהיפך הגזירה אבל ויעתר לו האיני צודק כפי דרשה זו לזה דרשו מלשון חתירה שהיה הבה חותר מבפנים לעשות שאלת יצחק שטא להפך הגזירה וזהו ויעתר לו ה' כלו' ויעתר לו כי אותיות אההע מתחלפות :

דרוש ב תולדות יצחק

בראשית דבה ויאמר יצחק אל בנו בן זח מהדרת למצוא בני כחרת למצוא את הברכה בני אביך נתברך בן ע'א' שנת ואח' כן ס' שנים ויאם' כי הקרא ה' אלהיך לפני רבי ויחנן וריש לקיש חד מנחון אב'אם לקרנ' חמצ' א' לך תבא' שגאמר וישא' אברהם את עינו וראו וחת' איל לבאבלך

דבר ויאמר יצחק אל בנו בן זח מהדרת למצוא בני כחרת למצוא את הברכה בני אביך נתברך בן ע'א' שנת ואח' כן ס' שנים ויאם' כי הקרא ה' אלהיך לפני רבי ויחנן וריש לקיש חד מנחון אב'אם לקרנ' חמצ' א' לך תבא' שגאמר וישא' אברהם את עינו וראו וחת' איל לבאבלך

דרוש ב לפרשת תולדות

לג

למאכלך עאכו ואוחרנא אמר אם לזוגך חמציא לך דבחי הקרח
גא לפני חיום וכו' למאכלך עאכו *

ידוע

הוא שפקד השלימו על האדם הוא בעניני התורה והמצוות בעה"ז כי ממנו יאכל וחי לעהב כי כל מאר קנינים מרומים שבזה העולם הבל המה ואין בה מנועיל כי לא ירד אחריו כבורו וכמאמ' המליץ כי לא תהיה תפארת הממונות נמשכת עוד מעט ויכאה רוח לקי רעה לבזו רכושך והיו כלל היו כ לפי זהב אשר בקייב מכרת את כפסך יתהפך הזמן כמעט רבע לקחת חן וכבוד מעל ראשך תרד אש מן השמי ותאכל איתך ואת חמישך אשר על כן חין ראוי לאדם לרדוף אחר העושר ואחר קניני המדומים כמו שכתב הר"ב בעהטובות חיוביו אינם טובי לפי הדמיון כי ע"כ קראום קניני מדומי וכבר דברו בגנותם עד שאמרו שהם עצמם מעירי שהעדרם הוא טוב ממציאותם וזה שכל המעלו משמנו לאדם בהמצאם בו והעושר אינו משמש רק בהוצאתו אם כן ההוצאה בו הוא טוב מהקיבוץ הפך הטוב והאמתות פומא השלימו בקיבוץ והדבק בהם ע"כ ולזה ירמוז מש דוד הע"ה הנחמדים מזהב ומפר רב ומתוקים מדבש וכו' גם עברך כזהר בהם וכו' ירש שפקודי הישרי והתורה התמימה הם נחמדים פזזהב ומשו רב לפי ששלימו הזהב אינו כי אם בהוצאתו שאם יהיו לאדם חמשי' לפי זהב באוצרו אין יתרון לו כי אם ראות עיניו אבל בהוציאם אותם החוצה יקנה לו עברים ומלבושים הטובים מאכל ומעקה וכל מדרי' נמצאת הנאת היומון היא בפיוורו ולא בשמירתו אבל הנאת התורה היא בכל ענין בין בשעה שמשור' ללמד לאחר דעת ובין בשע' כיוס' שלומר לכינוו גם עברך נזהר בהם ברית בשמר בשעה ששומר לעצמו יש לו עקב ושכר רב הרי מעלת דברי התורה שהם נחמדים מזהב ומשו רבי ומטענה בחר חביבו יעקב בחלוקת העולמות עם עמו אחיו שיעק' בחר ע"הב דהיינו לעסו' בעה"ז בעניני התורה והמצו' להכין דרך מלול לעהב וידו אחוז בעקב עמו שעשו בחר לעצמו הנאות עה"ז לאכול ולשתו וכיוצא בו ורש בעקבו התור' והמצו' שהם הכנה להשיג הכאו ע"הב ויעקב תפס לעצמו ואחו בעקב עמו כי מה שדש עמו בעקבו אחו יעקב עשה ממנו עקר ולזה הזהיר שהע"ה במוסרו הטוב בה' משלי ואמר אל תסג' גבול עולם אשר גבלו ראשונים ירצה שהאדם הישר אין לו לרדוף אחר הנאת עה"ז יותר מאשר תשיג ירו ואש העולם הגביל לך גבול קצוב בהשגת יד בממון אל תבקש גרול לעצמך לרדוף אחריו להרחיב גבולך ולמצולמנוח בעה"ז ולקצר גבול העול' אשר קצב לך ארון עולם ה' להיות תחת עול הג' לפי שאותו גבול של העול גבלו אבותיך הראשונים אברה' בירר לו את המלכו' והג' ליו' ויחזק כזה לעשו והי' כאש תרי ג' על על ישראל ג' וירו' אם אינם שומרי תורת ה' ויעק' כשחילק העולמו' עם עמו כתי' לעשו הנאות עה"ז ואל' יעבו' בא ארוני לפני עבדו שיקח עה"ז ויעק' ביר' לעצמו העהב וכיון שבבלו אבותיך גבול זו להיות בדומק ובשע' בעה"ז א תסג' אתה גבול העול' לרדוף השעה ולהשיג' הנאה ורוח' בעול שאינו שלך ואם באולי חזית איש מהיר בתלאכתו שהוא איש מזליח בהל' מלאכתו הלא לך לרע' כי שופו להשתעב' למלכו' ולפני מלכו' יתיב' בעמיד לעבו' עבורתו שאין לך בן חורין מהמלכות הלא המקבל עליו עול תור' שמשבירין ממנו עול מלכו' אבל שאר כל אדם שאין עליה' עול תורה נתיב' עליה' עול מלכו' לכן זאת העשה יעו' לאדם שכל יתיבב לפני חסוכי' הם היושבי' בחושך הבלי העולם ולא נגה עליה' אור התור' ומי שרוב' להתקיי' ישב במקו' אורה שהוא לעסו' בתר' שיקרא' אור או יאמ' חזית איש מהי' בעה"ז שמכילה הוא במלאכתו דע לך כי לפני מלכו' מאץ מלכו' דבכ' יתיבב

האיש הזה לעשותו מעשיהם כדי להנות' מכספיו שכל העו' פרקמטיא לתח' זוכה להיות איש מזליח ולכך היה איש מהיר ומז' ליו כי כל יתיב' לפני חסוכי' הם עה' שלזכנה עליהם אור התור' ולפני מלכו' העוסקי' בחורו של עול יתיב' ו'א' תשמע לקול יצהר המריחך כי תשב ללחואת מושל ש'צהר כקרא מלך זקן והאדם צריך להינ' מתגב' וכלחם תמוד' עם יצרו כדכתיב רגזו ו'א' תחטאו לעולם ירבו' אדם יצהט על יצהר ויהיה כלחם עמו וכי תשב ללחואת מושל שהו' יצהר המי' ומריח לאדם לימשך אח' תענוגי עה"ז בין תבין תתבונן מה שעתיד להיות לפניך כי לחן אתה הולך למקו' רמה ותקולע ובהתבוננות הזה תוכל לו ושמית סכין בלופיך למעט המאכל אם אתה בעל נפש שליט על נפשך שלא תהיה נוטה אחר הגוף הגוף הכהות עה"ז וכמאכלו שהגוף נהנה מהם ואשפי' שמדייק המושל הוא שטן הוא יצהר במטעמים נעימים א' תתאו למטעמותיו לפי שאותו לחם הוא כזבים שאין האדם חי בסבת הלחם כדכתיב כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. שהכונן שהגוף כיוון כלחם החומרי אבל הכפ' אינה חיה כי אם על כל מוצא פי ה' שהם המצו' והברכות שמזכ' שם באכיל' הלחם ממנו מאותו מוצא פי ה' שמזכירי' על הלח' יחיה האד' וכן הבבתי ביד תנחומ' וישב שדרשו מות וחיי' ביד לשון אר' חיי' כלכל' של תיני' לפניו אבל עד שלא בירך מות ביד לשון בירך וחלח' אכל חיים ביד לשון וכפי זה אית' הכתובי' לא על הלחם לבדו בלי ברכה יחיה האדם כי אכל עד שלא בירך מות ביד לשון והרי הוא כמת כי כל כל מוצא פי ה' בברכה יחיה האדם שאם בירך ואכל חיים ביד לשון ורמו' לומ' האדם לפי שהנשמי' נקראת אדם כדכתי' על בשר אדם לא יוסך וכו' וא"ל הלחם ש' יצהר המי' אותך הוא לחם כזבים שאין בו מוצא פי ה' לחיות הנשמי' וכיון שאיך רודף אחרי מטעמי' יצהר ליהנו' בהכאו עה"ז אם כן א' תיגע להעשיר לרדוף אחר הממון כי למה אתה יגע להשיג' דבר שאיך צריך לו כי המועט יספיק לך ולחמך לא יחסר כדכתיב לא ראיתי צדיק נעזב וכזזה הדב' אינו צריך בינה יתירה כמ' קודם בין תבין וק' מבינתך אשפי' שאינה בינה יתרה כדי להבין שהוא לחם כזבי' אבל חייבן שנמצעת מהתאוות והנאות מבינתך אחת גדל מלרדוף אחר העושר התעוף עינך ירצה אם תעמול ותהיה עיף ויגע לרדוף אחר העושר דע לך כי אין בעושר צד קיום שתסמוך עליו כי בעוד עינך רואות הממון הוא הולך ואינו בתפ' פתאום כי הוא דומה לכסר יעוף השמים כי באברתו הוא פורח מלמט' למעל' כהרף עין גם הממון אשר קנית בידו עמל ויגיע עשה יע' לו כנפים שאינם כנפי יונה שפורחו באחת והיא נוח' באחת וא"ל יתמיד הממון כפי שעה אבל יהיה ככסר יעוף השמים בפריחה אחת ולזה רמו' עשה עשה בלשון כסול לומ' שמתקן לו ב' כנפים לג' ולעוף מהרה ולהיכין הולך השמי' כי משני' הביט ה' ומוריש לזה ומעשיר לזה ועוד ביארתי הכתובים האו' בה' כהק' צדוק ביאורי למשלי ע' וחזרנו לפני' ראשון שאין לזון מנחלת יעקב אבינו שחלק ב' העולמו' בהיות ברחם אחר ויתרוצצו הבנים על חלוקת ב' העולמות וימכור עמו ליעקב חלקו של עה"ז ויעקב כתן לו חלקו של עה"ז שלא להשתמש במוותרות של עה"ז כי אם שיעור הכרחי' וז' פרוקי רבי אישור מכרה כיוס' אח' בכ' רתך לי אחרו כשהיו יעקב ועמו במשי' אח' אל יעקב לעשו אחי בעולמו' לפנינו עה"ז והע"ה עה"ז יש בו אכיל' וסתי' משא ומתן ליש' אשה ולהולי' בני' וכו' אבל עה"ז אין בו כל היתרו' הללו רכונך טול את עה"ז ואני עה"ז כו' נטל עמו חלקו עה"ז ויעק' עה"ז כשחזר מבית לבן וראה לו עמו בבית ועבדי' אל' יעקב אחי לא כך אמרת לי שתטול עה"ז

דרוש ב לפרשת תולדות

ואזי עשה מנין לך כל הממון הזה מיר אמי עמו בא וכעשה שותפו
טול אחת חצי עשה ואזי עשה אל יעקב בני רבים ואינם יכולים
לעמוד ביסורין שנאמר ודפקום יום א' וצריך לבאר כי
יפה שאל עמו שכינן שנתן לעמו עשה ואזי ליעקב חלק בן מנין
ליעקב כל אותו ממון וכל מה שהביא עמו ועקב כי על מ' לו עמו
שיעשו שותפות שניהם מה הטיב לו יעקב בני רבים הם ואינם
יכולים לעמוד ביסורין כי ארובה היא הנזקת ליעקב להשתתף
עם עמו בעשה עמו והוא כולו לעמו אז ידחקום לבניו ביסורין
ורפקום יום אחר ואם הוא הוא מהחזיקו שם לראש מכולו
ואפשר לומר כי לך השתדל יעקב וקחת הכבוד מעמו לפי
שהבכור נוטל פי שנים ובקניית הבכורה יטול חלק
הבכורה בעשה שהוא בחלק עמו זאת ועוד מכח הברכות
שבירך יחלק ליעקב וכשראה עמו ליעקב בבנים ובנות ועברים
אל מ' לה לך בעשה ראזיל לטעמיה שהיה מעדער על מסירת
הבכורה שאינה מכירה וגם על הברכה שלקח במרמה והטיב לו
יעקב כפי שיטתו הילדים אשר חנן חלקים לעברך כלומר שכינן
שאינו עבדך כל מה פים לי הוא שלך כי עבר תקנה נכסיהם
לרבו ואין כאן ערשור אל על הילדים ולכך יש טעם במלת הילדים
כי יוצא הם ערשורך הוא על הילדים הם מתנת חנם אשר חנן
חלקים לעברך ואם מבד הנכסים והממון הנני עבדך ועלי הוא
שליך ויאמר כעשה וכלכה חור עמו ואמר ליעקב נעשה שותפות
וכעשה וכלכה כאישיהיה גם לי גם לך בשמי עולמות ואם לאו רע
לך שאלכה לכבודך בכיבוד עמך על מה שאחיה נהנה בעשה שהוא
חלקי ואז יאמר ואלכה לכבודך שלא כהיה שכינן יושבים במקום
אחד כי אם לכבודך אם השמאל ואימיה ויאמר אחי יודע וכו'
אמר במ' אבכיר אחר לו יעקב אבי רואה שישורין עתידין להיות
מבין על ידו לא נהוג אחת בשדרתך ושמש בכתריך עד שיעשו
משיח מחלבי ויקבל ממך המלכות שנאמר יעבור נא ארזני לפני
עברוכו וכל סכונתם אל שהשיב יעקב איך אפשר לו לומר מעלה
בח' ארואה אמי מה שעתידין בניך להביא יסורין על ידו והילדים
רבים שיזין בהם כח לעמוד בהם ולולי חלקי אביהם יביא להם
משיח ונאלם יתקח ממך המלכות ואם ערוזיה לך חלק בעשה
לא ינכחו יורדך כי עדין תנשא מלכותך בימי המשיח ולזה רמז
כאן ע' אחר ילדי רבים וזינם עמדים ביסורין שלך בזמן מלכותך
עד שיעמוד מלך המשיח מחלבי ואם תהיה הממשלה בעהב ודפקו
יום א' וכו' אז ירצה ויאמר לו ארזני יודע כו שאני הייתי משתתף
עמך כרברך אבל מה נעשה כי את תהיה לי מלוכה בעשה אהיה
נרון ביהננס במחול שאמר הקבה לאברהם באזה רבר אחת
דונה שהיו נכונים בניך בניהם או במלכות ואחר כך בירך את
המלכו וכוה ניכולים מיסורי גיהנם ולכך מוטב לי להשתעבד
חת ידך בעשה לפי שבניהם רבים ואינם יכולים לסבול יסורין של
גיהנם לכן יעבדו נא ארזני לפני עבדו שיאכל הכהו ואזי אחתלה
לאני להיות סובל עול המלכות לרגל המלכה כפי שיעור
המלכה שאבסוק במלכה שמים גם לרגל הילדי העוסקי בקורה
כך יתמעט העבד כי המקבל עליו עול תודה מעבדיו ממנו עול
מלכות עוד ירצה כפי מה עמו שלא נח לו כזיר העדשי לא במכור
הבכורה אז אחר כבר נתבטלה חלוקת העולמות כיון שלא רצה
לתת לי משיח ומחלקיו שהוא עשה ונמצא ליעקב חלק הבכור והיינו
פי שני בעהב נפ' שנים בעשה ולעמו חלק א' בעשה וחלק א' בעהב
לזה אחר לנו נעשה שותפות לחלק למחצה בעשה ונכעב אל יעקב
בני רבים ואינם יכולים לסבול כל כך יסורין כי אינו רומה שליטת
עמו בשליטת עשה לאם יהיה שליט למחצה בעשה שהיו יסורין יותר
מרבנים והנה מבינו אחר כל אלה הרברים שנתן לו יעקב כל מה
שהביא יסורין חלפי המערה שהיה מענייני עהב וילך עמו אל ארץ
להרבך בעשה מפני יעקב אחינו שנבחר לנו חלה את עהב וישב יעקב

בעשה בארץ מגורי אבותיך בירית ועשה עיקר מעלה ומעלה
אזו זריכות לתת טעם א הכרבת אשר בידך יחזק א יעקב כדראו
ברכות עשה טל השמים ומשמני הארץ ורוב רגן ותירוש יעבדוך
עמים וכו' יש להפליא איך היה מברכו בעסק עשה שאינו שלו הן
חמת סכפי האחסוב שעלתה בלבו מ' יחזק כי את עמו היה מברך
יחזק א עמו נחל עשה חזקת הברכה היתה מעין עולמו אשר בחר
לו לחלה אבל ממ יקשה כשכודע לו שהיה יעקב ואמר גם ברוך
יהיה שהוא קיום הברכות למה הזכיר ליעקב ברכות לו והיה ראוי
שיברכהו ברכות עהב שהם עיקר וגם בעיני יפלא על גבר כיבד
בשעקד על גבי המזבח לפנות רכון וצדון אביו והיה ראש
למזבחים לח גם עולה תמימה איך פנה א מול האות בפניות ואל
נגו תענוגו בשר ויאהב יחזק את עמו כי כפי בפניו שהיה מחלבו
הקפרא טבא לפומיה כפא טבא לפומי ותכהין עיניו מראו במראות
אקים כי יעקב איש תם יושב אהלים במדרשו של עם ועבר לא
ימוש ספר מפיו ועמו היה איש חמם רע בגזל ועריות וכמה עבירות
איש דמים ומרמי' יתעב ה' ובמדרש רבה אחזל ויהי כי זקן יחזק
ותכהין עיניו רבי יחזק פתח ושומר לא תקח ה' יחזק ומה אם
מי שנטל שומר ממי שהוא חייב לו כהו עיניו הלך שומר ממי
שהוא חייל ועליו ויש לרדק מה הוקשה לר' יחזק שפתח
בהאי קרא ושומר לא תקח ועק' מנין ליה דכהו עיניו של יחזק
בשביל השומר ועל זה עשה ק' ומה אם מי שנטל שומר ממי שהו
חי לו כהו עיניו ורילמא לא כהו עיניו א מהטעמי שהזכרו במקך
במדרש זה מפני שהעמי' בן רשע ולא הוא יחזק יפא לסוק ויהו
אמית' ברייתא דין אבנה ררשיעא אלא הרני מכהו עיניו והוא
יושב בתוך ביתו או כהו עיניו מכח הרואה שבטעם שנתקד על
גבי המזבח תלה עיניו במרום והביט בשכינה או מכח הדמעות
שבכו מה בטעה שנעקד וכשרו הרמנו' תקד עיניו והיו רשותות
וכיון שהזקין כהו עיניו אם כן אפשר שמת' מ' אלה כהו עיניו
ולא כהו מחמת השומר ואיך עשה ק' וממנו ועק' שחומר קבלת
השומר שמכהו העינים איך אזו זריכות ללומר מקו' כי מקרא
מלא הוא בכמה מקומות ושומר לא תקח כי השומר יעור וכו' :
וגראה לער שהוקשה לרבי יחזק בפסוק שאמ' ותכהין עיניו
מראות שפסוטה הוא טכהיית העינים היא מהרואה ואינו מהשמיש'
ולמה הוצרך לומר מראות כי מספיק לומר ותכהין עיניו ואבא
ירענא שהוא מהרואה לכך פתח ר' יחזק בפסוק ושומר לא תקח
והזיל רבי יחזק לשיטתיה שפתח פתח חחרוינא בהאי קרא ואמ'
שם במ' שמך לזה ויהי כי זקן יחזק ר' יחזק פתח מזדיקי רשע
עקב שומר כל מי שנטל שומר ומזדיקי את הרשע כעקב וזרקת
זדיקים יסורו ממנו זרקת זדיקים זה משה יסורו ממנו זה יחזק
ע' שהזדיקי את הרשע כהו עיניו ויהי כי זקן יחזק ותכהין עיניו
מראות וביאור האמר זה כתבתי בס' כסף נבחר ס' תולדות ע'ט
ופתח הוכפתי' ע'ך ב' וז' וז' עור כי כד הזדיקי הרשע בשביל
השומר שאם הוא טאהב את עמו אין כאן הזרקת רשע כי אם
אוהב רשע עקב שומר ואם הוא על טרצה לתת לעמו הכרכו הרני
כהו עיניו קודם הברכות וגם איך מתייחס כהיית העינים עם
הזרקת רשע וגם זרקת זדיקי זה משה יס' ר' ממנו מושחק מה
עיניו ונל' ע' שבא לרדק משה ותכהין עיניו מראות
מאי מראות ופתח בהאי קרא מזדיקי רשע וכו' והכונה שיחזק
אבינו דשה והביט שמ' ש' עמו הם רעים וחטאים ורצה לזכותו
לפניו וז' מ' א' א' בעיניו הצי' שהי' טור עמו לצור צור להב' :
לאביו לאכל ובדב' הזה היה עמו זדיקי ש' ט' ב' בכיבוד אב ולכך
ויאהב יחזק את עמו בזמן שהיה מביא צד לפיו ומאכילו שהיה
זדיקי בארצה טעה ונמצא יחזק נהנה מהביר וגם עופה לעמו
זדיקי וז' מזדיקי רשע זה עמו שפוסה אותו זדיקי בעיני השומר
שהיה מאכילו ונמצא השומר הזה שאוכל ונהנה ממנו יחזק הוא
בפניית

דרוש ב לפרשת תולדות

לד

בפניה שהוא עושה כדוק לרשע זה עשו כי אין לו שום צדקה וזולתי
 ברבר הזה והקב"ה נפרע ממנו משום מי צדקה כרין מקבלו שומר
 שלוקח באור עיניו וברקתו כדריקים זה משה שכתוב בו במוותו לא
 כהתה עיניו ולא כס ליחה להורות שצדקתו במוות קריו חיים ואור
 עיניו גם הם אחרו וסודו מחמו זה יצחק שגם הוא היה ראוי להיות
 כמנוהו כמשה וכהו עיניו בעורנו חיוסומא חשוב כמת בחייו נכסא
 בעש יצחק מן הקצה לקצה שמה אחרמותו לא כהו עיניו והיה
 חי אחר מותו ויצחק כהו עיניו בחייו והיה כמת וכל לרחו זה
 רבתי ותכהן עיניו מראות שהוא נוטריקון אור מת וזהו כל פרצה
 לעשות כדוק לעשו הרשע בעיני השחר שהיה אוכל ממנו כי בו
 היה תכבדו ונקרא כדוק והצדקתו בחיתת קריו חיים וכהו עיניו
 של יצחק להיות חשוב כמת בחייו בכהיות עיניו כמו שהיה עשו
 מחד רשעו ונכסו כמת בחייו כי הרשע בחייהם קריו מחיס וזה
 אפס לרקדק במלת שומר שדרשו למה נקרא שמו שומר לפי שהוא
 חר בלומר שנטעו כאחד המתקבלו והכחם גם כן כאמר בעיני הזה
 בעשומר יצחק עם עשו ובחיהו עשו עשאו מחד רשעו חשוב כמת
 בעורנו חי ויצחק הצדק חשוב כמת בחייו מחד שכהו עיניו באכיל
 הסוחר אע"פ שכתוב בו כדו לעשותו כדו לעשו כיון שהיה מכבדו
 ומחילו לתוך פיו ולהו רמו הפסוק ותכהן עיניו מראות ירבה
 משבת ינה שהיה רואה לעשו בעין יפה להדריכו ולעשו צדקתו כמת
 הפחד שהיה אוכל ממנו והיה חשוב חי ואף אחרי מותו ארבה
 השומר גרם שכהו עיניו ונחשב יצחק למת בחייו כמו עשו שהיה
 חשוב כמת מחד רשעו או יאמר ותכהן עיניו של יצחק באכילת
 הסוחר הזה יותר מראיה שראה בשכינה בעשה שבעקר וכתיב כי
 לא יראני האדם חי ואם כהו עיניו באותה עשה היה חשוב כמת
 וע"ז לא כהו עיניו באותה עשה והיה חי בלא המיות עיניו ובדבר
 זה שלקח שומר כדו לעשותו כדוק לעשו מה שבקש לא יתן לו ומה
 שבידו ישל ממנו שכהו עיניו והיה חשוב כמת בעורנו חי ואפשר
 צמי דלפיכא דכתיב ויהי עשו איש יודע צד וכתו הכא ויהי כי זקן
 יצחק דהילול יצחק זקן רכתיב ואברהם זקן אלא לרמוז שממת
 ויהי עשו איש יודע צד וכדו בפני של יצחק שזהו השומר שאכל
 מעשו לכך כי זקן יצחק ותכהן עיניו ועם דרשה זו שכהו עיניו
 בשביל השומר פתח ר יצחק בפסוק ושומר לא תקח לתרץ משה
 מראות בכונה אחרת שיש לרקדק בפסוק ושומר לא תקח כי
 השומר יעור פתחים מאי פתחים דפשוט הוא רחן למר יעור אלא
 למי שהוא פתח בעיניו לפי שמי שנסתמא בעיניו לא שייך עוד
 לזרד ועור ועיניו אין לו והילול יעור עיני חכמים אמנם זהו הכתוב
 על קבלת השומר והביא ראיה מצדק שהרי לקח שומר מבנו שהו
 חייב לו וכונתו היה כדי להצדיקו שהיה לו זכות והשומר יעור עיני
 פתחים שבזמן שהיו עיניו פתוחות עיניו לו ויראה כסתמו עיני
 סכלו שלא כיון אל האושר מחמת אונתו השומר ואהב את אשר סבל
 הולבסוף כסתמו וכהו עיניו עיני עיני בשר כס וקדו ללוקח שומר ממי
 שאינו חייב לו שיהו עיניו עיני סכלו מכה השומר לענו הרין הישר
 וסופו לסתיות עיניו עיני בשר ואשה כאן ויהי כי זקן יצחק ותכהן
 עיניו ממן הראיה שהיה ערוך רואה בעיניו מאותו זמן כהו עיני
 סכלו לכנות מהיושר ולא הוב הסכאו בהיות סקבל שומר ממנו
 ומכאן מורשה שכלבד הסמיות עיניו של מקבלי שחר המפורט
 בכתובים יש ללמוד מקו שיש להם כהיות עיניו בעיני סכלם
 כשעת קבלת השומר עם היות לו באותו עשה עיני בשר ומאוחה
 עשה סומא חשוב כמת אע"פ שעיניו לו ודבר זה לא פורט מהחקר
 דק מקו מיצחק שאמר הכתוב ויהי כי זקן יצחק וירצה ויהי ופער
 גדול היה כי זקן יצחק שנסתמו עיניו אבל על האמת ותכהן עיניו
 מראות ממנו שעורנו רואה בעיניו כהו עיני סכלו כיון שסקבל
 שומר מעשו וזהו ביאור הכתוב כי לא אצדיק רשע כי לא אעשה
 כדוק למי שהוא רשע כמו פרצה לעשות יצחק להצדיק את עשו

הרשע ושומר לא תקח כי השומר שלקח יצחק עוד עיני סכלו של
 יצחק בעורנו פתח ועיני בשר לו ונטה אחריו גם כן יעור עיני
 פתחים בעור היות להם עינים ראות יעור עיני סכלם וישו את
 הדין מכת השומר ויבלק דברי כדוקי כדוים הם מטין אוחס אין
 לך עורק גדול מזה מלבד שעתידים ליכמות העינים להם ולא
 יראו ואפשר לומר עוד שמה שכהו עיני סכלו בזמן שהיה רואה
 הוה שנסתלק ממנו רוח הקדש כחזון ותהיו מורת רוח ליכח לפי
 שגם לו שלקח ממנו רוח הקדש עור אפסר שאמר הפסוק מראות
 לומר שנטעם ותכהן עיניו של יצחק הוא חטעם הראות לבני אדם
 עונם המקבל שומר כי ממנו ירגו קו חס מי שנטל שומר מחי
 שחייב לו כך עאלו שחר בני אדם וכמא רמוז זה הלימוד בפסוק
 עיניו ובעיני זה זכינו ליצחק בכונת אהבתו לעשו שלא היה
 מחד המאכל כי יערב לוכי האות עהו המה מהבל ימעטו אבל
 רכה לזכותו שמתוך המאכל שהיה אוכל מצידו היה זוכה עשו
 כבידור אב ואשה ויהא יצחק את עשו כי צד בפיו כלומר בזמן
 שהיה עוסק בחמה שהיה מביא צד לפיו היה אוהבו ולכן השתדל
 לקרבו אחר שזקן יצחק ותכהן עיניו כי ציונה לכור לו צד כדו
 שיתעסק במצות כבוד אב ומתוך זכות זה יכל לקבל ברכה מאת
 האוהב שהיה לכל המפרטים הוא שיצחק היה ברעונו לברך לבניו
 איש אשר כבדו ליעקב איש תם יושב במדרשו של שם ועבר לו
 אה לברך ברכות עה"ב ולעשו ברכת עה"א אלא שאם אומר
 שברכה חשפה כן ימות יצחק פתע פתאום ובדרך לא יברכהו
 לכך כותה ליעקב לעשות ולהביא לאכיל מטעמים קורם עשו כי
 גוראי ירגיש יצחק שהקול קול יעקב ויחד יברכהו ברכותיו
 הצריכות לו שהם ברכות עה"ב וכשיבא עשו מן הסרה יברכהו גם
 הוא ברכותו של עה"א וכוה אזי מרקדק שלא מנינו שנותה
 גם כן רבקה ליעקב סדר הרברים שדבר יעקב למר אנכי עשו
 בבורך אלא אמרה לו והבאת לאבך ואכל בעבור אשר יברך
 לפני מותו לפי שכונתה היתה שיביא מטעמים לאביו כאשר אהב
 שאף על פי שהיה יוד יצחק ומכירו ליעקב אין לו מקום להקפיד
 כי גם הוא בלבו לברכו הברכו הצריכות לו ואיך מעבדים זה את
 זה אבל יעקב הוא שאמר לאמו אולי מנסו אבי והייתי בעיניו
 כמתעשת כמת ותועה מדרך מוכר השכל שיחשדני למכור גבול
 אחי בגרבותיו ועני המהפך בחרבה ובא אחר ולקחה נקרא הטע
 ויהיה בעיניו כמת כי הרשעים בחייהם קרויים מתים ומד זה
 יקפיד עלי לקללני ולא ברכה שלא אוכה לברכה הראויה לי
 וקאמר לו אמו עלי לקללך אין לך לחוספן יקללך ואסתמי כי הוא
 יוד תמותך ותמיתותך ויעקב איש תם וממנו יצאו כל הרברים
 והקללה טיקלל לא תהיה אלא עלי אך שמע בקולי פן תהיה נענש
 בורחי מצדי שעבר אתה על דברי ולכן קח לי ולהקים רעתו של
 יעקב שאמר חולי ימוסב אבי נחמה לו בדי עשו ותלבם את יעקב
 וכו חבל מתחלה לא חזרה לו ולבטח הכבדים אשר לעשו והבאת
 וחלתת כי לא היה דעתה ליכנס בחרמה ולומר שהוא עשו אלא
 להביא לפני חביו חטעמים שהיה כהנה ממנו ויברכהו הברכותיו
 של עה"ב ואפשר שבאו הברכות דרך פוקבא ומרמה מהטעם
 שאמר בספר הזהר שכתם הקדמוני פתח לאדם הא' ונתקלל
 בעבורו ולכך בא יעקב רשעיה ריעקב מעין שופריה דאדם
 ואתח ליה בעקומא רחש וקבל הברכות עני שבא סודו של עשו
 והורה לו על ברכותיו ואמ' לא יעקב יאמ' שמך שהוא דרך פוקבא
 כי אם יסר אל בדרך יפריה וחזרו אל הענין שפית שבא יעקב
 במרמה אל חביו ואמר לו אנכי עשו בפוקד בידיך ברכו הראויות
 לו מעל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירום הוא גבור כן
 וכסבה עשו במטעמותיו ויחרר יצחק חררה גדולה על מציא
 יעקב ממחית קרונותיו ומתמיתו וקבל הברכות במרמ' ומה גם
 שאותם ברכות הם הראויות לו ואך יחליף וימר לתת הברכות
 של

דרוש ב' לפרשת תולדות

נתנו מאתנו לאמר לך הדבר הזה ולא דבר עם עשו לא מפני שפגע בו תחילה - עוד יראה ורבה אמרה לא יעקב וגלתה סוד לפי שרצתה להוכיח כי יעקב הוא בנה ומתיחס לה ולא כמו שהיו רבים אומרים שפגעו הוא מצד רבקה בת בתואל הארמי אחות לבן הארמי ויעקב מתיחס אחר יצחק ולכך מתחילה היתה רבקה אוהבת את יעקב וגם עתה גילתה לו סוד זה כדי שישול הברכות והיו הכל אומרים שבדאי יעקב הוא בנה ולא עשו כיון שאינה אוהב אותו וגם אל יעקב בנה לאמר כדי שיאמרו כל העם אשר באשר שבדאי לא בא מצד רבקה עשו כי יעקב הוא בנה דחייב לה ולפי שלא יעקב הרבר מפני פחד אביו שיקפיד על היותו נדרש ללא על מאתו לזה אמר לו הנה שמעתי את אביך מדבר על עשו אחיך לאמר כיון שהדברים שדבר היו אל עשו אחיך בודאי שכוונתו היתה לאמר שהוא בעצמו יגיד לך הדברים ותקבלו שניכם גם יחד הברכות כי אנשים אחים אתם כי לא דבר עם איש כדרי כדי לחוש שמא איך רצונו שיגלה הדבר לאחר אבל הנה מדבר עם אחיך ובין אחיך ובין אבך אין כל צלם - ועתה בני שמע בקולי לאמר אני מצוה אותך כלומר אף על פי שלא יבשר בעיניך הדבר הזה מל קום ועשה בבחינת שאני מצוה אותך וחייב אתה לנהוג מורא באיך - ויאמר יעקב הן עשו אחי איש פשעני כמו שרצונו רצף שהיה מצד הטומאה כדכתיב ופשעני ירקרו פשע ואנכי איש חלק מצד הקדושה כדכתיב כי חלק העמו ואם כן אין בינינו קירוב לומר שכיין שדבר אל אחי גם אני בכלל כי רחוקים אנחנו זה מזה הרבה בבחינת כל אחר וכיון שכן בודאי שאבי לא חפץ לבדך כי אם לברג ואולי ימוטני אבי וכו' - והבאתי עלי קללה לזה יותר טוב להיות בלא ברכה מלהיות ח' בקללה וזהו שכל והבאתי עלי קללה ולא ברכה שהכוונה לומר מוח לי להיות יושב בלא ברכה מלהביא ח' עלי קללה - עיד יס לומר שאני קרוב להפסד שאביא עלי קללה ורחוק מהפסד שלו הונח שלא ירגיש בי ויברכני הנה לא תקייים בי ברכה זאת כיון שהיא בטעות ונמצא שהקללה היא בודאי חלה ולא תחול הברכה אף על פי שיברכני אם כן מי הכניסני בתגר זה ותאמר לו איך עלי קללתך בני כלומר אם אתה בא לחוש לקללה של אביך יותר יש לך לחוש ממני כי עלי ובסבתי תהיה קללתך חלה לך בני כי כיון שלא תהיה שומע בקולי זו היא סיבה לקללתך בני שתחול עליך מצדי לכן שמע בק לי ובסמ' מצוה שאתה שומע בקולי לא יאונה לך כל און וילך ויחך וכו' ויאמר מי אבי כלומר שאני מתיחס אחריך ללכת בדרסי ה' - ויאמר מי אתה בני מי אתה שאתה נקרא בני ויאמר אנכי עשו בבורך עשיתי כאשר דברת לי דקדק בלשונו בטוב טעם ודעת שלא להוציא דבר שקר מפיו כי יעקב הוא אמיתי כדכתיב תתן אמת ליעקב ולכך לא אמר קום בא שבה ואוכלה מצדי אשר עשיתי כאשר דברת אלי לא אמר עשיתי כאשר דברת לי קום בא שבה וכו' שהכוונה לומר עשיתי כאשר דברת אלי בכל הפרטים אשר צויתני מעולם ולא היה מוציא שקר מפיו כי בודאי היה יעקב עושה רצון אביו ומקיים בכל רבו אשר ידבר אליו ואחר כך אמר קום בא שבה ואוכלה מצדי ולא אמר כאשר דברת אלי כיון שהוא לא צוהו על כך ונמצא מה שאמר עשיתי כאשר דברת אלי הוא על שאר ענינים שהיה מצוהו ולא אמר על המוטעים - ויאמר יצחק אל בניו מה זה מהרת למכור בני וכו' ומה שלא אמר לו מיד גשה נא ואחוסך סמוך לרביו כשאמר אנכי עשו בכך רך הפסד כי לא הרגיש בראשונ אפי בקולו כי שמא סיבה יעקב בקדק קולו והיה דומה לקול עשו עד כפעם בפעם ומה גם לדעת חזל שאמר ר' יוחנן לפרובא

אל עה"ל לעשו הרשע כתיב ויחרד חדרה גדול עד מאד שהם חרדות כפולות אם מפני שסיבה יעקב את דרך תמימותו ואם מפני שבירכו הברכות שאינם רחוקות ואיך יברך לעשו הברכות הנכבדות ויאמר מי אפוא כלומר עדין הוא פה מי שהביא לי המטעמים כי לא עבר סוס זמן בעתים כדכתיב אך יבוא יבא ופגעו בא וכו' והנה הוא עדין פה הכר ציד ואוכל מכל ואברכהו ברכוהו ואם באמת עדין נשארנו פה ברכות ע"ה בנה גם ברוך יהיה הנא יהיה המבורך בהם ואיך זולתו כי לו יאתה ברכות ע"ה שהוא יושב אהליו בתורה ומצות שהם עבודת הקדש לעולם הבא וצבורתך ככריה בעה"ל אם כן ריבה גם שהם ברכת ע"ה שאצפי שלא ברכתיו בהם בהכרח ברוך יהיה הוא ולא חלק לך בהם - כשמוע עשו את דברי אביו שהשתי ברכות מעה"ל ומעולם הבא יבנה בהם יעקב ונשאר הוא קרח משתיהן בעק צעקה גדולה ויאמר ברכני גם אני מברכות עה"ל ויאמר לו בא אחיך במרמ' אילו לא בא כמתנכר וירעתי בו שהיה יעקב הייתי מברכו ברכותיו ברכות ע"ה והיה ברכות עה"ל שמורות לך אבל מכיון שבא במרמה כמתנכר חשבתי שהיה עשו באופן שלקח ברכתך והברכה שלו מעצמה היא ראוייה לו ויאמר הכי קרא שמו יעקב כמו שכתוב בס' כהן נבחר ע"ה - ואפשר לפרש עוד בהצפת הפסוקי ואיני מאריך לכתוב הקושיות הנופלו בהם כי בכלל דברי יעמוד אדם בהם וישמע חכם ויוסף לקח - ויהי כי זקן יצחק ותכהי עיניו מראית יתבאר עם מחזל על פסוק ותהיין מורת רוח לי צחק שנסתלקה רוח הקדש מיוצאה והם דקדקו מ' מורת רוח כלומר רוח הקדש שהיה בו סר מעליו ורוחו כמר או מלשון הרמה שהור' ונסתלק רוח הקדש מעליו אמר ויהי כי זקן יצחק ותכהי עיניו מראית במראות אהים ברוח הקדש שהיה בו ועיניו הטעתו לקרא לעשו ויאמר אליו בני להזהירו ולזרוזו שהיה הולך בדרך ישרה כי בנו הוא ויהיה נושא משך הזרע לירמות לאביו והוא לא כן ירמה לרשעתו ויאמר לו הכני ולא אמר הכני אבי ויאמר הנה נא זקנתי ירצה נא עבדו בפתע פתאום קפצה עלי זקנה בבת אחת ולא באה דרך טבע מעט מעט לכן חוששני מילהמו פן תבא עלי פתאום ופתה צריך לתת לב קודם לכן ולהשתדל ולברך אותך ולכך נא כל כך כמו שרצונו רצף שצוהו על השמחת הסכין וכו' וזהו וכתוב צידה בהא לרמוז על ה' רברים המפסידים את השמיטה עוד אפשר שרמוז לו שא נא כל כך שיתנשא במרוב ובזיון כי הוא חלקו בעה"ל כמ' אלה על חרבך תחיה ולפי שנתן לו תחילת החרב והזין להתעלות בו שא נא ותתנשא מתוך כל כך בירכו אחיך בחרב ועל חרבך תחיה אע"פ שבדרך כבר כל הברכות ליעקב ורבקה שומעת דבר יצחק אל עשו בנו שצעה שקראו בנו בכינוי שכן כתיב ויאמר אליו בני וכיון שראתה שהיה יצחק מוחם את עשו להיות נקרא בנו ולא יעקב אז אמרה לא יעקב הנה שמעתי את אביך וכו' ודקדק הכתוב בתיבת לאמר זה פעמי לפי שרבקה ידעה בתום יעקב שאינו איש מרנים ומחלוקות להתעבר ולפורר דין ודברים עם עשו לזה הקדימה ואמרה לו הנה אתה בני וראוי לך לקיי דברי אמו וזהו ורבק' אמרה אל יעקב שהוא בנה ומחוייב לעשות מאמרה והקדימ' זה כדי לאמר לו אחר כך לך נא אל הצאן וכו' ויעשה ככל אשר תצונו אמו ולפי שיש לעכב מלפנות כווייה פן יבולע ליעקב אם יעבור על רצון אביו כיון שלא רצה לגלות לו הדבר לזה אמרה לו הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמר כלומר כיון שאביך לא דבר עמו בחשאי גם אני שמעתי את הדברים אשר דבר לו בודאי שכוונתו היא לאמר כי הרשות

דרוש ב לפרשת תולדות

לה

על שמה לזמן שאתה בו שהוא פגם שנה יש הפרס זה יב שמה
 ומה זה מהרת למכור הברכות שאתה חומר לי קום נא שבה
 ואוכלה בעבור תברכני בפסך ועוד אפשר שהקפיד יצחק
 לפי שאמר אני אמרתי הביאה לי ואוכלה הוא כי חוספס אני
 מהמות ובעתה אמרתי רובה להקדים לברך אותך כי אין
 ברכה אחר מיתה ואילו היה לי זמן עוד בחיים הייתי ממתין
 עד היונק בן עק שנה כמותי אלא חוספסני מהמיתה ואברכך
 בעתה אמרתי ומהלכות ררך חרץ היה ראוי ליעקב להביא
 המטעמים ליצחק ולומר לו קום נא שבה ואוכלה והם כי לא
 להזכיר בעבור תברכני בפסך שיש שאינו רובה יצחק לברכו
 קודם זמנו אלא מפני פחד המיתה בעתה ימות והוא מעצמו
 יזכור יום המיתה ויברכהו ואין ראוי לבן להזכיר הברכה
 שאין לה ענין אלא להיתה פשוט למיתה ודחה כמעט למיתה
 חביו באותה שעה ולא ככונ לבן להיות תאב למיתה חביו אף
 על פי שיגיע לו תועלת מזה כאשר בעצמו לבבאי שהיה תאב
 מיתה חביו ויצחק לא היה חוסרו בכך ואין זה כי אם תואות
 הברכות שרובה להתברך מהרה אף על פי שלא יהיה פשוט
 למיתה ולכך לא הזכיר בעבור תברכני בפסך בעתה תמות
 כלומר חסור בעבור תברכני אף על פי שצד רבות בשנים
 החיה לחורך ימים וכיון שזהו פרי המהירות שמהרת למכור
 הברכות מה זה מהרת למכור בני מאי דעתך זהו הנרמז
 בכתוב והשיבו יעקב כי הקרה יי אלהיך לפני הנה יש לנו
 לרצת באמת שאף על פי שרשנו אותה דרשה מה זה מהרת
 למכור הברכה מן חרץ מקרא יבא מירי פשוטו ששאל ממנו
 על מהירות הגידה כי לא תזדמן לאדם בכל שעה כי אינה
 בידו של אדם והרי אף עשו אמרו בתרגום ירושלמי שלא
 נודמנה לעשן גידה לא נטל כלב אחר ועשאו מטעמים לאביו
 ולכך דרשו שקרד יצחק מרדה גדולה כשכנס עשו שכנסה
 בו דוח הקרפיו אמר מי איפה הוא הבד צד שמחל זה אינו
 מהצד כי אם מהבד צד שהוא הכלב שמולכין לצד כד
 לצד בו וכפארה יצחק שלא עבר זמן רב בן ציווי להבאת
 המטעמים חספסא חרץ זה ביד קיה כי אם מהעוכן הביא
 בצר מה שבסו ועשים ודרש כמו שהיה האמת כי מהגדרים
 עשתה רבקה המטעמים חספסא לו מה זה מהו הבשר הזה אם
 מציד חיה חו מבשר בהמה לפי שמהרת למכור ולא אמר
 מהרת לצד כי הוא היה משתפק בצורה אבל מהרת למכור
 ומוספני שהוא מדבר המצוי מה בשנים או מה עזים או שמה
 בצורה כזדמן לך מציאת מה אגוד דלא סייך ביה צד
 ומהרת למכור ררך מציאה דבר פים לו שומרי והבאת אותה
 ומוספני מגזל כיון שאינו צד שהוא הפקר כי אם דבר פים
 לו בעלים לזה השיב לו כי הקרה ה' אלהיך לפני י אף לך
 לתת אף כזדמן לי בצורה מהבהמת זמן האף שהרי לקרבך
 הזמן לך הקבה חול א שאין לו בעלים ולא היה גזל כדכתיב
 וישא פיני וירא זונה חיל ואחזל שמדמן לו באותה שעה
 העלהו לעולם ואם היה מהגזול לא היה הבה מקבלו כי הוא
 שוגא גזל בעולם ואם לקרבך המציא לך דבר של הפקר שאין
 בו גזל למחלך עשאו שלא הזמן לך דבר של איסור החמיר
 הבה בכבורו של צדיק ויתר מכבודו ואינו זוממן לצדיק חבה
 שיש לו תקלה כי רגלי חספסני ישמור יעוד אפשר לפרש שבאו
 רביו וזמן ורש לקים לקרית בכתוב שאמר הקרה ה' אלהיך
 לפני ולא אמר הקרה ה' אלהיכו לפני אמר אף לקרבך
 אף על פי שלא היה ה' להקריבאות ו קרבן כי הקדוש ברוך
 הוא רבה לפנות את אברהם ואמר לו העלהו לעולם אסיקת
 אמתיה שמחל אברהם מעצמו כפא עביו וירא את האל
 וקרבו תתק בניו שיהיה חספסא לפניו חיל האילו הקריב
 ליצחק

לעורבא ראייתי כורא על קיניה בשעה שאמר כי הקרה ה'
 אלהיך לפני אמר יצחק וירע אבישואח עשו מזכיר שמו של
 הקבה וזה מזכיר חרץ עשו וביאור רבני הכתובים מה זה
 מהרת למכור בני ותשובת יעקב כתבא מתוך המאמ שהעצמו
 בתחלת הסדר יוש לרדק למה הזכירו המקרא מירי
 פשוטו שאמר מה זה מהרת למכור הברכה ועוד רמה זו
 שאלה כי הוא יצחק היה ממחר לתת הברכה שאמר גורה לי
 צד ואוכלה בעבור תברכך נעשו כי לא בקש יעקב הברכה
 מהפנתו אלא הוא שפתח לו ובידו היה שלא לומר לו כלום עד
 שיהיה בן עק שנה כמו שהיה הוא בזמן הברכה ועוד נבאר
 כפי שיטה זו שאמר מה זה מהרת למכור הברכה אף התיחסת
 התשובה כי הקרה ה' אלהיך כי אף זה בכלל השאלה מה זה
 כי הקרה ה' אלהיך מהרה בן כג שנה ולי לא הקרה עד המתי
 בן עק שנים ועוד נבאר שהביא קמך לזה דרשת רבי יוחנן
 ורש לקים בפסוק כי הקרה ה' דרשמשע דבם הם אולי לרשה
 הגז ומתוך דבריהם לא משמע אלא כפסטי דקרא שהקרה ה'
 למחלך כמו שהקרה לקרבנו ולזוננו ועוד נבאר הקו
 שנוטה אף לקרבך המציא לך למחלך עשאו שאפשר לרמו
 ולומר בגדול כח הקרבן ממחלנו של יצחק שהרי לא היה
 חוסר לחם בביתו של יצחק ומה ששאלו לצד צד להביא הוא
 דבר של מותר ואינו דבר הכרחי שיקרה ה' לפני מהרה וכן
 קמה בסברה האחרת שאמר אף לזונך המציא ק' למחלכים
 והלא הזונג הוא דבר של הכרח לקיומו של אדם מה שאין כן
 במחלנו מהצד כי אפשר להתקיים במחל אחר
 ונלמד שרדקו חזל בפסוק כי מה שאלה זו ששאל יצחק
 מה זה מהרת שהרי מבינו שבעוד היונו יעקב עם
 ויהי אף יבוא יבא שלא יבא ערין יביאה גמורה ועשו בא ולא
 עברה זמן רב בין שניהם שזה יבוא חנה נכנס ועל אותו הזמן
 המעט שהקדוש שיעור אכילה וברכה לא סייך לומר מה זה
 מהרת למכור ועוד נראה גם מה זה מהרת כרמפיק לומר
 מה מהרת למכור בני ועוד דהילל מהרת לצד בניו מה
 ענין מציאה כאן שאמר למכור בני והוא גם הוא חמר קום
 נא שבה ואוכלה מצרי הילל מה זה מהרת לצד בני ועוד
 למה הזכיר לומר למכור בני כי ידוע הוא שהוא בנו לכך
 דרשו שרמזו כאן שאלת מה זה מהרת למכור הברכה ואף
 על פי שאין מקרא יבא מירי פשוטו שעיקר השאלה היתה על
 שמייה לבא מן אמר בלשון הזה לרמז שמהר למכור הברכה
 קודם ממנו כי הוא כתבך בן עק שנה דהיינו כשמת אברהם
 שהיה יצחק בן עק שנה רכתיב ויהי אחרי מות אברהם ויברך
 אותו עם ואתה בן כג שנה יש הפרס יב שנה שהוא מנין זה
 זש מה זה מהו שיעור מנין זה שהוא יב שנים שמהרת למכור
 עם היונק בניו יש לרמז עוד ששאלה בבימטרי בני סב ועם
 הכולל פג זה שאמר מהרת למכור בני בן כג שנים ויפה
 כח האב מכת הבן ובדבר זה יפה כחך ממנו ולזה לא אמר
 מהרת לצד אלא מהרת למכור שהוא על מציאת הברכות
 וכי תימא אתה גרמת באמור לי לכה הסרה ונורה לי צד
 ואוכלה ואברכה ולמה מיהר אותו לבא לקבל הברכה כל
 לרדק שנינו א' שיש ברברי יצחק לרברי יעקב שיצחק אמר
 בעבור תברכך נעמי בטרם אמרתי שכתתו היתה עשה לי
 מטעמים ואוכלה והברכה תהיה בעתה אמרתי כי אינו מוסר
 שתהיה הברכה תפך לאטילה אבל תעשה הקדמת זכות
 לסתתול עליו הברכה ויעקב כשאמר לאביו קום נא שבה
 ואוכלה מצדי בעבור תברכני בפסך לא אמר בטרם תמות
 דמשמע שרובה שיברכהו תפך לסעורה ברכה לכך אמר
 לו מה זה מהרת הנה מזמן שנתברכתי אני שהיית בן

דרוש ב פרשת תולדות

מליצו לא אברהם ולא יצחק שיעש' אותו דבר רק ילך בדרך כל בני אדם לדרב על ענין זכו רבקה רבקה ליצח ועם היות אותו שירות ששירת מרעתו עכ"ז זכה לברכה שאר ישראל עשויים חסד לברוליה ע"כ וזהו ק"ו אם לזונך שהו' המציאו מרעתו כרכתיב הקרה כל לפני ועי' אותו ש רות זכה לברכה ואם כן אני שנתעסקתי בשירות למאכלך לקיים כוונך ע"כ שאני ראוי להתברך ולכך מהרתי למכוא הברכות . עוד אפשר לומר כי ידוע הוא מחז"ל שהיה ראוי לכאת מיצחק י"ב שבטים ובטביל שאמרה רבקה למה זה אכני לא יזאו ממנו וביאור הענין הוא כי יצחק התפלל ואמר כל בנים שאתה פתור ליתן לי לא יהיו אלא מק הברכות הזאת וכיון שרבקה אמרה למה זה אכני שוב אי אפשר שיכא מיצחק שנים עשר שבטים כי הוא התפלל על הרבר שלא יהיו לו בנים אלא ממנה ואפשר שמה שאחז"ל מה זה מהרת למכוא הברכה אינה לשון סאלה ששאל ממנו יצחק כמו שהקשיבו למעלה שהוא אומר לו שרובה לברכו אמנם אמר לו יצחק מה זה כמה מעלות גרולות יש למען זה שהם י"ב שבטים לפי שכשאמר רבקה למה זה אכני והוא הסכים לרבקה היה יצחק בן שנים ענה ואפשר שהיה מתברך בן סנה לולא שזלזל במנין זה שהם י"ב שבטים לכך נתאחרו ברכותי מנין זה שהם י"ב שנה עד היונו כן ע"ה שנה ואתה שעתידים לכאת ממך זה מנין י"ב שבטים לכך מהרת למכוא הברכה י"ב שנה קודם ממני שאתה בן סנה ואני בן ע"ה והדברי הם בכיוון ובמדה ובמשקל ועי' הסיב דרך עמה וכבוד כי הקרה האלהיך זה וזה הברכה והשבטים הם בזכותך כי הקרה האלהיך לפני . וגם אם נרצה לפנינו שהיא שאלה ע"פ הדרך שכתבנו למעלה ירצה מה זה מהרת למכוא הברכה מנין זה שהם י"ב שנה קודם ממני והשיבו כי הקרה האלהיך טראשי תיבות האלהיך הם י"א וכתיב ברבקה והנה תומם בבטנה חסר י"א אלף רמז סחורו לה י"א שבטים וכאן ביעקב באו גם הי"א שבטים באופן שהיו י"ב שבטים יעקב ובזכות הי"ב שבטים מהרתי למכוא הברכות י"ב שנה קודם כאמור והראשון עיקר .

במדרש רבה ויאמרו לו מצאנו מים אין אנו מדמים אם כזאנו אם לא מצאנו מן מה דכתיב וימצאו שם באר מים חיים חמי שבצאנו מים חיים .

ביאור המאמר לע"ד רקשה שהם חפרו כאן באמת ר' למד וחמשה לז"ד ובכולם לא כתיב אם מצאו מים וכאן למה הוצרכו להגיד לו מצאנו מים ומה הוצרכו להגיד לו על הבאר . שחפרו כי מצאו מים אם כן באנו לספק בשאל הבאר' הכתובות קודם ויחפרו באר אחרת ויקרא שמה שטנה ועוד אחרת ויקרא אותה רחובות ובכולם לא הוזכר שצאנו מים אם כן איך אנו יורעי' אם מצאנו מים בהם או לאו מדאצטרך לומר בבאר זה מצאנו מים ותיירצו מרכתיב בבאר הראשון וימצאו גם באר מים חיים הרי נתפרט גם שבכל אותם הבארות מצאנו מים חיים ולא נסתפק לנו אלא בבאר זה לכך הגירו לנו מצאנו מים והענין הוא כי בבאר הראשון כתוב וימצאו גם באר מים חיים וכתיב אחריו ויחפרו באר אחרת מרכתיב אחרת הוא כמו הראשונה שהיה גם מים חיים וכך בבאר השני והשלישי כתוב ויחפרו באר אחרת וכיון דכתיב אחרת הוא אחרת כמו הראשון דכתיב ביה וימצאו גם באר מים חיים אבל בבאר האחרון לא כתיב באר אחרת אלא ויכרו גם עבדי יצחק באר ולכך הגירו לנו על אודות הבאר אשר חפרו ויאמרו לנו מצאנו מים . ויקרא אותה שטנה על

ליצחק ממנו וכך היה אומר הרי זה תחת זה וכו' ומפני כך כתיב שמו של הקדוש ברוך הוא על יצחק בעורנו מי אף על פי שאין הקבה מיוחד שמו על בריה כשהוא חי לפי טריוויאס עפרו של יצחק כאילו צבור עם המזבח מתוך האיל שנקרב על גבי המזבח וכיון שהקרבן הזה גרם שהיה נקרא האלהיך שייחד שמו עליך בחיך וקודם הקרבן לא היה ראוי לייחד שמו בעורך חי והקרה האותו איל והזמינו כדי שתעל במעלו ויהיה נקרא האלהיך ביחוד אלהי יצחק וכ"כ עכשיו שקנית אותה תועלת שכבר נקרא האלהיך שהקרה למאכלך לעשות רכוק וימלא הכל משאלותיך . ולרעה האחרת סבר שלא כתיב שם הקדוש ברוך הוא אלא מפני שהיה בעל יסורין או שהיה סומא כרעת חז"ל . ויש לדרוש נמי כיון שהקרה ה' בענין זונך אף על פי שקודם הזונ שרוי בלא שכינה ומתוך הזונ משכן שמו ונקרא האלהיך וכ"כ עכשיו למאכלך כי ה' אלהיך עמך ולכל הדרשות נרמז למאכלך כמו שאמר לפני וענין הקרבן או הזונ כמ"ס האלהיך הקרה האלהיך לשעב' או בקרבן או בזונ וגם הוא הקרה לפני היום למאכלך . עוד אפשר שהיו הוא בבחינת שלא דרש אברהם ויצחק לקרבן רק מאליו נדרמן ואם לקרבן כדרש הקדוש ברוך הוא ללא שאלו וכן בענין הזונ נדרש הקב"ה לבקשת אליעזר כי לא אמרו לו לעשות כן לא אברהם ולא יצחק והוא מעצמו אמר הקרה כל לפני היום וכו' ואם שם הקרה ה' והזמין לך כ"כ וקו לפני שאלו ידי הזמין המאכלך כיון שהו' בציוויך וקווי דברך פשיתי פשוט הוא כי טובים השנים וזכותם מסייעתם . וזהו כפי פשוטו של כתובים שאמר מהרת למצו' המאכל וגם בזה נרמזה תשובה למהירות הברכה י"ב שנה למר כראית ליה ולמר כראית ליה כי לסברה ראשונה הקו' אם בטביל קרבן המציא הקדוש ברוך הוא לך ברכות אף על פי שלא הסתלקת להמציא קרבן כי מאליו נדרמן כדכתיב ויר' והנה איל והמציאו הב' דרך מציאה סכן כתוב אחר ויעלה לעלה תחת בנו ויקרא אליו תלך ה' מן השמים ויאמר יען אשר עשית הדבר הזה ולא חשכת את בנך . ויש לדרק כפל העמץ שפסית הדבר הזה הוא לא חשכת את בנך וכו' אמנם כל שהב' שמת במעשה הקרבן שהקריב תחת בנו ויען אשר עשית הרבר הזה להקריב האיל תחת בנך ולא חשכת את בנך כי ברך אברכך ורדשו חז"ל ובילקוט עלה ריח כיחות של יצח וערב עליו מה עשה הנה פשט יר ימינו ואחו בראשו של יצחק ונשבע לברכו בעזה ולע"ה שאלמר כי ברך אברכך ועוד דרשו ברכה לאב ברכה לבן הרי שנתברך יצחק באמצעות הקרבן והוא היה בן ל"ז שנה באותה שעה ואם בטביל קרבן שהמציאו לך הבה המצי' קודם זמנם ברכות 'בטביל מאכלך שהזמנתי לך ע"כ שומציא לברכות קודם זמנן כי המאכל פרוסה לכריק כאילו מקריב תמירין שנאמר באלישע עובר עלינו תמיר ע"ש ויש כאן הנאה לכריק וגם קרבן תמיר ע"כ שומציא לי ברכות ולרעה האחרת של הזונ אמר שהקדוש ברוך הוא המציא לך הזונ לפי שהשירו בלא אשה שרוי בלא ברכה וכרו שתחול עליך הברכה הקרה האלהיך שנערה בת ג' שנים תכא שלא בדרך כל הארץ ודרך האיש לחזר אחר אבירתו וכבודה בת מלך פנימה ועשה ה' את כל אלה להמציא חרפה בארץ מפני ברכתך שתהיה ראוי לברכה מעת הזונ שהי' בן מ' שנה ולמאכלך ע"כ שזמין לי הברכה בן סנה . עוד אפשר עם מחז"ל על פסוק בא ברוך ה' רבי מוא עבדי לה אפטרוא אם ליצו על ידי שסיר את הכריק באמונה יכא מכלל ארור לברוך ישראל שמסרתים את הכריקים ע"כ ועתה יש ללמוד אם בענין זונך . שלא בקמו

כשיאנינו לו ונאני מתרחקת סחניף חצרוק חיה אל דקרוש
ברוך הוא שתקת חייך בובות אותה שתיקה אני וברך שנאמר
ויזכור אלהים את רחל ז

מהיות

מרתיו של הקבה להיות רב חסר מטה כלפי
חסר ואף על פי טיהיה ביר הארס כמה עונ'
ומטאות זכור יזכור דקנתיו באשר הוא שם ולא תזכרנה כל
מטאתיו אשר חטא ופתיד למטוא כי איך הקבה דן אלא לפי
מעשיו של עכסיו כמו שכתבאר בת'אחומא על פסוק וירא ה'
כי שנואה למה זטה כי הוא ירע מתי שוא וירא און ולא יתבונן
הכתוב הזה מדבר ביטמאלל במעה שאמרה ערה לזכרהס
גרס האמה הזאת וכל אותו הענין מה כתיב עם ויטכאברה'
בבקר ויקח לחם וכו' כיון שכלו המים מהחמת היה ישמעאל
מת בכמא מיר ותשלך את הילר תמת אחר השיחי רבי מאיר
או זה הרוחס רבי יוסף בן חלפתא אמר מקום שהסיוח עמה
א'מהללכיס ר' ברכיא אמר שהסיוח דבריס קסים כלפי
מעלה אמרה לפני כביכול את רומה לבני ארס שהס אומרים
ליתן דבר ומזורים בהס לא כך אמרת לי הרבה ארבה את
זרעך הרי הוא מת בכמא מיר רמז הקבה למלאך להראות לה
את הבאר אמר אותו המלאך רבטע לרעע הזה שעתו לקפח
את העובדים והעבי' אתה מגלה לו את הבאר אל הבה מהו
עכסיו לא דריק הוא איני רן את הארס אלא על עעה שעומר
בה ברין לפני לפיכך כתוב כי שמע אלהים את קול הכערי
באשר גאח שם הוי כי הוא ירע מתי שוא ויר' און ולא יתבונן
ד'א כי הוא ירע מתי שוא מדבר בלאה וכסביקס הקבה ליתן
לה בניס אמרו מלאכי השרת לזו את נותן בניס שע' בנה
כפלר כד' אלף אמר להס עכסו זו היא צרקה איני מקפחה
מהבנים הוי כי הוא ירע מתי שוא וירא ה'כי שנואה למה
ויש לרקדק מה הוקסה להס בכתוב וירא ה'כי שנואה למה
ומה קסר יש לפסוק זה עם פסוק כי הוא ירע מתי שוא
סאס הכוונה לדרוס בררסה סנייה שהבה ראה מה שעתידין
בני למה מסמפון להפיל כד' אלף כי הוא ירע מתי שוא אותס
המתים במגפה על רבר שוא של פעור וירא און ולא יתבונן
ופקר ה'את למה אס כן היה לפתוח בפסוק ויפתח את רחמה
או בפסוק ותהר עור ותלד את שמעון ועוד סאס הדרסה
תרדס כן למה לא הביאו בד'ה כל הפסוק לומר כי הוא ירע
מתי שוא וירא און ולא יתבונן מדבר בלאה כי כן פתחו חול
בדרסת ישמעאל והביאו הפסוק כולו ואמרו מדבר ביטמאל
גם אחכ אמרו הוי כי הוא ירע מתי שוא וירא און ולא יתבונן
אבל בדרסת למה לא הביאו כי אס תחלת הפסוק כי הוא ירע
מתי שוא מדבר בלאה ואחר כך גם כן אמרו הוי כי הוא ירע
מתי שוא וירא ה'כי שנואה למה ולא הביאו חכי הפסוק האחרון
שהוא וירא און שהיא דרסת וירא ה'כי שנואה וכו' ועף כפי
פירוס זה הילל מדבר בלאה כסביקס הקבה ליתן לה בניס
וכו' ובדרסת כתיב מדבר בלאה וכסביקס הקבה ליתן לה
בניס מרקאמר וכסביקס משמע שהקורס למה הוא ענין אחרי
ואין לו הבנה • ועף בדרסת זה ישמעאל מכל שהטיח דברוס
כלפי מעלה וגם קטרוג המלאכים היה ארס שעתיד להמית
בניך בכמא אתה מעלה לו הבאר כמו שכתוב במדרס רבה
ס' שמות וכאן נאמר שהקטרוג היה לרעע הזה שעתיד לקפח
את העובדים ושבים אתה מעלה לו הבאר ולא רבר דין הוא
זה הסינו • ונלעד שרקדקו חול מטה וירא ה'כי שנואה
לאה וכי מעלה על דעתך שיעקב היה שוכן ללאה וכמאן חן
בניו בני שנואה זה לא יתכן ומה גם שצפי' אתמר ויקרב גס
את רחל מלאה דמשמע שהיה אוהב לשתיהן ונרולה אחת

כן סם העיר באר טבע ער היופי יש לרקדק סהרי סס
זה של באר טבע הוא מימי אברה'כסכרת ברית עם אבימלך
כתוב סס על כן קרא למקום ההוא באר טבע כי סס נטבעו
פניהס • ועור לרקדק סס למה תלה סס באר טבע על
הטבעה ולא על טבע הכטבות אשר נתן לו •
ונלעד • טסס לא קרא אברהס באר טבע על הז כטבות לפי
סנכטט עליהס אברהס ואמר הקדוש ברוך הוא
אתה נתת ז כטבות חייך אני מטהה בטמת בניך ז'דורו ועל
נתינתס אנו מטבערים איך בטס יקרא ויהיה למזוכי עון לכך
קראה על סס הטבעה וכאן קרא יכחק באר טבע על היוחס
ז' בארות למר חמטה בארות כתובס כאן א' וימפרו עברי
יכחק וימכאו סס באר מוס חיים וכתיב ויריבו רופי גרר
לאמר לנו המיס הוא באר אחרת שקראו עסק ועור באר
אחרת טטנה ועור באר אחרת רחובות ואמר כך כתוב ויכרו
סס עברי יכחק באר הרי חמטה ועור ב' בארות דכתיב וישב
יכחק וימפרו את בארו המיס אשר חפרו בימי אברה מיעוט
בארות עניס הרי סס ז בארות ויקרא אותה טבעה עם טבעה
בארות עכ' סס העיר באר טבע לרמז ז' הבארות ולכך כתוב
כאן טבע בסגול לפי שאין כאן טבעה כי אס ז' בארו ולמעל'
כתוב באר טבע בקמץ מלסון טבעה ז'ש על כן סס העיר
באר טבע בשוא ולא באר טבע בקמץ מלסון טבעה וסס זה
הוא ער היום לער ולעולם שלא עור באר טבע בקמץ כי אס
באר טבע בשוא לרמז מנין ז' בארות ובהו אני מבאר מ'ס
חול בפסוק ויכא יעקב מבאר טבע מבארה של טבעה אמר
שלא יעמר עלי אבימלך ויאמר הטבע' לי כסס טנכטט זקיןך
וכו' רבי הונא אמר מבארה של בכורה שלא יעמר עמו ויערע'
על הבכורה ונמכאתי מאבר אותה טבעה טכאמר הטבעה
לי כיוס • ויש לרקדק מי הכניסס לחול בררסות אלן
לטנות פי מבאר טבע ממטמעותו שהוא סס מקום אמנס עם
מה שכתבתי מתבאר שהכתוב אומר על כן סס העיר באר
טבע בשוא ער היום ולא באר טבע בקמץ שהוא לסון טבעה
ויקסה שהרי כתיב אחר כך ויכא יעקב מבאר טבע בקמץ
ולא כתיב ויכא מבאר טבע בסגול לזה ררסו טנס סס ככתב
סס טבע בקמץ מלסון סאמ'יעקב שלא יעמוד אבימלך ויאמ'
לי הטבעה לי כסס טנכטט זקיןך או מבארה של בכורה שלא
יערער עמו על הבכורה דכתיב הטבעה לי כיוס וכן מצינו
בפ'ויג' וסע' יסראל וכל אשר לו ויבא בארה טבע וסס כתוב
טבע בקמץ ודרסו סס חול לתקן מה שכתו' על כן סס העיר
באר טבע ער היום וסס כתוב טבע בקמץ מדרסו על ברית
הטבעים וקרוב לומר שהקרבן היה על הטבעה • טנכטט
לטבעים כרפתיב כי נטבעתי כי ברך אברכך והרבה ארבה
את זרעך או על קיוס אותה טבעה הקריב ויבחה זבחי וכפי
זה כל מקום שכתו' על כן קרא לעיר באר טבע ער היום אס
המכא ימצא כתוב באר טבע דריק לררסו מענין טבע ולכך
לא מצינו קורס פסוק זה שהזכר באר טבע בשוא כי אס
כולס טבע בקמץ וכאן כתיב טבע בשוא על סס בטעה
בארות ונכונ •

סדר ויצא דרוש א

תנחומא

ויזכור אלהים את רחל אר גדולה שתיקה
סככות שתיקה של רחל זבתה והעבודה
ב'טטטום בישראל אפרים ומנשה יתר על כל השטבות ולטר
שחקה ארשב' אברה אמ' אני משלחת ומדרסת ליעקב שאבא
נותן לאחותי בת סאת משלחת לי אנינו גוסלר' ונאבא יאנינו

דרוש א לפרשת ויצא

כך היו עיני לילה רכות בבטיה * ואחלז סנקרא עמו מלסון
הא שוא * וזם כאן כי הוא ירע מתי שוא ראה את לילה שרובה
במיתתה מפני נישואי עמו סנקר שוא ירע הבה זכות זה שיש
בירה של לילה וכשביקם ליתן לה בניס מתוך זכות זה שיש
בירה אז קטרנו המלאכים על מה שעתיד לבאת זמרי ויפלו
על ירם כד אלף מיסואמר הקדוש ברוך הוא הכרתק הזאת
עכשו איני מקפחה בבניס בשביל העתיד ומהו הכדקו שיש
בדה עכשו הוי כי הוא ירע מתי שוא כמו שכתבתי שמסרה
למות נפשה מתוך שנאת שוא עשו הרשע וירא ה' כי שנאה
לילה בחייה על שהיתה אמור לשוא ויפתח את רחמה שהבה
רן כפי מעשיו של ארם ועל זה כתיב ויזכור אלהים את רחל
וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה * כל עם ביאור פסוק
וירא ה' כי שנאה לילה ויפתח את רחמה ורחל עקרה כי מה
עמך ורחל עקרה אבל ויפתח את רחמה * אמנם להיות בידה
של רחל גרמה של שנאת לילה עם יעקב להיות שהיא כתנה
אכבע בין סיכוי של יעקב לתת לה סימנים מתוך שאמרה רחל
ליעקב כשאמר לה מנסבת לי אמרה איך אבל אבא רמאי הוא
אז מסר לה הסימני כרי שלא יוכל לרמו אותנו ומתוך הסימני
הללו שהיה בנייהם הזכחה רחל לבלותם לילה כרי שלא
תהיה לחרפה בפני יעקב ועכף כשראה יעקב בבקר שהיא
לילה שנאה באמור לה רמאה בת רמאי שהיית משיב אותי על
כל רבוי כאילו את רחל ואילו רחל לא אמרה ליעקב אבא
רמאה ולא יכלת ליה לא היה מוסר סימני וכיון שלא היה
ביניהם סימני גם כשימצאה בבקר והנה היא לילה לא היה
לו מקום לשנאה כי מה עשתה לו ואביה הכניסה לחופה והיא
לא עשתה כלום וכיון שרחל גרמה לשנאת לילה לכך פתח
רחמה של לילה ורחל עקרה בעונה שגרמה מחלוקת ושנאה
בין יעקב ללילה * ועתה זכר אלהים לרחל גילוי סימנים
שגילתה אותה הלילה לאחותה לילה שלמלא כן היתה יושאה
בחרפה גדולה ואיך הקבה מקפח סכר כל בריה לכן לקחה
בנתינת הסימני וזכת בגילוי הסימני כי פלס ומאזני משפט
לה * עוד אפשר בהבנת המאמר שהנה ירע ונפה שעתיד
זרע שמעון בנה של לילה לזכות אל בני מואב והיו המתי על
עסקי שוא כד אלף זהו מתי שוא וירא און עעברו עם לענן
מתוך הזכות כמבואר עם לחלז ולא התבונן הקבה לא לענן
שהיא און ולא למתים במגפה על דבר שוא של עריו וזם כאן
וירא ה' כי שנאה לילה מבר בניה ראה למרחוק מה שעתיד
לחטא ועכף לא התבונן עכשו ויפתח רחמה *

ובוח אבי מבאר מחלז בפסוק רכני להי רכני וחייבני רכני
וזיכני מהו החיוב והזיכוי ומה הם ב' דיכיס הללו *
אמנם מבואר עם מה שכתבתי רכני וחייבני על שגרמתי
בנתינת הסימני מיעקב שנאל ללילה על שלימהו ופז חייבני
להיות עקרה והרי בדבר הזה של סימני יש לי גם כן זכות
כי רכני וזיכני שגיליתי הסימני לאחותי כרי שלא תכלס ויתן
לי בן בזכות זה עכ קראה שמו רן בלסון עבר לומר שכבר
רן לי דיכני בחיוב ולא ידיכני עוד לחובה כי אם לזכו וזם לחלז
רן יוסף ובנימין בזכות רן יוסף ובנימין * ויש לדרוש לפי
סרחל הפסיר שבטים על סוללה במסכת הדריק לכן יסכב
עמך ואם כן כשנתנה לבלהה לבעלה יש כאן גם כן חלזול
משכבו שנתרחקה היא מבעלה לזר רן הביא שבטים יוסף
ובנימין כי כונתה לשמים * עוד ירצה שאמרה על עון שלא
התפללתי לפני רכני אלהים במדת הדין למנוע ממני הדיון
וגם שמע בקולי עכשו שנקפדה בלהה עכ קראה שמו רן
בלסון עבר ולא רן לומר שמה שרן במדת הדין יהיה עבר
ולא יפקד עוד חטאתי * עוד חרשתי רן יוסף ובנימין לפי
סרחל

רחל יותר מלילה ואיך הוא אומר מתוך לזה וירא ה' כי שנאה
לילה לזה הביאו פסוק כי הוא ירע מתי שוא ראה טובא למה
עשאה ב' חלוקות א' ביריע וא' בראייה והללל כי הוא ירע מתי
שוא ואון ולא יתבונן או כי הוא ראה מתי שוא ואון ולא יתבונן
וכן ועוד ליעריבניהו בהדרי כי הוא ירע וירא מתי שוא ואון
ולא יתבונן לילה דרשו כל הכתוב הזה שמדב' בישמעל שבהיותו
מחזק ואין מחזק לא עז כחלזל בס' שמות סכא' ויקומו לחזק
ותאמר סרה גרם את האמה הזאת ואת בנה שלא ילמד בני
יחזק מררכיו מה כתיב עם וישכס אברהם בבקר וכו' להורו'
סנדרו אברה' בבקר והשכים לשלחו מפני לכלוך עז סבירו
ולא ריחם אב רחמן אברה' על ישמעאל מפני עז סבירו וכיון
שכלו המים מן החמת ומה גם שחלזל עם על סכמה ואת
הילר בן ז' סנה ואת אמרת עם על סכמה לא מלמד שהכנים'
בו סרה עין הרע ומתוך כך חלה וכנסה בו חמה תרע לך
שהוא כן רכתיב ויכלו המים מן החמת מכך דרך החול להיות
שונה בכל שעה ואפשר שנרמז בפסוק ויכלו המים מן החמת
כלומר מסיבת החמה שהיה בו וכמא למים והתחילה מטחת
רברים קשים נרמז במלת כמטחוי קמת וזהו כמטחוי מטחת
וקמת רברים קשים ויש לי לדרשו גם כן ותשב לה מנדר
מלסון התנדרות שהיתה מנדרת על הבטחה שהבטיח לו
הקבה ויאמר מלאך ה' לה הרבה ארבה את זרעך וזם ותשב
לה מאי לה רה'לל ותשב מנדר אלא הבטחת לה שאל המלאך
ישבה מנדרת עליו ואלוהי אמתו אמרת לי הרבה ארבה
את זרעך שהוא על הזרע שהיה לה באות' טעה ולא הבטחתי
על זרע אחר לומר ארבה לך זרע אלא ארבה את זרעך שה'
ישמעאל ועכשו הוא מת וזם אל אראה במות הילר שאין
הכוונה שהיתה מתרחקת שלא לראות במיתתו לא הם דברי
הניגור וקטרונא אם וולר זה ימות אל אראה עוד הבטחת
ארבה את זרעך במות הילר הזה כיון שלא אמר הבה ארבה
לך זרע כי אם ארבה את זרעך שהוא על הזרע הזה והוא
ישמעאל אז אמר הקדוש ברוך הוא למלאך לומר פעם אחרת
ותשב מנדר שכתוב בפעמים ותשב לה מנדר הרחק כמטחוי
קמת וחזר לומר ותשב מנדר שהוא ותשב מסיבת ניגור
המלאכים והקבה שמע בקול הנער באמר הוא עם כיון
שאותה טעה כדריק כי בחלותו לא היה בירו אותה טעה עז
זה קבה רכו על מעשיו של אותה טעה רייקא וזם כי הוא ירע
בהוהוילישמעאל שהיה מאנשי שוא ועז' שהיה מחזק בעז'
וברבר של אותו זמן שכבר עבר שייך לשון ידיעה וברבר
שעתיד לעשות לא שייך ידיעה כיון שעדיין לא יכא בפועל
אבל שייך לשון ראייה כי למרחוק עיניו יביטו והקדוש ברוך
הוא לא התבונן לא על העבר ולא על העתיד ודכו על אותה
טעה וישמע את קול הנער באמר הוא עם * ומה שלא הביאו
כאן שקטרנו על שעתידיו בניו להמית ישראל בצמא לפי
שרובה לדרוש כל הכתוב בישמעאל ועפ' הדרשה ההיא יהיה
וירא און על מה שעתידיו לפשות בני ישמעאל לכך הביאו זה
שהקטרנו היה על שהרשע הזה עתיד לקפח את העוברים
והשבים ומצא שישמעאל עצמו יש בירו לשעבר וברו גם כן
לעתיד ועכף לא ירע מה שלעבר וירא לעתיד ולא יתבונן הוי
כי הוא ירע מתי שוא וירא און ולא יתבונן סנדרם כל הכתוב
בישמעאל * ר"א כי הוא ירע מתי שוא מרבר בלילה ותחלת
הכתוב כדדס בלילה אבל סוף הכתוב שאמר וירא און אינו
בלילה אלא על הבנים שיוצאין משמעון בנה של לילה ולער
שתחלת הכתוב שמרבר בלילה הוא נדרם לשבח כי הבה ירע
שנאוה' מעשה עמו בעיני לילה ועז' כך שנאוה לילה בחייה על
שהיו אומרים לה שעתיד' להטא לשוא זה עשו הרשע ומתוך

דרוש א לפרשת ויצא

לו

שהתפללה החל ילדה לאה בת * ולדעת חזל במדרש זה אנו מוכרחים לומר שקודם כולר יוסף וכשהתפללה יוסף ה' לי בן אחר אהב ילדה בת ויהיו המקראו מסורסים בפרשה שקודם כולר יוסף ואהב רינה והיו מוכרח לדע' חזל ולדע' ר' חנינ' שנתכנסו כל האמהות ואמרו ריינו זכרים תפקד עור יהיה פיו ואח' ילדה בת אחר כינום כל האמהות שאמרו ריינו זכרי אהב ילדה בת ותקרא שמה רינה ע"ט שאמרו ריינו זכרי * והוא פייסנו הכתוב: ותקרא שמה רינה וסמך ליה וזכו' להיס את רחל מהם רברי לאה שדנה ואמר ריינו זכרי וזכור להיס בניקו' שבא שאמר' לאה זכור להיס את רחל ולא תהיה פחותה מה העפמות *

עור חדשתי בהבנת המאמר כפי גרסת הספרים שכתוב איתביה דהקטו לר' יהודה וביאור הענין דרבי יהוד' לא אתו לאפלוגי אמתני' רחל לתרץ מתני' קאתו אבל פליג ארבי ר' ינאי רמוקמי מתניתין ביושבת על המשבר ואמר רבי יהודה לרב רביס הרי הקבה יכול לשנות הטבעים וגם על המשבר יכול לשנות כחומר ביד היוצר אלא שאנו אומרים שאף על פי שבירו היכולת ממ' אינו משנה טבע העולם בשביל התפלה ולפיכך בין ביושבת על המשבר ובין בימי השיבור ה' תפלת שוא והקטו לו דבשלמא לריזן נחא מט' ואחר התפלה ילדה בת רבימי השיבור מהני תפלה וביושבת על המשבר תפלת שוא אבל לריד' דלפול' הוי תפל' שוא היכי תיא' אח' התפל' נהפכ' לבת ואין לומר דהתפלה תוך מיום לשיבור דמכא ידעא סה' מעובר' אה' ערין לא הוה עובר לזה חירץ * ואח' תפל' רחל שאמר' יוסף ה' בן אה' ומם אה' הוא מלפון בן אח' ועכסיו נבא לביאור המאמר * ויש לדקדק במאמר הזה רלא ריטיה סיפיה סקוד' אימי שבזכות הסתיקה נזכרה וזכור אלהים את רחל * ועף שבמקום אחר אומר שנזכרה רחל בזכות שסתקה לאחותה כשהיו נותנים לו את לאה היתה יודעת וסותקת וכאן אמרו שמוך אל המאמר הזה היה יעקב מטלח סבלונות ליתנם לרחל ולבן נותנם ללאה והיתה סותקת וכן אמרו במאמרינו אמרה אם משלחת אני ומודעת ליעקב איך אבא משיאני לו ואמי מתרחקת מן הגוף הצדיק הזה * ועוד נבאר מה שאלה זו שאלו ולמה סתקה כי מה לנו לדע' מעם הסתיקה ואימא רסתקה מצד חסירות * וכן נבאר מה ענין הסתיקה עם העמדת ב' שבטים כי מהימם התייחסות זה לזה * אמנם כלפד' דחזל דקדקו בפסוק שאמר בני פעמים אלהים וזכור אלהים וישמע אליה אלהים ומספיק לומר וזכור וישמע אלהים את רחל * ועוד היה צורך לומר וזכור אלהים את רחל ופתח רחמה ומאי וישמע אליה אלהים *

לכך באו לתרץ ואמרו גדולה סתיקה ואזרי חזל לטעמייהו דאמרי שעל שאמרה רחל ללאה לכן יסכב עמך הליל' וחללה במשכבו של צדיק הפקירה שבטים שהיתה ראויה להעמיד ג' שבטים וילדה ב' * וכבר דקדקתי למעלה בדרוש אחר שאף על פי שכפי הכראה לא הפקירה כי אם שבט אחד שהרי ילדה ב' ממ' נענשה שלא ראתה בחי' כי אם הבן הא' ובלירתו של הבן הב' מתה והרי היא כאילו לא ילדה כי אם בן א' כיון שלא שמעה בו ועיקר העונם הוא על סזלזלה במשכבו של צדיק ועל זה מרת הריז מתנזה כנגדה להפסיד הבן הב' וכנגד זה מצונו זכות בידה של רחל שתיבב' מסכבו של צדיק בענין סתיקה שסתקה בענין הסבלונות שהיה סולח לה יעקב והיה לבן נותנם ללאה והיא סותק' מפני שאמר' אם איך אני סולחת להודיעו ליעקב איך אבא משיאני לו ואמי מתרחקת מהגוף הצדיק הזה הרי שזיבבה מסכבו של צדיק וכדי שלא להתרחק ממנו סתקה בענין הסבלונות נכנס בענין גוף הצדיק יש לרחל קטרוג' דין על שאמרה לכן יסכב עמך

הפסירה קבורה ושבטים על סזלזלה במשכב הצדיק ואמרה לכן יסכב עמך הלילה וכפי זה סמנתה לבלהה שפחת ליעק' יש לומר סזלזלה במשכבו לקבוע עם בלהה משכבו של יעקב לזא רלא ראי זה כראי זה כי רץ סיכא מבלהה לא גרם עונם לרחל לא אדרבא זה גרם סיהיו לרחל יוסף ובנימין לפי שהכניס צרתה לביתה וזכור אותה להי' ותלר זלפה ותאמר בגר בס' הזוהר פ' מלשון בגירה סבגר בארץ יש ובחרו שבט גר בחוזה לארץ מלפון נחלתם בעבר הירדן ויש לומר עוד מלפון בגירה שהיו מחזיקים אותה בקט' שאינה ראוי ללדת ועכ' לא נחמ' בה ותהר ותלר שלא הוכר בה הריון וער עכסיו היתה חוטבת לאה כיון שאינה ראויה להריון אה' בגר בגירה יעקב ליקח אמה קטנה שאינה ראויה לילר ועכסיו בא גר מזל טוב טירה בן * וה' בפ' פי' סל היות זלפה ראויה לרחל הקטנה ובלהה הגדול' ללאה הגדולה ולכן החליפם כרי שלא יבין יעקב במרת לאה במקום רחל ואילו היתה זלפה שפחת רחל כשנתן שפחתו ליעקב היא היתה זוכה להבזכ' וכסרתה לאה שפתיקה שפחת רחל אז אמר' בלבה הנה עון זלפה תלוי כי איני גרמתי שלא ילדה ליעקב להיות שפחתי ולא שפחת רחל ומה הטעם מסרה ליעק' כרי שלא תענש בשביל גרמת עיכוב הזולרות של זלפה מיעקב וכט' ילדה קראה אותו בגר סבגר בגר לבן להחליף הספחמו ואילו הית' זלפה לרחל מאז ילד' אות' ב' בני' טילר בלהה ותקר' שמו גר וכט' לר' לאה את יססכר קראתו יש סכר לרמוז סבבן זה יש סכר לזולתו רהיינו זכות תורתו עומד למחזיק בידו שהו זבולון וכמא' סכר לעצמו ויש סכר לזולתו ויש בגר מלפון המסר' שבא מן הזרע ובא מזל טוב * עור דרמו יש סכר רהיינו להכחיל אוהבי יש עולמו עור ממעתי טים בו ב' סנין והא נעלמה בקריאתה להיות סנקרא יססכר ע"ט. סכר סכרתין וגם נקרא כן ע"ט נתן אלהים סכרי וכל טין מהם היא רומז' ענין אחר ולכך הטיף הא' שהיא כנגד נתן אלהים סכרי היא נקראת במבטא הטיף אבל הטיף האחרת שרומזת על סכור סכרתין אינה נקראת כי אינו כבוד לאמה לומר לבעלה סכרתין * ואחר ילדה בת ותקרא את שמה רינה * במדרש רבה תנינא כיצר היתה אשתו מעוברת ואמר יהי רצון שתלד' אסתי זכר ה' תפילת שוא דבי רבי ינאי אמרי ביושבת על המשבר הרא מתכייא * אף יהודה בן פזי אף ביושבת על המשבר סנאמרה כיוצר הזה זכו איתביבון והא כתיב ואחר ילדה בת אל' עיקר בריית זכר היתה ומתפללה של רחל שאמרה יוסף ה' לי בן אחר נעשה נקבה * אף חנינא בן פזי אמהות נביאות היו ורחל מן האמתות יוסף ה' לי בניס אחרים איך כתיב כאן לא בן אחר אמר' עור אה' הוא עתיד להעמיד הלואי יהיה ממני יא' חנינא נתכנסו כל האמהות ואמרו ריינו זכרים תפקד עור זאת * וחננ' ענין הרואין ס' המאמ' הזה שאין לאותה קוטיה צד הבנה * ונל' לר' ליעבו כפי גרסא הזאת התיבון סבא ר' יהודה להקטו לרבי ר' ינאי שאמרו ביושבת על המשבר הרי זה תפלת שוא והא כתיב ואחר ילדה בת ודרמו בגמר' אחר תפלתה של לאה שאמר' אם יהיה זה בן לא תהיה אחותי כא' השפחמו ונהפכ' לבת סכ' ואחר ילדה בת ומדקאמ' אח' שהו' סמוך מוכח סמוך לזה ילדה ואח' היתה עומד' על המשבר כשהפך לנקב' ולכך ואח' דבריה בסמוך ילדה בת הרי רבטעומד' על המסב' מסת' הולר' ותיירו מתפלת' של רחל הית' נקב' וכפי זה מם ואח' ילדה בת הוא פיו ובזכו' אח' שאמר' רחל יוסף הל' לי בן אחר בזכות אותו בן אחר שהתפללה ילדה לאה בת וכפי זה מזמן התפלה נהפכה לבת והיא בתחל' הסוכה שאין פיו ואחר ילדה מלפון אח' כן לא יש אם למסור' שהיא מסיבת בן אחר

החלף שניתן במסרי ונתרפיתי סכל שאינינו נקוד וטלו אפילו טהור יוצא מהבאץ שבמסרי אני אומר שנמנב הוא אחי . . . ויחמר לבן הן הסכמתי בתנאי זה שתקח הנולדים נקודים וטלואים אבל ההטבה שהטבת עמי לתת לי מהנולדים לך והם ממה שבמסך זה אינו מן הדיון או לו יהי כדברך כי צריך אני זכות בזה . . . ובענין המקלות שפשה יעקב שהארס ירחה לעיניו שהיא ערמה ותחבולה ולא כאלה חלק יעקב כי אחימי הוא . . . וחזל רשועים עקש הותר להתעקש . . . ולערך דרך מחורם שיעקב ראה ללבן שהיה מחליף משכורתו והיתל בו אם כה יאמר נקודים וילדו נקודים וכו' ולכך רצה לברר עסקיו באופן שלא יוכל לבן להתעקש עוד עמו מעקודים לנקודים ואין לו דרך אחרת זולת שהיו הבאץ אשר ליעקב עקודים ונקודים וטלואים ג' הסימנים כא' כי אם עכשוו אם יאמר נקודים מסך הרי יום באכנסו יתן נקודים ואם יאמר עקודים יום בו גם כן עקודים וכן טלואים ובזה לא יהיה עוד פתוח פה ללבן להתעקש עודי ובזה יתבאר שלקח ג' מקלות מנ' מינין כדי שיכחו הבאץ בג' גוונים רהיינו עקודים נקודים וטלואים וכן כתיב ויחמנה הבאץ וכו' ותלרן הבאץ עקודים נקודים וטלואים דמשמע שילדו באץ בג' סימנים אלו עקודים נקודים וטלואים ורצה להטיב עם לבן בהעטוף הבאץ לא ישים המקלות באופן שהנולדים בזמן ההוא יהיו ללבן כיון שלא שם המקלות לא נתבאו ג' הסימנים בהם והיו ללבן זש יעקב לזכור אם כה יאמר עקודים וכו' וזכרו כל הבאץ וכו' ויכל ליהם את מקבה אביכם ויתן לי ויהי בעת יחס הבאץ נארא בחלום ונהנה העתודים וכו' הורה בזה שהעתודים העולים על הבאץ היו בהם ג' הסימנים כאחד כדי לסתום פי לבן ולא יערער עוד זש שא כא עיניך נראה כל העתודים העולים על הבאץ עקודים נקודים וברורים כי ראיתי את כל אשר לבן עשה לך . . . הרי מבואר מרבה הקבה לשלך ערפור ואונאת לבן ברבה הנה עהם עקודים נקודים בג' סימנים כא וכפי זה אנו צריכים לומר שלא עשה יעקב ענין המקלות עד שרימהו לבן פעם ושתיים באומרו עקודים יהיה שסך וילדו כל הבאץ עקודים וחורו נאומר נקודים וילדו כל הבאץ נקודים וכו' וכסרא כך בחר לו דרך זה שילדו כל הבאץ בג' סימני עקודים נקודים ברורים זל . . . וירא יעקב את פני לבן . . . ירצה להיות סקודים שמעבריו בני לבן שהיו אומרים לקח יעקב את כל אשר לאבינו כיון שמן הבאץ אינו לוקח זולת אותם שיש להם ג' סימנים מהיכן בא כל העושר הזה ספחות ועברים גמלים וחמורים בודאי ששלח יד במזמן וכבשים שיש לאבינו ומאשר לאבינו ולא כל אשר עשה את כל הכבוד הזה כי כיון ששלח יד במזמט שלא גם כן במרובה ייש מפרשים וגם למד יעקב מדרכי רמאות אבינו וממדת הרמאות אשר לאבינו נתלמד ועשה את כל הכבוד הזה וכשראה גם כן את פני לבן זועפי ובעת שהיה מדבר עמו הנה אינינו עמו כתמול שלשו לקרבו ונמצאו ב' דברים הא שהיו פניו זועפים כמי שנאבר' לו אבירה גם בדיבורו ושיבתו וקיימתו אינינו עמו כתמול שלשו רק היה מסתיר פניו ממנו כי יש אדם שפניו זועפים וכפ' הוא עם חבורו על שולחן אובלים ושוחין ויטבטים יחד אבל לבן ב' דעות היו עמו ולזה לא אמר והנה אינם עמו אלא אינינו וכו' . . . ויאמ' א' יעקב טוב א' ארץ אבותיך ולמולדתיך רמזו שר' ב' קה שילדתו קיימת היתה זאהיה עמך . . . ויאמר יעקב לנשיו רואה אנכי את פני אביכם ברע כיון שאינינו אי אובל ושוחה עמי כתמול שלשו ועוד רואה לדבר כי ברע הוא כיון שאלי אבי היה עמדי סכל זמן שאני יושב בפניו כהוב' עם לבן לא נגלה לי הלאים ועכשוו סגולה הוא יורה עפני אביכם הם ברע

עמדי . . . עוד ירמזו כי בדבר הזה שאינינו אביכם אלו כתמול שלשו בדבר הזה היה אלי אבי עמדי ואין שיעו גדול מזה כי מתוכו לכה א' אבי וארץ מולדתי . . . ואתך ירעתך את עבודתי ואין מי שיוכל להעיד ולרע עבודתי וזולתך אתה נשי ירעתך עבודתי כי לא הייתי בא לבית כל ימי הסבוע שלא לבטל עבודתי ויתעץ רחל ולזה ענתה רחל בתחל' לפי שהיא גרמה ליעקב רוב העבודה כי ברחל עבר תחלה ז' שנים וחזר לעבוד עוד ז' אחרי בעבור וכיון שכן מה יש לנו עוד חלק ונחל בבית אבינו הלא בזמן הנישואין שרגיל הארס לתת נדוניא לבתו מכרנו כנכריות ולא נתרצ בתכיר ברב מועט כי אם להעלות ערך המכירה החשוב אותנו בחשיבות כדי למכרנו ביוקר ונחשבנו בעין החשיבות בענין המכיר כי מכרנו ולא די שלא נתן לנו משלנו כי אם אכל גם אכול מעט ידיונו וכספים ופתה כל אשר אמר אלהים קום עשה . . . ויגנוב יעקב את לב לבן בגטילת רשות שלקח ממנו בפעם הראשון שלא שלחני וזכה בזה בגב לבו כי אמר אילו ברעתו לייך שלא ברשו' לתה לקח דמות איתה הפע' וכיון שכתה לא הגיר לו בגב לבו ועל טעם זה שלא הגיר לו היה עוד סיבה אחרת לגנוב לבו לפי שירע לבן כי בורח הוא יעקב מפשו ועל לא נתן אל לבו שיחזור ויעקב ללכת אל עשו אחיו . . . וימ שהלב לא עקדו ללבן לומר שמה בורח הוא דאף על גב ראייתו לא היו גם מזלי לא חזי . . . ויאמ לבן ליעק' מה פשו ירצה מה פשו בפעם הראשון סגולת ממני רשות כי בזה גב' לבני ותבהג את בנותי כשבניו חרב שכיבולנמידי חרב ורובות להשא' שבניו כיון שניבולו מהחרב . . . או יאמר שבויית והלואי ישארו בשביה חיות וקיימות אלא הם שבי לישול בחרב עשו לתה נחבאת במדרס עם ויבר ללמוד תורה וזה פריה שנב' אונתי במזמני והלואי הגדת לי ואשלחך בשמחה והייתי מזוחר לך ממנו ולא נטפמני לנסק עתה שהתרה בי הבה שלא לדבר עמך רע אין לך פחד מהיין שאזיקך רק הסכלת עשה מהילכות דרך ארץ ולילי התראת הקבה הייתי גם כן מזיקך אבל עתה אין חוק כי אם מעוט דרך ארץ שהסכלת עשה וימ עתה ראיתי כי יש לנצמו הדין והיושר ואתה הסכלת עשה עם עשו אחיך כי כל דברך הם במרמה ועתה הלך הלכת כי נכספת לבית אביך לעבוד את אלהי למה נבבת את אלהי שאינם מסתמים בו בית אביך ואמר יעקב לולי אלהי אבי וכו' . . . עוד דר' קר' במאמ שהכענו פתח השער שבאו לדרוס כפל וזכור ליהם וישמע אלי אלהים לפי שהשתיקה ששתקה בשעת שהושיבה באפריון וזבא אבינו עם לזה וריבה הפנסין ואציאה אפסר שאותה שתיקה היתה בעל כרחו וגם מה שזמרה הסימני' לאחותה לאת דרך נמים רחמינות לה כיון שראתה באבות שהסכים שלא לתתה לו ליעקב נתנה לבה לרחם על אחותה שלא תבוע ותכלם מדר הסימני' ואם יזכור אהי את הדב' רצה הוא לענין פתיח רחמה כי עקרה היא וזכר' רבא כי לא דבר ריק הוא אבל להגדיל סכרה להעמיד מרחל את יוסף שהיו לו שני סבטוי' את מכסה ואת אפר' כולי האי לא עברה אותה שתיק' אבל מצינו לרחל שתיקה אחרת דהיינו ששהיה משלח יעקב לרחל הסבלונות וזהו לבן נתן ללאה ועינו רחל רואות והיא שותקת אחזל למעלה ממאמר זה זכמוך לו אמרו גדולה שתיקה כלומר על אותה שתיקה הנזכרת של הסבלונות שהיתה קודם כניסת לאה לחופה שלא היה עם חשם בנשה וכלימה והיא שתיק' ולא גילתה לכך זכתה לה ימיר שני סבטים מיוסף מכסה ואפר' וזה היו לם בתקום שני סבטים שהפסידה בצביל סוללה במשכב הצדיק ואמרה לכן ישכב עמך וכו' חזרה ונשכחה ש' ויא' מיוסף מכסה ואפרים שנכספו בענין הסבטים וכמאן ב' סבטים

דרוש ב פרשת ויצא

שהם גלו עשרת הסבטות שהיו תחת ממשלת ירבע והממסכים אחריו ובני יהודה היו שבים בירושלם לא גלו וחו ים משוא פנים ברבר לזא וריב לה' עם יהודה על רוע מעשיהם ועתיד לפקוד על יעקב כי בזמן שיסור אינס עושים רכונם על מקום בפס יעקב יכנה אותם ויפקוד על יעקב כדרכיו וירמוז עוד כי אם אחרי אשר פקד ה' אפיו ישוב מחטואתו בתשוב' שיעשה וישוב לו טובה ככתחילה כמעלליו ישוב לו וכי תאמר אם כן למה לא פקד על יעקב אבינו כשפקד את אחיו ונטל ממנו הבכורה בתפסיל פרטים גם הכרעה לזא בבטן פקד את אחיו ובטביל מה שערבו ביניהם בבטן רבקה שחלקו העולמות ובחר עשו בעולם הזה והניח ע'אב ליעק' ולכך בכה אותה מכירה וחלוקה שחלקו בבטן אמה עקב את אחת ונטל ממנו הבכורה שהיא לזורך העבודה מעסקי ע'אב וגם הכרעה היתה ברכות ע'אב וראיה לרבר כי לא במרד ובמעל היה ולכך לא נחשב לו לפעו ממה שראינו אחר כך שבאנו ערה את חלקים בבח מעשיו הטובים ערה וכתבנו על מלאך מהשמים וירא כי לא יכול לו בזכות עצמו מבלי צירוף מעשה אבותיו וישר אל מלאך ויוכל נעשה כמו שר על המלאך ויוכל כי המלאך לא יכול לו ליעקב אבל יעקב כל יכול עליו עד מאד שהזכיר המלאך לבכות ולהתחנן לפמיו ישלחנו כי עלה השחר ולא רצה עד שהבטיחו לשוב אליה ואמר לו בית אל ימלאנו הקדוש ברוך הוא ושם ירבר עמנו לברכך ובכח אות' בשורה שלחו וגם בזאת ערה אל מלאך סה' אלהי הצבאות אינו מיוחד עמו על מלאך ה' לומר אלהי מיכאל או אלהי גבריאל רק אלהי הצבאות על כל צבא המלאכים גם יחד וביעקב מזינו סה' זכרו יחד עמו עליו בלבר ויקרא לו אל אלהי ישראל והיא מעלה יתירה מאד ומה גם לרעת חז' סקראז ליעקב אל מיליו היה בידו של יעקב עין אשר חטא על מה שפקד לאחיו לא היה זוכה לאות' מעלה גם לא היה לו יכולת על המלאך ומה גם לחז' שאמרו שהיה ערו על עמו והסכים עמו על הברכות שהיה לו מן הרין ומהראוי והעטם הוא כמו סכתבתי בבח מכירת העולמו' שמכרו בבטן ולא היה עוקבה ברבר כי עלו נטל לו וכיון שהכל תלוי בברקו' אתה באלהיך תשוב להיות רבך באלהיך ואל תבוס מלפניו בתשובה כיון שאתה חוזר לשרטך ובאלהיך אשר בראך תשוב חסד ומשפט שמור שאף על פי שיביא עליך רין יסורין ומשפט אל תהיה חבטת רין שמור והמתן כי כל מה דרעברין משמיא הוא לטב וקוה לאלהיך תמיד כי הוא יושיעך ויטיב אחריךך וזה רמז קוה לאלהיך שהיא למרת הרין המתונה עליך שהכל הוא להנאתך ולטובתך • או יאמר קוה אל אלהיך שתמיד יהיה בעזרך כיון שאמה עושה רכונם וחזרת בתשובה עיני ה' אל צדיקים ולא יגרע מזדיק עינו למלאה כל משאלותיו כמו שמצינו ביעקב אבינו שבקש להעמיד יב סבטו' וכונתו היתה לישא את רחל והבה מלא את לבבו וזכה נבוא לביאור הכתובים שאמר ויבא גם אל רחל ויאבה גם את רחל מלאה סכראה שגם את לאה היה אוהב ואחר כך הוא אומר וירא ה' בי שנאה לאה ועק' סמיכות ורחל עקרה עם ויפתח את רחמה וגם הכונה שבטביל שנאה לאה לכך היתה רחל עקרה קשה כי מה געשה מה חטאתה על רחל אם יעקב היה שנאה ללאה היה ראוי להעניס אותה אבל רחל עקרה ולא היו בנים מלאה אין זה עונם מכונ' • ועוד נבאר טעם לשמות ראובן כי ראה' בעיני נשמעו כי שמע ה' כי שנאה אנכי וכו' ואם כן היה לה לקרות הראשון שמעו כי שמע ה' כי שנאה וכו' •

ויצאנו ב' סבטות בצניה של רחל וזם בעל המאמר ולמה פתקה דבטלמא בסתיקת הכימנים ים לומר כי מפני הבטוה שלא תתבייש אחתה אבל בסתיקה הזאת שהיתה קודם הכימנו'ין בטעה טעלה הסבלונות ואין כאן חשש בטעה ובלמיה למה פתקה אמ' רמב' אמרה אבא אינו משיאני לו ואני מתרחקת מן הצדיק הזה ומ' רבה בזכות אותה פתיקה אני וזכרך וזכור אלהים לרחל מה שרצתה להתקרב לצדיק ויעקב וכדי שלא תתרחק ממנו פתקה בסבלונות בא זה ועמד כנגד מה שזלזלה במשכב עם הפסידה הסבטות וזכות אותה פתיקה שהיתה כדי להתקרב לצדיק יבאו ממנה ב' סבטות מכסה ואפרי' בני יוסף וזכה דקדקו חז' הילל ושמע אלהים את רחל וזכרה ומדכתוב וזכור אלהי קודם שהזכיר השמיעה ושמע אלהי אלהים כראה שזכרה זו אינה מחמת השמיע' שהרי עדין לא הזכרה לא מחמת פתיקה ואין זכיר' זאת פתיחת רחמה שהרי עכין פתיחת הרחם היה מחמת שמיעה ושמע אלהי אלהים ויפתח את רחמה אלא זכרה זו היתה מחמת מה שפתקה בסבלונות וזכתה לפני סבטות מיוסף מכסה ואפרים וזכה אני מבאר מ' רחל בסנולר יוסף אסף אלהים חרפתי לומר שאותה חרפה שהיה לך שהפסיד' סבטות מחלקה על שאמרה לכן יסכב עמך וזלזלה במשכב הצדיק והרבר הזה היה לחרפה עכשיו בסנולר יוסף אמרה אסף אלהים חרפתי אותה חרפה נאספת כיון שמינסף עתיד' לבאת מכסה ואפרים שהם נמנין מכלל היב סבטות וחזרו הדברים למקומן לבאת בסבטות מרחל וזם יוסף ה' לי בן אחד הכונה מיוסף יבא עוד בן אחר דהיינו סני סבטות מיוסף והבן •

סדר ויצא דרוש ב

בדרש רבנן וירא ה' בני שנוא לאח רסבן ופתח כי שומע אל אביונים ה' ואר' אסיריו לא בודא אל בטבין סקרא וזה לא ראשו סופו וכולא חודא צריך קרא לבומר אלא כי שומע אל אביונים ה' ואח אביונים לא בודא או שבע אל אביונים ה' ואל אסיריו לא בודא אלא כי שומע אל אביונים אלו יש וכו' ואת אסיריו לא בודא אלו העקרות שהם אסירות בתוך בחינה ועלובה ובין שהקדוש ברוך רוש פוקין בבגוש חסד נוקפות חדע לך סבן לאר' שנואר חבית ויתתה ובין שפקדו חקדוש ברוך חונא נוקפת חחד וירא ה' כי שנואר לאר' •

מהיות עיני ה' א צדיקים ובכל צרתם לו צד ויעזרם ה' ויפלטם על כן נבהו במעלה הצדיקים גותר ממלאכי מרום כי הנוגע בצדיקים כנוגע בבבת עינו כב יכול ויפואס למרחב ויחלסם כי גם ביטועתם הושיעה לו ימינו ולזה מצינו שנתן הקדוש ברוך הוא כח ביעקב אבינו שסנפג עם המלאך וישר אל מלאך ויוכל זהו שרמו הכתוב יראה כי לא יכול לנירבה שלא יכול המלאך לכפח ליעקב לו בטביל הקדוש ברוך הוא החוסף עליו וזו נגע בבק' רדכו דהיינו בבגים העתידים לבאת ממנו שאינם צדיקים ועלט בהם כי אין לו פח לסלט בצדיקים ולזה רמז גם כן וירא כי לא יפול לו כי היה ליעקב כמה קמיעים זכויות וזכות אביו וזכות זקנו ולא הזכיר יעקב לזכות אחרים וירא המלאך כי לא יכול לו לעמוד כנגד זכותו בלבד וכט' כנגד זכות אחרים גזשה וריב לה' עם יהודה ולפקוד על יעקב וכו' ורבה שלא יתשוב אדם שהקדוש ברוך הוא נוסא פנים לסבטו של יהודה

וגלעד עם גמזל למה נמפקרו האמה' חרד אמר מפני סה' צ' מתאוה

דרוש ב לפרשת ויצא

לט

מתאווה לתפילתך ולשיתתך שכל יונתני בחובי הסלע השמעיני
 את קולך וכו' וחר אמר כדו שיהיו מתרפקות על בעליהן
 בגויין וחר אמר כדו שיהיו בעליהן מהן סכל זמן שהאסה
 מקבלת עוברין היא מתעברת. סכל כ' שנה שלא ילדה שנה
 היתה סכלה בתוך חופתה וכו' ובה נבא אל הביאור
 ויבא גם אל רחל לפי שאמר קודם הכניסוהו ויאהב יעקב
 את רחל ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך וכו' וישאל
 מאמר שאף על פי כיון שבא אל לאה והיתה חטת כעורים כי
 לא הכיר אשה זולתה בודאי שקטה אהבה עמה לא ויבא גם אל
 רחל אף על פי שהיא טמיה ממי ויאהב גם את רחל אהבה
 רבה כבתו ולא שכתוב בה ויאהב יעקב את רחל ואהבתה
 גם כן יותר מלאה סבלי ספק אהבה בניסוחיה כאשר בא
 אליה ולרחל אהב אהבה יתירה ולעולם שהיה אהב את
 שתיים אבל לזו יותר מזו ויהא' כי שנאה לאה כפה
 הקדוש ברוך הוא והביט שאלם לא תלך לאה תהיה שנאה ואם
 אנו ממתנינים לה שתהיה עקרה כדי שלא תעברך ותתנגד
 לבעלה אררבה אם לא תעברך תהיה שנאה בפניו גם לטעם
 שתהיה מתרפקת על בעלה במייה כי היא טרורה בגידול בניה וכשאנינה
 זולת אף לה במה להתעסק כי אם בתיקון תכשיטיה
 ומתרפקת במייה על הנורה כפה הקדוש ברוך הוא שאין לאה
 מתרפקת במייה על בעלה כי תהיה שנאה בפניו ואם כן
 מטעמים שהקדוש ברוך הוא עושה עקרונות אל האמהות הן
 הפך בלאה כי ראה הקדוש ברוך הוא מרחוק כי שנאה לאה
 תהיה ליעקב ואין לה מציאות שיאהבה ולא ישמחה כי אם
 מתוך לידת הבנים ואין כאן לומר שבכח התפילה כעקרה
 שהיה לא התפללה לאה אם כן מטעם זה וישתח את רחמה וכל
 כוננו של הקדוש ברוך הוא עם האמהות להמציא להן חן
 בעיני בעליהן ולאותן שימלאו חן בסיבת העקרונות עושה
 אותן עקרונות וללאה שהעקרונות יהפך לה לטמאה וישתח את
 רחמה ורחל שמוספת אהבה ומתרפקת במייה על הנורה
 הכימה עקרה טמיה שאהב יעקב לרחל כריך שתתמיד
 אהבתו עמה ותהר לאה ותלך בן ותקרא שמו ראובן ורבה כי
 אמר בהגר ויבא אל הגר ותהר אף חייב הקניזין הללו אינן לא
 מתכנסין ולא נרעו מאיהן הן יוצאי ומתמדים ועולים והחטי'
 הללו כמה צער וכמה יגע עד שלא יעלו והנה הרואה את לאה
 שהדת תכף ומיר יאמ' כי הרי היא רומה להגר שהרת מיד כיון
 שהבן שלה אינו הבגון גם הבן הנולד לה שמה דומה לקניזים
 לזה אמרה ראובן ראובן בעין יפה כי זה הוא בן שנכבה העולם
 ממנו ואם בישמעאל דמוהו לקניזים הוא לפי שהגר היתה
 שפחה ושפחה נכרית ולרה כמותה לך מאמר שם בן הגר
 המזרית אבל זה אינו אומר ראובני שהוא בני כי אם ראו בן
 שבן לאביו הוא נקרא וכי תאמרו כיון שכן לא מצינו שעברה
 צער ויגיעה כמשל החטים לזה אמרה כי ראה ה' בעיני כלומר
 מה שעבדי האיני כדמוק הקניזים אל לפי שראה ה' את עבדי
 כי עתה יאהבני אישי שאיני שאר האמהו שבסיבת עיכובם
 מהלירה ה' מוספות אהבה על בעליהן בגוייהן אבל אני
 היתה כמשכת לי שנאה אם לא הייתי יולדתם כי עתה יאהבני
 אישי בראותו בן סילרתי לו כימה שהיה ראוי לאהוב אותי
 שחמתי הני ויאהבני מחמת הבנים ולכך נתן ה' לי הריון מהרה
 שלא כשאר האמהות ויתה עור ותלך בן אמרה עד עכשיו
 מטבתי סעדין לא הנצתי לכלל שנאה עם בעלי רק מיעוט
 אהבה בערך אחותי ולכך אמרתי כי בסיבת הבן היה מוסוף
 אהבה על אחותי אבל ממה שראיתי שחזר הקדוש ברוך הוא
 ליתן לי בן אחר תראה כימה הבן ה' כי שנאה אחי ממנו וגם

לאחר לידת הבן לא סנה לי שאילו לא שנאני היה מטפיק אחתי
 הבן לקרב אהבה מתוך כרחיה שהוא שנא אחתי ולסלק
 השנאה לא העיל לידת הבן כי אמר שמה סילרתי מהרה הוא
 כדמיון הקניזים מעולים מאליהם ועב' שנאני יותר ויתן לי גם
 את זה כי עכשיו בודאי יאהבני אישי עור ירבה כי אמרה
 כראה שהבן הראשון היה לסלק השנאה אבל לא היה בו כח
 לקרב אהבה ועל כן נתן לי גם את זה לעורר את האהבה
 ואם מעולם לא היתה לו שנאה כי אם מיעוט אהבה כ' כבן
 הראשון היה מקרב את האהבה ויתה עור ותלך בן
 ותאמר עד עכשו אף על פי שנכתקה השנאה וכתעוררה
 האהבה עכ' אף בה שיעור כדי להיות כלוה עמי בכל שעה רק
 בשעת עונה הראויה לה או בשבוע שלה היה בא לאהלה
 ועכשיו אם אינו בא בגי' יבא בגין ג' בניו כי הם חוט
 המטולט ואם כן עתה הפעם בכל עת ובכל שעה ילוה אישי
 אלי באהלי לגדל בניו כי יש לה חזקה עמו בתלתא הוי חזקה'
 ובברש' רבה דרשו ותאמר כי טעם ה' כי שנאה אחי
 ויתן לי גם את זה ותקרא שמו שמעון זה עתיד
 להעמיד שנא ומי תרשא מכתו גם את זה פנחס שהוא עתיד
 לעמר מלוי וזריך לבאר אם ערין לא נולד לוי אף היא
 אומרת בלידת שמעון שהוא השנא זמרי בן סלוא לשמעוני מי
 תרשא מכתו גם את זה פנחס מלשון גמימה שהוא כריתה
 ואמרה שמעה' כי שנאה אחי בסיבת שמעון שינא ממנו
 זמרי בן סלוא ויתן לי מה שעתיד לכרתו שינא ממנו וסוכת
 רזל לדרוש ויתן לי כאילו ניתן בשנא שהיא תפלה יהי רצון
 שיתן לי גם מי שיכרתנו שהוא פנחס שינא ממני והיא שאלה
 מהקדוש ברוך הוא ויתן לי האלקים שינא ממני זה כראה
 ככזן לרעת חזל' והנה אפשר לומר שאמרה לאה כי שמע
 ה' כי שנא אחי מבעלי ויתן לי גם את זה זמרי בן סלוא ינא
 מחלבי כדי שיוסף לי שנאה על שנאתי ויתה עור ותלך בן
 ותאמר עתה הפעם שנולד לוי ועתי פנחס לרפאת מכתו עתה
 ילוי אישי אלי שאם ינא ממני זמרי גם ינא ממני תרפ' מכתו
 והדרך הראשון עיקר וזהו בסילרית את לוי אמרה עתה הפע'
 ילוה אישי אלי כלומ' אף על פי שינא ממני זמרי מטבט סמזון
 עתה הפעם שנולד לוי עתיד לנאח ממנו פנחס סירשא מכתו
 ולא יהיה לתרעומת לאישי עלי וילוה אישי אלי ותקרא שמו לוי
 וכסילרית את יהודא אמרה הפעם אורה את ה' ראתה שראובן
 שהיה ראוי להיות יתר שאת זו כהונה ומלכות הכל ניטל ממנו
 ולכך אמרה בלידתו כי עתה יאהבני אישי כלומר עתה אבל
 לאחר זמן כשיבלבל יצועי אביו וינטל ממנו יתר שאת לא
 יאהבני וכשנולד לוי ממנו שהוא נוטל הכהונה אמר הפעם ילוה
 אישי כי חזרה הכהונה לנאח ממני וכשנולד יהוד' שינא ממנו
 מלכות בית דוד אמרה הפעם אורה את ה' שינא ממנו כהונה
 ומלכות ובהאמר שהפעם מתבא משה וירא ה' כי שנאה לאה
 בפנים אחרות ולבא לביאורו ראוי לרקרק קשר הסקונין הללו
 בדרשות ומה ענין פתיחה זו וכן נבאר אף תירצו מה שטל'
 רה' לל כי שומע אל אביונים ואל אסירים או אביוני ואסיריו
 כי עדין הדבר קשה אפילו אם זאת הדרשה שדרשהו בצק' רנ'
 ועוד נבאר מ' אליו העקרונות שהם אסורות בבתייהן והקדוש
 ברוך הוא פוקדן שהיכן כרמו כל זה כתוב ועוד שאף היא
 אומר שהעקרונות הם אסורות בבתייהם שאררבה אף מעמדת
 רגל האשה בביתה שלא תנא אלף הבנים כזו שדרשו חזל'
 ותעמר מלדת שעתה בבית מסיבת הבנים סילרית והעקרונות
 כיון שאין להם בנים הם יוצאות פעם בתוך פעם ברחובות
 כי אין מטבט אותם ועוד כי העקרונות הם עגורות ולא
 אסורות

דרוש ב לפרשת ויצא

כשחזר לה מכסבת לי ורחמתי לו אחי אף לי אחתי קמים מנא
וחבא רחמיה הוא אז מסר לה סימנין כרי שלא ווכל לרמוזי
וכשבאה לירי נישואין אמרה רחל הסתא מספח אחתי
ומסרה לה הסימנין כרי שלא תכלם ועל הדבר הזה אהב גם
את רחל ממה שעשתה חסידות עם לאה שלא לביעה ועכו
שנא ללאה על שדימתה בו לומר שהיא רחל עד הבקר אור
והנה היא לאה וכשראה הבה סגבת היות לאה שמואה היא
אותם הסימנים שמסר יעקב לרחל והיתה אומרתם לאה
כאילו היא רחל ומי שהביא לירי מכר הזה היתה רחל שאילו
לא אמרה כן ליעקב לא נתן לה יעקב סימנים לא היה מקפיד
יעקב על לאה לשנאה בבקר כשראה שהיא לאה כי מה עשתה
היא ולא היו ביניהם דיני דברי רמא' כלל וכיון שרחל גרמה
כן לכך פתח רחמה ללאה ורחל עקרה וכסילדה בן קראתו
ראובן לומר שכל האמת בן זה הוא מתיישם לרחל כי כל
רפתו של יעקב ברחל הזה ולכך לא אמרה ראו בני כי אם
ראו בן אפסי שאינו מתיישם לרחל והקבה ראה בעיני מספחתי
במסר על דרך מרמה ופתי יאהבני אפי בראשון כונתו יתב
להיות עמי זה יורה שלא במרמה עשיתי אונדבר וכסילדה
הבן רביעי ואמרה הפעם אודה את ה' כתיב ותרא רחל כי
לא ילדה שהטעם פנתקנאה עכשיו הוא להיות קבלה בידים
שכל א' מהאמתות יש לה חלק בשבטו יעקב ג לכל אחת
וכשראקה סילדה בן דלאה חשטה רחל שמחלק שלה היה
הבן הזה ובזה הבנתי שיהודה היה תמיד עם בנימן כסבלג
הפערת שבטים כשארנו שבט יהודה ובנימן להיותו יהודה
ראוי לזאת מרחל לכך היה דבק בבניה של רחל ונחזור
לפנינו כי בשביל השנאה מחמת הסימנין שהיא היתה גרמה
בהם נעשה ליטול בן א' מהשלושה שלה וילדתו לאה וזם
ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב על קיבת הסימנין שמסר לה
והיא היתה גרמה גם ונעשה אז אמרה לו הבה לי בני הנהני
רואה שמהשלושה בניו שלי הלך הא' ונשארו בניו פנים הבה
לי אותם הפנים ואם אין שמה אענם גם בכל השלושה ומתה
אנכי לכן התפלל עלי כמחז'ל ויאמר התחת אלתי אנכי שמה
אני בארץ ישראל כמו שהיה אברהם כשהתפלל על סרה בארץ
ישראל אבל אני בחוזה לארץ שאין השכינה שורה עם ואיך
אחזק ועוד אשר מכע מתך ממיבת חטאתך מכע פרי בטן
ומתני לא מכע אז אמרה לו הנה אחתי בלהה וכו' עוד ירבה
כשאמרה לו הבה לי בניו אמר יעקב הבחוק' מה שתתפללי
ותשכחי תחילה לאלהים שיתן לך בניו את אומרת לי הבה לי
בנים וכי התחת חלקים הנותן הבנים אנכי שתאמרי לי הבה
לי בניו ובוראי שצנן זה יברוש לך ליכוע מתך פרי בטן
עוד ירבה ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקבא באחותה יש
לרקוק ממ' לא ילדה ליעקב שכראה סילדה לזולתו ועוד מה
זה היה לרחל לקנאת באחותה לאחר שעמד' לאה מלרת והרי
יותר היה לה לקנאות בעפת לירתה ועוד לתת טעם לרברי
רחל לומר ליעקב הבה לי בניו דהיכי סד' סבירו היו הבנים
ועוד למה חרה אף ביעקב וחז'ל אמרו שבענש לפי שאח' הבה
כך עושים למשוקות וכו' ולכך השיב יוסף לאחיו התחת חלקים
אנכי ונאר דקדוקים כענין הכל שרחל ראתה שלא היתה
עקרה כי אם בשביל שאהב אותה יעקב שנאמר ויאהב יעקב
את רחל ויאהב גם את רחל מלאה וירא ה' כי שנאו לאה וישתח
את רחמה ורחל עקרה הרי שמתוך שהיה אוהב אותה נעשית
עקרה ותרא רחל כי מה שלא ילדה ליעקב בשביל יעקב שאהב
אותה ואלו לא היתה האהבה כה היתה מלרת וכל זמן שהיה
לאה יולדת היתה תולה בשביל ששנאה ללאה באו כל ולדותיו
של יעקב מלאה עכשיו שגם היא עמדה מלרת ועדן כשאר
ליעקב

וגלוק טרדקו חז'ל בפסוק איך אומר וירא ה' כי שנאו
לאה והרי בפסוק הקודם אמר ויאהב גם את רחל
מלאה ומשמע שאהב לעתיהן אלא שזו אהבה יותר לזה
פתח הפסוק כי שומע אל אביונים ה' ויט' לרקוק בו דהילל
כי שומע אל אביונים ואל אסירי ה' ולא בזה ולמה הפסיק
בשם ה' באמצע האביונים והאסירים או יאמר כי שומע ה'
אל אביונים ואל אסיריו ולא בזה ועוד למה הזכיר לומר
כי שומע וגם לא בזה שאם הוא שומע גם שלא בזה לזה
הביא דקרוק הכתוב שאמר אל אביונים ואל אסיריו ובזה
בתפלתו דקרוק האחרים שמרבר בישראל סנקראו
אביונים והקבה פמע בתפלת אברהם ויכח על הבנים
ויעתר ויכח לה לנכח אשתו וחז'ל למה נעקרו האמתו לפי
שהקבה מתאוה לתפלתם והנה מצינו שלא היתה עקרה
ונפקדה בלי שום תפילה ומה זה היה כיון שיעקר עקריות
של אמהות הוא בשביל לשמוע התפילה זכא' לא היה תפילה
ויפתח את רחמה לכך רשעו הן אמת ששומע אל אביונים ה'
אלו ישראל רובה הקבה בתפלתו וכשהם מתפללים הקרום
ברוך הוא שומע בקולם וכי תאמר הרי לאה שלא התפללה
ויפתח את רחמה לז'ל ואת אסיריו לא בזה ירבה יש עקרה
אחרת שהיתה אסיריו של הקבה ולכך אמר אסיריו שחזור אל
שם ה' הנזכר קודם ואת אסיריו והכונה לומר שאסיריו של ה'
שהם מיני עקריות שהם אסורות בתוך בתיהן שלא כדרך כל
העקריות שיוצאות החוזה ומסיונות כערך ויש עקריות שבהכרח
זריכות להיות אסורות בבתיהן כמו לאה שלא היתה יכולה
לזאת מהפתח לפי שהיו הכל מרכיבים בה ומפרטי ימי סונטין
בה והכל סונטין בה ואומרי לאה זו נראי צדקת ואינה צדקת
שרימת באחותיה וכמו שחז'ל ולכך היתה צרתה ספול שהיית
עקרה ואינה יכולה לזאת החוזה מפני ריבוץ של בני אדם
והיתה אסור בתוך הבית והבה לא בזה אותה ראינו להכיחה
עקרה עד שהתפלל כי אפילו בלא תפילה עקרה הבה בבנים
וכזקפה שלא זללו עוד בעקרה וזשה וירא ה' כי שנאו לאה
ירבה שמואה בעיני הבריו' שהיו הכל מליזין אחרי' על שרימת
באחותה ולכך זיפתח את רחמה ורחל עקרה עד שתתפלל
כשאר העקריות שאינם אסורות בבתיהן זה טרדקו חז'ל
ואמרו לאה שנאות הבית היתה ולא אמרו לאה שנאו ליעקב
היתה אלא שנאות הבית שכל בני הבית שנאו אותה על מה
שרימת באחותה ולזאת לחוץ לא היתה יכולה כי היו הכל
סונטין בה ומליזין עליה לכך אין לה זקיפה והקמת ראש כי
אם בפתיחת רחמה כי בזה חזרנו והורו בעקרה ולכך לא
אמר הפסוק וירא ה' כי שנאו יעקב ללאה כי ח' שיעקב שנאו
אלא וירא ה' כי שנאו לאה מהבריו' ושנאות הבית היתה
לכך פתח רחמה בלי שום תפלה והנה כתבאר המאמר ובפסם
הכתובים יש לומר עוד ויאהב גם את רחל מלאה שיעקב
אהב לרחל אהב אים לאשתו ועוד אהבה על חסידות שעשתה
עם לאה שלא להכלימה ומסר לה הסימנים וזהו מלאה ממה
שעשתה עם לאה וכפי זה כל מה שמוסיף אהבה לרחל מלמותו
טעם יש לטנא ללאה שנתרפתה לרמות באחותה וירא ה' כי
שנאו לאה בענין הרמאות שכתבם במקום אחותה וישתח
את רחמה לבור' ליעקב כי עיקר מטתו של יעקב היא בלאה
ורחל עקרה וכך כתוב וישתחו ישראל על ראש המטה וחז'ל
מה היתה ראש מטתו של יעקב לאה והורה בה כי מעשיה היו
לשם שמים ועוד ירבה וירא ה' כי שנאו לאה מחמת מה
שרימתה ביעקב להיותה מטיבה באותה הלילה ליעקב כאילו
היתה היא רחל ובלי ספק בערה כאם קנאת יעקב בה על
הרבר הזה ועל האמת מי גרם כל זאת היא רחל שאמר ליעקב

דרוש ב לפרשת ויצא

מ

על פי שבטת התפיל' כיתוסף לת בן אח' ילדה ב'ולא הפסידה כי אם שבט א' טעלסה שבטי' היו רחוקים לזאת תמנה מת לא ראתה רחל כי אם בן ח' זה יוסף שהבן השני ילדתו ומתה בטעת הליר' ולא ראתהו הרי מהפסיד מלראו' עוד שני שבטי' והקבורה כי בטעת המיתה ילדה הבן השני וכסו' .

ובמרש' רבה אחזל ותקבא רחל באחיתה כתוב אל יקבא לבך בחטאי כי אם ביראת ה' כל היום ואת אמתך ותקבא רחל באחיתה אל תקבא רחל באחיתה - להבין מתי כו' שאמר ואת אמתך ותקבא רחל באחיתה - אמנם בדקדוק אחר למה הביא הז' קרא אל יקבא שהוא במטלי שלמה ולא הביא ראיה מפקוק דוד אביו אל תקבא בעוטי עולה - אלא הכונה להקשות רהתם כתיב כי אם ביראת ה' שלא הותר לקבא אפילו בני שאינו חוטא רק ביראת ה' יס' לו לקבא ואת אמתך ותקבא רחל באחיתה כי מה יראת ה' היה לה בזה - לזה דרשו שקבאיה במעשיה הטובים ומכאן מקבאה ביראת ה' - ותהר בלהה וכו' ותאמר רחל רכני לקיים ירפה על פון שלא התפללה לפני ה' רכני לקיים במרת הדין למנוע ממני הדין וגם שמע עכשיו בקולי שנספק' בלהה עכ' קראה שמו רן בלשון עבר ולא רין לומר שמה שרן במד' הדין יהיה עבר ולא יפקוד עוד חטאתי - ותלד זלפה ותאמר בגד מלשון בגידה שהיו מחזיקים אותה בקטנה שאינה ראוי לילד ועכ' לא נאמר בה ותהר שלא הוכר בה הדין ועד עכשיו היתה חושבת למה כיון שאינה ראוייה להדין חכ בגד בגידה יעקב ליקח אשה קטנה שאינה ראוייה להדין ועכשיו בא גד מזל טוב טילדה בן' - וה' אבע פי' פלהית זלפה ראוייה לרחל הקטנה ובלהה הגדולה היא ללאה הגדולה ולבן החלוף כרי שלא יבין יעקב במרמת לאה במקום רחל ואילו היתה זלפה שפחת רחל כסכתן שפחתו ליעקב היא היתה זוכה להבנות וכשראתה לאה שנקרה שפחת רחל אז אמרה בלהה הנה עון זלפה הוא תלוי בי כי אני גרמתי שלא ילדה ליעקב להיות שפחתי ולא שפחת רחל ומזה הטעם מסרה ליעקב כדי שלא יגיע לה עונש בשביל גרמת עיכוב מולדות של זלפה ואפקד' וכשילדה קראתו בגד' שבגידה בגד לבן החלוף השפחות ואילו היתה זלפה לרחל מאז ילדה אותם ב'בנים טילד' בלהה ותקרא שמו גד' - וכשילדה למה את יעקב קראתו ים סכר לרמוז שבבן זה ים סכר לזולתו רהיכו זכות תורתו עומרת למחזיק בידו שהוא זבול וכמז' סכר לעצמו וים סכר לזולתו ואחר ילדה בת ותקרא שמה ריכה .

בבדרש' רבה - תכחא ביכד היתה חשנתו מעוברת ואמר יהו' רפון שתלד אשתי וזכר הרי זו תפילת שוא - רבי ר' יבאי אמרי בינו שבת על המשבר הראשון ומתני' א"ר יהוד' בן פזי אף ביושבת על המשב' טכ' הכינז הזה וכו' אית' ב'ן והכותיב ואחר ילדה בת אמר להם עקר ברייתך זכר היתה ומתפילת' של רחל שאמרה יוסף ה' לי בן אח' נעשה נקבה א"ר מנינא אומנות כבימות היו וכו' והנה עינד הרואות קושי המאמר הזה שאין בו קד' הבנה - ונלמד' לייסבג כפי הגירסה הזאת שבא רבי יהודה להקשות ולרבי רבי יבאי אמרו בינו שבת על המשבר ה' תפילת שוא והא כתיב ואחר ילדה בת ודרשו בבמרא אחר תפילתה של לאה שאמרה אם יהיה זה בן לא תהא אחותי כאלת השפחת וכהפכה לבת ככ' ואחר ילדה בת ומקראמר ואחר שהוא המך מוכרת מסמוך לזה ילדה ואם כן היתה עונות על המשבר כמכאן לנקבה ולכך ואחר דבריה בסמוך ילדה בת הרי שבועמר על המשב' משתנה הולד ומירכו מתפילתה של רחל היתה קרה וכפי זה מש' ואחר ילדה היא פי' ובזכות אחר שאמרה רחל יוסף ה' לי

יעקב להוליד ח' שבטים והיא לא נפקדה אז קבאה בלאה כי לא זכתה להבנות מחמת הסנאה שסנאה יעקב כי אם מחמת אהבה שאהב יעקב לרחל - ואפשר עוד שנתקבאה בלאה על שלא התפללה על אחותה וכנסה בבבולה כי היו ראוי לזאת ב' שבטים מכל אחת ולאה ילדה בן הרביעי שהוא מחלק רחל ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ירבה הבה בביתאריא יב ומתיב נסארו לי בנים מיעוט רבים שנים ומי גרם לי שלא אלד אהבתך אשר אהבתי ועתה טוב מאהבה גדולה זו ויהיו לי בנים ואם אין רע לך שמת אכתי מחמת כעז ותמוס האהב' לגמרי מחמת מיתה וכיון ששמע יעקב שבטרה מות לומר מתה אנכי חרה אפני באהבתו אותה ויאמר לה התחת חלהים אנכי לסבתך שהעונש הוא מחמת האהבה אשר אהבתיך היה ראוי שאהיה אנכי תחת חלקים שהיא מרת הדין והוא לא מנע כי אם ממך פרי בטן ממך מנע ולא ממני הרי שאינו מחמת אהבתי אותך - ותאמר רחל הנה אחתי בלהה וכו' דרשו דממות אמרו על דרך האמת שכל ההבלמה והזרע הוא מאות ההא של השם הגדול בן ד' וסומך הא לכס זרע הכל זכא מאות הא ותמא בלאה זלפה ובלהה אות הא מש' אכ' ברחל ולזה אמרה אחתי בלהה יס' לה שני ההי' אבג' אכתי שאין בשתי אות ההא אבנה ממנה מבלהה שאות ה' תהיה לעצמה ויהא השנית לרחל - ותאמר רחל רכני לקיים אמרה ירעתי מהמספ' לקיים כבר רכני לקיים שלא ילדתי וגם שמע בקולי עכשיו לתת לי בן עכ' קראה שמו רן ולא רין לומר שאין כאן רין בהווה לא רן מורה שכבר רן ועבר הדין ותלד זלפה ותאמר בא גד כראה עם חזל שלא נאמר בה ותהר ותלד לפי שהיתה קטנה ולא היתה ראוייה להדין וילדה ולא הרבישה בהדין ולכך אפשר שאמרה בגד מלשון בגידה שחשבו שלא היתה מעובר' וילדה מה שלא חשב אנוס ותלד לאה בן חמישי ליעקב ותאמר נתן חלקים את סכרי כי נתתי שפחתי -

יש' - לר' יוחנן כי הרי גם רחל נתנה שפחתה ולא ילדה ואם כן אין זה טעם מספיק - ואפשר לפי שרחל לא נתנה שפחתה אלא להבנות ממנה אבל לאה לא נתנה עת לקבל אלא נתנה שפחתה לבעלה מתנה גמורה לכך נתן חלקים עכרה וקראתו ים סכר בשני סיני רמז לסכור סכרתיך ורמז לנתן חלקים סכרי כי נתתי שפחתי והסכירות הראשון שהוא סכור הוא בוסה וכלימה להזכירה לכך באה במסוד' במכתב ולא הזכירה במקרא ומז' תמא אנה בכני יס' סכר תולע ופואה ויוב ושמרון ושם נאמר יסוב ובין יוב ליסוב יס' ט"ן יתיר היא הטי' של יס' סכר - ותלד רחל ותאמר אסף חלקים את חרפתי ירעה פי' תרגום ירושלמי שנאמר כי בזרע יוסף יבא יהושע שנאמר בלנותי חרפת מצרים לכרות הערלה - ולעז נראה שהערלה היא חרפה כמו שכתבתי כי חרפה היא לנו ויוסף אסף המרפה של הערלה שגזר למול את כל מצרים שנאמר אשר יאמר לכם תפשו - עוד ירעה אסף חלקים את חרפתי שפחתי לזיינו גם לא נפקדתי - עוד יר' אסף חלקים את חרפתי שהיו אומרים מזולתי במשכב הצדיק לומר לכך יס' עמך הלילה הפסדתי ולכך לא ילדתי עכשיו סילדתי אסף חלקים את חרפתי - ותקרא שמו יוסף ולא אסף לומר בתפילה בענין השם והתפלה היא יוסף ה' לי בן אחר לפי שהיו ראויים לזאת ממחל' ב' שבטי' וב' לכך יס' עמך הלילה קמסיה שטוב והיה ראוי לייסא' לה בן אחר בלבד ובתפילת לאה שרנה רין ואמרה לא תהא אחותי כא' השפחות גם רחל אמרה בתפילה יוסף ה' לי בן אחר - ובזה אני מבאר פור סמוך דבר נתקיים בזירת הקרע בהך הוא שגזר על רחל להפסיד שבטים וקבורה על שאמרה לכך יס' וכו' ואף

דרוש ב לפרשת ויצא

נקודים וטלואים יהיה סכרו של יעקב וזש ויהי סכרי - ירצה
והיה המקנה סיהיה בסדר זה נקוד וטלוא מה סיהיה אחר כך
הוא סכרי וזש הסר מהם כל מה נקוד וטלוא ולא ישאר במקו
ער אחר מהם ויהי אס עוד יהיה מהם מה סיהיה הוא סכרי -
וענתה בי דרקהי ביום מחר כי תבא על סכרי לפניך סהטיב
יעקב הטבה אחרת עם לבן שגם הנולדים עקורים נקורים
שהם ליעקב אס הם יולדות ממין הלכגי ואינם עקודי נקודים
כפי הרין הם ליעקב ודקח אותה הזבח הלכות הם ללבן אבל
אותם שאמותיהן נקורות הולדות היוצאות מהן בין נקורים
בין לבנים הם ליעקב והוא עשה לו הטבה שאפילו הולדות
הלכות היוצאים מהנקורים יהיו ללבן וזש וענתה בי דרקהי
כי תבא דרקהי על סכרי על החלק שניתן בסכרי וכתרתי
סכל שאיננו נקוד וטלוא אפילו מהיוצא מהזבח שבסכרי אינו
אומר שגמוב הוא אחי ויאמר לבן הן הסכמתי בתנאי זש
שתקח הנולדים נקודים וטלואים חבל ההטבה שהיטבת עמי
לית לי מהנולדי לך ממה שהם סכרי זה אינו מהרין אבל לו
יהי כדברך כי דריך אינו זכות בזה - וכענין המקלות טעמה
יעקב שהאדם יראה לעינים שהיא ערמה ותחבולה ולא כלה
חלק יעקב כי אחימי הוא וחזל דמזעם עקם הות להתעקטי
ולפר נר דרך מחורש שיעק' ראה ללבן שהיה מחליק ממסורתו
והיתל בו אס כה יאמר נקורים וילרנו נקורים ולכך רצה לברר
עסקיו באופן שלא יוכל לבן להתעק עוד עמו מנקודי לנקודי
ואין לו דרך אחר זולת סיהיה הזבח אשר ליעקב עקודי ונקודי
וטלואים שלטת השימנים כיוחד כי עכשיו אס יאמר נקורים
סכרי הרי יש בכאנו סימת נקורים ואס יאמר עקורים יש בו
גם כן עקורים וכך טלואי ובזה לא יהיה עוד פתוח פה ללבן
להתעקם עוד ובזה יתבאר סלקח ג' מק' לומ' מיני כרי מיכא
הזבח בשלטה גומים רהיני עקורים נקורים וטלואי דמזעם
שילרנו הזח בשלטה סימני לו עקודי נקודי וטלואי זרש' להשיב
עם לבן בהעטיף הזבח לא ישים המקלות באופן שהמלרים
בזמן הזה יהיו ללבן כיון שלא עם המקלות לא נמצאו שלטת
השימנים בהם והיו ללבן וזה שאמר יעקב לבסוף אס כה יאמר
עקודים וכו' ויכל לקיים את מקנה אביכן ויתן לו - והיה בעת
יחס הזבח וארא בחלו ונהנה העתודי העולי על הזבח עקודים
נקודים וברורי הורה בזה שהעתודי העולי על הזבח היו בהם
ג' השימנים כאחר כדי לסתום שי לבן ולא יערער עוד וזש שא
נא עיטך וראה כל העתודים העולים על הזבח עקודי נקודים
וברורי כי ראיתי את כל אשר לבן עושה לך הרי מבואר רצה
הבה לסלק ערעור ואונאת לבן ברב הזה שהם עקודי נקודי
ברורים בשלטה סימנים כסאחר וכפי זה אינו צריכין לומר שלא
עשה יעקב ענין המקלות ער שרימיהו לבן פעם ושתי באומות
עקודי יהיה סכרי וילרנו כל הזבח עקורים וחוזר ואומר נקודים
וילרנו כל הזבח נקודים וכשראה כך בחר לו דרך זה שילרנו כל
הזבח בשלטה סימנים עקורים נקודים וברורים זלל - וירא
יעקב את פני לבן ירצה להיו סקור' שמע דברי בני לבן שהיו
אומרים לקח יעקב את כל אשר לאבינו כיון שמן הזבח אינו
לוקח זולת אותם שים בהם ג' סימני מיהיבן בא לו כל העושר
הזה שפחו ועבדי וגמלי וחמורי בוראי ששלח יר במזון ונכסי'
שים לאבינו ומאשר ולא כל אשר עשה כל הכבוד הזה כי כיון
ששלח יר צמיפט שלח במרובה יזימ וגם למד מרדכי רמאות
אבינו וממדת הרמאות אשר לאבינו נתלמד ונעשה את כל
הכבוד הזה וכשראה גם כן את פני לבן וזעפים ובעת שהיה
מדבר עימו היה איכנו עמו לקרבו סתמול שלטו ומצאו שני
רברי הא' שהיו פניו וזעפי כמי שגאבר' לו אבידה גם בריבורו
עבותו וקיימתו איננו עמורק היה מסתיר פניו ממנו פי יש
אדם

לי בן אחר בזכות אותן בן אח' שהתפללה ילדה לאה בת וכפי
זה מומן התפילה כהפכה לבת והוא בתחלת הכונה שאין פי'
ואחר ילדה מלפון אחר כן אלה יש אס למסורת שהיא מסיבת
בן אחר ההתפללה רחל ילדה לאה בת ולרע' חזל במרעם זה
אנו מוכרחים לומר סקודים נולד יוסף וכשהתפללה יוסף ה' לי
בן אחר אחר כך ילדה בת ויהיו המקראות מסודרים בפרטה
סקודים נולד יוסף ואח' כך הנה וזהו מוכרח לרעת חזל ולרעת
רבי חנינא שנתבססו כל האמאות ואמרו דיינו זכרים אחר כך
ילדה בת וחקר שמה דינה על עם שאמרו דיינו זכרים - והיה
כאשר ילדה רחל את יוסף ולא חשפה עוד פן יקחנה עמו או
יעכב לבן לפי שהרי ילדה ליעק' אז לא חזש יעק' מהליכתו -
ויאמר ללבן שלחני - ולרשתחזל שרמו כיון שנולד טטנו
של עמו ופי תולדות יבחק טעם היות יוסף טטנו של יותר
משאר השבטים הוא לפי שאס יבא בתוספת א' מהשבטים עם
עמו על חמס אחיק יעקב ושיכנו לומר ולמה אתם בדרתם
באחיכם יוסף אבל לא יוכל לעמוד בתוספתו של יוסף שיאמר
לו הרי אחי עמו עמי רעה ואני גמלתי הטובה ואין לו פתוח
פה להשיב כנדרו ויאמר שלחני ואלך א' מקומי ולא רצי להיו הרין
שהנש' אשה במקו' א' אינו מוכיא' למקו' אחר אבל אס בא אדם
ממקום פלוני לישא אשה ממקו' אחר מוליכה עמו כיון שירעו
בו שהו ממקום פלוני ועוד אח' יעקב הנה אינו ממקו' זה וכיון
שאני באתי ממקומי איך יוכל לעכב כי זאכ' א' מקומי ולא רצי
ואס באת לעכב את הולדים תנה את נשי אשר עברתי אותך
בהן וכיון שקיימים גם ליריהן הם לי וגם זה טעם להוציאם
ממקומן ומולדתן שהרי לו קנויו הם לי בעבורתי ויש לי רשות
להוליכם בטוב לי ועכ' אינו מחזיק אותם למתנה תנה את נשי
ואת ילדי אף על פי שאתה ירעת עבודתי אשר עברתיך ויאמר
אין לבן בלי ספק שלא היית צריך ליטול ממני רשו' ומה טעמית
עכשיו ליטול ממני רשות הוא מביא' חן שמכאתי בעיניך וכיון
שלא מכאתי חן זהו ניוסם לי שהברכה עברכני ה' איכה מכח
מזלי כי אס בגללך כתברכתי לפי שאס נתברכתי בכח מזלי
למה קורכתי ליטול ממני רשות אבל כיון שהברכה שלי היא
בגללך לכך נטלת ממנו רשות כרי שלא יגיע לי נזק בהליכתך
מאכלי וכודאי עתה ברב' הזה כחשתי שהברכ' שלי היא בגללך
ובזה רצה להפיס דעת יעקב באמו' לו שהי' מכיר ומור' בטובתו
טעמה עמו ואחר כך אמר לו נקבה סכרי עלי סיהיה חוב עלי
ולא כמזעם מקבלי הזח למזני סכר שהם קרובי למכ' והפסר
לא נקב סכרי עלי דבר קצוב חוב עלי בגן אס ירבו או ימפטו
הזח וכוסף עלי אתנה מתת משלי ובזה מרוקרק שאת סכרי
עלי ולא אמ סכרי לי ויאמר אתה ירעת כלום אס לא תיחד לי
חלק במקנה לא ימצא לי ריוח לפי שאין ברכה מצויה בסכר
הקצוב כי אס ברבר הסמוי מהעין וראי לרבר קורס שבאתי
איך אתה ירעת המזעם אשר היה לך לפני ירצה קורס שבאתי
איך כמה היו שהיו ע' הזח כמחזל במרעם רבה ויפרוק' לרוב
בהיותו סמוי מהעין ויברך האות' לרגלי ועתה מתי אעש גם
אכני כמו שהלחתני בכסדי מתי אעש' גם אנכי הכלל' בשלי
להחיות ביתי בברכת האשר יתן לי מה שאי אפשר להתברך
משכר הקצוב והמנוי - ויאמר מה אתן לך במקל' הזח אס
תחפ' ברבע או חמישית ויאמר יעקב אס אני איחל למתנתך
ירעתי כי לא תתן לי מאי' אבל אס תעשה לי הרב' הזה אשוב
ארעה כארך אשמור שהם עבודות כפולות הרעה והשמירה
שלא כדרך הרועים שאינם חייבים באונסים ואס אשמור מכל
מיני אונסים אעבור בכל שאק' וכו' וענתה בי דרקהי כולל' ער
סרצה יעקב לוותר משלו כי הוא אחר שסיר' עכשיו הנקורים
והטלואים וימסרם ביד בניו של לבן ואחרי כן עה שילרנו

דברך הם במרמה ועתה הלך הלכת כי כספת לבית
אביך לעבוד את אלהיו למה נבכת את אלהי שאינך מתמתנים
בבית אביך

סדר וישלח דרוש א

בראשית

רבה רבי ברכיא פתח וחזרו אומר וקם
לך ועל דרכיך נגח אור • וחזרו אומר
ויקם לך וזו יעקב ועל דרכיך נגח אור על שני דרכיך נגח אור
לפי שבחוב אם יהיה אחים עבדי וכו' וזהו אנכי עבדך ושכרתיך
ושבתי בשלום אל בית אבי ובתיבי ויבא יעקב שלם

ידוע

הוא שכל עניני האבות הקדושים היו בהסגחה
נפלאה כי הם המרכבה זה עליהם יחיו כריקים
באמונת וראיה לדבר כשפגע המלאך שרו של עשן עם יעקב
כשחזר יעקב ויסר אל מלאך ויובל כי הניב עליו לשמרנו וזוהי
והחב אים עמו וכו' וירא כי לא יכול לו שראה המלאך שהניב
עליו ולפי יכול לו בשביל הבה שהי' חוסף עליו ויגע בכף יריכו
שאין להם כח מעלה והסגה להדבק עם בורא' וחקק כף ירך
יעקב שהיה חולפה לרורתיו שאינם זכאים מר האומנו' שלטה
עליהם • ובהפר הזוהר פירשו סגג במעמדי התורה סירך
המעמיד לבוסו של אדם כי לא יכול להתחזק כנגד לומדי
התורה ויגב במעמדי ומחזיקים לומדי התורה כי כספורקי'
מלהחזק ביד התורה אז מחזיקים יד סטרא אחרא ומקבלים
עליהם על המלכות • אבל בלומדי התורה זרעו של יעקב לא
יכול לז' עוד ירצה כי לא יכול לו כיון שיעקב נקרא אל
כרפתיב ויקרא לו אל אלהי ישראל • ודרשו חזל ויקרא אלהי
ישראל לו ליעקב אל ולכן לא יכול המלאך לז' ובה אבאר
מחזל ומתה יעקב לבדו אף ברביה אין כאלו יסורו ומי כאלו
יסורו ישראל אבא מה הקב"ה כתיב ביה ונסגב ה' לבדו אף
יעקב ומתה יעקב לבדו • וצריך לרקק עבד דעה
הראשונה שדרש רבי ברכיה ואמר אין כאלו יסורו ומי כאלו
יסורו הנאים והמסובחים את מוצא הבה תחיה מתים זכו'
שם הילל גם כן מה הבה כתיב ביה ונסגב ה' לבדו וכו' ולמה
עשה דרשה אחרת ולא תזכיר דמות אחר אלא זה מה הקב"ה
כתיב בו ונסגב ה' לבדו וכו' וגם כבאר הדמיון הזה של לבדו
מה ענינו • ונלמד שכאן דקרא בכתוב פי' לפי שדרשה
ראשונה שישאל עושי' כמעשי אלהים להוריד גשמי ולהחיות
מתים הילל מי עושה כאלו יסורו אז אין עושה כאלו בי אים
יסורו • אבל כאן דרש דרשה אחרת שאין כאלו אף על פי
שמצינו שהבה קרא ליסורו אל רכתיב ויקרא לו אל אלהי ישראל
ואחזל שהי' ישראל קרא לו ליעקב אל מת אין לו שווי ליסורו
כאלו ברוך הוא ית' וזו מי כאלו יסורו שהי' נקרא ישראל במס
א וראיה לדבר שהבה כתוב בו ונסגב ה' לבדו והיינו מכל
האלילים כליל יחלוק ונסגב ה' לבדו כי כל שאר האלים כליל
יחלוק וכפי זה יעקב שנקרא אל היה חז' ראוי להכנס בכלל
והאלילים כליל יחלוק ומצינו שגם את כלם יחלוק ויותר יעקב
לבדו מכל אותם הנקראי' במס אלהי שחלפו ויעקב שנקרא אל
כשאר לבדו קיי' הרי בבחי' זו יסורו הוא כאלו נסגב ה' לבדו
וגם יעקב יותר לבדו מכל הנקרא במס אלהי ואעפ' כי יסורו
הוא כאלו בבחי' זו ומת אין כל יסורו אינו בהמראה עס' הא
לפי שכל גדולתו של יסורו הוא מכה האל שרוב שמי' במזר
והגדולה והגבורה היא לא האמת א' אה' • עוד במדרש וירא
כי לא יכול לו אין אינו יודעים מי נצח אים מלאך אים יעקב מן
דכתיב ויאבק ומי בתמלא אבק האים משמו •

אדם משמו וזעפים ועכו' על פולחן א' הם חובלים ויפסו יחד
אבל לבן ב העשות היה עמוזלה לא חמר והכה חכס עמוזי
אם והכה חכסו עמוזי וכו' • וזאת ה' אל יעקב סובל מלאך ארץ
אבותיך ולמולדתך רמזו שרביקה פילרתו קיימת וזהו עמך
ויאמר יעקב לנשמו רואה אינו פני אביכם ברע כיון שאינינו
אלו חוכל ושותה עמי כתזול שלמו ועור רואה לדבר כי ברע
הוא כיון שאלהי אבי היה עמדי ואין לך סינע גדול מזה כי
מתוכו חלכה אל אבי וארץ מולדתי ואתה ידעת את עבודתי
כי אין מי שיוכל להעיר ולירע עבודתי וזולתך אתה ידעת
ידעת עבודתי כי לא היתני בא לבית כל ימי המכושע שלא
לבטל עבודתי ותען רחל ולאח עמקה רחל בתחילה לפי שהי'
ברמה ליעקב רוב העבוד כי ברחל עבד תחילה דמנס ומזר
לעבוד עור ז' אחרים בעבודה וכיון שכן מה יש לנו עוה חלק
ונחלה בבית אבינו הלא בזמן הניסואין סרגיל האדם לתת
כרומי לבתו מתכנו ככריות ולא כתרכה בתכירה כדרכה
מועט כי אם להעלות ערך המכירה החסיב אונתנו בחשיבות
כדי למכרנו ביוקר וכחשכנו בעין החשיבות בעמך המכירה
כי מתכנו ולא די לו מתן לנו משלו כי אם אכול אכל מפסה
דימו וכשפניו ונתה כל אשר חמר אלהים קום עשה • עוד פי'
בני יצו עם מה שאמר חזל שהתרפים היו מגידים ללבן כל
אשר בפעה תחת השמש לכן עתה סגבה רחל את התרפים
ויגבוב יעקב את לב לבן על בלי הגיר לו כי בורח הוא כי
המגיד שהם התרפים ותגבוב רחל את התרפים אשר לאביה
ויגבוב יעקב את לב לבן בגטולת רשות שלקח ממנו בפעם
הראשונה שאמר לו שלחה ואלכה בזה גב לבו כי אמר אילו
ברעתו לילך שלא ברשות למה לקח רשות אותה הפעם וכיון
שעתה לא הגיד לו גב לבו ועל טעם זה שלא הגיד לה היה
עוד סובה אחר לגבוב לבו לפי שירע לבן כי בורח הוא יעקב
מעמו ועל פי' לא כתן א לבו שיחזור יעקב ללכת א עמו אויבו
וי' מהלך לא עקבו ללבן לומר שמה יברח כי אעפ' דרשה לא
חזי אף מזלו לא חזי • ויאמר לבן ליעקב מה עשית ירצה מה
עשית בפעם הראשונה שנטלת ממני רשות כי בזה גב לבני
ותנהב במתי פסביות חרב פניו וכו' מירי חרב ורובו להסאר
שבמות כיון שפסביות מחרב • או יאמר שבמות והלאוי
ישארו בסביה חיות וקיימות אלא הם שבי ליפול בחרב עשו'
למה כחבאת במדרש עס ועבר ללמוד תורה וזה פריה סגב'
אותי בממוני והלאוי הגדתי לי ואשלחך בשמחה והייתי מונתך
לך ממוני ים לאל ידי לעשות עמכם וכו' פירש בני יצו שהכונה
הוא שאמר לבן ליעקב ים לאל ידי לעשות עמכם רע אף על פי
שאמר ליה' השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע יען
וכיען אלהי אביכם חמס אמר אליו לא יזר מהכונ' היא שפסבא
אלהי אביכם חמס אמר הכתוב ויבא אלהים אל לבן ויאמר לו
השמר לך דקשה מאחר שאמר הכתוב ויאמר לו מאי השמר
לך דק' אמר דמספיק לומר ויאמר לו השמר מדבר עם יעקב
וכו' זה ים לאל ידי לעשות עמכם רע יען ואלהי אביכם חמס אמר'
אליו שאמר הכתוב ויאמר לו ועכו' למה אמירה אחרת השמר
לך אים כן בוראי כונת אהיך שאני לא אדבר עמך בלתי אבל
אחי ורעי אשר הבאתי עמי כמו שכתוב ויקח את אחיו חומר
אלהים שיעשו עמך רע ים לאל ידי כי לא יקרי עון מאלהיך
בהב' זהו אבל מה אעשה בשביל בנותי וכו' • ולא בטעמתי
לנשק עתה שהמרה בי הקב"ה שלא לדבר עמך רע אין לך
פחד מהיזק שאיך יק' הסכלת עשה מהלכות דרך ארץ
ולולי התראת הקב"ה הייתי גם כן מתיקך אבל עתה אין בזק
כי אם מיעוט דרך ארץ שהסכלת עשה ואמר עתה ראיתי כי
יע' לנשמו הדין והיוסר ואתה הסכלת עם אחר עמו כי כל

דרוש א לפרשת ויחלש

ועקב ומעם ענת מלאכיו הוא על הכתובים 'מכתבאז על ירוסל'
והשתא ביחא שמדבר בשני עניינים ולא תיקשי לן מירוי וענין
המלאך שאמר ליעקב עתיר הבה להגלות וכולל מרצה יעקב
סיכסס המלאך שרו של עמו בברכות אשר בירכו אביו ולכך
אמר לו מה שמך ויאמר יעקב כלומר משמך יש לי לידע שאיך
הסכמת הברכות מושילה כיון שהם דרך עוקבה אבל עתיר
הב' להגלות עליך ויקרחך בשם ישראל על כי שרית עם
אלהים זה המלאך ועם אנשים זה לבן ועמו ואז אברך שאיך
עם לשון עוקבה הה' בית א ימאכנו ועם ידבר עמו שם
אני עומד להסכים על הברכה בזמן שיקרא שמך ישראל רלא
כתיב ידבר עמך א ידבר עמו שם אני עומד עם בקריאת
השם ויש לנו לרמוז שנאמר ועם ידבר כלומר קריאת השם
ידבר עמו במראה ההיא שיאמר הבה ישראל יהיה שמך ומשם
עם ידבר ר' קריאת עם ידבר ובה יש לבאר מעם יעקב
למלאך הגידה כא שמך שהבין יעקב שקרא עם ידבר עמו
הוא בכלל על יעקב ועל המלאך: קריאת עם ידבר לכנייה
ולזה אמר לו הגידה כא שמך למען דעת מהו השם שלך עכשו
ומהו השם שיחליף לך והשיבו המלאך למה זה תשאל לשמי
שאיך אני אומר ועם ידבר עמו אלא על קריאת עם מדבר
לך בהיותי אני עומד עם וזהו עמו ולרמוז כל הכו' הכת'
וירא אלהים עור א יעקב שהוא המלאך שהוא נקרא אהים
כדכתיב כראות פני אלהים חזר עור וכללה ליעקב בחילוף
השם כי מקיים דבר עברו זה המלאך שנראה עור ליעקב זה
כראה לרעת חזל.

אמנם כפי הפשט יראה שלהיות מלאך זה שרו של עמו שבה
להתגושש עמו על ענין הברכות שלקח מעמו וירא
כי לא יוכל לו אז אל שלחני כי עלה הסחר ואין עוד שליטה
לחיובים מעלות הסחר ואיך כיכל שליטתן הוא בליטה
ובזמן שליטתו לא יוכל לו ויאמר שלחני ויאמר לא אשלחך עך
תחזור אלי פעם אחרת בליטה ולא בכל שעתא מתרחים לו
כיסא לכחך עתה שהוא זמן הבקור אור ותשט כחך וחילך לא
אשלחך כי אם ברכתני ותסכים על הברכות שלא תשוב עוד
לעורר עליהם. ויאמר מה שמך ויאמר יעקב ירצה איך ברך
להודיאתי כי עתה באתי על היות ערין שמך יעקב מלפון
עוקבא שלקחת הברכות במרמה אבל עתיר הקב' להחליף
שמך וישראל יהיה שמך על כי שרית עם אלהים שהוא עמי
שאיך מלאך וכיון ששמך מורה עלך על כיכוח המלאך שוב
איך לך חשט פן אבא עוד אליך להתגושש עמך וכיון שלא
בירכו אז נתן אל לבו יעקב ויאמר שמה מלאך זה איכנו שרו של
עמו לכך לא הסכים לברכני ואולי הוא מלאך גברא או זולתו
שהם מר הקדוש וכתגושש עמי על מה שחטאתי להבה אשר
הבטיחני כמה הבטחות והלכתי להחזיק באזני כלבו ולקראו
אדוני ועל זה בא להתגושש עמי ומשלי שלחני כי עלה השחר
אף על פי שהוא מר קדוש' שמה הגיע זמנו לומר שירה כעלות
השחר ורצה לעלות לקלם קילוסו להבה לכך שאל אותו יעקב
ויאמר לו הגידה כא שמך אה הוא שאל שרו של עמו או גברא
או מיכל שהם מר הקדושה וכיון שראה שרו של עמו את
יעקב מתחזק לידע עמו בסביל שלא בירכו אז אל למה זה
תשאל לשמי בסביל דבר זה של הברכה אתה רוצה לידע שמי
ואיך הוכה. לשלחני אז ויברך אותו שם והפכים לברכות
שכתבך יעקב וכיון שראה יעקב שכבר הסכים שרו של עמו
על הברכה אז קרא עם המקום פניאל להיות עם א הוא מרת
החסד ככתיב חסד א כל היום ובודאי שפנה א עם אל שהוא
מרת החסד להכילני כי ראיתי אהים שהוא שרו של עמו פנים
אל פנים בפנים של זעם אהר בא אלי לעורר על הברכות ועד

וקטח דמקל כתוב וישר אל מלאך ויוכל וכתוב שרית עם
אהים ואיך מתפקח אם נכח המלאך. ונגלגד שלפי
שמזינו כתוב כי שרית משמע שיעקב נכח וכתוב ויגע בכף
יריכו הרי נכח המלאך שתקפה כף יריכו של יעקב ומן
דכתיב ויאבק אה עמו דהילל ויאבק עמו אהם אלא לרדוס
שנתמלא אבק האים עמו הוי שנתמלא אבק האים עמו
והפילו לארץ ומר היותו למטה נגע בכף יריכו לפי שלא
הרגיש יעקב ולא מר גבורה והוה שאמר וירא כי לא יוכל לו
להלחם עמו מר גבורה אלא בצד ערמה כשהו למטה בארץ
נגע בכף יריכו שלא מרפת יעקב. ובה א כבא א ביאור
הפסוקים. מעם שלחני כי עלה הסחר ויאמר לא אשלחך וכו'
ויאמר מה שמך. ויש לדרקק כי הוא של עמו לברכו ולא
מזינו שבירכו עד אחכ ששאל יעקב שמו של המלאך ותתחילה
למה לא בירכו. וכך כבאר למה זה שאל יעקב למלאך מה
שמו ולא השיבו המלאך כי אם למה זה תשאל לשמי. ונבאר
שעם קריאת המקום פניאל ואחר כך כתוב פניאל.

ונגלגד עם מחזל במררם רבה על פסוק וירא אלהים אל
יעקב עור. וירא אלהים אל יעקב עור מקיים דבר
עברו וענת מלאכיו יסלי רבי ברכיה בשם ר לוי את משמך
דבר עברו אין אנו יודעים שעת מלאכיו יסלים אלא מלאך
אחר נבלה על אביו יעקב ואמר לו עתיר הבה להגלות עליך
בבית אל ולהחליף את שמך ואני עתיר לעמור עם הה' בית
אל ותאכנו ועם ידבר עמו עמך אין כתיב כאן א ועם ידבר
עמו וכתגלה עליו הבה לקיים דבריו של מלאך ירוסלם שכל
הכתובים מתבארים עליה שאלו שיקיים דברו נביאיו.

יש להבין מה שדרקקו בכתוב זה עד שהבאנו פסוקים
דבר עברו ומה שדרס רבי ברכיה ומל שאמר לו
המלאך עתיר הבה להגלות וכו' הן אחת כי בפסוק בית אל
ימאכנו יש לרדוס כך. ועוד קשה מה זו שאלה משמך
דבר עברו אין אנו יודעים שעת מלאכיו יסלים ומה בכך
אם יאמר הכביא לשון כפול כי כן מזינו בכמה מקומות ועוד
כבאר מאי אלא דקאמר כי לא יכרך לומ אה בתורף הראשון
ועור כבאר למה הוכרך לומ ידבר עמך אין כתיב כאן דמאי
כפקא לן אם יאמר ידבר עמו או ידבר עמך. ולתוף זה יש
לומר דבא לאמת המלאך מעם המלאך ועם אני עומד אבל מה
קשה דמאי כפקא מינה אם יעמור עם המלאך או לאו רעיקרו
של דבר הוא שרצה עתיר להחליף שמו והוא אפשר אף על פי
שלא יהיה עם עומר המלאך. וגם כריכין אנו לבאר מיין
לנו שהיה עם עומר המלאך שכתגלה עליו הבה.

ונגלגד שדרקו מאי וירא אלהים א יעקב עור למאי אצטרך
האי עור. לזה הביאו פסוק מקיים דבר עברו
סיקשה כפל הענין. מקיים דבר עברו וענת מלאכיו יסלים
והכה חזל דרשו בזה בשם בא מקיים דבר עברו זה משה שנאמר
לא כן עברי משה וכו' כיון שהגיע חצי הלילה כאש' אמר משה
מיר ויהי בחצי הלילה וההכה כל בכור לפיכך מקיים דבר
עברו וענת מלאכיו שעה עשה עם אברה' בסביל הרב' הזה
איתתי כשדרף אח' המלכי' אמר לו הבה רייך עד חצי הלילה בא
ונחלו הליל אני ואת' סכ' ויחל עליה לילה כיון שהגיע השע' שלמ'
העשה וענת מלאכיו יסלים. ובמררם הזה באו לרחות אותה
דרסה לראותו פירוש כפל הענין שמיין שהוא מקיים דבר
עברו משה שאמר כחצות הלילה אין אנו יודע' שעת מלאכיו
יסלים שהיא העשה שיעץ לחלוק הלילה והחצות השני הוא
להכה להכות בבורי מכרים ומכאן מעם מקיים דבר עברו ומעם
ענת מלאכיו הכל הוא דבר אחד לרמוז על חצי הלילה שהכה
הכל בבור במכרים לכך אמר כאן אלא מקיים דבר עברו זה

דרוש א לפרשת וישלח

מב

קומה ה' הוסיפני אלהי כי הכית את כל אויבי לחי בשביל מה
 שחטאו בפניהם לומר חי אויבי לחי באברה ולא בלזהו וישונו
 אל עין משפט זה אברהם עין משפט בטולס בקטו
 לסמיתה וגם אחר דוד קומה ה' יעזר חנוכ פגבר יחק שמח'
 לו חבימלך בעזרת מכת לך מעמנו ולבסוף חזר להטותה על
 פניו ויאמר תהי כח אלה וכו' והוסיפה ה' אל יעזר חנוכ זה
 אבימלך ויפגעו ג' פל קניך. שאבימלך הלך אליו מגדר
 מגדר מגדר והוסיף על מה שהיה פניו כג' יחק ואל'
 לו לך מעמנו. וכגבר יעקב פה הקיץ עמית כגבר עשו לרדון
 ולתפילה ולמלחמה חמה ב' פעמים קומה כגבר הדורון. אמר
 קומה ה' אל נכח יריך לפי שכתוב ירח מן הבח בירו מנחה
 ליעשו ולזה אל נכח ירך כגבר המנחה הבח ב' ד' אל יעקב
 ואל תסבח פניו זה יעקב ובניו להוסיפני וכגבר התפיל חזר
 קומה ה' הקדמה פניו הכריזה: וכגבר המלחמה חזר קומה ה'
 באשך הנשא בפברות כורדי. ואמר הקבה חפילו את מקימי
 מאה פעמים חיי קס אלא לבסתרמה עניים נסדרים וכו'
 זכריהו חנו לבאר ענין זה כי הרי ים ויש סוד. עניים וזקנת
 אבימים וחיי קס. ועוד נבאר חם באותה טעה הם כל
 בשר שאין לרברים הללו סיפור והבנה. ונראה לפר
 שהבנה שאין הבה קס עד שיתנו אל לבם בני אדם לראות
 ענין נסדרים להוסיפם ולגבר מתפלגות נסדרים זהו שאמר
 לפעתימה עניים נסדרים לבשתת עין רואה בעניי הנסדרים
 להוסיפם עתה חקום ומם עתה חקום כל זמן שהיא מוכפפת
 באפר נראה שרשו כך מפור עניים מאהקת אבימים הם
 נסדרים ואין רואה ומם על לב להוסיפם ענין שאין עושה
 משפט הטכניה היא מוכפפת באפר נסדרים ממנו משפט כי
 קרובה יושעתי לבא חלל ממנו עניים עתה חקום אתמהא
 לא עת לקום כיון שהטכני כי היא מוכפפת באפר מעו' ממשפט
 אמרו ישראל חם כן ואמר ה' איתתי תקום. ובהו מדוקדק
 שהילל אמר ה' אלהי ה' בן ה' הוא חם כן ואמר ה' איתתי
 תקום אמר הבה אשית ביפע יפיו לו כל אבות ביפע להוסיפ
 ישראל בזמן שיפיו לו יבא מה שיפיו ברזח פיו את האפר
 אשר טכיתי מוכפפת באפר מתוך אמרות ה' שהיא התורה
 שיפעו הדין והמשפט כי בזה יהיו אמרות טהורות כשקיימי
 איתם ובהו יפה אפר המוכפפ כי באות טעה שאין עוד חמם
 נסוד אין קול בעקה מהנסדרים וכיון שהם כל בצר מלהיות
 נועקים על חמם ויב שחיים וסודים אלהם לפי מכבר
 נכמה המשפט אז כיעור כתרנוולא דמכר אגפה מקיטומא
 ואקום באותה טעה. ועוד קשה להילל וישלח יעקב לפניו
 מלאכים אל עשו ולמה הפסיק בין מלאכים ובין א' עשו במלת
 לפניו לזה פתח בפסוק ויה תאמר כי יפקוד עליך ואת למרת
 איתם עליך אלופים לראש. דקשה כיון שאמר אופים למה
 חזר לומר לראש. ועוד להילל אלופים ראש מאי לראש.
 אמנו רמזו כאן מש' הילל במקו אחר על פסוק וזה המלכי
 אשר מלכו סקדו מלכים אל ארם קודם למלכי
 ישראל בשביל סקרא יעקב לעשו ארזי ח' פעמי ואי דוקדוקי
 סם משה לפני מלך מלכי ישראל להילל לפני מלכי ישראל
 חמם רמז מס עז סקדו מלכי ארם הטיב היא לבני ישראל
 בשביל פהו בני ישראל סקרא ח' פעמים ארזי לפעו ובפסוק
 הזה נרמז באר היט מה תאמרי מלפון מרינישאת מתמרמ
 על כי יפקוד פגעו בני עשו שקיי וסליטו עליך ואת גרמת
 לעצמך והעמרת אותם עליך. אלופים. לראש בשביל מעשיתו
 ראש וקרא אותו ארזי לכך היו לראש ותחיל במלכו וקדמו ח'
 מלכים מבניו קודם מלכי ישראל ונכחו סתים רשית חם
 מציאות

העצורני ה' ונככל כפטי. ויש לי לומר ררך אחר רמז טעם
 אל במילוני עולה מקום מאלף עולה קיח ולמד עולה עד הרי
 טם אל עולה קפה ועם הכולל עולה קבו טהוא גימט' של מקום
 טהוא טם ההיה על פי חשבון עשר פעמי יוד הם ק' פ' עמי
 ההם כה. ופעמי והם ל' ה' פעמים ה' הם כה קמבא טם
 ההיה עולה קפו טהוא מקום וז' ויקרא את טם המקו פניאל
 כלומר פנה אל בשם א' עולה מקום כמו טכתבו כי רחיתי
 אלהים פנ' א' פנים ל' טכס אלהים הפני מלנו הם אל טהיה
 חוקיות הראשונות של אלהים הוא אל וזה מרת המין בטמא
 כי רחיתי אלהים פנים פנים הקורמים בשם אלהים טהוא אל
 זה רחיתי בטפת הדין והענין של ז' פעם ותכל כפטי ובאותו
 מקום ומן לא היה ז' כי חם הוא לברו רחם ולכך קרא את
 טם המקום פני חל פניו היה טם אל וכשורח הטמם והוא
 כולע על ירכו והיו כל באי עולם רואים אותו כולע על ירכו
 אז קראו פניאל לומר לבני העול פניו וראו מרת חסד א' טעמה
 סלח הרגני רק נגע אל ירכי והנני כולע על ירכי על כן לא
 חכמנו בני ישראל כיון שראו כלם הנם טכעם לו בהיותו כולע
 פל ירכי וניביל על כן לא יאכלו בני ישראל הסכימו כלם טלח
 לאוכלו מטמא בעוד לילה כי לא ראו בני אדם חם קתושט
 עם המלך ואם נעה ל' נים. ולעד כי כל מה טכעם יעקב
 ללקות בגף ירכי הוא על מה טפלת מלאכים אל עשו וככע
 לפניו כמו טחולל במ הזוהר מכל אית מלאכי טיכאו לקראתו
 כלם הלכו מחלנו ויותר יעקב לברו טהוא נכח לברו מחבר'
 המלאכים. ובהו יתבאר מאמר חזל על פסוק וישלח
 יעקב מלאכי לפניו רבי יהודה בר סימון פתח מה תאמרי כי
 יפקוד עליך ואת למרת אותם אלופים לראש אל הקבה לרדו
 היה מהלך ואתה מטלת אכלו ואומ' לוכה אחר שבך יעקב
 נחייכים וכו' לבאה מה כונתם אל לרזש בפסוק ולמה עשו
 פתיחה זו. אמנם כל מדוקדקו מם מלאכים לפניו כי בוראי
 טלפניו טלחם ולא לחארי. והנה רזל תירגנו זה במאמר
 בתחילת הפרשה וזה לטובה. וישלח יעקב מלאכים לפניו.
 רבי פנחס בשם ר' רובין פתח קומה ה' הקדמה פניו הכריזהו
 פלטה כפטי מרע חרבך. רבי פנחס אמר חממה פעמים
 רוד מקום להבה במפר תלים קומה ה' הוסיפני אלהי קומה
 ה' באשך. קומה ה' אל נכח יריך אל תטכח. קומה ה' יעזר
 חנוכ. קומה ה' הקדמה פניו. חל הקבה רוד בני חפילו ואתה
 מקימימה כמה פעמים חיי קס ואיתתי חיי קס לבסתרמה עניים
 נסדרים אבימים מאהקים הדין מפור עניים מאהקת אבימים
 רבי שמעון בר יוכה אחר עתה חקום כל זמן שהיא מוכפפת
 באפר כבי יכול אלא לבסיפיע אותו חום טכתוב בו התנערי
 מעשה קומי עבי ירושלם באותה טעה הם כל בשר מפני ה'
 למה כי בעוד ממעון קרמו. אר' אחא כהרא תרנוולתא
 דמנערה גרמאה. לא דמנערה אגפה מן קיטומא. קדמה
 פניו קדמה לרטיעא עד לא יקדימנה. הכריעהו הכריעהו
 לכך חוב טנברהו המרא המה כרעו וכפלו פלטה כפטי מרע
 חרבך פלטה כפטי מאותו רע טהו בא מחכה סל אות החרב
 טחאמר ועל חרבך תחיה ובס' כסף נכחר כתבתי בבואו
 מאמר זה בס' וישלח ועכשו עוד חרשתי ויתבאר כל המאמר
 טבארזל לדיקדק מאי מלאכים לפניו לכך אמרו הדין קדמה
 פניו הכריעהו ולכך סלח יעקב מלאכים כרי שמעון מה
 טכעם לעשו אחיו לקראו ארזי ירחמהו טשהו לקרם פניו
 טל עשו הרע עד לא יקרימו ויכריעהו הקרופ ברך הוא
 לכך חובה ומם הפעמים אמרו במ' ראשון של תלים הכונו
 היא ס' ראשון של תלים הוא כגבר א' בראשית טבני מצינו
 בדרך אברהם אחריו מלכים וכגבר זה אחר רוד בס' ראשון

דרוש א לפרשת וישלח

הזאת שהוא לאי אבל לא הבטיחו מאיער בית אביני ויעקב
אמר ושבתי בשלום אל בית אבי והיכן מצינו סגנה אור על
אותו הדרך שהו מאי ער בית אבי לכך הביא פסוק ויבא יעקב
שלם שהוא שאלת שלום שאל יעקב ושבתי בשלום אל בית אבי
ויבא יעקב שלם אל עיר סכס מקום בית אבי וכל זה בכח
התפילה והכרר שקדמו לזרה לכך כשבא לארץ ישראל ויבא
עמו לקראתו כתיירא והו טעם ויירא יעקב מאד שהי מבחינה
זו שלא הובטח על שמירתו בדרך ארץ ישראל ער בית אבי
והבה הצילו ויבא יעקב שלם עוד חרשתי מהוקשה לרבי
ברכיה מ"ס ויבא יעקב שלם עיר סכס והרי היה ראוי לכתוב
כך כשהגיע לסוכות והלך עמו לרכו שפירה אז ראוי לומר
ויבא יעקב שלם לסוכות ולמה המתיך לומר כך ער לאח סיטב
בסוכות קיץ וחורף וקיץ שהוא סנה ומזי ואז בא לומר ויבא
יעקב שלם לכך בא רבי ברכיה ורמס שבא לומר סנה
כשבא מארץ ישראל לבית אבי שלא הובטח מהקבה כי אם
והסיבותיך אל הארמה הזאת גם סס יד הבה תמחה ועל דרכי
גנה לו אור בבואו מאי לבית אבי ולכך לא אמר ויבא יעקב
שלם לסוכות לפי שמובטח מהבה לבא גם בשלום אבל החידוש
הוא שבא שלם מסוכות לסכס שהוא באי ולכך כתוב ויבא יעקב
שלם עיר סכס ולא אמר ויבא יעקב שלם לסוכות וכפי דעתי
עזה שדקדקו חז"ל ג"כ במה שאמרו שלם בגופו שלם בממונו
שלם בתורתו שבו לתרץ למה לא אמר ויבא יעקב שלם לסוכו
לפי שדברים אלו לא נכלמו ער עכשו לאמר סיטב בסוכות כל
מזן שהוא כי גם בבואו לסוכות עדין הוא גולע על יריכו
ובאמנעות הימים ההם כתרפא ויבא יעקב שלם בגופו וכך
בממונו כל אותן הזמן לא נשלם בממונו כי נתן הרווח לפעו
ובתוך הזמן הו סיטב בסוכו הרווח נוסל בממונו כבאסוף
וכן בתורתו כשבא לסכס עדין לא נכלם בתורתו כי לא היה
לומר בבית לבן כי אם ט' וסיר המעלות ונטרד אח' כך בדרך
ער אחר סיטב ויבן בית בסוכות קבע יסיבתו וחזר לתלמוד
ויס ראה מתרגום ירושלמי שתרבו יועט לו בית אולפן וכשבא
מסס לסכס בא בכל אותם ג' דברים ועכשו כבאר מ"ס סס
במדרס רבה ויבא יעקב שלם סיר המעלות רבת כררוני
מנעורי יאמר נא ישראל אחר לו הקבה ויכלו לך אל גם לא
יכלו לי ויבא יעקב שלם ויש להתבונן קטר הפסוקים
סיר המעלות רבת כררוני וכע"ע פסוק ויבא יעקב שלם ועוד
מכל דאל הקבה ויכלו לך ער שהסיב גם לא יכלו ועוד דאס כן
מאי גם לא יכלו לי ה"ל לא יכלו לי ועוד לדרסה זו למה חזר
לומר רבת כררוני פעם שנית

וגלע' שדקדקו מ"ס ויבא יעקב שלם מהו פירושו של שלם
ואח' כך ררשו שלם בגופו שלם בממונו וכב' ביארתי
כוונתם גם וכאן ררשו עם פסוק סיר המעלות רבת כררוני
שיעקב היה אומר אלו הטו סיר המעלות כמחז' ויס לדקדק
למה אמר שני פעמים רבת כררוני ועוד לסברת חז"ל דיאמר
נא ישראל הוא ישראל סבא קשה דה"ל אמר ישראל מאי יאמר
נא ישראל לזה דרשו סכסעלה יעקב לארץ ישראל ובא לסכס
בארץ כנען עשה סיר זה ואמר רבת כררוני לתת טעם על
מה סכתעכב בסוכות יח חרשים ולא בא מיר אל מקום אבי
ומה גם שהוא עבדו אמר כסיבא מבית לבן זה לפי עמיס סנה
שאני עתיד ללקות בסך זה של עשרים סנה קלא כבדתי את
אבותי וכיון סכן כסכפטר מעשו לשלום למה לא הלך מיר
למקום אבותיו לז' רבת כררוני מנעורי סתוקף הכרו אפכוני
ולא נתכוני הסב לבית אבי כי חששתי מחטאת פן יתפטר
עשו עלי ויתקנא כי בהיותי בבית אבי הבה ויכלו לך כיחא
לך להתעכב מעני חששם אס בכל הכרים ההם שררו עליך
יכלו

מציאות המתעלה ולחיות אלופי הוא ממך ואם גם זאת שהיו
לראש ותיחלה קודם לזלכותך וזשה וישלח יעקב מלאכי לפניו
ושליחות זה סגנו גרם להקדים לפניו אל עמו אחיו סקדס
לפניו ח מלכים וזכה אני מרקרק מה סנתיירא יעקב מאר
אעפי שהובטח כמה הבטחות והוא על פי דרך סכתבו בס'
הזוהר שכשאר לברו מהמלאכים וכריך לבקס כר רמו בפסו'
וכל שיעק' ראה בחוש העין סנות של מלאכי ארץ ישראל סבאו
לקרמומה סכסענת הליכתו לא ראה אותם כי אס פי חלום
ויחלום והנה סולם והנה מלאכי אלהי ועכשו כאשר ראס עין
בעין אמר מחנה אלהים זה שהס מלאכי אי שהסכינה גלונייה
גם והמקום גרם ויקרא סס המקום מחנים והיה לו להתחזק
יעקב בהקבה אשר שלח לו כמה מלאכים בעזרו ולא היה לו
לחוש לפעו וישלח יעקב מלאכים לפניו להכניע חלק הקרנ'
ולומר לפעו אחיו כה אמר עברך יעקב והלואי עי' סלוחי אחרי'
כי אס עי' מלאכי קרנשה העומדי בעזרו אז עמו סליחותן כי
גרול כחו של יעק' אבל כשעמו סליחות פירושו ממנו והניחוחו
לברו וזכה וירוקק משה ויסבו המלאכים אל יעקב לאמר
דאין צורך סאן מלת לאמר אמנס רמו סלא סבו המלאכים
להיות עמו כבדאסוכה אף סבו המלאכים לאמר כרי לאמר
אחיר' הסובתו בלבר ואינה חזרה כרי ליעב עמו כי אס ויסבו
כרי לאמר בלבד וכיון שהסיבו סמובתם חזרו למקומם ולכך
ויירא יעקב מאד כיון שראה שהמלאכים סקרמוהו הלכו להם
זיותר יעקב לברו אז ויירא יעקב מאר וייר' לו בסביל עכמו
סגרה שהלכו ממנו המלאכים והזמין עכמו לרווח ולמלחמה
ולתפילה ואפסר לומר עור טעם יפה אל פמר יעקב מעשו
דכתיב ויירא יעקב מאד עם המאמר שהכענו תחילה ולבא
לביאורו כריך להבין מה ענין פתיחה זו ומה הוקשה לו
בפסוק ועוד מ"ס ותגזר אומר ויקס לך זה יעקב מהו הדבר
סגזר ונתקיים לו שאס הוא מ"ס אחר כך ועל דרכיך גנה אור
שאמר אס יהיה אלהים עמרי והנה אנכי עמך יקשה סלמה
עשאס ב' חלוקות ותגזר אומר ויקס לך וחזר לומר ועל דרכיך
גנה אור רמסמע שהוא רבר ב' ה"ל ותגזר אומר ועל דרכיך
גנה אור או יאמר ותגזר אומר על דרכיך וגנה אור אור ותגזר
אומר על דרכיך ויקס לך ומדקאמר ועל דרכיך גנה כו' נראה
שהוא דבר אחר זולת הקורס גם כן כבאר מ"ס על שני דרכיך
אס מדבר על יכיאתו מבית אבי ועל חזרתו כפשוטו קשה
מה סלביא ראה מויבא יעקב שלם שהרי על מה טאל אס
יהיה אלהים עמדי הוכיח הבטחותי ממה שאמר הקבה והנה
אנכי עמך וגם הוכיח וסמרי מרכתי וסמרתך אס כן היה לו
להוכיח על ושבתי בשלום ממה שאמר לו הבה והסיבותיך ואס
כוונת רבי ברכיה סאין הפרשה מסורסת ולכך לא הוכיח
מזה סיבותיך סנאמר קודם מ"ס יעקב ושבתי בשלום אס כן
אין הוכחה על וסמרי מוסמרתך ועל אס יהיה אלהים עמדי
מוהנה אנכי עמך כיון סנאמר קודם כררוני

וגלע' שהוקשה לרבי ברכי' משה ויבא יעקב שלם ומספיק
לומר ויבא יעקב עיר סכס לזה פתח רבי ברכיה
ותגזר אומר ויקס לך שמדבר על יעקב סגזר אומר והוא לאמ'
לררות שהיו נודרים בעת כרתם וכיון שלמד רעת את העס
לזכותם זכה הוא סנתקיים כררו לו לעכמו והכל תוליס הנדר
ביעקב כדר לאביר יעקב כמחז' וס ויקס לך לרמו גם כן
סכל הנדרים סנוררי בני ארס בעת כרתם מתקיימי בסבילך
ועל דרכיך גנה אור על ב' דרכיך כל' לרמו סבחזירתו יס בה
ב דרכים הא' דרך ח' ער ארץ ישראל והא' מאי ער בית אבי
כדכתיב ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים שהוא
כהגיעו לאי' והנה הבה הבטיחו והסיבותיך אל הארמה

דרוש א לפרשת וישלח

מן

זכאי כמו יעקב שהיה מטיקרא דרין ויעקב איש תם וגם
 פכסו דרין וביני ביני חטא באימור נדרו איך הקב"ה משלם
 לו חטאו לעתיד רק מעתה בא לשלם חטאו ואם ולפי שכתוב
 ביעקב איש תם לכך ויבא שלם מלשון תשלומין שבא לשלם
 חובו בדריכה. ועליו ועל כיוצא בו מניח הנדרות לעשה
 ומעורר דין בעה"ל ושילם לך על מה שחטאת לטעבר כגון
 יעקב ששילם לו איחור נדרו בכנות דרקתו שמתה רחל וגם
 התחיל לשלם בביתו דינה שהיא כות דרקו של יעקב. וזוה
 יש לבאר כיון שיצב בבוכות סנה וחזי ואיחר נדרו למה לא
 נתבקרה אז פנקשו. אמנם כל שמעשה דינה שעינו אותה
 הוא תחילת תשלומין ליעקב על איחור הנדר ואם יבא יעקב
 שלם מלשון ושילם נות דרקך שהוא תשלומין התחיל לשלם
 בעיר טכס בדריכה וגמר הפרעון היה בחל. ועכשיו כבא
 לביאור הכתובים הבאים בענין ותצא דינה בת לאה.

ויש לדרקך אומרו בת לאה ולא נתייחסה אחר אביה בת
 יעקב וראו דרשו סנדמית לאמה יחאנית ותצא לאה
 לקראתו וכבאר מ"ט אשר ולרה ליעקב כי הדבר הזה ידוע
 הוא. ולהבין כפל ויקח אותה ויטכב אותה ועשה למה
 כפל אותה ב' פעמים. ונדרקך ויאמר חמור אל טכס אבי
 לאמר מאי לאמר. ועוד שהפסיק בפסוק ויעקב שמע בין
 פסוק ויאמר טכס ובין פסוק ויצא חמור. ועוד קשה אומרו
 כי נבלה עשה וכן לא יעשה דפתח בבלה החמורה וסיים וכן
 לא יעשה דמשמע שאינו דבר הגון. ועל מ"ט ועמו במרמה
 כי איך באין מרמה כי אם התול גמור כמו שכתב ה"אב"ע ז"ל.
 וכבאר דרקוי דברים הבאים בענין.

וגלעדי לבאר ותצא דינה בת לאה אשר ילדה ליעקב
 בטובל מה שחטא יעקב על שלא נתנה לדינה
 לאשה לעשו אחיו ומנע ממנו חסד כי לאה היתה מיושרת
 לעשו ולא נתנו לו אפילו לדינה בת לאה לכך נעלה ביד טכס
 בין חמור וזהו עפי דרשתם ז"ל בסמוך למס מרעוה חסד וכו'.
 עוד יראה שאמר ליעקב בטובל שאיחר נדרו נתבקרה
 פנקשתו ואיך כך לדיכה. עוד יראה ליעקב בטובל
 שנטעל סהרה לעכמו וקרא עבדו אל טכאמר ויקרא לו אל
 כלומר קרא לעכמו אל. אמר הקדוש ברוך הוא אפילו חזן
 הכנסת חיכו מטל סהרה לעכמו לכך אירע לו כך עש דינה.

וירא אותה טכס ויקח אותה ויטכב אותה ואמר ב' פעמים
 אותה לרמז שלא היה מדעונה אלא טכס סלקחת ויקח אותה
 בעל כרחו כד ויטכב אותה בעל כרחו ולכך לא נאמר ויטכב
 עמה דמשמע מדעתה. אלא ויטכב אותה בעל כרחו וזהו
 שסמך ויענה שהוא בעל כרחו. ויאמר טכס לחמור אבי
 לאמר ירעה שאף על פי שחמור ידע בטובה של דינה מות
 לאמר לאביה ולאחייה אמה בלשון הזה קח לי הילדה הזאת
 שפדיק היא ילדה כיום הילדה שאיפה לא ירעה והיא בתולה
 ומה שהפסיק בפסוק ויעקב שמע בין פסוק ויאמר טכס
 ובין פסוק ויצא חמור אפשר לומר שהם מכלל דברי טכס
 אל אביו שאמר לו קח לי הילדה הזאת וכי תאמר סדרך
 להחזיר תחילה לדינה בבית אביה ויחשבו. אביה ואמה
 שעיין היא בחוקתה ולא נבעלה כי לא כנון לרבה דבר
 ודינה בבית טכס עדין עומדת לזה אמר לו טכבר בודע
 הדבר ויעקב שמע וכתפרסם שנטמאת דינה בתו ולפיכך
 יותר טוב להניחה כאן פן יתרה אפס ולא ירצו לתת
 אותה לאחר טאחזירכה לבייתם. ובני יעקב באו כשמעם
 ענין הטומאה וחסבו שטמא אותה וחזרה לבית אביה ועל
 זה כתפכונו אבל אמר כהפסוק מעדין היא עומדת בבית
 טכס דרשנים לקחתה לאשה אז ויחר להם מאד בנ' היא

ועליו לך אבל כיון שלא יכלו לך למה לך לחוש עוד ולהתעכב
 ודיבור זה של הקב"ה כל שרמו במס יאמר כא ישראל שהם דברי
 הבה ליעקב ואמר כא שנקראת בשם ישראל על סם עשרית
 עם אלהים שרו של עשו ועם אנשים לבן ועשו והוא עם
 של ישראל מורה על שררוק ושלם יכלו לך וכיון טכך למה
 מתעכבת. והנה חזל חטבוה לעונם ליעקב על שאיחר
 נדרו שלא עלה לבית אל לכנות המזבח נתבקרה פנקשו
 בטכס ועינו את דינה בתו ולפיכך הוכיחו הקב"ה ואמר לו
 ואמר בא ישראל מה יכלו לך חזר יעקב ואמר רבת צרונני
 מעשורי ואף על פי שלא יכלו לגמול על גבי חרטו חורטיס
 מלשון חורטיס און במחשבתם בקשו לבלעמי ארמי אובה אבי
 ג"ע עשו אכלמי הממני ולקח הממשל בעה"ל והאריכו למענית
 לולי החמיק הכי ה דרקיק קצץ עבות רשעים שנתקבצו עבות
 וחבל אכטיס חטאים לבן וכל סיעתו וירדפו אחרי יעקב גם
 עשו וד מאות איש עמו והקב"ה קצץ העבות ההוא שכל אותם
 הת איש הלכו כל אחד מקצהו כי מתוך כך יבטו ויסוגו אחור
 אחר טטב עשו לאחור אותו שסונא כיון ליעקב הדרי המזונין
 בצדקתו והיו כחציר גבות שמקודם טיטלף הוא יבט שלא
 תצא כפן קוצר מבלי היות בו ממש כן בית עשו יהיה לקם.
 וכי תאמר מה יש לפחוד מעשו עוד כיון שאמר יקח לך אשר
 לך והורה על הברכות ולזא ולא אמרו העוברים ברכת ה'
 אליכם שאילו עשו וסיעתו טטעברו על גבול יעקב אמרו
 ליעקב ברכת ה' אליכם בירכנו אתכם בשם ה' היה ממש
 בהודאות אבל לא אמר כך כי אם יהיה לך אשר לך איך ממש
 בהודאות זו ולכך לא נתחוק יעקב בעצמו להיות שלם מפתח
 עשו פד עכשיו טעברו ית חרם והוא היה מכבוד בדרוננו חז
 גתחוק וצא יעקב שלם מהעמד עיר טכס כדי לבלות ממש
 למקום אביו והקב"ה העמישו בדינה על טקנה סם מקום בק'
 קשיטה ויכ' מזבח ולא זכר נדרו סנדך להקים מזבח בבית
 אל אשר נדר טם. עוד טם במדרש ויבא יעקב שלם
 רבי חי' בר אבא פתח איש זך ויטר אותה קיים לא באמר
 אלא אותה הא לטעבר לא היית דרין כי פתה יעיר עלך
 עתיד הקדוש ברוך הוא להתעודה עליך ולשלם לך כל דרקות
 טעמית ולפי שכתוב ויעקב איש תם יוטב אלהים לפיכך ויבא
 יעקב שלם. ויש לדרקך מהפנין קטר בכתובים הללו
 ומ"ט היית לא באמר אלא אותה הא לטעבר לא היה דרין
 מכלל למדרש הכי דלמא קאמר זך ויטר אותה לטעבר ועד
 עכשו. ועוד לבאר מ"ט עתיד לעירר עלך מאי עתיד
 דין אמר כיון דקאמר קרא ביעתה מאי יעיר עליך הלל כי
 עתה מעיר עליך. וכן כבאר משולפי שכתוב ויעקב איש
 תם שאין לו הבנה.

וגלעדי טרבי חי' בר אבא הקסה בפסוק ויבא יעקב
 שלם מה שהקטינו ודרקנו בו למעלה. ולזה
 פתח צפנ'ק' אס זך ויטר אותה פתח זה פסוק זה פתח
 כוננת מ"ט אס זך ויטר אותה פתח זך ויטר וגם פתח הוא זך
 ויטר ואס כן איך היא אומר יעיר דלא עיך התעוררות אלא
 ברבר הטין וכיון דמידי טהוא גס פתח זך ויטר טכאיה ראי
 לומר כי פתח משלם כות דרקך וכו' ואם הכתוב מדבר כי
 לטעבר היה דרין ולא פכטינו וזוה יצדיק לומר יעיר מה
 לטעבר ושלם הנרקע של זמן הראשון קסה אומרו זך ויטר
 איהו והלל היית לכך אנו צריכין לומר אלו קה ג' זך ויטר אותה
 עכשו הא לטעבר לא היה דרין ואם כי פתח הקב"ה דין באמר
 הוא טם ועל מה טעבר שלא היית דרין יעיר עלך עתיד
 לעירר עליך את הדין ושלם כות דרקך ושלם טהוא ננה
 שלם הנרקות של עכשו זהו בתן טרובני ויב' אבל אס דכונ

דְּרוֹשׁ אַ לְפָרֶשֶׁת וַיֵּשֶׁב

היה לל אס בתך את ולא בת אמך את לך דרשו מענין הכתובים מדבר בישאל עיכאז ממכר ונכפך זה היה במדבר ומולדתו תוך ביום הולדתו תוך לא כרת סרך והחלח לא המלחח כו' ועמית כאלו היה אבין אמריו תחת לכן כל המושל עליך ימשול בהמשל המבווא הוא כאמה בתה כמעט האמורי עמית ומתוך המשל קזה יבואו לאמר עוד אמיר אחרת שכנסת אלתם השעי כך היו אבותיכם והיו לאמר מתוך משל כאמה בתה יאמרו גם כן בת אמך את כבתה אמה שכמעט הבת היו גם כן מעשי האס זאתם מולדתי בכבוד אבותיכם הקרוני להזכיר לפי עליהם וכן כמעט הדור הוא יעשה הנשי סהרן הוא כבת והנשי הוא כאס המלמד בני לזה הקפי רבינו שאמר מעמטיו של הנשי הם כמעט הדור שהיבת לרשעי ומספ הבתו נראה שארד בה כמעט המעשה הקרוני יע ברזה והנה למרנו מכאן שרבינו שיכאה לחון עשתה כמעט אמה ולרשת יסי מעולה כפי שזיתתה זיכה כגעה בכבוד אמה לזה דלי בריתא זכיא עבד האמה זכיא ועכסו יתבאר מה שאמרו בני לזה הכזונה יעשה וכן חילו לא היה ברבר זה חסרון כבוד לחמנו חרסנו אכל איד קעמי אכחנו שמתוך תפס זה הזכוננו בני ככנז אדם על העקר באמרם לזה זונה הית ואס כן אנו בני הפקה חנות שמתוך טעמו זוכה לרינה מחר הדבר ללא לחן אותה כזונה ואנו כחשבים לפני אדם על הפקר הנולדים מנות

וכי תימא מיני ללס למשוב תיעה קזית שבטיל טעמו זונה לרינה יחטבו גם כן ללא הזונה דהא לאו הא בהא תליא לזא טהלא ידענן עמי גרם זאת סתם זונה לחון לראש בבני הארץ היא לזה שיכאה נתכא לזה לקראתו ולכך יתכא זינה לסינות בת לזה וכיון שכבר היכא גרמה אמה לבתה עמנו ברוב חנות יתגלגל הדבר מבתה לאמה כי כבת כן אמה ודוק

סדר וישב דרוש א

בראשית רבא וישב ראובן ויצולחו טידם וחיבן היה דכיימי ודבי נחמיה ורבנן רבי יוסן אכר כל אחד ואחד מהם היה משכש אח אביו וכו' ואוחו יהוס זה של ראובן ורבי נחמיה אבה אכר ראובן אני בכור ואין חסרתון תרני הלא בו רבנן אמרי אמר ראובן רחום מונה אחי יעם אחי ואני בצילו אצו הייתי סבור שנהדתי מכה אותי קעשה והוא בנות אותי קע אחי שנאמר וא כוכבים משתחווים לי ואני מצילו אסר לי תפלה אחת פתחת בהצלחה נפשות חילת חיין שאין פראשע ערי מקלט תחלה הלא כההוסיך החי אח בצר במדבר

ידוע הוא שכל מדותיו של הקרו ברך הוא הם כדרך משפט איז בהם נפתל ועקם כי פלס ומאזני משפט לה לתת לזיש כדרכו ומעלת ישיב לו ימי לנו גדול מחבותינו הקדושים שכל עמימותם הם מפדוים מפאת הפסגה ועכף פקרה עליהם בכל פרטי עמינותם שהרי שבטיל שגרים ועקב לאביו שחרר אותה חררה גדולה בענין הברכות לך חדר גם הוא במסירתו של יוסף ופסביל כב טכה שלא יכיר את אביו דהיינו עשרים שנה בבית לבן ונתעבץ בהרף ב טים ולכך נענש שלא ראה לבנו יוסף כב טכה וכן יוסף על מחטא עם אחיו בא את רבתם רעה שהיו חשורים על אבר מן החי ותולים עיניהם בבנות הארץ ומולדים בבני השפחה וקורים להם עבדים וכלם נהמנו בעסק וכתבתו בספר כבחר ולקח בשלמתו כמחול בלם ומאז משפט לה אל הקדוש ברך הוא את אחרת חשורי הם בכך

רעה כפולה לענוה ולעסק בביתם והיו כי כבלה עמה למטב וכן לא יעשה לעבד אח הענינו ולחול דרם וכן לא יעם באומן וכוחתם לדרום בי בני כח מוהרים על ביאה שלא כדרכו והי כמיתה מדכתיב והיו לבסר אחר מקום טעמיים בסר אחר עקל הרום כי כבלה עמה בישראל על עם העתיד משעשע דינף שוב על לערל יכאה דינה חטת נוסף טיכאז ממנו עוברי עז ורבעס ויהוא הרי שכבלה זו עשתה רומס לישראל באחרי הימם ו נשמעתי בזה פס מה שאמרו חזל שכאלת דינה לשמעון ויכא ממנה זמרי שכסל בזנות מכר פהי מזרע דינה שכבלה בזנות שכסל זהו כבלה זו כמעט לישראל שכסלו בזנות אחרי זמרי הוא שאלו בן הכנענית כחמול יורב חמור אדם עם בני ועקב לאמר לאביה הזקן תמו בתכם והתחתנו אותנו ובגררש חזל כתיב לא התחתן בכיכו הכונסיהם יעשו כרצונם אופן שיוכלו להתחתן יחד כגון סיני ויהתחתנו אותנו עשו אותנו אופן הגון שיהיה בורק החיתון ולכך לא אמר התחתנו בניו אלא התחתנו אותנו ויאמר שכם אמר חן ורצה הנה ידעתי שעל מעשה זה איני מוכא חן בעיניכם אבל מובטחני שלעתיד אמר חן בעיניכם מצד כמה טובות שאמי עתיד לעשות לכם ואמר תאמרו לי אתן ועל שאנתי הנצרה הזאת שפטו בא חותי ברין תורתל לסקול כסף כמורה הבתולות ואתם הרבו עלי מאד מוהר יותר ממורה הקבוב כמעט הבנות ועוד הוסיפו עלי מתן נחתך וכתחל בזה פסל לפי שחמור אביו אמר לפון גזרה תנו כא אותה לו לאשה כיון שהיא בני וכן המלך פודץ לעשות לו דרך כרצונו ומה גם שחפקה נפטו ויש פכתי נפשות ברבר אס לא התמלא תאותו ושכס ראה כי לא זו הדרך לקמתה לו לאשה לכך נדר לתת מוהר הרואי לאונס בתולה וגם לתת עוד מתת אולי יתרבו ברכי כסף ויעשו את שכם ואת חמור במרמה וירברו דבר קשה לומר בפניהם אשר טימא דינה אחותם כי לא נכון למי על משכב בן המלך שהוא טומאה ולא אמרו אשר שכס את דינה אחותם חו היא המרמה של בני ועקב פסיון טראו שכם וממור את דבריה קמים לומר אשר טמא דינה לפון טומאה אמרו בורא שאין בקרבם עוד רוח אחרת כי מה רב לבחון אמרו בפומהו ולכך לא נשמרו מהם ונקשו וכלכרו בהמל בסר ערלתם עוד אפשר פהם רנו בדעתם שלא אמרו לפון טומאה אשר טמא דינה אחותם לא על היותו ערל טזו היא השוממה ובהיותה נמלי כטהרו מדיגטומאתן וזו היא המרמה ויאמרו לא כוכל לתת לאחותינו כי חרפה היא לנשתתיה לנו חרפה מה שלא נתכנו אותם לעשו אחי אביו שהי מהול ונותים אותה לאיש ערל ולרשת חזל שאמרו עשמו היה ערל אמרו שחרפה יש לנו מהו עשמו קרובינו ערל ועל כן לא נתכנו אותה לו אפרי עשמו הוא למ שאר בארנו זה ערל מבני ישראל הוא פקרא תהול כרתין הנודר מהערלי מותר בערלי ישראל ואיך כסכים לתת לאיש ככרי ערל כי היא חרפה רכופה ואז נתרבו להמול וכש הרבום התכבלו ואמרו הכזונה יעשה את אחותינו על שאנסה והניחה אכלו ולא החזיר לבית אביה ובמדרש רבה אמרו חזל ויאמרו הכזונה יעשה את אחותינו אמרו כנהגו בנו ככמיארם על הפקר מי גרם ותכא דינה בת לזה ולהבין הרברים הללו ומה גם מש מי גרם ותכא דינה בת לזה שאין לזכר הבכה גלער עס מחול טרדסו למעלה כל המושל עליך ימשול כאמה בתה כבת כן אמה כדור כן נשיא וקשה עובא מהסתו אומ כאמה בתה ומיני להם לדרום כבת אמה אבנם כל סרקרקו בעסקו פהי כל המושל עליך ימשול לזה כאמה בתה מאי לאמרו דרשון ליה בת אמך את ומה בורך בני כיון דכתיב באמה בתה יעוד

דרוש א לפרשת וישב

מד

וכראה כי הקב"ה רצה לקיים גזיר' אברהם בין הבתרי' שאמר לו גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם ת' שנה וזה התחיל מזמן לידת יצחק שהוא זרעו של אברה' והנה איתנו הנירות לא נתקיים אלא ביצחק שנאמר כי ביצחק יקרא לך זרע ודרשו ביצחק ולא כל יצחק שהוא דמות הבית' על סגולה פס ליצחק והוא יעקב כדכתיב ואמרי כן יצא אחיו * עור ירמזו כמי שמורה בשני עולמות שהוא יעקב וכל זמן שהיה עמו עומד אצל יעקב עדין לא היה הנירות בקרא על יעקב כי אם על יצחק אביו ועכשיו שהלך עמו אל ארץ אחרת כדי שלא להשתעבד בשם אז קבל עליו יעקב הנירות וישב בארץ מגורי אביו כי אף על פי שערין לא היה עליהם שבווד של ועברום מת נתקיים הנירות שהרי היו יושבים בארץ כנען סנקראת עם כנען ויעקב היה גר בארץ שאינה שלו וכיון שקבל עליו הנירות זה היה סיבה למה שאירע ליוסף כי נתגלגל עליו מכירתו שמת' וידר מזרמ' כדי לגלגל השעבוד של ועברו וענו אותם וכמו שאחז' וישב יעקב מה כתי' למעל' מן העצין ואלה המלכים וכתיב הכא וישב יעקב אר' חווייא משל לא' שהי' מהלך בדרך וראה כת כל כלבים וכתירא מהם וישב לו ביניהם כך כיון שראה אביו יעקב עמו ואלופיו נתירא מהם וישב לו ביניהם * ועק' איך הוא אומר שיטב יעקב בתוך אלופי עמו והרי כתוב וילך עמו אל ארץ מצני יעקב ישב בארץ כנען *

וצריך לדרקק מש' מה כתב: למעל' וזה המלכי' וכאן וישב יעקב מה הוקשה להם ומה תירוטו בו אמנם כל מהקשו לדרסת חז' והביאה רמ' שלאחר סכתב ישובי עמו ותולדותיו ברך קצרה פירש לך ישובי עמו ותולדותיו יקשה ראם כן היה לו להזכיר תולדות עמו וישבו איך הורישו את החורי ולמה הזכיר עוד ענין המלכים שמלכו לאדם כיון שאינם צורך לישובי עמו וכן פסוק וישב יעקב מיותר הוא בשכבר כתוב קודם ויבא יעקב אל יצחק אביו מתירא קרית הארבע היא חברון אשר גר פס אברהם ויצחק אס כן מה צורך עוד לומר וישב יעקב בארץ מגורי אביו ולא הוזקק הכתוב אלא להזכיר סדר תולדותיו של יעקב הילל קודם ז' תולדות עמו עד פסוק ואלה המלכים וסמוך לו יאמר ואלה תולדות יעקב לז' משל לא' שראה כת של כלבים והענין הוא כשאמר יעקב מבית לבן נתירא מעמו ואלופיו פהם דמיום לכת של כלבים והיה לו ליעקב לדרותם במקליהם שמהבטין על הכלבים במטה והוא נתירא וישב לו ביניהם טעמה עניני טוה להם והוא מה שדרשו חז' מחזיק באזני כלב עובר מתעבר על ריב לא לו שצטו היה ככלב עובר מתקום לתקום והחזיק יעקב באזניו שאלח מלאכים א עמו ועשה עמו עבד לפניו כה אמ' עבדך יעקב עד שתחוק זה נתמלא עברה עמו וישקחו מלמד שבא לנשכו וכעשה צוארו של יעקב כעמוד של שיש וקחו סיניו וכו' וכתעבר על ריב ולא לו לא היה לו מעצמו טוס ריב ועברה על יעקב לז' מה שהשפיל לפניו וקראו ארזוני ומר זה כעס שכתנו מלוכה לעמו והו שדרשו רז' מה תאמרי כי יפקוד עליך מלשון פקירות וממלה שאתה מתמרמר על ממלת עמו כיון שאת' למדת אותם עליך לופים לראש וז'ה כאן אחר שהזכיר ישובי עמו ושהוריש את החורי ויקשה לך כיון שהלך עמו אל ארץ מפני יעקב מהיכן זכה למשול אחר כך מלכות ארום על יע' לז' ואלה המלכים אשר מלכו לפני מלך לבני ישראל הוא מפני שנתירא יעקב מאותם אלופי עמו וישב יעקב ביניהם לך קדמו אלה המלכים ולכך הביא פסוק ואלה המלכים ופסוק וישב וישב יעקב בין כת כלבים שהוא עמו גרם שמלכו המלכים:

צריך על אבר מן החי חייך אשילו בשעת הקלקלה אינם אלא טוחטים ואוכלים וישחטנו טעיר צוים * אתה אמרת מזולזים בבני הספחות וקורים להם עבדים לעבד כמכר יוסף אתה אמרת תולים עיניהם בבנות הארץ חייך סאמי מורה כך את הדוב ותשא אשת ארזוני וכו' *

ויש לדרקק טבענין אבר מן החי לא לקה באבר מן החי כמו שאמר יוסף ואינה מכוונ' המדה כי פס שחטנו ואכלנו ולגורסה דירוש' שאתר כך אמר הבה כך אני מוכיח שהם טוחטים ואוכלים ולפי זה ניחא שהוכיח ה שאינם אוכלי אבר מן החי שהרי אשילו בשעת הקלקלה כשמכרו ליוסף לא פרשו גדר בענין אבר מן החי * וממ עדין קשה מאי אשילו בשעת הקלקלה כי לענין אסור אבר מן החי מה הפרט יש בשעת הקלקלה לטעה שאינה של הקלקלה כי כל השפוט טוות לענין האסורים וכי בטביל שחטאו במכיר' היה להם לחט א גס כן באכילת אבר מן החי * ועק' שהרי לא שחטנו השעיר אלא לטבול הכתנות ברם ולטבול הכתנות היו מוכרחים לטחוט ומה זו הזכחה ועדין אני אומר שאינם אוכלים כי אם אבר מן החי * ומשמתי שבטביל שחטרו באבר מן החי לכך אמרו חיה רעה אכלתהו שאכלוהו חיי ועס זה נאמר שלקה באבר מן החי ולישב מש' אשילו בשעת הקלקלה כל' סעיקר אתה שחיטה היתה לטבול הכתנת ברם וישחטנו טעיר צוים שרמו דומה לרם האדם והרי להוציא דם כדי לטבול הכתנות למה הזכרנו למחוט הטעיר היה להם לתחוב בו סכין ולהוצי' ממנו דם וטבול הכתנות ברם כי באות' טעה לא היתה כונת לאכול בשם כי אם להוציא דם וכיון שאשילו בשעת הקלקלה שלא פתסנו לאכילת בשם לא הוציאו דדם דרך נחירה או תחיב' כי אם דרך שחיטה הגונה לפי שחטנו שמה יהיו כמלכים לאכול בשם הטעיר ויהיה נשחט הכלכה כש' שבשעת אכילה לא היו אוכלים בשם מן החי כי אם בשחיטה הגונה ובתנחומא מייתי טפל חסר אבר מן החי נענש שלא יאכלון המכרי' אתו כדכתי' וישמינו לברו ולמכרי' האוכלי' אתו לברם שהי' חושדים אותו ונחזור לפנינו שלקה במלשתן וכן נענשו השבטים על שגרמו לאביהם לקרוע ויקרע יעקב שמלותיו כשבאו מצרימה וימא לא הגביע כת' ב ויקרעו שמלתם ועל ש'תן עצה יהודה למכרו ואמרו ליעקב הכר נא לכך אמרה תמר ליהודה הכר נא למי החותמת כן ועל ש'גרם יוסף לטבטים לקרוע לכך נקרע' נחלת בנו בעב' היררן ובארץ כנען ועל ש'גרם ביימן לאחיו שיקרעו בגדיהם לכך ויקרע מרכי בגדיו * וכן מצינו כאלה רבות טהנה מדרקק עם חסריו ומיד להם במרה ובמסורה כי עי' שמכרו השבטים את יוסף ולעבד כמכר יוסף גס הם היו עברום לפרעה באופן ששעבוד מכרי' היה בטביל מה שחטאו עם יוסף אף על פי שיוסף היה ראוי לכך עי' שהוציא רבה על אחיו כמו שכתבנו * ובה כבאלביאור הפרטה *

מש לדרקק מה זה היה ליעק' להטיל קנאה בין בניו ולקבל ריבה ולשון הרע עד שבאה כל הרעה הגדולה לירד מצרימה ומתוך אותה ירדה נשתעברו שמה וכן נבאר טעם לטבטייה הקרופים איך שאלו ליוסף ויקראו בו עד שרבו להורגו לז' כי ה נבאת הפר עבתם וימכרוהו בעד כעלים ואם הוא על דברי החלומות מה בידו אם מן השמים הראוהו מדלת אלהים מה טעמו ומה חטאתו וכן נבאר איך יעקב אבינו לא חשם במקו' סכנה וישלחו ליוסף לראו את אחיו ונבאר מה ענין המלאכים שגרמנו ליוסף כמחז' וישלחו האיש כז'ה גברי' ולמה באו כי אם כונתם שלא ילך למקום סכנה היה להם למרלו שיחזור לביתו ולא יגדו לו מקום תחנותם כי שמעתי אמרים כלכה דויתיה * ונבאר כמה דקדוקים בכתובים אחר' לאחד בעה' :

דרוש א לפרשת וישב

המלכים לבית עשו • עיני בדרוש האחר כי שם במדברתי יפה מאמר ואת למדת אותם עליון אלופים לראש • ויש לרמוז גם כן ואלה המלכים הסיבה היא לבני ישראל בגבול שהשפיל ישראל עמו וקראו ארזים מפניו לכך קדמו חמלכי יופשטו דקרא הכי קאמר שיעקב כתיב בארץ מגורי אבינו אף על פי שהיה מקום גרות היה חביב לפניו בבית מושב ל' היות ארץ כנען שהיא אף גם להיותו אצל אביו ועושה כיבוד אב זה היה לו היטוב העיקרי • עוד במדרש אמרו משל לכפח ובנו זהבי וכו' והכונה לדרוש שישב במגור ופחד מדר כל האלופים הכתובים למעלה ואמר לו הקב"ה אל תולרות יעקב יוסף ירצה אלה אלופי עשו הם כלים ביד תולרות יעקב שהוא בית יעקב אט ותולרות יוסף שהוא בית יוסף להבה דהיינו כן אחר משלך וכך משל בכך וחתם שרפים אותם • וכמ' יוסף בן שבע פצרה שכה ואת אחר והוא נער אלא שהיה עושה מעשה נער ממעמט בעיניו מתלה בעקבו מהלכל בשעריו וק'מה האקשה זאת אמר והוא נער והלא אמרו חז"ל בפסו לנער דעת ומזימה עד כמה נקרא נער יא ער בן כה' שכה ויא ער בן ל' שכה וכו' שחז"ל דקראו בפסו שאמר בן יא שכה והוא נער דמשמע שהוא לבנו נקרא נער בן יא שכה והרי כל בני אדם שהם בן עשרים ויותר נקראים נער וה'לל בן יא שכה נער היה רועה וכו' מאי והוא נער לזה דרשו שהכונה והוא היה עושה מעשה נער וישע נערים שאעפ"י שהם נערים אינם עושים מעשה נער במעשה לסלכל באעורם וכיוצא בלחר כפי הפשט והוא נער שעם בני לאה היה רועה ונעשה כמושל ורועה אותם ומתנהג בכבודות והיה עושה מעשה נערות כשהיה אצל בני בלהה חלפה וכו' שהיה אהוב לבני השפחו' היה מביא דבתם של אחיו בני לאה אל אביו שהיו מזלזלי בבני השפחות וביאור הפסוק כולו כתבתי גם בסוף כחבר • וישאל אהב את יוסף לומ' שלא קבל יעקב לשון הרע ואל אהב את יוסף לא היה בגבול הדיבה שהביא לו לא בגבול שהוא בר חכים שמסר לו התורה שלמד מעם ועבר וכיוצא היתה אהבתו ולכך קראו כאן בשם ישראל וראה לרבר שהאהבה היתה על זה ממה שאהב את יוסף מכל בניו ואל הוא על הדיבה הרי על בנימין לא הוציא רבה וכו' ואל אהב את יוסף מכל בניו אפילו מבנימין אם כן ביושר היה הדבר ועשה לו כתונת פסים כי לא היתה כונתו לשמחו משאר בניו לטעם פמיה כי אה'על שהוא בן זקונים מה שלמד מהשני זקנים גם ועבר מסר לו • ויראו אחיו כי אותו אהב אביהם מכל אחיו אמרו אל האהבה היא על הדיבה רעה למה אהב אותנו מכל אחיו שהרי בנימין לא יצא עליו שום לעו והיבה ואל הוא על שהוא הבן קטן מהזקונים הרי בנימין הוא קטן ממנו ולו כלה לאהוב מסובת בן זקוני' אז אמרו אף זה כי אם שפסם שפסם אברהם עיקר מיצחק ורחה ליטמעל גם יצחק עשה עיקר מעיקב גם אבינו יעקב רוצה לעשות עיקר השלשלת מיוסף ולכשת אותנו שיריים ודיחו ולכך שנאוו ליוסף ולא יכלו דברו לשל' שאילו היתה שנאת עמו על שהביא רבתם רעה היה להם להוכיחו על פניו ודבר ירברו עמו בראשונה כדכתיב הוכיח תוכיח את עמיתך • לא תשנא את אחיך בלבבך • אמנם כיון שהשנאה לא היתה על הדיבה כי אם על שקרבו אבות ואותם ריחק ממנו לכך לא יכלו רברו ולהוכיח כדי לבא לשלום עמו שהתוכחה מביאה לירי שלום • ובת' למה יושנאו אותנו כרי שיקרע להם הים פסים פסים וכו' ביאור דבריהם שהכתוב וישאל אהב את יוסף מפני שפסם שפסם לקרוע שהיה רמז פסים פס ים ויראו אחיו כי מטעם זה אהבו אביו וישנאו אותנו כי בשר שיהיה הים נקרע לפניהם כלמת' בזכות כולם ולא יהיו נזקקי כולם לזכות יוסף שבאבותיו

לברו יקרע הים • וחלום יוסף חלום ויספר לאחיו ויוסיפו עוד שנוא אותנו יוקשה מקורם היה לו לומר שספר החלום לאחיו ואחר כך וישנאו אותנו • אמנם כל כיון שיעקב האבא עמו היתה על שהיה מקרבו אביו לעשות ממנו עיקר ורחה א'תם שמו שנאדו עמו וישמעאל לכך כשאל יוסף שחלום חלם אפ'י שלא ידעו אופן החלום שנאווה כי אמרו הזה זה דוכה לידמות בכל הפרטים ליעקב כי יעקב חלום חלם והנה פולס והחלום הוא בארחת כנאווה שהוא א'תם בבבואה וכיון שיוסף חולם חלום זה יורה שהוא מוכן לבבוא' וישנאו אותנו מחמת קנאה וכשספר החלום והנה אהבו מאמינם עתידים אתם לעשות לילים חלמים לפני עבדיו של ירבעם ולומר לה אהיך יוקשה שחלום זה היה מפ'י גנותו של יוסף שיבא ממנו ירבעם ומה להם לאחיו בברה שנאווה על החלום הזה כשי דרשתי ל' וכל שכונת החלום למד עיקר חטאת אפרים שפסם על ירבעם הם היו ראשי חטאת ומהם למד לפי שבמדבר עמו ישראל העגל והוא שאלו הנה אהבו מאמינם אומים לו העגלים אמינם הנה אהבו כולנו יש לנו חלק בעגל שנעשה לפני עבדיו של ירבעם אט בתוך הגדה כי העגל שנעשו ישראל היה במדבר בתוך הגדה אצל עבדיו של ירבעם היה בעיר הממלכה א' בבית אל וא' ברן ואל כן אהבו בהלל מאלמים חלומים שהוא העגל האלם שנעשו ישראל בתוך הגדה שהוא המדבר ומשם נמשך טקמה למתי וגם נכבה שהם בקימות לב' עגלי ירבעם הבא מסבב יוסף והנה תסוביבה חלומותיך ותשתחווין עכל ישראל באו והשתחוו לעגלי ירבעם וכיון שתלה בהם העון הוסיפו עוד שנוא אותנו • וחלום עוד ויספר לאביו וכו' ואמר לו הבא כבוא אחי ואמך וכו' חז"ל דרשו סבור היה יעקב שיתחייב המתים מנעת בימיו שאמר הבא כבוא אחי ואמך וכו' והלא אמך כבר מתה והו' לא היה יודע שהרברים מניעים לבלהה שגדלתו כאמ' •

וש לרקדק מכל שסבור היה יעקב שתחיי המתים מנעת בימיו ודילמא היה יודע יעקב שהרברים מניעים לבלהה שגדלתו כאמ' אבל ויגער בו כדי לכסות מאחו שהרי לאחי טעמא שהיה סבור שתחייית המתים מנעת בימיו למה גער בו אביו אלא לכסות ולהעלים מאחו אה' אס כאמר שידע שהרברים מניעים לבלהה וגער בו אביו מפני אחיו כדי להעלים העין וכו' שאם כן הוא שידע שעל בלהה הוא אומר יקשה מ' ואביו שמר את הדבר שהיה ממתין הדבר שיבא כי מה ראה על סכה להיות מנעת וממתין את הרב אצל בהיותו סבור שתחייית המתים מנעת בימיו אביו שמר הדבר וייתל כמטר מתו תהיה התחיה ובלע המות לכסו ועם זה אבא משה וימתין להתקחם ויחל' כי ארר אל בני אבל שאולה שכיח שאיך מתנחמת על החיים כי אם על המתים והוא לא היה מקבל תנחומין מכאן היה לו ליעקב לידע שערץ יוסף בנו חי שאם מת למה לא היה מתנחם ממנו והמאירי ל' פי' שזהו שאמר ויאמר כי ארר אל בני אבל שאולה שאמר יעקב מה שאיני תקבל תנחומין אינו ראיה להיות יוסף עורכו חי לא להיות קבלה בירי שאם ימות א' מבני ארר שאולה לביהם ועל דר זה שרובה איני שאני עתיד לירד לביהם ואני חי לכך איני מקבל תנחומין עליך עממי שאני חי כי אין מקבלין תנחומין על צער החיים • ולי נראה עם מה שכתבתי לחז"ל שהיה סבור שתחייית המתים מנעת בימיו ויגערו ישכח לבטח כי לא ירר שאול ולא יראה מות ועכשיו שמת יוסף אמר אם כן כתבטלה התקוה של התחי' בימיו וכמו שמת יוסף גם אחי ארר ל בני אבל שאולה לקבר ועתידו וכו' ואל תהיה התחיה בימי ועל דר עממי שאני עתיד למות לכך איני מקבל תנחומין

דרוש א לפרשת וישב

מה

זאת וימאץ להתנחם ויאלץ זה שאובי מתנחם אינו מצד יוסף כי
 אדם מבחיב עצמיים שחבתי שלא אמות ועכסו רואה אני שארר
 טאולה עם מתי עולם ועל כבוד החיים אין מקבלת תנחומין
 וזאתו לענין ויקאלו בו אחיו שהיה טאה מחמת קנאה שאין תקו
 לרפאתה ואביו שמר את הרבר עטה ממרת לרבר כדי שלא
 יקבאוהו ואלמר הבוא כבוא אחיו ואלמר ררך גער טבער בו אביו
 ואולי שלא היה צוד מרא' לופנים. אהובות כבתחילה וכטראו
 אחיו. שחל יוסף החלמוה הלא וילכו לרעו את חלן מקוד על את
 שלא הלכו לא לרעות את עצמן ובודאי. כי לא הלכו לרעות
 עצמן באכילה וסת חלילה לטבטי יסורין אבל אמרו כיון
 שאבינו עם עיקר מטרף הזרע מיוסף והתור טלמר הוא טלמר
 ליוסף ולא לנו אם כן נלכה באור הרעות עצמינו בהשלמת
 בפטינו כי אין לנו אב מלמדנו ולכך א' יעקב ליוסף הנה אחיך
 רועי בטכס ולא אמר רועים הצאן בטכס כי אם רועי' כלומר
 רועים עצמם בעיני חסידות ויראת חטא ואין לראובן מהם
 כי הם בזמן החסידות לא יהיו כוערים איבה לכה ואטלחך
 ליהם ומה גם כי בלכתך ליהם ללמד מהם דרכי חסידותם
 יהיו מסיחים דעתם ממה שחוטבים שאיני עוטה עיקר מהם
 כי אם ממך בלבד ועתה יראו שאני שולחך ליהם למען תלמד
 דרכי טובים כי שטובים הם בעיני ותסתלק הקנאה ורמו לומר
 לכה בוא כלו' אם ידאו לכה הרברים הלא קום ואטלחך ליה
 ואם חוטם אתה מהם הרעות בידך כי אני תומר אטלחך אם
 לכה בראש הרברים ויאלמר לו הנני ועם זה יתבא מחול כשהו
 זוכר יעקב מט' לו יוסף הנני הו מעיו מתחתיו היית יודע
 שאחייך טובאים אותך והיות תומר הנני וקסה דתיקסי ליעק'
 שטלחו אמנם כל' יעקב' אבינו עה מפולס לא ירע שטנאוהו
 אחיו ליוסף רק טקנאו ממנו זה שמר יעקב' כל' בו ועכ' לא
 אמר ליוסף בגזירה מוחלטת לך אל אחיך אבל אמר לו לכה
 בעצתך ובחירתך אם טוב לך אטלחך ואתה שהיית יודע
 שטלבר הקנאה וטנאה שמחמ קנאה אין תקוה להפאתה אם
 כן למה אמרת הנני וילך טכמה וימבאהו איש אחול זה
 גבריאול ויש לרדקך מה היתה כוכת המלאך אם להחזירו
 שלא ילך היה לומר לו בפירוש טוב לררכך' אמנם כל' סכונת
 הקבה היתה לקיים דברו אשר אמר ועברום וענו אותם
 וכו' ובחבלי אדם המטיכס. כמחול וכטהלך יוסף לטכס ולא
 מבאש הלך לבקש אותם באחת הפרות אולי הם רועים הצאן
 עם ונאמר ררך הפרות ובה היה אפטר סיחזו' אבל אביו ולא
 מתקיים סונתו ית' לכך בא המלאך וימבאהו איש דאין לומר
 שגיאה אלא לרבר הנאמר וכיון טנאבד יוסף מתקום היטוב
 וימבאהו איש והנה תועה בשדה אמר לו מה תבקט ויאלמר את
 אחי אנכי מבקט איפה הם רועים ולא אמר רועי הצאן דיקרא
 הם רועים עצמן במילי רחסידותא ואני מבקטם ללמוד מהם
 מהני מילי מעלייתא ויאל' נסעו מזה ירצה כבר נסעו מהרבר
 הזה שהיו רועים עצמן להתנהב בחסידו' לפי שטמעתו אותם
 אומרים נלכה דותיינה וא' זול ככלי דתות טהם מבקטו עלך
 ולכן איבני לך למיחם ולא לילך בתמימות עם והתייטב
 מכבר להם ואלפטר טכוכת המלאך לומר ליוסף נסעו מזה
 כפי מה טביארתי טהוא נסעו מדבר זה טההיו רועים עצמן
 במסירות או כדרך חול שדרשו נסעו מזה ממדותיו טל מקום
 סכתוב בו זה אי הכונה היתה לזר ליוסף שלא ילמד מאחיו
 לפרוק עול שמים כי הם המלאכים היו יורעים טעתיד יוסף
 לירר מצריתו וליוול בפח ארונותו אשת עוטיפר ואם יפרוק
 עול מלכות שמים לא היתה תקומה ח' ל' ישראל כי לא נבאלו
 ישראל ממזרים ולא נקרע להם היס אלא בזכות יוסף טנאמר
 היס ראה וינסק זה יוסף דכתיב ויעזב בגרו אכלה וינסק ובה

אני אבאר מחול בילקוט תלמי וזל מי זה האיש ירא הזה יוסף
 טנאמר וימבאהו איש וכתיב את הלהים אני ירא יורנו בדרך
 יבחר שלא חטא עם אשת ארוניו נסעו בטוב תלין בקבר
 זרעו יירט ארץ גם בני מכיר בן מנסה וקסה טנאבא טנאמר
 זה יוסף דכתיב וימבאהו איש והנה האיש הלזה הוא ולכאו
 ליוסף ואינו יוסף ועור בפסוק את האלהים אני ירא לא כתיב
 עם איש ועק' מט' יורנו בדרך יבחר שלא חטא עם אשת
 ארוניו אינו ענין ליורנו בדרך יבחר כי אם לענין ירא היות'
 היה צודק לומר יורנו בדרך יבחר וימבאהו איש והנה תועה
 בטרה טהורה הררך ליוסף וכן נבאר מט' נסעו בטוב תלין
 בקבר מה ענין הקבר עם זכ' זרעו יירט ארץ עם בני מכיר
 בן מנסה ובלק' סדקרקו חול מט' מי זה האיש רה' לל מי
 האיש ירא היורנו בדרך וכו' כרסתיב מי האיש החפץ חיי' מאי
 זה האיש ועק' כיון טנאמר יורנו בדרך אינו צודק לומר מי
 האיש וכך ה' לל האיש ירא ה' יורנו הקבה בדרך יבחר לפי
 טהארם הוא ירא ה' ואחר כך יורנו בדרך אשר בחר אבל או
 אפטר לומר טהאיש הירא את ה' הוא מי טיורנו הקבה בדרך
 יבחר טהרי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ונדק ורטע
 לא קאמר ואין הב' מורה לארם טיהיה ירא כי מה ה' טנאל
 מעמד כי אם לירא לזה דרסו פסוק זה ביוסף והוא בטע' טפגע
 בו המלאך וימבאהו איש ויאלמר לו נסעו מזה באותה אמירה
 טנאמר לו המלאך נסעו מזה רה' לל נסעו מאי מזה אלא לרמוז
 טנאחו נסעו מהחסידות שהיו רועים עצמן כמו טפירטתי או
 נסעו מזה אי כרי לזרזו ליוסף סיתחוק בחסידות ויהיה רבך
 בה זמ' מי זה האיש טהמלאך אמר לו מלת זה מי זכה לכך
 טיבא המלאך וימבאהו איש זה גבריאול ויאלמר לו נסעו מזה
 לזרזו ליוסף טיהיה רבך בום לימותך כך ירא יוסף את ה'
 בענין ארונותו כרסתיב אחר כך את האלהים אני ירא והיכן
 מיכינו טהיה יוסף ירא את הלהים לא בענין ארונותו ומי לזרזו
 המלאך יורנו בדרך יבחר כי הוא גרם לו באמור לו נסעו מזה
 אי אז אמ' יוסף אם כן הכל בא לידי חטבון ולא חטא עם אשת
 ארוניו גם זכה נסעו טל יוסף תלין בקבר כי לא טמע אלהיה
 לטכס אכלה בעה' כדי שלא להיות עמה בעהב והאר' חמוטא
 עם הנכרי הוא כרוץ בקב' וקמור' בו ככלב וניבול יוסף מהחט'
 ומיתתו כמו היטף בתוך הקב' זרעו טל יוסף זכה ליקח כלה
 בטבי מקומות כי בנות כלפחר בן חפר בן רכיר נטלו נחלה
 בעבר הירדן וגם בארץ ישראל לפי טכטלו ב' חלקי וזהו שבת
 גדול שזרעו יירט ארץ בני מכיר בן מנסה אף על פי פנטלו
 חלק בעבר הירדן וכל זה היה בכח מה טהורה המלאך ויירא
 את ה' שלא חטא עם אשת ארוניו ומט' מי זה האיש וכו' טנאמר
 וימבאהו איש בא וראה דקדוק דבריהם שלא אמרו מי זה
 האיש זה יוסף טנאמר וימבאהו איש ירא ה' דכתיב את הלהים
 אני ירא כמו טנאמר בטאר הדרשות מי זה האיש זה אברהם
 טנאמר השב אשת האיש ירא ה' טנאמר כי ירא ליהם אתה וכן
 בר' מי זה האיש זה טבטו טל לוי טנאמר לאיש חסידך ירא
 ה' ואלתנס לו מורא וכאן הביאו מי זה האיש ירא ה' ואחר כך
 אמרו זה יוסף טנאמר וימבאהו איש וכתיב את הלהים הביאו
 ב' הכתובים יחד אמנם לא דרסו מי זה האיש על יוסף כי אה
 מי זה האיש ירא ה' זה יוסף טהוא חוזר אל ירא ה' טפגע בו
 המלאך וימבאהו איש ואלמר לו נסעו מזה לזרזו על מדותיו טל
 תקום זה אי ואנוהו עור אפטר לבאר טבאו חול לתת טכס
 לג' מלאכי ה' וליפול בפח ארונותו אשת עוטיפר ואם יפרוק
 האיש ולזה דרסו כי בא הפסוק לתת טכס טבא המלאך האחר
 להצילו מיד אחיו שלא יהרגוהו זמ' וימבאהו איש זה גבריאול כדי
 להצילו מיד אחיו טהיה תועה יוסף בטרה בטביבת הליכותו

דרוש א לפרשת וישב

יבטלו החלומות והלא הם יתבטלו החלומות אך כדחיתו
מכלל אחי כמו שהייתם בבור ובקיום יוסף נתקיימו החלומות
ונתקיים שאכי ממנה בכלל אחי אם כן אחי נכנס לתוך הסיב
להצילו כדי שיתקיימו חלומותיו והאיה ממנה עם אחי ואיכא
בימייהו לרבי נחמיה ורבי דלרבי נחמיה שהצילו כדי שלא
יתלו הסרחון בו אם כן בהיותו ראובן עם אחיו באותו ערך
איכא אחי חמשה ואם לא נמצא ראובן עם אחיו באותה עצה
לא איכפת ליה להצילו כי כיון שלא נמצאם לא יתלו הסרחון
בו לומר שהוא יהיה גרמה בניזקו מפני קנאת הפכורה
שניטלה ממני ונתייב למסך שהרי לא נמצא אחס באותו מעמד
ולסברת רבין שאמר הוא מונה איתו עם אחי ואיני מצילו אם
כן כריך היה ראובן להצילו מפני שיתקיים מיין עשמו עם
אחיו ומכאן כי לסברת רבי נחמיה לא היתה כונתו של ראובן
מפני הבלת כפשות שהרי אם לא היה נמצא עם לא היה חוטט
מהדיבת יוסף כיון שלא יתלו הסרחון בו אבל לסברת רבין
שהצילו כדי שיתקיים החלום שמיכה עם אחיו אם כן כוונתו
מפני הבלת כפשות בין אחי והוא עם ובין אחי לא יהיה נמצא
עם היה חפץ בהבלת אחיו יוסף לכך אמרי רבין אמ' לו הנה
אתה פתחת בהבלת כפשות חייך אחי מפרטים עדי מקלט
תחלה חלה בתחומך את בבר במרבר לראובני ואפס דרמי
חיל הה' את בבר במדבר שרשו במדבר מלסון ריבור על
אותו ריבור שאמר ראובן לאחיו לא נכנס כפע ופתח בהבלת
כפשות לכך כתנו לו את בבר לראובני לעיר מקלט להצילו
כפשות ויחמר ראובן לא נכנס בפני יוסף ולא תכנס בימינו
מכת מות בי אים לא תשמעו אלי ובגפה חרב עד הנפש ולמה
כנה את עצמינו מכת מות על הרב לכן א תפסכו דם הפליו
אותו סבורה זאל תשלחו בו יר להשלך עליו אבנים בבור כדי
שימותו בבתו האבנים כדכתיב צמתו בבור חיי וידו אבן זה
שאמר היותי בבור ואין לי מנוח וידו אבן בי כדי להרגני לכן
זה הפליו אותו הבורה ויד אל תשלחו בו להשלך עליו
אבנים תוך הבור וכו' ויאמר יהודה מה בצע כי נהרוג את
אחינו שידים ואפילו בהיותו בבור יום או יומים יעמוד ואחר
כך הוא מת ומה בצע להיות הדיבתו. בכה אף על פי שאין
הדיבתו בצועל כי אין זה כי אם עכמינו את דמו מעיכנו
וסוף סוף הדיבה היא בקרא לכו ומכרכו וירידו א תהי בו כי
אחינו בצרכנו פי הראשונים אל טרפה להתבבל יהודה מעון
וגונב אים ומכרכו משתי טענות הא כי כריך שיתעמ' בו ומכרכו
וכאלו מכרכו וירידו אל תהי בו בתחלה להתעמר בו כי בזה
נכיים יאכחו מעון המכירה ועוד הכתוב אמר וגונב אים
ומכרכו פרט לגנב בגו או אחיו ולכך אמר כי אחינו בצרכנו
הוא ואין עלינו עון גונב ומכרכו כיון שאחינו הוא וככון הוא
יש לדרשו דרך רמז מה בצע הוא ראשי תיבות בקר כהרים
ערבית מהם גתפלות שתקן אברהם תפילת סחרית יבחק
תפלת מנחה יעקב תפלת עברי וירוע הוא משה גם כי תרבו
תפלה איכני שומע יריכם דמים מלאו ולזה אומ' יהוד' מה בצע
בתפלות בקר כהרים ערבית אם נהרוג את אחינו וכסינו את
דמו כלומר שאף על פי שיהיה אפשר לכסות רמו מל' רם
זרעיותיו אי אפשר לכסות לכך לכו ומכרכו וכו' ויסב
ראובן ויאמר הילד איכני ואני אנה אחי בא ירצה כפי מ' ר'
נחמיה שהיה חוטט ראובן שיתלו הסרחון בו כי ידו היתה
במשל על קנאת הבכורה שנטל ממנו לז' כיון שהילד איכני
אנה אחי בא הלואי לא באתי מאכל אבי היום הזה כדי אילו לא
נמצאתי פה לא הייתי חוטט לכלום ומאת ה' היתה זאת כדי
להקי דברו אשר דבר וכן הוא אומ' ואנכי ירעתי את הממכר
בשרד' רבין נכו ואין דרוף רעע ערק רעיע רלא רדישן
ררישן

אכל אחי המנאים אותו ויפאנו האים הוא מלאך שני שהיה
עמו כשאמר לאחי זאת עמו וחיו את האהים אחי ירא וחי
נתן דברים אלו בפיו זה המלאך הנקרא בשם אלהים שהיה
את יוסף המלאך האחר הוא ירמו בדרך ובחר שלא חטא
עם ארונתו מסיבת המלאך שהי ממזיק בידו ולכך צוה שפסעו
בטוב תלן כמו שכתבנו למעלה עור יש לבאר בפסע הפסוק
כפשו מזה אתה מבקש את אחי והם מפני זה שלא תמצאם
כפשו והלכו לרותן וילך אחר אחיו וימצאם ברותן ויראו אותו
מרחוק ויתכללו אותו להמיתו אמרו בואו ונשקה בו הכלבים
וכונתם לראות אם חפץ ה' בו ומראו יהיה על החיות ואם אין
יסלטו בו הכלבי ובפר' שחטבוהו למוצי דיב וכתו לכל' תסליכין
אותו וסמיק ליה לא תשא שמע שוא וכיון סי' ל' מהכלבי אמרו
הנה אלהיך יס' וחסל רשו זה עתיד להשיאנו לבעלים והעיני
שמרבר על עגלי ירבעם שיבא מאפריזמינו טעם אמרו הנה
אליך ישראל ולכך אמרו הנה בעל החלומות כלומ' מבני יוסף
יאמרו לבעל הנה בעל החלומות שמא בסביל מהפע' מסחקת
לו בחלומותיו לכך בא וניבול מהכלבים שלא הרגוהו ועתה
לכו ונהרגוהו אמרו הנה עדין הוא ברחוק ממנו לכו מפה עד
מקום שהוא ובתוך הדרך אם הקצה חפץ בו לקיים החלומ'
יהפך לבבנו ולא נעלת בו יר ואם מעצמו דיבר נהרגו וכוה
יבדק לומר ונראה מה יהיו חלומותיו כלומר בתוך ההליכה
שאנו הולכים להורג נראה מה יהיו חלומותיו אם בסח
החלומות יהפוך הלבבנו וישמע ראובן ויזילהו מידם הוא
הכרזה לר' במאמר שהעשנו ויש לרדקק בו במאי
פליגי הני תלת רברבי ועוד לרבי יוסי שהיה משמם כל א'
אביו ובא ראובן ושמע דבריהם יקמה שלמה הזכרך יעקב
לשלוח ליוסף לך נא ראה שלום אחיך ושלום הצאן והרי כל א'
מבניו יום יום היו אתו ומוריעים לו ולרבי נחמיה קשה למה
יתלו הסרחון יותר בראובן מפני שהוא בכור כי יותים לתלו'
הסרחון ביהודה שהיה מלך עליהם והם נזקקים לרבריו טכן
כתיב וירד יהוד' שהורידוהו מגדולתו כל שלא יעצם להחזירו
לאבא והיו שומעין לו וכן נבאר לרבינ' שאמר הוא מונה
אותו עם אחיו ואיני מצילו אף הוא אומר וישמע ראובן כי פה
לא המכר מיכיו עם אחיו הן אחת טיפ לבארו וישמע מלסון
תבונה שהתבונן אבל מ' כריך לבקש סתם להבריו ועוד
פבאר ע' אל יקצה אתה פתחת בהבלת תחילה דמשמע
טעם דברי רבין והכי סיך לרפתם

וגלע' דהיי' הקטן היכן היה ראובן שאמ' וישמע ראובן
ורבי יוס' יריש' שלא היה אחס כי הלך לשמם את
אביו ואפס' לומר שבטעה שאלכו לשכם לרעו עכמן בחסר'
כתנו אל לבם הדבר הזה להיות כל א' משמם את אביו יום א'
והלך ראובן הבכור בעור שטלה יעקב ליוסף לראות שלום
אחיו ובחזירתו שמע לאחינו שמעון ולוי טרוכים להרוג את
יוסף וזילהו מירם ורבי נחמיה אמר הבן ראובן ברשתו
שאם יהרגוהו יהיה הסרחון תלוי בו ולא ביהוד' לפי שישבו
כי הפנאה היתה תקועה בלב ראובן על שניטלה בבורתו
ממנו בחללו יכועי אביו וניתקה ליוסף ועל ד' בחי' זו אמר אחי
בכור והסרחון תלוי בו כי יאמרו לא נתקד ממנו זולתי ראובן
על בחיכה הבכורה שנטל ממנו והוא היה גרמה בהרגותו
לכך נזכרת ידי חסד אחי כריך להצילו מה שאין לחטוה כן
ליהודה כי לא לקח יוסף מאומה מירו' ורבין אמרי וישמע
ראובן הוא מלסון שמועה ששמע מה שאמרו אחיו ועת' כרחה
מה יהיו חלומותיו כמו שכתבתי שאם חלומותיו הם אמיתיים
אל יעלה בדימו הדיבתו וכיון ששמע כך ראובן אמר בלבבו
אם כן עקיוס החלומות הם תלוי בקיים יוסף ואם יהרגוהו

דרוש ב לפרשת ישוב

מו

שמיני מונע ברוחאשתאמר שכביעד הכפר אם יגאלך טוב
וגאל ודכי חונמא אמר גבר חכם בעון גבר חכם בעון ויחיש
רעה סאמץ כח סגורו על יצרו בשכונת *

ידוע

הוא כי מעשה סגורו הוא לתת לאיש בדרך תו
וגמולו ימלא לו אם לחסד אם למשפט קבה גבי
דליה וחימו מוותר כלום חסה כרך ומשפט מכון כסאף יירצה
סתים אלה חברת אל הכרית כרך כי יגמלהו ה כדקרו ובהותו
פרק עצמו יפקוד ה במשפט עליו על סמך דבר נמצא בו כמו
שמצינו ביוסף הכרית ספקר ה במשפט אותו על סבה רבתה
של אחיו רעה לאביהם ולקה על שאמר סהיו קורא ללחיו בני
בלהה וזלפה עברים ולכך לעבד נמכר יוסף ועל אומרו סהיו
תוליס פנייהם בבנות הארץ ותשא אשת אדוניו את פנייה אל
יוסף וכו' ואף על פי שמדת הדין היתה מתוחה כנגדו ממ' והיו
ה' את יוסף בבית אדוניו וידרה השכינה עמו למכרים כגמול
דינו וכדקרו וזשה כי ה' אוהב משפט ולא יעזוב את חסידיו
לפולס כשמרו וזרע רשעים נכרת ודרשו חז"ל חסידו קביו זה
יוסף סקנהו פוטיפר לתשמים ונסתרם וזרע רשעים נכרת
ולכך קרא מתחילה פוטיפר ואחר כך פוטיפרע סלואחר
סקנאו נסתרם וכתפרע וכפי דרש' זו כרית לבאר מה מתייחס
לזה מ' כי ה' אוהב משפט אמנם כיון להקדמתו שאף על פי
ס' אוהב משפט ורין מעשה עם יוסף להמכר לעבד על שאמ'
סקראו לאחיו עבדים עכ' כסקנהו פוטיפר לעבד אף על פי
ס' ה' גרה מחתו ית' ממ' לא יעזוב את חסידו זה ויוסף ויהיה
ה' את יוסף ולפולס נשמרו סכונ' סהיה ה' אתו היתה שמירתו
שמדת שולס ואין לו עור להיות נפחד מפוטיפר ועכ' סהיה
נשמר וזרע רשעי' נכרת זה פוטיפר וזבה מתיישב מה' ויוסף
הורד מכרימה ולא אמר ויוריו את יוסף מכרימה לומר כי על
האמת ירדת יוסף היתה מצד עצמו כי הוא גרה וירדתו על
ס' הורד מכרימה הורד מצד עצמו ולא הורידוהו אחרים' ואף
על פי שהורד במשפט ישר על חטאו ממ' לא יעזוב ה' את אסורו
זה יוסף סכיון סקנהו פוטיפר לתשמים נעשה סרים פרעה
בשביל שמקודם לכך היה איש מצרי שטוף בזמה כי עשרה
קבים זנות ירמו לפולס הט' נטליו מצרים וזה היה איש מצרי
שטוף בזמה בפעה שלקחו מיד הישמעאלים אשר הורידוהו
ממה ואחר סקנהו ויקנהו נעשה פוטיפר סרים פרעה ואפפי'
סכתוב והמרים מכרו אותו למכרים וכאן כתיב ויקנהו מיד
הישמעאלים זה כתבאר ברברי חז"ל שדרשו מיד הישמעאלים
ואין מיד אלף ערב שנאמר אכני אערבבו מירי תבוקמנו ואם
כן הישמעאלים מכרוהו למדינים במכרים ומדיני' מכרו אותו
אל פוטיפר ופוטיפר סהיה איש מצרי ערוס כשראה לפולס
מוכר לגרמני בקש מהמדינים ערב והלכו המדינים אל
הישמעאלי' שמכרוהו להם וזבאו וערבבו אותו וזש מיד הישמעאלי'
בערבות הישמעאלים אשר הורידוהו. סמה אכל המדינים
מכרוהו לפוטיפר * ויח איש מצרי שמקודם היה איש ואחר
כך קרא סרים פרעה * עכ' * עוד יש לבאר ויוסף הורד עם
מחז' שראוי היה יעקב אבינו לירד בשלשלאות למצרי' ואמר
הקבה בני בכורי וכו' * משל וכו' * משך ליסוף וממסקה חפרת
אחריו וזש בחבלי ארם אמעכס וכו' וביאור הענין למה היה
ראוי לירד יעקב וכו' הוא לפי שגמר הקבה על אברהם כי גר
יהיה זרעך ומי היה זה יעקב שנאמ' כי בוכח יקרא לך זרע
בוכח ולא כל בוכח וזוהו יעקב נכרך להתקיים בו גזרתו ית'
והורידו הבה דרך כבו' על יוסף בנו ולא יוסף הורד מצרימה
בהשגחה מגדלתו יתברך שגמר בין הבתרי' כי גר יהיה זרעך

למה וכדקיים ככפיר יבטח זה יעקב ויטב יעקב *
גלע' * סדקתו חזל קטר ויטב יעקב עם אלה תולדו יעקב
ולא עור אלה שלמעלה הוא מקנמו סכונ' יטב יעקב
אל יכחק אביו ממחא הוא חברתו אמר גר עם אברהם וכחק
ועם ראוי לומר ויטב יעקב ועם סם היה מיותר כל הפסולת
בסכבר אמה יטב יעקב וכו' ומספיק לומר ויטב עם * ועוד
מחז' תגורי אביו כיון שאמר צארץ כנען * לזה הביאו חז"ל
פסוק בסוואין רודף רשע דהאי קרא קטיל טובא סהוא אמר
בכו בלסון רבים ואחר כך יכא בלסון יחיד ואין רודף רשע
וה' לל' כסו ואין רודף רשעים או יאמר כסו ואין רודף רשע *
ועק מחז' סדר למקרא דה' לל' כסו רשעים ואין רודף מחז' כסו
ואין רודף רשע וכך קשה במקו הכתוב וכדקיים ככפיר יבטח
כדקיים הוא ללסון רבים ויבטח הוא ללסון יחיד וה' לל' וכרית
ככפיר יבטח או כדקיים ככפיר יבטחו לזה רשנו הכתו' הזה
ביעקב ועשו בני מצו כשהלך עמו אל ארץ אחרת מפני יעקב
אחיו ומפני ס' או הבוסה כתוב קודם ויקח עמו את נסויו ואת
במנו ובמנתו ויך אל ארץ והאי קרא קטיל פתח בשמו ובניו
ונפשות ביתו וסיים בו לבדו ויך אל ארץ וה' לל' ויכלו ל ארץ
לכך דרשו חז"ל משה נמו סהם בני ביתו של עמו כולם ברחו
ונסו ממס' ואין רודף לרשע זה עשו סהיה עליו סהה לא היה
אדם דרפו אפפיטאר עם לפי סה'ה אמ' כי גר יהיה זרעך
ולא כקרא זרעו אלא יעקב שנאמר כי בוכח יקרא לך זרע
ולא כל יכחק אלה בני יעקב סהוא מקצת יכחק עליו נכזר
המוכר של גירות וערק רשעיה זה עשו מפני סה'ה עם שלא היה
רודף אותו ליפרע ממנו ולא די סברח הוא אלא כסו כל בג'
ביתו עמו עם שלא היה פוס סורס בענין וכדקיים סהם בני
יעקב נתרבו ליטב אכל אביהם וליכסם פעול החיוב והח'
בטוחים ככפיר יבטח זה יעקב כסם סיעקב בטח באלהו
ויטב יעקב בארץ הגירות סהיה חייב אביו כך * לה תולדות
יעקב כדקיים בטחו ויטבו עם כמו הכפיר סיעבטח בה' סה'ה
יעקב וכפי זה כדקיים מרבר בבני יעקב וככפיר יבטח חוזר
ליעקב שבטח בשם ה' * ויש לדרוש פסוק זה כיון דרשת
פסוק בערקך ויכלוך וכו' שדרשו וחוסה בי זה יעקב והיינו
ככפיר יבטח זה יעקב סהוא חוסה בשם ה' אלה תולדות
יעקב כדקיים בטחו בה' באביה ואל' מה בטחו כרית כאלו
כיון שאמר הקבה ואחריו כן יכאו ברכוס גדול לזה הביאו
סמוך לזה פסוק אם שוט ימית פתאום סהם דברי עמו סה'ה
אל ארץ מפני ס' ח' אמ' אף על פי שעתיד לקבל סכר גדול
אחר כך סמה ימותו קודם לכך ואם שוט ימית פתאום מה
תועלת יהיה באותם *

סדר וישב ב

מדרש דוח' אר' ייסאג'הם שכא יצרן לחקפן ונודרוו
עליו בשכונת ואלו הם יוסף דוד ובעני יוסף
דכתיב ואיך אעשה הרעה הגדולה תואת * רבי חנניה בשם
אירי כלום חסר קריוא וחטאתי לאלהים וחטאתי לת' אין כתיב
באן אלא וחטאתי לאלהים אם חטאתי אני גושח לאלהים ולא
אלוהים אני עושה חרעה חננלח חואה * דוד מנין שנא' ויאמר
דוד ח' ח' כי אם ה' נפנו למו נשבע ר' אעז' ורסבן אמ' ליצרו נשבע
ורסבן * אמר לאבישו כן צדווח נשבע אמר לו ח' ה' אם חנע בו
שאני מערכב דמך עמדמו * בו עני מנין שנ ח' ח' שבבו עד חבקר
רבי יחודת רבי חנינא רבי יחודת אמר כל אותה הלילת דירח
יצרו מקטרו וואמר את פנו וטבקס אשח וזוא פנויה חבבסשת
איש עמור ובוטלח ומחז' לך לאשתה ונשבע ליצרו ואמר ח' ח'

דרוש ב לפרשת וישב

ויהי ה' אית יוסף ויהי אית מצליח ויהי בבית ארזוני המכרי מה
סכתוב כחן נ' פעמים ויהי הוא לפי רמזינו כל מקום שנאמר
ויהי בימי הוא כרה ותקום שנאמר ויהי משמט כרה ומשמט
שמחה וכחן כתיב ויהי ה' אית יוסף ובאר לנו הכתוב מה כרה
יס כחן ומה שמחה יס כחן לזה אמר ויהי אית מצליח וזו היא
השמחה ויהי בבית ארזוני וזו היא כרה שמחך כן כזרונה לו
ארזנותו * עוד ירצה ויהי אית מצליח יס בזה כרה שמחך
ותקף הכלחתו שמו ארזן לביתו ויהי בבית ארזוני המכרי
שכתבה בו אותה הדוב ואילו לא גרלה הכלחתו היה נתנו
בכל עבודה בשרה ולא היתה מתגרה בו הדוב והיה בא לירי
אותה כרה * וירא ארזוני כי ה' איתו * שנכתב בעבורו ולא
כער לו איבה כיון שה' איתו וכל אשר הוא פוטיפ' עושה לא היה
מצליח כי אם במה שבידו של יוסף וחז' ררשו שם שמי' שגור
בפיו ויח' המ' צליח בידו שמיד ליר היתה ההצלחה ולא היה
ברוך להמתין במחורה וזן מה להתברך אלא תקף ומיר היה
מצליח בעורנו הדבר בידו עכ' וכשראה פוטיפר כן הפקירו
לשרת אותו שהיא עבודה של חשיבות ומ' לא היתה הברכה
מכונה אלא במה שהיה מוגע יוסף בידו אבל בעבודה בשרה
וגם בבי מה שלא היה מוגע בו לא היה מתברך לכך הפקירו
על כל אשר יס לו סיה' כל הבית נקרא שמו ויהי מאז הפקיר
אותו וכ' אית היתה ברכת ה' בבית ובשר' שאף על פי שלא היה
מוגע בו יוסף הכה היה נקרא הכל בשמו של יוסף ולא ידע
אתו מאומה פוטיפר כי אם הלחם פי' ה' מבן שלחם כמשמעו
שתועבה היא למכרים לאכול עם העברים לחם וזה לא מסר
לו אבל כל שאר הדברים מסר בידו ולא ידע אתו מאומה *
ויח' ולא ידע יוסף בהיותו אתו עם פוטיפר לא נהנה מאומה כי
אם בלחם הוא אוכל כי היה שומר עצמו ממאכליו ויין משתיו
כמו שעשו דניאל חכמה מישאל ועזריה וכסם סכתו' בהם סם
ויבקשו אשר לא יתג' בפת בה המלך ויין משתיו וכו' מראה'
טוב מכל הילדים אף על פי שלא היו אוכלי' בשר ויין כן יוסף
לא ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל ואעפ' שלא
אוכל למערנים בשר ויין מ' ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה
כאילו היה אוכל מערי עולם ועגלים מפוטמין * עכ' * וכפי
דרשת חז' שדרשו לחם לשון נקי שמדבר על אשתו יר' לא ידע
פוטיפר להשמר מכל מה שאתו כי אם הלחם זו אשתו היה
זהיר בממירתה וזה לפי שראה ליוסף מסלסל בשערן ומתופה
עצמו ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה * ויהי אחרי הדברים
הג' ירצה סכיון שהיה יוסף מיפה עצמו ומסלסל בשערן ויהי
יוסף יפה תואר ויפה מראה מצא הטען מקום לקטרנו וגם
נראה אשת ארזוני את עיניה אל יוסף ובה יתבאר וכי ער
עצמו מיטב שם יב' חרש כחז' בבית ובשרה הם קיץ וחורף
לא נראה עיניה לראותו ליוסף אמנם לפי שראתו ליוסף
מסלסל בשערן נראה עיניה אל יוסף שעושה כן ואמרה הדין
דילי הוא ותאמר סכבה עמי יעוד יר' ותשא אשת ארזוני סיקס'
והרי לא ירעבו שהיא אשת ארזוני וה' לל' ותשא ארזנותו את
עיניה וכו' * אמנם בא לרמוז שאחת דמתה לארזוני כשם שהיא
לקחו ליוסף לרבר עבירה גם זאת היתה אשת ארזוני רומה
לו שרצתה את יוסף לרבר עבירה * עוד ירצה ותשא עיניה
באכטורולגיה שהיא עתירה להיות אל יוסף בחלקו ולא ירמה
שהוא מתבה * עוד ירצה ויהי אחר הדברים הג' שנכתב
פוטיפר ונראה ג' למורה ר' מבבלה כנראה עיניה אל יוסף
לומר לו אתה גרמת בירוס בעלי ועליך המלכה לגמור
ותאמר סכבה עמי ולא אמר לו בא אלי או בא עמי רק סכבה
עמי במטה בלבד דרך סכיבה כי לא יוכלה להעזי פניה יותר
מזה * עוד יר' ויהי אחר הדברים האלה שכתב' יוסף ער

דרוש ב לפרשת וישב

מז

וגל' ער בתורה הזה דרבי יוסף ור' חנוניא תרמייהו סבירא להו דחטאתי לאלהים הוא סבובה סמבצע יוסף לאלהים אבל פליגי בהא אם הסבובה היתה ליצרו סבא לתקפו או לאו ורבי יוסף סבר דכין סמאל לאסה תמלה טענת אינינו גדול בבית הזה סמאז מהלכות מוסר דרך ארץ איך יכא בטענת וחטאתי לאלהים ואם כן היה לו לפתוח בזה דרבה מיינה לכך דרשו סמאז אחר כך ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים הוא כלפי יצרו סבא לתקפו אחר לו איך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים שאינו עושה הדבר הרע הזה * ורבי חנוניא פליגי עליו מב' עמינים הא דכלום קרייא חסר כלום ולמה לא חסר בטענת קטרוג יצרו רמסמש סבל הרברים היו כלפי אסת אחרינו ולא יס כאן רמז לקטרוג יצרו סבא לתקפו אלא ודאי הסבובה טעבצע היתה לגבירתו סלא תשוב עוד אליו ברבר הזה כי טבובה נטבצע לה שאינו עושה ממנה הסבובה תמיחזו ולא תמז' עוד לדרשו והביא רבי חנוניא ראייה לברבר הזה דאי איתא פהסבובה היתה ליצרו אם כן קשה למה לא נטבצע במס ה' כמז סמבצע דור ובעז פאמרזו חיה וכן הילל יוסף וחטאתי לאלהים טבובה במס ה' שאינו עושה כן ומתקחתי לאלהים נראה בפירוש מהסבובה היתה כלפי גבירתו סלא תרפנו ולפיכך לא נטבצע לה במס הכי הם לא ידעו את מס ה' כי אם מס אלהים כמז סמאל פרעה לא ידעתי את ה' וכן פי' בס' הזהר על פסוק אחרי המדע אהים איתך וכן מז' יוסף לפרע' בלעדי אלהים יענה את עלוס פרעה לשי סלא היו מכירים במס ה' כי אם פס אלהים ואם כן כאן פהיה יוסף מדבר פס אדונתא להודיעה סבובה נטבצע סלא יעשה כן יחאל סמאר לה במס אלהים אבל אם הסבובה היתה ליצרו היה לו ליטבצע במס ה' ולומר וחטאתי לה' פ' גרסה אחרת פ' אחריו ולא וחטאתי לאלהים נטבצע ליצרו ואמר לאלהים אני חוטא ואינו עושה הדבר הזה ויש לדרשו כך לפי סהיא אמרה לו מה פראתא ברוח הקדש שעתיד להיות לו ביום ממנה והיא לא ידעה אם ממנה חם מבנה ולסוף כשאל את בתה אכנת כי מסודת זה יכא ירבעס טעבר פ' כמעשה ארץ מכרים לפי סהיא היתה בתו של פטויפר המפטעט עגליס לעז ולזה אמר יוסף ברוח הקדש אף על פי שאם לא איתך לחדונת סופי ליסא את בתה ומשך ממנה לזרפי פוזפ' סהוא חטא פליגי ממ' בחרותי בזה להיות חוטא לאלהים בענין עז' סכסל זרפי ולא אעשה הרעה הגדולה הזאת לחטוא אני בטעמי בגלוי עדימך עם אדונתי ובה כתבא' שבספרי לא הביאו סוס ראיית יוסף לשי שהסבוב' טעבצע יוסף אינה ליכתי כי אם לחדונת סופי פה ממנו וגם בראיית דוד יס כאן מילוקתו אם נטבצע ליצרו או לא בימי ומס רבי יאשיה מכאן סבריק אדם להטבצע לפרע' *

כמז ממי בעמת רדה והסבבה את ערליס סמדבר על המזן מערים וכאלה דבות ודוקא פכבי הוא לנקבה פמו טכבי ער' הבקר האמור ברות אבל סכבה הוא פמו טכב ואמת וישיב האו' ויעזוב בגרו בירה הסונה הוא כי להיות פתפסה בגדו' עזב בגרו בירה וכראותה כן ותקר' לנכשו ביתה ותאל' להס לאמר נל' סרקרק לאמר סאמרה להס סכולס יאמרו הביא לנו איס עברי לזחק לפי שאם היא לברה תערער על יוסף אל יאמינו בה לכך כותה אית' לאמ כל אחת הביא לנו איס עברי לזחק בנו וזס חזל סנתכתו בפי כולם והיא סאל' ותקר' לנכשו ביתה סקסה כיון סכתוב ואין איס בבית היאך אומר ותקר' לאכשו ביתה אלא הן פהקריית ונתלה הדבר הזה בפי כל אכשו הבית כסבאו והוא על ררך סדרשו חזל ויקרא אברים בשם ה הקרא סמו סל הקבה בפי הבריות והוא הנרבה לחזל סיאמרו נתנתו בפי כול' סרקרק מלת לאמ על הד' ספירסתי ומה סאמרה עוד בא אל' לטכב וכ' הוא סנתנה טעס לרבריה סלא יאמרו הסומעים אם כן מהיכן בא בגרו אלה כי בגרה היה לו להיות ברת לכך אמרה בא אל' לטכב עמי והפסיט בגרו לטכב ערו עמי ויהי כי הרמתי קולי ברוח פמת סהיה בלי גבר יעזוב בגרו אל' וית ויעזוב בגרו אל' לננס בקל' ומרובה כי בלבוס הגבר' לא ינס הקל ותמז בגרו עד בא אדוניו ותדבר אל' לאמר סלומד יס רברים הרבה בנו אבל מה סאשער לומ' פכסנו בפסד' כי הוא סבא ל' העבר העברי לזחק בי ולא אמרה לו לטכב עמי כי בוסה והכלמה לומר כן בפני רבס ואחר כך בינו לבניה אמרה לו בטרור הרברים וז' והיו פועמע' אדונת את רברי אשתו אסר' לברה ל' לאמר פדברים האלה עשה לי עברך סהוא מטכב וד' ויחל וימר אפס פי ומתמלה על סאמרה בא לזחק לא הקפיד כל כך * ויל' ומה אפס על אשתנו כי ירע האמת ומכני הבושה נתנו בית הסוהר יתקום אחר ספירי התלך אסוריס והי האת יוסף *

ויס ל' דיקרק בו במז' פליגי רבי יוסף ורבי חנוניא וסוד היכי יליף רבי יוסף רעבצע ליצרו * ועוד תס' ר' חנוניא לית קרייא חסר כלום מה עמינו * ועוד איך הוא אומר לה' איך כתוב אלא לאלהים רמסמש דאי סה' לא הויא דרסין טעבצע והריס לומר גם כן נטבצע בה' שאינו עושה כך * וי' ד' לאלהים יס לרובו סלא אלהים לפי סהאלף סבמלת ללה' היא נרדשת פס הלמד לומר לא וגם נרדשת עם תיבת אהיס מסכ במלת לה סאלף בו אלף וכל זה אינינו סה סהרי דרסו לעולה למנחה לא עולה לא מנחה אעפי' סאלף סס אף בתיבת לעולה למנחה ואני ביאתי למעלה דרריס לחדוני איך כתיב סאלף וחוור לפוטויפר סאל' הן אדוני וחטאתי לחדוני והמדפסי פתקוס לחדוני איך כתיב סאלף כתב לה איך כתוב סאלף ועכסו אבאר ביאר פכת בעה * וכן נבאר ברור במז' פליגי רבי אלפרז ור' סבין וכן קסה בפעזמה חידס רבי חנוניא רלכאורה גם הוא סובר רעבצע ליצרו ולמה הביא קרא בגבר חסס בעז' * וגם נבאר בילקוט גביאויס הביאו מ' מספרי וז' מיל' דוד חי ה' מכאן אמר רבי יאסי' דריך אדם להטבצע ליצרו סכך מצינו בצדקיס הראסונים שהטביעו ליכרס אברהם אחר הרמותי ירי אלה' וכן בופז אמר חיה' סטביער הבקר וכן דוד אחר חיה הכי אם ה' ינפסנו וכ' * באל' פועמהו אומר חיה פי לולא פני ה' יוטפטט אני נוסא' וכ' * ויש ל' דיקרק למה לא הביא המדרס הזה גם אית' אברהם טעבצע ליצרו וכן לאל' יעס וגם סס קסה למה לא הביא את יוסף טעבצע ליצרו ועוד למה אמר רבי יאשיה בפסוק ויאל' דוד חי ה' מכאן סבריק לרסביע את יצרו ולא אמר מכאן מבעזו או אברהם *

וגל' ער סדיקרק רבי יאשיה דיקרוק בכתוב סהיא מוכרח לומ' טעבצע ליצרו ולא לאביס' לפי סכתי סס ויאמר דוד לאביס' אל' תסחיתתה וכו' כי משיח ה' הוא פירמי סלח' וזה במשיח ה' ונקח ויאמר דוד חי ה' וכו' ואם הסבובה היתה לאביס' למה חזר לומר ויאמר דוד כי זה פיו סל דוד הוא המדבר עם אביס' ולמה חזר לומר ויאמר דוד פתק' לחמירתו בלי סוס הפסק ביסיהם מכאן מוכרח הדבר סאמרה חזק לא היתה לאביס' אלא ויאמר ליצרו טבאל לתקפו חיה' והטבצע לויס' לי' ליתת קעת רמז למד' לאביס' נטבצע חיה' אם תנע בו אערבב דמך עם דמו כי לא נמלא סוס רמז' עכתובס' וז' סנרמז בדברי דוד אל תסחיתתה כי משיח ה' כ' וי' סלח' ידו במשיח ה' נקבה סבינין סאמר כי משיח ה' הוא היה מכפיק ולמה חזר לומר כי מי סלח' ידו במשיח ה' וכן ופשו' היין פמפ' סלא נקה

דרוש א לפרשת מקץ

ביקה כדי לומ'י מי שלח ידו במסית הזקנה אמנם הם רבתי דור א' תחיתיהו ואם תגע בו רע לך כי מי שישל ידו הישל על דעתך וזקנה חי השלא יקנה ולררשה זו קשה הפסק ויאמר דור לכך דרש רבי יאשיה מכאן רכתיב ויאמר דור רכסבע ליצרו וכן אתה מוכח באבות הצדיקים אף על פי שיש לרחות בכל אמהם שאינה שבועה ליצור מ' כיון שמצינו כאן ברור מפור' אתה מוכח לררוש גם כן באברהם ונפשו ומ' באלישע מהו אומ' לפי ששם כתוב חי ה' לולא פמי יהושפט ואין מקו' לשבוע' הזאת כיון שאין בו שום מעשה ולא שום דבר אלא על ראיית פניו שלא ראהו לא בשביל יהושפט ואין כאן צורך שבועה לא אנו רורטין הכתוב הזה שאין בו הבנה עם מה שדרשנו כאן הצדיקים שנסבעים ליצור יש לררוש גם כן שיקרו היה מקטרגו שלא לשאת לו פנים ליהור' ולא לראותו ונסבע ליצרו בשביל כבוד יהושפט ובמאמ' הזה על מ'רות לא הביא במנין לאברהם משום דס'ל כמד' הרימוותי ירי שהוא ענין תרומה או פמד' סרה מבואר במדרש רבה בס' לך לך והביא ראה מבוטע למד' שנסבע ליצרו ור' חוכייא פליג מני התם דהשבעה היתה לרות על מה שהבטיחה ונאלתיך אכבי שאינם רבתי רחיות רק חי ה' בשבועה שאנאך וז' גבר חכם בענין זה בענין שפעה בחכמה להבטיחה לרות בשבועה ואיש דעת מאמץ כח ברעת גרולה אימץ וחזק ליצרו בכח השבועה שנסבע לרות לישא אותה עכ' ברבר הזה כתאמץ יצרו כיון שהיה לו שת בסלו כי הוא מושבע ועומד לישא אותה ושוכ אינו תוקפו יצרו כי מים גנובי' ימתקו ליצור וז' כזרז על יצרו בשבוע' כלומר בשבועה שנסבע לבית לישא אותה ולא אמר נסבע ליצרו אלא כזרז בכח אותה שבועה *

נשואים נכריות ואמר על ימינו להיות כי צבא הסמי' עומדים בבר העליון מימינו ומשמאלו לו מימינו' לזכות ולו משמאלים לחובה והנה ליהושע היו מימינים לזכות שהוא בנה המזבח וגם עתה היה משתרל בבנין הב' והשטן עומד על המימיני' לזכות עומד לשטנו על שבניו נשואים נכריות * ויאמר ה' השטן יגער ה' בך השטן יגער ה' בך הבוחר בירושלם אמ' לו כי משני צדדיו יגער ה' בך הא' כי השטן עולה ספק' לומר שאין לו רשות לשלוט ביה שהוא תשלוט שפ'ה הסנה והנה הכ' זו כמו ביה יותר משאר ההכנים וכיון שהוא עומד לשרת ביה שאין לך שליטה באותו היום אם כן איך לך רשות לקטרגו ויגער ה' עור מצד אחר יגער ה' בך על מה שאתה מקטרג על יהושע מצד בניו שאינם הגונים שהדי הבה הוא בוחר באומ' כיון וירושלם עם היות שבני ירושלם אינם הגונים עכ' הבה בוחר בירושלם ואם כן איך תקטרג על יהושע מצד בניו כי אף על פי שבניו אינם הגונים מ' בחר ה' ביהושע כמו שבחר בירושלם ועוד איך לקטרג עליו שהרי כבר לקה יהושע בענין זה שנסבעו לו נבוכ' כזר לכבש' אס עם ב' נבוי' הסקר אחאב בן קוליה וצדקיהו ממבואר ברבתי חז'ל הם נטרפו ויהושע נטרפו בגדי' ואמר לו כיון שניתן רשות לאס לטרף וכ' * וחז'ל ררשו לפי שהיו בניו נשואים לנכריות ולא מיהא בס ואם כן הרי שנענש על כך וז' הל' זה יהושע אור מוכל מאס שהוא יכול בצדקתו ובגדיו תשרפ' על עון בניו ויהושע היה לבוס בגדים צואים שהם עון בניו ונענש מאז ויען המלאך ויאמרי הסירו הבגדים הצואים מעליו שהוא פקידת עון בניו מעליו ויאמר לו ראה העברתי מעליך עונך שלא מחית בס והלב' אותך מחללות שהם בגדים נקיים ולבבוס למלבוש הנשמת ואומר ישימו כניף טהור שהוא מינוי כהונה הגרולה שישימו כניף טהור שהוא מצנפת לכ' כיון שיש לו מחללות כריך כ' כניף כי אינו מתייחס זה בל' זה כדכתיב' כמעיל וכניף שהם מתייחסים זה עם זה וישימו הכניף טהור שנתמנה לכ' הרי למרנו שנענש יהושע על רבדים קלים וכן מצינו בשבטים שנענשו בעה' ע' יוסף ובא' במצור ובמזקו כרי לפקו עליהם עונם ולא היו נענשים לעה' כמו שכתבתי בכסף נבחר ע' מלא יכלו רברו לשלוט ליוסף לכך הענישם יוסף בעה' וירבר אתם קשות וכנגד מה ששמו אותי בבור כן אפס' אל משמר ושמועו שהוא הורידהו לבור לכך ויאסור אותו לענייהם וכנגד שמכרהו ולעבר מכר יוסף כן אמרו הננו לך לעבריים ולזה עשה להם תואל' בענין הגביע כרי שמתוך כך יורו על חטאתם ויקבלו עונשם באמרם הננו לך לעבריים ועוד בזה יתקיים החלום וא' כוכבים משתחוים לי שאעפי' שבבואם עם בנימין השתחוו לו מ' לא היו בבת ח' י' כי אס עשרה לפי ששמועו היה אז בבי' יוסף שבבאו הם ועכשיו באו כל היא אחי' וישתחוו לו אשים ארצה יוכנגר מה שקרע יעקב שמלתי' קבלו ענשם ויקרעו שמלותם יב' הזוהר כתוב שעל מה שפשו לשכס ויהי ביום הג' בהיותם כואבים לכך ויאסוף אותם אל משמר שלשת ימים וביאור הענין שאעפי' שהיו מעיר שס' פקד' ה' עליהם להיותם נמולים באותה עשה וביום הג' בהיות' כואבי' המהיל' הרגם לכך בא' יוסף למרק חטאתם ויאסוף אותם אל משמר שלשת ימים ובפרט שיוסף היה מקרב את הגוי' לבר' המילה סקרא' יוסף הצדיק וכפא' למכרי' לימולו לכך לא רצה שהיה ביר אחיו עון זה ויאסוף אותם אל משמר למרק חטאתם * ובמדרש אחז'ל לעולם איך הבה מניח בצדק את הצדיקים יותר משלשת ימים וכן מצינו ביונה ובמדרש כי וכ' הה' יחינו מיומי' ביום השלישי וקיימנו ביה השלישי של שבניו

סדר מקץ דרוש א

בראשית רבה ואל שדי יחן לבם רחמים ר' יאשיהו פתר קרא' בגלות ואל שדי יחן לבם רחמים ויחן אותם לרחמים * לפני האיש הק'ח שנאמר ח' איש מלחמה ח' שמו ושלה לבם את אחיכם אלו עשרת חשבטים אחר ואח בנימין זה שבט יהודה ובנימין ואני כאשר שבולתיי שבלתי שבלתי בחרבן ראשון שכלתי בחרבן שני ל' אשבל עור * ד' ואל שדי יחן לבם רחמים זה השלטון ושלה לבם את אחיכם זה יוסף אחר זה שמעון ואח בנימין במשמעו ואני כאשר שבלתי ביוסף שבלתי בשמעון לא אשבל עור *

מהיות אבינו שבשמים אב הרחמן ורחמיו על כל מעשיו על כן יפקוד העלינו בזה העולם על כל מעשינו וחשך למטה מעונינו ואנחנו נקיים לעה' עולם שכולנו ארוך כי על כן מרקק עם חסידיו וסביביו נסער מאד למען לא ישאיר לנו שורש פורה ראש ולענה לעה' וזהו לעד שרקק עם יהושע הכהן הגרול על שהיו בניו נשואים נכריות שפגמו הכתוב וקראו ישוע רכתיב אלה העוליים משבי הגולה אשר באו עם זרובבל ישוע וכן כתוב ובס' ה' החלו זרובבל בן שאלתיאל ויושע בן יהוידק והוא מפני שלא מיחה בבניו וזהו כונת הכביא זכריה שאמ' ויראחי את יהושע הכהן הגרול עומד לפני מלאך ה' והשטן עומד על ימינו לשטנו שהכז' להי' שבשנת שתיים לריוש קמו זרובבל וישוע בן יהוידק וצרינו למבני בית אה' רי בירושלם וכבואת זכריה היתה בשנת שתיים לריוש וראה את יהושע עומד לכהן בכהונה גרולה במזבח אשר כבכה על ירו' וזרובבל והשטן עמד על ימינו לשטנו שאינו ראוי להיות כ' מכפר' על ישראל' כיון שבניו

דרוש א לפרשת מקץ

ויחררו איש אל אחיו לאחוריהם לדרקתן מאי לאמר הכתו' כאן ואי אבא ר' חזל בברייתא תעבינהו אשכחיה מ' תעבינהו אשכחיה דבי ויחזק לינוקא דר'ל וזהו יתיב ואמר אולת ארס תסלף דרכו ועל ה' זעף לבו אמר מי איכא מירי בכתוב דלא ימחה זמנה באוהיהא אל והא לא רמזה רכתוב ניכא לבס ויחררו כ' מה זאת עשה לנו וז' לדרקת שאר הרברים כפשוטן שהארס חוטא ומסלף דרכו וזעף על ה' לומר מה זאת עשה ה' לנו כן היה להם לאחי יוסף לומר כך מה זאת עשה אלהים לנו כשנתתם בבית הסוהר או כשהביאם במצוק לית מרגלים אתם ואז היה צורך לומר אולת שמטאו עם יוסף תסלף דרכו לבא בעליית מרגלים וליתתם במשמר ועל ה' זעף לבס לומר מה זאת עשה אלהים לנו ולא הפעל כל זאת כי חס כוונתיהם ברמו להם אבל שמטאו הכסף איך כאן אולת ארס תסלף דרכו לא אולת יס כאן ולא סילוף דרך יס כאן כי מביא' מביא' ועוד נבאר וכי רבי יוחנן לא קרא פסוק זה על אולת ארס תסלף דרכו עד שקראו וינוקא דר'ל ומה כתחלת לו עכשו .

אמנם כל דהנהא ינוקא הוה פשוט וקרי האי קרא וקפ' ליה דאם כפשוטו מהו אולת ארס תסלף דרכו ועל ה' זעף לבו דה' זעף וזעף דקאי על הארס הכחד בתחלת הפסוק מאי לבו דקט ורצה לפרש פי' אחר מחדש בפסוק עם פסוק זה רכתוב ניכא לבס ויחררו איש אל אחיו לאמר שלא חדרו על מביאת הכסף אבל חדרו על סיכא לבס אמרו מה זאת עשה אלהים לנו לצאת לבנו כי לב הארס ביד ה' וכיון שיכא לבנו כראה שמאת ה' היה זה ז' ויחררו איש אל אחיו לאמר על סיכא לבס היתה החרדה בשביל שאמרו איך יביאת לב לא מלת ה' ומה זאת עשה אלהים לנו ולזה כיון שלמה ע' שאמר אולת ארס תסלף דרכו כגון הטבטים במכירת יוסף תסלף דרכו בעליית מרגלים ובאו במאסר ועב' לא זעף לבס על ה' הם ברמו באולתם ואם מבינו שכל היצף לומר מה זאת עשה אלהים לנו היה על לבו סיכא הלב כדכתי' ניכא לבס ועל ה' זעף בכחית לבו שהלב ביד ה' ועליו אמרו מה זאת עשה אלהים לנו זה כל . ויבואו אל יעקב אביהם ויגידו לו את כל הקורות אתם לאמר לדרקת מאי לאמר האחו' כאן וכל שהם לא הגידו לו כל מה שאירע להם אשר עם אותם במשמר ואמר רק דבר אמירה שאמר להם ואמרו לו ז' הקורות אתם לאמר בענין רברים ואמירה ולא הגידו לנו המעשה של המאסר וכיוצא בו ז' הקרת חסר לרמוז שלא הגידו לו כל הקורות רק מקצת הקרת חסר שלא הגידו וזלת דבר האיש ונאמר אליו ויאמר אלינו והעלימו מה שהניחם במשמר עוד ירצה שהגידו לו הקורות אותם שהיה לאמר בשביל אויורתו שאמר להם למה תתראו פגום להכנס כל א' בפתח אולת יכנסו כולם בפתח א' ומתוך כך חטבם למרגל' ונאמר אליו כנים אנחנו אנשי אמת בפינו ואין שקר בדברינו שלא היינו מרגלים ואין לפקפק בדברינו כי כנים אנחנו ויאמר אלינו וכו' לירע אם כנים אתם כריך שאחד מעם הצוחו אחי ולא יעבד כי בזה ארע שכינים אתם שכולכם אחים בני אב אשאלכם לא יקרה איש כבי לישב בשביל אחים וכיון שכינים אתם הביאו את אחיכם הקטן ולא את הארץ תסחרו לשאת ולתת בעיר כי אבטח בכם ותלכו ותבואו כפעם בפעם לסחורה והם העלימו שלא אמרו אחיכם יאמר כי אש' אחיכם הניחו אחי בחברתי ולכך לא אמר כאן יעקב אותם שכלת דרך בהיותם מריקים שקיהם וימכאו צורות לספיהם יחראו אז כתן לבו יעקב כיון שראה אותם מפחדים אמר אש' כן מיט שמד להם ביראי ששמעו אינו יוסב בשלמה ובנוחה ויאמר להם יעקב אותי שכלתם יוסף אינינו וכו' ורצה שגכנה בו

רזת הקרם טעננס שמעון ליאסר במאסר יותר מאחיו על שהפיל ליוסף לבור זהו יוסף י. ד. כ. מתוך זה שמעון אינו ולא כעבדתם אתם כיון שהוא היה העיקר ואש' את בנימין תקחו כולם הנה פון זה יהיה כולל לכולם ועליו היו כולנה כיון שיר כולם שנה בלקיחתו גם בעונש יהיו כולם כענשים יוש דורס' היו כולנה נשיהם עלי לפדננס זרדשי דעומות דרמו עלי היו כולנה הם ראשי תיבות עלי עשו לבן יוסף וכבר הג' צרות אלו היו כולנה ומה לי עוד לעבדן צרות אחרות . ויאמר לאובן את בני תמית י' שרצה ראובן להורות לו שגם הם נכונים בצרת אחיהם ולמה אמר אותי שכלתם דמשמע שאינו מרגיש בצרה וזלתו וע' אמר לו שני בני תמית כרי שיטיבנו וכי בניך אינם בנינום הוא ישיב אמרו לו ובניך אינם אחי ועב' השיבו יעקב בכור שוטה דלא ראי זה כראי זה שבניך הם בני בני בניו הם כבנים עכ' . ולכראה לדרקת מ' שני בני תמית ולא אמר בני תמית וכפ' אש' לא אביאנו אליך וחזר לומר ואני אשיבנו אליך . אמנם כל שהיה ביד ראובן מה שאמר הבה לעקב כשבא מפדן . ארס גוי וקהל גוים יהיה ממך והיינו גוי' על בנימין וקהל צוים שפחדו אחר מבניו להי' בחלק לב' טבטים וראובן היה בלבן שממנו יבאו הב' טבטים כי הוא הבכור וראוי ליטול פי שנים הם ב' טבטים שובאו ממנו ועל כן אמר עכשו לאבינו הלא יש ליראנו על במיך הרב מאחי לפי שאותה מתנה של שני בני שעתידין להיות ב' טבטים הם תלויים בבנימין שהוא מ' שם גוי וקהל גוים גוי על בנימין וקהל גוים על ב' הטבטים ואש' לא אביאנו אליך את שני בני תמית שמפסידים גדולתם והרי זו כמיתה לכך תנה אותם על ידי ואני אשיבנו עכפ ולא נתקרה דעת יעקב בזה כי אמר וכי בניך אינם בני אמה ארויט בהפטר בניך שפיסדו והמעלה ההיא וכל זה היה במחשבה שראובן הבכור היה עתיד ליטול פי שנים בענין הטבטים כי לא ידע יעקב שעור יוסף חיי ואמר כך אמר ליוסף הנה כתתי לך שכם אחד על אחיך שהיא ליטול פי הב' טבטים בחלקו ויאמר לא ירד בני עמכם . י' לדרקת כיצד עלה פל דעת יעקב שלא ישלחנו וכי לא היה יודע שבג ביתו ימותו ברעב והחכם עיניו בראשו . ועוד איך לא חטט על שמעון שנשאר למשכון עם במצרים אמנם דרקת שאמר לא ירד בני עמכם מאי עמכם . ועור וקראוהו אסון בדרך מאי אשר תלכו בה אבל כאן רמז להם שאף על פי שישלחנו לא ירד עמכם בחברתכם לפי שאחיו מת והוא לברו נשאר כי כל אש' אמר האחים יש לנו בן זונגו לני יהודה . י' שספר זבולן דן ובתליו . וזה איך לובן זונגו שהלך יוסף אחיו והוא לבדו נשאר ובלכתו בדרך לא ימכא לו בן זונגו ויבא לזכור פון ראשון מענין אחיו ואהת תפוררו עליו איבה ושנאה באופן שיקראנו אסון בדרך אשר תלכו בה יחד בחברה עד שכלתה פרוטה מהסל ויאמר להם שובו סברו לנו מעט אוכל הכונה שחטט על התשוב שיאמרו שאף להם ללכת בלי בנימין אחיה' כך אמר שובו הוא חסר ואו וכתוב שבו סברו כלומר שובו מקצתכם ואף על פי שלא תוכלו להביא כל האוכל צבא שונה יהי מעט אוכל כי בזה תאמרו לאיש בבי' שאר אחינו יביאונו לבנימין גם בהיות מעט אוכל יאמינ אתכם שתביאונו ליוסף שהרי עיניו דרווא' שאין אותנו המועט מספיק לכל בני הבית' וכפל לומר כי אמר האיש לא תראו פני בלתי אחיכם אתכם לפי שהיה ברעתו של יהודה ללכת למצרים כאחד העם היושבים עם שאינם דואים את שני המושל והם מתפרתנסים בעיר כי בודאי לא היו נזקקים כולם לבא לפני המושל כל יום ויום אלא מובואי התבואה מן העיר בלבד היו מוכרחים לראות בתחלה פני המושל ולא עלך המלכה לבמנו ולתת

דרוש א לפרשת ויגש

מט

כיון שהתפלל יעקב לה' בה' שישלח את אחיו ויבטיחם ח'ך הנה אומר עוד ואני כאשר שכלתי שכלתי מהרי אס ישלח לא יהיה עוד משכלת * וע' בכתוב שאמר יתן לכם רחמים ושלח לכם שלכם זה מיותר והילל ושלח את אחיו ומא' אה טאס הכוונ' על שמעון למה קראו אחר ולא פ' ושלח את שמעון ובנימ' לזה דרש ר' יאשיה בגלות שהתפלל יעקב על ק'בוץ הגלויות בסוב 'שיבות עמו יסיב כראשונה את עשרת השבטים שגלו תחלה לשבט יהודה ובנימ' נא'ם ו' שדי יתן לכם רחמים ויתן אותם לרחמים לפני האים ט'ה' אים מלחמה הכוונ' שבהיות הבה' אים מלחמ' ועומד לר'ץ עמים יתן אותם לרחמי ויאמר ר' לבר' ישראל ונמצא כי א'יך בן ית סינוי כי א'ס בפעם אחת הוא כלל' לאומ' ומרחס על ישראל וס'ט שרי סמורה רחמי' לומר די לישראל וזה יהיה לפני האים רכתיב ה' אים מלחמה בטעה שהיא אים מלחמה באותה טעה ה' שמו ברחמים על ישראל ושלח לכם את עשרת השבטים על שהיו באחרות אחת כדכתיב חבור עבדי אפרים וכשחלק לכם נאשמו וגלו ובעידם בגלותם אס כולם כאחד וזהו אחי' לשון יחיד ונרמזו העשר שבטי' באור שכתוב 'אח'כם טהם עטרה ונחטבים כאחד וזהו זכות סביר' לשלחם מגלות' ו'ס' ושלח לכם בזכו' שלכם שאתם כאח' נחטבי' וגם שבט יהודה ובנימ' סקרא' אחר כדכתי' יוסף ה' ל' בן אח' ודרשו אחר לגלות שלא גלו בגלותם של עשרת השבטים כי א'ס גלו בגלות אחר שבט יהודה ובנימ' ויס' ביניה' שנאת חסס להמת כל אחר נחטב לאחר ואיך בשני שבטים הללו אחרות ועכו' וג'ס ה לפני סכאשר שכלתי בחרבן ראשון שגלו כל השבטים גם שכלתי בחרבן שני ולא יתכן בחרבן זה השני סיטי' ה' לעשר' השבטי' ולא יסיב ליהודה ובנימ' שא'כ נמצא שבחרבן שני אשכל עוד וית' מחרבן הראשון ס'יהיו כולם גול' גם פעטס בזמן שעשרת השבטים בגלות גם שבט יהודה ובנימ' בגלו' ובזמן שיחזרו לו יחזרו גם כן שבט יהודה ובנימ' כי השכל הוא פוה בשני החרבני' ולא אשכל עוד ביתרון ותוספ' בחרבן זה על החרבן הראשון ירא' כפעטס שהתפלל על שלח שמעון ובנימ' ו' שדי יתן לכם רחמי' לפני השלטון ושלח לכם שישלח גם את כולכם ולא יערער על הכסף הטב באמתחותיכם את אחי' זה יוסף ישלח לאחר שהוא שמעון ואת בנימ' וכפי זה אינו אומר ושלח השלטון את יוסף אלא ה'ך ושלח השלטון לכם ואח' אומר אני מובטח כי את אחיכם זה יוסף יבא שמעון שהוא האח האחר שאינו בן אמו של יוסף ואת בנימ' לפני סכאשר שכלתי מיוסף שכלתי משמעון כלומר בזמן ששכלתי מיוסף שכלתי משמעון ובדאי' שבטו ס'יבת יוסף לא אשכל עוד משמעון על שחטא עם יוסף כי זה בזה הוא תלמי והס דברי רות הקדס שנכנסה בו סיטובו יוסף ושמעון את בנימ' ובה דקדק בפסוק שאמ' שכלתי שכלתי ולא אומר ואני שכלתי אלא לרמז הדרשות הכ' ועדין אסיבה ידי על המאמר בזה בעה' *

סדר להליכתו של בנימין כי האים אחר לא תראו עמי בלתי אחיכם אתכם ונמכ' שאכנסנו לפרנסת עמנו יכולים להתפרנס במצרים ולא נר'פנו ולכך אומר יעקב למה הרעותם לי כיון שיש בידכם לפרנס עצמכם במצרים א'כ עלי חזרה הרעה לא עליכם * ויאמר יהודה כו העד העיר בנו האים לא תראו עמי בלתי אחיכם אתכם באופן שלא נוכל לרדת להביא לא מעט ולא הרבה ויאמר להם למה הרעותם לי להגיד לאים העוד לכם אח ירצה העוד אתם מחזיקי' בו כאח לומר לאים יש לנו אח ויאמרו שאלו ס' האים העוד אחיכם חי הים לכם אח * יש לרקרק' כי הם מדברים בענין האח ומה להם להזכיר שאל להם העוד אחי' ונל' ששאלת האח היא לאמת העוד אביהם חי לפי טהם הזכרו להגיד טהם בני אב אחי' לסלק מעליהם פרעור מרגלים אתם ואמר יוסף היתכן שאביכ' חי ולא הניח עמו א' מבניו שמא ימות פתאום ואס תמצי לומר שעוד אחיכם חי בודאי' שעוד יש לכם אח כדי ליישב עמו כי לא ידע האדם ואת עתו ואס איך לכם עם אח סקר דברתם שאביכ' חי באופן שסתי' שאלו ה'ס קטורות זו בזו ונכר לו ע' הדברים האלה כדי שיאמינ' אותנו שבני אים אח' אנחנו ואבינו חי ושלח אותנו להיות שנסאר אתו בן אחר אח לנו * ועס זה נבאר גם כן מ'ס בפרשת ויגש אדוני' של את עבריו לאמר הים לכם אב או אח שהכונה בשאלת אב היתה לאמר הים לכם אח כי לא יתכן שאביכם חי ושלח כל בניו מעמו א'כ עדין יש לכם אח אחר יושב עם אביו ו'ס הידוע נדע כי יאמר הורידו את אחיכם אז כזקק יעקב לתפלה ולדרוש כי יהודה הבטיחו למסור נפשו עליו למלחמה ויאמר איהם ישראל אביהם א'כ איפה סנדרמת למלחמה זאת עשו ליקח דרוון והנני כזקק לתפלה ו' שדי יתן לכם רחמים * וכבא לביאור המאמר * ויש לרקרק מה הזקמה להם לסנות את טעם הכתוב ולדרשו בגלותי' ועו' כיון שאמר ו' שדי יתן לכם רחמים ח'ך הנה נדרש עוד לפני האים זה הקב' * ועוד נבאר מ'ס כאשר שכלתי מעשרת השבטים שכלתי מיהודה ובנימ' שאס מדבר בנתינת הרחמי' השלוחים מהגלות לא יהיה עוד משכלת לומר שכלתי * ועוד שהכתוב אומר ושלח את אחיכם לשון יחיד והס דרשוהו על עשרת השבטים וכך נבאר היכן נרמז לא אשכל עוד וגם בדרישה האחר קשה שורט לפני האים זה השלטון מה' יוסף וא'כ איך יאמר ושלח לכם את אחיכם זה יוסף וכי יוסף ישלח ליוסף ואיך לו סחר וכו' כיון שישלח את יוסף שמעון ובנימ' לא יהיה עוד מות ומשכלת לומר כאשר שכלתי מיוסף וכו' וזה היה ראוי לאומרו קודם וישלח את אחיכם * וכך נבאר מ'ס לא אשכל עוד מה ענינו * עוד ירצה ו' שדי יתן לכם שבילכם כשתהיו עושי' ד'ונו ית' ותהיה לפני האים זה הבה' כי הרשעי' פנו עורף ולא פניס' זכתיב ברשעים וכרתה הנפש ההיא מלפני אב' עושי' ד'ונו ית' הם לפניו ית' ו'ס ושלח לכם שביל מעמיכ' הטובים שאתם לפני כאים זה הבה' הולכי בדרך נכונה שאז אפ'י ט'ה' אים מלחמה להלחם עם אויביכ' ה' שמו עם הרחמי' לרחמכם ושלח לכם את אחיכם לו עשרת השבטים וגם לשבט יהודה ובנימ' ואני כאשר שכלתי בחרבן ראשון בזמן שאני שכל מעשרת השבטים שכלתי גם מיהודה ובנימ' אב' אל תאמן ס'יהיו נבא' יעשרת השבטי' ולא נבא' יהוד' ובנימ' מהרי לא יהי סיכול יהוד' ובנימ' לא בזמן הסיכול של עשרת השבטים ולא אשכל עוד סיכול יהוד' ובנימ' בזמן שגלו עשרת השבטים כי אז תסבו בניס לגבול ד'ו ו' שדי יתן לכם רחמי' לפני השלטון שלא תעלה חמתו גם עליכ' לעשב' אתכם לא ושלח לכם שתלכו לשלום גם את אחיכם זה יוסף יביא עם האחד זה שמעון ואת בנימ' כמו שנתבאר בעמוד * ונל' עוד שהוקמה להם בכתוב

סדר ויגש דרוש א

בר בני אס ערבת לרעך זה יהודה אנכי אעריבנו דקדקת לור כפך מידי חבקשנו עשח זאת אופח בני והנצ'ר לך תדרפס חרבק בעפרות רגלו ורחב רעך קבל עליך מלכותו כי הנה תכלבים נועדו זה יהודה ויוסף עברי יתרו זה נתכלב עברת על זה ונתכלב עברת על זה המה דאון בחבו ויחטבו באנשים אים אל רעהו ובהלו ולא יכלו אחיו לענות אידתו כי נבחרו מפניו רעדת אחתם ס'ס אלו חשבטים אמרו מלבים כדוונים אלו עם אלו אנו סח אכפת לנו יא' למלך מדין עם המלך ויגש אליו יהודה :

דרוש א לפרשת ויגש

למה בפע' ראשון כתיב לא עשה עמכם דעה או לחמתיה המעט
אשר עשיתם וכן פאמר להם ירעתי רוע לבטכם עם אחיכם
בגבול ארצות ענתי לן מתכונות מכם בתקנתו בו ולקחת
את גביעי ונתתם באמתחתו כדי שאלקסנו וימלא באמתחתו
ואהרגנו וזהו מה המעשה אשר עשיתם הלא ירעתי כי יתם
יחם אים אשר כחוכי וירעה כי מה שנימא באמתחת בנימין
אין לבנימין אשם בזה כי לא ידע בין ימינו לסמאן ואת עשית
המעשה הזה מחמת קנאה ויחמד יקוד מה קאם פועם מסמאל
מה נאל לאבא ביוסף מה קדבר בעמקון מה נכטרק בבנימין
הכוונה סמאלו אס אתה חושבנו בפעם ראשון כי מחמת קנאה
עשינו זאת אס כן מה נאמר לארצי כי בוראוי יסדרקו מאמר
סאמרנו לן יוסף איננו בו אורף אורף ושמעון איננו בוראוי
בבנימין יחמדנו סאמו הרגנו אותו לכן הכנו עברי גם אמתן
אעפ"ם לא נמג הגבי באמתחתו גם אסר קמץ הגביע בודא
אעפ"ם כי לבי דברך הוה לא גזלו ואת חלילה לן אעפ"ם סהדין
כך האוש אסר נמצא בידו והוא לי עמד ואתם גזלו כדי עיניה
לארכס גלום חסו לפלום א לארכס מיר ויגם אליו לואת
הטענה פאמר כדי סוקיה סלום לארכס חזק וואת בי ארצי
כמו סאמה למטה כי אור אעפ"ם א ארצי והנער איננו אתי סן
אראה ברע אשר ימג את ארצי ואת אמתת לסלון ארכס וואת
קאמר סנתחרגן ממה סאמר פלו לסלום ראה כי כמך ספר
ורבר מלך לא תסוב אמו לכן תת את בנימין ואלו יכנו לאבי
כדי סיקיה לן סלום יאו ואת מה נכטרק עם ביאור מ"ס הויס
אשר על ביתן גם עתה סרפריקס כן הוה אשר ימא אתי
יהיה לי עבר ואתם תהיו קייס פיש לקידק סרברו סיון
סאס אמרו אשר ימא אתו מעבריק ומת ויגם אמתו נהיה
לארצי לעבדים אס כן מ"ס הוה סהמפא אתו יהיה עבר
והנשאריו יהיו נקייס אינו כרבריו ואך הוה אומר גם עתה
כרבריקס כן הוה ופלעד פאמר להם אף על פי סהמעט
סלכס חרפתם בפיק' גם עתה איטיב לכס סכרבריקס ומעט
סגזרתם עליכם סהוה להיות עבדים כן הוה המעט הזה אל
הנמא הגביע בידו כי הוה יהיה לי עבר ואתם תהיו נקייס
הרי סעשה עמם כדקה לסטרס מהמעט סגזרו על עכס
ולקל ממעט מיתה סגזרו על מי סנמא הגביע בידו וליתן
עליו מעט עבדות לבר ז"ס מה נכטרק מה כדקה נכקס עור
יותר מזה בוראוי כי חלום מצא את עון עבריק כי בנימין
אין לו אשם כדבר הזה וכיון ספן הכנו עשינו עבדים לארצי
גם אמתו אף על פי סלא נמצא הגביע בידו גם אסר נמצא
הגביע בידו אף על פי סאין בידו מעון ראשון סל המפיקה
זהו הנכרה לחל בתנחומי' לטולם אין באחס נכסני לבית
המעט וואנו נמכינו כולנו בערובה אמת כעון אחר סהיה
בידינו ח' אחיכם זה לא היה עמכם באותה טעה אמר לן סל
הנפס נתפס עמו וכוננתה זל לרקק מ"ס גם אסר נמצא
הגביע בידו סאמרנו גם סאף על פי סלא נמצא באיתנו עון מה
נתפס עמם ויחמר חלילה לן כיון ססלוחי הכטרק עמכם
לפטור אתכם חלילה לן להיות אכזר יותר מסלוחי וכיון סראה
יחרה סאמר חלילה לן מהאכזרות ויגם אליו יהורה וואמר
בי ארצי עשה כדקה לתת לי רשוק לרבר בארצי ארצי מה
סאחפון ואל יחד ארץ כי כמך אים כמך הוה מסוב כפרעה
המלך ויכא מפיו כדקה רבר ולא יסוב ונכסני נכא לביאור
המאמר סהכענו תלה ויש לרקק קסר הכתובים
זה לזו ומה הוקסה להם וכך דרשת סהה סמלכוס ספדו
ועך דרריו סמה ראו כן תמהו על ויתחשו סאנכס וזה הרבר
כבר היה לפולמים ומה מקנס להסרתי ועוד יתבאר סאר
רקדוקיס בעה ונראה סרקרקו חזל ככתוב מלי ויגם אליו
יהורה

המפלל פלן ארץ יחנך בני ודי רפון מתני תמא חן בעומה
ואהבך כמו עכסיו ועו' לי בזה טעם אס ויתבא בזה למה
הבואים במקור ער הגביע ויחמס כל כי רצה יוסף סיתקיימו
החלומן סאל ויהיה יא סוכבו מעתתו לי והנה בפע קראסו לא
הסתחו לנכי אס יאמין וגם עתה ססוקבאו לבימין לא היה
סמעון עמה כי אס ייז' איה את סמקון וגם עתה ססבאו עם
הדרון ויסתחו לן לא הסתחו כי אס העסר המבואי תמכה
זלא כתיבי יא כוכבס מעתתו סאפסי סכבר הסתחו סמקון
צפעס הראסו מ' לא היו יא בבת אכי אס כמתי פעמי לכך
החזיר בעלילת הגביע וסבאו כולס כ' ויסתחו לן אפ"ס
ארכה כתיבי יא כוכבס מעתתו לי סהוה יא בבת א יואחר
סחרתי זה מלתי און לי במרס סררשו ויבא יהודה וואחו
ויפלן לפני ארכה כאן כתיבי יא סוכבס מעתתו לי ויגם
להקסו סהרי קורס זה הסתחו לן כשהביאו לבנימין עמס'
לא ביאור הענין הוה כמו סכתבתי פלא היו אן הוה אמו בבת
א ער עכסו סהסתחו הוה אחי ארצי ויכפי הרעה היה מקנס
לרוע סה' רוכה ליקח את בנימין עמו כגורלו כדי להסתח
עמו כי בחלק בית הבחירה היו יהודה ובנימין חבורים יחמי
כבתי הקרקס וכלן ורצה יוסף לקרב עמו לבנימין כגורלו
ז"ס ויגם אין יהודי יא ארצי כלן בנימין הוה עמי כמחוכתי
יודבר קא עברך דבר בארצי ארצי סהוה פי לא ככון לבנימין
ל דבק עמך לפי סזרעך הוה צעז ספרעה ספן סבט אפרים
עמו העגלים ז"ס לן דבר בארצי ארצי ו' ו' אסר על סאני
אוקף לך כי כמך כפרעה סזרעך עתידים לעבור ע' כפרעה
זהו דרך רע וכפי ספסן ירעה עם ביאור מ"ס יהודי קורס מה
כאמר לארצי מה כרבר ומה נכטרק סקסה למה ספסו סמולת
לארצי באמע האמיר הוה ריבור וכך סלל מה פאל מה סרבר
ומה נכטרק לארצי ויחמס כל סידע יהודה מעולת קבוע
סהוה היה אחיה יוסף כמחל ואוס תבונה ירלפת וקסר חבל
כחבל יהודה כרי לבר הענין לז' יהודה מה פאל לארצי מה
סנאמר כחשאי ביכינו לבין עכמינו הוה פי לארצי היה עמה
ועלילה זן כי הוה עשה לן את כל זאת ולא חטא כמימין וכן
דרסו חלל אמירה כחשאי סן ואמתת בלבדך ואס כן מה סכ
בלבבינו הוה לארצי ממנו וזאו הדברים אלו אבל מה כדבר
כגלוי כי מי יאמין לן ומה נכטרק לומר ספדיקיס אמתו ולא
חטאנו עוד פירס בני י"ב בפעס הספוקי ויחמס להם יוסף מה
המעטה היה אסר עשית סו הפונטה סאמר להם יוסף לא נעל'
ממני כי מה סלקחת הגביע סוה סרי סתמסו בו ויתעו סוכן
יוסף אחיו אכל מ"ס מה סמעטה אסר עשיתם הלא ירעתם כי
כחם ינכס אים אסר כמנו אעפ"ם סאני סר ונדון אין לי באוה
עמכם הוה חיה בעת סיעסו לאכול לחס עם יוסף ונטל יוסף
הגביע והקיס עלינו וואמ ראונו כפן יסב כראס יחוד מלך יסב
כראס אכ הלא רחיתם וירעתם סאוס קממי כחם ינכס ואין לי
באוה עמכם אכ למה לא אמית לי סאמחם לכס חוכן אחיס א'
ועשית המעס הזה לבגוב מלתי ויחמס יהודי מה פאל לארצי וכן
הפנוכ סאמ יהורה עם מה סאמרו חלל מה כאל' כספך ראשון
מה כרבר כספך פ' מה נכטרק בגביע הפנוכ' הוה סאמ יחורה
א' לא עשית עמו קסר פעס ראשונה וסקה היונו אומרים כי
זה הגביע אתה נתת באמתחת בנימין אבל מלח טעמו סקר
עלינו כספך א' ו' אס כן מה נכטרק מי וצדיק אמתו כי הלא
ואמרו אילו רצה פחיוסן למה ססנככו סספך לא עשה להם
סוס רעה פי בוראוי כי מה סאומ עתה סגנכ הגבי אמת הוה
אומ' אכ מה נאמר לארצי כספך ראשון מה כרבר כספך ב' מה
ככטרק מי וצדיק אמתו פגסי לאמר אמת אתם אומרי סהוה
כתמו סאמתותיקס פי סאמר יאנו סוועתו היה עמכם לרעה

דרוש א לפרשת ויגש

נא

יהודי ויחמיצו רה"ל ויגש ויחמיצו יהודה ומהו ביארוני לזה
הביאו פסוק בני אדם ערבת לרעך להבין כפל ערבת תקפת
ומהולד כפך אמנם מתבאר עם הרין קריל היוכא
ערב לגופו של זה שלא כתחייב לרעת הרמבם זל פכד מה
מכירה ואפי' אמר לו אם לא אביאנו לך אתחייב לך כך ממון
היו אסמכתא והדבר חולק והרבה מהפוסקים והנה
ערבות של יהודה היה ערבו לגופו של בנימין אם לא אביאנו
אליו והיו אסמכתא להרמבם והרבה מהפוסקים ולכך אמר
לנו יעקב ליהודה בני אדם ערבת לרעך כיון שערבות זה אינו
על ממון לא על רעך להבילי גופו של בנימין ויש בו אסמכתא
ומה גם להיות הולך בנימין אבל מושל מכרים ואינו בידו של
יהודה כדי להתחייב באם לא אביאנו אליו לכך ברך תקיפת
כך שהיא טבועה ומכח הטבועה יחול החיוב אף על פי שאינו
מזד הרין שיש בו אסמכתא וזו תקפת כפיך בטבועה בסביל
שהיה חזרת בנימין ביד אדם זר מושל מכרים ואינו ביד יהודי
לכך תקפת ונתחייבת בטבועתך עשה זאת איפה בני והכל
מהטבועה כי באת בקך רעך בתקיע' כך לך התרעם הדבק
בעפר רגליו ויש לנו לדרוש כפי זה דרך אסמכתא מ' יעקב
מה אם כן איפה זאת עמוקו חזרת הארץ בכלים והורידו
לאים וכו' אעפ' שאין מקרא יוצא מידו פשוטו יש בו דרשה של
אסמכתא שאמר ברזח הקרע אם כן איפה זאת עמו שהו' אעפ'
עשה זאת איפה בני והכל והוא מאמר יעקב ליהודה איפה
זאת עשה בני יהודה להדבק בעפר רגליו וזו קחו מומרת
הארץ בכלים להתעפר ולהתאבק כלים ובגדיכם בארץ
וגם לקבל מלכותו וזו הורידו לאים מלשון כי הוא רודה בכל
עבר הנהר שהוא ממטלה כמו שדרשו חז"ל ויוסף הורד מלשון
ממטלה ואם כן הורידו ותנו מלכות וממטלה לאים המוטל
וקבלו מלכותו וגם בפסוק של ויגש יש לדרשו מלשון התאבק
והתרבק בעפר ויהיה ויגש מלשון גוש עפר ונתאבק בגוש
עפר יהודה ויאמר אליו בי ארזי רהיכו סקבל מלכותו עור
דרשו עם במאמר כי הנה המלכים נופרו וכו' ולבאר מה
טרקדתי למעלה ראיין קדר לדרסה זו שהוא הזמר נופרו
עברו מלשון עברה שהוא בפעם הזאת ואחר כך המה ראובן
קמהו ויקמהו האנשים שהוא דבר לשעבר והילל קודם המה
ראובן קמהו שהוא ראשון ואחר כך יאמר נופרו עברו שהוא
בויגש אליו יהודה ועוד נבאר מ' נבאלו על כי נבאלו מפני
שאין לו שום קשר עם הקודם ולא פירשו מהו נחפזו וכך מ' מ'
רעדה אחזקם עם אלו שבטוי כי גם נבאלו מדבר בטבועי
ועוד מ' מ' מלכים מריינים אינו מה אכפת לנו הוא הפך מרעד'
אחזקם כי כיון שלא רבו להתירין עמו אם כן מהה אחזקם
רעדה ונל' עד רח"ל דרשו כי הנה המלכים נופרו
שמדבר על עשה שבאו לאכול עם יוסף והתחיל יוסף להרויח
בבבוי ואמר יהודה מלך הוא יסב בראש וישב לפניו הבבור
וכו' והנה המלכים נופרו זה לקראת זה ליטב כמלכים יהודה
מכר זה ויוסף מכר זה ולכך שבאו להתנווכת זה נתמל' עברה
על זה כל אחיהם לא נטפלו עם יהודה לפירו רק עברו יחדיו
הם שניהם לברם ואין עוזר ליהודה ביץ המה ראובן תמהו
כשראו ביטיבת מטיבתם בטעורה שהמלכים נופרו זה לקראת
זה ויתמהו האנשים למה אדם אל רעהו ויהי בחשבות אחיהם
עומדים אים אל רעהו יהודה כנגד התלך של מכרים והם
אמרו כשם שבממלה נופרו בשווי גם כן בשעת העברה אין
ליכנס ביניהם והניחום יחדיו כי אמרו מלכים מריינים זה עשה
זה אינו מה אכפת לנו יוסף אהיו להרגו ובא מלאך ופזרם
בר פנות הבית והוא אליו ולא יכלו אחיו לענות אותנו כי נבאלו

מפניו ולא אמר נבאלו ממנו לרמוז מ' חזל שהיו רוצים
להרוג את יוסף ובא מלאך ופזרם בר פנות הבית ח' נבאלו
על דבר זה שאירע להם מפני שנתפזרו בר פנות הבית לכך
נבאלו על שנחפזו להרע ליוסף בחפזון אחר כך נבאלו מפני
מפני מעשה הרע ההוא ועל זה רעדה אחזק' עם לשבטוי לומר
מה זאת עשינו לבקש להרוג אותנו כי מתחילה בספת העברה
לא נזקקנו לכלום כי אמרנו מלכים מריינים וכו' אינו מה אכפת
לנו ועכשיו לא עמרו בדבורינו וקמנו עליו להרגו ולא עלתה
בדרינו כי החלאך פיזרם וכפי זה רעדה אחזקם עם רייק ולא
קודם והרעדה אחזק' לשבטוי אלו פהם אחיו של יהודה אבל
בענין נבאלו היו כולם בבהלה יהודה עם אחיו אבל לענין
הרעדה לא רעד יהודה כיון שמתחילה נתמלא עברה יהודה
עליו ולא רעד גם עכשיו לא רעד אבל שאר אחיו שמתחילה
לא נזקקו ועכשיו נחפזו להרגו רעדה אחזקם עם וכפי דרש'
זו יהיה פי' ויגש אליו מלשון עברה ונזיפה שזוף יהודה ביוסף
כמו שדרשו בליקוט אין הגשה אלא נזיפה שזאמר ויאמר גם
הלאה ויאמר בי ארזי אתה רובה לנהוג ארנות ומלכה בי
אני מלך כמון' ח' אחר באחר יגשו זה יהודה ויוסף ובפסוק
הכתוב שאמר אני יוסף העור חבי חי נראה שזכר להם החל' ו'
של יא כוכבי' מסתחוו והנה אני יוסף שהסתחווים לי העור
חבי חי שיתקיים שאר החלום והנה הסמט וכו' מסתחוו לי ולא
יכלו אחיו לענות אותו על שאלתו ששאל העור חבי חי כי נבאלו
מפניו באותה שאלה שבראה מתוכה שבצור חבי חי לחי' אלא
בהם יר הא לאחר מיתתו יקח נקמתו מהם ויאמר גשו כח' אליו
בלמה כיון שכעת בעורנו חי אם כן אינכם חוששים ולא תיראו
מפחד ופחת אם נא עכשיו גשו אליו וכו' ויוסף הורד מלשון
אליו מאי גשו נא וכו' יתבאר מ' ועתה אל תעצבו כלומר
גם כפי סברתכם שאתם יראים ממני לאחר מיתת אבי מ' מ'
עתה בעורנו חי א תעצבו כי בודאי לא אעשה לכם מאי' ר' ר'
בחי' אבי יעזר ירצה עם ביאור ולא יכול יוסף להתאפק לכל
הנכבשים' אחזל מסיגר מ' גבורים ומקולו של יהודה נפלו
מניהם ונפלו לארץ אז אמר יוסף אם אשתכח עוד יבואו גולי
דמם של אלו הגבורים ותהיה מלחמה עינכם ואם אבי' אים
מעלי הנה אלה נפלו סכבו לארץ ואינם יכולי לזאת בהגלי' י'
אז אמר בקול גדול הופיאו כל אים מעלי ולא אפי' יצאו כל אים
לא הופיאו כל אים סויביאום אחרים טעונים על כתפיה' וסיון
שראה אותם שבקשו להרגו ולולי המלאך שדחפ' יחזיר וכשאמר
להם אני יוסף נבאלו על דבר זה שעתו לפני להרגו עתה
שראה אותם בגו' ונכלמי' נראו מה שפזרן המלאך אמר עכשיו
גשו נא אליו כי אין לי פחד מכם כיון שראית' מה שעש' המלאך
לכם בתחילה וזו גשו נא אליו עכשיו גשו אליו ויאמר אני יוסף
אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה ועתה אל תעצבו שיש לכם
להתעצב על המחורם עכשיו שבקשתם להרגני אפי' על דבר
זה של עכשית ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם פיר' מרשתי
אני יוסף אחיכם מהג פמסם באחיה ולא כמותכם שבתחלה
ובסוף היה בדעתכם להודגני אבל אחי אתם ואני יוסף אחיכם
לטובה אף על פי שמכרת אותי מצרימי' בכונה שאין עבר יכול
לנהוג עם סררה ועתה מעליתי לגרולה ומלכות אל תעצבו ולא
יחר בעיניכם הרואו אותי בכבוד זה ותהי' לכם אתהיות' בשני
כי למחיה שלחני להי' לפיכ' על ב' דברי' גלגל הבה הדב' הזה
הא להחיל' לכם בענין הרעב כי זה היה סיל' בני' כשהן במצרי'
בעבודת' לא חסר להם לחם ומחן זהו לפיטיה גדולה בזמן
גלות מצרי' ועוד טעם שני ושלח להי' לפיכ' לטום לכם שארית
בארץ כי מתוך סירד' מסף למצרי' מקו' של זימה שרנות הארץ
וכגד' בעריות היה סימן' לבלי' מהו יש גרודי' בעריות כשהיו

דרוש א לפרשת ויגש

בגלות מצרים חה גרם להיות להם שארית בארץ מצרים ולא
כאברו בגלות כי גן נעול כלו נעול אליו הזכרי והקבות שנדרו
בעריות גרם הכלתם ושלחך פרח רמתי שבטת לחו מבלות
מארץ מצריהו סירי יוסף למצריהו יצאנו מארץ בארץ
לבי יס' ועו' טעם אי כי שמתי ה ארון לכל מצרי שהו מה שכתבו
בם הזוהר שרצה הבה להמליך ליוסף על מצרי כדי שאחר כך
כטיבואו המצרים להשתעבד בישראל חזרת הגדולה ליוסף
שהוא מלך על המצרי המשתעבדים בישראל ולכך אמר יוסף
לאחיו וישימני לאב לפרעה וארון על כל בית לרמוז שיש בירו
לכלכלם ברעב כי בידו הכל וכנג מה שתיקרי לשעבד לישראל
שמתי מושל על ארץ מצרים ואם תהיו עבדים יהיה למי שהם
עבדי ולכך לא היה שיאמרו לאביו מכל הדבריהם אלו רק שמתי
אלהים ארון לכל מצרים כי לא יתרצה יעקב לירד למצרים
בטכיל הרעב בלבד לכך גילה לו מה שהיה בירו מאורת
שתיק לירד יעקב למצרי בטלסלאו של ברזל ובחבלי ארס זה
יוסף הוא כמסך וכיון ששמו הבה ארון לכל מצרים מעתה אין
לו לירא כי ה א מלך על כל מצריהכאילו לשעבד ביעק וכולם
עבדי באופן שמזרה הגדולה לבעלי וכיון סכן רדה אלי אל
תשמר ובוה מרוקק שהילל רדה אל תשמר מאו רדה לי אלא
כאן רמזו רדה אלי שאיך יורד להשתעבד כי אם אל העם
הגש עבדיו אלו תשמר בטעבורם את הרבר הזה תשמרו
לאביו ועל שאר הרברים שהוא ענין הפרנסה הוא ענין רוחו'
כי פי המדבר מבטוח לכס ולא עי' שליח ומכאן שפתי אשמור
לעשות ייש לרקוק שהילל נאל יחד באפסס או ג יחד לכס
כי אין חרון בציניס' אמנם רמז כאן שאם יחד להם על אותה
שעה שישבו על הבאר לאכול לחם וישאו עיניהם ויראו ארמת
ישמעאלים באים להוריד מצרימה וטוב היה להם שלא יראו
עיניהם אותה שירה שמתוך כשיאות עיניהם מכרוהו מצרימה
לא אל יחד בעיניהם על כשיאות עיניהם כרכתי וישאו עיניהם
ויראו וכו כי למחיה שלחתי אלהי לפניה באותה שעה מהלכתי
אלהים מאת היתה זאת כי אתם שונאי אותי ואלה היתה
הליכתי בדרך טבע לא בהשגחה מאת ה וישלחתי אלהי לפניכם
קודם מכם פה מצרימה כדי להקרי רפואה למכה לגבלו מצרי
כיון שכתבתי בתחילת הדרוש כי זה היה להם לפליטה כיון
שיוסף מלך תחילה על כל מצריהכנסת עבדו חזק יע למצרים
היה יוסף הכבוד חזר ליוסף גם להם ששטנו על יוסף ומתוך
כך היתה הפליטה גדולה לכאן מכור הכרזל מצרי ולקבל
התורה אחר כך והנה עניינם רוחות וכו ירעה עם מחול
שכאמר יוסף לאחיו חמי יוסף יראה נשמתם ואחר כך נעשה
להם נס וחזרה נשמתם ולא עיניהם רוחות היום שנעשה להם
חזק ויכא נשמת והנה בענין זה לא היה בנימין בכלל לכך חזר
ואמר וצמי אחי בנימין רוחות כי פי המדבר אליכם בלשון
הקדש ולא ראוי זה כראוי זה עוד ירעה והנה עיניכם רוחות
ועיני אחי בנימין כי בנימין לא ראה גדולת יוסף לפניו שלא
יטב במצרים כי אם לילה א' שמתו וימסרו עמו עבדוקה אור
ש' לחו והנה והחזיר ועם הנביא עבדיו נקטרע יוסף
אל אחיו לא את ראותם בעיניהם מעלתי במצריה וזה עיני
רוחות כי לא ראוי זה כראוי זה אבל עיני בנימין רוחות
מדבר ששם למר והגדת' לאביו את כל כבודי זהו מה שראה
בנימין כי בראוי כיון שאני מכה והגדת' לאביו את כל כבודי
זה יראה על גרל מפלתי כי אין אדם משהב עיניו למלך אלא
על דבר אמת וכשלא אבא לבאר מאמר חזל בפרעה חזל
ראוי וצמי אלו יהודה רבי יהודה ורבי במציה רבי יהודה אומר
הנה למלמה המרא ויגש ויגש ויגש עמו למלמה

רבי נממיה אחר הגשה לפי שהמלא ויגש בני יהוד' ליהוספ
לפיוסו רבן אמרי הגשה לתפלה המרא ויגש אליהו הנביא
ויאמר האלהי וכו' רבי אלעזר פשט להן חס למלמה חמי
בא חס לפיוס חמי בא חס לתפלה חמי בא כי חזוני ולא
ביה חס לממלא חמי אלא טוב חס לממלא חמי טוב חס
למפצע קיסח חמי טוב רח' בי חזוני ביא את מעביר עלינו
חזוני סכך אמת ל' הורירוהו אלי ואפימה עימי עליו זו היא
סימת עין נהפך הדבר שאמת להמיות עיניו ח' אף סימן
בנימוסות שלנו סתיב ואם אין לו וכמכר בבניבתו זה יע לו
לשלם ידבר נא עברך יכנסו רבוי באזכך זקיתו של זה על
ירי שמס' פרעה לילה אחת לקם בנגעו הוא וכל ביתו רכתיב
וינגע האת פרעה הזהר שלא ילקה אותו האיש בכרעת חזו
של זה לא יתה אלא מקללתי של אבא עם אשר תמצא את
להך לא יתה הזהר שלא יחול כך קללה אחת וחזו האיש
מת' ממנו וכנסו לכרך אחד שלם והחירוהו להלך בשביל
נקבה כאן בשביל זכר בעל חבת העין בעל אכסני' של הבה
שכאמר ביוסף עליו כל היום עליו ד' רבר נא עברך רבר
אף ירמיה בה' ממעלה רכר חמי מוכיח מפי ומכיס דבר בנא
ומלכה אותם אף חס' במשה שהיה יהודה ומלה חמה היו
שערות לבגדוק עת כליו ומכחות והיה נותן עשמיט של ברזל
לתוך פיו ומכחות כאבוקי כי כמסך כפרעה מה פרעה גזר
חזינו מקיים ח' אף את גזרנו ואיך מקיים מה פרעה להוט
אחר הזכרים אף אתה כן מה פרעה מלך ואתה בלנו בארץ
מצרי' כך אבא בארץ כנגע ואני שני לו ואם שולף חמי חרבי
ממך חמי מתחיל ובפרעה רבך חמי מקיים חזו אחר מפרעה
חמי מתחיל היה מניח כיון שא' ממך חמי מתחיל רמז למכסה
ורפס חר רפס חזת כל פלטרין אמרי דין רפס מן רבית אבא
כיון רחמא כן שרי משתעי מילין רבין ארנוי טאל
וצריך לבאר במאמר זה מהו ז' חס לתפלה חמי בא חס
הוא שהיה מתמנן ומתפלל לפני יוסף היינו לפיוס
מה בן זה לזה ועוד היכן מצינו תפלה ברברי יהודה וכן
כבאר מ' בי חזוני ביה את מעביר עלינו וכו נהפך הדבר
לסמיות עין מהו הסמיות עין שאם רופה לקחתו לעבר הוא
בעינו שנגב ועיקר מ' בנימוסות שלנו סתיב ואם אין לו וכי
הוא תחוייב לרון כפי דיניו וימ' שלנו ובכסף נבחר כתבתי
בזה ע' וכן נבאר ח' ידבר נא וכו' וכנסו רבוי באזכך
זקיתו של זה וכו' היכן רמזו דבר זה במקרא וכן הדרשה
האחרת אמר של זה וכו' היכן נרמזה וכן רששת שנים ממנו
כנסו לכרך והחריבוהו בדרך לבקש לה כד אסמכתא וכן
כבאר בדרשת ידבר נא מנא להו להוציא מקרא מידי פשוטו
ולרורטו לשון מ' מה ידבר בנא מצרים וע' מ' מה פרעה
גזר חזינו מקיים היכן מצינו בפרעה שגזר ולא קיים וכן
ביוסף היכן מצינו שגזר ולא קיים ואם הוא על שאמר ואסימה
עיני עליו ולא קיים זה חיינה גזירה שגזר ולא קיים כי אם
שהבטוח ולא קיים ויש ספרים שכתוב בהם מבטוח וחזינו
פושא אבל במדרש רבה לא גרים אלא גזר חזינו מקיים יגוס
בזה יש לרשות שהיא היה מקיים הבטחתו לולא הנביא שנגב
הנביא והוא בעינו כלכד ואין בזה מיעוט קיום הבטחה
כבאר מה נעם ברדרינו של יהודה למר מה פרעה להוט אחר
הזכרים ולא כסן לרבר זה אל המלך וחזר ורעה רדסה אמת
מה פרעה מלך וכו' ולא חמר בכל דרשה רח כמנהג ברברי
רבתינו בתררשים ונל' שכל המאמרים האלו הם
נקשרים זה לזה כפי דרשת ר' אלעזר שאמר יהודה חס למלמה
חמי בא חס לפיוס חס לתפלה ולכך בא לבאר שיגור הכתוב
כפי הדרך שלמלמה בא מהו ביאור כי חזוני וביאור ידבר
נא

דרוש א לפרשת ויחי

נב

וזו היא המלחמה ונמצא כל המקרא מיוצג כפי אמת מסל הדרשות

סדר ויחי דרוש א

בראשית

רכב יראו את ח' קרושיו אר' ערויה בשעה שנירד יעקב אבינו את יוסף יצא ופגנו בעזרילוח והשכטום אוברים דין כל עבא עם קיים בשביל שחוא מלך עם באן דקייבין קייבין אמר להם יעקב אבינו יראו את ח' קרושיו אנא מספקא לכולא

מודעת

זאת אות לכל בני עולם כי כל חיי עה"ה הבל המה ואין בה מופיל רק את רמס לכפסס ירושו לקנות בהם שלימות הנפש היקרה ולהכין האדם צידה לרכוש וסם יקצור אשר זרע בעה"ה אשר על כן ראוי לאדם השלם לעשות עיקר מהעשה שהוא עיקר בית מושבו כי עם ביתו ויפשה טפל כל הכחות עה"ה וישמח במעט המושב מתועלתיו בשיעור ההכרחי לעמירת החי אשר לא יפגמו האדם וחי כי עה"ה רומה לפרחודור ומעב' ללכת לעולם הבא וסוף אדם למות אם בן שנה או אף שנים יחיה הכל אל מקום אחד הוא הולך ומי גבר יחיה ולא יראה מות וכיון שכן מי האיש החפץ חיים יהיה לתכלית השגת השלימות ויקר פרוץ נפשו וזש דהש"ה מי האיש החפץ חיים לא יחפץ בבחיוב הכחות עה"ה כי הבל המה רק יאהב ימים לראות טוב עה"ה בהשלמת נפשו ולכן כיון התנ"ך רבי יעקב שאמר העה"ה רומה לפרחודור בפני עה"ה התקן עצמך בפרחודור כדי שתכנס לטרקלין הוא היה אומר יפה טעה א' בתשובה ומעשים טובים בעה"ה מכל חיי עה"ה ויפה טעה א' של קורת רוח בעה"ה מכל חיי עה"ה

ולחבין כוננת רבי יעקב שקרא לעה"ה פרחודור ולא קראו בית שער או מעבר לעה"ה וכן אומרו התקן עצמך כדי שתכנס דהילל להכנס לטרקלין ועיקר מה המוכות ים לחימריו שאמר הוא היה אומר יפה טעה א' עם מל' בראשונה ויעקב דלא רישיה סיפיה שהוא אומר יפה טעה א' בעה"ה מהל חיי עה"ה וקורת רוח עה"ה בכלל וחזר לומר יפה טעה א' בעה"ה מכל חיי עה"ה ונלעד פס מה ש רענו שחלת פירחובול הוא תיקון בולו תיקון העשירים שלא יעברו על השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך וכו' וכן נדרוש כאן פרחודור דל תיקון הדירה העיקרי שבעה"ה יתקן האדם ירדתו ובית מושבו ונדרך להתקן עצמו בעה"ה כדי שתתן לך כן יכנס לטרקלין ואם לאו לא יכנס לטרקלין כלל ולזה לא אמר להכנס רחשע שהכניסה היא מוכרתת אבל מוטב שיכנס מתוקן אלא אמר התקן עצמך כדי שתכנס ואם לאו תוכה להכנס ולפי שהוקשה לו כי יהיו דברים אומרים כי אין להם חפץ להכנס לטרקלין וטוב להם שבת בעה"ה וכן יש אומרו אם להכנס לטרקלין כדך להתקן עצמו אם כן טוב להם שלא באו לעה"ה וישארו עם לטרקלין ולמה הביאם הקב"ה לעה"ה לזא הוא היה אומר יפה טעה א' בעיני הבה בתשובה ומעשים טובים בעה"ה מכל חיי עה"ה כי אין שם מעשה טוב כיון שאין עם חומ' ויחיד ולכך הביא הבה את האדם בעה"ה כדי שישלים עצמו במעשים טובים כי יפה טעה א' לפניו יתברך מכל חיי עה"ה שיאים יכולים להשיג עם שלימות וכנגד בחינת האדם הרומה להיות בעה"ה אמר יפה טעה א' של קורת רוח בעה"ה מכל חיי עה"ה ולכך יש להם לכתור להכין דרך מסלולו להתקן עצמו בפרחודור ליכנס לטרקלין בעה"ה כי יפה טעה א' של קורת רוח עם מכל חיי עה"ה וכיון שכן יתקן אדם עצמו הולך הוא לבית עולמו עוד יש לבאר

התקן

הא פברך וביאור כי ממוך שתייה מתיחסת הדרשה בכל הפסוק וכלער שמע לתפלה חמי בא היא תפלה להבה שפמר בתפלה לפניו ית יהי בעזרו ועכשו בא לבאר ב פירושו במלת זו ארוני כנגד הנ דברי הכו וכנגד הפיוס טבא לפייס ליוסף פי' כי ארוני הוא בי ולא ביה שאני גבור ממנו ויפה לשיר' בן למילוי המים ובין לבקע עבס וכנגד מה טבא למלחמ יהיה פי' כי ארוני בייא את מעביר עלינו ולא ככון לעשות כן כי הבט יתנו באימת עין ואשימה עיני וכהפך לסמיו עין שאתה מסמח עינו לקחתו לעבר עולם ואפשר לי לרקרק שהשמת עין הוא עינו של יוסף דכתיב ואשימה עיני עליו וסמיות עין הוא לכבימין ולא ראוי זה כראוי זה לומר כהפך לסמיו עין לכך יש לומר דרך הלצה שאמ לו יהודה אתה חמרת ואשימה עיני וחושפני שיהפך עיניך לסמיות עין כי חמי עומד כנגדך להלח' וכפול תפול לפני כיון שבייא אתה מעביר עלינו ואף על פי שיהיה הסמיות עין לבגימין כמובן מתוך הפשט מל' מל' בייא אתה מעביר עלינו כלומר שלא כבין הנה הוא ירה כי אל מול פני המלחמה פניו וכנגד התפלה שהתפלל להקבה פי' רבי סימון בממוסו שלנו כתיב טחם דברי תפלה להבה בי ארוני טבטמים חום וחמול עלינו כי בממוסות והחוקים והתורו אשר כתת לנו כתיב ואם אין לו וכמסר בגביבתו זה יש לו והנדרמה גם כן במלת בי ארוני יש בייכולת לפרוע כפי נימוס התורה טנתת ביי ועכשו חזר לבאר מל' ידבר כא עברך דבר באוני וכו' כפי כל א' מהדרכים הנו וכפי הדרך של פיוס חמר ידבר כא עברך דבר שיש לרקרק למה כפל לומר ידבר כא דבר כי מכפיק לומר ידבר כא עברך באוני ארוני אמנס ח' לו וכנסו דברי באוניך שהוא דרך פיוס כי דע לך שפי' שמטך פרעה לזקנתו של זה לילה א' לקה בצרעת ושם כאמר וינגע האת פרעה נגפים גדולים על דבר שרי אשת אברהם וענין זה פלקה פרעה על דבר שרי ידב' כא עברך איתו דבר שפי' איתו דבר שרי לקה פרעה ונס פייסו באמור לו אמו של זה לא מיהא לא מקללתו של אבא עם אשר תמצא את להך לא יחיהי וכונת לומר לו שפי' שאמר לבן למה נגבת את להי' הטוב יעקב עם אשר תמצא וכו' ומתהרל מתוך אותה קללה וגם עתה טבאח לפרער על עסקי גביבה שנגב הגבוט חושפני שיארע לך תקלה וכנגד זר המלחמה חמר טנים ממנו החריבו כרך אחד באבילי נקבה ורמזו במל' ידבר כא עברך מה שאירע על דבר הכבלה טעשו עם רינה וטבאביל נקבה ח' החריבו כרך א' וכס בטביל זכר וכו' הרי שהפמירו טילחמו כנגדו וכנגד זר התפלה חמר חמי מוזיא דבר מפי ומכנס דבר ומגפה טבא אמון שהיא מצרים והמגפה והרבר הוא בכח התפלה להקבה שיפלה הקב"ה דבר ומגפה טבא אמון מצרים ונס באו לבאר מל' כי כמוך כפרעה כנגד כל הצדדים הנו וכנגד זר הפיוס חמר לו אל יחר אפך בעברך שאני בא בפיוס לבטל דבר מלך בטכבר גזר אומר שהאיש טממא הגבוט בירו יהיה עבד לזה פייסו ואמ' לו א יחר אפך בעברך שיצאתי מחינת דרך ארץ ומוסר כי כמוך כפרעה שאיך גדול מפרעה מה פרעה גזר ואינו מקיים סכך גזר טעבר לא ימלך במצרים והרי המליכך בעבדותך אף אתה גזר ואיך מקיים שאף על פי שגזרת עליו שיהיה עבד יש לך לבטל הגזירה וזהו כפי גרסת מדרש רבה שלא אמר מה פרעה מצטיח יכירך גזר ואינו מקיי' וכנגד הגד של התפלה חמר מה פרעה להוט אחר הזכרים שהיא לקטרב עליו מצר עובו לפניו יתברך שלא ירחם עליו כיון שהוא להוט אחר הזכרים וכנגד הגד של המלחמה חמר כי כמוך כפרעה אס' שולף חמי את חרבו חמי תתחיל תמך ובפרעה מקיים

דרוש א לפרשת ויחי

וזמנו בענייני העולם הזה והממוץ לא יוכל לרזן עם שתקוף ממנו שהוא יצהר שיאספהו במכירתו ולא יוכל להתגב עליו אם לא באמצעות בקשת השלימו. ויש לדרוש גור ונורע אשר הוא ארס שבספר תולדות ארס נודע מה שיהיה לו כי יש דברים הרבה מרבים הבל הכוונה שריבוי התאוות בדברים הרבה מרבים הבל ואם מרבים הבל מה יותר לארס ירצה כל הדברים שהם יותר לארס ומותרות הם מרבים הבל כי מי יודע מה טוב לארס בחיים מספר ימי הבלו ויעשם ככל אשר מי יגיד לארס מה יהיה אחריו תחת השמש הכוונ' שמי שחכמו האל רעה והשכל הוא יודע כמה טובה ושלימות ישיג הארס בחיים בזמן שנותן לכבוד עיניו המיתה כמש הלל הרוב שיחיה ימות ואח' איוב כי שנות מספר יאחיו ואורח לא אשוב אלך. ירצה כאשר שנות מספר הקצובים לארס קרבו ויאחיון לפניו בעת מיתתו הוא הנראה שהיו ימים של שלימו וקרושה כמאמר הזוהר על ויקרבו ימי יש' למות ויקרבו ימי רוד וכו' וכיון שיאחיון כל שנות המספ' שנקצבו לו בודאי שהיו בשלימו ומובטח הוא שאורח לא ישוב בגלגול הוא הולך לבית עולמו וכן אמר כאן מה טוב לארס כמה טובה משג' במספר ימי חיי הבלו בזמן שנותן לעיניו יום המיתה והוא יושב דירת ערלי בעה' ויעשם ככל שיעשה למספר חיינו שאין להם קבע ככל העוף עובר שעובר כלו עמו אז קונה שלימות כי בענין העושר אין שלימות אשר מי יגיד לארס מה יהיה אחריו בענייני העושר שהוא תחת השמש כי ימות העשיר ולא יבית אחריו ברכה אבל השלימות עומד לעולם כדכתיב ונחלתם לעולם תהיה. ומציינו למרין שכריך הארס כל ימי היותו על הארמה להכי מהלכו ולהזמין צייה לדרכו כי שנות מספר קצובים לארס בעה' כמש איוב הלא צבא לאנוש עלי ארץ כנ' ויש לנו לבאר פסוקים אלו בענין זה הלא צבא לאנוש עלי ארץ וכו' ורצה שחרוצים ימי הארס ושנות מספר יאחיו אשר על כך כריך הארס לשמור כל שנותיו בקרושה ועבודת ה' כי אם אבד יום אח' לו חליפין ותמורה ולא הלא צבא חזק מיוחר ומיוער יש לאנוש כמה יהיה עלי ארץ ואחר כך יקבר למטה בארץ ואין לארס לומר הן עור היום גדול לקבוע שלימו' כפי קור' מיתתו ועכשיו בימי חרותי לכה ואספתי בעומרי תענוגי. בשר לא רע' כי ימי שכי' ימיו שאין השלימות דומה לקבל' שנותנים לו שכרו בהשלמת המלאך בזמן מועט אז מרובה. אלא השלימות הוא רומה לשכיר יום שבכל יום שהוא עובר הכה שכרו אתו ואם עבר יומו שלא פעל ועשה לא יטול מאומה ביום השני כן כל ימות הארס הם בשכרו ומרת ימיו כריך להשלים יום ליום ויום ליום יקח שכרו. ואל תאמר בלבבך כיון שמתשל לשכיר הא ק' דפועל השכיר חוזר בו אפילו בחצי היום ואם כן הרשות ביד ארס לומר לא אעבוד את ה' ולא אטול שכר לא שכר ישאף כל רע'ך שאתה כעבד משועבד לעבד לרבו שכר אתו ואם עבר יומו שלא פעל ועשה לא השפכו רכתיב כי לי בני יש' עבדים ולכך כריך להתחזק בעבודת ה' כעבד ישאף כל למוח כי ינטו כללי ערב דהיינו במיתתו שם ינחו ויביעו כח בעהב. ואל תאמר כיון שנקרא הארס עבר אלך נמשל לשכיר כימי שכי' ימיו לא הנה המשלתי לשכיר בבחינה זו שיעבד הוא עובד מיראה ולא מאהב אבל השכיר כיון שמקוה פעלו הוא עובד מאהבה וכן האר' המעלה יהיה שכיר יקוה פעלו שיהו' מפצה לתשל'ו סכר בודאי כי הוא עובד מאהבה מש' העבד כיון שאינו מפצה לשום שכר' כן הנחלת' לי ירחי שוא' כיון איוב לומר שהוא יהיה עובד מאהב' כעבד ישאף כל שאינו מתבטל כלל מעבודתו וגם הוא עובד מאהבה שכיר שמפצה גמולו ופעולתו כן הנחלת' לי אפי' בזמני כ

התקן עמך בפרזורו. שהרי הארס היושב בבית שער ופרזורו אינו כריך לתקן עצמו כי בבית השער אין להשתמש בבגדים שמטמם לפני רבו אמנם בשעה שהוא בא ליראות בטרקלין אין נכון לו לשמש בפני רבו בבגדים שבשל בהם בבית שער ולכך ארס הארס העומד בעה' שהוא בפרזורו קובע בו בית דירה אינו מתקן עצמו לכך כריך לרזן ברעתו שהוא מומוץ כל עשה להכנס לטרקלין ובוזה יתקן עצמו ואם התקן עצמו בכל עשה כדי להכנס לטרקלין מיר כדכתיב בכל עת יהיו בגדי לבנים ואף' אליעזר טוב יום אחד לפני מיתתו ולפי שהוקשה לו כיון שכריך להתקן עצמו כל עשה כאילו הוא מומוץ להכנס לטרקלין כי אין לו קביעות בעה' כלל אם כן אימתי ישלים נפשו בתורה ובמדות בזמן מועט לזה הוא היה אומר יפה עשה א' במעשים טובים בעה' אף על פי שהוא שיעור מועט יפה לפני הבה מכל חיי עה' שכל חיי עה' אינם כדאי לפרוע לו שכר עשה א' של תשובה ומעשים טובים ואם כן אל ימעט בעיניך שלימות הארס של עשה א'. וכי תאמר אם כן הוא יקר ערך המצו' של עשה א' כש' ארס עוד רבות בטנים נזכה ונחיה בעה' שיהיה לנו כמה וכמה טובה כפולה לאז יפה עשה א' של קורת רוח בעה' שכל זמן שהארס חי הוא נלחם עם יצרו ושם ינחו ויביעו כח ואותו קורת רוח שיש לו שאינו כריך לילחם ביצרו זהו טוב ויפה יותר מכל חיי עה' במלחמת יצהר. ועל זה סובבים פסוקי קהלת שאמר כל עמל ארס לפיהו וגם הנפש לא תמלא כי מה יותר לחכם מן הכסיל מה לעני יודע להלך נגד החיים טוב מראה עינים מהלך נפש גם זה הבל ורעות רוח וכו'. הכוונה לומר כי כל עמל הארס בעה' כריך שיהיו לפיהו ההכרחי לעמידת החי ולא לבקש מותרות והנאות העה' ובזה מתקיים גופו וגם הנפש לא תמלא מלשון כריתה כמו בשם ה' כי אמילס' הרצון שבהיות הארס עושה עיקר מחיי עה' ולא יבקש בעה' כי אם שיעור ההכרחי גם הנפש לא תכרת לעהב. עוד ירצה כשהארס אינו עמל בתיר' שהוא תיקון הנפש לעהב וכל עמל הארס הוא לפיהו בענייני מאלל והנאו' עה' הנה בטן רשעים תחמו' כי לא יוכל למלא בטנו וגם הנפש לא תמלא בשלימות כי בענין המאלל מה יותר לחכם מן הכסיל וכריך להיות לחכם יתרון בשלימות נפשו. ורמו עור לומר כי מה יותר לחכם להיות ש' צה' קרא חכם וצה' קרא כסיל וראוי שיהי' יתרון לצה' על הצה' על צה' הכסיל בהשלמת הנפש וכי תאמר הן אמת שיהיה קרא כסיל וצה' חכם אבל לא ידעת ש' צה' הוא איש מסב' רש' וצה' הוא מלך ועבד מלך מלך לאז מה לעני תרע למה קרא צה' עני הוא לפי שמתפק במועט כאיש עני בדי להלך לבית עולמו נגד החיים שהכריקים קראים במיתתם חיים ובהיותו מסתפק במועט כעני הוא משתדל בשלימות להתהלך בארצות החיי' כנגד של הכרקי' כי לוקח מרדות בנפשו לומר טוב מראה עינים מהלך נפש טוב לארס שיראה בעיניו כי החכם עינו בראשו ובעיניו יראה ענין הליכת הנפש היכן היא הולכת לעהב שכפי מעשי' בעה' כך תהיה הליכתה לעהב וגם זה הבל. ירצה כי אתן וגמין ריבויים הם המרבה בתענוגי עה' הוא הבל ורעות רוח. או יאמר טוב מראה עינים שהארס שהוא נח לו להלך במראה עיניו בעה' יותר מהענין של הליכת הנפש בעה' גם זה הבל ורעות רוח שהעיקר הוא הליכת הנפש שהולך הארס לבית עולמו ולא יטרח להשיג עושר וממוץ כי מה שהיה כבר נקרא שמו שמשעת הצידיה נגזר מה שעתיד להיות עשיר או עני ונקרא שמו מאלו בשם עשיר או בשם עני ונודע אשר הוא ארס שמשעה שבא לעולם ונקרא ארס כבר נודע ואם יאמר

באנשים שאין האדם עוסק בתורה דהיינו ב' חסדים בעסק
 כספן וקשרי שחכין האדם רבוי מנוחותיו להיות פנוי בעסק
 הקודק כל שאר הסנה כעם בגמר במטותא מביחא לא תחוו
 אפי כיומי כוסן ותפרי כי יחכי דלא תרדיתו כולי מתא באופן
 שנקראים אותם בחסדים ירחי שוא כיון שאין בהם עסק
 התורה אבל אני הנחלתי לי בחלה של חיי עולם הגילוי באותם
 בירחי שוא הייתי קובע לימודי גם בלילה מהוא זמן הפינה
 היו לי לילות עמל בתורה וכמו לי במנין השגות השלימי בקנין
 השלימות לפי שמעולם לא נסקפתתי בשיני ואם באולי נסכתי
 היה בחריכות גדול לומר מתי יקום ובין הערבים שהוא זמן
 האכילה הייתי ממרד בטפחים שלא להסתקע באכילה זמן
 מרובה כי בזרימות הייתי עבד בתור ערי נטף באופן כי יום
 גלילה לא אשבות מעסק התורה אן יאמר בן הנחלתי לי
 ירחי שוא שהיה מצטער על יסוריו שהיה בטל מהמור מתוסם
 ואמר בן הנחלתי לי ירחי שוא כי מה שהיה לי לעסוק בגמלת
 ה' בתורה הנחלתי לי ירחי שוא בביטול התורה תשפט איוב יב
 חרשים וכלילה היה מכבדו חליו ובתקום ריחו היה לו הפסד
 גלילות עמל תחנך חסדו שהיה קורא על יסוריו תחנך התוקף
 שהיו מתגברים גלילה ואם נסכתי ואמרתי מתי יקום וכן
 על דרך בערב תאמר מתי יתן בקר וכמנעתי מהשגח השלימו
 וימי קלו מני אדם שהארב הוא דבר קל מאד לצבוי קוד לפד
 אבל חמך כך נעשה מתנו בגד אח אבל ימי עברו לנו כמו
 הארוב שנובר בתהרה ומרובה ולא היה לי תקנה כמו הארוב
 שנעשה חמך כך בגד אבל ויכלנו באדם תקנה וביון שכן
 צבורי רוח חיי ואם אינו קוב באן שלימותי אף מפעם ומטבון
 במאול ולא תשוב צימי לראות טוב המעשה והמדות ולכך אני
 מתפלל שלא תאורני עין רוחי שהוא מלאך המות שכלו מלא
 פניו רואות ולעת מיתתי עיניך בי ואיני כי כל המתי רוחי
 פני טבינה ומתום פריטיבי כי לא ירחיני האדם וחי ויהי שוא
 למות מותם כשיקח לראות באור פני הסכיכה ולזה מכינו
 לא בנת הראשונים שלא היו מכונים בשעת מיתתם על עסקי
 כספיהם וזאת כל דברים של יראת ה' כרתיב בדור ויקרבו
 ימי דוד למות וכן את שלמה בנו ויש שפירשו שזיהו שיאמר
 תמיד בפני אביו הולך ברדך כל הארץ כי בזה יקנה שלימות
 ונאמת מממרת ה' הרובה פיתיה ימות ויש לבאר עוד
 ויכן את שלמה שמתיר יאמר שהוא בנו של דוד וכוון עכן צריך
 להיות דומה לו כי הוא בנו של אדם גדול ואם את שלמה בנו
 לאמר שיאמר כן מי אני כדי לעשות חן דבר יוכח מההיקף
 הלא בנו של דוד אני ולמי אני אתרמה כי אם לאבי וכוון
 שמהיה בן ברית הנה אביו הולך ולא מת כי מניח בן הגון
 אינו מת עוד יאמר כי דוד מלך יש מי וקיים ולכך אמ אביו
 הולך כהולך מחיי עהו לעהב ולא יכרח בו מיתה וחזק והיית
 לחים שאפני פעכתי היה שלמה בן יב טנה והוא נוהג לכקום
 תקמת אבנר ועמשה והוא רך ומסוח מלך לזא וחזקת כר
 שמתחזק בממלכה ונס והיית לחים בא בפנים אז זכור תקוה
 אשר עשה לי יואב ובן יעוד הזהירו שלא יעשה כמנהג הילדו
 והגמסו להמשך בניה על המת רך והיית לחים ושמת את
 משמתה לא שלא להוסיף ולברוע על דבריה כמנהג הקכה לא
 תוסף ולא תגרע ואם ככתוב בתורת משה בפסוק א תוסף ול
 תגרע וכו' ואם יעם דמי מלחמה בגל כ הוא לחיו שלא הרגם
 לא מתוך הראותו שהיה בא עמם בטלום וכן עשה לעמשה
 שאמר לו השלם אתה אחי כלומר אפני שמיך אותך שר כבא
 במקומו אם אתה טלום עמי אתה דומי לי באחי ועל זה בטח
 עמשה ויהרגו ואם יעם דמי מלחמה בטלום ובכלל זה רמזו
 על שהתבונן ואמר אני ארץ ולא אסור שיעמוד תעמדת ה'

ככתוב ולא יתחסם שחר ויהא עיניך שמיחזיקו לסימת סתמה
 שמי רבנא של שלמה לזה חל וסנה שחר בגינת תלמודך שמי
 וכו' עוד רמזו כאן על אהרן בן יעשינו לרבו מתת ואמר לו
 ונהיה עמך תעשה באופן שתמיד יהיה עמך שמיחזיקו לסימת
 תורה ולא יבא חכה ואקנה ענה שלמה מהאחינו מהיה עמו
 בירושלים ולא יבא החובה גם מכינו לא כינו יעקב שקרא
 לבניו בשעת מיתתו ולא בזה אות על כסף וזהו רך על רברי
 על יראת שמים החסדו אפיפה א' ושמעו לחלילה על ים אביחי
 וכבר כתבתי במאמר זה שרר זיגס וועשמי אבלי מ'ס
 הקבצו ושמינו בני יעקב ולא אחר הקבצו בני יעקב ושמינו
 ולמה אחר יעקב ויש חמס קורס אמר האפסו על חסיפה
 להיות בני אחר בלי מחלוקת ועשמי אמר הקבצו זה חל זה
 ושמינו שאתם בני יעקב ולא הגילוי מיד עמו כי אם הקיבוץ
 וכינוסו וכינו בניו הגילו מיד עמו שכ בצעקך יבולך קיבוץך
 דמי שיעקב עם בניו אשפי מהיו סאחר לא השילה תפלתו
 אלא כשהייתה בקיבוץ גם אתם הקבצו ברוב עם ועל זה אמר
 ושמינו בני יעקב כי בשעת הקיבוץ ערין היה נקרא יעקב
 כי לא נקרא בשם ישראל עד לאחר זמן וגם שמינו שאל ישראל
 אביכם הוא אחר גם אתם תהיו באחר ובוה כבא לביתו
 המאמר וצריך לדקדק בו ראשונה מה דקדק ר' עזריה
 במקרא שהבי' פסוק זה של יראו את הקרשני ועל אף מקרא
 יסוד דרשמו ועוד להבין כונת כפל מ'ס עם מ'י דקיימין
 קיימין לאחר שאמר דין כל עמא עם קיימא ופך מ'ס יעקב
 חמא מספקא לכלוא כו' אין זו תשובה כי הלא כשבידך אותם
 חזר ובידך גם כן ליוסף ואינו דומה המתברך ב' פשימים עם
 המתברכים פעם א' וגלע' ערקק בפסוק ויברך
 יעקב את יוסף שלא מכינו כאן ברסה ליוסף כי אם ברסה
 לבני יוסף וכן דקדק בפסוק יראו את הקרשני שנתן טעם
 מפני כי אף מחסור לירויני הא חס ים מחסור יבטלו היראה
 ולא נכון להיותם יריאים את הע' לקבל פרס לזה דרשו
 כתובים הללו ביוסף ואפשר לומר שהברכ סבידך ליוסף הוא
 מה שחיו לו החלשים אשר התהלכו אבותי לפני החלשים
 הרופה אותי כלומר הוא החלשים הרופה אותי יהיה בצורך
 ואחר כך בידך לבניו המלאך הגואל כונעל ברכתו של יוסף
 נתקנאו אחיו יעוד אפשר שכשבידכו ליוסף בענין בניו יבא
 ופניו מהגילות השבטים נתקנאו מכ' דברים הא' בתוכה יב' סבטים
 ליוסף ועוד בידך לבניו הם ב' דברי וכו' וכו' וכו' וכו'
 כל עמא עם קיימא שהוא המלך ולזה נתן מתנת הכ' שבטים לו
 יותר ממנו לפי שהוא מלך אבל תמהנו מראות כי חזר והוסיף
 לבקרה את בניו ולא לנו כי עם מאן דקיימין קיימין למי סיס לו
 קיימא חזר ונתן קיימא אחרת ולכו לא נתן לא אולא ב' וכוה
 מ'י דקדק כפל עם מ'י דקיימין קיימין שהוא רך מיתה לתת
 לו ב' קיימות זו אחר זו ולכו לא כלום אמר להם אכא מספקא
 לכולא וביאור הענין הוא כי על מה שנתן יוסף תוספת תרוב'
 משאר אחיו להיות נחלק לב' שבטים משה ואפרים מתחל נתן
 טעם צורך בזה כשדבר פיו עם יוסף ואמר לו ואני בבואי
 מפרדו וכו' פונוך למ'ס קורס אל שרי בראה חלי בלז ויברך
 אותי וכו' שהכוונה לומר שראויה מתנה זו של ב' שבטים לתת
 אותה ליוסף מדר אמו רחל שעומדת על פרשת רבי' להתפלל
 על בניה שהם בגולה כרתיב רחל מבכה על בניה והבטיחה
 בה' ויש סכר לפעולתך שושכו בנים לגבול וכיון שרחל אמו
 של יוסף היא גרמה לקיבוץ בנים לגבולס אם כן ראוי שבת
 יוסף יוסף לאותה מתנה יתירה של הכ' שבטים ואם כאן ואמר
 בבואי מפרן מתנה עלי רחל בדרך ואקברה עם ולא הולכתים
 לאפרתה וקטעם לפי שהיא מוממת עם בית לתם להתפלל על
 בניה

דרוש א לפרשת ויחי

בניה וכיון שהיא עומדת להליך זכות על שבטוייה בני יעקב
אם כן מטעם זה נתתי לך שכם אל אחיך שהבנים הנולדים
לך אפרים ומנשה יהיו כראובן ושמעון ועל מה שנתרעמו
עוד על הברכה שבירך עכשיו למנשה ואפרים אמר אלא
מספקא לכולא ההנהאני עתיר לברך את כולכם ולמנשה
ואפרים לא היו גם ברכות לך בירכתי אותם עכשיו והרי
אתם שנים כולכם לטובה ולברכה וזשה יראו את הקדושים כי
הקדושה מביאה לזיו יראה וכיון מאתם קדושים אין ראוי
לכם להיות מתקנאים במה שבירכתי כי הרי אין לכם שום
מחסור מר ברכתם ובהיותם הם מתברכי הרי אתם כאילו
נתברכתם גם כן כי יוראים את הכריך להתרמות לבוראם
שקרא האחד גם הם יהיו גוי אח ומכאן כי בהתברך יהודי
אחיהו אים גם הוא מבורך וזהו אין מחסור ליראיו וזשה אחר
כך לבו בנים שמעו לי יראת האלמרס שאינו מתיושב אלא
ביעקב עם בניו שאלו בנים שמעו לי כי אם אינו מרבר
ביעקב הילל לבו שמעו לי מאי בני לא הם רבוי יעקב לבניו
יראת האלמרס מי האיש החפץ חיים בריך שיאהב הימים
לראות טוב ושלמות ולא יאהב הימים לענייני עהו ורמת
לראות טוב שרואה הכריך בשעת מיתתו פני שכינה וזכה
ליהנות מזיו השכינה וכדי להשיג זה נצור לשוך בקש שלום
דהיינו להיות גוי אחר וכיון שזו היא יראת ה' נמצא כי אין
מחסור ליראיו בהתברך יוסף בבניו מנשה ואפרים ומטעם
זה כתיב ויברך את יוסף ויאמר וכן המלאך הגואל יברך את
הנערים וכו' ולא מצינו כאן ברכה ליוסף אלא להודות ליוסף
כי ברכת בניו מנשה ואפרים היא ברכת אביהם יוסף וזהו
הטעם שאמר יעקב לבניו שמא יש בכס פיסול וקשה כי מה
דאה על ככה לחשרם בשמץ פיסול אמנם להיות שראה אותם
מתקנאים על הברכות אמר שמא אינם לבניו אחר ויש ביניהם
מחלוקת ולזה בזה אותם האספו באסוף לבניו א' והשיבו כסם
שאינו בלברך אלא אחד כך אין בלבינו לא אחד והתחיל לברכס
וכו' ועוד אפשר לומר שדקדקו בכתוב רה'לל כי אין
מחסור לקדושו ולמה אמר יראו את הקדושים וסוים ביראיו
כי אין מחסור ליראיו אמנם בא יעקב להוכיח לבניו שראה
אותם שחזרו לקבאת ביוסף ולא נכוו בחמין מה שיבא להם
מהקנאה שקנאו ביוסף בתחילה לזה אמר להם יראו את ה'
קדושים שלא יוסף להעניטם על הקנאו וזכה תריוחו שהברכות
שאני עתיר לברך אתכם יהיו קיימות לעד לעולם בלי שום
חסרון ומדעת כי אין מחסור אין באים לזיו מחסור הברכות
ליראיו שהם יראו מה ולכך יראו את ה' ולא תהיה לכם קנאה
כי בזה יתקיימו ברכותיוס דאנא מספקא לכולא עור אפשר
שאמר אלא מספקא לכולא שאחזור לכולל את כולכם בברכה
אחת כדכתיב איש אשר כבדתי בירך אותם לכולם ברכה
של כל א נא כדכתיב מה אמת לבוא כמחול עוד אפשר שחשבו
בני יעקב שבשביל שכלכל יוסף את בית אביו ברעב לך
בירך אותו לך אמר להם יעקב אלא מספקא להולא כי אינו
צריך לפרנסת יוסף שהרי יש בי זכות לפרנס ולכלכל לכלא
גם לכולכם וליוסף האהים הדועה אותי ער היום הזה והתחיל
לברך אותם ואמר ראובן בכורי אתה מלבד פירו חזל והבואו
רש' אל כל שיהיה ראובן ראוי ליקח יתר שאת בשני שבטים
שלקח יוסף לזלא שבבל יצועי אביו וזש ראובן בכורי אתה
העיקרי להיות ראשית אומי שהוא בכור לכהן וגם היה לך
ליטול בכורת נחלה בשני השבטים שהוא יתר שאת על אחיך
שכל אחד הוא שבט אחד והיה ראוי לזאת ממך ב' שבטוי' וגם
היה ראוי להיות לך יתר עז שהיה המלוכה שלקח גם כן יוסף
מלבד ה' שבטים היה בני מורע אפרים מלך על ה' השבטים

והיה ראוי לך ליטול אותה מלוכה שהיא יתר עז כדכתיב ויתן
עז למלכו ופחו כמים בשביל המהירות שבבלת יצועי אל
תותר לה לאחת שום יתרון מפניהם לא מעלת ה' שבטוי' וגם
לא מעלת המלוכה כי עלית משכבי אביך ויש לרמוז בזה
שנתן טעם אל מה שהפסיד הבכורה וגם הפסיד המלוכה וזי
להענישו בהפסד אחד מהם אמנם אחז' מדרש רבה כי
עלית משכבי אביך בטעה שהבאת דודאים וכו' את עלית
משכבי והכוונה שראובן בלבד יצועי רחל כשנתפסרה לאה
עם רחל שיסכב עמה הלילה תחת הדודאים ורץ ראובן מיר
ובלבד יצועי אביו שהיו בית רחל כדי שיבא ויכבד אכל אמו
ואף על פי שהיה ברצון רחל נבאי היה לראובן להטפל בזה
לבלבל בידו יצועי אביו וגם בלבד יצועי אביו כשהיו בית
בלהה וזש כי עלית משכבי אביך ב' משכבות אצל רחל ואצל
בלהה לך נאברו ממנו כל היתרונות יתר שאת ויתר עז ויש
לרמוז בזה עוד טעם האמת היה ראוי ראובן ליטול ה' שבטוי'
להיות שהוא גרם לזאת ב' שבטים מאביו והם ישמרו וזבולון
סילרה לאה ויעקב בשביל הרודאים שהביא ראובן ואמרה
רחל תני לי מחרוזת בכך ואמר לכן יסכב עמך בעבור רודאי
בכך ואותם הדודאים גרמו ב' משכבי יעקב עם לאה שיבאו
מהם ישמרו וזבולון וזש כאן כי עלית משכבי אביך כלומר
מה שנתעלית באותם ב' משכבי אביך אז בענין בלבול משכב
בלהה אז חללת והפסדת כל אותי עילוי כיון שחיללת יצועי
עלה שהיא השכינה שהיתה על מטותי של יעקב והפסיד יתרון
לקיחת ה' שבטים יעוד ירמוז על שבחר ראובן בעבר הירדן
חזו ראשית אומי מלסון איכות שהם היו ראש גוללים כדכתיב
ויגלם לראובני ולגוי וכתוב נחלה מבוהלת בראשונה
ואחרית לא תבורך שגלו תחלה שבט ראובן וזש ראובן בכור
אתה והיה לך ליטול יתר שאת בבחלת אי' וברמת להיו ראשית
כערי שהאבות מצטערים מצעד הבנים וראשית כערי היה
מגלות ראובן וכחפזות ליקח נחלתך בעבר הירדן ויש לרמוז
גם כן כמים על שלקחו בעבר הירדן אצל המי ולכן א תותר
לא נשאר על ארצו כי גלה משם תחילה ושמא תאמר כי היה
רעה ירים מלהכנס בארץ כנען להלחם ועכ' בחר לנחל' בעב'
הירדן הרי עברו חלוצים לפני אחיהם כל ימי יבואם וחילוק
זוה רמוז כי עלית משכבי אביך שעלה לא' לפני אחיו למקום
הקדוש ששכב אביך דכתיב ושכב במקום ההוא והבה אמר
לו הארץ אשר אתה שוכב עליה וכיון שעלית משכבי אביך
שהיא אי' ומאסת בארץ חמדה אז גבר עונך לפי שחללת יצועי
עלה במקום יצועי השכינה ולכן גלה תחילה שמעון ולזיו
אחים בריהו ואותם כלי זיון שהרגו בחמם לאנשי שכם הם
גרמו ומכרותיהם שמכרו ליוסף כי לא שלח יעקב ליוסף לראו'
את שלום אחיו אלא להיותו חושש מבני שכם פן ילכו לנקום
נקמת ההרגים שהרגו בשכם והם היו רועים עם לכא יעקב
ליוסף הנה אחיך רועים בשכם כלומר פיס לחוש מאנשי שכם
לכן לכה ואשלחך אליהם ומכאן שאילו לא אירע להם מה
שעשו שהרגו לאנשי שכם לא היה שולחו יעקב ליוסף ולא היה
נמכר יוסף במסורם כשנתייעבו להרוג לאנשי שכם לא היה
ראוי שתבא נפטי להסכים עמם והם עשו מדעתם כי באפס
הרגו איש וכדי להפיק רצון עכמס עקרו סור באו לעקר את
יוסף ונקרא סור כדי לעשות רצון יצרה שלא יהיה מושל יוסף
בם כמט' המשול תמשול וכו' וחזל דרשו בקהלים במרגלים א'
תחד כבודי וקשה טובא כי במרגלים חטאו כל השבטים
ומה להם לשמעון ולזיו ביחוד לתלות בהם ענין המרגלים
ולזי נראה עם מחול ששבט לזיו לא היה בעצת המרגלים וכן
בנשיאים לא הזוהר נשיא לזיו והתפלל יעקב ואמר בקהלים של
המרגלים

קמרה לים לא יתייחד לוי שהוא כבודי שממנו פנה להיות כהנים הלויים מערתי ה' והוא כבוד בית יעקב ואמר לחלקם ביעקב אהנה ואהנה שלא יהיו יחרינו שבט שמעון ולוי אלא כל אחד בפני עצמו וגם כל אחד מסיניס לא יהיו נקבצים במקום א' כי אם אפיצם בישראל להיותם מפתחים ובידך ליהודה שאף על פי שהוא גרם מכירת יוסף ממ אתה אינך פשמעון ולוי כי ארבעה יודוך על שאמרת מה בצע כי נהרונ את אחינו וואף על פי שבאשונה הורידוהו אחיו ליהודה מגדולתו בטביל שלא חמר להם לבו ונטיבהו לאבינו כמט לבו ומכרהו כו מת אתה יודוך אחיך להודות את שמך על שמענת אותם מבא ברמים כי חילונשאר יוסף בבור ההוא היה מת מפני זלעפות רעב גם מחמת הנחסים ועקרבים שהיו בבור ויהודה גרם הכלתו על יוסף גם יודוך אחיך כי מתוך העצה שיפץ להם למכרו היה להם לפליטה גדולה לחיותם ברעב ואם כן פולס צוים לטובה להורות את שמך וזט מטרף בני עליית ואחזל מטרפו של יוסף עלית ונתעלית שהכונה כי מעבד הטרגפיהו עורפים הנחסים ליוסף בבור סלקת עצמך באמור להם לבו ומכרהו ונרמז כאן יוסף במט מטרף בני יוסף היה נקרא ביחוד בני של יעקב כרכתיב אלה תולדות יעקב יוסף וכתוב ויקרא לבנו ליוסף ומתוך זה נתעלית במלוכה שיבא ממנו רור שהיה גור בתחילה ואחר כך נתחזק כאריה ומכאן כי אתה יודוך אחיך על ענת המכירה שבשכר זאת זכית להיות יודך בעורף אויביך להתנהג במלוכה .

מדרש שמואל • וחובא ט' קחלה • ובולקוט נבואים • כתוב א' אומר ויבא שמואל וכתוב אחר אומר ושמואל מת אד אסו ושמואל מת מיתח ודאי וימת שמואל אין חדרים אמורים אלא לענק נבל שנאמר ושמואל מת ואיש כמעין אד שמואל בד נחמן חכל ציוחק סופרים וטופחן על מיתח הצדיק וזה הרשע עוסח לו מרויהן אד יהודה ללכרך שכל חנופר בגא כאילו כופר בעיקר אבל דהעח מה היה עושה היה גובל חסר לכל אכר כן אפילו הורג או נחרג או רודף או גרף גובל אני לו חסר לצדיק חדר ואני כחסרך בטחתי יגל ר' בני בישועתך אשירה לת' בני גמל עלי עכ' זו היא הגורסא בב' קהלת וגם שמואל אלא שכבוד שמואל אומר חדר ואני בחסרך בו ללכרך שכל חנופר בגא וכו' וכ' קהלת האומר ללכרך שכל חנופר בו קודם ואחר כך חדר ואני כחסרך בטחתי בו ובולקוט כתוב וימת שמואל מענינו של שמואל .

ידוע הוא שמסרון הצריק' לא יורגש כל כך תכף ומיר כי ברוב הימים ימצאו חסרון זכותם ויהי הכאב הולך וגדל מאד אשר על כן אין להתעצל בהספרו של הצריק לא יוס ולא יומים כי עבר זמן מיתתו נכפלה חסרונו ואף על פי שקבעו חכמים זמנים מוגבלים לבטי ולהספר ואמרו ג' לבטי ז' להספר ל' לגיוהן ותקפורת מ' לא כל האדם שונים כי בכחית המת עצמו הוא שאמרו שאין להספרו יותר כמו שדרשו חז"ל במרא פסוק א' תבכו למת יודך מראי ול תכורו לו יותר מכשעור מכאן אמרו חכמים ג' לבטי ז' להספר ל' לגיוהן ותקפורת יותר מכאן אמר הבה אתם מרחמים עליו יותר ממני • וכונתם לרקרק בכתוב שא אל תבכו למת והרי יבטי בכל אבות העולם שבכו על מתייהם אברהם דכתיב ויבא אברהם לספוד לאריה ולבכותה וביעקב כתיב ויספרו שחמסר גדול • וכך באהרן ובמסע בתיב ויבטו ל יוס ואיך

קא אומר אל תבכו למת • ועוד לרקרק מהלל אל תבכו למתנדו למת לזה דרשו אל תבכו יותר מראי אבל על חסרון הזכות והתורה שהיינו נהנים מהכחיק יש להצטער ולבכות יותר מראי ולא נחשה וזהו שרמז בכתוב בכו בכה שהיא ככיה כפולה להולך זה הצריק שבמיתתו קרוי יחי ואין קורק לומר מת אלא מי שהיה חי ועכשיו הוא מת אבל הצדיק שבחיו גם במיתתו נקרא חי אם כן הוא הולך מחיי עה"ל לחיי עה"ב ולאיש צריק שנקרא הולך בכו בכה יותר מזמן אשר גבלו ראשונים לפי שלא ישוב וראה את ארץ מולדתו לפי שבצדו חי היה הצריק רואה ומתקן את ארץ צלרתו להדריכ בדרך ישרה וצתה במיתתו לא ישוב עוד וראה להרריך ולתקן את ארץ מולדתו ובבחינת אבדית זכותו יש להצטער ולהגדיל המספר ועכ' מצינו במשה רבינו שכתב עש ומשה בן מאה ועשרים שנה במותו לא כהתה עינו ולא נס לימה ויבכו בני יש את משה ל יום • ויש לרקרק בפסוק זה של ויבכו אינו במקומו כי למעלה שכתב וימת עש משה הלל מיד ויבכו בני יש את משה ולמה הפסיק בפסוק ומשה בן ק"ח שנה וכו' אבנם בא לתת טעם אל בני יש שבכו בני גדול למשה ל יום שלא היה זה על שנפטר משה מעה"ז כי ארר בא שמחה היא לו שהולך אל המנוחה ואל ונכח פני ה ררכו למות בבעס ה' להיות שבעת זקנתו מבן ק"ח שנה כסו אז היה כמו עתה ללמד לבני יש תורה ומצות כי לא כהתה עינו ולא נס לימה אמנם לפי זכותו והיה בו כח ללמד את בני יש תורה ומצות ולהיותם כהנים מזכותו וצתה חסרו אותו זכות ואור גדול שהיה מאיר עליהם עכ' ויבכו בני יש את משה ל יום ויתמו ימי כבי אבל משה • והנה חכמים יגירו במררם רבה פ ימי כתיב ביעקב ויעברו ימי בכיתו ולהלן במשה כתיב ויתמו ימי בכיתו ביעקב שהיה לו בוכים כתיב ויעברו ימי בכיתו • ויש לרקרק איך הוא אומר שלא היו למשה בוכים והלא ליעקב היו בוכים ע נפש בלבד ולמשה היו בניו וכל ישראל שלמדו ממנו תורה ולא עוד אלא שהכתוב אומר ויבכו בני יש את משה הרי שהיו למשה בוכים • אמנם כל שמצינו ביעקב שבכו אותו מצרים ע' יום וסמוך לזה הוא אומר ויעברו ימי בכיתו לפי שערץ יהיו בניו וזרעו ביכים אותו בשעת קבורתו ואין לומר שם ויתמו ימי בכיתו לפי שערץ יהיו בניו וזרעו בוכים אותו בשעת קבורתו • ין לומר שם ויתמו ימי בכיתו אבל במש' שבכו אותו בני יש ל יום צורך לומר ויתמו ימי כבי אבל משה לפי שמי שהיו ראויים לבכותו כבר בכו אותו • ומת פרוץ אכזר כריכין לבאר למה הזכיר הכתוב לומר ויתמו ימי כבי אבל משה כי ממשע שנאמר ייבכו בני יש את משה ל יום בודאי הוא שאמר ל יום לבו ויתמו ימי בכיתו ולא עוד אלא שגם באהרן כתוב ויביכו כל בית יש את אהרן ל יום ולא הזכיר לפרט שאמר הל יום תמו ימי בכיתו ולבאודיה יש לפרט שבאה התורה לתת טעם לבני יש איך לא בכו את משה יותר מלכיון שהיה רבן של יש' לא תרע לתה תמו ימי כבי אבל משה לפי שהניח את יהושע ממלא את מקומו וזהו שסמך עס ואמר ויהושע בן נון מלא רוח כי סמך משה ידיו עליו וכיון שכן תמו ימי בכיתו כי בהיות יהושע קיים הרי הוא כאילו משה קיים אבל עדין קשה לראי ראי זה כראי זה פני משה כפני חמה פני מאעע כפני לבנה • אמנם כל שהפנונה לרמוז מחזל תם ספקות וש' הלכות נתעלמו מיהושע בימי אבלו של משה ובקשו יש' להורגו ואז הקצה לומר לך אי אפשר אלא לך טרור אותם במלחמה שנאמר ועתה קום עבדך אהרן הידרן • וכל שדרשו הכתובים

קמרה לים לא יתייחד לוי שהוא כבודי שממנו פנה להיות כהנים הלויים מערתי ה' והוא כבוד בית יעקב ואמר לחלקם ביעקב אהנה ואהנה שלא יהיו יחרינו שבט שמעון ולוי אלא כל אחד בפני עצמו וגם כל אחד מסיניס לא יהיו נקבצים במקום א' כי אם אפיצם בישראל להיותם מפתחים ובידך ליהודה שאף על פי שהוא גרם מכירת יוסף ממ אתה אינך פשמעון ולוי כי ארבעה יודוך על שאמרת מה בצע כי נהרונ את אחינו וואף על פי שבאשונה הורידוהו אחיו ליהודה מגדולתו בטביל שלא חמר להם לבו ונטיבהו לאבינו כמט לבו ומכרהו כו מת אתה יודוך אחיך להודות את שמך על שמענת אותם מבא ברמים כי חילונשאר יוסף בבור ההוא היה מת מפני זלעפות רעב גם מחמת הנחסים ועקרבים שהיו בבור ויהודה גרם הכלתו על יוסף גם יודוך אחיך כי מתוך העצה שיפץ להם למכרו היה להם לפליטה גדולה לחיותם ברעב ואם כן פולס צוים לטובה להורות את שמך וזט מטרף בני עליית ואחזל מטרפו של יוסף עלית ונתעלית שהכונה כי מעבד הטרגפיהו עורפים הנחסים ליוסף בבור סלקת עצמך באמור להם לבו ומכרהו ונרמז כאן יוסף במט מטרף בני יוסף היה נקרא ביחוד בני של יעקב כרכתיב אלה תולדות יעקב יוסף וכתוב ויקרא לבנו ליוסף ומתוך זה נתעלית במלוכה שיבא ממנו רור שהיה גור בתחילה ואחר כך נתחזק כאריה ומכאן כי אתה יודוך אחיך על ענת המכירה שבשכר זאת זכית להיות יודך בעורף אויביך להתנהג במלוכה .

סדר ויחי דרוש ב

מדרש שמואל • וחובא ט' קחלה • ובולקוט נבואים • כתוב א' אומר ויבא שמואל וכתוב אחר אומר ושמואל מת אד אסו ושמואל מת מיתח ודאי וימת שמואל אין חדרים אמורים אלא לענק נבל שנאמר ושמואל מת ואיש כמעין אד שמואל בד נחמן חכל ציוחק סופרים וטופחן על מיתח הצדיק וזה הרשע עוסח לו מרויהן אד יהודה ללכרך שכל חנופר בגא כאילו כופר בעיקר אבל דהעח מה היה עושה היה גובל חסר לכל אכר כן אפילו הורג או נחרג או רודף או גרף גובל אני לו חסר לצדיק חדר ואני כחסרך בטחתי יגל ר' בני בישועתך אשירה לת' בני גמל עלי עכ' זו היא הגורסא בב' קהלת וגם שמואל אלא שכבוד שמואל אומר חדר ואני בחסרך בו ללכרך שכל חנופר בגא וכו' וכ' קהלת האומר ללכרך שכל חנופר בו קודם ואחר כך חדר ואני כחסרך בטחתי בו ובולקוט כתוב וימת שמואל מענינו של שמואל .

הוא שמסרון הצריק' לא יורגש כל כך תכף ומיר כי ברוב הימים ימצאו חסרון זכותם ויהי הכאב הולך וגדל מאד אשר על כן אין להתעצל בהספרו של הצריק לא יוס ולא יומים כי עבר זמן מיתתו נכפלה חסרונו ואף על פי שקבעו חכמים זמנים מוגבלים לבטי ולהספר ואמרו ג' לבטי ז' להספר ל' לגיוהן ותקפורת מ' לא כל האדם שונים כי בכחית המת עצמו הוא שאמרו שאין להספרו יותר כמו שדרשו חז"ל במרא פסוק א' תבכו למת יודך מראי ול תכורו לו יותר מכשעור מכאן אמרו חכמים ג' לבטי ז' להספר ל' לגיוהן ותקפורת יותר מכאן אמר הבה אתם מרחמים עליו יותר ממני • וכונתם לרקרק בכתוב שא אל תבכו למת והרי יבטי בכל אבות העולם שבכו על מתייהם אברהם דכתיב ויבא אברהם לספוד לאריה ולבכותה וביעקב כתיב ויספרו שחמסר גדול • וכך באהרן ובמסע בתיב ויבטו ל יוס ואיך

דרושב לפרשת ויחי

במפלות לכך אף על פי שתקף למיתתם הולכים אל המנוחה עכ"ל יש להם תוספת עליונה לכשתם לזנבים הנז' ג' פעמים בשנה בכל פעם יעלה מעלה אחת פני הארון ה' ואפשר לומר שהשמה עולה מיד ביום הז' והרוח השוכב אל האלהים ביום החדש והנפש בתשלום השנה כדכתי' והיה מירי חרש בחרשו יבא כל בשר הוא הנפש כדכתיב כי נפש כל בשר *

ויש לרקרק ככתוב כפי דרשת חז"ל שדרשו משפט רשעים בגיהנם יב חרש שנאמר והיה מירי חרש בחרשו מהו

שנאמר ומירי שבת בשבתו ומה גם שקורס הילל מירי שבת בשבתו ואחר כך יאמר מירי חרש * ולכאורה יש לומר שאמר ברקדוק מירי חרש כגון שמת כניסן ובניסן יבא מניהנס ויש עוד דקדוק חשבון שבניסן יש ר' שבתות ואם מת בשבת הרביעית של ניסן הוא יושב בגיהנם עד השבת הר' מהו בחרשו שהוא ניסן וגם כשבתו שהוא השבת הר' שהוא סוף החרש אבל קשה לרבינו חנן בן נורי שסובר שמספט רשעים הוא כימים שבין פסח לעצרת כדכתיב כהו' שבתות והו' שבת בשבתו * ולרבריו קשה למה הזכיר הכתוב מירי חרש כיון ראינו תלוי בחדש כי אם בז' שבתות שהוא מירי שבת בשבתו אמנם נ"ל שהכתוב רבר ככ' שבתות בני אדם בדריקים ורשעים ועל הרשעים אמר מירי חרש בחרשו שהוא ל"ב חרש ואחר כך ינאמס מניהנס ומירי שבת שבתו מרבר בדריקים שתקף ומירי אחר ז' ימים עולים במעלות למעלה וזהו יבא כל בשר שהם הדריקים שאין להם לב האבן כי אם לב בשר *

ולרבי יוחנן בן נורי מירי חרש הוא על הדריקים שיש להם לב בשר ומירי שבת שהם כימים שבין פסח לעצרת הוא על הרשעים ואז יבא כל בשר שהוא מטרדיקון בוסה פרוחה רמה וכל בשר הוא לרבות הדריקים * ולזה אפשר שכוין דהעיה במזמור ברכי נפשי את ה' שאמר ג' פעמים ברכי נפשי באותו מזמור וחז"ל דרשו שאמר דור ה' פעמי' ברכי נפשי בב' מזמורים כנגד העולמות שאדם רואה וכו' * אף אנו נאמר שרמו כאן ג' פעמים ברכי נפשי כנגד ג' עליות של הנשמה כמו שכתבנו ואמר כנגד הראשונה ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את סם קרשו לפי שידוע הוא כי לג' ימים למית האדם נבקעת כריסו על פניו ואומר טול מה שבתרת וכל מה שגזלת וחמסת ונתת בי וזהו וזיריתי פרש על פניכם וכו' * ובה ביארתי משה ברכות לראש דריק ופי' רשעים יכסה חמם שההנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו גזל אביו ואמו זה הבה וכנסת יש' כי בברכות שמברכים להבה קונה האדם אותו דבר ויש לו רשות ליהנות ממנו כדכתיב אמרת לה' ארני אתה טובתי בל עליך אמר הקב"ה אם בירכ' על כל דבר הרי הוא שלך ואין לי טובת הנאה עוד עליך ואם כן הדריק שהוא הזוהר בברכותיו יחולו ברכות על ראשו וזהו ברכות לראש דריק ופי' רשעים יכסה חמם שמתכסה פי' הרשע בפרש שבתך כריסו להיות אותו מאכל של חמם כיון שאינו נהנה בברכה הוי גזל להקב"ה ואותו מאכל מהחמם יכסה פי' הרשעים שבקעת כריסם על פיהם ולכך אמר כאן בדריק שהוא הזוהר בברכותיו ומכות ה' ברכי נפשי את ה' וכל קרבי אותך קרבים שנהנו מן הקדושה אינם נבקעים על פניו כי הן הם יברכו את שם קדשו סלה וכנגד העלויה הב' אמר ברכי נפשי את ה' ואל תטכחי כל גמוליו כי ה' גמל עליוכי להכיל ממות נפשי כדכתיב כי חלצת נפשי ממות רגלי מרחי שלא דמוני לביה' כי אין דריק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא והקב"ה סולח לכל פניו רופא רפואת הנפש ממחלת העוץ הגואל משחת חייכי ומעטרכי חסד ורחמים שהם המצות שעושה הדריק שנעשים מלאכים ומרקליטין גדולים וזם דריקים יושבים ועטרתיהם בראשיהם המצות

כך ויהי אחרי מות און ויהי אלא כרה שבקשו יש' להרוג את יהושע על שלא שאל ספקותיו למשה קודם מותו ואדרבה כשאמר לו משה שאל ממני כל ספקות שיש לך השיבו וכי לא כתבת עלי ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימים מתוך האהל כלום הנחתך וכו' ועל דבר זה כשנשתכחו ממנו ההלכות כקשו להרגו ויהי צער וזרה אחרי מות משה ויאמר ה' יהושע על הזאת כי יש לך חשם בתשובתך שהשבת ואמרת משרת משה אכי ומשרתו יהושע לא ימים מתוך האהל ועל אמירה זו נלכדת באמרי פיך אבל לפטרך מיד יש' אי אפשר אלא עי' שתטורד אותם במלחמה ועתה קום עבור את הירדן הזה הרי מזה הענין היה ביום ל' לאבלו של משה כי משה בו' בארץ מת ויבכו לו יום הרי ז' ניסן ואמר לו הבה עתה קום עבור את הירדן והכינו צידה ג' ימים הרי ג' בניסן וכתוב והעם עלו מהירדן בעשור לחרש הרי שבתוך ימי בכיתו של משה בקפו להרוג ליהושע וטרדן במלחמה באופן שאם לא היה אותו דבר שבקשו להרוג ליהושע עדין היה נמשך בכיתו של משה וז' קשה כאן ויתמו ימי בכי אבל משה כלומר ויתמו מחמת מה שקמו על יהושע אעפי' שהיה ברעתם להוסיף לבכותו עוד ממ' ייתמו בגיורת הבורא יתברך שטרדם במלחמה * ואפשר לומר שזהו שמך לומר ויהושע בן נון מלא רוח חכמה לומר תדע למה ויתמו ימי בכי אבל משה לפי שהושע רבה להמלא חכמה ולומר כי מתך משה את יריו עליו ולא חסר כלום מחמתו שלמרו משה ויש רבו ללמו כל אותם ספקו שנשתכחו והבה אמר אלה המצות שאין כביא ראוי לחרש רבר וזהו ולא קם כביא עוד כמשה ואם כן אי אפשר לחדש הספקו ההם לכך הזכירו להפסיק ימי הבכי ולטרדם במלחמה * ונחזור לענין ראשון כי בהמשך הזמן יורגש חסרון הדריק אשר עכ' יש לעשות הספר הדריק ולפורד לניתן בחסרונו אפילו אחר זמן מרובה ועוד יש לנו לתת טעם אל מנהגן של ישראל שנהגו לעשות תשלום לפטר ג' פעמים בשנה ז' ימים יספרו לו וביום החדש והיה מירי חרש בחרשו תשלום שכתו * ולא דבר דריק הוא והן אמר כי לאיש ההמוני כל ז' ימים הוא כירון בדיני הקב"ה ונפשו עליו תאבל ואחרי כן ער זמן ל' יום הדין הוא חמור משאר השנה ומשפטו בגיהנם הוא יב חרש וכשמתו עולה למעלה ולכך פרק ופרק עושים רושם למטה בסיוע רבר תורה או מצוה להעלות את הנשמה ולהקל מעברה אבל כריך לתת טעם אל האנשים הדריקים הישרים בלבבותם לפי שהדריקים במיתתם הולכים אל המנוחה ול הנחלה כדכתיב יבא שלום ויכוחו על משכבותם הולך ככוחו וכו' * ויש לרקרק בכתוב אמרו יבא שלום לשון יחיד ואחר כך אמר יכוחו על משכבות לשון רבי' ואחר כך חזר לומר לשון יחיד הולך ככוחי ואני ביארתי עם מחול שכשהדריק נפטר יוכאין לקראתו כמה נשמות של דריקים ואומרים לזה שמת יבא שלום וכל הנשמות שיכחו אז לקראתו יכוחו על משכבותם ויש להם נחת רוח בראותם לדריק הזה שהולך ככוחו הולך דרך ישר ל מקום המנוחה והנחלה בלי שום מכשול ויש לבאר עוד שכשהדריק מת יש ב' דרכים כמו שאמר רבן יוחנן בן זכאי יש לפני ב' דרכים ואיני יודע באיזו מוליקין אותי אמר הכביא בהבטחה לדריק שיבא בדרך הטוב שהוא דרך שלום כי אין שם מקרה ופגע רע לפי שברך האחר יש כמה משחיתים מחבלים עשומטיים הנשמה ולתחית ירכוה באופן שהגוף והנפש הם נפגעים ונענשים אבל הדריק יבא שלום מכל עבריו באופן שיכוחו הגוף והנשמה כל אחד במקומו יכוחו על משכבותם והנשמה היא עולה למעלה לפי שהדריק הולך ככוחו בדרך ככוחה אין זה נפתל ועיקש וכיון שעוליים הדריקים הם

דרוש ב לפרשת ויחי

נה

ללכת והלך למקום הגוזזים לעשות מזימות ולא הלך למקום
ההספר כענש שתלה לו ה שבעת ימי אבלו של דריק כדי שלא
יתערב הספרו של נבל בהספר הדריק שמואל ולשלושה ימים
ניבף ומת מיתת הכרת שנאמר ויהי כעשרת הימים וינבף ה'
את נבל כמחול - והואיל ואתא לירך נדקדק בדברי חז"ל מאי
אכפת לך אם יתערב הספר נבל בתוך זימי אבלו של שמואל
ועך רכפי זה יבשה ה לנבל ביוחמשי לאבלו של שמואל וכמא'
מיתתו של נבל במיתת מנשה שהיו לב ימים וכבר עברו ימי
אבלו של שמואל ולא יש כאן עירוב באבלו של דריק ולכך
נרא' לעד דהכי גרסינן שלא יתערבב אבלו של דריק והענין
הוא שלא חלה נבל את חליו אשר ימות בו לפי שכל העם הם
עסוקים באבלו של דריק ובחלונתו נבל שהיה איש גדול מאד
קול הקריה הומה ללכת לבקר ומתערבב בהספר של הדריק
לכך לא חלה נבל עד עבוד האבל של הדריק ומת לב' ימים
מיתת מנשה ויש להוכיח שגירסה זו עיקר כי לגירס' הפסדים
שלא יתערבב באבלו של דריק ה"לל שלא יתערבב אבל נבל
באבלו של דריק אלא שהוא טעות המרפוס שהבית מצריכה
להיו' אבל יתערבב שהוא יתערבב אבלו של דריק נסמכת הבית
אצל מלת אבלו וכתב באבלו זה ברור ורכוותה במתושלח
שתלה הקבה זימי אבלו ולא הביא המבול כדי שלא יתערבב
אבלו של מתושלח כי לא יוכלו לעסו' בהספירו מפני מי המבול
ויש לי לדרק' עוד משה ואיש במעון לומר שכל אנשי ישראל
אל ההספר ולא נשאר איש כי אם איש אחד במעון שהיה
מעשהו בכרמל והיה איש גדול מאד שהיה מעשהו בכרמל
והיה איש גדול מאד שהיה עושה רשעם בבואו אל ההספ' ובחר
יותר מלכת אל מקום מעשהו אל הגוזזים לאכול ולשתו מלכת
אל בית אבל והספרו של דריק ז"ש ויהי בגזוז זאנו בכרמל
ובענין זה שכתבתי שהלך דור אל ההספר ואחר כך ירד אל
מדבר פארן יתבאר מה ששלח דור לומר לנבל ואמרתם כה
לחי ואתה שלום וביתך שלום שרבינות בני ארם הבאים
מההספר לומר לחבריהם החיים והשלום ישארו לכם ולכך
שלח לומר אל נבל ואמרתם כה תאמרו כדברים האלה לחי
וביתך שלום יהי רצון שתשאר לחיים טובים אתה וביתך יהיו
לכם שלום כדרך בני ארם הבאים מההספר ומ"ם חז"ל ללמדך
שהכופר בג"ה - כל שירדע שהעולם נברא בחסר מנ"ה אמרתי
עולם חסר יבנה והכופר בג"ה חסר בעיקר שאינו אלא נברא
העולם בחסר והוא בא לכפור ולומר שהעולם קדמון והביאו
הכתובים פסוק זה של וימת שמואל סמוך לאיש במעון ללמדך
שנכל זה שלא הלך לספור לשמואל כפר בג"ה שהוא כאילו כפר
בעיקר ז"ש חז"ל וימת שמואל לענין נבל כלומר ללמדו ללימוד
זה - וכרמזה רשפת ככופר בעיקר כמ"ם והאיש גדול מאד כי
גדול ה'זה היה מחזיק עצמו גדול מאד - עוד רמז והאיש
קשה ורוע מעללים שהיה קשה ורע בענייני מעללים ופעולות
ה' - עוד אפשר שהכופר בעיקר חייב מיתה חה שכתב בג"ה
כענש עונש מיתה כאילו היה כיפר בעיקר שמת לי היממי'יתה
של הכרת וז"ש ויהי בגזוז זאנו רק"ל ויהי הוא צרה וכאן
כתיב ויהי צער וצרה בסיבת זאנו שכתשק בגזיה ולא
בהספר ולכך לא פרט להזכיר ששמו נבל אלא לאחר שהזכיר
הגזיה מהטעם הנז' - וחדשתי לגרסת מ' שמואל והובא במ'
קהלת שהביאו סברת רבי שמואל בר נחמן שאמר מסלונתמו
לו לפי שכתוב והלך מירי שנה כו וכתיב וחזבותו הרמיתה כי
סם ביתו וסמוך לזה אמרו כתוב אחר ואמר וימת שמואל
וכו שהכונה היא עם מה שביארתי בס' בסף נבחר פ' וישלח
ד"ר בר נחמן סבר שכל עיר עשו לו הספר בעירם ולא נקבצו
כולם לרמה להספידו עם כסברת רי"ב והביא דאיה לדרבנן
ספרי

המזות טעמו מהם עטרומיהם שלהם ומתעטרים בס ז"ש
המעטריכי עטרות החסר והרחמים שעשה הדריק בעה"ז שכל
אח'מהם נעשה מלאך ומעטרו' המטביע בטוב עדיין שחז"ל
כל אותם ערי עריים שהתנכלו בני יש' בחורב כשעשו אותו
העגל עתיר הבה להחזיר להם לעתיד לבא על ופדויו הי' טובון
כו' ושמה שמעולם על ראשם ואותו ערי הוא מלאך נעשה על
ראשו והקבה מטביע שפע ממרום לאותו מלאך באותו טוב
שעו' הדרי' בעה"ז ישתלשל שפע א"י עליו ז"ש המטביע בטוב
עדיין באופן שאחר זקנה ושיבה ומיתה עוד ישובה לחדש
ככפר נעורייכי שכתו שלאחר כמה שנים אם יוצאה מקץ הכפר
ואוכלתה ער שנשאר ממנה כביצה וחוזרת לגרל בסר ונוכה
כבתחילה כן ה'הים יחדש את הדריקים וכדיק כתימר יפרח
עור ימבון בשיבה וכו' וחתם בסוף ה' מלאכיו גבורי כח
להודיע שגדולה מעלת הדריקים יותר מהמלאכי שהרי ישראל
מקלסין תחילה כמו שחז"ל במדרש רבה ס' ויקרא - ברכו ה'
מלאכיו במה הכתו מדבר אם בעליונים הרי נאמ' ברכו ה' כל
צבאיו הא אינו מרבר לא בתחתונים עליונים ע"י מהם יכולים
לעמו' בתפקירו של הבה נאמ' ברכו ה' כל צבאיו אבל תחתוני'
ע"י שאינם יכולים לעמוד בתפקירו של הקבה נאמר ברכו ה'
לאכיו ולא כל מלאכיו - ופי' מאמר זה תמצאנו בפ' ויקרא -
ועכשיו נבא לביאור המאמר שהצענו תחילה - ויש לדרק'
מה ד"ל וימת שמואל לענין נבל - ולגרסת הילקוט שאמר
וימת מענין שאול קשה דאי איכא למררש לענין של שאול הני
קרא דכתיב ושמואל מת דסמוך ליה מיתת שאול אבל הא
קרא רוימת שמואל מה ענינו לענין שאול - ועך מ"ם ללמדך
שכל הכופר בג"ה היכן למדנו דבר זה - ועך מ"ם שחמד דור
בז אפילו הורג או נהרג והלך אל ההספר כי לא פורש דבר
זה בכתובים - ונל' ע"ד סחז"ל דקרקו בכתוב שמלבד
שכתוב אחד אומר וימת שמואל וכתוב אחר אומר ושמואל מת
יש עוד סיני בכתובים ששם הוא אומר וימת שמואל ויכפרו
וכו' ויקם דוד וילך וכו' ובכתוב ה' אומר ושמואל מת ויכפרו ולא
כתיב ויקם דוד ועך מה שייכות לומר ויקם דוד בפסוק וימת
שמואל ומה גם שקודם אמר ודוד ואכשני עלו ל המכודה ואך
הוא אומר ויקם דוד וילך מדבר פארן ואש הם ב' מסעות
ה"לל סמוך לו עלו אל המכודה ויקם דוד וילך - ועך שלמה
הזכיר כל מסעותיו של דוד - ועך שקודם אמר ודוד ואכשני
וכאן לא הזכיר אנשיו אלא ויקם דוד לכך דרשו שבהיות דוד
ואכשני במכודה שמע שמועת מיתת שמואל וחשם אל כפשו אם
לא יהיה נמצא בהספרו של אותו דריק ולא רצה להוליך עמו
אנשיו פן יתערבב ההספר אם יראו דוד ואכשני ויעוררו עמם
מלחמה ויהיה לו עונש במקום שכר ומה גם להכניס לאכשני
במקום שכנה לכך אמר הכתוב וימת שמואל - ז"ש חז"ל וימת
שמואל אין הדברים אמורים אלא לענין נבל לומר שלא בא
כאן להזכיר מיתת שמואל לא ללמד מהיכן נענש נבל בבביל
שנתעצל בהספרו של הדריק והו' ויקם דוד הוא לברו לבא ל'
ההספר ואע"פ שכתובה מיתת שמואל בפסוק ושמואל מת
כאן בא לענין נבל לומר שקשה עונש המתעצל בהספר מענין
נבל שלא בא אל ההספר ואש ירצה להתנצל נבל ולומר שהיה
טרור בפועלו שהיו לו גזו' ולכך לא בא בא ולמר טרור היה
אנוס מסכת כפשות ולא כמעט מלבא - ואיש במעון ומעשהו
בכרמל שבשעת השמועה לא היה בכרמל עם גזויו אלא היה
במעון ומעשה הגזיה היתה בכרמל וקם ונתעורר ללכת
במעון לכרמל ויותר טוב ללכת במעון אל מקום הספרו של
שמואל ואילו מתחילה היה ככל במקו' הגוזזים לא היה עונשו
גדול כל אבל בהיותו במעון ומעשהו בכרמל וכעך ממקומו

דרוש ב לפרשת ויחי

כסדרת מעילו - ובמדרש ים אומרים נקדע מעילו של שאול ויא מעילו של שמואל ומסר לו סימן מי סיכרות כנף מעילו ימלך תחתיו והוא מט שאול לרוד ביום סכרת המעיל במער' ידעתי כי מלך תמלך וכאן כתיב וימת שמואל לאחר ענין רוד עם שאול במפרה וכי סקדע מעילו של שאול כחתיס הרבר שאמר שמואל קרע המלכות יש מעלך וימת שמואל מענין שאול ותחזק הממלכה לרוד ועוד יל וימת שמואל מעניינו של שאול שאחזל לא מת שמואל בן נב סנה אלא כרי טלא יתבטלו מפעה ידיו בחייו אם כן במו' שמו' מת מלכותו של שאול ויקס דור כי במיתת שמואל הגיש מלכותו של דור וככל רצה לכפור במלכות בית דוד סך אמר מי דור ומי בן ימי ואחזל שאמר ככל כלום הוא בטוח אלא על ב' טיפין שמשחו שמואל והיכ טיפיו וסרף להבין מאי רעתיה רנבל וכי בשביל שמת שמואל יתבטלו נבואותיו והטיפין שמשח לרוד אחס כל דהכי קאמר נבל כינן שמת שמואל כבר מת וכתבטל מלכות שאול והיכ שמואל והיכ טיפיו שמשח לשאול כי הכל כתבטל ואיך הוא בוסת דור בשתי טיפין שמשחו שמואל מכסם סכתבטלו טיפין שמשח לשאול כך איך לרוד לסוף על הטיפין שמשחו שמואל והיה כופר בדברי הנביא כי לאתן שמואל לכביא לה' וכל זה לא הלך נבל לנמול חסר עם שמואל במיתתו טלא היה סוף על נבואתו והכופר בנביא ככופר בעיקר ועדיין כע' ושעפתי רילוף הכופר בג' ככופר בעיקר מרתי ויקס דור וילך לנמול חסר מפני שאמר רבר זה הוא שקול לענין מרגלים שהיה במדבר פארץ כמו שכתב וישלח אותם מטה ממדבר פארץ וכן וכל לדרוש במדבר פארץ שהוא על לסוף הרע שדברו בפארץ ענה חרשתי דמכינו שאמרה אבתי הנביאה אל נא ישם ארונך אל הבלעל ובלעל הוא הנקרא כופר בעיקר שהוא בלי עול מלכות שמים והוא כנף

שהרי כתוב אחר אומר וימת שמואל וכתוב אחר אומר ושמואל מת ואנו דרשו ושמואל מת מיתה וראי וימת שמואל איך הדברי' אומרים אלא לענין נבל וכינן סכך אילו כתיב ויקבצו כל יש' ויספרהו בספקו ושמואל מת שטרבר במיתת שמואל וראי היינו דרשו ממנו שנקבצו כל העיירות ובאו לרמס להספידו וכסברת רבי יהושע בן לוי אבל כינן שבספקו ושמואל מת לא כתיב ויקבצו כל יש' ובספקו וימת שמואל שאינו מדבר במיתתו אלא כתוב לענין של נבל כתוב ויקבצו כל יש' איך לעשות ממנו עיקר אלא ממה שכתוב עם ושמואל מת שהוא מדבר במיתה וראי ולא כתיב עם ויקבצו אלא ויספרו לו דהיינו כל אחד בעירו עור חרשתי מחזל כי עם ביתו כל מקום שהולך ביתו עמו וקסה מכל האי ואיך לומר דרש כי עם ביתו על הגלגל ובית אל והמכסה ראס כן יקסה איך אמר כי עם ביתו שהוא נתינת טעם אל מט ותשובתו הרמתה לפי שבכל מקום שהולך עם ביתו ואיך בזה טעם ונלעד לתרץ על פי הדרך הזה שדקדקו חזל רהילל ותשובתו לביתו הרמתה אלא להיות שבכל מקום שהולך היה ביתו עמו לכן לא אמר ותשובתו לביתו הרמתה כי גם במצב הגלגל ובית א היה ביתו עמו ולכן אמ' ותשובתו הרמתה רכינן שבכל אותם המקומות היה לו בית לא סוף לומר ותשובתו אלא בערך העיר שהיא הרמתה כשהולך הבית עם בכל אותם המקומות היה ביתו ואיך נאמר טעם אל ביתו עור יש לבארו כפשוטו כי עם ביתו ברמה וילוף הכי רהילל ותשובתו לביתו הרמתה אלא להיות שבכל מקום שהיה הולך ביתו עמו והוא היה מסבב כל אותם המקומות למה ייחד חזונה לרמה כי גם יכרך לומר שחזר לגלגל או המכסה כיון שהוא היה קובב סובב ממקום למקום וחזר לזה ולמה ייחד תשובתו אל הרמתה אלא לפי שסע עיקר ביתו אבל בשאר המקומות היה מולך ביתו מהרמה ולכן יכרך לומר ותשובתו הרמתה ובגירסת שמואל שאמר ללמדך לאחר מט' הה' נאמי בחסרך בטחתי כל סך ררשו שאמר דור בלכתו אל ההספד אף על פי שם לי לראובן פז אהרן בהספד אז אהרונן אחרים הקמים עלי עכ' אני בחסרך שהוא נה להספיד אדם כשר וכדין שזהו חסרך ובחסרך בטחתי שזכות המכנה הוא קובר מתים נמול חסרתי ובחסרך בטחתי שזכות המכנה תנן עלי יאף על פי שאני נעצב על מיתת הכדין כי חסר זכותו וגל לבי ביטעתיך שמי' הכדין כפיה על יש להשיעם מכרותי ויטענתן על יש' טענתו של הקדוש ברוך הוא ואמרה לה' כי גמל עלי שאתה תתן מל כל ברה ולא יתנה תקלה בהלכותי אלא ההספד לא להרונן ולא ליהרג אשירה לה' כי גמל עלי ללמדך שהכופר בג' ככופר בעיקר א' ונאמי בחסרך בטחתי למודנו שהם שקולים שהרי אמר בחסרך שהוא נה שגמל להספיד הכדין וכל לבי ביטעתיך שהוא יטענת ה' והכופר בג' כופר ביטענת ה' והרי הוא כופר בעיקר עור חרשתי לפי גירס' זו דרשום שמוכין שאחר פסוק נאמי בחסרך בטחתי כתוב אמר נבל בלבו איך אלהים הרי טעם של הלך לנמול חסר בהספד הכדין כפר בעיקר כי אמר נבל בלבו איך אלהים וזה נכון לעד עור חרשתי לחזל שדרשו מאן רכנית מחייו ואנ' קסה למה לא הספירו לעלי כמו שהספירו לשמואל ולא זכרנו שם טעם עליהם ההר בימי יהושע ואפשר שכתן שמתו בבני נעטבה הארץ אם עורכו חי היה נכסל כפרו ולבני דיריה חיים הם לו במותו והוא ע' אל תבכו למת שדרשו חזל באברהם עיין בכסף כחבר פ' תולדות יצחק ואפשר ליישב גירסת הילקוט שאמר וימת שמואל לענינו של שאול והענין הוא כי שמואל אמר לשאול קרע ה' את מלכות ישראל

סדר ויחי דרוש ב

מדרש

איכתי' בד דמך רבי יוסי סמל הוא סליק רבי יוחנן ור' ל' סמל חסר' וסליק עשהו רבי יצחק ספקא וחזר חמן חד גברא סב בעי למפטר עליה ור' א' שבקיניה א' יצחק קדם אלין אריחתי דאורייתא את פחה פומך א' יוחנן שבקינתי דהוא גבר סב ועול וישתכח ב' אהרית על ופתח מצניו שסילוקן של צדיקים קסה לפני הקדוש ברוך הוא יותר מסאת חוכמות חסר שמים שבכסות ומחרב: כ' ברזוב חזרתי כתיב והפלא ת' ארת כב' חך ובחרבן בירת המקדש כרזיב יחיר פלאים אכל בסילוקן של צדיקים כתיב לכן ברת אפר ת' חנני יוסיף לחפליא את העם חוה השלם ופלא וכ' לבת ואבדה חכמת חכמי וכינת נביניו תסחר א' יצחק פסקא יחוני דין גברא בריך פומיה אל רבי יוחנן אלו לא שבקדוניה סן רוינן שמינן דא מרגניא ורוח הקדש צווחת ואומרת ראח בני הגדיל נאויכ'

ישבו

לארץ ירמון זקני בת ציון נכמס כל לב ורפנו כל ידיו כי אבר חמיר מן הארץ ויטר בארס איך והיה היום שהוא יום בכי ונאקה יום חסך ואפלה כי ירדו לשערים ע' ה' והתורה נתמעטה והצדיקים מכניו ארץ ומסרי תבל נתמוטטו על זה ירדו הדומים ונאסו לילות כימים על חסס שמת כי איך לנו כינא בו אשר על כן יגדל המספר בזס מיתת הכדין והמתעכל בהספרו הוא כעס' נא יאמר

לאמר האדם שאין להתעצב על מיתת חברו וחכם לא האכיל
 צפלי הערך אשר עליה וחינו והם ניזוני בזכותו של אותו צדיק
 ובמיתתו חסרו כל טוב אבל האנשי הנגפיל אל האשר יש להם
 יד וגם בחכמה וממלאו ביראה ואינם נזקקי לזכו זה הצדיק
 אין להם חיוב בהספרו לזא הנביא זכריה הלל ברנע כי נפל
 ארז אשר ארירי שוררו כי ירכה שהצדיק הנמשל לברנע שהוא
 ראש הדור ראוי לו לבכו כשנפל ארז שהוא צדיק א' מהדור לפי
 שאינו בוכה על חסרון המגיע לו שהרי הוא ראש הדור ואינו
 צריך לזכותו אבל ראוי לזכותו על החסרון המגיע לבני דורו
 אשר אריריים שורדו ואילו הרעה הבאה אחר מיתתו של צדיק
 היתה באה על רשעי הדור החרטנו ולא היינו חוששי כי רשעי
 ואברו אבל בעונם הרעה מגיעה אל האנשים הכשרים וזם אשר
 ארירי שורדו בסיבת מיתת הצדיק שבעורינו חי היה מגין
 למחס ולמסתור להרחיק הרע מעל הדור ובמיתתו חסרו אותו חלק
 של זכות שהיה לאותו צדיק שאינו רומה זכות צדיק א' לזכו ב'
 צדיקי אצל רבר זה גם ראש הדור יעשה הספק על נפיל הארז
 וכיון שראש הדור הוא בוכה עם שאינו צריך לזכותו מכאן שאר
 הצדיקים שהם כמו אנוי הבטח מלפני חוזק שהם חזקים בכח
 מעשיהם אבל לא כראשונים ראוי להם לבכו ולהספיד מספר
 ויללה על כי ירד יער הבביר כמו שדרשו חז"ל על בית יער
 הלבנון מה יער מלבב אף בית המקדש מלבב ג' גם אנו
 בדרום שכללנו הצדיקים מלבב ב' מפע זכו לבני דורם כי יער
 הבביר שמוסף מים כמעין ובמיתתו נפילת צדיק זה שנמשל
 לארז יר שפע יער הבביר מאותם הגנותים שפע לכל הדור
 שהם גדולים מהם * ונרחיב הענין כי אנוי הבטח הם למטה
 ממדרגת ברנע ארז והם בוכים על סירר שפע יער הבביר
 שהם מקבלי שפע מאותם הגדולים מהם ובמיתתו נפילת הארז
 ירד השפע ממה שהיה ואכ' אעפ"י שאו בוכים ומספידו ממ
 גם חילוק ביניהם בהספרם כי הצדיקים אעפ"י שהם מקבלי
 כמות שטקראי כולם בשם רועים קול יללת הרועי היא על מה
 ששודרה אררתם אותו חזק שהיה להם להגין על בני דורם
 כשנפל א' מהם נחסר אותו חלק של זכות ושורר ארדת כי אינו
 דומה זכות צדיק א' לזכו ב' צדיקי ועל בחינה זאת הם בוכים
 אמנם קול יללת הספידו שהם למטה מהם ודומי ל' אנוי הבטח
 שהם מקבלי שפע מאותם שלמעל מהם קול יללתם הוא על
 כי שורר ג' און היירד המושך מים להסקי לכל באי עולם גם הם
 חסרו לקבל אותו שפע שהיו יונקי מאותו צדיק ונמנינו למדין
 כי ראוי לזכו ולגדיל ההספר בכללות כל עם הגדולים עם
 הקטנים כי אבירת החכם אין לה תמורה וזהו שאחז"ל במדרש
 דבא * כר רמך ר' סימון אפטר עליה רבי אלעאי והחכם מאין
 תמצא ד' דברים הן הם תשמישו של עולם וכולם הם אברו יש
 להם תמור ותח שמת אין אנו מוכאין תמורתו אף לוי שבטים
 מציאה מכאן וכתוב ויבא לבס אנו שאברנו את ר' סימון עאלכו
 ויש לדיקך מש' ד' דברים כלל המנין למה לי * ומספיק לומר
 הזהב והכסף והנחושת והברזל הם תשמישו של עולם
 וכו' יעור להבין מש' וכו' א' אברו יש להם תמור למה הוצרך
 לומר וכולם הם אברו ודי לומר הזהב והכסף כו' אם אברו יש
 להם תמורה וכן להבין רבי לוי מאי סבר אם כרבי אלעאי או
 לאוי וכן מש' רבי לוי ראה ק' פריכא הוא דשאני התם שיבא
 לבס מפני פחד המלכות פן יחשדם לגנבים ויחייבו ראשם
 למלך * ונ"ל עוד שר' אלעאי רצה לדרוש מעלת התור שהיא
 למעלה ראש ולזה הביא ענין המתכות שברא הבה ד' דברים
 ועל האמת שאילו לא ברא ר' כי אם ג' מהם או ב' או א' אח' מהנה
 די לעולמו בהם וישתמשו בו והשאר בראם לתוספת טוב ונמצא
 שאם נאבד א' מהם לא היינו צריכין להתקחם עליו ולומר שיש

לו תמורה שהרי אעפ"י שלא היה לו תמורה אין בזה הפסד כי
 ר"י לעולם להשתמש בשאר המתכות אמנם כולם הם נאברו
 כלל הד' דברים זהב וכסף ונחושת וברזל שאו היה חסרון
 לתשמישו של עולם אם נאברו כולם עכ"ז יש לעול' תיקון אחר
 אבירת' כי ולכו למחשב ויקחו ממנו חליפיו כי יש לכסף מוכא
 ומקו לזהב כו' אבל תח' שמת אין אנו מוכאין תמורתו בו החכם
 אין לה מחשב כדי ללכת עם לחזור ליקח תמורתה * ואפשר
 שרקרק הכתו לומר והחכמה מאין תמצא שלא אמ' אין תמצא
 או אכה תמצא לפי שרמז שהתח' שהשיב חכמ' מאין מקו השיב'
 כי לא הלך למקו מחשבה והשיגה כי אין מחשב לחכמ' כי אם
 ביגיעת האדם קונה חכמה ואכ' מאין מבלי שום מחשב ואוכר
 נמצא' ביד התח' וכיון שכן כשתח' מת אין אנו מוכאין תמורתו
 כשם שהתח' לא השיג אותה ולקחה ממקום החכמה כי אם
 מדעתו וביגיעתו כן לא נוכל למכור אותה חכמה שבלבו של
 התח' הוא יונמכאו עכשיו ב' תירוכות בחכמה אם שהמתכות
 הם ר' דברי וכל א' מופיל על חבירו והחכמה היא דבר א' שאין
 דבר מופיל במקומה * וגם רבר שני שהמתכות אעפ' שנאברו
 כולם יש להם תמורה והחכמה אין לה תמורה כיון שמהאין
 מקום באה כי אם מיגיעת ויריעת האדם * ואפשר עוד שרמז
 כי בכסף כתיב יש לכסף מוכא ובחכמה אין אותה מוכא מאין
 תמצא' וכן בזהב כתיב ומקום לזהב ובחכמה אין מקו ואיזה
 מקום בינה יאר' לוי שבטו כו' לוי חולק עם רבי אלעאי שהח'
 שהחכמה אינה נמצאת וראוי לבכות עליה אם כן נראה שאין
 ליראג כי אם על העדר הטוב שאפסה ועבדה החכמה ורבי
 לוי סובר שיש להיות דואב על העדר הטוב והקרבת הנזק
 המגיע לבני הדור ולזה הביא ענין השבטו והכוונה לפי דעתו
 כי כשהלכו בדרך במלח כתי' ויפתח הא' את סקו וימצא כרוך
 כספו וכתי' ויבא לבס והרי לאותו שתיכ' כרוך כספו שהי' בסכך'
 ראוי שיבא לבנו ואילו כתי' ויב' לבנו יבא אבל כתי' ויב' לבנו
 כל השבטו והרי שבטי מציאה מכאן כללות של השבטים מצאו
 מציאה שהיה להם חלק במעו ולא היו בסכך כי האיש אשר נמצא
 הכסף בידו הוא לברו היה בסכך שאעפ"י שלכול' כתן כרוך כספם
 באמתחת הכה כשיבא לבס כתי' ויבא לאחיו הושב כספי וגם
 הנה באמתחתי ויבא לבס ערין לא נורג' להם שהי' גם כרורות
 כספיה באמתחתי ער לאחר שבאו א' אביהם כתיב ויהי הם
 מרקי' שפיה' והנה כסף איש בפי אמתחתו וגם ראוי לומר ויבא
 לבס אבל כשהיו בדרך ומכא' א' מהם הכסף בלבר הוא לברו
 היה לו ליראג ויבא לבו מיבעי ליה אבל שאר השבטי' לאו ז'ם
 שבטי' מציא מכאן על כללות השבטים שערין לא ראו כרורות
 בספיה ואי' עכשיו בסכך כי אם יש להם מציא' עכ"ז ויבא לבס
 בשביל הצעד המגיע לאחיהם נטערו כולם אינו שאברנו את
 ר' סימון שכולנו אברנו אותו אינו רין וקו שיש להטעו על הכוח
 והגע המגיע מאבירתו לנו ולכל ישראל וכן יש לכל יש להטעו
 ולהתאונן על סילוק התח' לפי שהתח' הוא עיני כל יש להאי' על
 הארץ באור תורתו וזהו שאחז"ל בגמ' מה' מכות פנ' אמר רבא
 כמה טפשיה שאר אינשי דקיימי מקמי סת' ולא קיימי מקמי
 גברא רבא דאילו בסת' כתיב ארבעים יבכו לא יוסוף ואתו
 רבנן ובכרי חרא * ויש לדיקך רהא אמרינן פ"ק ריקרושין
 איבעי' להו מהו לעמו' מפני ס' ת' ר' חלקי' יור' סימון ור' אלעאי אמרי
 ק' הוא מפני לומדי עומדין מפני' לא כש' ומהת' מסמע רגדול
 כבוד התורה מכבוד לומדיה והכא משמע דברא רבה עריף
 מפת' זה רבינו ינאי בת' קירושין פי שהכוונ' לומר כיון שאילמלא
 הם היתה כרוכ' ומוכח' ואיכהו מפרשי' לה כראמר' ד' באורייתא
 כתיב מיכא ואתו רבנן ובכרי חרא כמה טפשי' ניכחו דלא
 סברי רכש שראוי לעמו' מפני ס' ת' כך ראוי לעמו' מפני לומדי'
 ובתוספות

דרוש ב לפרשת ויחי

ובתוספות אמרו דהתם אמרו כמה טפסאי הכי איננו דהא למיקום מקמי סת לא ידעינן לא מקור דגבר רבה ונלע"ד לתרץ עם מ"ט ס"ס בקירוסיין רבי לעזר ורבי יעקב בר זבדי הוו יתבי חליף ואזיל ר' שמעון בר אבא וקמו מקמיה אמ' ליהו חדא דאתון חכימי ואמי חבר ועוד כלום תורה עומדת מפני לומדיה ופי' רס"י לפי שעסוקים ברבר הלכה הוו קרי לדידהו תורה עמדה לדידיה קרי לומדיה ובהא חכי מביא ר' ב' מיני ת"ח הא' בשעה שהתח' עוסק בתורה ואז הוא גרול מסת' ועל זה אמר רבא הכי טפסאי רקייתי מקמי סת ולא קיימי מקמי גברא רבה העוסק בתורה שיפה כמו מהסת' ויש ת"ח סלמרו תורה ועכשיו אינם עוסקים בה וחייבים אפ"ה לקום מפניהם בשעה שהם עובדים ובה אמרו ק'ו שחייבים לקום מפני סת' שאם מפני לומדיה עומדים ואעפ"י שאינם לומדים באותה שעה חייבים לקום מפניהם כרכתיב והדרת פני זקן זה סקנה חכמ' ואם כן כ"מ מפניה שהוא סת' שחייבים לקום ומ"מ ת"ח בשעה שעוסק בתורה איך לו לקום מפני ת"ח העובר בשעה שאינו עוסק בתורה כי כלום תורה עומד מפני לומדי' וזה נ"ל טעם נכון וז"ה היה מספיד הנביא ירמיה ע"ה איכה יופע זהב ישנה הכתם הטוב שהם סילגו הכריק' כיון שנחרב המקדש ותשתפכנה אבני קדש שנפלו ונשפכו אבני בה' בראש כל חוב' כרכתי' כילה האת חמתו וכתת אש בזיון אש כן איך מתנגד כן הכריק' עוד ירבה שהיה בוכה על סילוק הכריק' ותופשי התור אמר איכה יופע והושפך אור התור שהי' משולה לזהב ומה גם תורת אי' נקדאת זהב טוב שנזוהב הארץ ההי' טוב ודרסו חז"ל איך תורה כתורת ארץ יש' וכפי חשיבותו הית' ירדיתו ישנה הכתם הטוב נשתי' אורתו מכל וכל והלכו החרם והמסגר בגולה באופן שתשתפכנה אבני הקדש שהם החרם והמסגר בראש כל חוב' למדינו חובה לארץ גלו יוכן ראוי לנו לבכות ולומר על פטור כמה כריק' בזמנינו ולא נמצאו ממלאי מקומו כי בעונו נפלה עטרת התור בכל מקומו אפסו סנהדרין איכ' יופע זהב אור התור הדומ' לזהב הושפך מאור שהרי באי' מתו כמה חסיד' וחכמי' ישנה הכת' הטוב שהרי בעימינו ראינו אי' במילואה שהיו בתוכ' חכמי' הרבה איך ק' ועכשיו בעונות ישנה הכתם הטוב זו תורת אי' סיני לרעה שנתמעטו החכמי' והנשאר' העל' יחינו וירח' את פליטתם גם בחל' מהכריק' שבבל מדינה ומרינה שתשתפכנה אבני קדש בראש כל חובות מחל' על י"א א' אפרה ואילה כי בני זיון בניס המצוייני בתור' היקרו' שהתור' היא יקרה מפנינום וכל חפצים ולא הם יקרים משול' אפ"ה שהם מנין פרסיותיה של תורה שהם פז איכה נחשבו לנבלי' חרם שהכת' לאח' לא יערכנה זהב וזכוכי' או רת' סקטים לקנות כזהב ונחוי' לאבר ככלי זכוכי' ומלמ' בזכוכית צד טוב שאחר שנשבר יש לו תקנה אבל הללו נחשבו לנבלי' חרם שמתשבר שוב איך לו תקנה עם היותם מעשה ירי יוצר שאחז' סכלי יוצר הם נקר' אים קודם שנאפו בתנור שאז אש נתקלקלו וכול' היוצר לחז' לתק' והם מעשה ירי יוצר שאפסו יתקן ונחשבו לנבלי' חרם שאיך תקנה לנבלי' יתקן יעל' כן חקונן בקול' מר איכה יופע זהב כי חסרון הכרי' הוא לכל בני דורו ובזמן שהם עושי' הסדר שהונ' וכסור' וחזרי' מתוכו בתשוב' אז הכריק' ירדו ושמח כיון שזיכה את הרבים במיתתו וז"ה יפלו חסיד' בכבד' ירדנו על משכבותם כמו שביארתינו בבס"ף נבחר ששמחי' הכריק' במיתת עמם כיון שמתוך מיתתם מוכי' את הרבי' לחז' בתשוב' ובזמן שלא הספידוהו כהלכ' ולא נתעוררו לשוב בתשוב' אז הכרי' אבר במיתתו כי בעורכו חי היה מסגל חזות ומעשי' טובים ובמותו לא זיכה לרבים שישובו בתשובה בסיבתו אש כן הוא אבר בזמן שאיך איש עם על לב לחזור

בתשוב' וס' ביארתי ס' על לב מהכריק' לבס' ברשותם סלגו יכרם מסור בידם ולו לא חזרו בתשובה וכל אותם אנשי חסד הכאי' לגמול חס' בהספדם נאספי' יחד א' ההספ' בלי שום הבנה כי איך בהם גם א' מבין כי מיתת הכרי' היא מפני שעת' הבה להכרי' רעה על הדור ולכך סילק כריק' זה שמא יתנו לב וישובו א' היוסלק חרון אפו מעליהם ואם ער אה לא ישובו רעה תבא איה' ולא יהיה אותן כריק' באות רעה ולו הם נאספי' א' ההספד בלי הבנה כי אש מצות אנשי' מלומד' לעסו אסיפת עם בהספד הכרי' שאלו היו מביני' כי מפני הרעה נאסף הכרי' והיו ח' זרי' בתשוב' היה הבה מסלק הרעה ומביא עליה טובה ויבא שלום במיתתו של כריק' כי זכותו מגיב עליה וזמן מהכרי' מבי' סלגו לעם במיתתו אז ינחמו הכריק' על משכבות שהי' מיתת ומעלי' בעיניהם מיתתם כאילו היא מנוחה והנחה לפי שהסלו סגרים הכריק' להביא על הדור הוא הולך נכחו של הכריק' כרכתיב והלך לפניך כריק' ואם כן הם שמחים על מיתתם * או יאמר ינחמו על משכבות' עם בקבר יש להם מנוח כיון סגרו שלום טוב' על יש' והסלו טעמה הולך נכחו של הכרי' כמו שכתבנו ועל זה ראוי לכל בני הדור להתעצב ולהספיד על מיתת אדם כריק' אפי' שהי' בהוף העול כי כרי' יסוד עולם ומתקו שהי' היה מנין על הדו' כולו וחטאיתו הטוב אה ומנעו הטוב ממנו * ועל זה היה מתאונן הכרי' ירמי' ומקונן איכה יעיב באפיה את בת זיון * ירבה שהיה הנביא מקונן על מיתת הכריקים כי מבינו מהכריק' הם עיני העד' המאירי להם בתורת יועיב ארמי בכח הדין שקטרג החסיד' בינם אפ"ה בעב' העב' מאורץ של בת זיון רהיינו מיתתם של כריק' הסליך משמי' ארץ תפאר יש' הם התח' כמו שדרסו חז"ל על יש' אשר בך אתפאר שמרב' בתח' שמתנהג בכל מדותיו והולך בררכיו יתובטטטו ולא זכר הדום רגליו בינם אפ"ה מהכריק' הם הדום רגליו ומסכן כבורו יתבכי' הם המרכבה כרכתי' בן סכנתי בתוס' * עוד ירבה שמבינו שהבה הפיג' חמתו בבית המקדש כדררש אבימי' תזמור לחסד' וכל' ובכסף נבח' ביארתי ענין זה הרי שהפיג' חמתו בעב' ובאברו ועז' היה מקונן איכה יעיב והחשיך ארמי באפ"ה הגדול את בת זיון שהם התח' המצויינים בהלכ' כי כבר הסליך משמים ארץ תפארת יש' שהוא בית המקדש של מעלה המכונן כנגד בה' שלמטה * וכת' כיון שהסליכו לארץ הוא חכי' חזק כי כה' את' השמי' כסאי' והארץ וכנז' כן הסליך את המקדש למקום הדום רגליו נחמ' לז' ולא זכר הדום רגליו בינם אפ"ה כולו ויחילו היתה הארץ הדום רגליו באותה שעה החרשתי אבל בני' אפ"ה לא זכר את הארץ שהיה הדום רגליו ומכ' כי הסליך משמים תפארת יש' שהוא המקדש של מעלה א' ארץ שאיכ' הדום רגליו וכל זה לא הספיע א' שבי' ארמי ולא חמל' את כלל מצות יעק' שהם בתי מדרשות הנאוס' ביעקב והרם בעברתו מבדרי' בת יהודה שהם הכריקים המגינים על הדור כמבד' חזק באופן שאח' מיתת הכריקים כשהגיע לארץ שהם רלת העם לא היה מגיב בעדם עד שחלל ממלכה וסריה ורמו' לומר בלע ארמי ולא חמל' כי כח הדין בלע להמית הכריקים ולא חמל' במיתת הכריק' לקחת אותם כפרה על הדור כמו שדרסנו פסוק יבא שלום סמוך למפני הרעה נאסף הכרי' ונמכ' התמיהה עומדת איכה החשיך באב' את בת זיון דהיינו סלוק הכריקים וחרב' המקדש * וחזר המקונן והשיב על תוכחתו גרע' בחרי' אף כל קרן יש' אש המית הקדום בדרך הוא וגרע כל קרן יש' דהיינו הראשים וגם השיב אחו' ימינו כב' יכול בחרב' המקדש הנה לך לרעת כי ייבער ביעקב להמית לא היה בתוך ירוסלי' אלא אש להבה אכלה סביב דהיינו סביבות ירוסלים רוקח ואילו לא נחרב המקדש לא נאשר חז' מבני ירוסלים שדיד' ונמכ'

דרוש ב לפרשת ויחי

טובה שהיתה בידם גם בעיניהם ופלא על הרעה הנמשכת ממיתת הצדיק כי מפני הרעה באסף הצדיק ובעוריו חי היה חופף עליהם למחסה ולמסתור ובמותו רעה תבא אליהם ונפלאו הרואים איכה נהייתה הרעה עליהם ואף על פי שאם חוזרים בתשובה הוא מכפר להם ומכלק הרעה חמלת תמוט רגלם מלכת בררכי האין מי שיעמוד להם ורעה תבא אליהם ועוד פלא ב'פלא בעיני כל העם על החסרון של תורה שהיה יודע אותנו צדיק וחכם כי חכם שמת אין לנו תחורתו וכמו שבארתי מאמר זה בכסף נבחר ע"ס וזש וכל למה הפלא הב' הוא על שאברהם חכמת חכמיו אותו חלק החכמה שהיה לו אין מי שיחדשנו ואף על פי שהיו נבונים אחרים אין בהם כח להחזיר חלק של אותו חכם בעלפולס ובית נבונות חסרתר ואין לומר שמש ואברהם חכמת חכמיו הוא מכלל העונס שהענינם על שלבם רחק מהם לפי שאין הקב"ה מעניט לאדם בשביל עון חבריו ואם הם חטאו שלבם רחק מהם הצדיק מה חטא שתאבד חכמתו ממנו ואם מיניו שהקב"ה מכלק הצדיק בעון הדור הוא כי הצדיק מרויח במיתתו ללכת אל המנוחה לאור באור החיים את פני האמת ועוד כי זכר הצדיקים תלוי בו שהם שבים אל המתוך מיתתו טובו חסד מחיי אבלי באבירת חכמת חכמיו על עון אחרים הוא עול ולא יתקן דרך החו לא הקיף ונגם העם הזה מלשון לא יגום ברעהו שהיא לשון רוחק והעם הזה כשרואים עצמם ברזק ונגם העם הזה אז בפיו ובשפתיו כבדתי ולבו רחק מיניו ותהי יראתם אותי מצות אנשים שהם הצדיקים המלמדי אדם דעת ועושים מצותם מהשפ' ולחון ולבם רחק ממני לכך הנני יוסף להפליא הפלאי הפלא וכיכר הם הב' פלאים אלו פי ואמר ואברהם חכמת חכמיו שיאבד מהם החכם המלמדם ובהים ג' רעות כמות שלכל אחד מהנה בעיני העם יפלא וכמו שכתבנו ובה מתבאר מ'ס רבי יוחנן מנא הוינן ירעי הדין מרבליהא כי מהו החירוש ששמו ממנו אמנם בתחדש להם באור הכתוב דלא קאי למאי דסליק מיניה והוא עונם אחר ואברהם חכמת חכמיו וכו' אלא הוא טעם בשביל שאברהם חכמתו הקב"ה זהו מרגלית בפסוק ועכשיו הוקשה לחזל כיון שהב' פלאים של החרבן הם על העדר השפע שהיה ליש בהיות הקב"ה שוכן בתוכם ועתה נפסק אותו שפע וגם על הרעה שבאה ליש בתוכחות על עון אש כן איך אמר המקובל ראה האמת עניני כי הגדיל אויב שנראה שפעה יותר ממה שרצה רחמ"ה והלא כשגזר הקב"ה להחריב מקדש יש בכלל החרבן ב' רעות האו ואין כאן כי הגדיל אויב לא רוח הקדש בנות ראה ה' את עניני כי הגדיל אויב כלומר אינם דברי המקובל כי אם רברי רוח הקדש והם בכונה אחרת שאף על פי שלא עשה האויב יותר ממה שגזר הקב"ה חמ' יש בידם של האמות עון גדול והוא כי הגדיל אויב עצמו לומר כחי ועונם ירי עשה לי זה עור אפסר לומר במאמר כי בתוכחות שהם יסורין וגלות יש בזה צער לגוף האדם שיפלא בעיני רואיו אבל יש בזה נחת רוח לכפס כי יסורין ממרקין עונותיו של אדם כמחזל אלה דברי הברית נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורין מה מלח ממתיק את הבשר כך יסורין ממרקין ומטהרין כפס האדם ועל צער הגוף והפלא האמת מכותך וכו' וזכרתי כתיב פלאים לפי שיש צער לכפס שבזמן שהבה קיים היו מקריבין קרבנות ומתקפרין העונות ומן השמים יריקו שפע ברכה ואמר החרבן נפסק השפע ותהי חטאתם רשומה בצפנותם וגם ירדו לשערי עש הנהרגו כמה וכמה והיו צער הגוף וגם הנשאים שלא מתו כי כלה החמתו בעצם ואבכים ויכת אש כפינו ובני יש מיכלו והיה להם שארית וקיום מלח כתיב

ונמנח עכשיו כי מה סדרך קשתו לא היה אויב ממנו אלא כאויב נכב וימינו היה ככר כף הרמיון ולא כר ממנו וההרוב כל מחמדיו עין אש הרג היה לאנשים יחידי סגולה מחמדיו עין ועיקר החימה שפכה בבת אחר באהל בת כיון ומתוך כך נותרה לישראל פליטה ונחזור אל הענין שמינת הצדיק קשה לפניו יתב' ובחטאינו מסלקו למען נחדל מעושי ידיו ומתוך הספרות נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה ובה נבא לביאור המאמר שהענינו ויש לרדקך שאם קשה לפניו יתברך לא יסלקם כי בידו נפש כל חי ומי יאמר לו מה תפעל ולמה מסלקם שלא כרכונו יתברך ועק מ' קשה מהתוכחות וחרבן בה שאם הכוונה היא קשה מכל אחר-משהיתן יאמר החומר שקשה מחרבן בה שיש בו בפלאים וקיים ליה ברובה מיניה וכש מהתוכחות שאין בהם אלא פלא אחר ואם הכוונה לומר קשה משתייהן יחד זה חינו שהרי בתוכחות כתיב פלא אחר ובחרבן ב' פלאים הרי ג' פלאים וכאן כתיב ג' פלאים להפליא הפלא ופלא וואיך הוא אומר קשה מהתוכחות ומחרבן בה ולכאורה יל מרסתיב יוסף להפליא וכו' הרי תוספת על הב' פלאים זהו קשה יותר מהתוכחות וחרבן בה וכן נבאר מה הם אלו הב' פלאים שבחרבן ואיך בסלוק הצדיק יש תוספת אחר ועק מ' וכך למה ואברהם חכמת חכמיו שנראה שנותן טעם לב' פלאים ואיך צדק טעם זה אל הב' פלאים ועק מכלל דג' פלאים אלו הם על אבירת הצדיק ורילמא הב' פלאים הם על מ' קודם בפיו ובשפתיו כבדתי ולבו רחק ממני לכך הנה יוסף להפליא וכו' ועוד רעה תבא אליהם שאברהם חכמת חכמיו זהו שטונו דקחי לבן הנני יוסף וכו' למאי דסליק מיניה ועק מאי רוח הקדש בנות ראה ה' את עניני כי מה ענינו למ' קודם זה ונ' ע'ד שלהיות הצדיק מתין על הדור וכשאין יש זכאים ונחתיבו ח' כל ייה הקב"ה ממשכנו כמחזל על פסוק ועשית קדשים למשכן ע'ס בכסף ובחר ונמנח כי סילוק הצדיק הוא לטובתם של יש לכפר עליהם ומל קשה לפניו יתב' כי בעוריו חי היה עושה רכונו יתברך ואין יכול עכשיו לסגל מצות ומעשים טובים כי אין מעשה וחשבון לאחר מיתה ומה גם כשהצדיק הוא מת קודם זמנו שיצדק לומר פילוקן של צדיקים כלומר קודם הזקנה קשה לפניו יתברך אפ' שהוא מסלקן מפני התועלת הנמשך במיתתו לכפר על בני יש והוא קשה יותר מכל תוכחות שעיני רבויים במספר כמקלות הוא להפיג החימה בליב דברים והתכלית הוא לטובתן של יש ועכ' קשה לפניו יתברך כי ה' חפץ שהיו יש זכאים ולא יהיה להם תוכחות וחימה אפילו בריבונותם בפועל וכן בחרבן כילה האת חמתו באהל בת כיון שהפיג חמתו ושפכה על העצבים ועל האבכים במנח שחרבן המקדש היה לטובתן של יש כמו שדרש אבימי מזמור לאסף אלהים באו גוים במחלתך ע'ס ועכ' קשה לפניו ית' חרבן המקדש ויקרא ה' אלהים לבני ולמספר וכו' וסילוק הצדיק קשה לפניו יתברך יותר משתייהן לפי שבתוכחות כתיב והפלא ה' את מכותך להגדיל עונם מכותם עד שכל רואיהם נפלאו מעונם הרעה הבאה עליהם וזכרתי רעה תבא אליהם עד שיפלא בעיני כל רואיה ועד נוסף הרחקת תועלת שהיה עליהם שפע שהיו יונקים ממנו באופז שמי שראה אותם מחילה בכל הטוב ושפע ומעלה רמה ועתה נאבד מהם גם בעיניו יפלא איך נאברה מרגלית טובה שהיתה בידם זהו פלאים ב' הא' הוא הפלא שהיה בתוכחות על הרעה שבאה להם והא' הוא על העדר הטובה שנסתלק מהם ובסילוק הצדיק יש הרחקת התועלת מהזכות שהיה לצדיק והיה משפיע זכותו לבני דורו ועדי מעליו ואלו כל העם נפלאו על אביר מרגלית

דרוש א לפרשת שמות

פלאים לפי שכער הכפע חמור וקסה יותר מכערו של הנוף והמה נפלאו ב' פלאים בראותם צער החרבן המביע לנפשות ולנוף ובסילוק הכרי'ים פתייהן יחד צער הנוף כי מפני הרעה העתידה לבא כאסף הצדיק וכפל מגדל עת המגין עליהם למחסה ולמסתור גם רעה כפולה מצד הנפש שהצדיק היה מודיע לבני חרו ברך ישראל ומלמד תורה ומצות את הדרך ילכו בה והמעשה אשר יעשו וחכס שמת איך לנו כיוצ' בו הרי יש בו ב' פלאים צער הנוף וצער הכפע שחסרו זכות ונפע הצדיק ועוד פלא ב' שחסרו לימוד התורה והמצות שהיה מלמדו וכך למה כלומר כל הרעה הזאת טבאו כל הרעות הללו ער שיטוב יתפלא ב' פעמי למה הוא שאם על טלבו רחוק ממנו גם בזמן החרבן היה זה רכס ועכ' לא ירדו כי אם פלאים שנים וכאן ב' הוא על אבדת החכמים וסילוקן ועל זה נכתו ואמר יהא הדין פומא בריך כי חידם להם פי הכתוב:

במדרש רבת וילך משח וישב אל יחר חותנו לא היה צריך לומר אלא וישב משח אלא אמרו רבותינו כתיב וילך חר'ך אצל פרעה בשליחותו של הקנה ואחר כך וישב אל יחר חותנו שכך אל חכה אם יאמר לך יחרו ב'רום מן חשבועה אמור ר'ו בעל השבועה חתיר אותי מן נדרי לכך וילך משח ואחר כך וישב אל יחר חותנו ב'נו של רבו חייא הגדול אבר לא חלך אצל פרעה עד שהצדיק לו יחרו את נדו ואלו לבת נאמר וילך משח לחיבן חלך שחלך ר'ישול אשה ובנו אל יחרו לחיבן אתה מוליבן אל למצרים אל אותם שחם במצרים מבקשין לצאת ואח מוליבן אמר לו למחרת ע עתידים לצאת ולעמוד על חר סיני לשמוע פני חכה אנכי ה' אומר ובנו לא ישמעו במו חם מיד ויאמר יחרו למסד לך לשלום אמר לו לך לשלום וחכנם לשלום וחכא לשלום

אמונה אומן כי כל מעייני עיני ה' משוטטו לטובתן של יש' וככל דרתם הופיע להרגיעם ומלאך עניו הופיע לתת להם אחרית ותקוה כימי צאתנו מצרים אשר יגענו כי יד ה' היתה בנו במצרים בכמה צרות חוברות אשה אל אחותה למען חיותינו בקבלת התורה ומתוך צרה רוחה ב' כרתיב אל תשמחי איובתי לי כי נפלת קמתי כי אשב בחפץ האור לי ודרשו חז"ל במדרש שני רבותינו מתוך כפע רצון מתוך רגוז רחמים מתוך צרה רוחה מתוך רחוק קירוב מתוך נשילה קימה מתוך אפלה אורה מתוך כפע רצון הרף ממני ואשמידם מיד ויכחם ה' על הרעה מתוך רגוז רחמים ברגוז רחס תזכור מתוך צרה רוחה עת צרה היא ליעקב וממנה יושע מתוך ריחוק קירוב והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי מתוך נפלה קימה שכאמ' כי נפלת קמתי מתוך אפלה אורה שכאמר כי אשב בחפץ ה' אור לי ויש לדרקדק בו מש מתוך כפע רצון שהרי הרצון בא אחר הכפע ולא מתוך הכפע וכך הילל אחר כפע רצון ה' אמת שאילו לא היה הכפע לא בא הרצון אבל נח היה שלא יהיה כפע כדי להתרצות אחר כך ועק' שזה בקרא הפרת הכפע ואינו בקרא רצון ואהבה וכך קסה בכל החלוקות טבאו במאמר ועק' למה לא הביא הפסוק שפרט כי תשא שהוא ועתה הניחה לי והביא פסוק שבכ' קב ה' א' ממני ובפסוק הרצון הביא פסוק ויכחם ה' שהוא בפ' תשא ונל' עד שחז' רצו לדרוש שמתוך היסורים שפאים על יש' הם קניוס מעלה יתירה וז' מתוך כפע רצון

ממניו בעגל מתחלה חמ' הקדוש בריך הוא המזהה לי ויחרו אפי בהם ואכלם דהיינו לכלותם ע' עליה ומלאך אף כי ע' הבה יאמרו רחמינו על מדותינו ואחר כך מתכעס הקנה ואמר הרף ממני ואשמידם שהכונה לומר הרף מלהזכיר מדת רחמי' ואשמידם אפי ולא מלאך מתוך כפע הגדול הזה כיחם ה' על שתיהן לא ע' עכמו ולא ע' עליה וזהו ויכחם ה' בסיבת הרעה הגדולה אשר דיבר לעשות לעמו ונתרצה להם לחם המחרת שבוה שיעשו משכן לסכון בתוכם ואילו לא היה הכפע לא זכו למשכן שיטכון ה' בתוכם ואפשר שזה נרמז באומרו ויכחם שאין בודק לומר ויכחם אלא במי שחטב מחטב אחרת הפך מהראשונה וסילוק הכפע לבלתי השמידם אינו ויכחם מהקנה אל הקנה אלא ודאי שאמר ויכחם על הכפע שהוא ע' עכמו רצה להשמידם ועכשו כיחם ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו דהיינו עשיית המשכן דכתיב ועשו לי מקדש ויניח מעשיית הרעה רכונו עשייה אחרת שבוה לעשות לעמו משכן והוא עכמו בא לסכון בתוכם ומע מתוך צרה רוחה הוא שרקדקו בכתוב שאמר עת צרה היא ליעקב וממנה וכו' מאי ממנה יושע דהילל וישע' אמנם כאן רמז כי ממנה מהכרה עכמה ממשכה הרנוחה לפי שהכרה מירקה את כל עמותם וחטאתם ובאה הרנוחה ואלמלא הצרה לא נתכפר עונם ולא באו לידי רוחה וזהו גם כן כוונת מתוך רגוז רחמים שמי עליון לא תכא רעה ליש' אלא מעת היותו הרגוז שם הם הרחמים כדכתיב ברגוז רחס תזכור שיהיה הרגוז באופן שיהיה בו רחמים ויש לי להרחיב ענין זה שיבא בדרקות מ'ש מתוך רגוז רחמים והוא בביאור הכתובים שלמעלה וה' בהיכל קדשו הם מפניו כל הארץ תפלה לחבקוק הנביא על עניויות ה' שמעתי שמעך יראתי וכו' וביאור הדבר הוא כי חבקוק קרא תגר על ענין צדיק ורע לו כמו שאמר ער אנה ה' תראני און וכו' ורשע מכפר את הכרי' והעניו הבה על תלונתו ורמז גם בפסוק הזה וה' בהיכל קדשו טכל מקום שנאמר וה' הוא ובית רינו לומר שדין רשע יטלס לו בהיכל קדשו שהוא עיב' וכן שכר הצדיק וסלימו לו במקום ההיכל שאינו רומה מי שנהנה בחצר ליוטב ונהנה בפלטין ובהקדמת יסוד זה שיעקר השכר ודין ומשפט הוא בהיכל קדשו ביה נסתלקה התלונה והם מפניו כל הארץ שלא להתרעס עוד בתלוב צדיק ורע לו ורשע וטוב לו וכיון ששמע חבקוק הרבר הזה התפלל תפלה לחבקוק שיכפר לו הבה על מה שחט' בפתיו להתלונן כי שנימות הם רברו ולטוב יחטב לו ולא יהיה נכפע על מה שדבר פיו לפי שה' שמעתי שמעך שאתה מטיב עם הרשע ועושה רע לצדי' ומפי השמעי יראתי כי אמרתי ה' בקרב שנים חייהו רבן העולם לזה הצדיק חייהו והבליהו בעה' שהוא בקרב שנים שעורנו חי הצדיק והוא בקרב שנים ולא תמתק לתת שכרו אחר שנים שהוא אחר המות בעה' והודיע לבני האדם העומרים בקרב שנים בעה' ששכר הצדיק אהו להיות נהנה מפעולתו אשר פעל לפניו ומתוך כך יראתי אף אמנה ידעתי ה' כי צדק משפטיו שמה שאת מענט את הצדיק בעה' ומראה רגוז עליו על האמת הם רחמים גדולים אל הצדיק שמתוך אותו רגוז שמביא הבה עליו הוא מרמס על בני הדור ההוא כי מפני הרעה העתידה לבא עליהם העניס הקנה לצדיק והוא מחולל מפעליו ונחבבורותי נרפא לנו הרי שמתוך הרגוז שמביא על הצדיק נמשכו רחמים על בני דורו מתוך ריחוק קירוב שנאמר והיה במקום אשר יאמר להם וכו' כל שרקדקו בכתוב שהוא מברכס והיה מקפר בני יש' כחול היס ומחלו להזכיר והיה במקום אשר יאמר כי מה לנו ולמקום שאם רוצה לברכס גם כן שיהיו כקראים בני א' חילל והיה מקפר

סדר שמות דרוש א

במדרש רבת וילך משח וישב אל יחר חותנו לא היה צריך לומר אלא וישב משח אלא אמרו רבותינו כתיב וילך חר'ך אצל פרעה בשליחותו של הקנה ואחר כך וישב אל יחר חותנו שכך אל חכה אם יאמר לך יחרו ב'רום מן חשבועה אמור ר'ו בעל השבועה חתיר אותי מן נדרי לכך וילך משח ואחר כך וישב אל יחר חותנו ב'נו של רבו חייא הגדול אבר לא חלך אצל פרעה עד שהצדיק לו יחרו את נדו ואלו לבת נאמר וילך משח לחיבן חלך שחלך ר'ישול אשה ובנו אל יחרו לחיבן אתה מוליבן אל למצרים אל אותם שחם במצרים מבקשין לצאת ואח מוליבן אמר לו למחרת ע עתידים לצאת ולעמוד על חר סיני לשמוע פני חכה אנכי ה' אומר ובנו לא ישמעו במו חם מיד ויאמר יחרו למסד לך לשלום אמר לו לך לשלום וחכנם לשלום וחכא לשלום

אמונה אומן כי כל מעייני עיני ה' משוטטו לטובתן של יש' וככל דרתם הופיע להרגיעם ומלאך עניו הופיע לתת להם אחרית ותקוה כימי צאתנו מצרים אשר יגענו כי יד ה' היתה בנו במצרים בכמה צרות חוברות אשה אל אחותה למען חיותינו בקבלת התורה ומתוך צרה רוחה ב' כרתיב אל תשמחי איובתי לי כי נפלת קמתי כי אשב בחפץ האור לי ודרשו חז"ל במדרש שני רבותינו מתוך כפע רצון מתוך רגוז רחמים מתוך צרה רוחה מתוך רחוק קירוב מתוך נשילה קימה מתוך אפלה אורה מתוך כפע רצון הרף ממני ואשמידם מיד ויכחם ה' על הרעה מתוך רגוז רחמים ברגוז רחס תזכור מתוך צרה רוחה עת צרה היא ליעקב וממנה יושע מתוך ריחוק קירוב והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי מתוך נפלה קימה שכאמ' כי נפלת קמתי מתוך אפלה אורה שכאמר כי אשב בחפץ ה' אור לי ויש לדרקדק בו מש מתוך כפע רצון שהרי הרצון בא אחר הכפע ולא מתוך הכפע וכך הילל אחר כפע רצון ה' אמת שאילו לא היה הכפע לא בא הרצון אבל נח היה שלא יהיה כפע כדי להתרצות אחר כך ועק' שזה בקרא הפרת הכפע ואינו בקרא רצון ואהבה וכך קסה בכל החלוקות טבאו במאמר ועק' למה לא הביא הפסוק שפרט כי תשא שהוא ועתה הניחה לי והביא פסוק שבכ' קב ה' א' ממני ובפסוק הרצון הביא פסוק ויכחם ה' שהוא בפ' תשא ונל' עד שחז' רצו לדרוש שמתוך היסורים שפאים על יש' הם קניוס מעלה יתירה וז' מתוך כפע רצון